

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

De Sancto Theodoro Martyre Euchaïtis Helenoponti Commentarius
Praevius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

A

D

DE SANCTO THEODORO

MARTYRE EUCHAÏTIS HELENOPONTI

H. D.

TEMPORE
INCERTO

COMMENTARIUS PRAEVIUS

Unius
S. Theodori
varia co-
gnomina.

1. Geminus pro uno fastis suis Theodoros inscripserunt graeci, alterum ducem tironem alterum. Si hagiographorum inventa contemnere et solam rei veritatem veluti normam hoc in opere nobis praestituere jas esset, de S. Theodoro, qui hodie in ecclesia latina colitur, altum servare silentium oporteret, cum iam de eo, sub nomine τοῦ στρατηλάτου, ad diem 7 februarii satis ampla tractatio habita sit. At vero res aliter consideranda est. Solum quippe tironem antiqua monumenta agnoscunt, de quo nonnisi obiter in praedicto commentario mentio facta est, ita ut nunc primum de S. Theodoro illo, quem antiquitas sollemni cultu prosecuta est, disquisitio instituenda sit. Omissis igitur quae de ipso veluti militum praefecto narrantur quaeque aliis locis satis superque digesta sunt, tironis gesta exponere nunc aggredimur. Theodorus quidam, quem Orientalem nuncupant, litteris coplicis, arabicis, aethiopicis laudatur. Hunc alium non esse atque illum nostrum suspicio est. Quaestio tamen aptius ad eum diem remittetur quo fastis orientalium illatus est (1).

§ I. De S. Theodori Passione.

Laudatio-
nis a S.
Gregorio
Nysseno

2. Inter opera S. Gregorii Nysseni recensetur ἔγκωμιον εἰς τὸν μέγαν μάρτυρα Θεόδωρον (2), quae vulgo huius sancti patris, genuina oratio habetur. Nonnullae tamen dubitationes motae sunt, quibus non ita responsum est ut tenuissimus etiam scrupulus tolleretur (3). Ultimas dissipare nubeculas eorum est qui S. Gregorii opera critice edendi munus susceperunt (4). Nobis satis erit nullum antiquius esse monumentum de S. Theodori passione et cultu, idque saeculo IV vel V non admodum adulto exstisisse. Neque nostrum erat huiusce laudationis codices quolquol supersunt exquirere. Notissima enim oratio est et in manibus omnium, nec, quando novis adhibitis subsidiis mox proditura speratur, a nobis iterum edenda. Solam igitur S. Theodori Passionem ex ea prompsisse sufficiat, qualem hi codices suppeditarunt.

1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graecus 585, chartaceus, saec. XVI exaratus (5). Inter S. Gregorii Nysseni opera, fol. 69-74:

Ἐγκώμιον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Contulit I. Demargne.

2 = Codex bibliothecae Vaticanae graecus 1433, qui fuit olim Cardinalis Sireli, membraneus, lineis plenis saec. XI exaratus, ubi inter opera S. Gregorii Nysseni, fol. 157-60, legitur: Λόγος κέ', Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Θεόδωρον.

3 = Codex bibliothecae Ambrosianae C. 135 inf., membraneus, binis columnis saec. XI exaratus (6). Inter opera S. Gregorii Nysseni, fol. 105-111: Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Θεόδωρον. Folio uno avulso, imperfectum desinit in verbis: ἄθροισον τὸν χορὸν τῶν | = P. G., t. XLVI, p. 748.

4 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graecus 757, membraneus, saec. XI exaratus (7). Homiliae variorum, et fol. 123-31: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νέσσης ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Contulit H. Yvon.

5 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graecus 499, membraneus, saec. XI exaratus (8). Ampla est homiliarum collectio, paucis intermistis sanctorum Vitae et Passionibus, et his tribus de S. Theodoro libellis: Fol. 259-64: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νέσσης, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Contulit v. d. Henricus Lebègue, Parisiensis. — Fol. 284-85: Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεόδωρου, de quo mox sermo erit. — Fol. 285-89: Ἀθλήσις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεόδωρου τοῦ τήρωνος, ex hoc codice mox edenda.

6 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graecus 586, chartaceus, saec. XVI exaratus (9). Inter S. Gregorii Nysseni opera, fol. 197-203: Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. In margine lectiones non paucas corrector adscripsit. Contulit et I. Demargne.

3. Contio habita est in die anniversario, tempore in basilica Euchaïtensi habitae hiemis, uno anno, incerto tamen, postquam Scytharum incursiones in Pontum arceri contigisset, in basilica, procul dubio Euchaïtensi, in qua sancti martyris corpus iacebat. Splendidam templi structuram extollit orator, ornamenta arte eximia elaborata, effigiem Christi et sancti certamina in

(1) Interim lege quae scripsit E. O. WINSTEDT, *Coptic Texts on St. Theodore*, London, 1910. Varia de Theodori BHO. 1163, 1165-75. — (2) BHG. 1760. — (3) H. DELEHAYE, *Les Légendes grecques des saints militaires*, p. 17. — (4) Cf. *Anal. Boll.*, t. XL, p. 203. — (5) OMONT, *Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Biblio-*

thèque Nationale, t. I, p. 99. — (6) A. MARTINI-D. BASSI, *Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae*, t. II, p. 959, n. 862. — (7) OMONT, *Inventaire sommaire*, t. c., p. 127. — (8) *Catal. Gr. Paris.*, p. 8. — (9) OMONT, t. c., p. 99.

parietibus

- AUCTORE** parietibus depicta, opus musivum in pavimento.
H. D. Tum populi frequentiam eiusdemque sacrarum reli-
 quiarum studium ac religionem ostendit; inde
 tandem ad enarrandam S. Theodori passionem
 delabitur. Ex Oriente ille originem ducebat, et
 militiae recens adlectus cum legione in quam con-
 scripius erat in Pontum prope Amasiam transierat.
argumen- Exorta persecutione sub Maximiano, cum christia-
tum nam fidem palam profiteretur, coram duce et tribuno
 sistitur. Respondet imperterrite se Christum Dei
 unigenitum Filium adorare et idola contemnere,
 militemque per iocum interrogantem utrum Deus
 filium haberet, Matrem deorum irridendo retundit.
 Tum iudices maturae deliberationis tempus ei con-
 cedunt. Theodorus autem dato spatio abutitur ut
 Matris deorum templum incendat. Ad tribunal
 iterum adductus, tum suppliciorum minas contem-
 nit, tum blanditias promissamque pontificatus dig-
 nitatem si fidem abnegare velit. Exinde in ligno
 suspenditur, a tortoribus laceratur; interim psallit
 quasi alius poenam subiret, versiculum proferens
 ex Psalmo XXXIII, 2: Benedicam Dominum
 in omni tempore; semper laus eius in ore meo.
B In carcerem ducitur; psallentium audiuntur voces,
 splendor noctem illuminans conspicitur, dum vincit
 omnes et sanctus ipse quiescentes reperiuntur. E
 carcere eductus rursus frustra tentatur. Tandem,
 prolata sententia, igni comburendus traditur.
- et fontes.** 4. Ex fama vulgari et ore hominum haec
 accepta esse nemo contendet; referunt enim lit-
 terarum genus notissimum, hagiographis qui
 martyrum passiones enarrandas suscipiunt usi-
 tatissimum, quod alio loco «martyrium heroicum»
 nuncupavimus, locisque fere communibus con-
 stare contendimus (1). Nihil fere de Theodoro
 asseritur quod non de alio quopiam martyre
 audieris; vix enim ac ne vix quidem Theodoro
 propria censueris quod tiro seu νεόλεκτος fuerit,
 templumque idolorum igni tradendo mortem sibi
 asciverit. Haec tamen ideo certa esse quia propria
 videntur quis crediderit? Quod tamen Amasiae
 vel loco civitati propinquo Theodorus mortem sub-
 ierit, neque negandum neque in dubium revocan-
 dum. Locus enim ex veneratione martyri exhibita
 certo determinari solet.
- C** 5. Antiquior post Nyssenianam Passionem ea
Passio est quam olim vulgavimus ope duorum codicum (2),
S. Theodori quibus alios novem addidit H. Starck quando ean-
 dem critice edere aggressus est (3). Exstant alii
 non pauci quorum nonnullos inspeximus, ceteros
 negleximus, cum nobis certum sit huiusmodi li-
 bellorum centies incredibili licentia a librariis
 exscriptorum vix unquam genuinam integramque
 phrasim attingi posse, neque ex collectis quam
 plurimis lectionibus fructum percipi qui tantis
 conatibus par esse videatur (4). Porro hosce co-
 dices retinuvimus:
- G 1** = Codex bibliothecae Nationalis Parisien-
 sis graecus 499, saec. XI exaratus, de quo supra (5).
- G 2** = Codex bibliothecae Nationalis Parisien-
 sis graecus 520, membraneus, saec. X-XI exa-
 ratus (6). Homiliarum et Passionum collectio.
 Fol. 161-69: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου
 μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, primo sabbato ieiuniorum legendum.
- G 3** = Codex bibliothecae Vaticanae Barberinus
 III. 37 (nunc graec. 118), membraneus, saec. XII
 ab italo-graeco exaratus (7). Vitarum sanctorum
 delectus, inter quas, fol. 108-112: Μαρτύριον τοῦ
 ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τέρονος.
- G 4** = Codex bibliothecae Angelicae graecus
 106, fragmentis codicum membraneorum con-
 stans (8), quorum primus erat saec. IX exaratus.
 Et quidem fol. 1 fragmentum praebet Passionis
 S. Theodori (τῆς μητρὸς τῶν θεῶν - ξύλφ
 ἠσφαλισμένον, seu c. 6-8); fol. 2, fragmentum
 laudationis eiusdem auctore Chrysippo, de qua
 mox sermo erit.
- G 5** = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis
 1470, membraneus, anno 890 exaratus (9). Meno-
 logium a mense maio ad augustum. Fol. 53-55: E
 Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ τέρονος.
- G 6** = Codex bibliothecae Angelicae graecus 81,
 membraneus, saec. XII exaratus (10). Collectio
 homiliarum et Vitarum sanctorum in qua haec
 tria sunt de S. Theodoro: Fol. 46-46: Βίος
 καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος
 Θεοδώρου, de quo infra. — Fol. 46^v-50: Μαρ-
 τύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου
 τοῦ τέρονος. — Fol. 50-51: Σημεῖον ἦτοι θαῦ-
 μα γενόμενον παρὰ τοῦ μακαρίου καὶ ἁγίου
 μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Est haec narratio
 de colybis de qua infra.
- Noti sunt praeterea codices Parisienses 1173 A,
 1452, Vindobonenses theol. gr. 10, hist. gr. 3 et 61,
 Vaticani gr. 679, Ottobon. 92, Ambrosiani F. 144
 sup., D. 92 sup. (fragmentum), Scorialensis Ω.
 II. 10, Brixiensis Querinianus gr. A. III. 3, Bod-
 leianus Miscell. graec. 229, Hierosolymitanus
 S. Sepulchri gr. I, Athous Φιλοθέου 113 (11).
6. Selectis nostris testibus ita uti sumus ut
 codicis G1 lectionem accurate exhiberemus, aliorum
 vero lectiones ad oram paginae infimam recerentur,
 nisi ubi ille manifesto erraverat. Recte quidem
 H. Starck duas codicum classes A, B constituit,
 quarum prior, praeter nostros G 4, 5, 6, Parisiensem
 gr. 1173 A complectitur; altera nostros G 1, 2,
 et insuper Vindobonenses tres, Parisinum gr. 1452
 et Vaticanum gr. 679. Et quidem codices A multis
 in locis primigeniam phrasim melius servasse non
 negaverim; eo tamen vitio laborant quod notabili
 interpolatione foedantur a qua codices nostri B
 immunes sunt. Nam inter cap. 1 et 2 historiam de
 occiso dracone inserunt.
7. Si nulla fere antiquae Passionis, cuius vestigia
 servavit Nysseniana oratio, fides habenda est, nullo
 minor huic nostrae concedenda erit, quae non ex illa
 sola sed et ex aliis quae de S. Theodoro nihil prorsus
 a nobis iterum edenda
- referunt
- nullam meretur fidem.

(1) H. DELEHAYE, *Les Passions des martyrs et les genres littéraires* (Bruxelles, 1921), p. 236-315.
 — (2) BHG. 1761. — (3) H. STARCK, *Theodoros Tiron, Textkritische Ausgabe der vormetaphrastischen Legende*, Freising, 1912. Cf. *Anal. Boll.*, t. XXXII, p. 79. — (4) *Les Passions des martyrs et les genres littéraires*, p. 365-423. —
 (5) *Supra*, p. 11, n. 2. Cf. STARCK, t. c., p. 4. —
 (6) *Catal. Gr. Paris.*, p. 12-14; — (7) *Anal. Boll.*,

t. XIX, p. 82-84. — (8) PIO FRANCHI DE' CAVALIERI,
 in *Studi italiani di filologia classica*, t. IV (1896),
 p. 142-43. Cf. STARCK, t. c., p. 7-8. — (9) *Catal. Gr. Paris.*, p. 147-51. — (10) G. MUCCIO, in *Studi italiani di filologia classica*, t. IV, p. 127-30;
 cf. STARCK, t. c., p. 7. — (11) STARCK, t. c.,
 p. 2-11; EHRHARD in *Byzantinische Zeitschrift*,
 t. XXII, p. 178.

A referunt misere conglutinata est. Narrationis primigeniae compagine utique servavit, sed verbis et factis prorsus alienis eam vestivit hagiographus. Ita, verbi gratia, S. Theodorum, qui diis sacrificare renuerat, nunc etiam militiam detrectantem ostendit. Haec et alia ex Passione Theagenis, quae est de tirone contumaci, accepta sunt, quomodo et tota de Theodori vivicomburii narratio ex Passione Polycarpi impudenter exscripta est. Sunt et alia quae cum Passione Ariadnae et maxime cum Passione Nestoris ita concordant, ut vel ex iis ipsis vel certe ex affinis desumpta libellis censeantur. Haec, quae suo loco distinctius notabimus, nunc paucis indicasse sufficiat (1). Sane haud minus contemnendae litterae quam vetustae, cum easdem in suos usus traxerit Chrysippus, presbyter Hierosolymitanus, quem anno 478 obiisse constat (2).

Eiusdem versio latina.

8. A latinis non minus quam a graecis lecta est Passio S. Theodori. Versio antiqua, saepius retractata (3) ut moris est, innumeris paene in codicibus habetur, ideoque non facile neglegenda. En tibi codices quos selegimus.

L 1 = Codex bibliothecae Capituli Veronensis 94, membranaceus, lineis plenis saec. IX/X exaratus. Fol. 34-39: Passio S. Theodori, V idus novembris legenda.

L 2 = Codex basilicae S. Petri in Vaticano A 5, membranaceus, saec. XI exaratus (4). Fol. 90-94: Passio S. Theodori. Solus ex nostris reclam habet lectionem (c. 3) templum deorum Matris quam ceteri in templum Martis commutant.

L 3 = Codex bibliothecae Vallicellanae XIX, membranaceus, manu beneventana saec. XI-XII exaratus (5). Fol. 145-48: Passio S. Theodori martyris.

L 4 = Codex bibliothecae Regiae Bruxellensis 7461, qui fuit olim monasterii Valcellensis, dein Bollandianus P. 160, membranaceus, saec. XIII exaratus (6). Fol. 44-48: Passio S. Theodori martyris.

Exstat versio latina Passionis S. Theodori ex alio graeco exemplari reddita, quam codex Casinensis 117, saec. XI, suppeditavit (7). Eadem jere quae superior, nunc brevius nunc latius persequitur. Neutra autem vicioriam de dracone reportalam commemorat.

9. In menologio Metaphrastico mensis februarii ad diem 7 legitur Passio S. Theodori ducis (BHG. 1752), ad diem vero 17 Passio S. Theodori tironis (BHG. 1763), ea ratione ut draconis occisio nunc in priore tantum, nunc in altera, nunc in utraque, iisdem plane verbis narretur (8). Hinc bipartito dividuntur codices quos adhibere visum est.

M 1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1500, membranaceus, saec. XII exaratus (9).

Fol. 128-39: *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.*

M 2 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1450, membranaceus, saec. XI exaratus (10). Fol. 168-79: *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.*

M 3 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 789, membranaceus, saec. XI exaratus (11). Pag. 327-49: *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.* Codicum M2, M3 lectiones accepti a v. d. Anshario Jacob.

M 4 = Codex bibliothecae S. Synodi Mosquensis 377, membranaceus, saec. XI exaratus (12). Passionem S. Theodori tironis, quae legitur fol. 158-69, cum editione nostra BHG. 1763 contulit vir cl. B. B. Latyšev (13), eiusque lectiones in apparatu nostro posuimus.

N 1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1529, membranaceus, saec. XII exaratus (14). Fol. 107-115: *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.* Contulit v. d. Ansharius Jacob.

N 2 = Codex bibliothecae Musei Britannici Add. 36589, membranaceus, saec. XII exaratus (15). Fol. 128-34: *Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.*

Codices M integram referunt de S. Theodoro commentationem, quae trifariam dividitur: pugna cum dracone; sancti martyris passio; miraculum de colybis. In codicibus N, qui et proprias habent lectiones, prima pars omittitur. Passio autem etsi non verbis, re tamen convenit cum BHG. 1761, miraculum vero cum BHG. 1768, de quo suo loco dicemus.

Edita est ex codice Mosquensi 376 Passio S. Theodori tironis quae ipsis libelli BHG. 1763 verbis exorditur, neque rebus narratis dissimilis est; multo tamen contractior est et ad Passionum ἐν συντόμῳ genus pertinet quibus totus ille codex repletus est (16).

10. S. Theodori tironis Passionem ad normam libelli BHG. 1761 non interpolati, paucis enarrat, in laudatione S. Theodori ducis, Nicetas ille Paphlago, qui nunc hoc solo cognomine τοῦ Παφλαγῶνος, aliis locis δούλον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου (17), vel τοῦ καὶ Λαοῦ, δούλον δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ φιλοσόφου (18), vel ἀρχιεπισκόπου Παφλαγονίας (19), vel etiam φιλοσόφου ἐπισκόπου Λαδύβρων (20) vocabulo nuncupatur. Sitne ille ipse qui Nicetas Magister dicitur, in medio nunc relinquimus (21). Omnibus consentientibus, floruit Nicetas Paphlago saec. IX exeunte; ad annum saltem 912 vitam

AUCTORE
H. D.

fontes.

Metaphrasis contracta.

Nicetae Paphlagonis

(1) Rem obiter tetigimus in *Les légendes grecques des saints militaires*, pp. 21, 23, 25; pertractavit P. FRANCHI DE' CAVALIERI in *Studi e Testi*, t. XXII (1909), p. 91-107. Theagenis Passione latina tantum usus, cuius graecam paulo postea protulit, *Studi e Testi*, t. XXIV, p. 179-85. — (2) *Infra*, § 2. — (3) *BHL*. 8077. — (4) *Catal. Lat. Rom.*, p. 15. — (5) *Catal. Lat. Rom.*, p. 358. — (6) *Catal. Lat. Brux.*, p. 13-19. — (7) *BHL*. 8078. — (8) Cf. *Synopsis Metaphrastica*, in *BHG.*, p. 289. — (9) *Catal. Gr. Paris.*, p. 188. — (10) *Ibid.*, p. 114. — (11) *Ibid.*, p. 42. — (12) VLADIMIR, *Sistematičeskoe opisanie rukopisej Moskovskoj Sinodalnoj biblioteki*, p. 566.

— (13) *Bulletin de l'Académie des Sciences de Saint-Petersbourg*, VIe série, t. V (1911), p. 496-98. — (14) *Catal. Gr. Paris.*, p. 225. — (15) *Catal. Gr. Germ.*, p. 273. — (16) B. LATYŠEV, *Menologii anonymi Byzantini saec. X quae supersunt* (Petropoli, 1911), p. 86-92. — (17) *Infra*, p. 14. — (18) AP. KRUMBACHER, *Der heilige Georg*, p. 181. — (19) *Infra*, p. 11. — (20) AP. ALLATIUM, *Diatriba de Nicetas*, in *P. G.*, t. CV, p. 14; cf. p. 577. — (21) KRUMBACHER, t. c., p. 186. Est et Nicetas patricius et quaestor, qui vitam S. Andreae Cretensis scripsit *BHG*. 113. Hunc cum Niceta magistro unum esse censet Chr. LOPAREV, in *Vizantijskij Vremennik*, t. IV, p. 346.

profrazisse

AUCTORE
H. D.

protraxisse certum est cum habeatur Vita S. Iohannis Chrysostomi παρά τοῦ μακαρίου καὶ ἁγίου Νικήτα, δοῦλον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου, ὃν (βίον) ἀπέστειλε Κωνσταντῖνῳ τῷ βασιλεῖ προτραπεῖς παρ' αὐτοῦ συντάξαι... (1). Inter plurima quae reliquit scripta (2), nullae sunt martyrum et sanctorum laudationes (3) quarum nonnullae editorem expectant. Operae pretium erit eam proferre quam de altero Theodoro conscripsit, quoniam et ea complet quae de stralate maiores nostri collegerunt, et de tirone nonnulla tangit quae scitu utilia sunt. E codicibus quibus laudatio tradita est hosce seligere visum est.

laudatio
S. Theodori
ducis.

1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1180, membraneus, saec. X exaratus. Totus fere constat Nicetae Paphlagonis orationibus de sanctis (4). Fol. 183^v-92: Νικήτα τοῦ Παφλαγονόσ ἐγκώμιον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον τὸν στρατηλάτην. Huius codicis lectiones nisi certo falsas accurate expressimus, ceteris ad calcem paginae reiectis.

B 2 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 757, membraneus, saec. XI exaratus (5). Inter varias homilias una est, fol. 105^v-123: Νικήτα δοῦλον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον.

3 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1452, membraneus, saec. X exaratus (6). Menologium Februarii in quo, ad diem 7, Passionis S. Theodori ducis BHG. 1750 subiungitur fol. 48^v-57: Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον τὸν στρατηλάτην Νικήτα δοῦλον Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Φιλοσόφου.

4 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1246, membraneus, saec. XIII exaratus (7). Martyrum Passiones et homiliae quarum est fol. 86-91: Τοῦ μακαριότου καὶ δσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα ἀρχιεπισκόπου Παφλαγονίας ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρον.

5 = Codex bibliothecae Vaticanae Palat. 4, membraneus, saec. XII exaratus (8). Varias sanctorum Vitae et fol. 130-43: Νικήτα τοῦ μακαριωτάτου Παφλαγονόσ ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρον.

C 6 = Codex bibliothecae Vallicellanae B. 34, saec. XII exaratus (9). Varias sanctorum Vitae et orationes, quarum fol. 138^v-47: Νικήτα τοῦ μακαριωτάτου Παφλαγονόσ ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρον. Sententias non paucas omisit librarius, quas postea corrector in margine restituit. Sola capita 1-6, 12-13 speciminis gratia contulimus.

§ II. De vita S. Theodori.

De Vita

11. De martyribus, sanctissimis et fortissimis viris, nihil praeter ultimum certamen compertum

(1) Ap. KRUMBACHER, t. c., p. 183, e codice monasterii τῶν Βλαταῶν Thessalonicae. — (2) Quae edita sunt magnam partem collecta reperies in P. G., t. CV, p. 1-842. — (3) BHG. p. 296. Adde laudationem S. Nicolai (cf. ANRICH, *Hagios Nikolaos*, t. II, p. 163) et alias nondum editas. — (4) *Catal. Gr. Paris.*, p. 80. — (5) *Catal. Gr. Paris.*, p. 28. — (6) *Catal. Gr. Paris.*, p. 118. — (7) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 120. — (8) *Catal. Gr. Vatic.*, p. 203. — (9) E. MARTINI, *Catalogo di manoscritti greci*

haberi, aegre tulerunt quotquot eorum memoriam impense colerunt, et vulgus certe sibi enarrari postulabat quo loco orti, quibus parentibus, quibus magistris eruditi essent, quid tandem gessissent antequam in palaestram vocati fidem sanguine suo confirmarent. De his, quae Deo soli plerumque nota sunt, cuiusque percontanti respondere hagiographi se promptos offerunt, et « vitam ante martyrium » conscribere qualem iam Pionius aliquis de S. Polycarpo dictaverat (10). De S. Theodoro tum puero, tum adulescente nulla narrarunt quae nec vera nec verisimilia sunt, a nobis tamen non neglegenda. El primo quidem ab anonymo conscriptus est libellus, Βίος καὶ ἀνατροφή, quem rectius epistulam vocites, cum hisce verbis concludatur: τῇ σῇ τελειότητι τὰ προκειμένα γέγραφα, quae litterarum commercium indicare videntur. Porro haec narrat anonymus. Patrem Erythraeum nomine, matrem Polyxenam habuit Theodorus. Hac vero immature mortua, puer a patre nutritus est sorbitione hordeacea cum melle permista, quam gulli ope hauriebat. A Proclo educatus, et militiae adscriptus ab Helladio caelestia amplecti suadetur. Militum aliquot invidia proditus, diis τῇ τε Πέα καὶ τῷ Ἄρει sacrificium offerre iubetur, cumque id se facturum negaret, in carcerem conicitur, torquetur et flammis tandem consumitur, in civitate Amasia, ubi et tumulo conditur. De reliquiis altercantur cum Amasensis Euchaitenses, qui sancti ipsius mandatum obtendunt. Qualis fuerit iurgii exitus, scriptor se ignorare mentitur. Mentitur, inquam, nam S. Theodorum in Euchaitis quiescere nemo ignorabat.

et
educatione
S. Theodori

12. Libellum quatuor in codicibus nacti sumus.

codices.

1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 499, saec. XI, de quo iam dictum est (11).

2 = Codex bibliothecae Angelicae 81, membraneus, saec. XII exaratus, de quo etiam diximus (12).

3 = Codex Brixianus bibliothecae Querinianae A. III. 3, chartaceus, saec. XVI exaratus (13). Collectio homiliarum et Vitarum sanctorum, de qua uberius postea. Fol. 243-43^v legitur Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεόδωρον.

4 = Codex Oxoniensis bibliothecae Bodleianae Barocc. 238, membraneus, saec. XI (14). Fol. 6^v eadem narratio legitur imperfecta.

Solos codices 1, 2, 3 integros in edendo libello adhibuimus. Quo tempore quove loco conscriptus sit res ipsa minime prodit. Iam saec. XI lectum fuisse ex ipsa codicum aetate, paulo antiquiorem esse ex iis quae sequuntur efficitur.

13. Sane mirum est ne verbo quidem ab anonymo attingi praecipuum illud trucidali draconis facinus, quae recentioribus veluti propria Theodori nota est (15). Porro rerum ordo postulat ut, antequam ad alia procedimus, quae fabulam illam spectant expediamus. Haud procul ab Euchaitis

Enecati
draconis
fabula

esistenti nelle biblioteche italiane, t. II, p. 14. — (10) BHG. 1561. — (11) *Supra*, p. 11, n. 2. — (12) *Supra*, p. 11. — (13) E. MARTINI, *Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane*, t. I, p. 225. — (14) *Catal. Gr. Germ.*, p. 319. — (15) *Les Passions grecques des saints militaires*, p. 37-39; W. HENGSTENBERG, *Der Drachenkampf des heiligen Theodor, in Oriens christianus*, N. S., t. II, pp. 78-106, 241-80; t. III, p. 135-37.

immanis

A immanis belua latitabat, quae cotidie a caverna sua egrediens transeuntes sive homines sive pecudes vorabat. Locum a saevissimo dracone liberare cupit Theodorus, et equo insidens proficiscitur. Pervenit autem ad pratum virescens, ignoransque eo ipso loco exspectare draconem, descendit ut ibi quiescat. Eusebia, pia mulier, videns eum dormientem, magno metu percussa eum excitat utque cito abscedat hortatur. « Quis est timor, o mater, ait Theodorus, in hoc loco? » Rem breviter narrat mulier, quam procul stare iubet Theodorus; tum equum, quocum veluti cum homine colloquitur, ascendit, factoque crucis signaculo, draconem gladio percudit.

quae in
Passione
antiqua
desideratur,

14. Fabellam tritissimam et simul antiquissimam, quae gesta Persei Andromedam liberantis quodammodo imitatur, et de sanctis compluribus narrata est, prorsus ignorarunt hagiographi qui S. Theodori Passionem primi conscripserunt. Deest enim in oratione Nysseniana, et in Passionem illam quam producimus sequiore aetate inserta est, quod patet ex optimis graecis codicibus, e latinis versionibus, e Chrysippo, qui saeculo V scripsit, e Niceta Paphlagone, ex ipso Metaphraste, qui victoriam de dracone nunc Theodoro duci, nunc Ieroni assignat. Ceterum quam inscite inducta fuerit, legentibus statim manifestum est, cum ordinem narrationis vix auspiciate interrumpat. Saeculo circiter nono id fieri coepisse nobis probabile est. Nullum antiquiore rei testem habemus codice Parisino 1470. Non tamen tunc primum, id est anno 890, id factum est. Historia enim contracta ibi exhibetur, ex alia fustiore qualis infra producitur ope codicis bibliothecae Angelicae 81, totis verbis ex Passione Theodori ducis BHG. 1750 deprompta.

proprio
etiam
libello

15. Exstat praeterea commentarius, a Passione seiunctus, Θαῦμα καὶ διήγησις, quo Theodori conflictus alia prorsus ratione exponitur. Quippe non Euchaitis, Eusebia spectante res agitur, sed in Utopia, regnante Samuele vel Saule, eo consilio ut mater Theodori, a dracone capta liberetur, et aquae, cuius accessum belua prohibebat, usus incolis reddatur. Cum Saracenis primum bellum feliciter gesserat Theodorus; post devictum draconem martyrium subit, vel, ut aliis placet, in pace quiescit. Quotquot enim miraculum περι τῆς μητρὸς exscripserunt, suo ingenio indulserunt, et quae libuit addiderunt, detraxerunt, immularunt. Ridiculum commentum, inconditum, portentosum, infimae plebis ingenio accommodatum, quod non sine fastidio legentibus proponitur. Hosce codices inspeximus.

saepius
exscripto
enarratur.

1 = Codex Vindobonensis Hist. graec. 126, chartaceus, saec. XIV exaratus (1). Inter varias sanctorum Vitae, S. Theodori ducis Passionem BHG. 1750 excipit, fol. 56-61: Θαῦμα καὶ διήγησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τύρωνος, ex hoc ipso codice editum ab A. N. Veselovskij (2). Nos iterum contulimus.

2 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1190, chartaceus, saec. XVI exaratus tribus tomis constans, plurima complectens hagiographica (3). Fol. 62-65: Θαῦμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεο-

δώρου τοῦ τύρωνος περὶ τοῦ δεινοῦ δράκοντος. Omisso prologo, qui et in celeris praeter I deest, incipit: Ἐν ταῖς ἡμέραις Σαουλ τοῦ βασιλέως εὐρέθη στρατιώτης ἐν τῇ ἀνατολικῇ χώρᾳ Ῥωμαίων.

AUCTOR
H. D.

3 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1192, chartaceus, saec. XV exaratus (4). Varia hagiographica quorum fol. 112-18: Θαῦμα τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τύρωνος. Inc. Ἐν ταῖς ἡμέραις Σαουλ τοῦ βασιλέως ἐφάνη στρατιώτης εὐθαλής καὶ εὐμενής κτλ.

4 = Codex Athous, bibliothecae monasterii Δοχειαρίου 197, saec. XIV exaratus (5). Fol. 15-22 legitur Θαῦμα, quod iisdem verbis quibus 3 incipit, paulo tamen aliter explicat.

5 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 1190, chartaceus, anno 1568 exaratus (6). Inter Passiones et Vitae sanctorum legitur fol. 110-16: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου καὶ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τύρωνος ἢ ὅτε ἤρπασε ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ δράκοντος, die 17 februarii legendum. De martyrio ne verbum quidem; inducimur autem statim in medias res, narrationis principio omisso. Ἡθ' (εἶτα) οὕτως ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς συναχθῆναι τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως καὶ τοὺς (sic) μεγιστάσι πάντιν ἐν τῷ παλατίῳ ἐμπροσθεν αὐτοῦ. Ita autem absoluitur: Ἐξῆλθεν δὲ ὁ βασιλεὺς σὺν τῇ συγκλήτῳ αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ κατεφίλη αὐτόν. Καὶ κατέστησαν δὲ αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ τάξιν· καὶ πάλιν τὰ τῶν ἐθνῶν πολέμα ἐνίκα. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἅγιος Θεόδωρος μετετέθη εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς καὶ ἐμεινεν ἐν τῇ καλῇ ὁμολογίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ πιστεύσας εἰλικρινῶς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ καρδίας αὐτοῦ, ἔλαβεν στέφανον παρὰ κυρίου καὶ χάριν παρὰ Θεοῦ, δαιμόνια ἐβάλλει, τυφλοὺς ὄραν, κωφοὺς τοῦ ἀκοῦειν, ἀλάλους τοῦ λαλεῖν καὶ πάντιν ἰάματα χαριζόμενος. Τοῖς δὲ ἀναγινώσκουσιν αὐτοῦ τὴν τιμὴν καὶ ἁγίαν ζωὴν καὶ τὸν ἅγωνα τοῦ μαρτυρίου... Ex praemissis autem intellegitur S. Theodorum morte necessaria extinctum esse.

6 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 395, chartaceus, saec. XVI exaratus (7), miscellaneus. Fol. 83-93: Θαῦμα τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τύρωνος. Inc. Ἐν τοῖς καιροῖς Σαουλ βασιλέως ἐγράφη στρατιώτης εὐμενής καὶ ἐντελής...

7 = Codex bibliothecae Seminarii Patriarchalis Veneti, chartaceus, saec. XVI exaratus. Fol. 122-26: Θαῦμα τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τύρωνος. Incipit fere ut codex 5, ita vero ultima Theodori fata enarrat: καὶ κατέστησεν (ὁ βασιλεὺς) εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ τιμὴν· καὶ μετὰ ἐνός χρόνον ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς· καὶ μετέστη ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος (εἰς) τὴν καλὴν ὁμολογίαν, μέγιστα θαύματα ποιῶν, τυφλοὺς ἐποίησεν βλέπειν et reliqua.

8 = Codex Musei Britannici Harley 5639, chartaceus, saec. XVI exaratus (8). Miraculum de matre liberata accephalum et sine mutilum est, lingua

(1) Catal. Gr. Germ., p. 80. — (2) BHG. 1766. — (3) Catal. Gr. Vatic., p. 102. — (4) Catal. Gr. Vatic., p. 116. — (5) A. SIGALAS, Des Chryssipos von Jerusalem Enkomion auf den hl. Theodoros

Teron, in Byzantinisches Archiv, Heft 7, Leipzig, 1921, p. 31. — (6) Catal. Gr. Paris., p. 91. — (7) Catal. Gr. Paris., p. 5. — (8) Catal. Gr. Germ., p. 258.

admodum

AUCTORE
H. D.

admodum barbara conscriptum. Theodorum Euchaïta recessisse ibique obisse nunc primum audimus: ἔλαβεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ χαρᾶς μεγάλης... καὶ μετέστη ἀπὸ τῆς χάρας ταύτης καὶ εἰσήλθεν ἐν Ἐδχαΐτης καὶ ἔζησεν τὰ ἐπίλοιπα ἔτι τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔχει χάριν παρὰ Θεοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δαιμόνια ἀπελαίνῃ cet. Novum quoque est de Theodori memoria die 23 novembris: δόξασαι καὶ τοῖς πόθῳ ἐπιτελοῦσιν τὴν θεότιμον αὐτοῦ μνήμην μὴρὶ νοεμβρίου εἰκόστη τρίτη, τὸ δὲ τέλος τῆς ἀθλήσεως αὐτοῦ τὸ πρῶτον σαββάτῳ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Quo tempore excogitata fuerit.

16. Nimiae sunt codicum varietates quam ut de singulorum lectionibus colligendis notandisque cogitari possit. Quare commentarius de matre Theodori draconi erepta ex uno codice I edetur. Porro si utramque draconis fabellam expendas, recentiorem magisque expolitam eam censeas quae libellis Passionis innexa est, antiquiorem, diuque ore traditam, quae ab eisdem segregata prodit. In hac enim Theodori consilium liberandae mulieris in caverna ad aquas inclusae, ut est in fabula antiquissima de Andromeda scopulo alligata et a ceto devoranda, dilucide apparet; ex illa autem captivae tum fluminis omne vestigium evanuit. Quandonam Theodori δρακοντοκτόνον coeperit historia circumferri non facile conicias. In Vita Beniamini, patriarchae Alexandrini, quae saeculo VII conscripta censetur, de dracone Euchaïtorum (ΕΥΧΑΪΤΟΣ) obiter sermo est (1), nulla tamen S. Theodori facta mentione, neque etiam mulieris beluae faucibus ereptae. Quae enim sint filiae viduae quas catenis alligatas draconi obiecit feruntur Euchaïtenses, e fontibus nobis perviis non patescit. Fabulam Euchaïtis natam patrono loci aliquando adhaesisse credendum est. Quo circiter tempore, e Vita Beniamini non efficitur.

Commentarius armenius

17. Ut nunc ad eos redeamus qui S. Theodori Vitam ante martyrium composuerunt, de commentario armenio, qui inscriptus est de Amasia urbe et de natalitate S. Theodori paucis agendum est (2). De codicibus tum armeniis tum hiberis in Analectis nostris dicturus est qui, omnibus adhibitis criticis artis subsidiis, libellum edet noster Paulus Peeters. Interim, versione latina quam ipse confecit equidem ulor. Tripartita commentatio est primum de originibus civitatis Amasiae, dein de natalitate et pueritia Theodori, tandem de pugna cum dracone. Ita autem in codicibus clauditur: Haec est historia de condendae urbis Amasiae exordiis ac de sancto Theodoro. Passionem autem eius in Synaxario fac reperias atque legas. Descripsimus inventam hanc historiam ex eclogariis, qui stante Armeniorum regno exarati sunt. Quae de Amasia ab Alexandro macedone condita, a Milhridate munita, a Pompeio capta, de Phaedimo episcopo ab apostolo Andrea ordinato et Gregorium thaumaturgum ordinante feruntur, variis ex libris congesta sunt, ea ratione ut civitatis quae Theodori palaestra fuit, exordia illustrarentur. Tum ad persecutionis tempora delabitur anonymus scriptor: In quibus plurimi martyres facti sunt; alii vero complures ex

de Amasia urbe

(1) E. AMÉLINEAU, in *Journal Asiatique*, 8e série, t. XII, p. 374. Cf. *Anal. Boll.*, t. XXIX, p. 161.— (2) BHO. 1171. Quae de S. Theodoro ab Armeniis circumferuntur, strictim persecutus est A. ANDRÉ,

fidelibus perterriti se occultarunt, promptam D fidem secreto tenentes, quam iudices cognoscere non poterant; quin immo alios quos noverant, sibi ignoratos fingebant Nempe ab imperatoribus mandatum acceperant ut ne eos conquirerent, qui occulte fidem colerent, sed in eos tantum saevirent qui fortiori animo essent et ad certamen audacius procedentes imperatorum edicta daemonumque religiones palam contemnerent. Hoc tempore natus est beatus Theodorus, e christianis parentibus, in Sabobe pago (3), qui sex milibus distat ab urbe Veris in Armenia secunda. Sicut memoriae proditum est in libris historiarum, mater eius moriens eum infantem reliquit. Educatus est a patre suo, qui eum, macerato frumento et farrata aqua pascebat. Postquam adolevit, iunioris aetatis virtutibus inclaruit sanctus atque integer in omnibus. Eodem frumento delectatus nullo alio cibo vescabatur. Hac ratione ad iuvenilem aetatem pervenit: pubes factus est proluxa barba, coma brevi et cincinnata, colore fusco, gravis aspectu, concelebrata virtute. Quem cum admirabilem viderent ac robustissimum, cupiebant eum inter aulae regiae milites conscribi. Sed hoc ille animum inducere non potuit: «Milito equidem, inquit, in caelesti exercitu domini mei Iesu Christi deorum Deo.» Quod cum fastidiose dictum existimarent, dimittentes eum, ei suaserunt ut sponte respiceret: quippe intellegebant eum, si ad repugnandum adigerent, ilico sibi valide obstitutum eiusque defensionem sibi male cessoram esse.

et de S. Theodori natalitate,

educatione,

E

18. Hoc tempore beatus Theodorus negotii cuiusdam causa transiit per suburbanam villam mulieris viduae nomine Eusebiae. Cum ferveret aestus, voluit requiescere in prato palustri villae Eusebiae huius, quae (villa) dicebatur Euchaïta; et alligato equo, recubuit sub arbuscularum umbra. Quem ex atrio domunculae suae conspicata Eusebia, passis manibus, exclamavit dicens: «Heus tu, eques! heus tu, eques! ne hoc loco moreris: prope est enim antrum validi draconis, qui hac hora exire solet et per pratum palustre circuire. Vide ne tu aut equus tuus F aliquid mali patiamini. Surge potius et domunculam meam ingredi ut, lotis pedibus et sumpto cibo, requiescas per ardorem meridianum. Cum autem refrixerit aura, iter tuum persequeris.» Respondit beatus Theodorus et dixit: «Equidem, Dei mei auxilio confidens, invisibilem draconem non formido, nedum serpentem visibilem. Prodeat igitur, ut dixisti, et Christi nomine eum interficiam.» Pia vero mulier Eusebia cum eum Christi nomen proferentem audisset, intellexit eum esse fidei suae consortem, et gaudens ultro occurrit ei, apprehensumque rogavit ut inde in domum suam se conferret. Dum illa haec loquitur, ecce factus est motus violentissimus strepitusque draconis incendentis. Quem ilico animadvertens beata Eusebia validum clamorem edidit. Ingruit draco lato pectore longisque cervicibus ac terribili inconditoque cum stridore super equum se extulit. Tunc

pugna cum dracone,

Der hl. Theodor von Amasia nach der Armenischen Legende, in *Die Katholischen Missionen*, 1891, p. 225-30. — (3) Alias Saboue, Sabobeai, Saboube.

beatus

A beatus Theodorus, cum invictissimae crucis Christi signo se signasset, draconis caput hasta ferit, uno ictu diffidit, illumque protinus interfecit. Qui provolutus inter arundines in margine aquarum cernentibus videbatur terribilis quasi trabes immanis magnitudinis.

zelo fidei
christianae. 19. Exinde pia mulier Eusebia beatum Theodorum familiariter habere ac diligere coepit ut natum ex se filium. Beatus vero Theodorus suae fidei asseclas oppressos confirmare non intermisit, eosque docebat, propter nomen domini Iesu Christi, suo ipsius more fidem forti cum animo profiteri, ut adversariis invictam constantiam opponerent, in spe pietatis confidentes Christo Iesu Deo nostro, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.

Orationis
de vita,
passione et
miraculis
S. Theodori 20. Libellum de pueritia et educatione S. Theodori etiam in suos usus convertit auctor prolixioris orationis qui eiusdem Vitam ab incunabilis ad martyrrium usque persequitur, addito miraculorum delectu ab ipso post mortem patratorem. Legebatur illa in codice quem ferunt saec. X exaratum, et certe saec. XI ineunte recentior non erat.

B Fuit codex ille bibliothecae Regiae Taurinensis, signatus CXL, c. V. 32, membraneus, exitiali incendio anni 1904 absumptus, praecipuum de cultu S. Theodori monumentum, quippe qui totus de eo erat, ut e catalogo habetur (1).

in codicibus
Taurinensis Fol. 1: Βίος και ή εκ παιδός άγωγή και αξήσις μαρτύριόν τε και θαύματα έξαισία τοῦ άγιου και ένδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τέρονος = BHG. 1764.

Fol. 20: Miracula eiusdem, quae inc. Καί γυναικών ό κατά Θεόν πόθος έφάπτεται και τοῦτον μάλλον ότι και έπάθερος. Horum nullum videtur superesse exemplum.

Fol. 30: Ex Sophronii archiepiscopi Hierosolymitani (rectius Iohannis Moschi) Prato narratio miraculi eiusdem martyris. Inc. Από τεσσάρων βιβλίων (lege μιλίων) Δαμασκού χωρίων (lege χωρίων) έστί λεγόμενον.

Fol. 32: Martyrium S. Theodori tironis. Inc. 'Ηδύ τι και θεϊον μαρτύριον (lege μαρτόρων) μνήμη. Nullam habemus S. Theodori Passionem quae his verbis exordiat.

Fol. 49: Gregorii episcopi Nysseni encomium Theodori tironis = BHG. 1760.

Fol. 66: Martyrium eiusdem Theodori = BHG. 1763.

Fol. 49: Chrysippi presbyteri Hierosolymitani encomium Theodori, de quo mox fuse.

Fol. 142: Nectarii archiepiscopi Constantinopolitani narratio qua de causa primo sabbato sancti ieiunii celebratur memoria sancti Theodori = BHG. 1768.

Fol. 163: Narratio miraculi a S. Theodoro patrat, quae inc. Πάσαι μὲν αί τῶν μαρτόρων τοῦ Χριστοῦ πανηγύρεις, ceterum ignota.

Fol. 177: Martyrium S. Theodori stratelati = BHG. 1751.

Fol. 203: Eiusdem martyrium = BHG. 1752.

et Vindobonensi, 21. Pessumdati testis damnum quodammodo compensat codex bibliothecae Caesariae Vindobonensis Theologicus 60, membraneus, cuius pars hagiographica etiam saec. XI exarata est (2). De S. Theodoro haec nobis servavit:

1) Fol. 259-70: Βίος τοῦ μαρτορίου και ή εκ παιδός άναγωγή τε και αξήσις και θαύματα έξαισία τοῦ άγιου και πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Ope huius codicis Vitam primum edidimus (3) eoque solo superstitie iterum proferemus.

2) Fol. 270-80: Χρονόσιπον προεσβύτερον 'Ιεροσολύμων διήγησις τῶν παραδόξων θαυμάτων τοῦ άγιου και πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Laudatio est de qua mox, martyrii narratione amputata et ad sola miracula redacta.

22. Scripta est Vita Theodori ab homine cui saeculo X
conscriptae tum tota regio Euchaitorum optime nota erant; quod multa demonstrant indicia, illud maxime quod de Eleutherio, τῷ μεγάλῳ, loquatur velut de τῆς πόλεως ήμῶν επισκόπῳ (4). Non ante annum 934 opus aggressus est; narrat enim miraculum quod τῷ τεσσαρεσκαδεκάτῳ έτει τῆς θεοφυλάκτου και φιλοχρίστου βασιλεως Κωνσταντίνου, έν αρχῆ τῆς έβδόμης ένδικτιώνος accidisse fertur (5). Nullius quidem Constantini annus quartus decimus cum septima indictione concurrat; sed in eam incidit quartus decimus annus Romani Lecapeni, qui cum Constantino Porphyrogenito regnavit. Legamus proinde: τῷ τεσσαρεσκαδεκάτῳ έτει τῆς θεοφυλάκτου και φιλοχρίστου βασιλεως <Ρομανοῦ, είκοστῷ πρώτῳ> Κωνσταντίνου, έν αρχῆ τῆς έβδόμης ένδικτιώνος, id est anno Christi 934. Quoniam de re non admodum recenti agitur, et codices habemus saec. XI ineuntis, saec. X iam propecto Vita Theodori scripta censenda est.

23. Undique collecta sunt elementa quibus Theodori Vitam contexuit scriptor anonymus. Quaeenam illi juisset patria ex laudatione Nysse-niana didicit; quomodo enutritus et educatus ex libello Βίος και άνατροφή; qua ratione martyrrium passus sit et draconem devicerit, ex Passione antiqua et hac interpolata; nonnulla etiam, si quid video, hausit ex Vita Eusebiae matronae, quam et Iohannes Mauropus prae manibus habuit (6), nisi anonymum nostrum ille legerit. His libere usus est, nonnulla detraxit et plurima addidit quae ex Euchaitensium traditione videtur accepisse, ut est historia fontis ad martyris vocem scaturientis (7), et miracula, quae ad antiquitatem civitatis illustrandam nonnihil conferunt.

§ III. De miraculis S. Theodori.

24. Ut plana et perspicua sit de miraculis a Laudationis S. Theodoro post mortem patrat tractatio, S. Theodori a. Chrysippo exordium sumendum est a laudatione quam conscripsit Chrysippus, presbyter Hierosolymitanus, quae et nuper edita est, ope unius codicis a Iohanne Phocylide (8), ope plurimorum ab Antonio Sigala (9). Teste Cyrillo Scythopolitano, Chrysippus Cappadocia oriundus erat. Cum fratribus Cosma et Gabrielio in Syria educatus,

(1) PASINI, Codices manuscripti bibliothecae regiae Taurinensis Athenaei, p. 235. — (2) Catal. Gr. Germ., p. 6. — (3) Les Légendes grecques des saints militaires, p. 183-201. — (4) Vita, c. 10. —

Novembris Tomus IV.

(5) Vita, c. 12. — (6) BHG. 632. — (7) Vita, c. 3. — (8) Néa Σιών, t. XI (1911), p. 557-78. — (9) Des Chrysippus von Jerusalem Enkomion auf den hl. Theodoros Teron, Leipzig, 1921.

AUCTORE
H. D.

in Palaestinam venit, et Hierosolymis cum iisdem inter primos S. Euthymii discipulos admissus est. Fuit primum laurae oeconomus, dein, anno 455, opera Eudociae, ordinatus est presbyter Sanctae Resurrectionis ubi Cosmas iam staurophy-lacis munere iungebatur. Hoc autem ad Scythopolitanam sedem anno 467 erecto, in eius locum successit Chrysippus, qui in sanctae Crucis custodia duodecim annos sine querela ministravit, proindeque anno 479 obdormivit in Domino (1). Ab eodem Cyrillo veluti θαυμαστός συγγραφεὺς laudatur, qui multa scripta reliquerit: πολλὰ συγγραμματα κατέλιπε πάσης ἀποδοχῆς ἄξια (2). Ex his pauca supersunt: 1° Sermo de Deipara, quem latine nondum graece habemus (3); 2° laudatio S. Michaelis archangeli, inedita (4); 3° laudatio S. Iohannis Baptistae, quae latine edita est (5), graece autem in codicibus compluribus legitur (6); 4° laudatio S. Theodori. In solo lem-mate orationis de S. Michaelis, presbyteri σταυροφύλακος nomen assumit; in ceteris προεσβύτερος Ἱεροσολύμων nuncupatur. Si quid ex hisce inscriptionibus effici potest, intra annos 455 et 467 laudationem S. Theodori conscriptam esse merito conieceris.

B
multis
codicibus
traditae,

25. Traditum est Chrysippi opusculum codicibus non paucis, qui utinam omnes optimi et integri essent, in duas classes distribuendis.

A 1 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis, graec. 1452, membraneus, saec. X exaratus (7). Menologium februarii, in quo ad diem 17 legenda proponuntur, fol. 136-39: Ἀθλήσεις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου = BHG. 1761. — Fol. 139-50: Χρυσίππου προεσβυτέρου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον τὸν τήρωνα καὶ μερικὴ τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ θαύματων διήγησις.

A 2 = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis graec. 772, chartaceus, saec. XV exaratus (8). Inter alia plurima haec habet de S. Theodoro, primo sabbato ieiuniorum legenda: fol. 127-39, Nectarii homilia = BHG. 1768; fol. 142^v-43, 134-42, Miracula S. Theodori, ultima dumtaxat pars libelli, ita disposita ut omissa lem-mate, fol. 142^v

C
legatur θαῦμα α'; redeundum deinde ad fol. 134, ubi sub lem-mate ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, incipit θαῦμα β', quod subsequuntur reliqua omnia.

A 3 = Codex bibliothecae Vindobonensis theol. graec. 60, de quo supra (9). Omissa sunt capita quibus S. Theodori passio enarratur.

A 4 = Codex bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis D 92 sup., membraneus, italo-graecus, saec. XV exaratus (10). Fol. 236 legitur Passio S. Theodori = BHG. 1701, initio mutila; fol. 236-43: Θαύματα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, seu laudationis cc. 21-29. Ordo rerum nonnihil turbatus est. Etenim θαῦμα γ' excipit a fol. 238-40^v series

θαυμάτων ε'-α'; fol. 240^v, θαῦμα δ'; fol. 241^v-43, D θαῦμα ιβ' et reliqua (11).

A 5 = Codex bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis F. 144 sup., membraneus, saec. XII exaratus (12). Inter plurima hagiographica haec habet de S. Theodoro, fol. 149-51: Passio S. Theodori tironis = BHG. 1761; fol. 151-158: Miracula a. Chrysippo.

A 6 = Codex bibliothecae Angelicae 106, saec. IX exaratus, de quo supra diximus (13). Fragmentum, unius folii, quo haec sola pars libelli continetur: καὶ στεφάνου πολυφθεγγέσιν (sic) — λίθοις ταῦτα εἰς τὸ παρόν ἐρῶ.

B 1 = Codex Hierosolymitanus bibliothecae Sancti Sepulchri I, membraneus, saec. X exaratus (14). Menologium februarii. Fol. 25-28: Μαρτύριον τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου = BHG. 1761. — Fol. 125^v-36: Χρυσίππου προεσβυτέρου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον ἐτι δὲ καὶ τῶν αὐτοῦ θαυμάτων μερικὴ διήγησις. Hoc autem die 22 februarii legendum proponitur. Ex hoc codice laudationem primus edidit Iohannes Phocylides (15). Iterum contulit M. Karapiperis (16); editio ita emendata pro codice nobis fuit.

B 2 = Codex Genuensis bibliothecae Missionis Urbanae 34, membraneus, saec. XII exaratus. Menologium a februario ad maium. Fol. 36^v-47^v: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Θεοδώρου τοῦ τήρωνος = BHG. 1763, die 17 februarii legendum; — fol. 200-209: laudatio eiusdem auctore Chrysippo, principio mutila, inc. : ἐξαιτεῖ τὸν ὄνον ὡς εἰς βραχέλιαν ὁδοιπορίαν (Mirac. I).

B 3 = Codex Britannicus bibliothecae Querinianae graec. A. III. 3, chartaceus, saec. XVI (17). Inter alia plurima hagiographica haec habet de S. Theodoro. Fol. 217-20^v: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατιλάτου = BHG. 1750, die 8 februarii; — fol. 222-26: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος = BHG. 1761; — fol. 226^v-34: Θαῦμα περὶ τοῦ ἀπολέσαντος τὸν νῆον καὶ τὸν ὄνον. Est pars posterior laudationis Chrysippi, seu sola miraculorum series, non tamen integra. Desunt enim θαύματα ζ'-α', et inserta sunt inter α' et β' miracula tria, quae seorsum dabimus. Primum est (fol. 227^v) de filio viduae a captivitate liberato. Alterum (fol. 228) lemma habet: Τὸ στρατιώτας παιδένεις τῆς ἀρπαγῆς ἀπέχεσθαι, quod legitur in Menaeo, ad diem 17 februarii (18) estque de mille gladium sancto oblatum furto auferente. Tertium (fol. 228^v) etiam cum lem-mate: Μάταιον δρασμὸν ἐπέχεις οἰκετῶν (19), de homine qui servum perdidit. Fol. 228 scriptum est iterum ἕτερον θαῦμα, nullum tamen miraculum sequitur, sed adhortatio quaedam de ieiunio, oratione et elemosyna. — Fol. 234-38^v: Τοῦ ἁγίου Γρηγο-

(1) BHG. 648. *Analecta graeca*, pp. 30, 45, 67, 75, 76. Vita Euthymii e codice integro iterum edita est in *Néa Siwv* t. XI, XII. Quaecumque de Chrysippo notatu digna sunt collegerunt tum S. VAILLÉ in *Revue de l'Orient chrétien*, t. X (1905), p. 96-99, tum A. SIGALAS, t. c., p. 2-16. — (2) L. c., pp. 76, 67. — (3) *Magna Bibliotheca veterum patrum*, t. XII, 2, p. 668-74. Cf. SIGALAS, p. 5-6. — (4) *Anal. Boll.*, t. XIX, p. 88, n. 10. — (5) BHG. 851. — (6) SIGALAS, t. c., p. 7-9. — (7) *Catal. Gr. Paris.*, p. 118. — (8) *Catal. Gr. Paris.*, p. 36. — (9) P. 17,

n. 21. — (10) MARTINI-BASSI, *Catalogo codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae*, t. I, p. 284. (11) SIGALAS, op. c., p. 24. — (12) MARTINI-BASSI, t. c., p. 444. — (13) *Supra*, p. 12, n. 5. — (14) A. PAPAPOULOS-KERAMEUS, *Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη*, t. I, p. 1. — (15) *Néa Siwv*, t. XI (1911), p. 557-78. — (16) SIGALAS, t. c., p. 17. — (17) MARTINI, *Catalogo di manoscritti greci esistenti nelle biblioteche italiane*, t. I, p. 225. — (18) *Εἰς τὸν ἑσπερινόν*, in tropario τῆν θεοδώρητον χάριν. — (19) In Menaeo, l. c.

A *ρίον επισκόπου Νόσις ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον* = BHG. 1760. — Fol. 238^v-42^v: Χρυσίππου πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον. Prior pars laudationis, quae hic des.: πρὸς τὸ τοῦ λόγου μέτρον ἐπιλεξάμενος τοῦτο παρέξομαι τὴν διήγησιν. — Fol. 243-43^v: Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου, de quo supra dictum est.

B **B 4** = Codex bibliothecae Nationalis Atheniensis 1050, maximam partem membraneus, et saec. XI exaratus. Homiliae et Vitae sanctorum. De S. Theodoro sunt: Pag. 201-215: Νεκταρίον ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τὸ πρῶτον σάββατον τῶν ἁγίων ηἱστυεῖν ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου καὶ περὶ κρίσεως = BHG. 1768. — Pag. 215-27: Θαῦμα τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Pars laudationis a Chrysippo conscriptae, quae inc. τοιαῦτα μὲν τὰ ἐν τοῖς ἀγώνισμασι. Foliis deficientibus nulla desunt a medio miraculo primo ad finem usque quinti.

His addendus codex Taurinensis CXL, c. V. 32, quem perisse dolemus (1).

ab
Eustratio
presbytero
lectae,
C **26.** Codices A 1, 3, 5, 6, B 1, 2, 3 contulimus, lectiones tamen A 6, B 3, ne apparatus nimium oneraretur, non notavimus. Addidimus tamen eas quae propriae sunt testi antiquissimo E, videlicet Eustratio, presbytero Magnae ecclesiae Constantinopolitanae, qui saec. VI floruit, et in Λόγῳ ἀνατρεπτικῷ excerpta profert e Chrysippo. Καλόν, ὄν, ἴτα ἰλλε, ἀποδείξει βραχέα τινὰ καὶ ἀθεις, ἄπει ἐξ ἐγγράφων ἠῶσμεν περὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Λέγει τοίνυν Χρυσίππου πρεσβύτερος Ἱεροσολύμων ἐν τῇ ἐγκωμῇ τοῦ μάρτυρος τάδε· Ἀλλὰ τίς ἐξαγγεῖλαι ἱκανὸς καὶ τὰ ἐν παντοδαποῖς νοσήμασιν ἰάματα... Sequuntur miracula VI et VII (2), quae legerat Eustratius in codice nostris A simillimo. De auctore nonnulla in sua Bibliotheca notavit Photius, meminisse Chrysippi eiusque in S. Theodorum sermonis, ita tamen inaccurate ut parum attente Eustratii tractatum legisse videatur (3). Quod obiter notasse sufficiat.

duplex
recensio
C **27.** Quae sint mutuae codicum rationes, quo pacto in duas dispescantur familias, quae nobis sunt A et B, juse ostendit A. Sigalas (4), ad quem ubi ex apparatu nostro res minus perspicua videatur, legentes amandamus. Testes B optimas et antiquas servasse lectiones recte vidit; egregii tamen non sunt, et nullus praeter unum B 1, integrum Chrysippum tradit. Recensionem A secundis curis ex prima fluxisse crediderim; aliena manu interpolatam esse mihi certum non est. Quandoquidem B quantum potuit assequi conatus est Sigalas, haud inutile erit de exhibendo A nos sollicitos esse, idque ea ratione ut A 1 accurate, etiam servatis propriis, quas habet, lectionibus exprimamus, aliorum varietatibus ad calcem reiectis.

et fontes.
C **28.** Chrysippum Passione S. Theodori quae post Nyssenianam edita est usum esse primam laudationis partem legentibus manifestum est. Posterioris materiam seu miracula varia ab eo

operose collectam esse, eo minus adducor ut credam quod, paucis exceptis, ea omnia similitudine quadam colligantur, et jere in rebus furto vel infelici casu ablatis versantur. Ni multum fallor, de S. Theodoro exstabat libellus Miraculorum, qualem habemus de S. Mena, de SS. Cosma et Damiano, de S. Thecla, de S. Artemio atisque, illumque in usus suos convertit Chrysippus, rhetores plerosque imitatus quibus aliorum dicta elegantius proferendi studium praecipuum est. Huius libelli vestigia superesse certo affirmare non ausim. Sed consideratione dignus est fasciculus ille miraculorum decem qui in codicibus nonnullis habetur, quorum praecipui hi sunt:

M **1** = Codex bibliothecae Vaticanae 821, membraneus, saec. XI-XII exaratus (5). Inter Vitae et Passiones sanctorum, de S. Theodoro haec leguntur: Fol. 103-108^v: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου = BHG. 1750. — Fol. 108^v-116^v: Νεκταρίον ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως διήγησις... = BHG. 1768. — Fol. 116^v-20^v: Θαῦμα περὶ τοῦ ἀνθρώπου ὃς ἐμισθώσατο τὴν ἑαυτοῦ ὄνον καὶ δέδωκεν τὸν ἑαυτοῦ νῖδον πρὸς ἐπινογίαν τοῦ μεταστρέψαι τὴν ὄνον. Est hoc lemma primi miraculi, quod alia novem subsequuntur suo quodque lemme instructa, quo narrationis materia exprimitur. Miracula ex iis sunt quae apud Chrysippum leguntur, scilicet 1-3, 5-7, 9, 12, 10, 11, brevius et phrasi plerumque simpliciore enarrata. E prolixiore scripto contracta videntur, non tamen e Chrysippiana laudatione, cum nonnulla referant quae ibi non leguntur. Notatu dignum est in Miraculo VIII, qui XII Chrysippi respondet, virum clarissimum, qui S. Theodoro aedes post incendium extruxit, suo nomine Στανθάκιον (al. Σπαράκιον, lege Σφοράκιον) designari, et recte quidem. Sphoracius enim, qui fuit consul anno 452, novae S. Theodori ἐν τοῖς Σφορακίον ecclesiae conditor fuit. Huius autem nomen reticet Chrysippus. Ab eo qui Chrysippum in epitomen redegit suppletum esse quis crederit? A Chrysippo non ignoratum sed suppressum probabile est, quia id rhetorum moris fuit. Unum eundemque libellum Miraculorum S. Theodori uterque scriptor prae manibus habuerit.

Miracula e codice M 1, collato M 2, una cum Chrysippo edere visum est, eo tamen ordine ut Chrysippianis singula responderent, videlicet 1-7, 9, 10, 8.

M **2** = Codex bibliothecae Nationalis Parisiensis Coislin 121, chartaceus, anno 1343 exaratus (6). hagiographicus, in quo inter alia plurima legitur fol. 107: Θαῦμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, quod est primum apud Chrysippum et in codice M 1. Subsequuntur alia ad finem usque fol. 107^v, unde ad fol. 105bis remittitur. Hoc autem lacerum est et pessumdatum, ita ut scriptura in locis non paucis madore deleta sit. Integra servata sunt θαύματα α', β', γ', ε', quibus singulis sua lemmata praescripta sunt; in ceteris nonnulla desunt, et θαῦμα ε' in his verbis abrumptur σκήλων ἐπιζητῶν ἢ οἰκετῶν. Varietales mere orthographicas, quae plurimae sunt, praetermisimus.

(1) Supra, n. 20. — (2) L. ALLATIUS, De utriusque ecclesiae occidentalis et orientalis perpetua in dogmate de Purgatorio consensione p. 508-513. —

(3) Cod. CLXXI, P. G., t. CIII, p. 500-501. — (4) Op. c., p. 31-49. — (5) Cat. Gr. Vatic., p. 73. — (6) Cat. Gr. Paris., p. 294.

AUCTORE
H. D.

29. Ne quidpiam neglexisse videamur quo miracula S. Theodori illustrari possint, codices etiam adducimus minoris momenti, ut est Vaticanus 1572, membraneus, cuius ultima pars saec. XIV exarata esse videtur. Post varias sanctorum Vitae et Passiones, haec habet de S. Theodoro: fol. 137^v-39: "Ἀθλήσεις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. Incipit ut Passio BHG. 1756, sed nullum contracta est.

— Fol. 139-40: Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ τήρονος, etiam contractum ex BHG. 1761. Sequuntur, fol. 140-42^v, Miracula S. Theodori, arte coniuncta cum Passione, quae ita concluditur: ἐπιτελοῦσα καὶ τὴν μνήμην αὐτοῦ, εἰς δόξαν Θεοῦ παντοκράτορος. Et statim: Διὸ ἀρχὴν ποιήσω καὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ, ἀνδρὸς τιнос ἔχοντος ὄνον καὶ μειράκιον καὶ ἄλλον ἀνθρώπον αἰτησαμένον ἵνα πρὸς ὀλίγας ἡμέρας χαρίσθῃται αὐτὰ ἐσσηχώρησεν λαβεῖν αὐτὸν καὶ τὸ μειράκιον καὶ τὸν ὄνον ἐτ reliqua. Quod est <θαῦμα> α', ut in margine annotatum est, sed in epilomen redactum. Ita et

B β': γυνὴ τις πενιχρὰ καὶ πτωχὴ ὄρνιν ἐξ ὄν ἔτροφεν... Δεῖν γ': "Ἀνθρώπος τις ἀργυροπράτης ἀπέλεσεν δίσκον... Haec et sequentia apud Chrysippum etiam leguntur, nunc eadem, nunc alia phrasi. Sequitur δ': Μάχαιράν τις περικαλλῆ... apud Chrysippum θαῦμα ε'; ε': τελομένης οὖν αὐτῷ τῆς ἐτησίον μνήμης... Chrysippi θαῦμα ζ'; ζ': "Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμέρων ποτηρῶν ἀνδρῶν σύστημα... Chrysippi θαῦμα η'; η': "Ἀνδρὸς ἐρίππων πρὸς τὸν καὶν ἐλθόντος ἀνευ ὑπερέτων... Chrysippi θαῦμα θ'; huic annectitur, nullo in margine numero apposito, miraculum ἰ' Chrysippi: "Ἄλλον τινὸς βοτῆν ἀγομένου... δεῖν η': "Ἐμπρισμοῦ καταλαβόντος τὴν πόλιν... Chrysippi θαῦμα ιβ'; sed solum hic habetur initium. Cetera desunt.

sylogae.

30. In codice Musei Britannici Addit. 25 881, chartaceo, saec. XVI exarato (1), inter varia hagiographica legitur, fol. 283-86^v: "Ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρονος. Tria afferuntur miracula: 1° "Ἀνὴρ τις πένης χρεωστῆ τινος πολὺ πλῆθος χρέους; Chrysippi θαῦμα ε'; 2° Γυνὴ τις πτωχὴ γράς (sic) ἔχων ὄρνιν μίαν, Chrysippi θαῦμα β'; 3° "Ἀνὴρ τις δεδωκὸς τινος πρεσβύτου τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τὴν κόσμησιν, Chrysippi θαῦμα δ'. Narrantur autem paraphrasticè, lingua admodum incompta. Sintne a Chrysippo mutuata vel a libello antiquiore non liquet.

Miracula
ab anonymo.

31. A Chrysippianis miraculis plane diversa sunt quae profert anonymus scriptor Vitae S. Theodori. Acta sunt ea in basilica vel in civitate Euchaitensi, quae ope sancti martyris non semel a barbaris — Persas eos vocat hagiographus — liberata est (2).

a Constantino Acropolitae.

32. Constantinus Acropolitae (3), qui iulii magni logothetae Georgii Acropolitae (1220-1282) filius, et ipse magnus logotheta (1321), multa de sanctis scripta reliquit, quibus νέον μεταφράστον nomen

sibi conscivit. Fusa oratione enarrat S. Theodori D miraculum Constantinopoli patratum, estque de iuvene in captivitate abducto cum multis aliis, quibus libertate donatis, ipse solus in carcere relinquitur. Theodorum invocat mater adulescentis, qui ab ipso Theodoro Constantinopolim rediit. Narratio affinis est Chrysippi θαῦμα α'; legitur autem in hisce codicibus:

1 = Codex bibliothecae Ambrosianae H. 81 sup., membraneus, saec. XIV exaratus. Βιβλίον δεῦτερον operum Constantini Acropolitae (4). Fol. 47-53^v: "Ἀνάμνησις τοῦ τελεσθέντος ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων θαύματος παρὰ τοῦ περιβοήτου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρονος. Testem optimum secuti sumus, codicis 2 varietatibus ad oram paginae infimam relictis.

2 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1147, chartaceus, saec. XV-XVI exaratus (5). Inter varia hagiographica legitur fol. 52-59^v: "Ἀνάμνησις τοῦ τελεσθέντος θαύματος... παρὰ τοῦ πανσόφου καὶ νέου μεταφράστου Κωνσταντίνου τοῦ Ἀκροπολιανοῦ (sic).

3 = Codex bibliothecae Vaticanae graec. 1816, chartaceus, saec. XV-XVI exaratus (6). Fol. 52-56, legitur eadem narratio, quam quidem cum ceteris contulimus, cuius tamen lectiones notare superfluum visum est.

4 = Codex bibliothecae Metochii S. Sepulchri, quae Constantinopoli est, 128, chartaceus, saec. XIV exaratus (7). Fol. 180^v-86^v: "Ἀνάμνησις κτλ., quam non contulimus.

33. Libellis haecenus adductis et aliis qui a Iohanne Euchaitensi, fortasse latent usi sunt scriptores varii quos obiter recensere iuvat. Primum est Iohannes Mauropus, Euchaitorum metropolitae, qui orationi de commemoratione S. Theodori aestiva longum inseruit de sancti miraculis locum (8). Hic strictim verbisque praegnantibus multa eiusdem θαυμάτων genera recenset, quae partim nobis nota sunt, partim etiam ita enuntiata ut rhetorice magis quam historice dicta videantur. Et illa quidem duplici promit ordine; primum eorum quae πολεμικὰ κατορθώματα vocat, et quibus egregius ille miles adversus barbaros variosque hostes populo suo opitulatus esse censetur; alterum est de beneficiis in pace concessis.

34. Eisdem libellis legisse et hinc inde excerpisse videtur Theodorus Pediasimus (9), a quo saeculo XIV mediante scripta est ἔκθεσις τινῶν θαυμάτων τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων καὶ θαυματουργῶν Θεοδώρου, qua referuntur miracula ab utroque Theodoro, duce nempe et tirone, in templo huic martyrum pari Serris dicato patrata. Primum est de filio pia matronae a captivitate reducto. Alia sunt quae Pediasimus sua fere aetate acta audivit. Quae omnia emendate edita a Maximiliano Treu (10), a P. N. Papegeorgiu castigata (11), a nobis iteranda non videntur.

35. Nostris etiam collatis libellis perspicua fere redduntur, quae in canticis graecorum de miraculis S. Theodori efferuntur, maxime in tropario

a Iohanne
Euchaitensi,

F
a Theodoro
Pediasimo
narrata,

in
tropario,

(1) Catal. Gr. Germ., p. 269. — (2) Supra, n. 21-23. — (3) Cf. M. TREU, *Maximi monachi Planudae epistulae* (Vratislaviae, 1890), p. 249. — (4) MARTINI-BASSI, *Catalogus codicum graecorum bibliothecae Ambrosianae*, t. I, p. 534. — (5) Catal. Gr. Vatic., p. 99. — (6) *Ibid.*, p. 171. — (7) A. PAPADOPOULOS-KERAMEUS, *Ἱεροσυνλημνική*

βιβλιοθήκη, t. IV, p. 111. — (8) BHG. 1771, 7-11. — (9) Cf. SIGALAS, t. c., p. 90 et passim. De Pediasimo K. KRUMBACHER, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, p. 486; M. TREU, *Theodori Pediasimi eiusque amicorum quae exstant* (Postdam, 1899), p. 52-54. — (10) BHG. 1773. — (11) *Byzantinische Zeitschrift*, t. X (1901), p. 430. illo

A illo quod in vespertis festi S. Theodori tironis canitur (1): Τὴν θεοδώρητον χάριν τῶν θαυμάτων σου, μάρτυς Θεόδωρε, πᾶσιν ἐφαπλοῖς τοῖς πίστει σοι προστρέχουσι, δι' ἧς ἐδημοῦμέν σε λέγοντες· Αἰχμαλώτους λυτροῦσαι, θεραπεύεις νοσοῦντας, πενομένους πλουτίζεις καὶ διασώζεις πλεόντας· μάταιον ὄρασμον ἐπέχεις οἰκετῶν καὶ ζημιᾶς φανέρωσιν ποιεῖς τοῖς σκληθεῖσιν, ἀθλητὰ· καὶ στρατιώτας παιδεύεις τῆς ἀσπληγῆς ἀπέχεσθαι· νηπίοις χαρῆν συμπληρῶς τὰ αἰτήματα· θεομὸς εὐρύσχη προστάτης τοῖς ἐπιτελοῦσι σου τὸ ἱερόν μνημόσνον· μεθ' ὧν καὶ ἡμῖν, ἀθλητὰ ἱερῶτατε, τοῖς ἀνμυροῦσι σου τὸ μαρτύριον, αἰτήσαι παρὰ Χριστοῦ τὸ μέγα ἔλεος (2).

in
contaciis
Studiae
cuiusdam

36. Editum est contacium, mense februario, die 7 canendum in laudem S. Theodori ducis, cum hac acrostichide: Τοῦ Στουδίτου (3). De melodo, quis ille sit Studita, non vacat inquirere. Canticum S. Theodori tironis certamina praedicare ex octo primis strophis efficitur, quae Passionem BHG. 1761 sequuntur. In reliquis Theodorum, miraculorum fontem extollit: (θ') μάρτυς ἐκεῖνος ὁ παῖς σὺν ἄλλοις ὃν αἰχμάλωτον εἶρες καὶ πεποραμένον καὶ χρησθευθεὶς συνεπέφερες εὐθὺς τῷ ἱππῷ λευκῷ, ἀλόγῳ, ὅπερ ἐδρέφω, παραδοὺς τῷ οἰκείῳ γεννήτορι. — (ι') Ἰσοὺς οὐδέεις σοι τάχιον, μάρτυς, δεῖξαι δρόμους φεγγόντων καὶ κλεπτόνων ὁρμάς, ἤνικα τις ἐν ἐσχῆ λάβῃ σε· ἄλλο γὰρ δρέπανον σὺ ἐπόφθης, ὃ ἐώρακε πάλαι ὁ Ζαχαρίας κατὰ κλεπτῶν· ἀπειλαῖς γὰρ ἀρηρίστος τοῦτους ἐκφοβῶν, ἐφάνης ἐν ἀμφοτέροις συμπαθῆς καὶ προστάτης θεομότητος. — (ιδ')... λέξω ὀλίγα· πῶς ὁ ὄρνις γαγὼν ἀπόλεσεν ἱππον κάλλιστον ὅμως δὲ μάρτυς Χριστοῦ ὑπάρχων πόλον ἕτερον δίδως τῷ στρατιώτῃ. — Σὺν τούτοις ἐρῶ τὸν δίσκον (4). — (ιβ') τερπνὴν μάχισσαν εἶρε κειμένην καὶ ποθῆσαν παιδῶν αὐτῆν... ἐξηράνθη τὴν χεῖρα. — (ιγ') ὕστατον φόβον τῆς προκαϊᾶς ὅπου ὄφθης συντρέχων καὶ σβεννῶν αὐτῆν. Quatenam illa sint miracula reperies in notis ad Chrysippum.

B 37. Alterum habemus contacium sub acrostichide: τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ὁ ψαλμὸς οὗτος, quod tamen ab harum litterarum peritis summo melodo abiudicatur (5). Vila Theodori πρὸ τοῦ μαρτυρίου legisse videtur huius carminis scriptor, non tamen Miracula Chrysippiana. Unum distince affert, de imagine sancti martyris, non ita tamen ut in Vila Theodori exponitur; in reliquis verbis communibus utitur, quae de quovis sancto thaumaturgo adduci possunt: οἱ ἐν πτωχεῖᾳ δαζνόμενοι σὲ μνήσκουσιν ἐδεργέτην ὃν χρηΐσουσιν, καὶ σκέπην οἱ γυμνητέοντες, ἐμποροὶ πορείαν, παιδεῖαν ἀπαιδεῖντο, μεθοδίται διδάσκαλον κτλ.

et pseudo-
Romani
relata.

38. Ad genus singulare miraculorum veniendum est, quibus S. Theodorus praesentem se ostendisse fertur. Notissimum illud est cuius annuam commemorationem agunt Graeci primo sabbato ieiuniorum, seu miraculum de colybis; quod ita jere narrant. Anno 362 edixerat Iulianus apostata ut in urbe regia, prima ieiuniorum hebdomada, quicquid ciborum venale proslaret victimarum sanguine inquinaretur, eo consilio ut fame coacti christiani cibaria illa prohibita ederent. Cunctis autem eiusmodi cibis aversantibus, et fame urgente, Theodorus martyr ad patriarcham accessit, eique auctor fuit ut certum pulmenti genus, quod colyba Euchaitenses nuncupant, pauperibus suppeditaretur, et ita tyranni insidiae eluderentur. Hinc ille coactus est ut ab amentia desisteret, et institutum est ut huius diei, quo sanctus martyr opem plebi Dei lulerat, quotannis fieret commemoratio, qua colyba egenibus distribuerentur. Haec prolixè persequitur ille qui sub ementito nomine Nectarii archiepiscopi Constantinopolitani, homiliae conscripsit, multis in codicibus superstitem, hoc lemmae praefixo: Διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τῷ πρώτῳ σαββάτῳ τῶν ἁγίων νηστειῶν εορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου καὶ περὶ νηστείας καὶ ἐλεημοσύνης (6). Germanam esse Nectarii orationem iam nemo contendit (7) nec dubium est totam illam narrationem merum esse commentum eo fine excogitatum ut usus vescendi colybis in festo S. Theodori ratio redderetur (8). Iulianum quidem refert Theodoretus (9) ea fraude usum fuisse ut, quae in foro proslarent, aqua lustrali polluerentur. At Antiochia id actum est, non in urbe regia, nec aliter quam contemptu ab Antiochenis apostatae consilium elusum est, Apostoli mandatum sequentibus: quidquid in macello venditur comedite; nihil interrogantes propter conscientiam (10).

AUCTORE
H. D.

Pseudo-
Nectarii
homilia de
colybis.

Alia
Philothei
CPTani.

39. Quoniam pseudo-Nectarii homilia in omnium manibus est, aliam ineditam proferre consultius visum est, quae inter opera Philothei patriarchae Constantinopolitani († 1379) legitur (11), et qua tria praeterea miracula referuntur a S. Theodoro patrata. Reperta autem est in hisce codicibus:

1 = Codex Monacensis graecus 275, chartaceus, saec. XVI exaratus (12). Fol. 247-54: Λόγος διδασκαλικὸς εἰς τὸν μέγαν Θεόδωρον τὸν τέρωνα, legendus feria sexta primae hebdomadae ieiuniorum. Septimus est inter homiliae, seu Διδασκαλίαι ἀπὸ διαφόρων ἐλλογιμῶν ἀνδρῶν συλλεγεῖσαι παρὰ κυροῦ Θεοφίλου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Καλεκά (13). In ceteris autem codicibus quibus eadem «doctrinarum» series continetur, non Theophilo sed Philotheo ascribuntur.

F

(1) *Menaea*, ad diem 17 februarii. — (2) *Supra*, p. 18. — (3) *PITRA, Analecta Sacra*, t. I, p. 361-65. — (4) Miraculum alterum de disco habetur in libello de miraculis S. Menae. *BHG.* 1258. — (5) P. MAAS, in *Oriens christianus*, N. S., t. II (1912), p. 48-63; W. HENGSTENBERG, *Der Drachenkampf des heiligen Theodor*, *ibid.*, p. 86-89. — (6) *BHG.* 1768. Cf. *Act. SS.*, Febr. t. I, p. 24. — (7) TILLEMONT, *Mémoires*, t. V, p. 734. — (8) De colybis habetur commentatio Romani VASSALLI ap. MAI, *Novae Patrum bibliothecae tomus X*, 2 (Romae, 1905), p. 138-43; L. PETIT, *La grande controverse des*

colybes, in *Échos d'Orient*, t. II (1899), p. 321-31; P. CAROLIDES, *Bemerkungen zu den allen Kleinasiatischen Sprachen und Mythen* (Strassburg, 1913), p. 150-53. — (9) *Hist. eccl.*, III, 15. Theodoretum cum pseudo-Nectario commiscuit Nicephorus Callistus, *Hist. eccl.*, X, 12. — (10) I Cor. 10, 25. — (11) De Philothei operibus lege K. KRUMBACHER, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, p. 107-109. — (12) *Catal. Gr. Germ.*, p. 117. — (13) HARDT, *Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae regiae Bavaricae*, t. III, p. 140.

AUCTORE
H. D.

2 = Codex bibliothecae Nationalis Neapolitanae II. B. 30, chartaceus, foliorum 471, saec. XV exaratus (1). Fol. 65^v-77: Λόγος διδασκαλικός, eodem ordine inter homilias τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φιλοθέου ἀρχιεπισκόπου. Quod codicem Bruxellis per otium evolvere potuimus, Aemygdii Martini, viri clarissimi, bibliothecae praefecti, benevolentiae debemus.

3 = Codex Brixianus bibliothecae Querinianae graec. A. III. 3, de quo dictum est supra (2). Oratio non promitur integra, deestque initium mere paraeneticum et Miraculum de colybis. Alia vero Miracula tria, quae leguntur fol. 227^v, 228, 228^v inserta sunt in laudatione Chryssippi, cum ultima orationis parte quae hortatoria est; nihilominus cum lemmate: Ἐτερον θαῦμα inducitur.

4 = Codex bibliothecae S. Marci Venetiarum Nanius graec. 119, pag. 280, saec. XVI exaratus (3), continens Philothei homilias et fol. 42^v-51, idem λόγος διδασκαλικός. In codice Nanius 118, etiam saec. XVI, eadem series sub Philothei iidem nomine habetur; casu tamen deest homilia primo sabbato quadragesimae legenda.

5 = Codex monasterii τοῦ Λειμῶνος in insula Lesbo 2, chartaceus, saec. XV exaratus (4). Fol. 117^v-22: Εἰς τὸ θαῦμα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου περὶ τῶν κολύβων. Sequuntur fol. 122: ἔτερον θαῦμα τὸ λέγον ἐν τῷ τροπαρίῳ τοῦ ἁγίου τοῦδ' στρατιώτας παιδεύεις τῆς ἀρπαγῆς ἀπέχεσθαι, dein fol. 122^v: θαῦμα τὸ λέγον ἐν τῷ τροπαρίῳ τοῦ ἁγίου μάταιον δρασμὸν ἐπέχεις οἰκετῶν. De tropario diximus n. 35. Deest ergo Miraculum de filio viduae.

Codices 1, 2, 3 contulimus, variantesque lectiones, praeter tritissimas illas ex vocalium confusione ortas, notavimus. Nulla quae vulgaris linguae rationem spectant, prout in codicibus legebantur, expressimus, nec emendatricem manum requirere visa sunt.

De iisdem
prosa
narratio

40. In codice bibliothecae Angelicae graec. 81, de quo non semel dictum est (5), legitur, fol. 50-51: Σημεῖον ἦτοι θαῦμα γενόμενον παρὰ τοῦ μακαρίου καὶ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρονος περὶ τινὶ λόγῳ ὃ ἐπιτελούμεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ τὸ πρῶτον σάββατον ἐπὲρ τῶν μνημονεθέντων κολύβων τῶν ἁγίων νηστειῶν. Incipit narratio Ἀκούσατε, πατέρες καὶ ἀδελφοί, λόγον περὶ ταύτης τῆς ἐπιθέσεως. Ὁ δυσσεβὴς καὶ παράνομος Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, desinit vero: τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φυλάττοντες καταξιοθώμεν τυχεῖν τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν... ἀμήν. Post ea quae attulimus nihil hoc libello continetur quod lectu dignum sit, nec propterea

et carmen.

quicquam ex eo exceperimus. Non ita de carmine anonimo quod nobis servaverunt codex Monacensis graecus 564, chartaceus, saec. XIV exaratus (6), et Erlangensis 91 qui e Monacensi a I. B. Steinhel exscriptus est (7): Εἰς τὸν ἁγίον Θεόδωρον ἐπὶ τῷ θαύματι τῶν κολύβων, quodque edidit

G. Wernsdorf (8). Monachum Constantinopolitanum latinis infensum, saec. XIII currente, anno circiter 1233, quando maxime ferebat controversia de pane azymo, hosce versiculos scripsisse verisimilis coniectura est (9).

41. Hisce sequioris aetatis graecorum commentis multo antiquior est narratio miraculi SS. Sergii et Theodori quae Fausti Byzantii libro IV, c. X inserta est; scripsit autem ille saec. V in eunte (10). Res est de sophista, a Valente imperatore accessito, qui, dum in memoria S. Theclae pernoctabat ianuas resecari ingentemque martyrum coetum a Thecla exceptum conspexit. Hi postquam de orthodoxorum angustiis conquesiti sunt, haec verba protulerunt: « Surgamus igitur et duos e nobis mittamus qui malefactorem istum Valentem e vivis sublato eant. » Missi autem sunt Sergius et Theodorus. Altera autem nocte sanctorum coetus iterum congregatus est, audivilque sophista Sergium et Theodorum a missione reduces, operis peracti rationem reddentes, Valentem scilicet veritatis hostem se interfecisse. Post tres dies fama comprobata est imperatorem obiisse (11). Porro similia de Iuliano apostata a S. Mercurio occiso hisce temporibus circumferebantur (12), quae Valentis postmodum vulgus accomodavit, nisi tamen de isto primum dicta fuisse putanda sunt.

De Valentis
imperatoris
obitu.

42. Neque de solo S. Theodoro narratur miraculum imaginis ab impio percussae, et vel sanguinem fundentis (13) vel telum in percussorem retundentis (14). Sancti enim Georgii violatores eadem ratione punitos alibi legitur (15).

De imagine
impie
percussae.

43. Refert Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabae, miraculum S. Theodori, quod ex ore Romuli, in sancta civitate argentarii, se accepisse testatur (16). « Tempore dormitionis beati Sabae, ita Romulus, officina mea argentaria compilata est et amissae sunt centum circiter argenti librae. Ego vero, inquit, statim ad Sancti Theodori martyrium perrexi, et per quinque dies templi lumina suppeditavi, mansique die ac nocte plorans ad altaris cancellos. Circa mediam porro noctem diei quintae, in somnum raptus sum, et aspicio sanctum Christum martyrem Theodorum, dicentem mihi: « Quid habes? Quare adeo maeres et lamentaris? » Postquam autem respondi: « Quoniam perditis tum propriis tum alienis, per tot dies tristitia conteror, nec quicquam projecit », excipit sanctus: « Persuasum habeto, non eram hic. Iussi namque sumus concurrere ac sanctae abbatis Sabae animae obviare, eamque deducere ad locum requiei. Nunc vero vade ad illum locum, reperiesque illic fures et argentum. » Tum eadem ipsa hora surgens, assumptis aliis quibusdam, abiit in locum qui mihi a sancto indicatus est, atque ita invenimus sicut per visum significatum fuerat. » Notatu digna sunt verba martyris absentiam excusantis. Eadem caene profert in

S. Theodoro
morienti
S. Sabae,

(1) Anal. Boll., t. XXI, p. 384. — (2) P. 18. — (3) [MINGARELLI], Graeci codices manuscripti apud Nanius (Bononiae, 1784), p. 245. — (4) A. PAPA-DOPOULOS-KERAMEUS, Μανουσογράφειος βιβλιοθήκη (Constantinopoli, 1884), p. 19. — (5) Supra, p. 12. — (6) Catal. Gr. Germ., p. 141. — (7) Ibid., p. 144. — (8) BHG. 1769. — (9) WERNSDORF, Manuelis Philae Carmina graeca (Lipsiae, 1768), p. 9-11. — (10) De his P. PEETERS, in Revue des Études arméniennes, t. 1 (1920), p. 15-33, et maxime Anal. Boll.,

t. XXXIX, p. 65-88. — (11) Anal. Boll., t. c., p. 70-73, ubi Faustum armenium latine expressum reperies. — (12) H. DELEHAYE, Les Légendes grecques des saints militaires, p. 96-100; Anal. Boll., t. c., p. 73-83. — (13) ANASTASIUS SINAÏTA ap. IOHANNEM DAMASCENUM, De imaginibus, Oratio III, P. G., t. XCIV, p. 1393. — (14) Vita S. Antonii neo-martyris, num. 2, Anal. Boll., t. XXXI, p. 423-26. — (15) BHG. 692. — (16) BHG. 1608, c. 78. Versio est I. B. Cotelerii.

Miraculo

S. Iosephum hymnographum sepelientibus,

Miraculo de θαλασσῶ οἰκετῶν (1), ubi se in urbem regiam vocatum fuisse asserit ut Iosephi hymnographi funeri interesset. Hic erat istius aetatis hominum candor, qui martyres in suis basilicis commorari mortaliumque conditioni obnoxios sibi fingeant, nec mirabantur S. Theclam curru igneo per aera ferri ut ad coetum sollemnem, in urbe Dalisando habendum, properaret (2).

adversus Scythas pugnantibus adest.

44. Ex Cedreno narratum est S. Theodorum anno 972, Iohanni Zimisce adversus Scythas seu Russos pugnantem adfuisse, atque a militibus candido equo insidentem conspectum fuisse (3). Addit Cedrenus nonnulla quae et a Zonara commemorantur, illud maxime templum S. Theodori Euchaitense a fundamentis iubente imperatore innovatum, ipsam quoque civitatem Θεοδοφόπολιν appellatam esse (4). Fuit qui existimaret post Scylitzen Cedrenum et Zonaram errasse, nomenque novum non Euchaitis sed Durostoro inditum (5), ita testante Leone Diacono, scriptore coaevo (6). Id tamen vix crediderim; errasse Leonem ceterosque e praestantiore fonte hausisse quae tum de templo tum de nomine civitatis S. Theodori produnt probabile censeo.

§ IV. De cultu S. Theodori analecta.

Euchaita

45. Quae ad diem 7 februarii iam collegit I. Bollandus noster iteranda non sunt, neque singula venerationis in sanctum martyrem per tot saecula in universo orbe congesta documenta producere in animo est. Praecipua et cognita necessaria vel quae recentius in lucem prodierunt seligere visum est. Euchaitis in Ponto sancti corpus quievisse ibique extructam fuisse basilicam cuius magnitudinem et ornatum magnifice extollit Nyssenus (7) nemo ambigit, et loci nomen, vix immutatum: Aukhat, superiisse omnium pacis sententia est (8). Nostris quoque diebus christiani Amasienses, prima ieiuniorum dominica, quae S. Theodoro sacra est, ad locum, ubi olim erat eius basilica, exire, ibique diem transigere solent (9). Sitne vicus ille reapse Aukhat, nondum assequi potuimus, operae tamen pretium foret rescire. Plerumque enim religiose vulgi observantiae locorum memoriam accuratissime servant. Quicquid id est, Euchaita locus erat olim silvestris, Eusebiae, piae mulieris, si hagiographos audias, possessio, quae a S. Theodoro celebritatem accepit, et in civitatem paulatim excrevit: ἡ τοῦ μάρτυρος αὐτῆ πόλις καὶ παροικία — ita Iohannes Mauropus — ἦν ἐξ ἐρημίας ἀβάτου πολυάνθρωπον πόλιν τε καὶ ὄρων ἀπέδειξε (10). Iam a saec. V episcopus habuisse videtur (11), a saec. autem IX vel X incunite ad saec. circiter XIV metropolitans (12). Celebris fuit peregrinatio ad S. Theodorum a multis

suscepta, quorum praecipui inter sanctos fuerunt S. Alypius stylita (13), S. Lazarus Galesiota (14), S. Georgius Hagiorita (15). Eo etiam non pauci coacte vel etiam sponte exulatum abierunt (16).

46. Euchaita, non vero Durostorum a Iohanne Zimisce ex nomine S. Theodori nuncupata esse iam diximus (17). Nolatu dignum est quinque saltem antea saeculis etiam in Ponto civitatem a S. Theodoro nomen sortitam esse (18), quae nunc est Zapharambolou. Ibi enim in ecclesia S. Stephani, hic titulus repertus est (19):

Σωτήρ φανείς, Στέφανε, ἀλγεωνῶν πόνοιον
λαιοῦ γόνατος καὶ ποδῶς οἰκτρῶς φίλης,
θεῖον ναὸν δωροῦμαι κλεινῆι τῆι πόλει
τοῦ Θεοδώρου, κράντορος παλαιφάτου,
δωρομένη ληφθέντα δῶρον σὸν πόδα
αὐτῶι μένειν, σέσημον ἀλήστον μενείας.
β(α)σ(ίλισσα) Εὐδ(οκία) φρε (?) θαργ(ηλίωι...)

Haec medio circiter saec. V posuit Eudocia, Theodosii II coniux (20).

47. Mediante saeculo XI Iohannes Mauropus Euchaitensis metropolita, litterarum gloria clarus, multa scripsit tum carmine tum soluta oratione quibus tam S. Theodori cultus quam ipsius civitatis historia illustratur. Et ex carminibus epigramma rettulisse sufficiat eis τὸς δύο ἁγίους Θεοδώρους, quo duplicem quidem Theodori imaginem a pictoribus expressam, unum tamen se Theodorum agnoscere profitetur:

Ὡς ἀγγέλιος ἦν ὁ γραφεὺς τῶν εἰκόνων·
διπλοῦς γὰρ αὐτὸς, πνεῦμα σάξτε, τυχάνων,
διττοῦς ἐαυτῶ τὸς ὑπερμάχους γράφει,
τῷ τὸ μὲν σῶμα, τῷ δὲ τὴν ψυχὴν νέμων (21).

48. Ex orationibus tres praecipuae sunt de S. Theodoro, quas tribus sancto martyri sacratis diebus pronuntiavit. Prima dicta est σαββάτω α' τῶν νηστεῶν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάτρου Θεοδώρου (22), qua rhetorum praeccepta secutus multis enarrat verbis S. Theodori pugnam cum dracone, martyrium, corporis translationem, visionem seu miraculum de colybis. Et haec dicta sunt in ipso loco ubi draco interemptus est, nempe in basilica, ubi subterraneus specus erat, immanis beluae quondam latibulum, uti fama ferebat, nunc etiam terroribus plenus: τοῦτο τὸ χωρίον, οὗτος ὁ τόπος, αὐτὴ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο θηρίον ἐμφωλεῖον εἶχεν ἢ τρώγλη καὶ ὁ φωλεὸς — αὐτὸς οὗτος, καὶ ἡ κοίτη — καὶ ἐτι φόβον μεστὴ καὶ μετὰ τὴν τοῦ δειμάτος ἀπαλλαγὴν (τὸ παραδοξότατον) μὴδ' ἐν χιλιάσι ἐναντιῶν μικροῦ δεῖν ἀποβαλεῖν δυνηθεῖσα τὸ φοβερόν... Ἄλλ' ἡ μὲν ἐδεργεία τοιαύτη, καὶ τὸ θάμα τοσοῦτον, καὶ οὕτω πέρα θανάτων· οὐ καὶ τρέπαιον ἄξιον ὁ περικαλλῆς τε καὶ μέγας οὗτος ναός, ἐπαναστάς εἰκότως τῷ κατορθώματι καὶ τὴν τε δρακοντείαν χεῖρ ὑποχρόνιον ἐνταῦθα καλύπτων

AUCTORE
H. D.

et alia
civitas
Theodoro-
polis dicta.

Iohannes
Mauropus
de S. Theo-
doro

orationes
habet pri-
mo sabbato
ieiuniorum,

(1) Supra p. 21, n. 35. — (2) *Miracula S. Theclae*, II, 10, BHG. 1718. — (3) *Act. SS.*, Febr. t. I, p. 25-26. — (4) CEDRENOUS, *Comp. Hist.*, ed. Bonn., t. II, p. 411; ZONARAS, *Epit.*, XVII, 3, 9-19, BÜTTNER-WOBST, t. III, p. 535. — (5) H. GRÉGOIRE ap. ANDERSON-CUMONT, *Studia Pontica*, t. III (Bruxelles, 1910), p. 205. — (6) *Hist. IX*, 12. — (7) P. G., t. XLVI, p. 737-39. — (8) H. GRÉGOIRE, in *Studia Pontica*, t. III, p. 202. — (9) A. ANDRÉ, in *Katholische Missionen*, 1891, p. 229. — (10) P. DE LAGARDE, *Iohannis Euchaitorum metropolitae quae in cod. Vaticano Gr. 676 supersunt* (Gottingae, 1882), p. 132. — (11) *Studia Pontica*, t. c. p. 213,

n. 227. — (12) *Les Légendes grecques des saints militaires*, p. 12; *Studia Pontica*, p. 204-205. — (13) H. DELEHAYE, *Les saints stylites*, p. 152. — (14) *Act. SS.*, Nov. t. III, p. 518. — (15) *Anal. Boll.*, t. XXXVI, p. 121. — (16) *Les Légendes grecques des saints militaires*, p. 11; *Studia Pontica*, t. c., p. 203. — (17) Supra, n. 44. — (18) Cf. RAMSAY, *The historical Geography of Asia Minor*, pp. 320, 322. — (19) G. DOUBLET, in *Bulletin de correspondance hellénique*, t. XIII (1889), p. 294. — (20) Lege quae ibid., p. 295-99 ex L. Duchesne ad hunc titulum illustrandum afferuntur. — (21) P. DE LAGARDE, t. c., p. 36, n. 65. — (22) BHG. 1770.

ΑΥΣΤΟΡΕ
H. D.

εἰς πίστιν τοῦ γεγονότος, τὸν τε τροπαιοῦχον τοῦτον δεικνὺς ἀνεστηλωμένον πανταχοῦ καὶ τιμώμενον μετὰ τῆς ἀρίστης ἀνδραγαθίας πολὺ τὸ λαμπρότερον πλοητοσύνης καὶ γνωριμώτερον ὑπὲρ τὸν μυθικὸν ὀφιοῦχον, ὃν ἐπὶ τινι δῆθεν πράξει παραπλήσια κατηστέρισαν Ἕλληνες (1).

in festo
τοῦ ἀνθισ-
μοῦ,

49. *Alleram sancti laudationem dixit eis tñn mñmñn τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος, ἧτοι τὸν ἀνθισμὸν (2), quam commemorationem aliis vocabulis ἀνοφορίαν, ὁδοισμὸν appellat, quae latinis rosalia seu rosatio est (3), et his verbis ab oratore depingitur: ἰδοὺ κοινῇ πάντες τὴν χαρομόσνον ταύτην ἑορτὴν ἄγομεν καὶ τὸν κοινὸν περιστάνας πάντοθεν ἐδεργέτην, τὰ πρὸς δόναμιν ἕκαστος εἰς τὴν αὐτοῦ τιμὴν συνεισφέροντες, κροτοῦντες, ὕμνοῦντες, εὐλογοῦντες, γεραίροντες, δῶρα προσάγοντες, λαμπάδας ὑψάτοντες, ἐπιρραίνοντες μύροις, ἀναδοῦντες στεφάνοις, ἀνθεσι βάλλοντες ὡς τροπαιοῦχον, ὡς ἀριστέα, ὡς ἀθλητὴν, νικητὴν, στεφανίτην, μεγαλομάρτυρα, καὶ πρὸς τοῦτοίς παγκόσμιον σωτήρα καὶ κηδεμόνα (4).*

B

Ducebatur autem sollemnis pompa per civitalem et per agros, comitante sancti martyris imagine, nisi eiusdem reliquias intellegere praeslet: ὥστε μᾶλλον ἐκείθεν ἤ ἐντεῦθεν ἡμῖν θεραπευτέος εἰς δόναμιν, εἰ τι μέλλομεν ἄξιον πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου τιμῆν τε καὶ πομπὴν συντελεῖν, ἣν πᾶν γένος αὐτῶ καὶ πᾶσα ἡλικία καὶ τέχνη λαμπροτάτην ἄγομεν νῦν ὡς ἐπινικίον τινα θρίαμβον, ἐξελαδόντι σήμερον ἐνταῦθα καὶ εἰσελαδόντι ὡς ἂν καὶ δημοσίοις προόδοις ὁ γεννάδας ἐνεαρίσας καὶ τοῖς εἰς τὴν τοῦτον χαρὰν συνδραμοῦσι πανταχοῦθεν ἁγίοις συμπομπέσας ἐμφανῶς καὶ συναυθιάσας, ὄφελός τε ταῖς χώραις γένηται μέγα πρὸς εὐχαρίαν καὶ τοῖς οἰκοῖς πρὸς εὐλογίαν, δι' ὧν παροδεύει μετὰ τῆς χάριτος (5). Tempus quo haec agebantur, quod veris et aestatis in confinio est, satis accurate describitur: ἔαρ γὰρ ἢ βασιλίσα νυνὶ τῶν ὠρῶν, καὶ τοῦ ἔαρος ἤδη τὸ λήγον, οὐ τὸ ἀρχόμενον, ὥστε δύο καιρῶν τῶν καλλίστων ἐξόχως καὶ τερατοτάτων, ἔαρός τε καὶ θέρος, ἐν μέσῳ τὴν ἡμέραν λαχεῖν καὶ τὸ φανερὸν ἐκατέρωθεν προδήλως καταπλουτεῖν, ἡμέραν τὴν τῶνδ' ἐπισημῶν ἐν ἡμέραις ἐνιαυτοῦ μῆκει τε διαστήματος εἰς ἐσπέραν ἐξ ἕω καὶ μεγέθει χάριτος καὶ λαμπρότητος, καθ' ἣν ὁ θεὸς εἰς ἄκρον ὄψος ἐπήγαγε καὶ τηλανγεστέρας ἐκείθεν ἐπαφήσει τῇ γῆ τὰς ἀκτίνας (6). Haec certe est verna commemoratio, ἑαρινῇ μνήμῃ, de qua in Vita S. Theodori (7) et illam ipsam esse quae in synaxariis et menaeis ad diem 8 iunii veluti translationis S. Theodori — esto τοῦ στρατηλάτου — festum nuntialur vix non certum est (8).

sabbato
medie
pentecostes.

C

50. *Tertius etiam S. Theodori festus dies ab Euchaitensibus agebatur σαββάτω τῆς μεσοπεντηκοστῆς, quo Iohannes metropolita orationem habuit εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἧτοι*

τοῦ πεζοῦ (9). Quae sit huius commemorationis D praecipua ratio non ita perspicue ab oratore exponitur, saepius tamen de effigie quadam, qua sanctum non equo insidentem sed peditem exhibebat artifex, mentio est. Ceterum εὐχαριστήριον ἑορτὴν diem appellat (10), postquam in audientium mentem revocarat τὴν μεγίστην θαυματουργίαν, ἧς οὐδὲν γνωριμώτερον ἀνθρώποις ἢ θαυμαστότερον. Sed nihil aliud est insigne illud miraculum atque θαῦμα de colybis, cuius memoria recolebatur primo sabbato ieiuniorum.

51. *Ab Amasenorum civitate, quae martyris sanguine decorata erat, S. Theodorum patronum et defensorem electum, eique ecclesiam dedicatam esse, non est cur miremur. Templum autem ab Anastasio imperatore (491-518), sedente Mamante episcopo, constructum esse demonstrat titulus Amaseae reperlus (11).*

Ὁ τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς καὶ τῶν ἐπονοραίων πολίτης Θεόδωρος, ὁ τοῦδε τοῦ πολιέματος ἔφορος, Ἀναστάσιον βοηθοῖ, τὸν ἐδσεβῆ τροπαιοῦχον, Ἐδς ἴδρσε θρόνον ἱερῶν μυστηρίων ἐπὶ ὄντων οὐπερ λαχὼν Μάμας, ὁ καθαρώτατος μύστης, κινεῖ μὲν ἀεὶ τοῖς θεοτενέκτοις ἄσμασιν τὴν γλῶτταν, πληρῶν τῆς πνευματικῆς χορείας τόνδε τὸν τῶπον ἔλκει δὲ φιλοφροσύνη ὡς ἐαυτὸν ἀπ(αντας).

Saeculo saltem XI Amaseae servabatur columna et reliquiae ad quam S. Theodorus alligatus unguis erasus fuerat, eamque miraculorum fontem appellat Iohannes Mauropus: πρὸς κλίνα δεθεῖς ὁ γεννάδας (πηγὴ δὲ νῦν θαυμάτων ὁ κίων τοῖς Ἀμασεῦσιν) ἐξάνετο πολλὰς ἀφειδῶς (12).

52. *Ingens existit in toto Oriente ecclesiarum S. Theodori numerus, quarum praecipuas quaedam, antiquissimas polissimum, indicasse sufficiale. Tempore quo obiit S. Sabas († 532), Hierosolymis erat μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου (13). Eranl et binae ecclesiae Edessae et Nisibi una eiusdem nomini consecratae (14); caput S. Theodori Edessam translatum esse in Chronico Edesseno asserit (15). Narrat Anastasius Sinaita in viculo quattuor miliaris Damasco distante, Carsatas nomine, templum S. Theodori a Sarracenis conspurcatum fuisse, unumque eorum in sancti imaginem sagittam contorsisse, cruoremque prodigiose e vulnere manasse (16). Non absimile miraculum contigisse fertur in ecclesia monasterii Sancti Theodori in Nairab prope Damascum (17). In Syria quoque erat μαρτύριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου Eaccacae (18), et Gerasae δόμος ἀεθλοφόρον Θεοδώρου (19). Oratorium S. Theodori εἰς Καύσας (hodie Kasch?) in Lycia, et eiusdem reliquias in monasterio τῆς ἁγίας Σιών prope Myram quiescentes commemorat S. Nicolai Sionitae biographus (20). Dalisandi*

(1) BHG. 1770, n. 10, 13. — (2) BHG. 1771. — (3) Lcge quae de rosatione collegerunt G. ANRICH, *Hagios Nikolaos*, t. II (Leipzig, 1917), p. 444-49, et P. KAROLIDES, *Bemerkungen zu den alten kleinasiatischen Sprachen und Mythen*, p. 139-55. Cf. *Anal. Boll.*, t. XXXVIII, p. 191-95. — (4) BHG. 1771, n. 12. — (5) BHG. 1771, n. 16. — (6) BHG. 1771, n. 14. — (7) BHG. 1764, n. 15. — (8) *Synax. Eccl. CP.*, p. 735. — (9) BHG. 1772. — (10) BHG. 1772, n. 8. — (11) Th. REINACH, in *Revue des Études grecques*, t. III, p. 87; S. PETRIVÉS in *Échos*

d'Orient, t. III, p. 277. — (12) BHG. 1771, n. 21. — (13) BHG. 1608, c. 78. — (14) A. BAUMSTARK, in *Oriens christianus*, t. IV (1904), p. 179; *Journal Asiatique*, XIe sér., t. V, p. 276. — (15) I. B. CHABOT, *Anonymi auctoris chronicon*, t. I (Paris, 1920), p. 182. — (16) P. G., t. XCIV, p. 1393. *Supra*, p. 22. — (17) *Anal. Boll.*, t. XXXI, p. 422-24. — (18) C. I. G. 616; LEBAS-WASHINGTON, *Voyage, inscriptions*, 2159. — (19) C. I. G. 8654; *Revue biblique*, t. IV (1895), pp. 387, 389. — (20) ANRICH, *Hagios Nikolaos*, t. I, pp. 44, 55; cf. t. II, p. 535.

in

A in Isauria clypeus S. Theodori in trullo eius templi suspensum cernebatur (1). Ex titulis nota sunt oratoria S. Theodori quae Ancyrae, Ἐγκύρα Σονάου (2), et Hyraepae Lydiae (3) olim exstructa, nec ita pridem ab archaeologis alia reperta sunt in Μαλακοπαίη, nunc Melegob (4), et in hodierna Susan Βαγρῆ (5). Elsi recentioris aetatis illae sunt, ecclesias omnes cryptochristianorum Asiae Minoris, quos Stavriolas dicunt, S. Theodoro dedicatas fuisse notatu dignum est (6). Alexandriae in parte orientali urbis sila erat ecclesia S. Theodori (7). In eiusdem ecclesia quae erat ἐν τῇ κόμῃ Διόλω, ad Nili ostia (8), Antonius quidam caecus sanatus est a S. Nicolao Sionita, adhibito oleo ex lampade S. Theodori (9). Antiquum est Deir Tadrus in Cahira vetere seu Babylone Aegypti (10), et etiam Deir Tadrus in Medinet Habu (11). Ceteras Aegypti ecclesias et monasteria quae ab Abū Sālih enumerantur (12), plerasque incertae aetatis, quis aequae inter Theodoros tres, tironem, ducem et orientalem partietur? Ne ab Aegyptiis quidem rem tentari posse existimo.

Constanti- 53. Templum S. Theodoro Constantinopoli pri-
nopoli. mus aedificasse videtur Sphoracius patricius, qui consul fuit anno 452 (13). Huius autem dedicationis commemoratio quolannus fiebat die 5 novembris (14). Insuper in fastis regiae Urbis numerantur haec S. Theodori oratoria: μαρτύριον πλησίον τοῦ Χαλκοῦ Τετραπύλου, ubi synaxis celebrabatur 30 septembris et 1 novembris (15); ecclesia ἐν Κορυμδίῳ, in qua die 20 septembris agebatur sollemnitus SS. Thalelaei et Artemidori (16); ecclesia ἐν τῷ Σκαφεϊδίῳ, quae vicina erat monasterio τῆς Κρονίχης (17); μαρτυρεῖον ἐν τῷ Ῥησίῳ, cuius dedicatio die 26 iunii agebatur, et in qua synaxis indicabatur die 4 iulii (18). A quibus et quo tempore aedes illae conditae sint, ignoratur. Τοῦ μεγαλομάγιστρος Θεοδώρου μονῆς non semel mentio est in Vita S. Euthymii (19). Saec. XIV etiam Constanti-

nopoli monasterium Sanctis Theodori, Κυπριανοῦ quoque dictum a conditore, dedicatum est (20). Eo autem tempore mos invaluerat ut utrique simul Theodoro, tironi et duci, aedes sacrae consecrarentur, quales reperimus Mistrae (21), Coronae (22), Cytherae (23), Serris (24), in insula Lemno (25), Niceae (26), Pergami (27), Dyrrachii (28), in Crompis (29), Attaliae (30), in monasterio Vatopedii in monte Atho (31), alibi (32). Utriusque sancti Theodori reliquiae servabantur in monasterio Hiberorum (33), solius tironis in Vatopediano (34). Corinthi celebris erat S. Theodori imago, quam Normanni, anno c. 1147 abstulerunt Corcyramque abduxerunt (35). Ultima sit in graecorum partibus Thessalonicensis μονῆ τῶν ἁγίων μαρτύρων Θεοδώρου καὶ Μεροκουρίου ἐπιλεγμένη Κοκκουλλεῶτων ἐν τῷ ἀρχαίῳ μέρει τῆς πόλεως πλησίον τοῦ τεύχους (36).

54. Iam saec. VI ineunte S. Theodorus Romae colebatur, eius enim imaginem in abside templi SS. Cosmae et Damiani musivo opere exprimi curavit summus pontifex Felix IV (526-530), cum hac inscriptione: SANC THEODORVS (37). Nec multo recentior videtur diaconia S. Theodori quae in horreis Agrippianis inter vicum Tuscum et clivum Victoriae condita est (38). Sancti tamen effigies quae in concha absidis cernitur non ita antiqua videtur (39). Haud longe ab urbe Roma basilicam S. Theodori, sitam in Sabellum (Castel Savelli), iuxta domoculta Sulficiano Hadrianus papa (772-795) a solo renovavit (40); Sergius autem II (844-847) basilicam S. Theodori quae in Coranis (Cora) videtur finibus posita, miliario ab urbe trigesimo fecit, quam etiam splendide picturis fulgentibus decoravit (41). In Sicilia et in aliis saec. VI monasterium seu xenodochium S. Theodori in Panormitano territorio a Petro quodam constitutum erat (42), item monasterium S. Theodori in Messanensi civitate (43). Inter ecclesias quae Gothorum temporibus vel regis Theuderici Ravennae constructae sunt quasque Agnellus

AUCTORE
H. D.

Ecclesiae
utriusque
S. Theodoro
dicatae.

Ecclesiae
S. Theodori
Romae

E

et in aliis
Italiae
locis.

(1) CONSTANTINI PORPHYROGENITI, *De Thematibus*, I, 13, BEKKER, p. 36. — (2) C.I.G. 8823. — (3) C.I.G. 8872. — (4) H. ROTT, *Kleinasiatische Denkmäler* (Leipzig, 1908), p. 285. — (5) ROTT, t. c., p. 204-207. — (6) R. JANIN, in *Échos d'Orient*, t. XV (1912), p. 499. — (7) H. ZOTENBERG, *Chronique de Jean, évêque de Nikiou*, p. 543. — (8) PTOLEMAEI, *Geogr.* IV, 5, 5. — (9) ANRICH, *Hagios Nikolaos*, t. I, p. 27-29. — (10) A. J. BUTLER, *The ancient Coptic Churches of Egypt*, t. I (Oxford, 1884), p. 256. — (11) SOMERS CLARKE, *Christian Antiquities in the Nile Valley* (Oxford, 1912) pp. 116, 117, 189, pl. xxxiv. — (12) EVETTS, *The Churches and Monasteries of Egypt attributed to Abū Sālih* (Oxford, 1895), p. 372. — (13) Iustiniani novellae, III, 1. De Sphoracio praeter alia notissima legatur oportet Vita S. Matronae, Act. SS., Nov. t. III, p. 805. — (14) *Synax. Eccl. CP.*, p. 197. — (15) *Ibid.*, pp. 94, 188. — (16) *Ibid.*, p. 62. — (17) *Ibid.*, p. 137. — (18) *Ibid.*, pp. 754, 798. — (19) BHG. 651, cc. 3, 4, 5. — (20) G. PHRANTZAE *Chronicon*, II, 5, BEKKER, p. 140. — (21) G. MILLET, *Monuments byzantins de Mistra* (Paris, 1910), pp. 3, 13, 14; L. MAGNE, *Mistra*, in *Gazette des Beaux-Arts*, 1897, t. I, pp. 135-48, 301-313. — (22) MILLET, *L'école grecque dans l'architecture byzantine* (Paris, 1916), p. 57. — (23) MILLET, t. c., p. 30. — (24) P. N. PAPAGEORGIOU, *Σέγγα*, in *Byzantinische Zeitschrift*, t. III (1894), p. 233-329. Theodori Pediasimi habemus orationem Ἐπιτὸ τοῦ ἱεροῦ τῶν Φεραῶν ap. M. TREU, *Theodori Pediasimi eiusque amicorum quae exstant* (Potsdamiae, Novembris Tomus IV.

1899), p. 14-16; *ibid.*, p. 17-25, Miracula utriusque patroni. — (25) MIKLOSICH-MÜLLER, *Acta et diplomata*, t. I, p. 95; t. II, pp. 322, 564. — (26) MIKLOSICH-MÜLLER, t. I, p. 119. — (27) C.I.G. 8753. — (28) MIKLOSICH-MÜLLER, t. III, pp. 239, 240. Est et Κάστρον τῶν ἁγίων Θεοδώρων, *ibid.*, t. I, p. 165. — (29) LEUNCLAVIUS, *Iuris Graeco-Romani lomi duo*, p. 242. — (30) A. PAPADOPOULOS-KERAMEUS, *Ἀνάλεκτα ἱεροσολωνικῆς σταυρολογίας*, t. IV, p. 64. — (31) MONTEFAUCON, *Palaeographia graeca*, p. 463. — (32) MIKLOSICH-MÜLLER, op. c., t. II, p. 445. — (33) *Ibid.*, p. 471. — (34) *Ibid.*, p. 464. — (35) NICETAE CHONIATAE, *Hist. lib.* II, BEKKER, p. 101. — (36) BHG. 493, ROSE, p. 3. — (37) DE ROSSI, *Mosaici delle chiese di Roma*, Abside dei SS. Cosma e Damiano; J. WILPERT, *Die römischen Mosaiken und Malereien* (Freiburg, 1917), p. 1070-74, Taf. 102-107. — (38) DUCHESNE, *Le Liber Pontificalis*, t. II, p. 41, n. 61; A. BARTOLI, *Gli Horrea Agrippiana e la diaconia di San Teodoro*, Romae, 1922. Cf. *Anal. Boll.*, t. XLI, p. 174. — (39) DE ROSSI, t. c., Mosaico dell' abside di S. Teodoro ai piè del Palatino. De ea strictim dicit WILPERT, t. c., p. 1074, cuius coniectura est eandem effigiem iubente Felice IV positam esse. Nullo etiam allato argumento asserit praeter Theodorum tironem ducem quoque eodem loco depictum esse. Cf. GARRUCCI, *Storia dell' arte cristiana*, t. IV, p. 60, tab. 252. — (40) DUCHESNE, *Le Liber Pontificalis*, t. I, p. 508; cf. p. 521, n. 100. — (41) DUCHESNE, op. c., t. II, p. 93. — (42) Gregorii I papae registram, HARTMANN, t. I, p. 11; t. II, p. 65. — (43) *Ibid.*, t. I, p. 51.

AUCTORE H. D. *episcopus reconciliavit, est ecclesia sancti Theodori non longe a domo Drocdonis (1), nunc ecclesia Sancti Spiritus. Monasterium Sancti Theodori martyris in eadem civitate, non longe a loco qui vocatur Chalchi varia Ravennatum monumenta commemorant (2). Neapoli celebre fuit monasterium Sanctorum Theodori et Sebastiani qui appellatur kasapieta (3).*

Translatio capitis Caietam, 55. *Caietae in Campania S. Theodorus coli coeptus est, quando eiusdem caput Constantinopoli illuc translatum est, die 30 novembris anni 1210. Ex historia translationis, non semel typis vulgata (4), haec attulisse sufficiat. Per idem tempus prefatus magister Petrus, tituli Sancti Marcelli venerabilis presbyter cardinalis, in partibus Hierosolymitanis erat, qui, vocatus ab imperatore, qui Constantinopoli constitutus erat, ivit illuc, et ab eo, sicut decebat, est reverenter susceptus, et cum modo civitas Constantinopolitana spoliata erat, et ecclesie violata, idem imperator, sicut congruebat, de reliquiis et rebus sanctis eundem cardinalem honoravit, quas idem cardinalis susceptas secum detulit in quadam navi, et Domino volente, a quo gressus hominum dirigitur, Caietam pervenit. Qui siquidem utpote cautus et circumspectus, reliquias occultavit, et occulte illas ad civitatem nativitatis sue Amalphiam videlicet, destinavit, et Romam ad summum pontificem, sicut mos est cardinalium, properavit. Aliquanto vero transacto tempore Amalphiam venit, et qui erat tam genere quam et morum nobilitate preclarus statuit Amalphiam nobilitare et civitates alias sanctorum reliquiis (5) decorare. Nam Surrentum de reliquiis beati Iacobi apostoli, Neapolim vero de aliorum sanctorum reliquiis, ad monasterium Casinense brachium sancti Athanasii et Caietam caput beati Theodori martyris Christi in pixide argentea, sicut hodie apparet, per magistrum Clementem, familiarem suum, transmisit, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo decimo, pridie kal. decembris, in festo S. Andreae apostoli. Cum autem esset apud hospitale, Caieta contiguum, venerabilis eiusdem civitatis episcopus Egidius et clerici, sequente populo universo, cum hymnis et laudibus, predictum caput sanctissimi martyris Theodori in civitatem introducentes, in episcopali ecclesia beate Marie semper virginis reposuerunt.*

corporis Venetias, 56. *De translatione corporis S. Theodori Messembria Venetias anno Domini 1267, iam dictum est a Bollando in commentario de S. Theodoro duce, ubi et notavit S. Theodorum antequam S. Marcus huc deferretur, civitatis patronum fuisse (6).*

Deinceps edita est huius translationis narratio, D additis miraculis in ipsa transvectione et postea patris (7). Editi sunt etiam varii libelli ad usum sodalium Confraternitatis S. Theodori in ecclesia Sancti Salvatoris, ubi sancti martyris reliquiae adhuc requiescere perhibentur (8). Anno 1628, die 9^a novembris solemniter recognita sunt a patriarcha Iohanne Tiepolo (9), et rursus anno 1823, ut testatur instrumentum authenticum cuius haec sunt verba:

Sacrum istud ac venerabile S. Theodori corpus, militum ducis, invicti martyris Heraeleensis, quodque ineunte saeculo XIII e civitate Messembria Constantinopolim primum, deinde Venetias per Marcum Daurum deductum, atque in hac perillustri SS. Salvatoris ecclesia collocatum recognoscimus; anno MDCXXXVIII, V idus novembris solemniter supplicatione indicta, serenissimi Ioannis Cornelli Venetorum ducis, excellentissimi senatus interventu, maximoque populi concursu, per illustrissimum et reverendissimum D. D. Joannem Theopulum patriarcham, summa celebritate ac pompa, in urna marmorea ad aram eius nomini nuper erectam, positum fuit, Blasio Segala, Alexandro Bossa et Petro Perello, magnae illius nomini dicatae Scholae moderatoribus.

Anno vero MDCCCXXIII cum compertum sane fuisset longo tot annorum cursu, praedictum sancti martyris corpus haud leve excepisse, non tam a temporis injuria quam ab incuria parvae in ipsius priori collocatione adhibita diligentia, detrimentum ac damnum; de licentia excellentissimi ac reverendissimi DD. Ioannis Ladislai Pyrker patriarchae Venetiarum, cura, devotione studioque infatigabili Aloysii Petrazzini, ad expensas cum quampluribus fidelibus aliis concurrentis, decentiori quoad fieri poterat modo reapertum pretiosisque insignitum ornamentis, in eodem marmoreo loculo, ad meliorem quippe nitidiorumque formam redacto, praeclarum hoc fidei nostrae monumentum Venetaeque urbis protectoris pignus nobilissimum, una cum quinque latinis mediis aevi nummis, infimi moduli, temporis iniuria F corrosis, signoque crucis singulis ornatis, in prioribus forsan collocatione missis, fuit iterum honorificentissime repositum VIII idus februarii, Pio VII Pont. Max., Francisco I imperatore ac rege, Hieronymo Dabalà plebano, Leonardo Manin P. V., Iosepho Alexandri et Ioanne Baptista Lazzaris, optime meritis Fabricae administratoribus.

(1) AGNELLI *Liber pontif. ecclesiae Ravennatis*, 86, HOLDER-EGGER, p. 334. — (2) [FANTUZZI], *Monumenti Ravennati*, t. II, pp. 139, 216, 306, 408; cf. p. 469. — (3) B. CAPASSO, *Monumenta ad Neapolitani ducatus hist. pertinentia*, t. II, 2, p. 24 et passim. — (4) BHL. 8081. — (5) Ita RIANI, *Exuviae*, t. I, p. 154. In codice Caietanæ ecclesiae qui nunc desideratur, et quo usus est Ughellus, legebatur: *civitate sanctorum reliquias*. (6) *Act. SS.*, Febr. t. II, p. 27. De antiqua S. Theodori ecclesia Venetiis, lege nunc G. SACCARDO, in *Archivio Veneto*, t. XXXIV, p. 91. — (7) BHL. 8082. — (8) *Vita e martirio del glorioso cavallier di Christo San Theodoro con la transla-*

tione del suo sacro corpo a Venetia et coi molli miracoli, tradotta dal latino nella lingua vulgare dal Rev. M. Bartholomeo DIONIGI DA FANO. Venezia, 1607, in-4°, 30 pp.; *Martirio di S. Theodoro*, s. l. a., in-4°, 12 pp.; *Martirio di Santo Theodoro... dispensato e donato il giorno della solemne traslazione del glorioso corpo d'esso santo martire nel nuovo altare a di 13 dicembre 1628*. Venezia, 1628, in-4°, 30 pp. — (9) *Vita del glorioso cavaliere e martire di Cristo S. Theodoro Amaseno... aggiugnongnisi alcune memorie appartenenti a quella [confraternità]*, Venezia, 1769, in-fol.; p. XXII, instrumentum translationis.

A *Præsentibus*
R^{mo} D. Fortunato Maria Rosata *Basil. Patr. Can. Pro-Vic^o. Gen. ab Excel^o D. D. patriarcha special. dep^o.*

D. Carolo Alexandri
D. Josepho Campanari, sacerdotibus huius ecclesiae et aliis quamplurimis (1).

Neque his solis S. Theodori reliquiis gloriantur Veneti; eius enim crus in thesauro Sancti Marci servatur (2). Quanam ex tot reliquiis variis in locis dispersae genuinae sint, quanam adullerinae nullius est mortalium discernere.

57. Praeter Venetos, Brundusini quoque S. Theodori reliquias in sua ecclesia cathedrali requiescere contendunt, ex Amasia huc delata. « De tempore deque eius translatione haec tantum traditio immemorabilis habetur: quod navis hoc tam pretioso pignore onusta alias in oras illud ut traduceret, forte litus Brundusinum tenuit; ast inde abscessura ventis quantumvis propitiis velas daret, remisque vim iungeret jaentibus undis, immobilis persistit. Res datur miraculo. Sacrum

B Theodori elevatur depositum et continuo ratis abire felici permittitur volatu. Eius festum celebre est bis in anno die 27 aprilis, qua conquevisse apud Brundusinos narratur, et 9 novembris... Theodori nomen adeo in cultu est apud Brundusinos, ut eius in argenteis et ex aere nummis signari consueverit, ut factum fuit mandante rege Ferdinando II. Praeferebant nummi ex una parte

inter duas columnas quae civitatis vetustissima insignia sunt, S. Theodori imaginem, ex altera hoc emblemata: Fidelitas Brundusina (3).

58. In synaxariis legitur Passio S. Theodori ducis die 8 februarii, die autem 17 Passio S. Theodori tironis, huic autem haec nota sufficitur: τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σὺναξις τῷ σαββάτῳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτοῦ μαρτυρείῳ ἐν τοῖς Σφωρακίῳ (4), et officium S. Theodori suo loco Triodio insertum est, cum hac rubrica ante canonem: ἀναγινώσκωμεν τὸ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου· τὸ δὲ Ἐγκώμιον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νόσσης ἀναγινώσκειται εἰς τὴν τράπεζαν. Solito autem loco, inter sextam et septimam oden, ponitur synaxarium, quod est de miraculo τῶν κολόβων. Ratio cur festus dies martyri status non sit apud Graecos in promptu est. Anniversaria enim eius sollemnia mense februario recurrebant, quo etiam ieiunia inchoantur. Porro, ex antiqua lege, tempore ieiuniorum sabbatis tantum et dominicis sanctorum celebritatibus locus erat (5). Festum 8 iunii nunc Theodori ducis est (6); tironis primum fuisse, ex dictis de sollemnitatibus Euchaitorum probabile est (7). Die 5 novembris CPoli agebatur memoria consecrationis ecclesiae ἐν τοῖς Σφωρακίῳ (8). Similem ob causam inductum esse apud Latinos festum 9 novembris existimo, ob anniversarium dedicationis ecclesiae S. Theodori Romae, sub Palatino.

(1) Breve memoria e saggio istorico del glorioso martire S. Teodoro condottiere militare d'Eraclea (Venezia, 1828), p. 7-9. — (2) A. PASINI, Il tesoro di S. Marco in Venezia, p. 37. — (3) LUCENTIVS, ap. UGHELLI-COLETTI, Italia sacra, t. IX,

p. 7. — (4) Synax. Eccl. CP., p. 469. — (5) MORCELLI, Kalendarium ecclesiae Constantinopolitanae, t. I, p. 307. — (6) Synax. Eccl. CP., p. 735. — (7) Supra, n. 48-50. — (8) Synax. Eccl. CP., p. 197.

I. E LAUDATIONE S. THEODORI

AUCTORE S. GREGORIO NYSSENO

E codicibus Parisiensi bibl. Nationalis gr. 585 (= 1), Vaticano gr. 1433 (= 2), Ambrosiano C. 135 inf. (= 3), Parisiensi 757 (= 4), Parisiensi 499 (= 5), Parisiensi 586 (= 6). Cf. Comm. praev. num. 2-4.

Patria Theodori
militis.
Exorta persecutione,
1. Πατὴρς τοῖνον τῷ γενναίῳ ἢ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα¹ χώρα· ἐγγενῆς γὰρ καὶ οὗτος κατὰ τὸν Ἰωβ τῶν ἀπ' ἥλιου ἀνατολῶν, καὶ τῆς πατρίδος ἐκεῖνω κοινονῶν, οὐκ ἀπελείφθη τῆς τοῦ ἥθους μιμήσεως. Νῶν δὲ πάση τῇ οἰκουμένη ἐστὶ² μάρτυς³ κοινός⁴ τῆς⁵ ὄψ' ἥλιω⁶ πολιτῆς· ληφθεὶς δὲ ἐκεῖθεν πρὸς ὀπλιτικὸς καταλόγους, οὕτως μετὰ τοῦ ἰδίου τάγματος πρὸς τὴν ἡμετέραν διέβη χώραν⁷ τῆς χειμερινῆς ἀναπαύσεως τοῖς στρατιωτικαῖς ἐνθάδε παρὰ τῶν κρατούντων διαταχθείσης. Πολέμου δὲ κινηθέντος ἀθρόον, οὐκ ἐξ ἐφόδου βαρβαρικῆς ἀλλ' ἐκ νόμου Σατανικοῦ, καὶ δόγματος θεομάχου (πᾶς γὰρ⁸ ἡριστιανὸς ἠλαύνετο τῷ⁹ δνοσεβεὶ γράμματι, καὶ πρὸς θάνατον ἤγετο)¹⁰· τότε δὲ,

τότε ὁ τρισμακάριος οὗτος¹⁰, γνώριμος ὢν ἐπ' εὐσεβείᾳ καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς Χριστὸν πανταχοῦ περιφέρων, μόνον οὐκ¹¹ ἐπὶ τοῦ μετώπου¹² τὴν ὁμολογίαν γραφάμενος, οὐδέτι νεόλεκτος ἦν¹³ τὴν ἀνδρείαν οὐδὲ ἀπειρος πολέμου καὶ μάχης· ἀλλὰ γενναίος τὴν ψυχὴν, ἰσχυρὰν ποιησάμενος¹⁴ πρὸς τοὺς κινδύνους τὴν ἔνστασιν, οὐχ ὑφειμένος¹⁵, οὐ δειλιῶν, οὐ λόγον ἀπαρησίαστον προβαλλόμενος. Ὡς γὰρ ἐκάθισε τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο¹⁶ δικαστήριον, ὃ τε ἡγεμὼν καὶ ὁ¹⁷ ταξίαρχος εἰς ταῦτ'¹⁸ συνελθόντες, ὡς Ἡρώδης ποτὲ¹⁹ καὶ Πιλάτος, τὸν δοῦλον τοῦ σταυρωθέντος εἰς κρίσιν ὁμοίαν τοῦ δεσπότητος κατέστησαν. « Καὶ λέγε²⁰, φησί, πόθεν σοι θρασυτήτος καὶ τόλμης ἐγγινομένης²¹, εἰς²² τὸν βασιλικὸν ἐξυβρίζεις

1. — ¹ ἀνίσχοντα 1, 4, 6. — ² om. 4. — ³ ἅπας in marg. add. 6. — ⁴ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐστὶν ὁ μάρτυς ἅπας κοινός 2, 3. — ⁵ τοῖς 4. — ⁶ ἥλιον corr. 4. — ⁷ om. 4, 5. — ⁸ om. 4. — ⁹ om. 5. — ¹⁰ Θεόδωρος add. in marg. 5. — ¹¹ μονονοχὶ καὶ ἐπὶ 2. — ¹² οὐκ ἐπὶ τοῦ

μετ. μόνον 4, 5. — ¹³ ὄν 5. — ¹⁴ ποιεῖται 4, 5. — ¹⁵ ὑφειμένος 5. — ¹⁶ om. 5. — ¹⁷ (δικ. - ὁ) ὁ δαίμων αὐτῷ τὸ πονηρὸν δικ. καὶ ἡγεμὼν καὶ 3. — ¹⁸ ταῦτ' om. 4. — ¹⁹ om. 5. — ²⁰ om. 4. — ²¹ ἐγγινομένης 3, 5 et in marg. 6. — ²² om. 5.

νόμον

coram praesidibus

LAUDATIO νόμον ²³, οὐκ ὑποκύπτεις δὲ ²⁴ τρέμων τοῖς τοῦ θεοῦ δεσπότου ²⁵ προστάγμασι, οὐδὲ ²⁶ προσκυνεῖς κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς κρατοῦσιν; » οἱ γὰρ ἀμφὶ Μαξιμιανὸν τότε τῆς βασιλείας ἤγοντο ²⁷ (1). Ὁς στερεῶ τῷ προσώπῳ καὶ ἀκαταπλήκτῳ τῇ γνώμῃ ²⁸ εὐστοχόν ²⁹ τὴν ἀπόκρισιν τοῖς λεχθεῖσιν ἐπέθηκεν· « Θεοὺς μὲν », λέγων ³⁰, « οὐκ οἶδα· οὐδὲ ³¹ γὰρ εἰσι κατὰ τὴν ἀλήθειαν· δαίμονας δὲ ὑμεῖς ἀπατεώνας πλανᾶσθε τῇ τοῦ Θεοῦ τιμῶντες προσηγορία· ἐμοὶ δὲ Θεὸς ὁ Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενῆς υἱός. Ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας τοῖνυν καὶ τῆς ὁμολογίας τῆς εἰς ἐκεῖνον, καὶ ³² ὁ τιτρούσκων τεμνέτω, καὶ ³³ ὁ μαστίζων ξαιρέτω, καὶ ³⁴ ὁ καιὸν προσαγέτω τὴν φλόγα, καὶ ὁ ταῖς φωναῖς μου ταύταις ἀρθόμενος ἐξαιρέτω τὴν γλώσσαν ³⁵. καθ' ἕκαστον γὰρ μέλος τὸ σῶμα τῷ κτισαντι χρεωστῆ τὴν ὁμονομίαν. » Ἡτήθησαν τῶν λόγων ³⁶ οἱ τύραννοι· καὶ τὴν πρώτῃν προσβολὴν τοῦ ἀριστέως οὐκ ἤνεγκαν, νεανίσκον βλέποντες πρὸς τὸ πάθος σφριγῶντα καὶ ὡς ἡδύ τι πόμα τὴν τελευταίην ἐφελκόμενον. B Ὡς δὲ ἐκεῖνοι μικρὸν ἐπέιχον ³⁷ ἠπορημένοι καὶ βουλευόμενοι τὸ πρακτέον, εἰς τις τῶν ἐν τέλει στρατιωτῶν κομρὸς εἶναι οἰόμενος ³⁸, ἐπιχλευάζων ὁμοῦ τὴν ³⁹ ἀπόκρισιν τὴν τοῦ μάρτυρος· « Ἔστι γὰρ, ἔφη ⁴⁰, υἱός, ὃ Θεόδωρε, τῷ σὺ Θεῷ; καὶ γεννᾷ ἐκεῖνος, ὡς ἄνθρωπος ἐμπαθῶς; » — « Ἐμπαθῶς ⁴¹ μὲν ὁ ἐμός, ἔφη, Θεὸς οὐκ ἐγέννησεν· ἀλλὰ καὶ νῦν ὁμολογῶ, καὶ θεοπροπέτῃ λέγω τὴν γέννησιν ⁴². σὺ δὲ ⁴³, ὦ νηπιώδη τὸν λογισμὸν καὶ ἄθλιε, οὐκ ἐνθουῖσας οὐδὲ ἐγκαλέπτῃ καὶ ⁴⁴ θήλειαν ὁμολογῶν θεᾶν ⁴⁵ καὶ ὡς μητέρα δόδεκα ⁴⁶ παῖδων τὴν αὐτὴν, προσκυῶντων, πολυτόκον τινα δαίμονα κατὰ τοὺς λαγωγούς ἢ τὰς ⁴⁷ εὐκόλως καὶ ἐγκυβισκομένην καὶ ἀποτίκτουσαν; »

2. Οὐτως δὲ τοῦ ἁγίου διπλοῦν ἀντιστρέφαντος τῷ εἰδωλολάτῃ τὸν ¹ καταγέλοτα, σχῆμα πλασάμενοι φιλανθρωπίας οἱ τύραννοι· « Ὀλίγος, φησὶ ², πρὸς διάσκειν ³ ἐνδοθήτω τῷ μαινομένῳ καιρὸς ⁴. ἴσως ⁵ κατὰ σχολὴν δὸς ἐαντῷ ⁶ γνώμην, μετὰθῆται πρὸς ⁷ τὸ βέλτιον. » Μανίαν γὰρ οἱ ἐκφρονες τὴν σωφροσύνην ἐκάλουν· ἔκστασιν δὲ καὶ παραφορᾶν τὴν ἐδλάβειαν· ὥσπερ ὅταν οἱ μεθύοντες, τὸ ἴδιον πάθος τοῖς νήφουσι ὀνειδίξουσιν. Ἄλλ' ὁ εὐσεβῆς ἄνθρωπος ⁷ καὶ ⁸ τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῆς εἰς ἀνδρικήν προᾶξιν ⁸ τῇ δοθείσῃ σχολῇ κατεχρήσατο. Ποία δὲ ⁹ ταύτη ¹⁰; καιρὸς ὅμιν μετ' ἐνφροσύνης ὑποδέξασθαι ¹¹ τὸ διήγημα ¹². Τῇ μεθευομένη μῆτρὶ τῶν θεῶν ναὸς ἦν ἐπὶ τῆς

²³ καὶ add. 5. — ²⁴ om. 5. — ²⁵ βασιλέως 5. — ²⁶ καὶ οὐ 4 et in marg. 6. — ²⁷ ἡγ. τῆς βασιλείας 5. — ²⁸ καρδιά 5. — ²⁹ εὐστολον 2. — ³⁰ λέγειν 5, om. 1, 3, 6. — ³¹ οὔτε 5. — ³² om. 5. — ³³ γλώτταν 5. — ³⁴ τῷ λόγῳ 5. — ³⁵ ἐπέσχον 5. — ³⁶ ποιούμενος καὶ 4. — ³⁷ om. 2. — ³⁸ φησι 4; υἱός φησιν in marg. 6. — ³⁹ om. 1. — ⁴⁰ λέγω γέννησιν corr. 4. — ⁴¹ om. 2. — ⁴² om. 5. — ⁴³ θεῶ//ν 3; γρ. θεῶν 6 in marg. — ⁴⁴ corr. al. man. 4. — ⁴⁵ σὺς 5; φας corr. 3. — ⁴⁶ 2. — ¹ τὸς corr. 4. — ² φασί 2. — ³ ἐπίσκειν 2, 4, 5 et corr. 6. — ⁴ ἄν add. 2; ἴνα 4, 5. — ⁵ τὴν add. 4. — ⁶ μετατεθῆ εἰς 5. — ⁷ om. 5. — ⁸ τᾶξιν 4, 5. — ⁹ 1, 6; δὲ 3, 4, 5; ποίαν δὲ ταύτην in marg. 6. — ¹⁰ αὐτῆ 3, 4, 5. — ¹¹ ὑποδείξασθαι 5. — ¹² τῷ διηγήματι 4. — ¹³ om. 4. — ¹⁴ ἐπιφωλάξας 4, 5, in marg. 6: γρ. ἐπίσκειν. — ¹⁵ ἐπίσκειν 2, 4, 5, in marg. 6: γρ. ἐπίσκειν. — ¹⁶ πᾶσι 2. — ¹⁷ γενομένου ταχέως 4. — ¹⁸ φανό//τατον 3. — ¹⁹ om. 4, 5. — ²⁰ ἐκδόλος 4. — ²¹ ἦ 5, ἦ 2. — ²² om. 4. — ²³ παροξύνοντος 2, 4; παραξύνον//ντος 3. — ²⁴ εἰς 2, 4, 5. — ²⁵ ἐπέβησαν 4, 5. — ²⁶ ὁ μαχάριος add. 5. — ²⁷ (ε. τ. μ.) om. 4; ἦν ἐν μέσῳ τοῦ 5. — ²⁸ καὶ add. 6. — ²⁹ ἠρίετο 5; ἐπίειτο 3. — ³⁰ τὸν ἐναντίον 3, 5. — ³¹ κενῆς add. 6. — ³² βουλήθη 5. — ³³ (καὶ γίνωσκε - γνώμιον) om. 2. — ³⁴ σὺ 1. — ³⁵ (ἦκ. ἀξίωμ.) 5. — ³⁶ γελᾶσας 3, 5; ἐγκελᾶσας 2. — ³⁷ Θεόδωρος add. 4. — ³⁸ ματαίον 5. — ³⁹ πλέον 2; (ἐ. π.) ἐτι καὶ ἐτι 5. — ⁴⁰ δὲ 4. — ⁴¹ προτακτῶν 4; προτεταγμένους 5. — ⁴² (ὡς - ἀδικώτερος) om. 4. — ⁴³ τὰ 3. — ⁴⁴ καταπατέα 4. — ⁴⁵ (ὡ οὔτοι) om. 5, 4; ὡς οὔτοι 1. — ⁴⁶ om. 4. — ⁴⁷ (καλὸν παρρ.) 4, 5. — ⁴⁸ om. 4, 5. — ⁴⁹ om. 5.

(1) In huiusmodi Passionibus notas temporis omnino incertas esse alio loco monuimus. Les Passions des martyrs et les genres littéraires, p. 239-46. — (2) Templi Matris deorum Amaseni nulla apud profanos scriptores mentio est.

A τῆς βασιλείας ἔχοντες, τὴν τοῦ ἀρχιερέως ἐαντοῖς προσηγορίαν ἀνέθεσαν⁵⁰ καὶ τὴν πενήθηρ καὶ σκοτεινὴν πορφύραν ἐκεῖθεν ἀπιόσονται⁵¹, κατὰ μίμησιν τῶν κακοδαιμόνων ἀρχιερέων, ἀξιώματι φαιδρῶ σκυθρωπὸν περιφέροντες ἐνδύμα· ἔστι δὲ ὅτε καὶ μιὰρῶ βυμῶ πλησιάζοντες, ἀντὶ βασιλέων γίνονται μάγειροι, ὄνεις θύοντες καὶ βοσκημάτων ἀθλίων⁵² σπλάγγνα διερευνώμενοι, καὶ τῷ λῆθροφ τοῦ αἵματος, ὡς κρεωπῶλαι τινες, τὴν ἐσθῆτα⁵³ μολύνοντες⁵⁴.

Dum
laceratur
psallit.

3. Μετὰ¹ ταύτας τὰς φωνὰς τοῦ δικαίου, οὐκέτι οὐδὲ τὴν πλάστην φιλανθρωπίαν καὶ ἐσχηματισμένην οἱ ἀρχόντες ἐπεδείκνυτο²· ἀλλὰ καὶ ἀσεβέστατον πρὸς τοὺς θεοὺς καλοῦντες, καὶ ἐτι τῶν βασιλέων ἐβριστην καὶ βλάσφημον, πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ βασιανιστηρίου ξύλον κρεμάσαντες, τὸ σῶμα κατέξανον· ὁ δὲ τῶν δημίον σφοδρῶς ἐνεργούντων κάρτερος ἦν³ καὶ ἀνένδοτος⁴, καὶ στίχον ἐκ τῆς ψαλμωδίας ταῖς βασάνοις⁵ ἐπῆθεν· ἐλλογήσω τὸν Κέριον ἐν παντί καιρῶ, διὰ παντός ἡ ἀνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι μου. Καὶ οἱ μὲν τῶν σαρκῶν⁶ ἀπέξων⁷· ὁ δὲ ἐπαλλεν, ὡς ἄλλοι τινὸς ὄφιστα μένον τὴν τιμωρίαν. Λιεδέξατο⁸ τὴν κόλασιν ταύτην τὸ δεσμοτήριον, καὶ πάλιν ἐκεῖ θαῦμα⁹ ἐτελεῖτο¹⁰ περὶ τὸν ἄγιον, καὶ¹¹ νύκτωρ φωνῆ πλῆθους ψαλλόντων ἤμωτο, καὶ λαμπάδων

Psalm.
33, 1.

B ἐπιφανοῦσαν, ὡς ἐν παννυχίδι αὐγῇ ἐωρᾶτο τοῖς ἔξωθεν, ὡς καὶ τὸν δεσμοφύλακα πρὸς τὴν παράδοξον ὄψιν καὶ ἀκοὴν ταραχθέντα, εἰσπηδήσαι εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ μηδένα εὐρεῖν πλὴν τοῦ μάρτυρος ἡσυχάζοντος καὶ τῶν ἄλλων δεσμοτῶν καθευδόντων. Ἐπειδὴ δὲ πολλῶν γινόμενων ἤκμαζε μᾶλλον¹² πρὸς τὴν ὁμολογίαν¹³ καὶ τὴν¹⁴ εὐσέβειαν, ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν ἡ κατακρίνουσα ψῆφος, καὶ πυρὶ τελειωθῆναι κελευσθεῖς, αὐτὸς μὲν ἀπῆλθε τὴν καλὴν καὶ μακαρίαν¹⁵ πρὸς Θεὸν πορείαν· ἡμῖν δὲ τὴν μνήμην τοῦ ἀγῶνος διδασκάλιον¹⁶ κατέλειπε, λαοὺς ἀθροίζων, ἐκκλησίαν παιδεύων, δαίμονας¹⁷ ἀπελαύνων¹⁸, ἀγγέλους εἰρηρικούς καταγών, ζητῶν¹⁹ ὑπὲρ ἡμῶν παρὰ Θεοῦ²⁰ τὰ συμφέροντα, ἰατρῆον νόσον ποικίλων τὸν τόπον τοῦτον ἀπεργασάμενος, λιμένα τῶν χεμιζομένων ταῖς θλίψεσι, πενήτων εὐθινομένων²¹ ταμειῶν, ὀδοιπόρον ἀνεκτὸν²² καταγύγιον, πανήγυριν τῶν ἐορταζόντων ἄληκτων. Εἰ γὰρ καὶ ἐνιασιαίους ἐορταῖς τὴν ἡμέραν ταύτην τελοῦμεν²³, ἀλλ' οὐδέποτε λίγρει τῶν κατὰ σπουδὴν ἀφινομένων²⁴ τὸ πλῆθος, τῶν²⁵ μωρῶν δὲ σώζει τὴν ὁμοιότητα²⁶ ἢ ἐπὶ τὰδε φέρονσα λεωφόρος τῶν μὲν ἀνιόντων τῶν δὲ ὑποχωρούντων τοῖς ἐρχομένοις²⁷.

⁵⁰ ἐπέθηκαν 5. — ⁵¹ ἀπιόσονται 4. — ⁵² ἀθλίως 2. — ⁵³ τινες add. 2, 4 (τὴν ἐσθ.) om. 5. — ⁵⁴ μολυνόμενοι 2, 3, 4, 5.

3. — ¹ δὲ add. 5. — ² ἐπεδείκνυτο 4, 5. — ³ om. 4. — ⁴ ὦν add. 4; καρτερός ἔχων καὶ ἀνένδοτος 2. — ⁵ (τ. β.) om. 2. — ⁶ τὸ πλεόν add. corr. in marg. 6. — ⁷ ἀπέξανον 4. — ⁸ δὲ add. 2. — ⁹ θαύματα 3, 4, 5.

¹⁰ ἐτελεῖτο 2. — ¹¹ om. 5. — ¹² om. 1, 3, in marg. 6. — ¹³ τε add. 5. — ¹⁴ om. 5. — ¹⁵ μακ. καὶ καλὴν 5. — ¹⁶ διδασκάλιον 5. — ¹⁷ δαίμονα 2. — ¹⁸ φαναθέντων 2, 4, 5 (δ. ἀπ.) om. 3. — ¹⁹ αὐτῶν 5. — ²⁰ τοῦ Χριστοῦ 4. — ²¹ εὐθινομένων 4, 5. — ²² ἀνεκτὸν 4. — ²³ ἐπιτελοῦμεν 2. — ²⁴ ἀφινομένων 5. — ²⁵ om. 5. — ²⁶ ὁμοιότητα 4. — ²⁷ τῶν πλῆθει 4.

LAUDATIO

Visio in
carcere.

Igne
consumitur.

II. S. THEODORI PASSIO PRIMA

Passio graeca edita est ex codicibus **G 1** = bibl. Nationalis Parisiensis 499, **G 2** = eiusdem bibliothecae 520, **G 3** = bibl. Vaticanae Barber. 118, **G 4** = bibl. Angelicae 106, **G 5** = bibl. Nationalis 1470, **G 6** = bibl. Angelicae 81. Cf. Comm. praev. num. 5.

Passio latina e codicibus **L 1** = Capituli Veronensis 94, **L 2** = Basilicae S. Petri A 5, **L 3** = bibl. Vallicellanae XIX, **L 4** = bibl. Regiae Bruxellensis 7461. Cf. Comm. praev. num. 8.

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου¹ Θεοδώρου
τοῦ τήρωνος².

1. Μαξιμιανός¹ καὶ Μαξιμῖνος οἱ βασιλεῖς² ἐξαπέστειλαν³ εἰς πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτοῦ⁴ βασιλείαν⁵ πάντα τοὺς θρησκείοντας⁶ τὴν ἐδσεβῆ τοῦ Θεοῦ⁷ θρησκείαν μιὰρῶν ἐδεσμάτων ἀπογευσάμενους⁸ σφῆζεσθαι, τοὺς δὲ ἀντιλέγοντας τοῖς δικαστηρίοις παραδίδοσθαι (1). Καθ' ὃν καιρὸν κρατηθεῖς⁹ Θεόδωρος εἰς τήρωνα¹⁰ ἐν τῇ

Lemma. — ¹ καὶ ἐνδόξον μεγαλομάρτυρος add. G1, 2; μεγαλομάρτυρος add. G 3, 6. — ² (τ. τ.) om. G 1, 2. — ³ πρὸ δέκα καλανδῶν μαρτίον praemitit G 2. — ⁴ ἐπὶ τοῦ διαβόλου κρατούμενοι add. G 5, 6. — ⁵ διατάγματα add. G 3. — ⁶ ὁστανὸν G 2; αὐτῶν G 5, 6. — ⁷ π. τὴν οἰκονομένην G 3; ὅστε add. G 2. — ⁸ πάντα τὸν θρησκείοντα G 2, 6. — ⁹ (τ. Θ.) om. G 3. — ¹⁰ ἀπογενομένους G 3, 5, 6; ἀπογενομένον G 2. — ¹¹ ὁ ἅγιος add. G 5; ὁ μακάριος add. G 3. — ¹² τήρωνα G 3.

Passio S. Theodori¹.

1. Temporibus suis Maximianus et Maximinus imperatores miserunt per omnem terram regni sui edictum adversus¹ omnes verae Christi² religionis cultores, ut gustantes immolaticios³ cibos possent evadere tormenta et vivere, contradicentes vero in iudiciis tradi et multis diversisque suppliciiis affligi. Eo⁴ autem tempore

Saeviente
persecutione

Lemma. — ¹ martyris add. L 3, 4. — ² 1. — ³ contra L 4. — ⁴ christiane L 4. — ⁵ immolaticios L 3. — ⁶ eodem L 2, 3, 4.

(1) Mutatis imperatorum nominibus, iisdem paene verbis exorditur Passio S. Areadnae, BHG. 165.

ἀνατολικῇ

PASSIO I
Theodorus
tiro

ἀνατολικῇ χώρᾳ μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν, ἤχθη
εἰς λεγεώνα καλουμένην¹¹ Μαμαριτῶν¹² (1)
ἣτις λεγεὼν¹³ ἐκαθέζετο ἐν¹⁴ πόλει Ἀμασία¹⁵
τῆς Ἐδξείνου Πόντου¹⁶ ἐπὶ πραιπόσιτον Βρίγ-
καν¹⁷.

tentus est⁵ Theodorus et simul cum eo⁶ alii
multi tyrones ad militandum et adductus est
in legione⁷ quae⁸ dicitur Marmaritanorum sub
praeposito Brinca⁹. Quae legio consistebat in
civitate Amasiae provinciae Ellesponti¹⁰, ubi
etiam secundum edictum imperatorum compelle-
bantur universi ad immolandum idolis.

¹¹ καλούμενον G 2; καλουμένη G 6. — ¹² ἐπὶ Βρίγγαν
πραιπόσιτον hic add. G 2; ὁ. πραι. Βρίγγαν G 3, 5, 6
(Βρίγγαν G 6 et deinceps). — ¹³ (ἦτ. λεγ.) ὅστις G 3.—
¹⁴ τῇ add. G 2. — ¹⁵ Ἀμασία G 1. — ¹⁶ Ἐλενοπόντου
G 5; Ἐλισπόντου G 2, 3; τῆς Ἐλισπόντου G 6. —
¹⁷ (ὁ. π. Β.) om. hic G 2, 3, 5, 6; narrationem de ne-
calo dracone hoc loco inserunt G 5, 6, ut infra*.

⁵ beatus add. L 4. — ⁶ T. simul cum eo et L 4.
— ⁷ legionem L 2; regione L 3; regionem L 4. —
⁸ qui L 1, 3; quae dicitur in regionem L 4. —
⁹ B. praep. L 4. — ¹⁰ Hellesponti L 2, 3, 4.

Immanis
draco

* Ἦν δὲ σόνεγγνος τῆς πόλεως Ἐδχαίτων ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων ἄλλος πολὺ· ἦν δὲ ἐν τῷ ἄλσει
ὄφρις παλαιότατος γενόμενος δράκων κοιταζόμενος ἐν τῷ ἄλσει καὶ πολλοὺς τῶν διερχομένων διὰ
τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης ἐθανάτωσεν, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἀντιστῆναι αὐτοῦ. Ὅταν γὰρ ἐσαλευέτο ἐξελεθεῖν,
ἔτρεμεν ἢ γῆ ἐπὶ τῇ κινήσει αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐξήρχετο εἴτε κτήνος εἴτε ἄνθρωπος ὑπηρετήθη αὐτῷ,
βρώσει ἐτελειοῦτο ἐπ' αὐτοῦ. Περὶ τοῦτον ἀκούσας ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀγωνιστῆς Θεόδωρος,
μὴ ποιήσας θόρον ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτοῦ, μόνος ἐπορεύθη τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ βασιτάζων τὸν τί-
μιον σταυρὸν καὶ τὰ ὄπλα τῆς συμμαχίας αὐτοῦ λέγων· « Πορεύσομαι καὶ ἐλευθερώσω τὸ πατρικίον
μου κτήμα ἐκ τοῦ δεινοῦ θηρίου τοῦ δράκοντος. » Παραγενόμενος δὲ ἐν τῷ τόπῳ καὶ ἰδὼν γλῶσσην
χρότον, ἔθηκεν ἑαυτὸν καὶ ἀφένωνσεν, μὴ επιστάμενος ὅτι ἐκεῖ ἦν παρήμενος ὁ δράκων. Εἰς δὲ τὸ
κατὰ βορρᾶν τῶν Ἐδχαίτων μέρος, γυνή τις εὐσεβῆς ὀνόματι Ἐδσέβεια, ἰδοῦσα τὸν ἀγωνιστὴν τοῦ
Χριστοῦ ὑπνοῦντα, μετὰ φόβον ἀπελθοῦσα πρὸς αὐτὸν καὶ κρατήσασα αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρεν
αὐτὸν λέγουσα· « Ἀνάστηθι, ἀδελφέ μου, καὶ πορεύθητι ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐν τάχει· ὁ γὰρ ἐπίστα-
σαι τὸν φόβον τὸν ὄντα ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Μέγας γὰρ φόβος ὑπάρχει ἐνταῦθα· ἄλλ' ἀναστὰς πορεύ-
θητι ἐν τάχει τὴν ὁδὸν σου. » Ὁ δὲ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος ἀναστὰς εἶπεν πρὸς αὐτήν· « Τί
γὰρ ἐστίν, μήτηρ, ὁ φόβος ὁ ὢν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ; » Ἡ δὲ δούλη τοῦ Θεοῦ Ἐδσέβεια εἶπεν πρὸς
αὐτὸν· « Τέκνον, ἔστιν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δράκων· διὰ τοῦτο οὐδεὶς δύναται διωδεῖσθαι ἔθνη·
ἐξερχόμενος γὰρ εἴτε ἄνθρωπος εἴτε κτήνος εὐρεθῆ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀνελεῖται ἐπ' αὐτοῦ. » Ὁ δὲ
ἅγιος Θεόδωρος λέγει τῇ γυναίκα· « Πορεύου καὶ στήθι ἀπὸ μακρόθεν τοῦ τόπου καὶ ὄψεαι τὴν δύναμιν
τοῦ Χριστοῦ μου. » Ἡ δὲ ὑποχωρήσασα τοῦ τόπου, ἔρριψεν ἑαυτὴν ἐπὶ τὴν γῆν κλαίονσα
καὶ λέγουσα· « Βοήθει αὐτῷ ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν. » Ὁ δὲ ἀγωνιστῆς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος ποιή-
σας τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα, τόψας τὸ στήθος καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν· « Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ, τὸ καλὸν ὄνομα, ὃ ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς λάμπας, μὴ βραδύνης ποιήσῃ τὸ αἴτημα ὃ
αἰτοῦμαι παρὰ σου· ὃ ἐν τοῖς πολέμοις ἐπιστάς μοι καὶ δόξῃ μοι νίκην κατὰ τῶν ὑπεραντιῶν καὶ
νῶν ὁ αὐτός εἰ, Χριστέ ὁ Θεός, ἀπόστειλόν μοι νίκην, ἵνα νικήσω τὸν πολέμιον διάβολον. Τότε
ὡς ἀνθρώπῳ διαλεγόμενος τῷ ἑαυτοῦ ἵπῳ λέγει· « Οἶδας ὅτι ἐν πᾶσιν εὐδοκεῖ ὁ Θεός καὶ ἐν
ὑπεραντιῶν ἐχθρόν. » Ἀκούσας δὲ ὁ ἵππος τοὺς λόγους τοῦ ἰδίου δεσπότου, ἴστατο ὡς ἀνθρώπῳ
φύσει, ἐκδεχόμενος τὴν τοῦ δράκοντος κίνησιν. Τότε λέγει ὁ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν δράκοντα·
« Σοὶ λέγω καὶ ἐπιτάσσω ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σταυρωθέντος διὰ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων
καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἐξελλθε ἐκ τοῦ τόπου σου καὶ ἔλθε πρὸς μέ. » Τότε ἀκούσας τοῦ ἀγωνισ-
τοῦ τοῦ Χριστοῦ ὁ δράκων ἐκίνησεν. Κινοῦμενος δὲ αὐτοῦ, αἱ πέτραι τοῦ τόπου ἐκείνου συνε-
τριβόντο. Ὁ δὲ ἀγωνιστῆς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος ἐπέβη ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἵππον καὶ λακτίσας
ὁ ἵππος τοῖς τέσσαρσιν αὐτοῦ ποσὶν ἔστη ἐπάνω τοῦ δράκοντος. Τότε ὁ ἀγωνιστῆς τοῦ Χριστοῦ
Θεόδωρος τὴν ἑαυτοῦ ῥομφαίαν πήξας, ἐπάταξε τὸν δράκοντα καὶ εἶπεν· « Ἐδχαριστῶ σοι, κύριε
Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι ἐπήκουσάς μου ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἵνα νικήσω τὸν ὑπεραντιῶν ἐχθρόν. » Καὶ
ἐπορεύετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων καὶ αἰνῶν τὸν Θεὸν ἐν εἰρήνῃ ἐν τῷ αὐτοῦ στρατεύματι. Καὶ
πολλοὶ τῶν ἐλλήνων, ἀκούσαντες ὃ ἐποίησεν ὁ ἅγιος Θεόδωρος, ἐπίστευσαν λέγοντες· « Ὅντως
μέγας ἐστὶν ὁ Θεὸς αὐτοῦ » καὶ ἐβαπτίσθησαν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐγένοντο πάντες μία ποίμνη Χριστοῦ καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τοῦ
ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου add. G 6 ad calcem num. 1.

Ε
F
F
a Theodoro
'trucidatur.

a Theodoro
'trucidatur.

Ἦν δὲ σόνεγγνος τῆς πόλεως Ἐδχαίτων ὡς ἀπὸ μιλίων τεσσάρων ἄλλος πολὺ· ἦν δὲ καὶ ὄφρις πα-
λαιότατος γενόμενος δράκων κοιταζόμενος ἐν τῷ αὐτῷ ἄλσει, καὶ πολλοὺς τῶν διερχομένων διὰ
τῆς ὁδοῦ ἐκεῖνης ἐθανάτωσεν· συνέβη δὲ καὶ τὸν ἅγιον Θεόδωρον πρὸ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ δι' ἐκεί-
νης τῆς ὁδοῦ διέρχεσθαι· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ δράκων συρίζων ἔδραμεν ἐπ' αὐτόν· ὃ δὲ γενναῖος
στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ κατασφραγισάμενος καὶ ὄψας τὴν λόγχην αὐτοῦ ἐπήξεν εἰς τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ καὶ ἐφόνησεν αὐτὸν καὶ ἠλευθερώθη πᾶσα ἡ ὁδὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης add. G 5 ad calcem
num. 1.

(1) De νομῆρῳ τῶν Μαμαριτῶν mentio quo-
que est in Passione S. Christophori, BHG. 309,

de cohorte tertia Valeria Marmaritarum in Notitia
dignitatum, Or. XXXIII, 34, СЕВСК, p. 70.

A 2. Ἀγθεὶς οὖν ὁ μακάριος Θεόδωρος², ἤγα- κάετο θένειν³ τοῖς εἰδώλοις⁴. Ὁ δὲ⁵ πιστὸς ὢν τῷ Θεῷ, πλησθεὶς⁶ πνεύματος ἁγίου, ἐν μέσῳ τῆς⁷ λεγεῶνος εἶπεν⁸. « Ἐγὼ χριστιανὸς εἰμι καὶ θῆσαι⁹ κιβδήλους οὐ προστέταμαι. » Βρίγκας¹⁰ πραιπόσιτος εἶπεν¹¹. « Λάβε σον¹², Θεόδωρε¹³, τὴν πανοπλίαν¹⁴ καὶ στρατευσάμε- νος¹⁵ θῆσον τοῖς θεοῖς¹⁶ καὶ πείσθητι¹⁷ τοῖς ἀητήτοις βασιλεύσιν. » Ἀποκριθεὶς ὁ ἅγιος¹⁸ Θεόδωρος εἶπεν. « Ἐγὼ στρατεύομαι τῷ ἐμῷ βασιλεῖ Χριστῷ¹⁹ καὶ ἄλλῳ στρατευθῆναι οὐ δύναμι. » Βρίγκας πραιπόσιτος εἶπεν. « Καὶ οὗτοι πάντες οἱ παρεστῶτες²⁰ χριστιανοὶ εἰσὶν καὶ στρατεύονται (1). » Ἀπεκρίθη²¹ ὁ ἅγιος²² Θεόδωρος καὶ εἶπεν. « Ἐκαστος οἶδεν πῶς στρατεύεται²³. ἐγὼ μὲν²⁴ στρατεύομαι τῷ ἐμῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότη²⁵ τῷ ἐποικονίῳ Θεῷ²⁶ καὶ τῷ μονογενεῖ²⁷ υἱῷ αὐτοῦ²⁸. » Ποσειδόνιος δου- κινάριος παρεστῶς²⁹ εἶπεν. « Ὁ γὰρ³⁰ Θεός σου³¹ υἱὸν ἔχει³². » Θεόδωρος εἶπεν. « Ναὶ ἔχει υἱόν, τὸν³³ λόγον τῆς ἀληθείας, δι' ὃν³⁴ τὰ πάντα ἐποίησεν. » Ἐπὶ τὸν οὖν αὐτῷ ὁ πραι- πόσιτος³⁵. « Ἀνάμεθα γινώμα αὐτόν³⁶; » Θεό- δωρος εἶπεν. « Ὁφείλον εἰ³⁷ ἔδοκεν ὑμῖν³⁸ τισι- την σύνεσιν³⁹, ἵνα γινώτε⁴⁰ αὐτόν. » Ποσειδόνιος εἶπεν. « Καὶ⁴¹ εἴαν⁴² γινώμεν αὐτόν, μὴ δυνάμεθα καταλείπειν τὸν βασιλέα ἡμῶν⁴³ κατέινω⁴⁴ προσ- ελθεῖν; » Θεόδωρος εἶπεν. « Οὐδὲν ἐστι τὸ ἐμποδίζον ὑμῖν⁴⁵ ὥστε ἀπολιμεῖν⁴⁶ τὸ σκότος καὶ ἦν πρὸς ὀλίγον ἔχετε παρησίαν πρὸς τὸν πρόσκαιρον καὶ θνητὸν βασιλέα ὑμῶν καὶ προσ- ελθεῖν Θεῷ ζῶντι καὶ⁴⁷ βασιλεῖ καὶ δεσπότη⁴⁸ αἰωνίῳ⁴⁹ καὶ στρατευθῆναι αὐτῷ καθάπερ κά- γω⁵⁰ (2). » Βρίγκας πραιπόσιτος εἶπεν. « Ἐνδῶ- μεν αὐτῷ ἕως⁵¹ ὀλίγον ἡμερῶν, ὅπως ἂν⁵² ἐαν- τὸν νοηθεύσας⁵³ ἔλθῃ⁵⁴ πρὸς τὸ συμφέρον⁵⁵. »

2. His contradicens beatus Theodorus adductus est ad Brincam¹ praepositum. Cui Brincas ait: « Ut quid non obtemperas praeceptis imperato- rum² et immolas diis immortalibus³? » Beatus⁴ Theodorus, cum esset fidelis Deo plenusque Spi- ritu sancto, stans in medio legionis dixit: « Quia ego christianus sum et immolare reprobis simu- lachris praeceptum non accipi; habeo enim⁵ regem meum⁶ Christum in caelis. » Brinca⁷ praepositus dixit: « Accipe arma tua, Theodore, et militiam⁸; adquiesce sacrificare⁹ diis immorta- libus¹⁰, et obtempera¹¹ invictissimis imperato- ribus. » Respondens autem sanctus¹² Theodorus dixit¹³: « Ego milito meo imperatori et alio¹⁴ militare¹⁵ non possum. » Brinca¹⁶ praepositus dixit: « Et hii omnes circumstantes¹⁷ christiani sunt et militant. » Theodorus dixit: « Unusquis- que novit quomodo militat¹⁸. Ego autem milito domino meo et regi caelesti Deo et filio eius uni- genito Iesu Christo. » Possidonius ducenarius¹⁹ dixit: « Ergo Deus tuus filium habet? » Sanctus Theodorus dixit: « Etiam habet filium, qui est veritas²⁰, per quem omnia facta sunt. » Dixit autem ad eum praepositus: « Possumus eum cog- noscere²¹? » Sanctus Theodorus dixit: « Vellem si daret vobis talem intellectum ut eum cognosca- tis²². » Possidonius ducenarius dixit: « Etsi agno- verimus eum, numquid possumus derelinquere im- peratorem terrenum et ad eum accedere? » Sanctus Theodorus dixit: « Nichil est quod vobis²³ impediatur, ut derelinquentes tenebras et fiduciam quam ad modicum²⁴ habetis apud temporalem et terrenum atque mortalem vestrum imperato- rem²⁵, accedatis ad Deum²⁶ vivum et regem aeternum atque caelestem, ut ipsi²⁷ efficiamini milites sicut²⁸ ego. » Brinca praepositus dixit: « Demus ei inducias paucis diebus ut semetip- sum admoneat et convertatur ad id quod²⁹ expe- dit³⁰. »

PASSIO I
idolis
sacrificare
iussus,

E
Ioh. 1, 3.

2. —¹ δι' ὑπὸ τὸν πραιπόσιτον Βρίγκαν G 5. —² (ἀγ- θεὶς - θ) ἀγθέτος δὲ τοῦ μακαρίου Θεοδώρου G 3; ἀρθέτος οὖν αὐτοῦ ὑπὸ Βρίγκαν G 6. —³ θῆσαι G 3. —⁴ θεοῖς G 5, 6; (τ. εἰδ.) om. G 2. —⁵ μακάριος add. G 3; ἀληθινὸς στρατιώτης τοῦ χριστοῦ G 5, 6 (τ. χ. στρ.) —⁶ κυρίῳ καὶ πληρῆς G 3. —⁷ τοῦ G 2. —⁸ ἐρη G 2; ἀνέκραξεν λέγων G 3. —⁹ θένειν G 2; γ. εἰμι πιστεύων Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ καὶ θῆσαι G 3. —¹⁰ Βρίγκας G 2 et deinceps. —¹¹ θέλησον (οὖν om. G 6) ἄκουσαι μου Θεόδωρε καὶ add. G 5, 6. —¹² om. G 2; πᾶσαν G 5. —¹³ om. G 2, 3, 5, 6. —¹⁴ σον add. G 5, 6. —¹⁵ πρόσθετον add. G 3. —¹⁶ ὑπακούσας τὸ πρό- ταγμα τῶν βασιλέων τῶν ἀητήτων ἀγνόστον add. G 3. —¹⁷ ἦσον G 2, 3, 5, 6. —¹⁸ (ἀ. ὁ. ἁγ.) om. G 2, 3, 5, 6. —¹⁹ om. G 2, 5; τῷ αἰωνίῳ βασιλεῖ Ἰησοῦ X G 3. —²⁰ (οἱ παρ.) om. G 5, 6. —²¹ ἀποκριθεὶς δὲ G 5, 6; ἐποικονόμενος τοῖς δυοῖ μέρεσι G 3; om. G 2. —²² om. G 2, 3. —²³ οἶδεν ὁ στρατεύεται ὁ ἐμὲ στρατολογήσας ἐρενητῆς νεφρῶν καὶ καρδίας τεργάνων ἀδιαλεί- πτως ἐπισκοπεῖ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων μάλιστα τῶν πιστῶν καὶ εἰαν μικρὸν τι δόλον ἐνέβη ἐν τῷ ἰδίῳ στρατιῶτι ἐξωρίζῃ αὐτὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὡς ἐπιτίδιον τηστρατείας; ἐγὼ τοῖν οἶδα τίνι στρα- τεύομαι G 3. —²⁴ μέτρον G 5, 6. —²⁵ (κ. δ.) om. G 2. —²⁶ om. G 2. —²⁷ αὐτοῦ υἱὸς G 5; (ἐγὼ - αὐτοῦ) πιστεύω τῷ Θεῷ μου καὶ τῷ μονογενεῖ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ G 3. —²⁸ om. G 3. —²⁹ om. G 2, 5, 6. —³⁰ καὶ add. G 5, 6. —³¹ ἀποκριθεὶς ὁ ἅγιος add. G 5, 6. —³² ἐνπρόστανον add. G 3. —³³ οὐ G 2, 3, 5, 6. —³⁴ (εἶπεν - παρ.) Ποσειδόνιος εἶπεν G 2; εἶπεν δὲ αὐτῷ G 5, 6; Βρίγκας πραιπόσιτος εἶπεν G 3. —³⁵ αὐτὸν γινώμα G 2, 5, 6. —³⁶ ὡς ὄφελον G 3, 5, 6; ἦθε G 2. —³⁷ ὁ Θεός add. G 2. —³⁸ ὁ Θεός add. G 5, 6. —³⁹ ἐργατε G 2. —⁴⁰ om. G 3, 5. —⁴¹ εἰ G 2. —⁴² τὸν ἡμέτερον βασιλέα G 3. —⁴³ καὶ τούτῳ G 2, 3, 5, 6. —⁴⁴ ἡμῖν G 6. —⁴⁵ καταλείπειν G 3. —⁴⁶ om. G 5. —⁴⁷ (κ. δ.) om. G 2, 6. —⁴⁸ (πρόσκαιρον - αἰωνίῳ) ἐπί- γεον καὶ θνητὸν ὑμῶν βασιλέα καὶ πρόσκαιρον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἐπιγινώμα Θεῶν ζῶντα καὶ ἀληθινόν G 3. —⁴⁹ καθὼς καθὼς στρατεύομαι G 3. —⁵⁰ ἐνδιδωμί σοι εἰσον G 3. —⁵¹ om. G 5; εἰς G 3. —⁵² γενόμενος G 3; (νοηθ. ἐαντόν) G 6. —⁵³ ἔλθοι G 1; ἔλθοις corr. ἔλθῃ G 3. —⁵⁴ καὶ θῆσας τοῖς θεοῖς τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσε- βείας ἔπανον κορησάμενος add. G 3.

(1) Locus (καθ' ὃν καὶ αὐτὸν - στρατεύονται) confe- rendus cum Passione S. Theagenis, P. FRANCHI DE' CAVALIERI, Note agiografiche, fasc. 4, p. 179;

cf. BHL. 8106, n. 1; 8107, n. 1. — (2) Similia in Passione S. Theagenis, FRANCHI, p. 180.

PASSIO I
templum
Matris
deorum

3. Λαβόντος¹ δὲ² αὐτοῦ τὸ ἐνδόσιμον, ἦσαν λοιπὸν μεριωνῶντες³ καὶ περὶ ἄλλων τινῶν⁴ τῶν τῆς πόλεως⁵· καὶ συλλαβόντες⁷ αὐτοὺς⁸ ἤγαγον ἐπὶ τοῦτο⁹. Ὁ δὲ ἅγιος¹⁰ Θεόδωρος ἐπακολοθηθῶν¹¹ ἐπεφώνει¹² αὐτοῖς¹³ διδάσκων τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ τῆς δημομῆς¹⁴, ὅπως ἂν¹⁵ μὴ ἀρνήσονται τὸν βασιλέα Χριστόν. Κάκεινων¹⁶ ἐγκατακλείστων γενομένων, αὐτὸς λαβόμενος¹⁷ εὐκαίρου ὥρας¹⁸ τὸν ναὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐνεπύρισεν διὰ τῆς¹⁹ νυκτός· ὥραθη δὲ²⁰ παρὰ τινῶν τῶν τῆς πόλεως²¹. Κατηγορηθέντος δὲ αὐτοῦ, Κρονίδης²² ὁ λογιστὴς φόβῳ συνεχόμενος²³ περὶ τοῦ γεγονότος²⁴, συλλαβόμενος αὐτὸν προσήγαγεν²⁵ τῷ ἡγεμόνι Πουπλίῳ²⁶, ἀναδιδάξας οὕτως²⁷· «Ὁδοὺς ὁ λυμεὼν ὁ νεόλεκτος²⁸ τήρων, ὁ κακῶς ἐλθὼν²⁹ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν³⁰, τὸν ναὸν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐνεπύρισε καὶ ἐνόβρισε τὸς θεοὺς ἡμῶν³¹. Συλλαβόμενος ὄν αὐτὸν ἤγαγον ἐπὶ τὸ σὸν μέγεθος ὥστε κατὰ τὸ θεῖον³² θέσπισμα³³ τῶν δεσποτῶν τῆς οἰκουμένης³⁴ δίκην τίσει³⁵ τῶν τετολημμένων.» Καὶ ὁ δικαστὴς μεταστειλόμενος τὸν προαπίστον Βοίγκαν³⁶ εἶπεν αὐτῷ³⁷· «Σὺ ἄδειαν ἔδωκας αὐτῷ³⁸ ὅπως πορὶ καταλώσει³⁹ τὸν ναὸν⁴⁰ ἡμῶν;» Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο λέγων⁴¹· «Ἐγὼ πολλάκις⁴² προετρεψάμην⁴³ αὐτὸν⁴⁴ δεδωκῶς⁴⁵ αὐτῷ καὶ⁴⁶ ἐνδόσιμον, ὥστε σκεψάμενον αὐτὸν θῆσαι τοῖς θεοῖς⁴⁷· εἰ δὲ ἐποίησεν τοῦτο πάντως κατεφρόνησεν τῶν θεῶν καὶ τῶν προσταγμάτων. Δικαστὴς ὄν ὦν ἐξακολούθει τοῖς προσταγμασιν⁴⁸.» Καὶ ὁ δικαστὴς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν ἄγιον Θεόδωρον προσαχθῆναι⁴⁹.

Apprehen-
sus

B

C

3. —¹ λαβόντες G 2. —² ὄν G 6. —³ ἀσχολούμενοι G 2, 3; βρέμοντες G 5. —⁴ ἄλλους τινὰς G 2, 3, 5, 6; βρέμοντες add. G 6. —⁵ ὁμ. G 2. —⁶ οὗδ' add. G 2, 5, 6; τῆς εὐσεβείας χριστιανούς add. G 3. —⁷ συλλαβόμενοι G 2, 6. —⁸ ὁμ. G 2, 5, 6; τινὰς G 3. —⁹ τὸ αὐτὸ G 2; συναπέκλεισαν ἅμα τοῦ μακαρίου Θεοδώρου ἐν τῇ φυλακῇ G 3. —¹⁰ μακάριος G 3. —¹¹ παρακολοθηθῶν G 2, 5, 6, ὁμ. G 3. —¹² ἐπεφώνει G 5; ἐπεφώνησεν G 6. —¹³ αὐτοῖς G 3. —¹⁴ (τῆς ἐπ.) ὁμ. G 6. —¹⁵ ὁμ. G 2. —¹⁶ τούτων δὲ G 2; καὶ ἐκείνων G 6. —¹⁷ ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ φυλακῇ ἐθρῶν ὁ μακάριος G 3. —¹⁸ εὐκαίρου ὥραν G 2 et Greg. Nyss. supra, p. 28. —¹⁹ (δ. τ.) ὁμ. G 5, 6; (τῆς) ὁμ. G 3. —²⁰ (ὥρ.) καὶ ὥρῃ G 2, 3, 5, 6. —²¹ (τ. τ. π.) ὁμ. G 2, 3, 5, 6. —²² Κρονίδης G 2. —²³ ἀγόμενος G 2, 5. —²⁴ ἐπὶ τῷ λόγοντι G 3. —²⁵ τοῦτον ἤγαγεν G 2. —²⁶ (τ. ἡγ. Π.) παρὰ τῷ δικαστῇ G 2; τῷ δικαστῇ Πουπλίῳ (Πουπλίῳ G 5, 6) Στρατῶνι G 3, 5, 6. —²⁷ αὐτὸν οὕτως λέγων G 5. —²⁸ νῦν ἡκων G 5, 6; (ἀναδ. - νεολ.) παραστάτος δὲ αὐτοῦ Κρονίδης ὁ λογιστὴς εἶπεν ὁ λυμαιὼν ὁδοὺς ὁ νῦν οἰκῶν G 3. —²⁹ (ὁ κ. ἐλλ.) ὁμ. G 5, 6. —³⁰ ταύτῃ G 2, 3, 5, 6. —³¹ τοῖς θεοῖς ἐνόβρισε G 2; καὶ πάντας τοῖς θεοῖς συνέτριψεν G 3. —³² ὁμ. G 6. —³³ προσταγμα G 2; θέσμιον G 3. —³⁴ ἐπ' οὐρανὸν G 2, 5; ὁμ. G 6. —³⁵ δώσει δίκην G 2; δίκην δ. G 6. —³⁶ ὁμ. G 2. —³⁷ τετ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ δικαστὴς Βοίγκαν προαπίστον εἶπεν G 3. —³⁸ αὐτῷ ἔδωκας G 2, 5; αὐτῷ ἔδ. G 3. —³⁹ ὥστε πορὶ ἀναλώσει G 3. —⁴⁰ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν add. G 5, 6. —⁴¹ ὁμ. G 2; ὁ δὲ Βοίγκας ἀποκριθεὶς εἶπεν G 3, 4. —⁴² πολλά G 2, 3, 4, 5, 6. —⁴³ ἀναγκάσας G 3, 4. —⁴⁴ αὐτῷ G 2; θῆσαι τοῖς θεοῖς add. G 3, 4. —⁴⁵ δέδοκα G 3, 4. —⁴⁶ ὁμ. G 2, 3, 4, 5, 6. —⁴⁷ (ὥστε - θεοῖς) ὥστε σκεψάμενον ἐπιθῆσαι G 2, 5, 6; ὅπως σκεψάμενος θύση αὐτοῖς G 3, 4. —⁴⁸ (εἰ - προσταγμασιν) εἰ ὄν(δὲ G 5) ἦκεν καὶ ἐπὶ τοῦτο πάντως ὅτι (ὁμ. G 5) κατεφρόνησε τῶν προσταγμάτων δικαστὰ (δικαστῆς ὄν εἰ G 5) G 2, 5; εἰ δὲ κατεφρόνησε τῶν προσταγμάτων δικαστῆς εἰ ἐξακολούθει τοῖς προσταγμασιν τῶν βασιλικῶν νόμων G 3, 4; (ὄν - προστ.) εἰ ἐξακολούθησεν τῷ προσταγματι G 6. —⁴⁹ (τὸν ἄγ. π.) ἀχθῆναι αὐτὸν G 2; προσαχθῆναι αὐτὸν G 5; προσ. (αὐτῷ add. G 4) τὸν (ἄγιον add. G 6) Θεόδωρον G 3, 4, 6.

3. Cumque accepisset dilationem¹ beatus Theodorus permanebat in oratione². Illi vero solliciti³ etiam⁴ de aliis christianis circuibant⁵ civitatem⁶ ut quoscumque invenissent⁷ Christo credentes tenerent⁸. Cumque comprehendissent⁹ aliquos¹⁰ adducebant eos¹¹ in carcerem. Beatus¹² Theodorus sedens cum eis docebat eos viam salutis¹³ ac¹⁴ perseverantiam¹⁵ dicens¹⁶: «Nolite haec tormenta pertimescere¹⁷ quae ad modicum¹⁸ vobis inferuntur¹⁹ ut abnegetis²⁰ regem²¹ caelestem et dominum²² Iesum Christum²³.» Cumque haec²⁴ et his²⁵ similia beatus Theodorus diceret²⁶ ad eos qui reclusi erant²⁷, tempore opportuno reperto²⁸, templo Matris²⁹ deorum³⁰ noctu ingressus ponensque ignem³¹ succendit illud³². Visus autem ab aliquo accusatus est. Cronides vero tabularius cum cognovisset³³ hoc factum, metu³⁴ perterritus comprehendit beatum Theodorum et³⁵ obtulit eum³⁶ Publio³⁷ praesidi, dicens: «Hic pestis nuper electus³⁸ tyro³⁹, qui etiam advenit in civitatem nostram⁴⁰, templum antiquitatis deorum matris⁴¹ igne succendit deosque nostros iniuriavit⁴². Quem ita⁴³ comprehendens obtuli tuae magnitudini⁴⁴ ut secundum praeceptum⁴⁵ invictissimorum imperatorum⁴⁶ poenas exsolveret⁴⁷ de his quae⁴⁸ in deos nostros⁴⁹ audaciter⁵⁰ ingressit⁵¹.» Iudex autem cum audisset accessitum Brincam praepositum, ait⁵² ad eum: «Tu ei dedisti inducias ut deorum nostrorum templum⁵³ igne succenderet?» Qui respondens dixit: «Ego saepe⁵⁴ eum adhortatus⁵⁵ sum dans ei dilationem ut secum pertractatus consentiat nobis et immolet diis immortalibus⁵⁶ libamina. Si vero hoc fecit⁵⁷,

3. —¹ dilationem L 3. —² orationem L 3. —³ (i. v. s.) Brincas vero sollicitus L 4. —⁴ existens L 4. —⁵ circuibat L 4. —⁶ civitates L 2 corr. —⁷ invenissent L 4; (q. i.) alios in L 1. —⁸ teneret L 4. —⁹ apprehendisset L 4. —¹⁰ christianos add. L 3. —¹¹ ducebant illos et vehementer afflictiens mittebat L 4. —¹² vero add. L 2, 3, 4. —¹³ (v. s.) vitam L 1; aeternae add. L 4. —¹⁴ fidei add. L 4. —¹⁵ perseverantia /// L 1; perseverantie L 2, 3. —¹⁶ insinuans sic constanter forti animo orsus est fari L 4. —¹⁷ fratres mei add. L 4. —¹⁸ quemadmodum L 2, 4. —¹⁹ minaciter iste mortalis princeps ad modicum tempus vobis minatur inferre L 4. —²⁰ patrem vestrum dominum nostrum Iesum Christum add. L 4. —²¹ videlicet add. L 4. —²² nostrum add. L 3. —²³ (d. i. C.) immortalē L 4. —²⁴ om. L 3. —²⁵ nomulla his L 4. —²⁶ et add. L 1. —²⁷ qui secum erant in carcere reclusi L 4. —²⁸ repente L 2, 3. —²⁹ templo Martis L 1, 3; templum Martis L 4; templum matris L 2. —³⁰ om. L 3, 4. —³¹ (p. q. i.) igne L 4. —³² om. L 3; ipsi sumque Martem pedibus proterens contrivit add. L 4. —³³ agnovisset L 4. —³⁴ supra modum add. L 2, 3. —³⁵ nimis acrisque afflictionibus plagatum add. L 4. —³⁶ om. L 4. —³⁷ populi L 1; populo L 3; populus et L 2. —³⁸ delectus L 3. —³⁹ hic pestifer est electus nuper eum tyronibus ad militiam L 4. —⁴⁰ civitate nostra L 3. —⁴¹ L 2; Martis L 1, 3, 4. —⁴² iniuriatus est L 4. —⁴³ haec praesumentem L 4. —⁴⁴ magnitudinis L 3. —⁴⁵ precepta L 4. —⁴⁶ damnatus add. L 4. —⁴⁷ penis exolvat L 3; p. exsolvat irrogatas L 4. —⁴⁸ quibus L 3. —⁴⁹ diis nostris L 4. —⁵⁰ audacter L 3, 4; audaciter L 2. —⁵¹ ignem ingressit L 4; gessit L 3; /// gessit L 2. —⁵² dixit L 3; accersito Brinca /// preposito /// ait L 2; iudex audiens hec accessit ad Brincam praepositum aiens L 4. —⁵³ tam contumaciter add. L 4. —⁵⁴ saepius L 2, 3, 4. —⁵⁵ L 2; actactus L 1; adtestatus L 3; blando eum hortamine compellatus L 4. —⁵⁶ om. L 4. —⁵⁷ fecerit L 3; vero non fecit hoc corr. recent. saec. XIII L 2; nunc vero si nostris suasionibus non con-

A

4. Προσαχθέντος¹ δὲ² αὐτοῦ εἶπεν³ αὐτῷ· « Διὰ τί ἀντὶ τοῦ θῆσαι σε⁴ τῇ θεᾷ⁵ καὶ λιβανωτῶν⁶ προσενεγκεῖν⁷, καὶ πῶρ αὐτῇ⁸ προσήγγεις; » Ὁ Θεόδωρος εἶπεν· « Ὁ ἐποίησα, οὐκ ἀνομιμαί· ἔβλα ἀνήγα⁹, ὥστε λίθον καθύσαι¹⁰· τοιαύτη δὲ ἐστὶν ἡ ὑμῶν θεὰ¹¹ ἵνα¹² τὸ πῶρ αὐτῆς ἀφῆται¹³; » Καὶ ὁ δικαστὴς ἐκέλευσεν¹⁵ αὐτὸν τύπτεσθαι λέγων· « Τὰ ἀπαιότερα τῶν παρ' ἐμοῦ¹⁶ ἡμῶν θρασύτερον σε πρὸς τὴν παροησίαν εἰργάσαντο· στρέβλαι δὲ καὶ πολυλαὶ βράσανοι μένουσιν σε ἵνα μάθης δουλεύειν βασιλικαῖς προστάγμασιν¹⁷. » Θεόδωρος εἶπεν· « Ὅτε τὰς βράσανους φοβοῦμαι κἂν ὄσιν φοβερώτεροι σφόδρα. Ποιεῖ οὖν ὃ θέλεις· ἐμὲ γὰρ ἡ προσδοκία τῶν ἀγαθῶν προτρέπεται τὸ θαρρεῖν διὰ τὴν ἀποκειμένην μοι ἐλπίδα καὶ τὸν στέφανον τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ μου πλεκόμενον¹⁸. »

B Καὶ ὁ δικαστὴς εἶπεν· « Ὅθσον τοῖς θεοῖς καὶ ἀπαλλάττον τῶν βράσανων. » Θεόδωρος εἶπεν· « Ὅθκ εισὶν μοι αὐταὶ βράσανοι αἱ προσαγόμεναι παρὰ σοῦ¹⁹ (1)· ὁ γὰρ κύριός μου καὶ βασιλεὺς Χριστός²⁰ πρὸ προσώπου μου ἐστὶν ὑπόμότης²¹ με ἐκ²² τῶν βράσανων σου²³· ὃν σὺ οὐχ ὄρας

B

C

4.—¹ ἀχθέντος G 3, 4, 5, 6. —² ὄν G 2, 4. —³ λέγει G 3. —⁴ σπείσαι G 2, 3, 4, 5, 6. —⁵ ἡμῶν add. G 2. —⁶ λιβανον G 2, 3. —⁷ προσενέγκαι G 2, 3, 4, 5. —⁸ ὄμ. G 2, 3, 4, 5, 6. —⁹ προσήγγει G 5. —¹⁰ καθύσαι G 2, 4; καθύσαι G 3, 5, 6. —¹¹ θεὰ ὑμῶν G 2; ὑμῶν ἢ ἡ θεὰ G 5; θεὰ καὶ ἡ δόξα αὐτῆς G 6; ἡ μήτηρ τῶν θεῶν (ὑμῶν add. G 4) G 3, 4. —¹² ὄμ. G 2. —¹³ ὄρ. G 3, 4. —¹⁴ ἡματο G 3, 4. —¹⁵ ταῦτα ἀκούσας ὁ δικαστὴς καὶ θυμῷ πλησθεὶς ἐκέλευσεν ταναθῆντα G 3, 4. —¹⁶ παρ' ἐμοῦ ὄμ. G 2, 5, 6; σοὶ add. G 3, 4. —¹⁷ (στρέβλαι - προστάγμασιν) στρέβλαι δὲ καὶ βράσανοι (λοιπὸν βράσανων G 5, βράσανων λοιπὸν G 6) ἀγνωσμένους δουλεύειν βασιλικαῖς προστάγμασιν ἀναγκασθῆσθαι G 2, 5, 6; στρέβλοις λοιπὸν βράσανοις ἀγνωσμένους δ. βασ. προστ. ἀναγ. G 3, 4. —¹⁸ (ὄτε - πλεκόμενον) οὐκ ἐστὶν σου περὶ θανός ὁ λόγος οὐδὲ τὰ βασανιστήρια σου πτωσῆμα· κἂν γὰρ φοβερώτερα κατασκευάσεις ὥστε τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τῶν ἀποκειμένων μοι πρὸς τὴν καρτερίαν τῶν παρὰ σοῦ μοι προσαγόμενον βράσανον παρασάλευσαι ἀλλ' ὁ στέφανος ὁ παρὰ τοῦ Θεοῦ μοι πλεκόμενος προτρέπεται μοι θαρρεῖν G 2; ὄτε σοὶ π. ὁ λογ. τῆς ἀληθείας ὄτε ἐμοὶ τοσοῦτον ἰσχύσει (ισχύει G 6) τὰ βασανιστήρια κἂν φοβερώτερα παρασκευάσης ὥς μὴ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν προσκαρτερεῖν (προσκαρτερεῖται G 6) ἡμᾶς G 5, 6; (Θεόδ. - πλεκόμενον) τυπτόμενος δὲ ὁ μακάριος Θ. εἶπεν· ὁ πειθομαι σοὶ καὶ ἀρισταί μοι τῆς ἀληθείας ὄτε τοσοῦτον τὰ βασανιστήρια σου φοβοῦμαι κἂν φοβερώτερα παρασκευάσης ὥστε (με add. G 4) τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἀπεκδεχόμενον πρὸς καρτερίαν τῶν παρὰ σοῦ ἐπιγόμενον ἐπιρροῶσαι G 3, 4. —¹⁹ (καὶ ὁ - παρὰ σοῦ) ὄμ. G 2; καὶ ὁ δικαστὴς ὅθσον καὶ ἀπαλλάσσει τῶν βράσανων. Θεόδωρος εἶπεν οὐκ εισὶν μοι βράσανοι αὐταὶ αἱ παρὰ σοῦ (μοὶ add. G 6) προσαγόμεναι G 5, 6; ὁ δικ. εἶπεν ὅθσον καὶ ἀπαλλάσσει τῶν βράσανων ὅσας ὅτι τὸ αἶμα σου τὴν γῆν ἐπλήρωσεν. Θεόδωρος εἶπεν οὐκ εισὶν αἱ βράσανοί σου αὐταὶ δι' αἰῶνος κολάουσαι G 3, 4. —²⁰ κύριος καὶ βασιλεὺς μου G 2, 3, 6; Χριστός add. G 2; κ. μου καὶ ὁ Θεός μου G 5, 6. —²¹ ὑπομότης G 3, 5, 6. —²² ὄμ. G 3, 5. —²³ τούτων G 2, 3, 4, 5, 6.

cissima super mel et favum iam mihi erunt et certe sciens refrigerium per hec me adepturum felicitatis aeternae; tu autem princeps iniquitatis quod in animo sedet ne desiste irrogare me enim spes aeternae salutis invitat et me iam sanctorum chorus martyrum laetus expectat paratus iam sum ad omnia L 4. —²⁰ Publius add. L 4. —²¹ (non mihi - meus) iam palam tibi professus sum rursusque profiteor non mihi ut putas tormenta haec

(1) Passio S. Theagenis, l. c., p. 182.

tu cum sis index⁵⁸ tamquam in contemptorem deorum refutatoremq⁵⁹ praecepta⁶⁰ invictissimorum⁶¹ nostrorum exerce⁶² secundum datam tibi potestatem. » Sedens ergo praeses⁶³ pro tribunali iussit adduci sibi⁶⁴ beatum Theodorum.

4. Cumque adductus fuisset dicit ei praeses : « Ut quid prout sacrificares deae nostrae et turificares libamenque ei offerres, ignem et incendium obtulisti ei¹? » Beatus² Theodorus dixit³ : « Quod feci non abnego⁴; igne⁵ namque eam incendi⁶. Talis autem⁷ est dea vestra⁸ et potentia eius ut ignis eam tangat et inflamet eam. Ego enim ligna succendi ut lapidem comburerem⁹. » Tunc furore repletus praeses iussit caedi eum¹⁰ dicens : « Multa mihi¹¹ verba noli¹² respondere. Expectant te enim¹³ tormenta durissima ut¹⁴ te faciant¹⁵ obtemperare praeceptis imperatorum¹⁶. » Beatus¹⁷ Theodorus dixit : « Neque tibi adquiesco, neque paenas tuas pertimesco, etiamsi valde sint¹⁸ terribiles. Fac ergo quod vis. Me enim expectatio bonorum invitavit, ut confidam¹⁹ propter spem quae mihi reposita est et coronam quam mihi dominus meus Iesus Christus prae-paravit. » Index²⁰ dixit : « Sacrifica diis et erue te ab his tormentis quae tibi parata sunt. » Sanctus Theodorus dixit : « Non mihi sunt tormenta haec quae a te inferuntur terribilia; dominus enim et rex meus²¹ Iesus Christus ante faciem meam

PASSIO I

a iudice interrogatur;

E

senserit, et antiquorum cerimonias ut diis thurificet prorsus adnullare non erubuerit L 4. —⁵⁸ et publicis tribunalibus principum sanctione iure promotus add. L 4. —⁵⁹ refutatorumque L 1, 3; repugnatorumque L 2 in ras. corr. —⁶⁰ L 3, corr. L 1, om. L 4. —⁶¹ deorum add. L 2, 3 (in ras.). —⁶² iniuriam vindica L 2. —⁶³ cumque hoc audisset preses sedens L 4. —⁶⁴ sibi presentari L 4.

4. —¹ (cumque - ei) dixitque ad eum tu ingressus es templum deorum nostrorum ut ipsi sacrificares et thurificares libamina et pro his ignem et incendium eis obtulisti et totum templum subvertisti insuper et ipsum Martem pertinaciter contrivisti L 4; (ut quid - ei) tu qui ut sacrificares deae nostrae et thurificares libamenque offerres inducias accepisti ut quid ignem et incendium o. ei in ras. man. saec. XIII L 2. —² vero add. L 4. —³ robore divino vigoratus constanter respondit L 4. —⁴ quod feci palam est et profiteri in publico non veretur L 4. —⁵ ignem L 1, 3; igne/// L 2. —⁶ succendi eum L 3; templum deorum vestrorum ipsosque concremavi et Martis statuam comminui L 4. —⁷ ergo L 2. —⁸ tua L 3. —⁹ (talis - comburerem) ut igne tangantur et inflammentur; incendium vero diis vestris lignis lapideisque caelitus roboratus applicavi, sciens virtutem eorum nichil esse qua nos plecti putatis, quorum etiam facies leves muscae inepetae destercorant, araneae telis suis oculis praetextunt et suas lares in auribus eorum et in naribus perspicuum est habere (in ras.) hirundines vero ceteraeque aves capita ipsorum infestis unguibus descarpunt et putrescere ingluvie stercoreum suorum non desistunt L 4. —¹⁰ eum cedi L 3. —¹¹ om. L 3; noli mihi tam multa add. L 4. —¹² contumeliosa L 4. —¹³ enim te L 4; (te) om. L 3. —¹⁴ que L 4. —¹⁵ facient L 4. —¹⁶ imperialibus L 4. —¹⁷ vero add. L 4. —¹⁸ sunt L 3. —¹⁹ confundam L 2, 3; (etiamsi - confidam) ergo si tibi metipsi crudelia vehementer et terribilia videntur tormenta quibus te crudeliter saevitutum promittis in me, levia et suavissima atque dulciora rutilantibus gemmis et margaritis

PASSIO I ἐπειδὴ²⁴ οὐ βλέπεις τοῖς τῆς ψυχῆς σου²⁵ ὀφθαλμοῖς. » Θυμωθεὶς οὖν²⁶ ὁ δικαστῆς²⁷ καὶ βρόξας ὡς λέων ἐκέλευσεν αὐτὸν βληθῆναι ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ²⁸ καὶ σφραγισθῆναι²⁹ τὴν θύραν³⁰ τῆς φυλακῆς³¹ καὶ αὐτὸν ἐαθῆναι λιμῶ ἀποθανεῖν³².

in carcere 5. Ὁ οὖν¹ μακάριος Θεόδωρος ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος² ἐτρέφετο. Καὶ³ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ⁴ ὤφθη αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν⁵. « Θάρσει, Θεόδωρε⁶, ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σοῦ· μὴ οὖν λάβῃς⁷ βρώμα⁸ ἢ πόμα παρὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων· ἔσται⁹ γὰρ σοι ζωὴ ἀφθαρτος μετ' ἐμοῦ¹⁰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀφανῆς ἐγένετο¹¹. Ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ Κυρίου¹², ὁ μακάριος Θεόδωρος ἤρξατο ψάλλειν καὶ ἀγαλλιάσθαι¹³. Ἦν δὲ αὐτῷ διακουόν¹⁴ ὄχλος πολὺς¹⁵. Οἱ οὖν¹⁶ δεσμοφύλακες ἀνέστησαν καὶ ἔδραμον πρὸς¹⁷ τὴν θύραν τῆς φυλακῆς· καὶ ἰδόντες¹⁸ τὴν θύραν¹⁹ κεκλεισμένην καὶ τὴν σφραγίδα σφάν²⁰, παρετήρουν²¹ διὰ τῆς θυροῦδος καὶ²² ἰδόντες²³ ὄχλον πολὺν λευγεμονοῦντα²⁴ καὶ ψάλλοντα²⁵ ἅμα τῷ ἁγίῳ²⁶ Θεοδώρῳ²⁷, φοβηθέντες ἀνήγγειλαν²⁸ τῷ δικαστῇ²⁹· καὶ ἀνέστη³⁰ ὁ δικαστῆς³¹ καὶ³² ἦλθεν³³ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς φυλακῆς ὁρμηαῖος καὶ εἶδεν τὴν μὲν κατήρην³⁴ κεκλεισμένην καὶ τὴν φωνὴν τῶν ψαλλόντων ἤκουεν ἅμα τῷ μακαρίῳ Θεοδώρῳ³⁵. Καὶ ἐποίησεν κέκλη³⁶ στρατιώτας καθοπλισμένους³⁷ τὴν φρουρὰν³⁸ φυλάττειν³⁹, νομίσας τινὰς χριστιανούς εἶναι⁴⁰ ἅμα τῷ ἁγίῳ⁴¹ Θεοδώρῳ. Εἰσελθὼν δὲ ἔσω⁴² οὐδὲνα εὗρεν⁴³ εἰ μὴ μόνον⁴⁴ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ⁴⁵ Θεόδωρον⁴⁶ ὄντα⁴⁷ ἐν τῷ ξύλῳ ἡσφαλισμένον· καὶ ἔλαβεν αὐτὸν τρόμος μέγας⁴⁸ καὶ τοὺς συμπαρόντας⁴⁹ αὐτῷ. Κλείσαντες οὖν πάλιν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς⁵⁰, ἀνεχώρησαν⁵¹, κελεύ-

caelesti
fruitur
solatio.

assistit²², qui me eruet de suppliciis tuis, quem D tu non vides eo quod oculis²³ cordis tui non vides. » Indignatus est ergo²⁴ iudex <et> sic fremens ut leo iussit eum mitti in carcerem²⁵ et signari ostium carceris atque ibidem²⁶ eum dimitti ut fame moreretur²⁷.

5. Beatus vero Theodorus a sancto Spiritu¹ nutriebatur. In eadem autem nocte apparuit ei Dominus² dicens: « Confidens esto, serve meus Theodore, quia ego sum tecum³. Ne ergo accipias escam⁴ aut potum ab hominibus istis. Est enim tibi alimentum incorruptum⁵ in caelis⁶. » Et haec dicens recessit ab eo. Et cum ascendisset⁷ Dominus ab eo, coepit beatus Theodorus exultare et psallere Deo. Erat autem populus multus audiens eum⁸. Haec ergo cum audissent custodes carceris et viderent⁹ ostium clausum et signaculum sanum, aspiciebant per fenestram et videntes populum multum¹⁰ vestibibus libis amictum et psallentem simul cum sancto¹¹ Theodoro, metuentes abierunt et haec nunciaverunt iudici. Cumque haec audisset¹² iudex surgens cum festinatione cucurrit et venit ad ostium carceris et vidit carcerem quidem clausum¹³ et voces psallentium cum beato Theodoro. Audiens haec praeses iussit ut milites armati¹⁴ in circuitu carcerem¹⁵ custodirent¹⁶ deforis¹⁷, suspiciens aliquos Christianorum¹⁸ esse intus cum beato Theodoro. Et aperiens ingressus¹⁹ intus²⁰ neminem invenit nisi solum²¹ servum Dei sanctum²² Theodorum in ligno²³ detrusum²⁴. Et apprehendit eum tremor magnus²⁵ et eos qui cum ipso erant; et exeuntes cum stupore relictasque²⁶ rursus carcerem recesserunt²⁷. Tunc iussit praeses dari beato Theodoro unciam panis et poculum aquae diurnum. Fidelis autem martyr

²⁴ ἐπειδὴ G 5. — ²⁵ om. G 5. — ²⁶ (καὶ θυμ.) G 5, 6; θυμ. δὲ G 2. — ²⁷ ἤγεμον G 2. — ²⁸ βληθ. αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ G 2; ἐκέλευσεν σιδηρωθέντα αὐτὸν βληθ. ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀσφαλισθῆναι εἰς τὸ ξύλον G 3, 4. — ²⁹ σφραγίσθαι G 5, 6. — ³⁰ θύρα G 2. — ³¹ (τ. φ.) om. G 2. — ³² καὶ ἐαθῆναι αὐτὸν ἄπω λιμῶ ἀποθάνειν G 3, 4; καὶ εἶπεν αὐτὸν τὰ ἀποθάνειν G 5, 6. — ³³ ἦλθεν G 3, 4, 5, 6. — ³⁴ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς φυλακῆς G 3, 4. — ³⁵ ἤκουεν αὐτὸν G 2. — ³⁶ ἐποίησεν G 2. — ³⁷ καθοπλισμένους G 3, 4. — ³⁸ φρουρὰν G 3, 4. — ³⁹ φυλάττειν G 3, 4. — ⁴⁰ νομίσας G 3, 4. — ⁴¹ ἁγίῳ G 3, 4. — ⁴² ἔσω G 3, 4. — ⁴³ εὗρεν G 3, 4. — ⁴⁴ μόνον G 3, 4. — ⁴⁵ τοῦ Θεοῦ G 3, 4. — ⁴⁶ Θεόδωρον G 3, 4. — ⁴⁷ ὄντα G 3, 4. — ⁴⁸ μέγας G 3, 4. — ⁴⁹ συμπαρόντας G 3, 4. — ⁵⁰ θύρας τῆς φυλακῆς G 3, 4. — ⁵¹ ἀνεχώρησαν G 3, 4.

quae minaci vultu et crudeli animo minaris inferre terribilia aliquo modo videntur; dominus meus rex L 4. — ²² assistet L 2; in auxilium mihi quasi bellator fortissimus fidelis protector praesto est L 4. — ²³ oculi L 3. — ²⁴ ergo est L 3. — ²⁵ (oculi - carcerem) lumine cordis prorsus privatus haberis et in visis suis recto corde incedere non cognosceris et mandata eius pia mente non scrutaris et doctrinam sancti evangelii sui docentes non devotus imitaris; tunc indignatus iudex Publius ira saeviens ardentibus oculis fremit ut leo, raptum iussit sanctum Theodorum flagellis caesum mitti in carcere L 4. — ²⁶ ibi L 3. — ²⁷ eum tamdiu deflinivit dimitti quamdiu famis cruciatus periret L 4.

5. — ¹ spiritu sancto L 4. — ² noster Iesus Christus add. L 4. — ³ (s. t.) t. s. L 4. — ⁴ cibum L 4. — ⁵ praeparatum add. L 4. — ⁶ preparatum add. L 3. — ⁷ abscessisset L 3, 4. — ⁸ psallentem add. L 4. — ⁹ viderunt L 1; vidissent L 4. — ¹⁰ in add. L 2, 3. — ¹¹ beato L 3, 4. — ¹² (aud. haec) L 4. — ¹³ catenam quidem clausam L 2; et signaculum sanum add. L 3. — ¹⁴ carcerem add. L 2, 3. — ¹⁵ om. L 2, 3. — ¹⁶ iussit milites suos armatos carcerem in circuitu deforis custodire L 4. — ¹⁷ om. L 4; foris L 3. — ¹⁸ christianos L 2. — ¹⁹ contumaciter add. L 4; est add. L 2. — ²⁰ et add. L 3. — ²¹ solummodo L 4. — ²² videlicet add. L 4. — ²³ lignum L 3. — ²⁴ retrusum L 4. — ²⁵ mox timor magnus et intolerabilis tremor ipsum apprehendit iudicem L 4. — ²⁶ recluserunt L 4. — ²⁷ et abierunt L 4.

σαντος

A **σαντος** τοῦ δικαστοῦ διδόσθαι αὐτῷ οὐγκίαν ἄρτον καὶ κράσιν ἕδατος καθ' ἡμέραν ²². ὁ δὲ πιστός ²³ μάρτυς κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται ²⁴, οὐκ ἐλάμβανεν παρ' ἐκείνων τροφήν λέγων ²⁵ ὅτι· «**Ἐμὲ** τρέφει ὁ ἐμὸς δεσπότης καὶ βασιλεὺς Χριστός ²⁶ (1).»

B **6.** Πρωίας δὲ γενομένης ¹, ἐκέλευσεν ὁ δικαστής ² ἀχθῆναι αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ ³. «**Πεισθήτι** μοι, Θεόδωρε ⁴, ἄνευ βασάνων καὶ θύσον τοῖς θεοῖς ⁵, ἵνα ⁶ διὰ τάχους ⁷ γράψω τοῖς δεσπόταις τῆς οἰκουμένης ⁸, ἀρχιερέα σε ⁹ γενέσθαι τῶν θεῶν ¹⁰· καὶ τιμὰς δὲ λήψῃ οὐ τὰς τυχοῦσας ¹¹ καὶ σύνθρονος ἡμῶν ἔσῃ.» Ὁ δὲ μακάριος Θεόδωρος ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ σφραγίσας ἑαυτὸν ¹² εἶπεν τῷ τυράνῳ ¹³. «**Εἰ** καὶ τὰς σάρκας μου τήξεις ἐν πυρὶ καὶ βασάνοις ¹⁴ πολυπλόκοις ἀναλώσεις ¹⁵, εἰ καὶ ξίφει ¹⁶ παραδῶς ¹⁷ με ¹⁸, ἕως ἔσται πνοή ἐν δισί μου ¹⁹ οὐ μὴ ἀρηήσομαι ²⁰ τὸν Θεόν ²¹ μου.» Ὁ οὖν τύραννος συμβούλιον ποιήσας μετὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐκέλευσεν τοῖς δημοῖς ἀνενεγκεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ξύλον καὶ τοὺς θύοι τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ἕξιν· καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἔξεσαν αὐτὸν ὥστε τὰς πλευρὰς αὐτοῦ γυμνωθῆναι. Ὁ δὲ μακάριος οὐδὲν ἀπεκρίνατο τῷ τυράνῳ, ἀλλ' ἔφαλλεν λέγων ²². «**Ἐδδοξίσω** τὸν Κόριον ἐν πατρὶ καυῶ· διὰ παντός ἡ αἰνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματι μου.» Ὁ δὲ ²³ τύραννος ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ δειμονίᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἔφη πρὸς αὐτὸν ²⁴. «**Ὁδὲ** αἰσχύνει, ἀθλιώτατε πάντων ἀνθρώπων, ὅτι εἰς ἀνθρώπων ²⁵ τὰς ἐλπίδας ἔχεις καὶ τοῦτον βιοθάνῃ γενόμενος, καὶ οὕτως ἑαυτὸν ἀλογίστοις αἰκισμοῖς καὶ βασάνοις παραδίδως;» Ὁ δὲ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος εἶπεν· «**Ἀυτὴ** ἡ αἰσχύνῃ ἐμοὶ καὶ πᾶσι τοῖς

Christi secundum quod scriptum est quoniam iustus ex fide vivit, ita faciebat nec quicquam ²⁸ cibi ²⁹ accipiebat ab illis, sed tantum in semetipso dicebat: «**Me** meus dominus et rex enutrit Christus ³⁰.»

6. Mane autem facto iussit praeses adduci beatum Theodorum et dixit ¹ ei: «**Adquiesce** mihi, Theodore, absque tormentis et sacrificia diis ut in ² celeritate scribam orbis terrarum dominis imperatoribus pontificem Theodorum fieri et honores ab eis non minimos ³ accipere ⁴ et consessor ⁵ noster erit ⁶.» Beatus vero Theodorus aspiciens in caelum et consignans se ⁷ dixit ad praesidem: «**Etiā** si carnes meas igne cremaveris ⁸ et suppliciiis variis expendas ⁹ et si ¹⁰ in gladio me tradas ¹¹ donec fuerit spiritus ¹² in naribus meis, non negabo ¹³ dominum meum ¹⁴.» Praeses ergo ¹⁵ cum ¹⁶ haec audiens et simul cum ¹⁷ praeposito consilio accepto iussit quaestionariis ut eum ¹⁸ in ligno suspenderent et unguulis ferreis latera eius raderent. Qui in ¹⁹ tantum eum raserunt ita ut ²⁰ etiam costae eius nudarentur ²¹. Beatus autem Theodorus nichil respondit praesidi sed psallebat dicens: «**Benedicam** Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.» Stupens autem praeses super tantam beati ²² martyris tolerantiam, ait ad eum: «**Non** erubescis miserabilior omnium hominum ²³ qui speras in hominem ²⁴ qui dicitur Christus, et hunc male ²⁵ peremptum ²⁶? ita temetipsum irrationabiliter talibus paenis tradis atque tormentis ²⁷?» Sanctus vero martyr dixit: «**Haec** confusio ²⁸ mihi et omnibus qui invocant nomen domini mei Iesu Christi.» Exclamantibus autem

Passio I
Hebr.
10, 38.

A *iudice*
reoccat

uncis
raditur.

Psalm.
33, 1.

²² ἐκέλευσεν δὲ ὁ δικαστής δοῦναι αὐτῷ οὐγκίαν ἄρτον καὶ κράσιν ἕδατος G 2; ἐκ δὲ ὁ δ. οὐγκίαν ἄρτον καὶ ποτήριον (κράσιν G 6, κράσιν G 3) ἕδατος λαμβάνει τὸν μακάριον (μάρτυρα G 3) G 3, 5, 6. — ²³ Θεοῦ add. G 3. — ²⁴ (κατὰ - ζήσεται) om. G 3. — ²⁵ οὐκ ἐλάμβανεν παρ' ἐκείνων ἄρτον λέγων G 3; οὐκ ἠθέλησεν λαβεῖν παρ' αὐτῶν ἄρτον λέγων G 3; οὐκ ἠθέλησε παρ' ἐκείνων λαβεῖν ἄρτον (βρῶμα ἢ πόμα G 6) εἰπὼν G 5, 6. — ²⁶ (κ. β. γ.) om. G 5; (κ. β.) om. G 3; κατὰ τὸ γεγραμμένον ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται G 3.

6. — ¹ (π. δ. γ.) ἡμερῶν δὲ διαγενομένων G 3; καὶ G 5. — ² ἡγεμόν G 6. — ³ παραστήσει αὐτὸν· εἰσαχθέντος δὲ αὐτοῦ λέγει αὐτῷ ὁ δικαστής G 3. — ⁴ om. G 3, 5, 6. — ⁵ (κ. θ. τ. θ.) καὶ μὴ τοὺς θεοὺς G 5; καὶ μὴ τοὺς θ. ἀπαντες add. G 3, 6. — ⁶ om. G 3, 5, 6. — ⁷ τάχος G 2. — ⁸ ὥστε os add. G 2; ὥστε G 3. — ⁹ om. G 1. — ¹⁰ (τ. θ.) om. G 5. — ¹¹ καὶ τιμὰς οὐ τὰς τυχοῦσας λήψῃ G 3, 5, 6. — ¹² σφραγισάμενος G 5, 6. — ¹³ (καὶ - καὶ) τὰ δόματα σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπέλιαν ὅτι ἐνέμισας τὸν δοῦλον τοῦ Χριστοῦ διὰ χρημάτων ἀπατᾶν· ἐγὼ χριστιανὸς εἰμι καὶ ἡ G 3. — ¹⁴ καὶ ἐκαστοῖς add. G 3. — ¹⁵ ἀρανίστης G 3, 5, 6; τὸ σῶμα μου add. G 3. — ¹⁶ (ε. κ. ξ) με καὶ θηρίοις καὶ ξίφει G 2; καὶ ξίφει καὶ θηρίοις G 3; εἰ καὶ ξίφει καὶ πυρὶ G 6; καὶ ξίφει G 5. — ¹⁷ παραδώσεις G 2, 5, 6. — ¹⁸ om. G 2. — ¹⁹ ἐν ἑ. μ. πνοή G 2. — ²⁰ ἀπαρήσομαι G 3. — ²¹ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ (Θεοῦ G 2) G 2, 5, 6; τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα G 3. — ²² (ὁ οὖν - λέγων) ποιήσας οὖν συμβούλιον ὁ ἡγεμὼν μετὰ τοῦ πραιποσίτου ἐκέλευσεν τοῖς δημοῖς ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸν βασανίζειν τοὺς θύοις ὥστε τὰς πλευρὰς αὐτοῦ γυμνωθῆναι. Ὁ δὲ ἅγιος Θεόδωρος οὐδὲν ἀπεκρίνατο τῷ ἡγεμόνι ἀλλ' ἐφ. λ. G 2; ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν καὶ συμβούλιον ποιησάμενος μετὰ τοῦ πραιποσίτου ἐκέλευσεν αὐτὸν κρεμασθέντα ξέσθαι καὶ εἶπεν τοῖς δημοῖς ἀνασθεῖν αὐτοῦ τῶν σαρκῶν· οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὸν ἐβασάνισαν ἕξοντες ὥστε τὰς πλ. αὐτοῦ γυμν. Ὁ δὲ μακ. Θ. οὐδὲν ἀπ. τῷ ἡγεμόνι εἰ μὴ προσενηχόμενος εἶπεν G 3; ὁ δὲ συμβούλιον ποιησάμενος (ποιήσας G 6) μετὰ τοῦ πραιποσίτου, ἐκέλευσεν αὐτὸν κρεμασθῆναι προστάξας τοῖς δημοῖς ἕξιν αὐτοῦ τὰς πλευρὰς· οἱ οὖν σπεκουλάτορες ἐπὶ τοσοῦτον ἐβασάνισον ἕξοντες αὐτὸν, ὥστε τ. πλ. αὐτοῦ γυμν. καὶ ὁ μακ. Θ. οὐδὲ ἀπ. τῷ ἡγεμόνι ἀλλὰ ψάλλον ἔλεγεν G 5, 6. — ²³ καὶ ὁ G 2. — ²⁴ μακαρίον Θεόδωρον εἶπεν G 2; ἀνδρὸς ἔφη πρὸς τὸν μακάριον Θεόδωρον G 3; ἀνδρὸς ἔφη πρὸς τὸν ἅγιον (om. G 6) μάρτυρα G 5, 6. — ²⁵ ἐπ' ἀνθρώπω G 2.

²⁸ nequicquam L 3. — ²⁹ cibum L 3; cibi//// L 2. — ³⁰ me dominus meus Iesus Christus universorum rex enutrire non cessabit quoniam non dabit in aeternum fluctuationem iusto L 4.

6. — ¹ dicit L 3. — ² sub L 4. — ³ honorem ab eis non minimum L 2; et debitos honores et non minimos ab eis L 4. — ⁴ accipies L 2. — ⁵ confessor L 4; consensur L 1, 3. — ⁶ eris L 2, 4. — ⁷ (et - se) signavit se et L 4. — ⁸ cremaberis L 1; cremaris L 3; concremaris corr. L 2. — ⁹ expenderis L 4 et corr. L 2. — ¹⁰ om. L 4. — ¹¹ tradis L 3; tradideris L 4 et corr. L 2. — ¹² mens add. L 4. — ¹³ denegabo L 2, 4. — ¹⁴ Iesum Christum add. L 4. — ¹⁵ autem L 2, 3, 4. — ¹⁶ Publius L 4. — ¹⁷ una cum Brinca L 4. — ¹⁸ om. L 4; vincium L 3. — ¹⁹ om. L 3. — ²⁰ raserunt //// ut L 2. — ²¹ profluentibus eius carnibus cum sanguine in terram add. L 4. — ²² om. L 4. — ²³ omnibus hominibus L 4. — ²⁴ nomine eius qui L 4. — ²⁵ a Iudeis add. L 4. — ²⁶ novimus quia add. L 4. — ²⁷ atque tormentorum cruciatibus indomabiliter tradis L 4. — ²⁸ confessio L 3.

PASSIO I επικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. » Καὶ τοῦ δήμου ἐπιβοῶντος ἤδη αὐτὸν ἀφανίζεσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα αὐτὸν διὰ τοῦ κήρυκος· « Βούλει θῆσαι ἢ πλέον παρ' ἐμοῦ τιμωρεῖσθαι; » Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἅγιος Θεόδωρος μετὰ παρησίας εἶπεν ²⁶· « Ἀσεβέστατε καὶ πάσης ἀνομίας πεπληρωμένε νῆε διαβόλου ²⁷, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου ²⁸ ἐνεργείας ²⁹· οὐ φοβῆ σὺ τὸν Θεὸν τὸν ταῦτην σοὶ τὴν ἀρχὴν χαρισάμενον ³⁰; δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεὺς βασιλεύουσιν καὶ τύραννοι κρατοῦσιν γῆς· καὶ ³¹ ἀναγκάζεις με ἐγκαταλείπειν ³² Θεὸν ζῶντα καὶ λίθοις ἀνύχοις ³³ προσκυνεῖν ³⁴. » Ὁ οὖν ³⁵ δικαστὴς μετὰ πολλῆς σκέψεως ἔφη ³⁶ πρὸς τὸν ἄγων ³⁷ μάρτυρα· « Τί θέλεις; εἶναι μεθ' ἡμῶν ³⁸ ἢ μετὰ τοῦ ³⁹ Χριστοῦ σου; » Ὁ δὲ ἅγιος μάρτυς Θεόδωρος ⁴⁰ μετὰ πολλῆς χαρᾶς ⁴¹ ἀπεκρίνατο ⁴²· « Μετὰ τοῦ Χριστοῦ μου καὶ ἡμῖν καὶ εἰμὶ καὶ ἔσομαι. »

Igne comburendus B 7. Εἰδὼς ¹ οὖν ὁ τύραννος, ὅτι ἀδυνατεῖ ² ταῖς βασάνοις πρὸς τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀνδρός, ἔδωκεν κατ' αὐτοῦ ³ ἀπόφασιν λέγων οὕτως ⁴· « Θεόδωρον ἀπειθήσαντα ⁵ τῷ κράτει τῶν καλλιπικῶν βασιλέων καὶ τῶν θεῶν ⁶, πιστεύσαντα ⁷ δὲ Ἰησοῦ Χριστῷ ⁸ τῷ στανρωθέντι ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὡς περὶ ἀκούω ⁹ παρὰ Ἰουδαίων, κελύω πρὶ παραδοθῆναι ¹⁰ (1). » Μόνον δὲ ἀπεφώνησε καὶ τὸ ἔργον ἔβατον τοῦ λόγου ἤνυετο ¹¹ (2). Τῶν γὰρ ¹² δημίον παραχρῆμα ¹³ συναγαγόντων ἐκ τῶν ἐργαστηρίων καὶ τῶν ¹⁴ βάλανέων ξύλα ¹⁵, ἤγαγον τὸν μακάριον ¹⁶ ἐπὶ τὸν προκεί-

turbis tollere ²⁹ eum, eo quod iam ³⁰ dissipatus D esset, tunc praeses per praekonem interrogabat eum dicens: « Vis sacrificare an adhuc amplius a me torqueri? » Respondens ³¹ autem beatus Theodorus cum ³² fiducia dixit ³³ praesidi: « O impiissime et omni iniquitate repletus ³⁴, fili diaboli et vere dignus operatione ³⁵ sathanae, non times Deum qui hanc tibi donavit potestatem ³⁶, per quem reges regnant et tyranni obtinent terram, sed ³⁷ compellis me derelinquere Deum vivum ³⁸ et adorare lapides qui sine anima sunt? » Tunc iudex cum multo tractatu dicit ³⁹ ad sanctum ⁴⁰ martyrem: « Quid ⁴¹ vis? nobiscum esse aut cum Christo tuo ⁴²? » Cui sanctus martyr cum gaudio magno respondit: « Cum Christo meo et fui et sum et ero ⁴³. »

7. Videns autem ¹ quia non posset per tormenta superare sancti ² martyris tolerantiam ³ dedit adversus eum sententiam dicens ita ⁴: « Theodorum non obtemperantem praeceptis invictissimorum imperatorum potentiaequae deorum, credentem vero ⁴ in Iesum Christum ⁵ qui crucifixus est ⁶ sub Pontio Pilato, quemadmodum a Iudaeis audio ⁷, iubeo igni ⁸ tradi. » Statim ⁹ autem ut dictavit sententiam simul cum verbo et iussio ¹⁰ perficiebatur ¹¹. Questionarii vero ¹² continuo congregantes de negotiatoribus et balnearibus ¹³ ligna, adduxerunt eum ¹⁴ ad prae-

²⁶ (τὰς ἐλπίδας - εἶπεν) ἐπιτίθει τῷ λεγομένῳ Χριστῷ καὶ τοῦτο βιοθανῆ. Θεόδωρος εἶπεν· αὐτῆ ἡ ἀσχηρὴ ἐμοὶ καὶ πᾶσι τοῖς επικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἡγεμὼν εἶπεν· βούλη θῆσαι ἢ πλέον παρ' ἐμοῦ τιμωρεῖσθαι; Θ. εἶπεν G 2; τὰς ἐλπίδας ἔχεις καὶ τοῦτο εἰς βιοθανῆ, οὕτως σεαυτὸν ἐξέδωκας ταῖς βασάνοις; Θ. εἶπεν· αὐτῆ (cel. ut G 2) κυρίου ἡμῶν Ἰ. Χ. καὶ τοῦ δήμου ἐπιβοῶντος ἤδη αὐτὸν ἀφανίζεσθαι διὰ τοῦ κήρυκος· ἐβόα ὁ ἡγεμὼν ἢ θῆσαι ἢ ἀπολέσθαι· ὁ δὲ μακάριος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ παρησιασάμενος εἶπεν G 3; τὰς ἐλπίδας σου ἔχων (ἔχεις G 6) καὶ τοῦτον βιοθανῆ, οὕτως ἐαυτὸν ἀλογίστως (ἀλ. ἐαντ. G 6, et add. τοῖς) αἰκισμοῖς παρέδωκας· ὁ δὲ μακάριος μάρτυς (om. G 6) ἔφη· αὐτῆ (cel. ut G 2) κυρίου Ἰ. Χ. (cel. ut G 3) κήρυκος ἐπηρώτα αὐτὸν ἢ θῆσαι ἢ ἀπαχθῆναι· ὁ δὲ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ παρησιασάμενος (ἐν τῷ Χριστῷ om. G 6) ἔφη πρὸς τὸν τύραννον G 5, 6. — ²⁷ τοῦ διαβόλου καὶ G 2. — ²⁸ διαβόλου G 3. — ²⁹ (τῆς - ἐνεργείας) τοῦ σκότους καὶ πάσης ἀπωλείας G 2. — ³⁰ δουρησάμενον G 2; παρασχόμενον G 3, 6. — ³¹ ἀλλ' G 2, 3, 5, 6. — ³² καταλείπειν G 2; καταλείπειν G 3. — ³³ om. G 2. — ³⁴ προσκυνῆσαι G 3; ἵνα σὺν σοὶ ἀπόλωμαι G 2. — ³⁵ καὶ ὁ G 2, 3, 5, 6. — ³⁶ εἶπεν G 3, 6. — ³⁷ om. G 2, 3, 5, 6. — ³⁸ μεθ' ἡμῶν εἶναι G 3. — ³⁹ om. G 3. — ⁴⁰ ὁ δὲ ἅγιος Θεόδωρος G 2; ὁ ἅγιος μάρτυς G 5, 6. — ⁴¹ παρησίας G 2. — ⁴² λέγων add. G 2, 3. — ⁴³ ἴδων G 2. — ² ἐρ add. G 2. — ³ τὴν add. G 2, 3. — ⁴ (λ. οὐτ) τοιαύτην G 5, om. G 3, 6. — ⁵ Θεόδωρος ἀπειθήσας G 3, 5, 6. — ⁶ μερίστον θεῶν G 3; τοῦ θεοῦ ἀτιμήσαντα καὶ μηδὲν αὐτοῦ ἠρησάμενον G 2. — ⁷ πισθεὶς G 3, 5, 6. — ⁸ om. G 3. — ⁹ (ὡσπ. ἀκ) om. G 3; ὡς ἀκ. G 2. — ¹⁰ κελύω τοῦτον π. π. G 2; καὶ αὐτὸς πρὶ παραδοθῆσεται G 3, 5, 6. — ¹¹ (μόνον - ἤνυετο) om. G 3; ὡς ἀτιμάσαντα τοῦς εὐμενεῖς θεοῦ καὶ τοῦς ἀηρτήτους βασιλεῖς ἀτεθήσαντα· μετὰ πολλῶν δὲ τοῦ τάχους ἐγένετο ἢ προσέταττεν G 2; μετὰ τοσοῦτον οὖν τοῦ (om. G 5) τάχους ταῦτα ἐγένετο G 2, 3, 5, 6. — ¹² δὲ G 3. — ¹³ om. G 2, 3, 5, 6. — ¹⁴ τ. μ. αὐτὸν G 2, 3.

²⁹ (Haec - tollere) vos autem satellites et ministri diaboli patris vestri tormenta haec quae nobis christiani nominis confessoribus crudeliter irrogare non pertimescitis putatis confusionem et ignominiam eius quibus sempiterna gloria sunt et omnibus qui invocant nomen domini nostri Iesu Christi; his dictis acclamantibus cunctis astantibus iussit tolli L 4. — ³⁰ pene add. L 4; an a me amplius t. L 3. — ³¹ respondit L 3. — ³² magna add. L 4. — ³³ dicens L 1, 2, 3. — ³⁴ replete L 2; omnium iniquitatum perpetrator L 4. — ³⁵ operationis L 3; diabole vere dignus es operationis L 2. — ³⁶ Deum qui hanc p. t. dedit L 3; Deum omnipotentem qui fecit celum et terram qui hanc tibi quamvis indigno donavit [////] potestatem L 2; cuius potestate et permissione hac uteris excellentia L 4. — ³⁷ t. terrenam obtinent potentiam insuper L 4. — ³⁸ et verum add. L 3; omnipotentissimum deum meum vivum L 4. — ³⁹ magna animi intentione dixit L 4. — ⁴⁰ beatum L 4; Theodorum add. L 2. — ⁴¹ om. L 2. — ⁴² finem rerum tuarum ulterius ne tegas, sed palam quae tibi fieri velis impune cunctis astantibus exige, an imperatorum praeceptis desideres obaudire? an Deo tuo, ut iam coepisti mente integra fidem servare L 4. — ⁴³ cum meo domino Iesu Christo sum et indeficiens ero L 3. — ¹ praeses add. L 4. — ² om. L 3. — ³ constantiam L 4. — ⁴ om. L 4. — ⁵ C. Iesum L 4. — ⁶ a Iudaeis L 4. — ⁷ ab ipsis audivi L 4. — ⁸ igni iubeo L 4; (iubeo) om. L 3. — ⁹ statum L 4. — ¹⁰ eius add. L 4; iussionem corr. L 2. — ¹¹ ministri perficiebant L 2. — ¹² om. L 3; enim corr. L 2. — ¹³ balnearii L 4 et corr. L 2. — ¹⁴ martyrem Theodorum L 2; beatum martyrem L 4.

(1) Quae lecta sunt de promissis a martyre reiectis, de tormentis fortiter toleratis, de conviciis in praesidem, de sententia mortis tandem pronuntiatam in compluribus occurrunt Passionibus. Les Passions des martyrs, pp. 257-59, 264, 273-304.

Arta tamen cernitur hoc loco cognatio cum Passione S. Nestoris, BHL. 6068, n. 7-9. — (2) Exscripta sunt quae sequuntur, ad verba usque τοῦ ἡγαπημένου σου παιδός, e Passione S. Polycarpi BHL. 1556-1557, 13-14.

μενον

Α μενον τόπον. Ὅτε δὲ ἡ πυρὰ ἀνήφθη¹⁶, ἀποθέ-
μενος ἑαυτοῦ¹⁷ τὰ ἱμάτια καὶ λύσας τὴν ζώνην,
ἐπειράτο καὶ ὑπολύνει ἑαυτὸν¹⁸, μὴ¹⁹ πρότερον
τοῦτο ποιεῖν διὰ τὸ αἶν²⁰ ἕκαστον τῶν πιστῶν
σπουδάσει τις²¹ πρῶτος²² τοῦ χρωτός αὐτοῦ
ἄφεται²³· καὶ γὰρ²⁴ πρὸ τῆς μαρτυρίας²⁵
πάντες²⁶ προσήεσαν ἀπτόμενοι αὐτοῦ. Εὐθέως
δὲ περιέθησαν²⁷ αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν πυρὰν ἡρ-
μοσμένα ὄργανα. Μελλόντων δὲ²⁸ αὐτὸν προσ-
ηλοῦν εἶπεν αὐτοῖς²⁹· «Ἀφετέ με ὄτως³⁰· ὁ
γὰρ δεδωκώς³¹ ὑπομείναι με³² τὸ πῦρ³³, αὐτὸς
δώσει καὶ χωρὶς τῆς ὑμετέρας ἐκ τῶν ἤλων
ἀσφαλείας³⁴ ἀσχυλὸν με διαμείναι ἐν τῇ
πυρᾷ³⁵.» Οἱ δὲ οὐ καθήλωσαν μὲν³⁶ προσέδησαν
δὲ αὐτῶν³⁷. Ὁ δὲ τὴν σφραγίδα ποιήσας ἐπὶ
τῷ μετώπῳ αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὰ ὀπίσω
δεθείς³⁸ ὡς³⁹ κριός ἐπίσημος ἐκ⁴⁰ μεγάλου
ποιμνίου εἰς⁴¹ ὀλοκαύτωμα δεκτὸν⁴² τῷ⁴³ Θεῷ
ἑτοιμασθεὶς⁴⁴, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶ-
πεν· «Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ
ἀγαπητοῦ καὶ εὐλογητοῦ⁴⁵ σου παιδὸς Ἰησοῦ⁴⁶
Χριστοῦ πατρὸς, δι' οὗ τὴν εἰς σὲ⁴⁷ ἐπίγνωσιν⁴⁸
εἰλήφαμεν⁴⁹, Θεὸς⁵⁰ τῶν δυνάμεων καὶ πάσης
κτίσεως καὶ⁵¹ παντὸς⁵² ἔθνους⁵³ τῶν δικαίων,
οἷ⁵⁴ ζῶσιν ἐνώπιόν σου, εὐλογῶ⁵⁵ σε, ὅτι
κατηξιώσας με τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ
λαβεῖν με μέρος μετὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων⁵⁶
ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ σου⁵⁷ εἰς ἀνά-
στασιν ζωῆς αἰωνίου⁵⁸ φηγῆς τε καὶ σώματος
ἐν ἀφρασίᾳ πνεύματος ἁγίου, ἐν οἷς προσδεχ-
θεῖν⁵⁹ ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσίᾳ πίονι
καὶ προσδεκτή⁶⁰, καθὼς προητοίμασας καὶ
ἐφανέρωσας⁶¹ καὶ ἐπήλθωσας⁶² ὁ ἀνευδὴς καὶ
ἀληθινὸς⁶³ Θεός· διὰ τοῦτο αἰνῶ σε⁶⁴,
εὐλογῶ σε⁶⁵ διὰ τοῦ ἐπουρανίου ἀρχιερέως
κυρίου δὲ⁶⁶ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἡγαπη-

paratum locum. Cum autem ignis¹⁶ accensus
fuisse¹⁷, deponens vestimenta sua solvensque
balteum¹⁸ volebat etiam excalcari se et¹⁹
quia unusquisque fidelium festinabat²⁰ quis
prior²¹ sudorem eius tangeret²². Nam ante
passionem eius omnes²³ accedentes²⁴ tangebant
eum²⁵. Statim autem²⁶ apposuerunt ei ea quae
ad ignem congregata fuerant necessaria. Volentibus
eis²⁷ beatum martyrem configere, dixit
eis²⁸: «Sustinete me²⁹; qui enim dedit michi
tolerantiam in suppliciis ipse dabit ut et³⁰ ignis
impetum intactus sustineam.» Iam enim non
eum³¹ confixerunt sed tantummodo alligantes³²
dimiserunt. At vero beatus martyr signaculo³³
cruis verbis semetipsum consignans, manibus
post tergum ligatis³⁴, tamquam aries electus de
magno grege ad holocaustum Deo acceptum ac
praeparatum³⁵ aspiciens in caelum ait³⁶: «Do-
mine Deus omnipotens, pater benedicti pueri
tui³⁷ Iesu Christi, per³⁸ quem tui agnitionem
accepimus, Deus virtutum et omnis³⁹ creaturae
omnisque nationis iustorum viventium coram
te⁴⁰, benedico te quia dignum me fecisti horae
huius atque diei ut accipiam partem cum sanctis
martyribus⁴¹ in salvatore⁴² Christo in resurrec-
tionem⁴³ et vitam aeternam animae corporisque
incorruptionem⁴⁴ spiritus sancti⁴⁵, in quibus
suscipiar⁴⁶ in conspectu tuo hodie sacrificium
pingue⁴⁷ acceptabileque⁴⁸ quemadmodum prae-
parasti⁴⁹ et praemanifestasti⁵⁰ et certum me
fecisti sine mendacio. Tu enim es Deus verus,
ideoque laudo te⁵¹ per dominum nostrum Ie-
sum Christum dilectum⁵² puerum tuum rogans
ac deprecans; da⁵³, Domine, et his qui mecum
detenti sunt⁵⁴ ad hanc pervenire palmam⁵⁵.»

PASSIO I

traditur.

Psalm.
58, 6.

¹⁶ ἡτοιμάσθη G 2, 5, 6; τὸ πῦρ ἡτ. G 3. — ¹⁷ αὐ-
τοῦ G 2; ἑαυτοῦ G 6; ἑαυτὸ G 5; ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ
μακάριος G 3. — ¹⁸ om. G 6. — ¹⁹ οὐδ' G 2. —
²⁰ om. G 2, 3, 5, 6. — ²¹ om. G 2. — ²² τῶν G 2, 5,
6. — ²³ ἄπτεσθαι G 2. — ²⁴ (καὶ γὰρ) om. G 2; καὶ
add. G 5, 6. — ²⁵ αὐτοῦ add. G 6. — ²⁶ οὐδ' add. G 2.
— ²⁷ οὐδ' περιέστησαν G 2; δὲ περιέθησαν G 5, 6;
(τὰ ἱμάτια - π.) ἡτοιμάσθη πρὸς τὸ πῦρ καὶ εὐθέως
C π. G 3. — ²⁸ καὶ μέλλοντες G 2. — ²⁹ om. G 2, 3, 5, 6.
— ³⁰ om. G 3. — ³¹ ὄσως G 3. — ³² om. G 5. — ³³ μοι
τὴν ὑπομονὴν G 2; ὑπομονὴν ἐν τοῖς βασάνοις G 3. —
³⁴ χωρὶς τῆ τῶν ἤλων ἀσφαλείας G 2; παρέρχεται καὶ τὸ
χωρὶς τῶν ἤλων G 3. — ³⁵ ἀσ. ὑπομείναι τὴν πυρὰν
G 2; ἀσ. ὑπομείναι τὴν π. G 5; ἀσχυλῶς ἐπιβῆναι
τῇ πυρᾷ G 3. — ³⁶ αὐτὸν ἀλλὰ μόνον G 3. — ³⁷ om. G 3.
— ³⁸ (ὁ δὲ - δεθείς) μακάριος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ
Θεοδώρου ποιήσας τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα ἐπὶ τῷ
μετώπῳ καὶ προσδεθείς τὰς χεῖρας εἰς τὰ ὀπίσω G 2;
μακ. Θ. τὴν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ ποιησάμενος ἐπὶ
τοῦ μετώπου καὶ τὰς χ. ὀπίσω G 3; ὁ δὲ (cel. ul G1)
τοῦ μετώπου καὶ τὰς χ. εἰς τὰ ὀπ. προσδεθείς (εἰς του-
πίσω δεθείς G 6) G 5, 6. — ³⁹ ὡσπερ G 3. — ⁴⁰ om. G 2.
— ⁴¹ προσφωρᾶν add. G 2, 3; ἢ προσφωρᾶ καὶ G 5. —
⁴² om. G 5; ὀλοκαυτώσεως δεκτὴν G 2. — ⁴³ om. G 5.
⁴⁴ ἡτοιμάσθη G 2; ἡτοιμασμένος G 3, 5, 6. — ⁴⁵ εὐ-
λογημένον G 2, 5, 6; (κ. εὐλ.) om. G 3. — ⁴⁶ om. G 2.
— ⁴⁷ περι σου G 2, 3, 5, 6. — ⁴⁸ γνήσιν G 3. — ⁴⁹ ἐσχή-
καμεν G 2. — ⁵⁰ ὁ Θεός G 2, 3, 5, 6. — ⁵¹ om. G 1, 5, 6.
— ⁵² τε add. G 5. — ⁵³ γένους G 2; (π. ἔθ.) τῶν δι-
καίων G 3. — ⁵⁴ ὅσως G 3. — ⁵⁵ εὐλογῶ G 5;
καίον G 3. — ⁵⁶ (τῆ - μαρτύρων) τῆς ἡμέ-
ρας καὶ ὥρας ταύτης τοῦ λαβεῖν με μέρος ἐν τῷ ἀριθμῷ
τῶν μαρτύρων σου G 2; ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ λ. μέρος
μετὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων σου G 3; τῆς ἡμέρας (cel. ul
G 2) λαβεῖν μέρος (λ. με G 6) ἐν ἀριθμῷ τῶν μ. G 5, 6.
— ⁵⁷ (ἐν - σου) om. G 2, 3. — ⁵⁸ (εἰς - αἰωνίου) om. G 3.
— ⁵⁹ προσδεχθεῖν G 2. — ⁶⁰ (κ. π.) om. G 2, 3. —
⁶¹ προσφανέρωσας G 2, 5, 6; (κ. φ.) om. G 3. — ⁶² (κ.
ἐπ.) om. G 3. — ⁶³ (κ. ἀλ.) om. G 3. — ⁶⁴ (αἰν. σε) om. G 2.
— ⁶⁵ καὶ δοξάζω add. G 3. — ⁶⁶ (κ. δε) om. G 2,
3, 5, 6.

¹⁶ ignem L 3. — ¹⁷ ipse preciosus martyr Christi
add. L 4. — ¹⁸ sub insolenti concitatione add. L 4.
— ¹⁹ voluit se excalcari sed L 4; *nonnulla
hoc loco excidisse patet.* — ²⁰ qui illic aderant festi-
nabant L 2. — ²¹ illorum add. L 2. — ²² tan-
gere L 1; tangerent L 3; aut aliquid sul tan-
geret L 4; ut vel syndonem vestimentis eius
tangerent L 2. — ²³ fidei constantia roborati
add. L 4. — ²⁴ fideles add. L 2. — ²⁵ et sani-
tatem animarum et corporum praestabat eis
||||| add. L 2. — ²⁶ (statim autem) osculando
manus sive pedes vel qui extremitatem vesti-
menti eius tetigerant gaudebant quibus tantum
liceret. Missi apparitores L 4. — ²⁷ autem illis
L 2; autem eis L 3. — ²⁸ sanctus add. L 2. —
²⁹ sinite me sic L 4. — ³⁰ om. L 4. — ³¹ eum non
L 2, 4; ferro eum non L 3. — ³² alligatum L 4;
sed manibus tantummodo retrorsum ligatis L 2.
— ³³ signaculum L 1. — ³⁴ b. m. manibus p. t.
ligatis non valens se crucis dominicae signaculo
signare sed verbis intentissime et mentis puritate
indeficienter orabat stans L 4. — ³⁵ devotissime
et hilari vultu add. L 4. — ³⁶ (asp. i. c. ait) om;
L 3. ³⁶ domini nostri add. L 4. — ³⁷ add. corr.
L 1, om. L 3. — ³⁸ omnisque L 2. — ³⁹ (et - te)
et omnis creaturae formator universaeque nationis
iustorum non deficiens gubernator et custos
L 4. — ⁴⁰ tuis add. L 4. — ⁴¹ domino nostro Iesu
add. L 4. — ⁴² resurrectione L 1, 4. — ⁴³ incor-
ruptione L 3. — ⁴⁴ in spiritu sancto L 4. — ⁴⁵ L 1,
corr. L 2; suscipiar L 3; suscipias L 4. — ⁴⁶ (s.
p.) p. s. L 4. — ⁴⁷ acceptabilemque L 2; et ac-
ceptabile L 4. — ⁴⁸ tibi add. L 4. — ⁴⁹ mihi add.
L 4. — ⁵⁰ ideo te laudo et magnifico L 4. — ⁵¹ om.
L 4. — ⁵² ut des L 4, corr. et om. domine L 2. —
⁵³ (d. s.) s. d. L 2. — ⁵⁴ perhennitatis aeternae add.
L 4.

μέρον

PASSIO I μένον σου παιδός· δός δέ, Κύριε 68, και τοὺς σὸν ἐμοὶ κρατηθέντας τήρωνας 69 εἰς τοῦτο φθάσαι 70 τὸ βραβεῖον.»

Cleonicum 8. Καὶ ἀτενίσας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν ἐν τῷ ὄχλῳ 1 ἐστῶτα 2 Κλεόνικον 3 (1), τὸν σὺν αὐτῷ ἀχθέντα 4 τήρωνα 5. Καὶ βοήσας εἶπεν 6· «Κλεόνικε, περιμένο σε 7· σπούδασον ἀκολουθήσαι 8 μοι· ἐν ζωῇ γὰρ τῇ φθαρτῇ οὐκ ἐγκατελείπομεν ἀλλήλους· καὶ ἐν τῇ ζωῇ τῇ ἐπουρανίῳ 9 μὴ ἀποστῶμεν ἀπ' ἀλλήλων 10.» Καὶ πληρώσας τὸν λόγον 11, πάλιν προσήξατο λέγων· «Κύριε (2) ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ καταξίωσάς με νικῆσαι τὸν ἀγῶνα τοῦτον 12 διὰ τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ, κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστῶ και δοξάζω τὸ ὄνομά σου· πρόσδεξαι ἐν εἰρήρῃ τὴν ψυχὴν μου, ὅτι σοὶ πρέπει δόξα σὺν τῷ μονογενεῖ σου υἱῷ και τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν και αἰεὶ και εἰς 13 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.» Καὶ πληρώσας αὐτοῦ τὴν ἐσχῆν 14 οἱ τοῦ διαβόλου ὑπονοχοὶ 15 ἐξῆσαν 16 τὸ πῶρ 17· μεγάλης δὲ ἐκλαμψώσεως φλογός 18, θαῦμα μέγα 19 ἴδομεν οἷς ἐδόθη ἰδεῖν, οἱ και ἐτηρήθημεν εἰς τὸ 20 ἀναγγεῖλαι τοῖς λοιποῖς 21 τὰ γενόμενα 22·

B spiritum Deo reddil; τὸ γὰρ πῶρ καμάρως εἶδος ποιῆσαν 23, ὥσπερ 24 θρόνη πλοῖον ὑπὸ πνεύματος πληρουμένη 25, περιετείχερον τὸ σῶμα τοῦ δικαίου 26. Καὶ ἦν μέσον 27 οὗ ὡς σὰρξ καιομένη 28, ἀλλ' ὡς ἄρτος ὀπτώμενος· και γὰρ εὐδοκίας ἀντελαβόμεθα 29· τὸ γὰρ ἁγίου πνεύματος παραγενομένου 30, ἄνετος ἦν ὁ ἅγιος μάρτυς αἰών 31· και οὕτως μετ' εἰρήνης ἀπέδωκε τὸ πνεῦμα τῷ κυρίῳ και ὡς ἀστρατὴν ἴδωμεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀναλαβομένην 32 ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

8. Et intuens oculis suis vidit in turba 1 stantem et lacrimantem Cleonicum qui cum eo adductus 2 fuerat tyro, et exclamans dixit: «Cleonic 3, exspecto te; festina sequi me. In vita enim hac corruptibili 4 non nos derelinquimus 5 alterutrum et in vita caelesti ne nos separemus 6 ab invicem.» Et 7 expleto sermone oravit dicens: «Domine Iesu Christe, mediator Dei et hominum, qui me dignum exhibuisti ut vincam hoc certamen 8, gratias ago et conlaudo et glorifico nomen Patris et Filii et Spiritus sancti in saecula saeculorum, amen.» Et cum finisset orationem, ministri diaboli succederunt ignem magnum. Magna 9 autem flamma micante 10, miraculum vidimus quibus datum est videre, qui et reservati sumus ut annunciemus ceteris ea 11 quae facta sunt. Flamma enim in specie camerae facta est tanquam velum 12 navis a vento repletum 13 et circumvallavit 14 corpus beati martyris. Et erat non quasi 15 corpus ardens sed quasi panis qui coquitur 16. Sancto enim Spiritu superveniente, sine afflictione [erat] beatus martyr in medio flammae laudans et glorificans Deum reddidit spiritum Christo 17 V idus novembris assumptus in caelis 18. Odore vero 19 suavissimo repleti sumus omnes. Facta est autem vox ad eum de caelis 20 dicens: «Veni, dilecte meus, Theodore, intra in gaudium domini tui, quia fideliter certaminis tui cursum consummasti.» Haec omnia nos circumstantes vidimus et audivimus, sed et caelos super eum apertos 21 vidimus.

Matth. 25, 21; 2 Tim. 4, 7.

67 ἀγαπητοῦ G 5, 6. — 68 om G. 5; (δὲ κ.) δὴ κ. G 2; (τοῦ - κ.) αὐτὸς νῦν δέσποτα καταξίωσον G 3. — 69 om. G 3; χριστιανούς add. G 2; ὄντας χριστιανούς add. G 5, 6. — 70 φθ. εἰς τοῦτο G 2.

8. — 1 εἰς τὸν ὄχλον G 3, 5, 6. — 2 και δακρόντα add. G 5, 6. — 3 δακρόντα add. G 2. — 4 τὸν και σὺν αὐτῷ κρατηθέντα G 3. — 5 χριστιανὸν ὄντα ἐστῶτα και δακρόντα G 3. — 6 και λέγει αὐτῷ G 3. — 7 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν add. G 3. — 8 ἐπακολουθήσαι G 3, 5, 6. — 9 αἰώνιος G 6. — 10 ἐν τῇ φθαρτῇ και προσκαίρω ζωῇ οὐκ ἐγκατελείπομεν ἀλλήλους και ἐν τῇ ζωῇ τῇ αἰωνίῳ μὴ ἀποσπασθῶμεν ἀλλήλοις G 2; ἴνα ὥσπερ ἐν τῇ προσκαίρω ζωῇ οὐκ ἐγκατελείπομεν ἀλλήλους G 3. — 11 ταῦτα εἶπόν G 2; εἶπόν ταῦτα G 3. — 12 κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μετὰ (ὁ μεσίτης G 5, 6) Θεοῦ και ἀνθρώπων, εὐχαριστῶ σοὶ ὅτι κατηξίωσάς με νικῆσαι τὸν ἀγ. τοῦτον G 2, 5, 6; εὐχαριστῶ σοὶ κύριε Ἰ. Χ. ὁ μεσίτης Θεοῦ και ἀνθ. ὅτι κατ. μ. νικῆσαι τὸν πρόσκαιρον ἀγῶνα G 3. — 13 (διὰ - εἰς) εὐχαριστῶ σοὶ κύριε ὁ Θεός ἡμῶν σὺν τῷ ἀθανάτῳ σου πατρὶ και τῷ παναγίῳ και ζωοποιῷ πνεύματι εἰς G 2; διὸ σοὶ και μετὰ σου δόξα κράτος τῷ σῶ πατρὶ και τῷ ζωοποιῷ (παναγίῳ σου G 6) πνεύματι νῦν (και αἰεὶ και add. G 6) και εἰς G 5, 6; δοξάζω σε, ὁ Θεός μου διὰ τοῦ μονογενοῦς σου υἱοῦ μετ' οὗ ἡ δόξα και τὸ κράτος σὺν τῷ παναγίῳ σου πνεύματι νῦν και αἰεὶ και εἰς G 3. — 14 και ἀναπέμναντος (ἀναπ. δὲ G 3) αὐτοῦ τὸ ἀμήν G 2, 3. — 15 οἱ τοῦ δ. ἐπιηρέται G 2; οἱ τοῦ πυρός ἐργάται G 3; οἱ τοῦ πυρός ἄνθρωποι G 5, 6. — 16 ἀνῆσαν G 2, 3. — 17 τὴν πυρὰν G 2. — 18 ἐξαμάρσε φλ. G 6; μέγαν δὲ πυρὸς ἐκλάμναντος G 3. — 19 om. G 3, 5, 6; (ἰδ. μέγα) G 2. — 20 (εἰς τὸ) τοῦ G 3; (οἱ - τὸ) τοῖς πιστοῖς και ἡ βουλήθημεν G 2. — 21 πιστοῖς G 6. — 22 γινόμενα G 5. — 23 ἐποίησεν G 5. — 24 ὡς G 2. — 25 θρόνον... πληρουμένην και G 5; κώκλω add. G 2. — 26 μάρτυρος G 2; ἁγίου G 5, 6. — 27 μὲν G 5; (ὥσπερ - μέσον) ὑπεχώρει και ἦν ὁ μακάριος ἐν μέσῳ τοῦ πυρός G 3. — 28 καιόμενον G 5. — 29 (και - ἀντελ.) om. G 2; ὅθεν και εὐδοκίας πολλῆς μετέμβρον οἱ παρεστώτες ὄχλοι G 3. — 30 παραγενομένου G 2. — 31 τὸν Θεὸν και δοξάζων τῇ ἐξόδῳ τοῦ ἁγίου πνεύματος add. G 2. — 32 (και οὕτως - ἀναλαβομένην) και τέλος εἶπόν τὸ ἀμήν οὕτως παρέδωκε τὴν ψυχὴν τῷ κυρίῳ και ὡς ἀστρα-

8. — 1 turba //// L 2, 3; turbam fidelium L 4. — 2 ductus L 1. — 3 inter quos Cleonicus quidam tyro qui cum eo adductus fuerat astitit cui sic constanter ait Cleonicus iam L 4. — 4 corruptibili L 4; corr. L 2. — 5 derelinquimus L 2, 3; derelinquamus L 4. — 6 ne nos in vita caelesti separemur L 4. — 7 om. L 3. — 8 hunc c. L 3; h////oc c. L 2; haec tanti supplicia certaminis L 4. — 9 magnum L 1; ignem magna L 4. — 10 emicante L 2. — 11 (flamma - ea) flamma micante ecce subitum et mirabile dictu miraculum vidimus nos quibus a Deo meritis beati martyris concessum est intueri quia et servati sumus ut annunciemus ea ceteris L 4. — 12 om. L 1; quasi velum L 4. — 13 repleta L 1; cum a vento adimpletum fuerit L 4. — 14 circumbat L 4. — 15 (n. q.) q. n. L 3. — 16 erat enim corpus eius non quasi ardens sed instar panis cum in fornace coquatur L 4. — 17 om. L 3. — 18 assumptum i. c. L 3; et assumptus est in celum L 2; (sancto - caelis) sancti vero spiritus virtute roboratus martyr invisibilis erat beatissimus et sine afflictione constanter stetit in medio flammaram elevatis sursum manibus laudans et magnificans Deum reddidit domino nostro Iesu Christo spiritum et civis supernorum factus adeptus est stolam immortalitatis et palmam felicitatis aeternae angelicis subvectus manibus in caelum quanto idus novembris L 4. — 19 autem L 2, 3, 4. — 20 (sumus - caelis) sunt omnes antequam animam Deo redderet manifestissima vox ad eum de caelo facta est L 4. — 21 caelum s. e. apertum L 4.

F

(1) Edita est Passio SS. Eutropii, Cleonici et Basilisci, BHG. 656. Cf. Les légendes grecques des saints militaires, p. 41-43. — (2) Rursum (κύριε -

ἀντελαβόμεθα) Passionem S. Polycarpi 13-14 compilavit hagiographus.

A 9. Εὐσεβία¹ δὲ τις² φερονόμος³ εὐσεβῶς⁴ ζῶσα⁵ ἤγῆσατο τὸ σῶμα τοῦ ἁγίου⁶ μάρτυρος⁷, καὶ οἶνω⁸ καὶ μέλοις⁹ διακοσμήσασα τοῦτο ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ εἰς τὸν οἶκον ἐαυτῆς ἐν χωρίῳ Εὐχαΐταις ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Ἀμασειαν, μνήμην ἐπιτελοῦσα ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐαυτῆς εἰς δόξαν πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν¹⁰.

Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρος τῇ προδεκατηρίῳ καλανδῶν μαρτίου (1), βασιλεύοντος Μαξιμιανῶ, κατὰ δὲ ἡμῶν βασιλεύοντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, ἡ μεγαλοσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν¹¹.

9. Quaedam autem mulier nomine Eusebia, nobili genere¹, veniens, petiit corpus sancti martyris Theodori et vino unguentisque preciosis condidit² corpus sanctum³ eius cum⁴ sindone munda involvens⁵ posuit in loculo⁶ et transtulit eum⁷ in possessionem suam, quae⁸ distat civitati⁹ Amasiae via unius diei, in locum¹⁰ qui appellatur¹¹ Euchaita. Quam possessionem cogitavit ecclesiam facere¹². Fecit autem ibi domum perfectam et sanctificatam. Et erat illic celebrans cotidie commemorationem beati martyris Theodori¹³. In quo¹⁴ loco¹⁵ multi per eum¹⁶ mundantur ab spiritibus immundis et variis infirmitatibus usque in praesentem diem, ad laudem et gloriam Dei patris et filii et spiritus sancti qui vivit et regnat nunc et semper et in¹⁷ saecula saeculorum, amen.

PASSIO I

ab Eusebia sepelitur.

πὴν ἴδωμεν ἀναβαίνουσαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ G 2; καὶ τέλος εἰπὼν τὸ ἀμήν ὡσπερ ἐνεργόμενος παρέδωκε τὴν ψυχὴν καὶ ὡσπερ ἀστραπὴν ἴδωμεν ἀναλαμβανόμενῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ G 3; καὶ τέλος εἶπεν τὸ ἀ. καὶ ὡς ἐνεργ. ἀφ. τὴν ψ. καὶ ὡς ἀστ. εἶδ. ἀστὴρ ἀναλαμβ. G 5; καὶ ὡς ἐνεργ. ἀφ. τὴν ψ. καὶ ὡς ἀστ. εἶδ. ἀστὴρ ἀναλαμβ. G 6; καὶ ἐσθλίας πάντες ἐπληρώθησαν add. G 2.

9. —¹ nobilis g. L 2; n. g. orta L 3. —² condidit L 1; condidit L 3, 4; condidit L 2. —³ (c. s.) sanctum corpus L 2, 3; om. L 4. —⁴ (cum) et in L 4; et L 2. —⁵ involvens L 4. —⁶ loculum L 3; loculo//// L 2; mundissimo add. L 4. —⁷ om. L 4. —⁸ qui L 1. —⁹ a civitate L 2, 4. —¹⁰ loco L 4. —¹¹ vocatur L 4. —¹² poss. ecclesia fecerat L 3. —¹³ in qua videlicet possessione caelitus inspirata cogitavit ecclesiam construere; fecit autem et ibidem domum perfectam et sanctificatam in honore beati martyris Christi Theodori et erat illic cotidie celebrans commemorationem eius L 4. —¹⁴ etiam add. L 4. —¹⁵ om. L 3. —¹⁶ per B. martyris Theodori merita multi L 3. —¹⁷ (Dei - in) domini nostri Iesu Christi qui cum Deo patre omnipotente et Spiritu Sancto vivit et regnat nunc et semper et per omnia L 4.

B 9. —¹ Εὐσεβία G 2, 3. —² γυνή add. G 2. —³ χριστιανή add. G 3. —⁴ ἐσθλίας G 3. —⁵ ζήσασα G 6. —⁶ om. G 5, 6. —⁷ Θεόδωρον add. G 2, 3. —⁸ (καὶ οἶνω) om. G 3; καὶ ἐν οἴνῳ G 2. —⁹ σμόνη G 2; καὶ ἀρώμασι add. G 3. —¹⁰ (τοῦτο - ἀμήν) καὶ σινδῶνι καθαῶ περιεβλήσασα ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς οἰκοδομήσασα τὸ μαρτύριον αὐτοῦ ἐν Εὐχαΐταις, ἐθαυ καὶ νῦν ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἐπιτελεῖται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν G 2; ἀπέθετο ἐν ἀργυρέῳ γλωσσοκόμῳ καὶ κηδεύσασα ἤνεγκεν καὶ κατέθετο αὐτὸ ἐν ἰδίῳ προσιτίῳ ἐν Εὐχαΐταις τῇ κόμῃ οἰκοδομήσασα οἶκον ἄξιον τῆς ἀλλήσεως αὐτοῦ μνήμην ἐπιτελοῦσα κατὰ τὴν ἐνάτην τὸν νομβρίου μηνός εἰς δόξαν Θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν G 3; τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα καὶ ἐν(om. G 6) σινδῶνι καθαῶ εὐβλήσασα (ἠλήξασα G 6) ἀπέθετο ἐν γλωσσοκόμῳ εἰς οἰκίαν ἐαυτῆς μνήμην ἐπιτελοῦσα εἰς δόξαν Θεοῦ πατοκράτορος καὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος G 5, 6. —¹¹ (ἐτελειώθη - ἀμήν) om. G 2, 3; ἐτελειώθη δὲ (om. G 6) ὁ ἅγιος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ(τ. X. μ. G 6) Θεόδωρος μὴν ἰουλίῳ ἢ (φεβρουαρίῳ ἢ G 6) ἐπὶ βασιλείῳ Μαξιμιανῶ καὶ Μαξιμίνῳ, βασιλεύοντος δὲ καθ' ἡμᾶς (κ. ἢ. δὲ β. G 6) τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. G 5, 6.

C III. S. THEODORI PASSIO ALTERA F

E codicibus M 1 = bibl. Nationalis Parisiensis 1500, M 2 = eiusdem 1450, M 3 = eiusdem 789, M 4 = bibl. S. Synodi Mosquensis 377, N 1 = bibl. Nationalis 1529, N 2 = Musei Britannici Add. 36589. Cf. Comm. praev. num. 9.

Μαρτύριον τοῦ ἁγίου¹ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ τήρωνος.

Maximiani et Maximini persecutio. 1. Μαξιμιανῶ καὶ Μαξιμίνῳ τοῖς βασιλεῦσι πολλή τις καὶ ἄσχετος ἡ δόμη κατὰ τῆς τῶν χριστιανῶν κελίητο πίστεως, ἅτε βαθεὶ σκότῳ τῆς ἀσεβείας κατεχομένοις καὶ πλειστηρὶ ὄσσην περὶ τὴν τῶν εἰδώλων πλάνην ποιουμένοις τὴν ἐπιμέλειαν· τίς οὖν παραστήσειε λόγος τὴν τότε κατέχουσαν ζάλην τοὺς φοβουμένους τὸν Κόριον; ἠρενῶντο πόλεις, ἠρενῶντο κῶμα,

χώραι, ἀγροί, σήλαια καὶ πᾶς, ὅστις τὰ χριστιανῶν σεβόμενος ἦν, ἐχειροῦτό τε¹ παραχρήμα καὶ πρὸς αὐτοὺς ἤγετο· ὃν τοῖς μὲν πειθόμενοις τὴν ἱερὰν ἐξόμνησθαι πίστιν καὶ τὸ ψεῦδος ἀντι τῆς ἀληθείας τιμᾶν εὐθηνία² βίον, τιμαὶ καὶ ἀγαθῶν ἄλλων μυρίων³ ἀντίδοσις ἦν⁴. τοὺς δὲ τὴν⁵ ἀγαθὴν ὄντως μερίδα προελομένους καὶ πάντα παθεῖν μᾶλλον ἢ ξημιωθῆναι Χριστὸν καὶ τὴν εὐσεβίᾳ⁶ καὶ φίλην ἀπάσασθαι θεοσέβειαν στέργουσι τῶν ὄντων, βάσανοι, θάνατοι καὶ εἴ τι ἄλλο τῶν χαλεπῶν ἐξεδέχοντο.

Lemma. —¹ καὶ ἐπιδόξου add. M 2, 3, N 1. 1. —² καὶ add. N 2. —³ ἴδια M 3. —⁴ μυρία al.

man. in marg. N 2. —⁴ (ἦν ἀντίδ.) M 4. —⁵ om. M 2. —⁶ ταύτην add. N 2.

(1) Diem 8 iunii, quae est anniversaria translationis S. Theodori ducis, pro 17 februarii ponunt nonnulli codices, ut G 5, novembris vero 9 latini et inter graecos solus, quem sciam, G 3, qui est italo-graecus.

PASSIO II

2. Κατ' ἐκεῖνο τοίνυν¹ καὶ ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Θεόδωρος ἐπόθει μὲν παρησιασθῆναι τὴν ἐνσέβειαν, οἷά περ ἐκ προγόνων χριστιανὸς ὢν, οὐκ ἠγάπα δὲ λανθάνουσαν τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν κεκτῆσθαι οὐδ' ἔβροβλετο οὕτως ἀπλῶς χωρῆσαι πρὸς τὴν ὁμολογίαν, εἰ μὴ καὶ τὸ θεῖον ἔξει πρὸς τοῦτο² συνευδοκοῦν θέλημα³. Ἀπολεχθεὶς⁴ γὰρ⁵ εἰς τήρωνα μεθ' ἑτέρων περὶ τὴν ἔω καὶ ἡδὴ⁷ εἰς λεγεῶνα ἀγεσθαι μέλλων⁸ τῶν Μαυμαριτῶν⁹ καλουμένην, ἥτις ἐπὶ πραιποσίτῳ μὲν Βορίγγῳ καλουμένῳ¹⁰ ἐτέγγανεν οὐσα, ἐν πόλει δὲ Ἀμασειά¹¹ τῇ κατὰ τὸν Πόντον διάγουσα ἦν, δοκιμῇ¹² ποιεῖται τοῦ προκειμένου σκοποῦ· καὶ ἡ δοκιμὴ αὕτη.

postquam Euchaitis

3. Ἀράκων ἦν ἐμφωλεῶν κατὰ τινα τόπον, ᾧ Ἐδγάτα τοῦνομα, δεινὸς μὲν ἰδεῖν, δεινότερος δὲ προσβαλεῖν, ὅτῳ ἂν ἐκείνῳ ἐντυχεῖν ἐγένετο, πῶο μὲν γὰρ ἠφίει τῶν ὀφθαλμῶν, ἰὸν δὲ τῶν χειλέων, καὶ ἄμαχόν τι κακὸν καὶ ὀλέθριον, ἐν δὲ τῷ ἔρπειν πᾶσαν ὥς¹ εἰπεῖν τὴν παρακειμένην ἄληθ διασαλευῶν· ὅθεν² οὐδὲν³ ἄλλο τοῖς πλησιάζουσιν ἐπειλείετο ἢ τὸ φρυγεῖν ἐκείθεν καὶ μετανάστας γενέσθαι καὶ τὸ φίλον ἔδαφος μισητῶν νομίσεια διὰ κακὸν οὕτως ἄμαχον καὶ ἀγγυθρον. Τοῦτον οὖν τὸν τόπον ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς ὄρει παραλαβὼν καὶ τῷ τῶν ἐγγυθρων οἴκῳ κατακαμφθεὶς τὴν ψυχὴν, σὺμβολον παρ' ἐαυτοῦ ποιεῖται πρὸς τὴν τοῦ νοητοῦ δράκοντος πάλην τὴν τοῦ προκειμένου θηρός ἀναίρεσιν. Ἀδτικά γοῦν τῷ ὄπλῳ τοῦ τιμῶν σταυροῦ φραζόμενος περιγίει τὸν θῆρα διερευνώμενος. Κεκοπιακῶς δὲ τῷ λασίῳ καὶ δασεὶ τῆς ἕλης καὶ μικρὸν τι ἐκβάς, ἔπειτα δὲ καὶ ἀποβάς τοῦ ἵππου, ἔπιπῳ ἐαυτὸν δέδωκε τε καὶ διανέπανε. Καὶ τις γενῆ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἐπισήμων τε καὶ περιφανῶν περιδείης καὶ ὑπότρομος ἐπιστάσα ἀφῆνιξέ τε τὸν ἅγιον καὶ· «ἀνάστα τὸ τάχος» ἔβρα, «εἰ μέλει⁴ σοι ζωῆς καὶ μὴ θανατῆς ἀντικρῶ· τὸ γὰρ ἐνταῦθα κακὸν ὁ δράκων σοιγίμῳ ἔξεισι διὰ τῆσδε καὶ πολλοὺς ὄπισ⁵ ἀνείλεν ἄχρι καὶ νῦν καὶ βορὰν

B

ἐαυτοῦ ἐποίησατο. Ταῦτα ἔλεγε τὸ φιλόχριστον γέναιον οἰκτιζόμενον, εἶτα καὶ φανερόν ὄρῳσα τὸν κίνδυνον εἰς τὸ⁶ εἶγμα τῆς συμπαθείας δάκρυα κατέρρει τῶν ὀφθαλμῶν. Ὅ δὲ ὡς εἶδεν, ὡς ἤκουσε, παραχρῆμα τὸ τε σέβας τῆς γυναικὸς καὶ ἥτις εἶη παρ' αὐτῆς ἐπινοήατο· κάκεινῃ Ἐδσεβία⁷ μὲν εἶπε κεκτῆσθαι, τὸ δὲ σέβας εἶναι χριστιανή, τὸν δὲ τόπον κεκτῆσθαι μὲν ἐκ πατρῶον κλήρον, ἀηδῶς δὲ πρὸς αὐτὸν ἔχειν καὶ σπεύδειν ὅσον οὐλο πανοικεσία τοῦτον καταλιπεῖν· «εἶδον γὰρ», ἔφη, «πολλάκις καὶ τῶν γνωρίμων πολλοὺς ἐνταῦθα παραβάλλοντας καὶ τῷ θηρίῳ βορὰν γενομένους, ὧν ἡ μνήμη στρέφει⁸ μου τὴν καρδίαν· διὰ τοῦτο καὶ σε μὴ⁹ θάττον ἐκχωροῦντα ὄρῳσα περιαλγῆς γίνουμαι καὶ ἐπιδακρυς.» Ταῦτα ἐπιτραγώδησασα φιλανθρώπως καὶ ἅμα τὰς χεῖρας

immanem draconem

4. Τοῦτο σὺμβολον ἐναργῆς κατέστη τῷ μακαρίῳ, ὅτι τε καλῶς ὁ τοῦ μαρτυρίου δρόμος αὐτῷ καὶ δεξιὸν ἀπαντήσῃ τὸ πέρας καὶ ὅτι παραπλησίως τῷ αἰσθητῷ¹ καὶ τὸν² νοητὸν θῆρα καταγωνιάσεται ἀμέλει καὶ χαίρειν ἀπῆει πρὸς τὴν τοῦ Πόντου Ἀμασειαν, ἐν ἣ ὁ μάρτυς γενόμενος³ καὶ ὅπως ἔχει περὶ τὸ σέβας διαγνωσθεὶς, θύειν εἰδώλοις παρὰ τῶν ἐπίσης αὐτοῖς ἀναισθητῶν διεκελεύετο. Ὅ δὲ πιστὸς ὢν τῷ Θεῷ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ χάριτος ἐμπνευσθεὶς παρησιασῆς τε καὶ θάρσους ἐποπλησθεὶς⁵ στάς ἐν μέσῳ τῆς λεγεῶνος· «Ἐγὼ χριστιανὸς εἰμι, ἔφη, καὶ θῆσαι θεοὺς κηβήλοισι οὐκ ἐπιτέταγμα· ἐστὶ γὰρ μοι Χριστὸς⁶ ἐν οὐρανῷ ἀθάνατος βασιλεὺς, ᾧ καὶ⁷ στρατεύομαι καὶ σὺ τοῖς προστάγμασιν ἀκριβῶς πείθομαι.» Πρὸς ταῦτα τοῦ πραιποσίτου «τὴν προσήκουσάν σοι στρατείαν» εἰπόντος, «Θεόδωρε, μὴ ἀποποιῶ, θδέ⁸ τε τοῖς θεοῖς καὶ πείθου⁹ βασιλεῦσι τοῖς ἀητήτοις», ὁ μάρτυς πάλιν ἐπὶ τῆς καλῆς τάτης ὁμολογίας ὥσῳ¹⁰· «Λέλεκται μοι ἡδὴ¹⁰, φησὶν, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ, καὶ αὐτῷ πείθομαι καὶ ἄλλῳ παρὰ τοῦτον στρατευθῆναι οὐ δόναμαι·» καὶ τὸν πραιποσίτον σκολιᾷ χρησάμενον διανοίᾳ «ἀλλὰ καὶ τούτους», εἰπεῖν ἀποβλέψαντα πρὸς τοὺς παρεστώτας, «χριστιανὸς ὄντας οὐδὲν τοῦτο διεκώλυσε τοῦ στρατεύεσθαι.» Εἶτα, τοῦ μάρτυρος ἐπίτρομον δόντος ἀπολογία, «ἐκάστῳ» γὰρ¹¹ εἰπεῖν «ὅπως ἔχοι στρατείας μελέτω· ἐγὼ μὲν τοῖς¹² εἶρηκα¹³ καὶ ἀδθις ἐρῶ¹⁴, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ τῷ ζῶντί φημι Θεῷ, καὶ τῷ μονογενεῖ υἱῷ αὐτοῦ¹⁵, Πουσειδωνίῳ¹⁶ τις δονκηράριος παρεστὸς καὶ

C

2. —¹ καιροῦ add. M 4, N 1, 2; τῷ καιρῷ add. M 3. —² οὐδὲ M 3. —³ τὸ τοῦτον M 3. —⁴ ἐπόθει-θελήμα) om. N 1. —⁵ ἀποδεχθεὶς M 2, 3. —⁶ ἐπόθει-γάρο) ἀπολυθεὶς N 2. —⁷ (καὶ ἡδὴ) ἡχθη N 1, 2. —⁸ (ἀγ. μέλλων) om. N 1, 2. —⁹ μαρτυριῶν M 1. —¹⁰ λεγεῶνον N 1, 2. —¹¹ corr., prius Ἀμασία M 2. —¹² (δοκιμῇ) - ἐν ἣ ὁ μάρτυς γενόμενος, infra, c. 4, l. 6) om. N 1, 2. —¹³ om. M 4. —¹⁴ om. M 4. —¹⁵ μέλλει M 2, 3. —¹⁶ om. M 4. —¹⁷ om. M 2, 4. —¹⁸ Ἐδσεβία M 2. —¹⁹ καταστρέφει M 4. —²⁰ om. M 4. —²¹ ἔργω

εἰς οὐρανὸν ἄρασα· Ὁ Θεός, εἶπεν, ὁ σαρκωθεὶς D ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου παντός, ἐξελοῦ ἡμᾶς τῆς προκειμένης τοῦδε τοῦ θηρίου κακότητος, κλήρον σὸν γενομένους καὶ κλήσει τῇ σῇ δικαιοθέντας κατονομάζεσθαι.» Ὡς δὲ τοῦτο ἔρηθεν ἐν ἐπιχώῳ ὁ ἀθλητῆς ἤκουσεν, εὐθύμως ὄλος γενόμενος· «ἀπαλλαγῆση σήμερον,» πρὸς τὸ γέναιον εἶπεν, «ἀπαλλαγῆση γείτονος ποτηροῦ, Θεοῦ ἡμῖν ἄνωθεν ἐπορέγοντος δεξιάν.» Ἐργων¹⁰ γὰρ δόναται ἐμπνευσθεῖσάν μοι¹¹ παρὰ τοῦ ἐμοῦ Χριστοῦ καὶ δεσπότου, ὅς σε καὶ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν οἴκτου ἀμέψαιτο παραστᾶσαν οὕτω¹² καὶ ἡμᾶς ἀφῆνιξασαν¹³.» Εἶπε καὶ ὁλον ἔθουος γενόμενος καὶ τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ ἐκείνῳ περιφράξας ἐπέβη τοῦ ἵππου καὶ φόρον τινὸς αἰσθόμενος ἐκ μέσης τῆς ἕλης, ὅθεν τάχα καὶ τὸ θηρίον ἐξέερπει ἤθετο¹⁴, αὐτὸς τῇ ἄνωθεν πεποιθῶς συμμαχίᾳ ἔπεισιν ἀνδροκίως· καὶ ἡδὴ τὸν θῆρα¹⁵ φερόμενον ἰταμῶς καὶ ὀρηκῆς πλήρη καταλαβὼν φθάνει τὴν λόγγην ἀκοντίας καὶ βάλλει¹⁶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καιρίᾳ μάλιστα¹⁷ καὶ χαλεπῇ τῇ πληγῇ. Ὅ δὲ ἦν παραχρῆμα νεκρὸς, ὀλίγα τὸν ὀκνὸν περιστρέφας καὶ ἀδεῆς δέος τοῖς πεπλησιακῶσι γενόμενος.

4. Τοῦτο σὺμβολον ἐναργῆς κατέστη τῷ μακαρίῳ, ὅτι τε καλῶς ὁ τοῦ μαρτυρίου δρόμος αὐτῷ καὶ δεξιὸν ἀπαντήσῃ τὸ πέρας καὶ ὅτι παραπλησίως τῷ αἰσθητῷ¹ καὶ τὸν² νοητὸν θῆρα καταγωνιάσεται ἀμέλει καὶ χαίρειν ἀπῆει πρὸς τὴν τοῦ Πόντου Ἀμασειαν, ἐν ἣ ὁ μάρτυς γενόμενος³ καὶ ὅπως ἔχει περὶ τὸ σέβας διαγνωσθεὶς, θύειν εἰδώλοις παρὰ τῶν ἐπίσης αὐτοῖς ἀναισθητῶν διεκελεύετο. Ὅ δὲ πιστὸς ὢν τῷ Θεῷ καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ χάριτος ἐμπνευσθεὶς παρησιασῆς τε καὶ θάρσους ἐποπλησθεὶς⁵ στάς ἐν μέσῳ τῆς λεγεῶνος· «Ἐγὼ χριστιανὸς εἰμι, ἔφη, καὶ θῆσαι θεοὺς κηβήλοισι οὐκ ἐπιτέταγμα· ἐστὶ γὰρ μοι Χριστὸς⁶ ἐν οὐρανῷ ἀθάνατος βασιλεὺς, ᾧ καὶ⁷ στρατεύομαι καὶ σὺ τοῖς προστάγμασιν ἀκριβῶς πείθομαι.» Πρὸς ταῦτα τοῦ πραιποσίτου «τὴν προσήκουσάν σοι στρατείαν» εἰπόντος, «Θεόδωρε, μὴ ἀποποιῶ, θδέ⁸ τε τοῖς θεοῖς καὶ πείθου⁹ βασιλεῦσι τοῖς ἀητήτοις», ὁ μάρτυς πάλιν ἐπὶ τῆς καλῆς τάτης ὁμολογίας ὥσῳ¹⁰· «Λέλεκται μοι ἡδὴ¹⁰, φησὶν, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ, καὶ αὐτῷ πείθομαι καὶ ἄλλῳ παρὰ τοῦτον στρατευθῆναι οὐ δόναμαι·» καὶ τὸν πραιποσίτον σκολιᾷ χρησάμενον διανοίᾳ «ἀλλὰ καὶ τούτους», εἰπεῖν ἀποβλέψαντα πρὸς τοὺς παρεστώτας, «χριστιανὸς ὄντας οὐδὲν τοῦτο διεκώλυσε τοῦ στρατεύεσθαι.» Εἶτα, τοῦ μάρτυρος ἐπίτρομον δόντος ἀπολογία, «ἐκάστῳ» γὰρ¹¹ εἰπεῖν «ὅπως ἔχοι στρατείας μελέτω· ἐγὼ μὲν τοῖς¹² εἶρηκα¹³ καὶ ἀδθις ἐρῶ¹⁴, ὅτι τῷ ἐμῷ στρατεύομαι βασιλεῖ τῷ ζῶντί φημι Θεῷ, καὶ τῷ μονογενεῖ υἱῷ αὐτοῦ¹⁵, Πουσειδωνίῳ¹⁶ τις δονκηράριος παρεστὸς καὶ

M 2. —¹¹ om. M 3. —¹² οὕτω M 3. —¹³ corr., prius ἀφῆνιξασαν M 1. —¹⁴ θηρίον εἰθιστο M 1. —¹⁵ om. N 1, 2. —¹⁶ βάλλει M 1. —¹⁷ μάλιστα M 3.

4. —¹ τὸν αἰσθητὸν M 3. —² om. M 3. —³ (δοκιμῇ) [c. 2] - γενόμενος) om. N 1, 2. —⁴ ἀθρείς τοίνυν ὁ μάρτυς καὶ N 1, 2. —⁵ ἐποπλησθεὶς M 3. —⁶ om. M 2, 3; Θεός N 1. —⁷ om. N 1. —⁸ θδέ//N 2. —⁹ τοῖς M 3. —¹⁰ καλῶς add. N 2. —¹¹ γοῦν N 2. —¹² δ add. corr. M 2. —¹³ om. N 1. —¹⁴ ἐρῶ M 3. —¹⁵ αὐτοῦ φημι υἱῷ N 2. —¹⁶ Πουσειδωνίῳ M 2, 3.

οἶον

A οἷον ἐγγελῶν¹⁷ τῷ μάρτυρι τῆς ἀπολογίας καὶ σκόπτειν¹⁸ ὡς περὲς ἀρχινοίας βουλόμενος, «ὁ γὰρ Θεὸς σου,» ἔφη, «Θεὸς δὲ καὶ νῦν ἔχει;»

fidem confiteatur.

Psalm. 32, 6.

5. Ὁ δὲ μάρτυς — μάρτυς¹ ἦν ἐσθλός² οὐχ ὑφειμένους τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ προθύμῳ γλώττῃ καὶ θαρραλέᾳ φωνῇ — «Ναί,» εἶπεν, «ἔχει, τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας, δι' οὗ τὰ πάντα παρήγαγε· διδάσκει γὰρ με Δαβὶδ ὁ θεός³ καὶ⁴ προφήτης καὶ βασιλεὺς οὗτος εἰπὼν· τῷ λόγῳ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.» Ἐἶτα τὸν πραιπόσιτον πάλιν ἐπίσης διαχλευάζειν βουλόμενος· «Τί δέ; τὸν νῦν,» φάναι, «τοῦτον⁵ ὀνόμαθα καὶ ἡμεῖς ἰδεῖν;» Καὶ ὁ μάρτυς· «Εἶθε, εἶπε, τοιαύτην ὄμιν ἐκεῖνος τὴν σέβειν ἐχρησάτο, ὥστε πολλὰ τῇ πλάνῃ χαίρειν εἰπόντας τὸν ἀνευδῆ Θεὸν ἐπιγνώσκειν καὶ τούτῳ λατρεύειν καὶ τὴν λογικὴν αὐτῷ προσφέρειν θυσίαν, ἀνεύοντάς⁷ ἅμα καὶ χεῖρας καὶ τὴν ψυχὴν.» Ἄλλ' οὕτω μὲν τὰ τῆς ἀγαθῆς καὶ φιλάνθρωπον ψυχῆς φιλάνθρωπα⁸ ὅρηματα· ὁ μὲντοι ἔκφρων ἐκεῖνος καὶ ἀρχινοῦς τῷ δοκεῖν Ποσειδώνιος κόλαζε ὦν καὶ τῷ καιρῷ χαρίζομενος· «ἀλλ' εἶπερ ἐπιγνώσκων αὐτόν, ἔφη, τί ἔσται πλέον ἡμῖν καὶ ποῖον οὐκ ἔσται καλόν;» Ὁ μάρτυς ἀντήρῃσε⁹. «Καὶ¹⁰ πῶς δὲ οὐ νῦν ἔχοντος καὶ φρονέας ἀνθρώπων παριδεῖν τὸ σκότος καὶ τῷ φωτὶ προσδομεῖν¹¹ καὶ ἐπεριδεῖν μὲν ἐδημερίας, ἧς ἐν ὀλίγῳ περὶ τὸν πρόσκαιρον δντες ἀπολαύετε¹² βασιλεῖ, Θεῷ δὲ ζῶντι καὶ βασιλεῖ προσελθεῖν¹³ καὶ τὴν ἰσὴν ἐμοὶ στρατεῖαν αὐτῷ στρατεύσασθαι;» καὶ τὸν πραιπόσιτον· «ἐνδύμεν αὐτόν¹⁴» φάναι· «ἄχι καὶ τινων ἡμερῶν, ὡς ἂν ἐπὶ ἀσπληνῶν σκεπόμενος γνῶτε τὸ βέλτιον καὶ τὸ συμφέρον αὐτῷ μεταμάρθῃ.» Ὁ ἀσπληνέτος ταῦτα ὑπὲρ τοῦ σπινέντος, ὁ ἄφρων ὑπὲρ τοῦ πολλῆ φρονήσεως κεκοσμημένου, ὁ βλάβει τῷ¹⁵ ζῳφῷ¹⁶ τῆς πλάνης κατελιημμένος ὑπὲρ τοῦ λαμπροῦ φωτὶ τῆς εὐσεβείας πεφωτισμένον.

Templum Matris deorum

6. Ἐκεῖνον τοιγαροῦν εἰς καιρὸν ἀφέντες, ἦσαν οὐτοὶ¹ μεταξὺ πρὸς χριστιανούς² ἐνασχολούμενοι· καὶ συλλαβόντες ἦγον ἐσθλῶνα ἐπέχειν, ὅτι μὴ προσέχονσι ψεῦδος, ἀλλ' ἐυσεβείας ἐχοντάς καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἔβλεπαν· οἷς ὁ³ μάρτυς ἀκολουθῶν καὶ πάντα αὐτοῖς γενέσθαι φιλονεικῶν, καὶ νῦς καὶ στόμα καὶ φωνὴ καὶ πρὸς ἀνδρείαν παρακλήσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἐκείνων μέλεσι διακινδυνεύειν μέλλων⁴ αὐτὸς, τί μὲν οὐκ ἔλεγε, τί δὲ οὐκ ἐποίει θάρσους αὐτοῦς καὶ τόλμης ἀναπιμπλῶν; Ἐμακάριζε τοὺς ἀγῶνας, ζήλωτοὺς ἔκρινε⁵, τὰ αὐτῶν ἠσπάζετο μέλη, τὰς βασάνους ἐσμικρολόγει, τὰς ἀμοιβὰς ἐμεγάλωνεν· εἶτα ἐκεῖνον ἐγκατακλείστον ἦδη γενομένον, αὐτὸς ἐδικαίρον ὥρα ἐπιγνώσκων ἐπιτίθεται τῇ μητρὶ τῶν φρονιμῶν θεῶν· καὶ πνυρὶ ζήλον τὴν incendit; καρδίαν διακαθεῖς⁶, πνυρὶ τὸν ταύτης ναόν

καταφλέγει νυκτὸς ἐπελθῶν, ἔργῳ διδάξει τοὺς ἀνοήτους βουλόμενος, οἷω μὲν αὐτὸς ἐπιβαρεῖ βοήθῃ, οἷοις δὲ αὐτοὶ θεοῖς πεποιθήσων, εἰ τοσοῦτον ἀπέχονσι τοῦ βοηθεῖν ἑτέροις⁷, ὡς μηδὲ ἑαυτοῖς ἀμῦνα δυνατοὶ γενέσθαι τοιαῦτα πρόσχονσι. Ἐπει δὲ ὑπὸ τινων τὸ πραγμαθὲν ὠράθη καὶ εἰς πολλοὺς ἦδη διαδοθὲν ἦν, Κρονίδης ὁ λογιστὴς δέει ληθθεῖς συλλαβόμενος αὐτὸν Πονπλῶ⁸ τῷ ἡγεμόνι παρίστηεν· «Οὗτος ὁ λυμεῶν, λέγων, ὁ νεόλεκτος ἡμῶν στρατιώτης, ὁ κακῆ μοῖρα τῇ ἡμετέρῳ πόλει ἐπιδημηκῶς⁹, τὸν τε ναόν τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἐνέπηρσε καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἐξέβρισε καὶ οὐδὲ μίαν ἀπέλιπε θράσους ὑπερβολὴν· συλλαβὸν ὄν αὐτὸν τῷ σῶ μεγέθει παρέστησα¹⁰, ὥστε κατὰ τὸ θεῖον τῶν δεσποτῶν θέσπισμα δίκην αὐτὸν ἐποσχεῖν τῆς τόλμης ἀξίαν.»

PASSIO II

a Publico iudice

7. Ὁ γοῦν δικαστὴς μεταστειλόμενος τὸν πραιπόσιτον πολλὰ τε ἐκάκισε καὶ εἰς ὄρθριαν ὠνειδίσε¹ καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῷ τοῦ καθῆναι τὸν ναόν περιήπτεν². «Εἰ μὴ σὺ, λέγων, ὄφθικας τῆς³ ἀκριβείας, οὐκ ἂν οὗτος ὁ πάντολμος εὐρε χῶρον τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖν.» Ὁ δὲ μέμφους ἑαυτὸν ἀπολόων· «Ἐγὼ, ἔφη, πολλάκις αὐτόν ὅτε μὲν ἀγαθῶν ἐπαγγελίας ὅτε δὲ καὶ ἀπειλαῖς χρώμενος πρὸς τὴν τῶν θεῶν ἐπιειγόμεν θυσίαν· ὡς δὲ ἔωρων ἑμαυτὸν οὐδὲν ὄλωσ ἀνόνητα καὶ ὅτι μηδὲν ἔλεγον εἰς ψυχὴν ἀλλὰ τῶν ὄτων ἄκρων τοὺς λόγους κατέχων, καιρὸν ἔργων παρασχεῖν διασκέψεως, εἰ καὶ μετάνοιά τις αὐτόν εἰσέλθοι καὶ μετάνηται πρὸς τὸ βέλτιον· εἰ δὲ καὶ τοιοῦτον τολμήσῃ προήχθη, δηλός ἐστι κατατροφῶν ἡμῶν⁴ τῆς χρηστότητος καὶ θεῶν ἅμα καὶ βασιλέων καταφρονῶν· δικαστὴς ὄν ἐπάρχων⁵, ἔπον τοῖς νόμοις καὶ τῇ ἐκείνων ἀποτομῇ κατὰ τῶν οὐτως ἰταμῶν κέχρησα.» Καὶ ὁ ἡγεμὼν ἐσθλὸς τοῦ βήματος προκαθίσας, ἀχθῆναι κελεύει τὸν ἄγιον. Ἀχθέντι δὲ ὀρυμῷ τι καὶ ἀπληρῆς ἐμβλέψας· «Τοῦτο» ἔφη⁶ «τῆς δουλειᾶς σοὶ πρὸς μεταβολὴν ἀδείας ἀπέλυσας⁷, τὸ⁸ ἀντὶ τοῦ θῆσαι⁹ καὶ λίθων προσαγαγεῖν τῇ θεῷ¹⁰ πῦρ ἐκείνη προσεργεῖν¹¹;» Ὁ δὲ μάρτυς οὐδὲν ὑποδειλιάσας, ἀλλ' ὡς περὶ τῷ γενομένου μᾶλλον ἐπικραχόμενος καὶ εἰδώς, ὡς οὐ δεῖται τὸ πρᾶγμα γυνίας καὶ ἐπικρῶφως¹², ἀλλὰ λυχρίας¹³ καὶ περιοπῆς μᾶλλον, ὥστε φανερόν ἄπισι καταστῆναι, παρησιίας καὶ θάρσους ἐποπλησθεῖς· «Ὁμοὶ πέπρακται, ἔφη, οὐκ ἂν ἀρηθεῖν¹⁴· ἐξόλοις ἐπήγαγον πῦρ, ὥστε λίθον καθῆναι. Τοιαύτη δὲ ὄμιν ἡ θεά, ὡς μηδὲ ἑαυτῇ βοήθησαι καὶ τοῦ κακοῦ δηννηθῆναι ὄσασθαι.» Καὶ ὁ δικαστὴς λόγῳ μὴ δυνήθεις ἀμελήσασθαι¹⁵ τὴν ἀπόκρισιν, ὀργὴν ἀντιδίδωσιν ἐξ ἀπορίας καὶ τέπτεσθαι κελεύει τὸν ἄγιον ἐπειπῶν¹⁶. «Ἡ τῶν ἐμῶν λόγων ἀπαλότης καὶ τὸ τῆς ὀμιλίας ὑφειμένον καὶ ἡμερον¹⁶ θρασυτέρον σε διέθηκα

interrogatus

E

F

¹⁷ ἐπεγγελῶν N 2. — ¹⁸ σκόπτειν N 1. 5. — ¹ om. N 2. — ² om. M 2, N 1. — ³ (Δαβὶδ ὁ θ.) om. M 1. — ⁴ om. M 3. — ⁵ τοῦτον φάναι N 1. — ⁶ (καὶ ὁ μ.) om. M 3, N 1. — ⁷ ἀνεύοντος M 2. — ⁸ φιλάνθρωπότηα N 2. — ⁹ (τί ἔσται· ἀντήρῃσε) om. N 2. — ¹⁰ (καὶ) μήποτε ἀποστάντες τοῦ βασιλέως ἐκεῖνον προστεθεσόμεθα; καὶ ὁ ἄγιος πάλιν τῆς αὐτῆς (αὐτοῦ N 2) χρηστότητος; καὶ τοῦ φιλάνθρωπου μεταποιούμενος καὶ τί τὸ ἐμποδίζων ἔφη N 1, 2. — ¹¹ προσδομεῖν τῷ φωτὶ N 2. — ¹² ἀπλάβετε M 2. — ¹³ προσελθεῖν ||| N 2. — ¹⁴ αὐτῷ M 4, N 2. — ¹⁵ om. M 1, 4. — ¹⁶ om. M 4. 6. — ¹ τὸ add. N 2. — ² ἑτέροις add. N 1, 2. — Novembris Tomus IV.

³ θεῖος add. N 2. — ⁴ μέλλων N 2. — ⁵ καὶ add. N 2. — ⁶ διακαεῖς N 1, 2. — ⁷ αὐτοῖς in marg. ἑτέροις N 2. — ⁸ Πο//πλῶ N 2. — ⁹ πολὺν ἔπινον ὡς εἰκοσι τῶν κρατούτων κατεργακῶς add. N 1, 2. — ¹⁰ κατέστησα M 1. 7. — ¹ (καὶ· ὠνειδίσε) om. M 3. — ² περιήπτεν N 2. — ³ τὰς M 4. — ⁴ ὄμιν N 1, 2. — ⁵ (ἡμῶν· ἐπάρχων) om. M 3. — ⁶ (τ. ἔφη) in ras. N 2. — ⁷ ἀπολάσας N 1; ἡ ἀπόλαυσις N 2. — ⁸ τοῦ N 1. — ⁹ om. N 2. — ¹⁰ θεῷ M 4, N 1, 2. — ¹¹ προσεργεῖται N 1, 2. — ¹² ἐπικρῶφως N 1. — ¹³ ἀλλ' ἐδύχρητας M 4. — ¹⁴ ἀμ. μὴ δυνήθεις M 3. — ¹⁵ εἰπῶν M 4. — ¹⁶ (κ. ἡμ.) om. M 3. 6 πρὸς

PASSIO II
impavide
respondet.

πρὸς τὰς ἀποκρίσεις· στρέβλαι δὲ καὶ πολλὰ
βάσανοι πείσουσι βασιλικοῖς προστάγμασιν εἴ-
κειν. » Ὁ δὲ ἅγιος· « Ὅντε σοι πείθωμαι, ἔφη,
οὔτε τῶν σῶν κολάσεων ἐπιστρέφομαι, κἄν πολ-
λῶ τούτων χαλεπωτέρας μοι¹⁷ ἐπαγάγῃς. Αἱ δὲ
σοι ἀπειλαὶ ἀγεννεῖς ἐτέροισι καὶ παῖδας κατα-
πτοεῖωσαν· ἐμοὶ γὰρ ἡ προσδοκία τῶν μεόντων
με¹⁸ ἀγαθῶν θάρσος¹⁹ τε ἐμβάλλει καὶ τῶν σῶν
βασάνων πείθει καταφρονεῖν· μᾶλλον δὲ οὐδὲ
βάσανοί μοι δοκοῦσιν αὐταί· ὁ γὰρ κέριός μου
καὶ βασιλεὺς παρίσταται μοι κομφίζων μοι²⁰
τὰς δόνας· ὃν σὺ οὐκ ὄρας, ἐπεὶ μὴ βλέπεις
τοῖς τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς. »

In carcere
a Christo

8. Τούτων ἀκούσαντα θυμὸς λαμβάνει τὸν
δικαστήν καὶ τῷ δεσποτηρίῳ πάλιν Θεόδωρον
ἐγκλεισθῆναι κελεύει, κλεισὶ τε τὴν θύραν ἀσφα-
λισθῆναι καὶ σφραγίσαι ταύτην ἀκριβῶς ἐπιση-
μανθῆναι οὕτως τε τὸν ἅγιον ἐὰν ἔθῃνα προνοίας
ἐρημον πάσης¹· ἀλλὰ πιστὸς ἦν πάντως ὁ εἰ-
ρηκὼς μὴ ἰδεῖν δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον.

B

Ὁδῶν οὐδὲ ὁ μάρτυς ἐγκαταλείπεται· ὁ γὰρ
Χριστός, δι' ὃν ἐκεῖνος τὰ χαλεπὰ ταῦτα φέρειν
ἠρέσχετο, σὸ μόνον αὐτὸν χάριτι τρέφων ἦν, ἀλλὰ
καὶ προσελθὼν ἐπεσκέφατο καὶ λόγων ἠξίωσε
καὶ θάρσους ἐπέπλησε καὶ χρηστοτάτης ἐπαγ-
γελίας· καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλε τοῦτο ποιεῖν²
καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ φυλακῆ δεδομένον³ ἐπι-
σκοπῆς ἀξιοῦν, ὅπου γε καὶ ἡμῖν ἐνετείλατο πρὸς
τοὺς ἀπλῶς τοῦτο πάσχοντας καὶ φυλακῆν
οἰκῆσαι⁴ κατακριθέντας τὰ⁵ ὅμοια ὄραν·
Ἦλθεν οὖν⁶ καὶ· « Θεόδωρε, θάρσει, » λέγει·
« ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σου· λήψῃ δὲ οὐδὲν βρῶμα
ἢ πόμα παρὰ τῶν ἀθεοτόνων με τοῦτον⁷, ἀλλὰ
τροφῆς⁸ ἀφάρτον σοι καὶ ζωῆς ἐγὼ κοινο-
νήσω. » Ταῦτα πολλὴν ἐνέσταξε τῷ ἁγίῳ τὴν

et angelis
invisitur;

ἡδονὴν καὶ ψάλλειν⁹ ἤρξατο καὶ τῷ Θεῷ μάλα
θεοφιλῶς ἐναγάλλεσθαι· ψάλλοντι δὲ¹⁰ πολὺς
ἠκούετο συνῶδον αὐτῷ¹¹ ὄχλος, ὡς καὶ τοὺς
δεσμοφύλακας ἀναστάντας πρὸς τὴν θύραν δρα-
μεῖν ὀφρομένους τίνες οὕτοί εἰσιν. Ἰδόντες δὲ
αὐτὴν τε κεκλεισμένην καὶ οὐδὲν ἐπικακου-
ρηθῆναι τῆ σφραγίδι, οὐδὲ οὕτως ἠμέλουν, ἀλλὰ
καὶ αὐθις παρεβῶντο διὰ τῆς θυρίδος· καὶ
ὄρωσι πολὺ τὴν πλῆθος λευχειμονούντων καὶ

C

συμφαλλόντων τῷ μάρτυρι· ὁ μὴ δυναθέντες
σιωπῆ κατασχεῖν, ἀπερχοῦνται καὶ τῷ δικαστῇ
ἀπαγγέλλουσι¹²· καὶ δεῖ ἀκούσας δεσμοφύλακας τῆ
θύρας¹³ ἐπιφοιτᾶ. Ἰδὼν δὲ καὶ αὐτὸς τὴν σφρα-
γίδα μὲν καὶ τὰς κλείς ἀπαθῶς ἐχοῦσας, φω-
τὴν δὲ πλῆθος ἄδόντων ἀνομομένην, κύκλῳ
περιστῆσαι τῆς φρουρᾶς στρατιώτας ἐνόησεν,
χριστιανούς εἶναι τοὺς ἐνδον ὑπολαβόν. Ἐπεὶ
δὲ εἰσέλθοι καὶ μηδένα¹⁴ εὔροι ὅτι μὴ μόνον
τὸν Χριστοῦ δούλον Θεόδωρον, καὶ αὐτὸν τῷ
ἐξόλω ἀσφαλῶς ἐμπεδημένον¹⁵, ἐκπληξίς αὐ-
τόν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ εἰσῆει. Κλείσαν-
τες οὖν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐπαρήσαν,
οὐδὲν ἕτερον αὐτῷ δίδουσαι¹⁶ τοῦ δικαστοῦ
ἐπιτρέφαντος, ὅτι μὴ οὐρανίαν ἄρτον τῆς ἡμέ-

ρας καὶ βραχύτερον ἕδατος. Ὡς τῆς ἀφροσύνης, D
εἰ ψυχὴν τοιαύτην εἰλεῖν¹⁷ φήθησαν ἐνδεία
τῶν ἀναγκαίων, ὃ μηδὲ τούτων ἦν χρεία τρο-
φῆ κρείττονι τροφεμένῳ ἢ κατὰ ἄνθρωπον·
ἔθεν οὐδὲ ἐδέξατο τι παρὰ τῶν ἀναρεῖν οὐ
σφῆσειν μεμαθηκότων.

9. Ἐωθεν δὲ κελεύσας ὁ δικαστὴς ἀχθῆναι
τὸν ἅγιον, λόγοις αὐτὸν ἡμέροις καὶ ἀγαθῶν
ἐπαγγελίας ἐλεῖν ἐπειράτο· « πείσθητί μοι πρὸς
τῶν βασάνων, Θεόδωρε, » λέγων¹· « καὶ εὐθὺς
γράψω² τοῖς βασιλεῦσιν, ἀρχιερέα τε τῶν
θεῶν χειροτονήσαι σε καὶ τιμὸν ἀξιώσαι μεγά-
λων καὶ σύνθρονον ἡμῖν καταστήσαι. » Τούτων
ἀκούσαντι τῷ ἁγίῳ πρώτον³ μὲν περὶ τῆς ἀρ-
χιερωσύνης καὶ γελᾶσαι φαίδρον ἐπέπλησε καὶ
τῆς δωρεᾶς μυκτηρησαί τοὺς ἀνοήτους, ἔπειτα
δὲ καὶ πρὸς τὸν δικαστὴν μετὰ πολλῆς φάμας
τῆς παρηρησίας· « εἰ καὶ περὶ τὰς σάρκας μου
τῆξεις, εἰ βασάνων πληθῆι καταναλώσεις, εἰ
καὶ τὸν διὰ ξείρους θάνατον εὐθὺς ἐπαγάγῃς,
ἔως ἂν ἐν ἐμοὶ πνεῦμα ζωῆς ἦ, οὐκ ἂν ἔξαρτος
ὀφθῆιεν τοῦ ἔμοῦ Θεοῦ⁴ καὶ βασιλέως. »

Ἐπεὶ ταῦτα ἀκούσας τὸν τύραννον, πολλὰ τῷ
πραιποσίτῳ διαλεχθέντα κελεύσας τοῖς δημίσι⁵
ἐπὶ ἐξόλον τὸν ἅγιον αἰορησάντας ὄνυξι τὰς
πλευρὰς αὐτοῦ καταξέειν· ὅσπερ εἰς ἔργον
ἐκβάντος, θέαμα ἦν χαλεπὸν ἡμέροις ὀφθαλμοῖς⁶
τὸ γινόμενον⁷· εἰς τοῦτο⁸ γὰρ ὀμότητος οἱ
ξέοντες παρηγήθησαν, ὡς μηδένα οἴκτων αὐ-
τοῦς τῆς κοινῆς λαβεῖν φέσεως, ἀλλ' ὅσον
ἀπόχῳ τινὶ προσφέρεσθαι καὶ δι' ὀλίγον⁹ γυνῆ
σαρκῶν τὰ ὄσα ἐκείνου καταλείπειν. Ὁ μὲντοι
μάρτυς οὐδὲν ἔλαττον ἢ οἱ ξέοντες τοῦ οικείου
σώματος ἀμελῶν καὶ νικῆσαι φιλονεικῶν τῆ
αὐτοῦ ἀνδρεία τὴν ἐκείνου θηριωδίαν, πρὸς
μὲν τὸν τύραννον οὐδὲ βραχὺ τι ἐφθέγγετο¹⁰,
ὑπέψαλλε δὲ ἡσύχως· « Ἐδλογίσω τὸν κύριον
ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ παντός ἡ αἰνεῖσις αὐτοῦ ἐν
τῷ στόματί μου. » Ἐκπλαγεῖς οὖν ὁ τύραννος
τῆς καρτερίας τὸν ἅγιον· « Εἰτα οὐκ αἰσχρῆν,
ἔφη, πάντων ἀνθρώπων ἀβλιώτατε σὺ, εἶτ' ἄν-
θρώπῳ τὰς ἐλπιδὰς ἔχων, καὶ τοῦτω βίαιῳ τέλει
καταλύσαντι τὴν ζωὴν, ἀλλ' οὕτως¹¹ σεαντὸν
ἀλογίστως παραδίδως τοῖς αἰκισμοῖς; » Ὁ δὲ
λίαν πεποιθότως καὶ ἀνδρικόως καὶ ὡσπερ ἐπ'^F
αὐτῷ μᾶλλον ἢ ὁ δικάζων ἐπὶ τῷ βῆματι σεμν-
νόμενος· « Αἴτη μοι αἰσχρῆν, » ἔφη¹², « καὶ πᾶσι
τοῖς ἐπικαλομένοις τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα. »

10. Τοῦ δήμου τόνων ἐπιβώντων ὅσον οὐπω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βούλει; ὄσσαι μᾶλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθῆναι; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον¹
οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρῳ-
ρεται πάσῃων καὶ τροφῆν ἠγείρει τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεῖς² τὴν καρδίαν, ὅλη³ γλώττη
καὶ παρηρησίας ἐμπεφω ψυχῆ⁴· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίας πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλου, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

Psalm.
33, 1.

10. Τοῦ δήμου τόνων ἐπιβώντων ὅσον οὐπω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βούλει; ὄσσαι μᾶλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθῆναι; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον¹
οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρῳ-
ρεται πάσῃων καὶ τροφῆν ἠγείρει τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεῖς² τὴν καρδίαν, ὅλη³ γλώττη
καὶ παρηρησίας ἐμπεφω ψυχῆ⁴· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίας πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλου, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

10. Τοῦ δήμου τόνων ἐπιβώντων ὅσον οὐπω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βούλει; ὄσσαι μᾶλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθῆναι; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον¹
οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρῳ-
ρεται πάσῃων καὶ τροφῆν ἠγείρει τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεῖς² τὴν καρδίαν, ὅλη³ γλώττη
καὶ παρηρησίας ἐμπεφω ψυχῆ⁴· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίας πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλου, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

10. Τοῦ δήμου τόνων ἐπιβώντων ὅσον οὐπω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βούλει; ὄσσαι μᾶλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθῆναι; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον¹
οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρῳ-
ρεται πάσῃων καὶ τροφῆν ἠγείρει τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεῖς² τὴν καρδίαν, ὅλη³ γλώττη
καὶ παρηρησίας ἐμπεφω ψυχῆ⁴· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίας πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλου, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

10. Τοῦ δήμου τόνων ἐπιβώντων ὅσον οὐπω
τὸν ἅγιον παραδόλλυσθαι, ὁ ἡγεμὼν ἐπηρώτα
διὰ τοῦ κήρυκος· « Τί βούλει; ὄσσαι μᾶλλον ἢ
καὶ ἔτι σοὶ τὰς κολάσεις παραταθῆναι; » Πρὸς
ταῦτα ὁ μάρτυς δεῖξαι βουλόμενος, ὡς οὐ μόνον¹
οὐκ ἤτιθηται τῶν δεινῶν, ἀλλὰ καὶ φαίδρῳ-
ρεται πάσῃων καὶ τροφῆν ἠγείρει τὰ ἐπαγόμενα,
ζήλον πληρωθεῖς² τὴν καρδίαν, ὅλη³ γλώττη
καὶ παρηρησίας ἐμπεφω ψυχῆ⁴· « Ἀσεβέστατε, »
ἔφη, « καὶ ἀνομίας πάσης πεπληρωμένε νιὲ δια-
βόλου, ἀληθῶς ἄξιε τῆς τοῦ ἀντικειμένου δαι-

¹⁷ om. M 2; μοι χαλεπωτέρας N 2. — ¹⁸ om. N 1, 2; μοι M 1. — ¹⁹ θάρσους N 2. — ²⁰ μου M 4, N 2.

8. — ¹ ὥστε διαφρασθῆναι add. N 1, 2. — ² ποιεῖν N 1. — ³ παραδεδομένον N 1, 2. — ⁴ καὶ add. N 2. — ⁵ om. M 4. — ⁶ ἦλθεν οὖν in marg. N 2. — ⁷ με τοῦτον in marg. N 2. — ⁸ τροφῆς N 1. — ⁹ πάλιν M 3. — ¹⁰ om. M 1. — ¹¹ αὐτῷ συνῶδον N 2. — ¹² ἀπαγγέλλουσι M 3. — ¹³ τὴν θύραν M 2; πρὸς τὴν θύραν M 3. — ¹⁴ μηδὲν M 3. — ¹⁵ ἐμπεδημένον N 2. — ¹⁶ τοῦτο add. N 2. —

¹⁷ ὄμω N 2. — ¹⁸ ἐλμω N 2.

9. — ¹ (i. θ.) N 2. — ² γράψω N 1, 2. — ³ πρῶτα M 4, N 1, 2. — ⁴ om. N 2. — ⁵ τοῖς δημίσι M 4, N 2. — ⁶ ροῦμένον N 1. — ⁷ τοσοῦτον N 1, 2. — ⁸ ὄλον N 2. — ⁹ ἐφθέγγετο N 2. — ¹⁰ οὕτως N 1. — ¹¹ om. N 2.

10. — ¹ (σὸ μόνον) om. M 1. — ² ζήλω πηρωθεῖς N 1. — ³ τῆ add. N 1. — ⁴ τὴν ψυχὴν N 2.

A **μονος ενεργείας, οὐδὲ φοβῆ** σὺ τὸν Θεόν, ὃς ταύτην σοι τὴν ἀρχὴν ἐχαρίσατο· δι' αὐτοῦ γὰρ βασιλεῖς βασιλεύουσι καὶ τύραννοι κρατοῦσι γῆς· ἀναγκάζεις δὲ με ζῶντα Θεὸν ἐγκαταλιπεῖν καὶ λῆθοις προσκυνεῖν ἀγίοις. Ὁ οὖν δικαστὴς πολλῆ διασκέπει πρότερον ἐκδοὺς ἑαυτὸν ἔπειτα· «Τί θέλεις;» φησὶν, «εἶναι μεθ' ἡμῶν ἢ μετὰ τοῦ Χριστοῦ σου;» Τοῦτο ἐκεῖνος οὐδὲ βραχὺν ἀναμείνας χρόνον οὐδὲ τὸ πρᾶγμα σκέψεως εἶναι νομίσας ἄξιον, ἀλλ' οἷα δὴ καὶ μεμφόμενος τὸν ἡγεμόνα τῆς ἐρωτήσεως θαυραλέα⁵ καὶ ψυχῆ καὶ φωνῆ «μετὰ τοῦ Χριστοῦ μου,» ἔφη, «καὶ ἡμῶν καὶ εἰμι καὶ ἔσομαι.» Εἰδὼς οὖν ὁ δικάζων, ὅτι μηδὲν ἀνέει, ἀλλ' ἀπαγορεύει⁶ μάλλον αὐτὸς τὰς κολάσεις ἐπάγων ἢ ὁ ἄγιος πρὸς τὴν τῶν ἐπαγομένων ἔπιμομήν, τὸν⁷ διὰ πυρὸς αὐτοῦ καταψηφίζεται θάνατον, οὕτως εἰπὼν· «Θεοδόωρον⁸ ἀπειθήσατα μὲν⁹ τῷ κράτει τῶν καλινίκων βασιλέων καὶ τῶν θεῶν, πιστεύσαντα δὲ τῷ ἑστανρωμένῳ, πορὶ παραδοθῆναι κελεύω.» Ὡς οὖν ἀπεφίγητο μόνον, ἄιτον ἢ ἐλέχθη τὸ ἔργον ἠνέυτο· τῶν γὰρ δημίων ἐξόλα παραχρῆμα συνενεγκόντων¹⁰, συλλαβόντες τὸν μακάριον οἱ πρὸς ταῦτα κελουθέντες ὑπηρετεῖν, ἐπὶ τὸν τεταγμένον ἤραγον τόπον.

11. Ἐπεὶ δὲ ἦδη καὶ τὸ πῦρ ἀνήφθη, ἐθὺς περιτιθέασιν αὐτῷ καὶ ὄργανα τὰ πρὸς τὴν πυρὰν ἐπιθῶναι. Μελλόντων δὲ καὶ προσηλοῦν, οὐκ ἀνέει¹· «Ἄφετέ με,» λέγων· «ὁ γὰρ δοὺς οὐδὲν ἀγεννὲς πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς ὑπομείναι θέαν, αὐτὸς δόσει πάντως καὶ τῆς τῶν ἡλῶν ἐκτός² ἀσφαλείας τὴν τοῦ πυρὸς ὑποστήναι³ καῖσαι.» Ταύτην τοι οὐ καθήλωσαν μὲν⁴, προσέδησαν δέ⁵ καὶ δὲ τὴν σφραγίδα τῷ μετώπῳ ἐπιβαλὼν ἡδὲ τε ἰδὼν εἰς τὸν οὐρανὸν· «Κόριε ὁ Θεός,» εἶπεν, «ὁ παντοκράτωρ, ὁ τοῦ νιοῦ τοῦ ἀγαπητοῦ σου⁶ πατὴρ, δι' οὗ τὴν ἐπίγνωσίν τε καὶ ἐπαγωγὴν⁷ τὴν εἰς σὲ ἐσχίκαμεν, Θεε τῶν δυνάμεων, Θεε πάσης κτίσεως καὶ παντὸς ἔθνους, ὃ ζῶσιν ἐνώπιόν σου, ἐδλογῶ σε, ὅτι με⁸ κατηξίωσας μερίδα σκεῖν μετὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων σου ἐν τῷ ποτηρίῳ τοῦ Χριστοῦ σου εἰς ἀνάστασιν ζωῆς αἰώνιου ψυχῆς τε καὶ σώματος· διὸ προσδέχθειν ἐνώπιόν σου σήμερον ἐν θυσία πίονι, καθὼς προητοίμασας καὶ ἐπλήρωσας ὁ ἀνευδὴς καὶ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν· δὸς δέ, Κόριε, καὶ τοὺς συγκατασχέθεντας⁹ μοι τήρωνας¹⁰ τῶν ἰσῶν ἐμοὶ κοινοῦνθαι βραβείων.» Οὕτως εὐξάμενος εἰς τὸ πλῆθος ἀπεῖθε· καὶ ἐθὺς Κλεόνικον τὸν συλληφθέντα αὐτῷ τήρωνα¹⁰ ἐπίλυπὸν τε καὶ δαδαυρμένον ἰδὼν μέγα ἐμβοήσας· «Κλεόνικε, περιμένω σε, φησὶν, ἀκολούθει μοι, ἵν' ὥσπερ ἐπὶ ταύτης τῆς προσκαίρου ζωῆς οὐ δέεστημεν, οὕτως δὴ καὶ τὴν

αἰώνιον¹¹ ζήσομεν ἀλλήλοις συνόντες.» Οὕτως εἰπὼν τῇ εὐχῇ πάλιν¹² δίδωσι· «Κόριε, λέγων, καὶ Θεε παντοκράτωρ, ὁ τὸν ἀγῶνα τόνδε διὰ τοῦ μονογενοῦς σοῦ νιοῦ, κρείον δὲ¹³ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῇ δυνάμει τῇ σῆ νικῆσαί με καταξιώσας, πρόσδεξαι μου τὴν ψυχὴν ἐν εἰρήρῃ¹⁴, ὅτι σοι πρέπει δόξα σὺν τῷ νιῷ καὶ τῷ παναγίῳ σου πνεύματι.» Διατελέσας δὲ τὴν εὐχὴν ἐφέλλεται τῇ πυρᾷ καὶ ὥσπερ οὐδενὸς αὐτὸν πιέζοντος λεπικροῦ, οὐ μόνον ἀνετός τε¹⁵ καὶ ἀτάραχος ἦν, ἀλλὰ καὶ ἔμρον ἐφόκει τινὰ ὑπάδειν τοῖς χεῖλεσι· καὶ οὕτως ἡσυχῆ τὸ πνεῦμα παρατίθησι τῷ Θεῷ.

12. Εὐσεβία δὲ τις¹ ἢ φερωνόμος ζῶσα, αἰτησαμένη τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ λαβοῦσα, οἶνω τε καὶ μέρσις ὑπαλείψασα καὶ κομῆσασα, θῆκη φιλοτίμῳ αὐτὸ κατατίθησι καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃς ἐν χωρίῳ Ἐδχάτα² λεγομένῳ ἴδρωτο ὑπὸ τῶν Ἀμασῶν μητροπόλιν, ὡς χρῆμά τι πολυτελεῖς θησαυρίζει, μνήμην ἔτησιον τῷ μάρτυρι ἐκτελοῦσα καὶ τὸ ἱερὸν λόγιον ὡς δυνατὸν αὐτῇ ἐκκληροῦσιν σπουδάξουσα· εἰς γὰρ μνημόσυνον αἰώνιον, φησὶν³, «ἔσται δίκαιος⁴.» Εἶχε μὲν οὖν⁵ οὕτως ἢ φιλόχριστος Εὐσεβία⁷ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος θησαυρὸν⁸ ἄσπλον, πλοῦτον ἀδάπανον, αὐτῇ τε καὶ τοῖς μετ' αὐτῆς ἀργυρον φύλακα· πλὴν ἀλλὰ τὴν ἐπισκιάζουσαν τῷ σώματι δύναμιν οὐκ εἶχεν αὐτῇ μόνῃ⁹, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὅστις βοηθὸν ἐκεῖνον ἐπιβοώμενος ἦν· ἴσον γὰρ ἑαυτὸν οἶδε νέμειν ὁ ἄγιος τοῖς πλησίον ἰσοῦ καὶ τοῖς πόρρω καὶ ὁμοίως ἀπαταχοῦ τὰς τῶν θανάτων ἀνάγκας ἐπιλάμπειν¹⁰.

13. Ἀμέλει¹ καὶ τὴν ἐν καλῷ τῆς Ἐδρῶπης κειμένην πόλιν πασῶν τε προκαθημένην² καὶ βασιλεύουσαν, τὴν Κωνσταντίνου φημί(1), ἐμπεσεῖν ταῖς πάγαις τοῦ ποτηροῦ κινδυνεύουσαν, βοηθὸς ἀτόκλιτος ἐπιφθάσας ἀπαθὴ κακῶν διετήρησεν. Ἐπεὶ μὲν γὰρ τῷ³ φθονερῷ δαίμονι τοῦτο⁴ ἔργον ἦν βασκαίνοντι τῆς σωτηρίας χριστιανούς, ὁ κατ' αὐτῶν διωγμὸς καὶ οἱ πρὸς τοῦτο δὲ σπουδαίως ὑπηρετοῦντες αὐτῷ βασιλεῖς· πολλὴν γὰρ εἶχεν⁵ ἐνκολίαν ἐφ' οἷς ἐπεχειρεῖ, τῇ δυνάμει τῆς ἀρχῆς καὶ τῷ κατὰ τῶν⁶ εὐσεβεσθόντων⁷ φθόνῳ⁸ συνεργοῖς χρόμενος⁹, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὰ χριστιανῶν ἠνθεῖ καὶ παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐκράτει καὶ τὰς αὐτοῦ κατήσχυον¹⁰ προσβολὰς ἢ τε θεία πίστις ὥσπερ γῆ¹¹ ἀγαθὴ τοῖς αἵμασι τῶν μαρτύρων ἐπαρδομένη¹² πολέχων ἐκαρποφόρει πανταχοῦ τὴν εὐσεβειαν¹³· ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς ἀνίσταται τὰ χριστιανῶν πρεσβεύων, ὃ¹⁴ περιώνυμος δηλαδὴ¹⁵ Κωνσταντῖνος· ὃ καὶ¹⁶ καιριωτάτῃ γίνεται πληγῇ¹⁷ τῷ βασκάνῳ καὶ παρρησιάζεται μὲν ἢ ἀλήθεια, ἢ δὲ τῶν φευδωνόμενον θεῶν¹⁸ θρησκεία αἰσχύνῃ

PASSIO II
animam reddidit.
Ab Eusebia sepelitur.
Psalm. 111, 7.
Urbis regiae christianis

⁵ θαυραλέω M 4. — ⁶ ἀπαγορεύσει M 2. — ⁷ (τὴν - τὸν) πρὸς τὰς ἐπαγομένας βασάνους ἐν ἔπιμοσῃ καρτερῶν N 1, 2. — ⁸ Θεόδωρον // // // N 2. — ⁹ supra lin. N 2. — ¹⁰ συνενεγκόντων N 1.
11. — ¹ ἠνέυχετο N 1; ἠνέυχετο N 2. — ² ἐκ τῆς M 2; — ³ ὑπομείναι in ras. N 2. — ⁴ om. N 2. — ⁵ ὁ τοῦ ἀγαπητοῦ σου νιοῦ N 1, 2. — ⁶ προσαγωγὴν M 4, N 1, 2. — ⁷ supra lin. M 1. — ⁸ τοῖς συγκατασχέθεσιν N 2. — ⁹ τήρωναι N 2. — ¹⁰ τήρωναι N 1. — ¹¹ αἰώνιαν N 1. — ¹² ἐαυτὸν add. N 1, 2. — ¹³ om. M 3. — ¹⁴ ἐν εἰρήρῃ τὴν ψυχὴν M 4.
12. — ¹ om. M 4, melius ut notat Latyšev, quia de Eusebia iam superius mentio fuit. — ² Ἐδχάτα M 4,

N 2. — ³ φησὶν αἰώνιον M 2. — ⁴ ὁ δίκαιος M 4. — ⁵ om. N 2. — ⁶ σοφῆ καὶ add. N 2. — ⁷ Εὐσεβία N 1. — ⁸ εὐσεβείας add. N 2. — ⁹ ἀτήμιμονη M 4. — ¹⁰ ἐπιλάμπει M 1; ἐπιλάμπει, // // // N 2.
13. — ¹ σαββάτω α' τῶν νηστῶν in marg. M 1. — ² (π. π. π.) in marg. N 2. — ³ μὲν add. N 1. — ⁴ τοῦτο N 1, 2. — ⁵ εἶχον N 1; (γ. εἶχ.) παρεῖχον N 2. — ⁶ corr., prius καταντῶν M 3. — ⁷ om. M 3. — ⁸ φθόνῳ M 4. — ⁹ χρόμενος N 1; χρόμενοι N 2. — ¹⁰ κατήσχυον N 1, 2. — ¹¹ πληγῇ M 4. — ¹² ἐπαρδομένη N 2. — ¹³ (τὴν ε. π.) N 1, 2. — ¹⁴ // // // // // ὁ N 2. — ¹⁵ supra lin. N 2; (δηλαδὴ π.) N 1. — ¹⁶ om. M 2. — ¹⁷ (πλ. γ.) N 1. — ¹⁸ om. N 1, 2.

(1) Incipit miraculum de colybis, BHG. 1768. Cf. Commentarii praevii n. 37-39.

καλυφταμένη

PASSIO II

καλυψαμένη πόρρω πον τῶν ῥωμαϊκῶν ὀρίων ἀπεπλανᾶτο· ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἀνοήτῳ ὁ πονηρὸς δαίμων ἔώρα¹⁹, ἥσυχαιεν, ἠνιάτο, ἐδυσφόρει, τοῖς ὄλοις διαπορῶν ἦν, εἰς ἀνάγκην αὐτῷ τὰ πράγματα χωροῦντα ὄρων· ἐπεζήτει τὸν ἐν δυνάμει πάλιν ὑπηρετήσοντα τοῖς βελήμασιν αὐτοῦ τοῖς²⁰ πονηροτάτοις· καὶ ζήτην, ὃ τῶν ἐμῶν κακῶν καὶ τῶν ἀδύλων τοῦ Θεοῦ κριμάτων, εὐρίσκει.

a Iuliano

14. Κωνσταντῖνον γάρ, ὅπερ ἄρι μνήμην ἐθέμεθα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ γνωριζομένων τὸν βίον μεταθεμένων, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ βασιλεὺς ἀναδείκνυται, εἴ γε δεῖ βασιλέα καλεῖν ἐκεῖνον τὸν θεαλέτην οἶμοι τῆς εὐσεβείας γενόμενον καὶ κακίας ὑπηρετήν πάσης¹ καὶ ἀσεβείας παρ' ὄντινασιν² ἄλλον ἀναφανέντα καὶ τοῦ ἰδίου δεσπότην καὶ Θεοῦ καταφραζάμενον, τὸν θεομισῆ λέγω καὶ πάντολμον Ἰουλιανόν· ὃς τὴν ἀληθῆ³ χριστιανῶν πίστιν ἐξαρησάμενος, ὥσπερ οὐδὲν κοινὸν πρὸς⁴ τοιαύτην ψυχῆν⁵ καὶ γνώμην ἔχουσαν, τῇ ματαιᾷ τῶν εἰδώλων προστίθεται πλάνη· ἦν ἐδ κειμένην ἐκεῖνος κακῶς ἀνίστά καὶ καλῶς παθεῖσαν ἀνανοεῖ πάλιν μετὰ πολλοῦ τοῦ πόνου καὶ τῆς ἐπιμελείας, ὥσπερ ἀναπληρῶν αὐτῇ τὸ μεταξὺ τῶν χρόνων ὀστέρισμα καὶ μαρᾶνα φιλονεικῶν τὰ θεῖα τῆς εὐσεβείας νεόφρατα καὶ τὴν ἀριθαλίῃ πίστιν τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦγον ῥίξαις αὐταῖς ἐξελεῖν βουλόμενος· ταύτη τοι καὶ διωγμὸν ἐγέρει τῶν πόποτε μνημονομενομένων ἀριώτερον καὶ κακοτεχνότερον⁶. Ἐπει δὲ πολλοὺς πολλαῖς⁷ τιμωρίαις ὑποβαλὼν ἠκίστα πειθομένους ἔώρα καὶ τοῖς αὐτοῦ βελήμασιν εἰκοντας, ἐπὶ τὸν δόλον καὶ τὰς τέχνας ἐχώρει καὶ τῆς λεοντῆς, ὃ λέγεται, μὴ ἐξικονομένης, καὶ τὴν ἀλωπεκῆν προσετίθει· πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα ἐπιτηδεύει, γονιμωτάτος τε καὶ φιλοτιμωτάτος ὢν τοῖς τεχνάσμασιν, ἔπειτα δὲ καὶ τοιοῦτόν τι ἐπινοεῖ, ὃ καὶ μόνον πρᾶχθῆν ἱκανὸν ἦν αὐτοῦ⁸ τὴν πανοργίαν ἀποδείξει⁹ ἀμύμητον καὶ οἶόν τι γεῦμα γενέσθαι ψυχῆς οὐδὲν ἐλευθερον ἐχούσης οὐδὲ γενναῖον· εἰδὼς γάρ ὃ βδελυρὸς ἐκεῖνος, ἅς ἀφιερῶσι Θεῷ οἱ¹⁰ χριστιανοὶ τῶν νηστειῶν ἡμέρας ὅπως¹¹ οἶόν τε καθαράς αὐτὰς διαφυλάττειν σπουδάζουσιν, οὐδενὸς τῶν περιττῶν ὅτι μὴ μόνον τῶν ἀναγκαίων ἀπογεγόμενοι καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πρόωτην τῶν νηστειῶν τοῦτων ἑβδομάδα, καθ' ἣν οἱ πλείους τῶν φιλαρέτων καὶ ἄσιτοι τὸ παράπαν διατελοῦσιν, ἐπεὶ καὶ πᾶς ἀπτόμενος πράγματα θερμότερον αὐτῷ¹² τὴν ἀρχὴν προσβάλλει, — τοῦτο ἐκεῖνος εἰδὼς τὸν τῆς πόλεως ἔπαρχον μετακαλεσάμενος, τῆς αὐτῆς¹³ αὐτῷ κοινονοῦντα θρησκείας· «Ἐπεὶ,» φησίν, «τὰ τε ἄλλα κακοδαίμονοῦντας Βυζαντίους καὶ εἰς τοὺς θεοὺς ἐξυβρίζοντας¹⁴ οὐδένα τρόπον αὐτοὺς μεταπίσειν οἷοί τε γεγόναμεν, οὔτε γὰρ ἀπειλαῖς ἐφοβήσαμεν, οὐ βασάνοις ἐνδοῦναι παρεσκευάσαμεν, οὐ τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς ἀποστήσαι τῶν δεδογμένων ἰσ-

insidiae struuntur

C

cibariis pollutis

χύσαμεν, οὐκ ἄλλο τι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου Δ ταύτης ἐφενεῖν ἠδυνήθημεν, εἰς νοῦν ἐπήλθε μοι νῦν, ὃ καὶ μὴ βουλομένους πείσει τῶν θυσῶν ἀπογεύσασθαι· ἐπεὶ γὰρ αἱ ἀποτεταγμένοι τούτοις εἰς νηστειῶν ἡμέρας πάρεσι, νῦν γενέσθω σοι σφόδρα ἐπιμελὲς μηδ' ὅτιον ἐφεῖναι μηδενὶ¹⁵ βρωτῶν ἢ¹⁶ ποτῶν ὄνιον εἰς τὴν ἀγορὰν προθεῖναι, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν πάντα περιε- in mercatu
λεῖν, ἐκ δὲ τῶν εἰς θυσίαν ἡμῖν προσφερομέ-
των¹⁷ ἐκθεῖναι καὶ ἐδώως ταῦτα¹⁸ λαμβάνειν
τοὺς βουλομένους παρασκευάσαι· ὅπερ ὡς
ἔφημεν γεγονός, ἀνάγκη πάντως¹⁹ ἢ τῶν θυ-
σιῶν αὐτοὺς ἀπογεύσασθαι ἢ ἐπιγνόντας καὶ
μὴ χρῆσασθαι βουλομένους θήραμα τοῦ λιμοῦ
γενέσθαι, μηδ' ἀποβῆναι ἄλλοθεν ἐπιαιτίασθαι δυ-
ραμένους.» Ταῦτα τὸν τοῦ παρανομοῦ βασιλέως
παρανομότερον ὑπηρετήσῃ²⁰ ἀκηκοῦντα φάναι
λέγεται· «Θεὸθεν σοι, βασιλεῦ, καὶ οὐκ ἄλλοθεν
ἀτεχνῶς τὸ ἐνθύμημα.»

15. Οὕτως οὖν κοινολογησάμενοι καὶ τὰ τῆς S. Theodo-
βουλῆς ὥσπερ εἶχον δεινότατα σκαιωρήσαντες, rus
ἐδέλιπδες ἦσαν αἰρήσειν χριστιανούς οἰόμενοι· E
ἀλλ' οὐκ ἦν τοῦτο τῆς Χριστοῦ¹ ἀκρας χρησ-
τότητος οὐδὲ κηρυχθείας ἐκείνου τῆς πρὸς
ἡμᾶς, τὸ παρῆεν οὕτω τὴν ἀνομίαν ὑψῶσαι
κεφαλὴν καθ' ἡμῶν καὶ τῆς εὐσεβείας κατα-
καυχήσασθαι· διὰ ταῦτα κινδύνῳ περιπίπ-
τουσιν ἡμῖν ἀφανεῖ τὸν λαμπρὸν ἐν μάρτυσιν
ἐπιπέμπει, τὴν ἀμαχον προστασίαν, τὴν ὀξείαν
βοήθειαν, τὸ Θεοῦ δῶρον, τὸν μέγαν Θεόδωρον²·
ὃς ἐπιστὰς τῷ τηρικαίτῃ τῆς ἐκκλησίας ἀρχι-
ερεῖ καὶ ἐπισκόπῳ, οὐκ ὄναρ ἀλλ' ἕπαρ³ ἐπι-
φανόμενος· «Ἰουλιανὸς ὁ μαρὸς,» ἔφη, «διε-
τάξασθε βασιλεὺς κατὰ τὴν πρόωτην ἑβδομάδα
τῶν νηστειῶν περιαιρεθῆναι μὲν τὴν κατὰ τὴν⁴
ἀγορὰν προβεβλημένην καθαρὰν βρώσιν, προ-
τεθῆναι δὲ μεμασμένην αἵματι⁵ καὶ λῆθρῳ τῶν
ἐναγῶν θυσῶν· ἀλλὰ σὺ τοῦτο εἰς νοῦν βαλλό-
μενος διαμάρτυραι τῷ λαῷ μηδένα τῶν τῆ
ἀγορᾶ προτεθέντων βρωμάτων ἢ πομάτων μηδ'
ὅτιον ὀνήσασθαι.» Τοῦ δὲ «καὶ πῶς ἔσται⁶
δυνατὸν» ἐρομένου «τοῖς ἐνδεεῖσι καὶ μηδεμιᾶς
ἡμέρας προασποθεμιέμεν ἔχουσι τὴν τροφήν·
ὃ μάρτυς ἅμα μὲν τὴν ἀπορίαν ἰόμενος, ἅμα δὲ⁷
καὶ γνωρίζων βουλόμενος, ὅστις εἶη· «κόλυβα,
φησίν, αὐτοῖς⁸ παρασχόμενος, ταύτη⁹ τὴν ἐν-
δειαν παραμυθίσασθαι σπουδάσων.» Εἶτα τοῦ
πατριάρχου πάλιν¹⁰ πυθομένου, τί δ' ἂν εἴη τὰ
κόλυβα ταῦτα, «οὐδὲ γὰρ ἐγνωστά μοι,» φησὶ,
«τὸ ὄνομα, ὃ ἅγιος· «Σίτον ἐνήσας,» ἔφη, «διά-
νειμαι¹¹ τούτων εἰς βρώσιν· — οὕτως¹² γὰρ
ἐγχωρίως τὸν ἐφθὸν σίτον ἐν Εὐχαίτοις καλεῖν
σύνηθες — ἐμὲ δὲ εἶναι¹³ Θεόδωρον ἴσθι τὸν
κατὰ τὴν Ἀμασειαν τὴν πρὸς Πόντον ὑπὲρ Χρισ-
τοῦ μαρτυρήσαντα· ὅψ' οὐ καὶ ἀπέσταλμαι νῦν
σωτήρ ὑμέτερος, τῆς τοῦ πονηροῦ ἐνέδρας καὶ
μηχανῆς ὀνύσσομενος¹⁴.»

16. Ταῦτα τὸν ἀρχιερέα μαθόντα ἠδονῆς ἅμα Iulianus
καὶ θαύματος ἔμπλεω γενέσθαι καὶ τοὺς τὴν victus
βασίλῃδα ταύτην πόλιν οἰκοῦντας χριστιανούς

¹⁹ (ἐπεὶ ταῦτα - ἔώρα) om. N 1, 2. — ²⁰ (θελ. α. τοῖς) om. M 1.
14. — ¹ (π. ὀπ.) N 2. — ² παροτινοῦν N 1. — ³ τῶν add. N 1. — ⁴ τὴν add. M 3. — ⁵ (ψ. τοιαύτην) N 1, 2. — ⁶ (κ. κ.) om. N 1. — ⁷ ταῖς add. N 1. — ⁸ αὐτὸν N 1, 2. — ⁹ (ἀπ. τὴν π.) N 1, 2. — ¹⁰ om. N 2. — ¹¹ ὡς add. M 4, N 1, 2. — ¹² κατὰ add. N 2. — ¹³ om. N 2. — ¹⁴ ἐβρίζοντας M 4. — ¹⁵ μηδὲν N 2. — ¹⁶ |||| ἢ ||||

N 2. — ¹⁷ προσφερόμενον N 2. — ¹⁸ τοιαῦτα M 4. — ¹⁹ M 4, N 1, 2 cel. πάντας. — ²⁰ ὑπηρετήν N 1.
15. — ¹ Χριστοῦ τῆς M 4, N 1, 2. — ² (τ. μ. Θ.) om. N 1. — ³ (ὑ)παρ in marg. N 2. — ⁴ (κατὰ τὴν) εἰς N 1, 2. — ⁵ αἵματι M 4. — ⁶ τοῦτο add. M 3, N 1, 2. — ⁷ supra lin. M 1. — ⁸ αὐτοῖς N 2. — ⁹ ταύτην N 1. — ¹⁰ om. M 2. — ¹¹ διάνευε N 1, 2. — ¹² οὕτω N 1, 2. — ¹³ om. N 2. — ¹⁴ ὀνύσσομενος N 1.

μετακαλεσόμενον

A μετακαλεσάμενοι, τὰ τοῦ ἁγίου αὐτοῖς, ὡς ἤκουσεν, ἐπισκεῖσθαι· κἀκείνους ἀκριβῶς φυλάξαι τὰ κελευσθέντα. Πέρας οὖν ἤδη τῆς ἑβδομάδος ἐχούσης, ἐπεὶ ὁ τύραννος ἔγνω εἰς οὐδὲν¹ τὰ τῆς ἐπινοίας χωρήσαντα, ἐξαιρεθῆναι μὲν τῆς ἀγορᾶς τὰ μειωσμένα βρώματα, προτεθῆναι δὲ τὰ συνήθη πάλιν² προστάττει, πολλὸν ἐκείνους γέλωτα τῆς ἀποτυχίας ὀφλήσας, ὥσπερ ἄρα καὶ ἦν ἄξιον. Ἐκ τούτου τί συνέβαινεν; ἐκείνους μὲν ἀθυμίας πάσης πληρωθῆναι καὶ σκυθρωπότους, τοὺς δὲ τῆς αὐτοῦ ἐνέδρας αἰσθημένους χριστιανούς καὶ κρείττους ὀφ-

θέντας αὐτοὺς³ τῇ βοήθειᾳ τοῦ μάρτυρος, ὡς⁴ κηδεμόνι τὴν σωτηρίαν λογιζομένους πάνδημον αὐτῷ συστήσασθαι τὴν πανήγυριν· καὶ οὕτως ἐπικρατῆσαι ἄχρι καὶ τήμερον δι' ἔτους ἡμᾶς τὴν καλὴν ταύτην ἑορτὴν⁵ ἐκτελεῖν οἷα σωτηριῶν τῶ μάρτυρι κατὰ τὴν ἑκτὴν ἡμέραν τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, ἐνχαριστήρια ἑορτάζοντας εἰς δόξαν τοῦ τοῖς αὐτοῦ μέλεσιν ἐνδοξασθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ᾧ πρόκειται πᾶσα⁶ δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις⁷ νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

PASSIO II
Usus edendi colyba perseverat.

16. — ¹ αὐτῷ add. N 1, 2. — ² προστεθῆναι πάλιν δὲ τὰ συνήθη N 1. — ³ αὐτῆς N 1. — ⁴ καὶ M 3. — ⁵ ἑορτὴν ταύτην N 2. — ⁶ om. M 2. — ⁷ σὺν τῷ ἀνάρχω πατρὶ καὶ τῷ ζῴοποι (sic) πνεύματι add. M 3.

IV. VITA ET EDUCATIO S. THEODORI

E codicibus bibl. Nationalis Parisiensis 499 (= 1), bibl. Angelicæ 81 (= 2), bibl. Querinianae A. 3. III (= 3), bibl. Bodleianæ Barocc. 238 (= 4). Cf. Comm. præv. num. 12. E

Βίος καὶ ἀνατροφή τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος¹ Θεοδώρου.

ψυχὴν μαρτυρῆσαι Χριστῷ δυναμένην, συχνῶς ἐπὶ βρωμάτων μεταλήψει προέτρεπεν, ἀρμόδιαι δὲ αὐτὸν παρανέσει τρέφον πέπεικεν οὐχ ὑπὲρ θνητοῦ ἀλλ' ὑπὲρ ἀθανάτου βασιλείως ἀγωνίζεσθαι. Militiæ ascriptus,

Matre
immatura
mortua

1. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος¹ Θεοδώρου πατὴρ μὲν Ἐρυθραῖος ὄνομα², ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ³ φιλόσοφος, Πολυξένη δὲ ἡ μήτηρ ἐκ παρθενίας αὐτῷ συναφθεῖσα. Ἐξ ὧν ὁ εὐγενὴς Θεόδωρος τῷ πρώτῳ τῆς συναφθείας ἔτει γενέσθαι⁴· τῆς δὲ μητρὸς ἐν τῇ λοχείᾳ⁵ θανούσης, χριστιανῆν⁶ ὁ πατὴρ οὐχ εὐρίσκων τιθῆναι ἐσκέφατο τέχνην τὸ παιδίον ἐκτρέφει· καὶ διὰ τὸν καθαίρων καὶ πτίσων κριθᾶς⁷ ἄμφω τε ἐρῶν⁸ ἀρμόδιως σὺν ὕδατι καὶ μέλιτος μιγνύς τὸ ἄκοῦν εἰς ἀγγεῖον μετέβαλεν⁹· ἔβλεπεν ἔχον ἐκτόπιμα¹⁰ τιθῆναι¹¹, ὅπερ τὸ βρέφος ἀντὶ μαστῶν¹² συνέχον τῷ στόματι καθάπερ γάλα τὸν χυλὸν ἠδὲως ἐφείλκετο· εἶτα τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ τῶν οὐδόντων ἐκφρῆντων τῷ νέῳ, ἄρτον ἐκ σμηδαλέως πεπεμένον οἶνον ἐγκαταβρέχον¹³ λευκὸν κοχλιαῖον αὐτὸν¹⁴ ὁ πατὴρ διέτρεφεν, ἔπειτα καὶ ὀπωρῶν ταῖς ἀπαλοτέροις¹⁵ καὶ λαχάνων δὲ τοῖς χρηστοτέροις· σαρκῶν γὰρ οὐδὲ ἀκμάζοντι συνεχώρησεν¹⁶ ὁ πατὴρ¹⁷ ἀπογεύσασθαι τῷ παιδί. Ἐκτὼ τοίνυν ἐναντῷ Πρόκλῳ τινὶ χαμαιδιδασκάλῳ (1) τὸν νέον συνίστησι· καὶ τρισὶν ἐκείνῳ φοιτήσαντα¹⁸ χρόνοι στρατιωτῆν ποιεῖται τοῦ Καίσαρος, τῷ φρονουδῶντι τὴν πόλιν Ἀμασειαν¹⁹ λεγεῶνι συναριθμήσας. Τούτου εἰς ἀκμὴν προσελθόντα θεασάμενος, τοῖς ὀπλοῖς ἅμα τοῖς συνηλικιώταις παιδοτριβοῦμενον, Ἑλλάδιός τις ἀνὴρ χριστιανὸς καὶ ἐν ἀρετῇ ζῶν καὶ χάριν ἔχων Θεοῦ οἰκῶν τε ἐν ὑπέρῳ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, ὃ Θήρα προσαγορεύεται²⁰, ἔνθα καὶ ὁ τῶν στρατιωτῶν κατάλογος ἠθροίζετο μελετῶν ἐν εἰρήρῃ τὸν πόλεμον, καὶ γινώσκων ὅτι ἔχει

2. Ὡς δὲ πάντων ἐκράτει τῶν ἐταίρων ὁ Θεόδωρος γνώμη τε καὶ ῥώμη καὶ τῇ περὶ τὸν ταξιαρχὴν εἰσότητι, τινὲς τῶν στρατιωτῶν βασκαίνοντες αὐτῷ τῆς ἀρετῆς τῷ ταξιαρχῇ διαβάλλουσιν οἷα τοὺς μὲν θεοὺς αὐτοῦ βδελυττόμενον¹, ξένο δὲ κατ' ἴδιαν λατρεύοντα Θεῷ². Κατεξέτασας οὖν ὁ ταξιαρχὴς καὶ γινώσκων εἶναι αὐτὸν χριστιανόν, σφόδρα μὲν ἐλυπήθη τῷ μάλιστα φιλεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, πλείστα δὲ³ ἐνουθέτει τιμὰς τε αὐτῷ καὶ προκοπὰς καὶ χρήματα ἰκανὰ καὶ τὴν παρὰ Καίσαρος⁴ δόξαν ἐπαγγελλόμενος, εἰ γε ἴδῃαι τῇ τε Πέρᾳ⁵ καὶ τῷ Ἀρεῖ προθύμως ἀνάσχοιτο. Ἀνεμίμησεν τε αὐτὸν καὶ τῆς προσοψῆς αὐτῷ νεότητος καὶ τῶν κολαστηρίων τὸ φρικωδέστατον καὶ ὡς οὐ χεῖρ τὴν κορυφῆν βιαίως ἀπολλύονα ζωὴν. Ἐπεὶ δὲ πάντῃ μὴ περὶ θόμενον ἑώρα, παρησιαστικώτερον δὲ μᾶλλον ἀποκρινόμενον καὶ βασιλέα Χριστὸν ἐπιγραφόμενον, τότε καὶ φρονῶν οἰκῆσαι καὶ πληγὰς ὑπομεῖναι καὶ τὸ διὰ τέλος πνεύρι διαφθερῆναι προσέταττεν⁶. Καὶ οὕτω⁷ μὲν ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιωτῆς ἀνδρείως ἐνίκησεν τὴν ἀσέβειαν, τελειωθείς ἐν Ἀμασειᾷ τῇ πόλει τοῦ Ἐυξείνου Πόντου⁸. Τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ περιστείλαντες⁹ ἄνδρες εὐλαβεῖς ἡσυχῆ¹⁰ ἀπέθεντο ὁσίως ἐν μνήματι. Οἱ δὲ τὰ Ἐδχαῖτα¹¹ οἰκοῦντες ἀδελφοὶ τοῖς ἐπὶ τῆς¹² Ἀμασειῶν ὁμόφροσιν ἐνοχλοῦσι¹³ σφοδρότερον, τὰ λείψανα λαβεῖν τοῦ ἁγίου¹⁴ βουλόμενοι, λέγοντες τοῦτο ζῶντα αὐτὸν διατεταχῆναι. Ἐγὼ μὲν οὖν <εἰς¹⁵> οἶον πέρας ἐξήμει ἡ¹⁶

deos colere
renuit

F

et Amasiae
martyrium
subit.

De
reliquiis

Lemma. — ¹ μάρτυρος 2.

1. — ¹ (καὶ ἐνδ. μεγ.) om. 2, 3. — ² τοῦνομα 2, om. 3. — ³ om. 3. — ⁴ γενέσθαι 2. — ⁵ λοχεία 2; λογία 3. — ⁶ χριστιανῆς 2, 3. — ⁷ κριθᾶς 2. — ⁸ ἐρῶν 3. — ⁹ μετέβαλεν 3. — ¹⁰ ἐκ τυπώμα 3. — ¹¹ τιθῆναι 2; τιθειῖον prius τιθειῖον 3; σιτιθῖον 1. — ¹² μαστῶν 2, 3. — ¹³ ἐγκαταβρέχον 3. — ¹⁴ τούτου 2, 3. — ¹⁵ ἀπαλοτέροις 3. — ¹⁶ ἀνεχώρησεν 3. — ¹⁷ (ὁ πατὴρ) om. 2, 3. —

¹⁸ φοιτήσαντι 2. — ¹⁹ Ἀμασειαν 2. — ²⁰ προσαγορεύετο 3.

2. — ¹ βδελυσσόμενον 2, 3. — ² corr., prius Θεῶν 3. — ³ ὁμῶς add. 2, 3. — ⁴ καίσαρι 2, 3. — ⁵ ἡεᾶ 2. — ⁶ προσέτατον 3. — ⁷ οὕτως 3. — ⁸ (E. Π.) Ἐλεσπόντου 3, 2 (Ἐλε|||σποντου). — ⁹ ἡσυχίαι add. 2, 3. — ¹⁰ om. 2, 3. — ¹¹ Ἐδχαῖτα 2. — ¹² τοῖς 2. — ¹³ ὀχλοῦσιν 3. — ¹⁴ ὁσίως 2, 3. — ¹⁵ om. 1, 2, 3. — ¹⁶ τῇ 2. —

(1) Χαμαιδιδασκαλός magister grammatices, etiam apud ENACRITUM, Hist. eccl. IV, 26, 29, 36.

τοιαύτη

contentio. τοιαύτη φιλονεκία οὐκ ἐπίσταμαι, τῇ δὲ σῇ ἐν δόξῳ μεγαλομάρτυρος τοῦ Θεοδώρου Τήρωνος περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῆς αἰχμαλωτισθεῖσης ὑπὸ τοῦ δράκοντος. ὄνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στη- D ριχθῆναι 15.

17 αὐτῆς 1, 2, 3. — 18 αὐτὸ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν add. 2.

V. NARRATIO DE TRUCIDATO DRACONE

E codice Vindobonensi Hist. graec. 126 (= 4). Cf. Comm. praev. num. 15.

Θαῦμα καὶ διήγησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐν δόξῳ μεγαλομάρτυρος τοῦ Θεοδώρου Τήρωνος περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ τῆς αἰχμαλωτισθεῖσης ὑπὸ τοῦ δράκοντος.

λέγει πρὸς τὸν λαόν· «Ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἡμᾶς· ἀντὶ δὲ αὐτοῦ ἡμεῖς ἀποθνήσκωμεν· ὁ δὲ αὐτὸς ζήσεται.»

In regno Samuelis

1. Ὅσοι (1) μὲν εἰς τὸν φιλόνηρον Θεὸν τὰς ἐλπίδας ἐκτιθέμενοι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς πίστεως ἐν προσευχῇ ἀποπληροῦντες, καθ' ἐκάστην ἡμέραν τὰς δεήσεις μὴ ἐκλείπτωσαν καὶ πάσης μὲν τῆς προσδοκίᾳ καὶ προκειμένης ἡμέρας τοῦ μάρτυρος θεασάμενοι τὴν ἀκοὴν καὶ τὸ ὄμμα ἐγκλίνομεν 1 ἐπὶ τοῖς ἐνδοξοτάτοις αὐτοῦ θαύμασι τοῖς περὶ τοῦ δράκοντος γενομένοις. Ἐγένετο γὰρ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκεῖνοις τοῦ πιστοτάτου Σαμουὴλ 2 βασιλεύοντος, ἐγράφη ἐν τῇ στρατολογίᾳ στρατιώτης εὐθαλῆς καὶ εὐγενῆς τῷ γένει, ἀήττητος τῆς ἀνδρείας, ἡγαπημένος πάμπολλα ὑπὸ τοῦ βασιλέως, τοῦ ὄνομα Θεόδωρος. Ἐν δὲ τῇ πόλει ἐκεῖνῃ καὶ τῇ χώρᾳ, ἐν ἣ κατόκει ὁ βασιλεὺς, ἀπεκρατεῖτο ὄδιον ὀλίγον καὶ κατεκυριεύετο ὑπὸ δεινοτάτου δράκοντος. Κατὰ καιρὸν δὲ ἔδιδεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς θυσίαν ταύρους δώδεκα καὶ κριούς εἴκοσι πέντε καὶ ἄλλα τινὰ βρώματα· καὶ οὕτως ἀπέλυεν τὸ ὕδωρ καὶ ἐποτίζετο ὁ λαὸς καὶ τὰ κτήνη τῆς πόλεως ἐκεῖνης. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἔπυνσεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐνυπνιάσθη· καὶ ὡς εἶδεν τὸ ἐνύπνιον, ἐφοβήθη λίαν. Καὶ ἀναστὰς τῷ πρωτῷ καὶ πέμψας τὸν Θεόδωρον ἐψήφισεν τὴν στρατολογίαν αὐτοῦ ἐν τάχει. Καὶ μετὰ τοῦτο συναχθέντες, ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς δοχὴν μεγάλην καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως ἐκεῖνης. Καὶ λέγει αὐτοῖς· «Ἐίδον ἐν ἐνυπνίῳ μου, ἄρχοντές μου, ἄνθρωπον ἄζωστον καὶ Ἀμαλίην, ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κρατοῦντα 3 ὄμφαλαν καὶ ἐν τῇ ἐτέρα χειρὶ ἐσπασμένον μάχαιραν, καὶ ἄλλοι τινὲς μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρῶτος ἐπέβη μοι καὶ κατέσφαξέ με καὶ οὐκ ἐφείσατο τὴν βασιλείαν μου.» Καὶ ἀποκριθέντες οἱ ἄρχοντες εἶπον· «Ἡμεῖς, δέσποτα, τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον οὐκ οἶδαμεν οὔτε γνωρίζομεν αὐτόν.» Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν· «Μὰ τὸν βασιλεύοντά με Θεόν, εἴαν οὐκ 4 εὐρεθῆ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀπεροσφίω 4 τὴν βασιλείαν μου καὶ διωχθῶσιν οἱ ἄρχοντές μου καὶ τὰ στρατεύματά μου καταπέσουσιν.» Ἰδὼν δὲ ὁ Θεόδωρος τὸν βασιλέα λυπούμενον καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ δήμου,

2. Καὶ ταῦτα εἰπόν ὁ Θεόδωρος, ἀναστὰς τῷ πρωτῷ ἔλαβεν τὸν ἱππον αὐτοῦ τὸν πρῶτον καὶ τὸ ἄρμα (2) αὐτοῦ διέδραμεν εἰς τὰ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα. Καὶ τὸν ζητούμενον ὑπὸ τοῦ βασιλέως οὐκ εὗρεν. Καὶ μετὰ πολλὰς ἡμέρας ἦλθεν εἰς τὴν Συρίαν καὶ ἤγγισεν εἰς Μαῦρον ὄρος σκοτεινὸν καὶ διέβη αὐτό. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον καὶ εὗρεν ἐκεῖ διωρυγμένην γῆν καὶ παρ' ἀφανῶν 1 κεκλεισμένην. Καὶ ἐρευνησας εὗρεν ἐκεῖ ἄμφορον καὶ εὗρεν Σαρακηνοὺς ὡσεὶ <ἀνδρας τεσσαράκοντα καὶ γυναῖκας ὀγδοήκοντα καὶ 2> παῖδας ἑκατόν. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτοὺς ὁ Θεόδωρος, συνέδησεν αὐτοὺς εὐθὺς καὶ στραφεὶς διώδενσεν εἰς τὰ ἔθνη. Καὶ φέρον αὐτοὺς ἦλθεν εἰς γῆν τῶν Ῥωμαίων, ἔνθα ἀνέκειτο ὁ βασιλεὺς. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὅτι ὁ Θεόδωρος ἔρχεται, ἐπάρας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπήρτησεν αὐτὸν μακρόθεν. Καὶ ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς τοὺς Σαρακηνοὺς, ἐγνωρίσεν καὶ τὸν ἀλλόφυλον, καθὼς ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ εἴωρακεν. Καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄρχοντας· «Μὰ τὸν βασιλεύοντά με Θεόν οὕτως με τῇ νυκτὶ ἐσφαξεν καὶ οὐκ ἐφείσατο τὴν βασιλείαν μου.» Καὶ ἐκέλεσεν εὐθὺς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτμηθῆναι καὶ τοὺς ἐνέα φονεθῆναι καὶ τοὺς τριάκοντα βληθῆναι ἐν τῇ φυλακῇ καὶ τὰς γυναῖκας προθῆναι εἰς δοῦλα. Καὶ περιχαρῆς γενόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν καιρὸν ἐκείνον ἡμέλησεν τὸν δράκοντα καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν. Καὶ ἐκράτησε τὸ ὕδωρ. Καὶ ἦσαν ὁ λαὸς τῆς χώρας λειψόμενοι 3 ἀπὸ τοῦ ὕδατος.

Theodorus Saracenos debellat,

E

quorum duces in somnio reat viderat.

fontis aditus a dracone intercluditur.

Regis somnium.

F

Mater Theodori ad fontem accedens

1. — 1 ἐκκλίνομεν 1. — 2 in ceteris codd. Σαούλ. — 3 κρατοῦντα 1. — 4 ἴτα 1. 2. — 1 παρὰ φανῶν 1. — 2 supplet Veselovskij

ore personis slavonicae. — 3 λυπούμενοι 1. 3. — 1 στρωγλάς 1. — 2 om. 1, supplevi ex 6.

(1) Lectu digna sunt quae de hoc libello eiusque slavica interpretatione scripsit A. N. VESELOVSKIJ in Сборникъ отд. рускаго языка и словесности имп. Академіи наукъ, t. XX, 6 (1879-80),

p. 1-14. — (2) Ἄρμα al. ἄρμα armatura seu arma. — (3) Σάμβατρον al. σαῦμβατρον (cod. 6), ἀλφαστρος (codd. 2, 3), κάδον (cod. 5), amphora seu situla. — (4) Aliter alii codices locum referunt : ἀναρουν-

-γῆν

A γῆν. Κατελθοῦσα δὲ κάτω εἶδεν ἕδωρ ὀλίγον καὶ δῆσας τὸν ἵππον πρὸς τὴν πηγὴν εἰσῆλθεν κάτω. Καὶ λαβὼν ἕδωρ ἐξῆλθεν καὶ ἐπότισε τὸν ἵππον. Ἴδὼν δὲ ὁ δράκων τὴν κόρην ὠραίαν τῆ ἡλικία καὶ εὐμορφοειδῆ τὴν ὄψιν καὶ πάγκαλον πᾶν, ἠβουλήθη ἀρπάσαι αὐτήν. Εἰσελθοῦσα δὲ ἐκ τρίτου εἰς τὴν πηγὴν, ἔστη ὁ δράκων μέσον τῆς θύρας συρίζων. Καὶ ἀκούσασα ἡ κόρη τὸν συρισμὸν τοῦ δράκοντος, ἀπὸ τοῦ φόβου ῥίψασα τὸ σάλβαστρον πρὸς τὴν πηγὴν καὶ ἀτενίσασα πρὸς αὐτὸν εἶδεν τὴν ὄρασιν αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἐγένετο ὡσεὶ νεκρά. Καὶ λαβὼν αὐτὴν ὁ δράκων ἤγαγεν εἰς τὸ σπήλιον πρὸς τὴν φωλεάν αὐτοῦ. Καὶ ἠσφάλισεν αὐτὴν τὴν πύλιν. Τινὲς δὲ τῶν οἰκτιῶν εἰσῆλθον ζητοῦντες αὐτήν καὶ μηδὲν εὐρόντες ἀλλὰ τὸν ἵππον εὐρόντες ἕξω δεδεμένον καὶ τὸ σάλβαστρον πρὸς τὴν πηγὴν, ἐπιστάθησαν ὅτι ἠσπάγη ὑπὸ τοῦ δράκοντος καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς κλαίοντες. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος ἦν ἐν τῷ παλατίῳ. Καὶ πληρώσας τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ εὐρών τὴν ἀνάρασιν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐπυνθάνετο περὶ αὐτῆς. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ οἰκέται αὐτοῦ ὅτι· Ἄ ἡ μήτηρ σου καὶ ἡ κούρη ἡμῶν ἠσπάγη ὑπὸ τοῦ δράκοντος καὶ οὐδεὶς εἶδεν τὴ γένονεν. Καὶ ταῦτα ἀκούσας ὁ μακάριος Θεόδωρος κλαίον καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν· Οἱμοί, μήτηρ ἐμῆ, οὐδεὶς ἐβόηθησέ σοι ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἵνα ἴδῃ τὸ δεινὸν θηρῶν ἐρχόμενον ἐπὶ σοί; Πῶς ἠσπάσας θεωρήσαι τὰ μέλη σου μελιζόμενα καὶ τὰς σάρκας σου δαπανωμένας; πῶς ἐχωρίσθης τῆς ἀγαθῆς σου ψυχῆς χωρὶς ἀγγέλου, μήτηρ μου, μὴ κελύοντος τοῦ Θεοῦ; οἱμοί, μήτηρ ἐμῆ, οὐκέτι ὄφρα μοι τῆς θεωρίας σου, οὐκέτι περιπλακῶσί με αἱ ἅγια ἀγκάλαι σου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ μακάριος Θεόδωρος κλαίον ἠσύχασεν. Καὶ ἀναστὰς τῷ πρωτῷ ἔλαβεν τὸν ἵππον αὐτοῦ τὸν πρωτὸν καὶ περιζωσάμενος τῷ ἄρματι αὐτοῦ, ἀπῆλθε πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ πολεμῆσαι τὸν δράκοντα.

B 4. Καὶ ἐδηλιάθη ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ ἐπᾶρας τὴν τάξιν αὐτοῦ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Θεόδωρον πρὸς παραμυθίαν αὐτοῦ λέγων πρὸς αὐτόν· Ἐκκνον Θεόδωρε, τὸ οὐκ ἰσχύεις πληρῶσαι, μὴ βουλήθῃς ἄρξασθαι μήτε πολεμήσης. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· Οἶδας, δέσποτα, ὅτι εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ὅπου με ἀπέστειλας, συνεργουῖντος καὶ θέλοντος τοῦ Θεοῦ καὶ σου ἐπαινέσει ἀνδρείως ἐπολιτεύσα. Ἐπίδῃ τὴν ὀδύνησιν τῆς μητρὸς μου, ἐν ἧ ἐχωρήθην εἰς τὴν κοιλίαν αὐτῆς καὶ ὀδυνήσασα ἔτεκε με ἐκ τῶν σπλάγχθων αὐτῆς καὶ ἔδωκέν μοι γάλα θηλάσαι καὶ πολλὰ κοιτάσασα δι' ἐμέ, ἵνα ἐν καιρῷ γήρους διατηρῶ αὐτὴν ἀπὸ παντοίων πειρασμῶν. Καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίτω αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δεινοῦ θηρίου. Ὁ δὲ βασιλεὺς λέγει πρὸς αὐτόν· Οἶδα, τέκνον Θεόδωρε, ὅτι εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ὅπου σε ἀπέστειλα, ἀνδρείως ἐπολι-

μησας, ὅτι ἔχεις βραχίονα ὑψηλὸν καὶ τοῦν ἀσάλευτον καὶ ἄρματα ἐκλεκτὰ καὶ ἵππους καλοὺς καὶ στρατιώτας μετὰ σοῦ καὶ νικᾷς. Ἐπὶ δὲ τὴν πύλιν ταύτην, ἣν βοῦλεσαι διοδεῦσαι, τὴν στενὴν καὶ ματαίαν ὁδὸν τοῦ δράκοντος οὐκ ἔστιν πῶς σαλευῖσαι ὀρθῶς, οὔτε ἄρμα γυρίσαι, ἀλλὰ τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσει. Τί εὐρήσεις ἔμπροσθέν σου κτενεῖν καιρίας; ἀλλὰ καὶ ὁ δράκων ἐάν σε ὄψεται, ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ καταλῆει τὸ φῶς σου, ὅτι ἔστιν τὸ εἶδος αὐτοῦ φοικτόν καὶ φοβερόν καὶ τρομάζωσιν αἱ χεῖρές σου καὶ οὐκ ἔχεις αὐτῷ τι ἐργάσασθαι. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· Μὴ με δειλήρης, δέσποτα. Ἐγὼ δοκιμάζω καὶ συμβάλλω, καὶ ἐάν ἴδω ὅτι νικῶ αὐτόν, ἐπὶ πλείον χαρήσεται ἡ ψυχὴ μου. Εἰ δὲ θεωρήσω ὅτι νικᾷ με, ἀφίνω αὐτὸν καὶ χωρίζομαι. Λέγει αὐτῷ ὁ βασιλεὺς· Καλὴ βουλή, ἥπερ βοῦλεσαι, Θεόδωρε· ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς πολεμούμενος, ἐάν οὐκ ἰσχύῃ καὶ ὑπερβαίῃς αὐτόν, τότε δέχεται εἰρήνην. Εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι νικᾷ σε, εἰρήνην οὐ δέχεται. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· Μὴ με δειλήρης, δέσποτα, ἀλλὰ σοὶ λέγω· τὸν οἶκόν μου ἐν ἀγαθοῖς κερβερῆσον, τὰ οἰκήματά μου καὶ τὰ χρήματά μου δὸς χήραις καὶ ὀρφανοῖς καὶ τοῖς δούλοις μου ἐλευθέρωσον, τοὺς ἵππους μου πώλησον καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ οἴκου μου μοῖραν δὸς πᾶσιν. Τὰ δὲ ὄπλα τοῦ πολέμου μου ἄς ἐξῆ ἡ βασιλεῖα σου καὶ τὸ πρωτὸν σάββατον τῶν ἁγίων νηστεῶν ἐπιτέλεσον γενέσθαι ἐπὶ τοῦ ὀνόματός μου, καὶ ταῖς εὐχαῖς σου συναπόλυσόν με καὶ μὴ δειλήρης με, δέσποτα. Ἴδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸ ἀμετάθετον τῆς καρδίας αὐτοῦ, ἐκλίνας τὰ γόνατα κατὰ ἀνατολὰς λέγων· Κύριε ὁ Θεός, ὁ συνοδεύσας τοὺς θεράποντάς σου Ἰακώβ καὶ Ἰωσήφ μέλλοντας εἰσελθεῖν εἰς Αἴγυπτον καὶ κρῆτος τῆς βασιλείας αὐτῶν ἔδωκας, αὐτός, δέσποτα κύριε ὁ Θεός, ὁ τῶν ἀπεγνωσμένων βοηθός καὶ λυτρωτὴς τῶν κινδυνευόντων καὶ φωτισμὸς τῶν ἐσκοτισμένων, ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀναξίου δούλου σου καὶ βοήθει τὸν δοῦλόν σου Θεόδωρον καὶ ῥῦσαι καὶ διάσωσον αὐτόν ἀπὸ πειρατηρίου καὶ ἀπὸ πάσης ὀργῆς τοῦ ἀντικειμένου· καὶ κέλευσον αὐτὸν ἐν ὑγείᾳ καὶ σωτηρίᾳ ἔλθειν πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς ἐπουρανίου σου βασιλείας ἀξίωσον γενέσθαι. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι ὁ βασιλεὺς τὴν εὐχὴν λέγει πρὸς αὐτόν· Ἐκκνον Θεόδωρε, μὴ δόξης εἰς σάλον τὸν πόδα σου μηδὲ νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε. Ἴδὼν οὐ νυστάξει οὐδὲ ἐπνώσει Κύριος ἐπὶ σκέπη σου καὶ φυλάξει τὴν ψυχὴν σου ὁ Κύριος· Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ. Ὑπαγε, λέγω σοι, Θεόδωρε· κύριος ὁ Θεός γένοιτό σοι βοηθός. Καὶ κλίνας ὁ στρατιώτης τὰ γόνατα ἐδέξατο τὴν εὐχὴν παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν· Ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν ὀφθαλμὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸ σπήλιον ὁ μακάριος Θεόδωρος, ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν πύλιν τοῦ σπηλίου καὶ ἐκά-

NARRATIO
DE
TRUCIDATO
DRACONE
rege eum
frustra
dehortante.

E

Regis
oratio
ad Deum.

F

Psalm.
120, 3, 4, 7.

Psalm.
23, 8.

—³ ἢ add. 1. —⁴ δαπανωμένας 1.

4. —¹ ὀδυνήσας 1. —² χεῖραι 1. —³ ὀπέρ-

μήτη τὴν γυναικαίαν ἀσθένειαν (cod. 2); ἀπορροίρας τὴν γυναικαίαν ἀσθένειαν καὶ ἐνδυσάμενη τὴν ἀνδρικήν πολιτείαν (cod. 3); ἀπέρριψεν τὴν δειλίαν ἅπασαν καὶ

βαίνει 1. —⁴ κῶβ (la supra lin.) 1. —⁵ σάλον 1.

ἐνδυσάμενη τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ (cod. 5); ἐκδυσάμενη τὴν γυναικαίαν στολήν περιεβάλετο ἀνδρικήν (cod. 6). Supra, comment. praev. n. 15.

NARRATIO
DE
TRUCIDATO
DRACONE

θητο τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐκδεχόμενος τὸν στρατιώτην. Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀμεριμνήσας ἀνεχώρησεν ἐν τῷ παλατίῳ. Περίλυτος δὲ γενόμενος ὁ βασιλεὺς περὶ τοῦ στρατιώτου καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἐνδόξους τοῦ παλατίου, λέγει πρὸς αὐτούς· «Λεῦτε, πάντες πρεσβύτεροι καὶ ἀδελφοί, ποιήσωμεν δέησιν πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ῥύσῃται τὸν στρατιώτην ἐκ τοῦ δεινοῦ θηρίου, ὃν ἐγὼ κακῶς καὶ ἀφρόνως ἀπέλυσα.»

Serpentes
duodecim
qui matrem
custodiunt

5. Ὁ δὲ Θεόδωρος εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσώτερον σπήλαιον εἰς τὴν φωλεάν τοῦ δράκοντος καὶ εἶδεν τὴν μητέρα αὐτοῦ ὡς κόρην ἐπὶ δίφρῳ καθεζομένην καὶ δώδεκα ὄφιοι ¹ κέκλω αὐτῆς καὶ ἀσπίδα μιὰρὰ ἔκειτο ἔμπροσθεν αὐτῆς· καὶ ὁ γέρον δράκων ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ καὶ ἕτερα ἑρπετὰ μικρὰ μετὰ μεγάλων ἦσαν φυλάσσοντα ² τὴν κόρην. Καὶ ἰδὼν αὐτὰ ὁ Θεόδωρος ἐδειλάσεν· καὶ πάλιν θεασάμενος τὸ κάλλος τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐβρονλήθη αὐτὴν περιπτύξασθαι. Καὶ κινήσας πρὸς αὐτήν, ἐταράχθησαν

B οἱ ὄφιοι ¹ κατ' αὐτοῦ καὶ ἔβρουγον ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ ἡ μιὰρὰ ἀσπίς ἐσφύριζεν καὶ ἐδάφιζεν τὰ χεῖλη αὐτῆς. Καὶ ὁ γέρον ἐνανθῆν, ὥστε μηκέτι καταπιεῖν ζῶντα. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος ἰδὼν τὸν ὄχλον τῶν ἑρπετῶν ἐδειλάσεν καὶ ἤσχετο λέγων· «Κύριε ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα ἐπιστάμενος, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, ἀναρχε, ἀράτε, ἀκατάληπτε, ἀπερίγραπτε, ὁ πεδήσας τὴν θάλασσαν τῷ προστάγματι σου καὶ δώσας αὐτῇ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς καὶ δράκοντα ὃν

Theodorus

Psalm.
103, 25, 26.

ἔπλασας ἐμπαῖζειν αὐτὰ· ἐπίβλεπον ἐπὶ τὴν δέησίν μου καὶ ἐνίσχυσον τὸν βραχιόνά μου καὶ δὸς δύναμιν ³ τὰς χεῖράς μου. Κράτνον τὴν δεξιάν μου καὶ στερέωσον τὴν καρδίαν μου, ἵνα μὴ αἰσχνῶ, ἵνα τροπώσωμαι τοὺς ἰοβόλους καὶ δεινοὺς καὶ μιαινοὺς δράκοντας ἵνα δοξασθῇ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, Κύριε.» Καὶ ἐκτείνας τὴν ἱομφαλὴν αὐτοῦ ἐφόνησε τοὺς δώδεκα ὄφεις καὶ τὴν ἀσπίδα ἀνήλωσεν καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινεν καὶ πᾶσαν τὴν στρατολογίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ μέγας δράκων οὐκ ἦν ἔσω, ἀλλ' ἐπήραγεν ἔξω τοῦ κρηνηῖσαι. Καὶ περιπλακείς ὁ Θεόδωρος τὴν μητέρα αὐτοῦ, χαίρων κατεφίλει αὐτὴν λέγων· «Λεῦρο, κυρία μου μήτηρ, ἐξέλωμεν ἐκ τοῦ ἑδάφους τοῦτον καὶ ῥυθώσωμεν ἐκ τοῦ ἄδου τὰς χεῖρας.» Καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· «Οἴμοι, γλυκυτότατόν μου τέκνον, πῶς ἐτόλμησας ἐλθεῖν ἐνθάδε· πῶς οὐκ ἐφείσω τῆς νεότητός σου καὶ παρεδόθης εἰς θάνατον δι' ἐμέ; Καὶ καλὸν εἶχον πρὸ τοῦ σε ἐλθεῖν ἐνθάδε, εἰ εἶχα ἀποθανεῖν, ἵνα μὴ θεωρήσω τὴν πανευδύν σου καὶ ὥραϊν ἡλικίαν πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μισοῦ κλονομένην καὶ τὸ αἷμά σου ὅπο τὰ χεῖλη αὐτοῦ λείχασθαι.»

et draco-
nem
irruentem

6. Καὶ ἔτι λαλούντων παρέστη καὶ ὁ μέγας δράκων καὶ ἔστη εἰς τὴν θύραν συρῶν. Τὸ δὲ εἶδος αὐτοῦ φοβερόν καὶ φοικτόν πάν· τὸ γὰρ μήκος αὐτοῦ ὑπέραγεν πῆχυν δώδεκα, ἔχοντα τρεῖς κεφαλὰς καὶ κρατῶν παῖδας δύο καὶ τρεῖς ἐλάφους πρὸς τὸ σνκαλιῖσαι τὰ παιδία σὺν τῇ κόρῃ, ἵνα ἀπόκρισιν δίδωσιν αὐτῇ. Καὶ συγκύρας ὁ μιαινὸς δράκων καὶ ἰδὼν τὸν οἶκον

αὐτοῦ ἐγκαταλειμμένον καὶ τὸν στρατιώτην D ἰστάμενον κρατοῦντα τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ὡς εἶδεν αὐτούς, ἐθνιώθη σφόδρα καὶ ἐπεριπεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὡσεὶ ἀτμίδας καμίνου. Ὁ δὲ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Θεόδωρος ἰδὼν αὐτὸν ἐδειλάσεν καὶ εἰσθήκισεν καὶ ἀλλήλων θεώρων. Ὁ μὲν δράκων ἐτήρει τοῦ στρατιώτου τὴν ἐπήρειαν, ὁ δὲ Θεόδωρος τὴν ἐαυτοῦ κεφαλὴν· καὶ εὐχόμενος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἔλεγεν·

«Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐν ὕδασι τὸν Ἰωνᾶν ἐμβαλὼν ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης καὶ κατέπιεν αὐτὸν τὸ κῆτος τῆς θαλάσσης τῇ σῇ προστάξει καὶ οὐκ ἐφλέθη εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, ὁ τὸν Μωϋσῆν καὶ Ἰσραὴλ διασώσας ἐκ δουλείας Φαραὼ, ὁ λυτρωσάμενος τὸν Δαυὶδ ἐκ στόματος λεόντων, διάσωσον καμὲ τὸν δοῦλόν σου, ὅπως τροπώσωμαι καὶ τοῦτον τὸν δράκοντα.» Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα·

«Θάρσει, Θεόδωρε· ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σου.» Καὶ ἔλαβεν θάρσος παρὰ Θεοῦ καὶ ἐξέτεινε τὴν ἱομφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν τὸν δράκοντα. Καὶ συσφιχθεὶς ὁ δράκων ἠσφάλισεν τὰς θύρας τοῦ μὴ χεῖν εἰσοδὸν οὔτε ἐξοδόν. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεόδωρος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἡμέρας ἐπτὰ, λυπούμενος καὶ εὐχόμενος πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ἐν οὐρανοῖς κατοικῶν, ὁ τὰ ἀδηλα καὶ τὰ κρυφία τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενος, ὁ διαρρήξας πέτραν ἐν ἐρήμῳ καὶ κλειθρα ἄδου διαρρήξας καὶ δεσμὰ διακλάσας, ἐπίβλεπον ἐπὶ τὴν δέησίν μου, ὅτι ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ μου εἰς σχομὰς ὀρέων, κατέβην εἰς γῆν, ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι, καὶ ἀναβῆτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωὴ μου πρὸς σε, κύριε ὁ Θεός μου.» Ὁ δὲ Θεός θέλων σῶσαι καὶ ἀναγαγεῖν αὐτὸν ἀπέστειλε Γαβριὴλ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ διέσρηξε τὸ ὕδωρ τοῦ πορεύεσθαι τὴν προτέραν αὐτοῦ ὁδόν. Καὶ ἐπέδειξε τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Θεόδωρον συμπλεῖσαι μετὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο παῖδας. Καὶ ἦλθον ἀνατέλλοντος ἐξῆλθον εἰς τὸ φῶς· καὶ ἰδοὺ νεφέλη φωτὸς ἐπεσκίασεν αὐτούς καὶ ἐξῆλθον ἐκ ἑδωρ ὡσεὶ ποταμὸς μέγας. Καὶ ἰδόντες οἱ ἄνθρωποι τῆς χώρας ἐκείνης τὸ ὕδωρ καὶ τὸν δοῦλον τοῦ Θεοῦ Θεόδωρον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο παῖδας, δραμόντες ἀπῆλθον καὶ ἀπήγγειλαν τὸν βασιλεῖ, ὅτι ὁ Θεόδωρος ἔρχεται. Καὶ ἐλάρη χαρὰν μεγάλην καὶ δορυήματα παρέσχε τοῖς τοῦτο ἀναγγεῖλαισι. Καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν, ὅτι καὶ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε καὶ πᾶσαν τὴν στρατιάν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν πρὸς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἀγκυλισάμενος μετὰ δακρύων καὶ χαρᾶς κατεφίλησεν αὐτόν. Κατέστησεν δὲ πάλιν αὐτὸν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ τιμὴν καὶ τάξιν. Καὶ πάλιν τῶν ἔθνων τὰ πολέμια ἐνοῦσαν μετ' αὐτοῦ. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος καὶ μετέστη ὁ Θεόδωρος εἰς ἕτερον πόλιν. Καὶ ἦν ἐκεῖ βασιλεὺς ἑλληγίνον ὀνόματι Μαξιμιανὸς καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐμαρτύρησεν τὴν καλὴν ὁμολογίαν. Καὶ πιστεύσας εὐκρινῶς ἔλαβεν τοὺς στεφάνους παρὰ τοῦ κρείον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ion. 2, 1;
Exod. 14,
30;
Dan. 6, 22.

interimil;

post sep-
tem dies

Ion. 2,
6, 7.

ab angelo
Gabriele
liberatur.

5. — ¹ ἴτα 1. — ² φυλάσσων 1. — ³ om. 1.

A

VI. VITA EDUCATIO ET MIRACULA S. THEODORI

E codice Vindobonensi Theol. graec. 60 = A 3. Cf. Comm. praev. num. 20-23.

Βίος πρὸ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ ἐκ παιδὸς ἀναγωγή τε καὶ ἀξίσεις καὶ θαύματα ἐξαιτία τοῦ ἁγίου καὶ πανευδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου.

ἐναρέτον πολιτείας καὶ τῆς εἰς Θεὸν θερμῆς αὐτοῦ καὶ ἀνποκρίτου πίστεως· πρὸς δὲ βλέποντες μόνον καὶ ἄλλο μηδὲν σκοποῦντες οὕτω καὶ διηγησώμεθα καὶ σιωπησώμεθα τὰ λόγον καὶ σιωπῆς ἀξία· γραφέσθω τοιγαροῦν ἡ προλάμπειν τῶν θαυμάτων φελλουσα τοῦ ἁγιοτάτου ἀνδρὸς ἀνατροφή τε καὶ μαρτυρία ὅθεν τε ἔγω καὶ τίνος τῆς αἰτίας ἐνταῦθα παραγενόμενος τότε τὸν τόπον ἠγάπησε καὶ ἐδόκησεν ἐν αὐτῷ, ὅπως ἂν γνῶ γενεὰ ἐτέρα, υἱοὶ τεχνησόμενοι, καὶ ἀναγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν Θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν καὶ τὴν ἴσῃν τούτῳ μεταδιώκουσιν ἀρετῆν. Καθῶσον δὲ ἡμῖν ἐφικτόν, τῷ συντετημένῳ λόγῳ χηρησώμεθα, ἐπειδὴ κόρος λόγον ἐξ ἀτέχνου μάλιστα καὶ ἀπλῆς προῖόν διανοίας πολέμιος ἀκούσις διὸ καὶ συγγνώμην αὐτῷ ρεῖμαι τοῦ ἐντυγχάνοντα.

Orationis argumentum.

Psalms. 101. 19.

E

3. Πατὴρ ἐπῆρχε τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου αὐτῆ ἢ πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα χώρα· ἐδγενῆς γὰρ καὶ οὗτος τῶν ἀπ' ἥλιον ἀνατολῶν· καὶ πατὴρ μὲν αὐτῷ τοῦνομα Ἐρῆθριος, Πολυξένη δὲ μήτηρ, ἥστινος ἐν τῇ λοχεῖα θανοῦσης, χριστιανῆν ὁ πατὴρ οὐχ ἐδρίσκων τὴν ἡγήνην τὴν τοῦ παιδίου ἐκθροῦναι ἐσκέφατο· καὶ δὴ παρὸς καθαίρων καὶ πτίσων κριθὰς ἄμφω τε ἔφω ἀμμόδιον ἔδατι καὶ μέλιτι μιγνὸς τὸ ἀκοῦν εἰς ἄγρος ἐβαλλεν ὑελοῦν τιθλίον² ἐκτόπομα· ὅπερ τὸ βρέφος ἀντὶ μαζῶν συνέχον τῷ στόματι καθάπερ γάλα τὸν γυλὸν ἠδέως ἐφείλκετο. Τοῦ δὲ χρόνον προῖόντος καὶ ὀδόντων τῷ νέφ φέντων, ἄρτον ἐκ σεμδάλεως ἔδατι καταβροχῶν ὁπωρῶν τε ταῖς ἀπαλωτέρας καὶ λαχάνων τοῖς χρηστοτέροις ὁ πατὴρ τοῦτον ἐξέτρεφεν· κρεῶν γὰρ οὐδὲ ἀκμάσας ὁ ἅγιος ἀπογενεσασθαι κατεδέξατο. Ἐκτὼ τοίνυν ἐνιαυτῷ τῷ τῶν χριστιανῶν διδασκάλῳ τὸν νέον συνίστησι καὶ ὀλίγοις ἐκείνῳ φοιτήσαντα χρόνοις στρατιώτην καὶ ἄκων τοῦτον ποιεῖται τοῦ Καίσαρος· τοῦ δὲ πατρὸς λοιπὸν τελευτήσαντος, ληφθεὶς ἐκ τῆς ἐνεγκαιμένης πρὸς στρατιωτικὸς καταλόγου ὁ γεννάδας, οὕτως μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν διεβη πρὸς τὴν Ἀμάσιαν, τῆς χειμερινῆς ἀνέσεως τοῖς στρατιώταις ἐκέισε παρὰ τῶν κρατούντων τότε διαταχθείσης. Ὡς δὲ πάντων ἐκράτει τὸν ἐταίρων ἐν πᾶσιν ὁ Θεόδωρος, ῥώμῃ καὶ μεγέθει καὶ τρόπῳ χρηστότητι καὶ τῇ πρὸς τὸν ταξίαρχην εὐνοίᾳ, τινὲς τῶν ὀμηλικῶν βασκίηρατες τοῦτον αὐτῷ διαβάλλουσι ὡς οἶα τοὺς μὲν θεοὺς αὐτοῦ βδελυττόμενον, ξένῳ δὲ κατ' ἰδίαν καὶ ἀγνώστῳ Θεῷ λατρεύοντα· τοῦτο γινὸς ὁ μακάριος Θεόδωρος, τὸν ἴδιον δεσπότην Χριστὸν μιμησάμενος, μικρὸν ὑπεχώρησεν· παρασκευῆς μὲν γὰρ οὕτως εἶχε καὶ γνώμης, ὡς πάντα ὀδῶς οἶσων ἐξ ὧν στεφανοὶ Χριστὸς τοὺς τὴν ἐκείνου ζηλοῦντας ὑπερ ἡμῶν ἀβλήσιν. Ἄλλ' ἐπεὶπερ νόμιμον αὐτῷ εἶδει καὶ τὸν ἀγῶνα γενέσθαι, νόμος δὲ μαρτυρίας μήτε ἐθελοντὰς πρὸς

Sancti patria et parentes.

Militiae adiunctus,

Exordium. 1. Εὐλόγητός ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Eph. I, 3. ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογία πνευματικῇ καὶ συναγωγῶν ἀπαρτας τῇ ἐτησίῳ ταύτῃ κυκλικῇ περιόδῳ ἐν τῇ τοῦ ἀθλοφόρου σκηπῆ, ἐν ἣ τῆθησαύρισται τὸ παντὸς κτήματος πολλὴ¹ τιμιώτερον αὐτοῦ λεφτανον, ὡς ἐν ὄρει ἁγίῳ Σιών, ἀκούσαι τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ καὶ πορεύεσθαι ἐν αὐταῖς· ὁ καὶ νῦν εὐδοκῆσας τοῖς πλουσίοις αὐτοῦ οἰκτιρμοῖς φθάσαι πάλιν ἡμᾶς τὴν γενέθλιον ταύτην τῆς πανηγύρεως ἑορτὴν πρὸς αἶνον καὶ δόξαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ὅς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς τοὺς ἀναξίους διακόνους θεῶν μυστηρίων γενέσθαι καὶ τῶν αὐτοῦ θαυμάτων ὀφρηγῆτάς· καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ὅτι ἐπλήσθη πᾶσα ἡ γῆ τοῦ γνώοναι τὸν κύριον· διὸ καὶ ἡμεῖς ὡσερ ἐξ ἔπνον τῆς νοθείας ἡμῶν ἐγεροθέντες τῇ τοῦ παναγίου πνεύματος συνεργείᾳ καὶ γνόντες ἐκ τῶν θεῶν γραφῶν, ὅτι πᾶς ὁ ἀρχόμενος λόγον καὶ πράγματος ἐκ Θεοῦ τε ἀρχεσθαι καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι ὀφείλει, ἔσθην ποιησώμεθα τὴν ἀρχήν.

B 2. Χριστὸς ἐστὶν ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ἀδελφοί, ὁ δὲ οἶκτον τὸν¹ πρὸς ἡμᾶς ἀναστάς ἐκ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν καὶ κατελθὼν ἐπὶ γῆς σάρκα τε ἀναλαβὼν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας καὶ προσελθὼν ἐξ αὐτῆς Θεὸς τέλειος καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ αὐτός, ὁ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ὁ πρῶτος μάρτυς ἐπὶ τῶν σταυρῶν ἀνελθὼν καὶ τὸ τοῦ διαβόλου κράτος ἐν αὐτῷ κατελθὼν· ὅς ἐρόσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· αὐτὸς τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἤρεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν. Αὐτὸν οὐδὲν ἐπικαλεσάμενοι καὶ ἡμεῖς τὸν τὰ

C 1 Cor. 1, 4. ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐκλεξάμενον, ὀλίγα τινὰ τῶν εἰς ἡμᾶς ἐλθόντων ἐκ τῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου τοῦτου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου θαυμάτων εἰπεῖν τολμήσωμεν, ὅρω καὶ κανόνι τῇ ἀληθείᾳ χρωόμενοι καὶ μηδὲν πλέω τῷ λόγῳ προσχαριζόμενοι. Οὐδὲ γὰρ θάλασσά ποτε δεῖται τῶν εἰσρεόντων εἰς αὐτὴν ποταμῶν, κἂν εἰσρέωσιν ὅτι πλείστοι καὶ μέγιστοι, οὕτε τι τῶν εἰσοσόντων πρὸς ἐγκωμίων ἔπαινον ὁ νῦν ἐμφημοῖμος ἐπιδέεται, διότι αὐτὸς μὲν τοῖς συνελθοῦσι πρόκειται πᾶσιν ἄυλος καρνεκία καὶ τροφή φθορᾶς πάσης ὑψηλοτέρα², τοῖς δὲ πτωχοτάτοις ἡμῖν τοῦτο σπουδάζειν ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ δι' ἐδχῆς ἐδωρησάτο, ὥστε καταρτίζειν τὸν λαὸν κυρίου πρὸς μίμησιν καὶ ζῆλον τῆς αὐτοῦ

1. — ¹ πολλὰ A 3 plerumque. 2. — ¹ τὸ A 3. — ² ὑψηλοτέρω A 3. Novembris Tomus IV.

3. — ¹ τῶν ἡμῶν A 3. — ² τῶν ἡμῶν A 3.

VITA S. THEODORI

haud procul Amasia

Exod. 8, 12.

B precibus

Psalms 144, 18, 19.

fontem aquae elicuit.

Cf. Is. 8, 6.

Dum locus desertus

τὸν ἀγῶνα χωρεῖν φειδοὶ τῶν διωκόντων καὶ τῶν ἀσθενεστέρων μῆτε παρόντος ἀναδέεσθαι, τὸ μὲν γὰρ θράσους, τὸ δὲ ἀνανδρίας ἐστίν, κἂν τοῦτῳ τιμῶν ἐκεῖνος τὸν νομοθέτην, τί μηχανάται; μᾶλλον δὲ πρὸς τί φέρεται παρὰ τῆς πάντα πόρρωθεν³ προμηθουμένης σοφῶς τὰ ἡμέτερα προνοίας κινούμενος; τῆς Ἀμασέων λαθραῶς ἔποικουρῆς καταλαμβάνει ἀπὸ τινος μεσαιτάτης πεδιάδος ἐπὶ τῆ τοῦ ἡλίου καταπαύσει λόφον τινὰ ἐπιμήκη· καὶ γενόμενος ἐν τῇ τοῦτον ἀκρωρεῖα, στὰς μετέωρος καὶ κατασκοπήσας πάντοθεν καὶ τερφθεὶς τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ εὐφρανθεὶς τῷ πνεύματι ἐπὶ τῇ ἡσυχῶς προσπαρκακίμην τοποθεσίᾳ, θεωρεῖ ἔποικειμενον ἀλώδη σεμνὸν τόπον· ἐν ᾧ καταβάς καὶ ἐνδιατριψάς πρὸς βραχὺ μὴ ἐθρηκῶς τε ἕδωρ πρὸς παραμυθίαν, ἀτενίσας εἰς τὸ ἕψος τοῦ οὐρανοῦ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐπιμηθεὶς τῆς πρὸς τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ Μωσῆν θείας φωνῆς τό· « τί βῶξ πρὸς με; » λεγοῦσης, νοερώς προσήχητο τῇ διανοίᾳ πρὸς τὸν τῆς δόξης κύριον· « ἐπίβλεψον, δέσποτα, » λέγων, « πατωκράτορ κύριε, καὶ ῥῶν καὶ δὸς παραμυθίαν ἀναγέξεως τοῖς ἐπιτεκλιμένοις τὸ θαναταστὸν σου ὄνομα, ἐπιστάμενος, ὡς διὰ τὴν εἰς σὲ πίστιν καὶ τὸν μονογενῆ σου υἱὸν καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὴν μίαν πατωδύναμον θεότητα προήρημαι καὶ σπεύδω πόθῳ τῷ πρὸς σὲ ἀξιοθῆναι τοῦ μαρτυρίου. »

Ἀδίκτα τοίνυν κατὰ τὸν ψαλμῶδόν, ὅτι ἐγγὺς κύριος τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ ὡς θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιῶν, ἐπειδὲν καὶ ἐπὶ τοῦτῳ τῷ μάρτυρι νοερώς ἐντυγχάνοντι καὶ θανατοουργεῖ κακέτι, δι' αὐτοῦ δωροσάμενος πλουσίαν πηγὴν ἕδατος ζῶντος· ἦτις καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο πᾶσαν ἐκκλησίαν παρέχει τοῖς παροῦσι δι' ἐκεῖνης τῆς λεωφόρου καὶ παρατυγχάνουσιν, ἀφθόνως τῆς δαφιλείας τῆς θεοδορητῶν ἐκεῖνης ἀενάου πηγῆς καὶ ταύτης ἀπολαύουσιν· διὸ καὶ παραγίνεται ἅπαντας τὸν θανατοποιὸν Θεὸν ἀνυμνεῖν. Ὡστερ γὰρ ποτε τῷ μεγάλῳ Ἡσαΐα ἐπήκουσεν ὁ τὸν προφητῶν καὶ ἡμῶν Θεός, πολιορκομένης τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῶν πολεμίων καὶ δίψει φλεγομένης, καὶ τὴν μεγάλην καὶ θαυμασίαν πηγὴν ἐκείνην τοῦ Σιλωὰμ ἐξώμβρυσεν, ἣν καὶ ἀπεσταλμένην ὁ δημιουργὸς ὄνομασθῆναι ἐδόκησεν, περισσάσας τὸν ἑαυτοῦ λαόν, οὕτω κἀνταῦθα τῷ καλλινίῳ μάρτυρι ταύτην παρέσχετο.

4. Τηρικαῦτα μὲν τὴν αὐτοῦ δίψαν παραμυθισάμενος, μέχρι δὲ καὶ ῥῶν πᾶσιν ἀπλῶς χαρίζόμενος, τὸν τε τόπον τὸ πρὶν γέρον καὶ ἀοικητον δι' ἀνδρείαν ὑπάρχοντα οἰκισθῆναι ἐδόκησεν· εὐχαριστήσας τοίνυν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τοῦτῳ θαύματι καὶ τὸν μεγαλόδορον κύριον ἀνυμνήσας θαροῦσας τε τῇ ψυχῇ καὶ ἀγασθεὶς τῷ πνεύματι ὁ ἠέρολαμπρος μάρτυς θείᾳ οἰκονομίᾳ ἀτενίσας καὶ ἑωρακῶς ἀντικρὺς πρὸς ἕψος ἐπηγμένον ὄρος καὶ περὶ τὸν πρόποδα τοῦτον παρακείμενον βραχύτατον χωρίον ἀπῆκισμένον πολυοχλίας πόλεον καὶ τερφθεὶς ἐν αὐτῷ, ὅπερ πλήρης ὄπηχε θηρίων καὶ ἐρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν τοῦτῳ γενόμενος καὶ ἐθρηκῶς ἐνικμον¹ καὶ χλοάζοντα τόπον καὶ ἰδιάζοντα, ὡς ἀληθέστερον δὲ εἰπεῖν δι' ἐπήρειαν καὶ βλάβην φενκτὸν πάντη τοῖς παραβάλλουσιν, ἀποβὰς τῆς

καθέδρας τοῦ ἵππου ἡσυχῶς ἐκαθέζετο· καὶ ὁρᾷ διειδεσάτην καὶ γλυκείαν πηγὴν καὶ φυτόν μέγιστον ἰσάμενον, ἐν ᾧ ἐφώλευεν θηρίον δράκοντος εἶδος ἔχον· διὸ καὶ ὁ τόπος ἀβατος ἐπήρχεν, ὡς μηδενὸς τῶν πάντων τολμῶντος προσφάσαι μῆτε ἀνθρώπων μῆτε κτήνων· παραχηρμα γὰρ τὸ πλησιάσαν ἀνηλίσκετο ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου θηρίου· προνοία δὲ τοῦ τὰ πάντα σοφῶς οἰκονομοῦντος Θεοῦ καὶ προβλεπομένου φιλανθρώπως τὰ κρεῖττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας ἐκ τοῦ παραδόξου παρῆν καὶ ἡ δέσποια τοῦ ἡθῆντος χωρίου· αὕτη δὲ ἦν συγκλητικὴ βασιλικῶν γένους τῶν τῆς Ῥωμαίων τὰ σῆπτα διεπόντων, τῶν ἀμφὶ Μαξιμιανὸν λέγω καὶ Μαξιμίνον· οἵτινες διεγνώκότες αὐτὴν προσκνεῖν τὴν αὐτῶν εἰδωλομανίαν, αἰδοῦμενοι ταύτην ὡς ἑπ' αὐτῆς μητρικῶς παιδαγωγηθέντες καὶ διὰ τοῦτο φυσικὴν στοργὴν φυλάξαι βουλομένοι μηχανῶνται τῷ κακοῦργῳ τῆς ἑαυτῶν γνώμης σκοπῷ παραχορησάσαι αὐτῆς τῆς οἰκείας πατρίδος τὴν μετανάστασιν, αὐτῆς τοῦτο ἐφιμερῆς μᾶλλον καὶ ἑρασιμῶς ἐροῦσης τὴν ἀπὸ Ῥώμης ἔποχούρησιν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ πρὸς πολλῶν ψυχῶν σωτηρίαν· ἦτις μετὰ πολλῆς τῆς τε ἑπ' αὐτῶν μεγαλοφύχου προσηπῆς τῆς τε ἰδίας οὐσίας καὶ οἰκτερίας καταλβούσα τὴν Ἀμασέων πόλιν ἐν αὐτῇ ἡρετίσαστο κατοικήσαι ἦν μετὰ πάσης ἀδείας καὶ ἐξουσίας παραγενομένην ταύτην οἱ πολῖται δεξάμενοι καὶ δωροφορήσαντες, ὡς οἷα βασιλικῶν γένους τυγχάνουσιν καὶ ἐπιφερομένην πρὸς τοὺς τότε ἡγεμονεύοντας βασιλικὰ προστάγματα ὥστε πᾶσαν προσαγοῖν τὴν τε πρόπονσαν τιμὴν νέμειν αὐτῇ καὶ ὑπεκκείν, πρὸς τοῦτοις τε καὶ οἰκήσεις καὶ κτήματα ποικίλα καὶ εὐφορα ἀτελῆ προσερχθῆναι αὐτῇ πρὸς ἀστενοχώρητον ἐπιφρεσίαν, πάντα τὰ προσταχθέντα παρὰ τῶν τυράνων ἐπλήρωσαν. Οἱ τε πιστοὶ κτήτορες ταύτην ὑποδεξάμενοι καὶ ἑωρακῶς κατὰ τὴν εὐσεβῆ αὐτῆς ἐπίκλησιν εὐσεβῶς ζῶσαν καὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν σέβουσαν, μετὰ πάσης προθυμίας καὶ εὐθυμίας προσέτερον αὐτῇ. Τῆς δὲ εἰδωλολατρείας τότε ἀμαζούσης καὶ πολλῶν μαρτύρων ληθθέντων διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἡ φιλόχριστος Ἐδῆβεια ἐτύθως καὶ ἐπιμελῶς περιφρονούσα τῶν φθαρτῶν τὰ τῶν ἁγίων περιουσοῦσα λείψανα καὶ σεβασμῶς μνηρίζουσα εἰς τὰ ἑαυτῆς κτήματα ἀπειθῆτο. Αὕτη οὖν ὡς προείρηται βουλήσει θείᾳ παραγενομένη ἐν τῷ ἰδίῳ τοῦτῳ κτήματι οὕτω ἐπιλεγόμενῳ Ἐδῆβια, καθῆπερθεν ἐστῶσα καὶ τὸν τοῦ ἁγίου ἵππου κατανοήσασα ἐπισταμένη τε τὸν τόπον ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπικίνδυνον πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας, παρεσθὲ πέμψασα οἰκέτας προσεκαλεῖτο δῆθεν τὸν μάρτυρα.

5. Αὐτοῦ δὲ μὴ βουλομένου ὑπακοῦειν, διαρυστάσασα τῷ θεμῳ ζήλῳ καὶ προσδραμοῦσα, μικρὸν τι δι' ἑαυτῆς, οὐ γὰρ ἐθάρασε πλησίον τοῦ τόπου γενέσθαι, ἐπαταεῖν αὐτήν τὴν χεῖρα ἐβρά· « Ὡ ἀνθρώπε, ὑποχώρει, ὑπέξιβι τοῦ τόπου. » Προσεκαλεῖτο καὶ παρεκάλει ἅμα ἐπιτενοῦσα τῇ χειρὶ μὴ ἐγγυρῶν ἐν τῷ τόπῳ, ἀλλὰ παραγενέσθαι πρὸς αὐτήν. Ὁ δὲ ἅγιος τῇ πολλῇ ταύτης ἐνοστάσει πισθεὶς παραγίνεται πρὸς

dracone infestatus quietem ei praebet,

a muliere christiana

E

F

Eusebia nomine

monetur ut aufugiat;

3. — ³ πόρρωθεν A 3.

4. — ¹ ἐνικμον A 3.

αὐτήν

A αὐτὴν· καὶ ἐγγὺς πλησιάζας καὶ σχῆμα καὶ ἦθος σεμνὸν ἐπ' αὐτῆ θεασάμενος καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο, εἰ θαρρήσοι ἐν αὐτῇ τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Ἦ δὲ φιλόχριστος ὄντως Ἐδσέβεια θεία χάριτι ἐλλαμφθεῖσα¹ καὶ ἐπιγνοῦσα τὸν θεοφιλή σκοπὸν τοῦ μάρτυρος, ἐκηρύττα πόθεν καὶ τίνας χάριν ἀφίκοιτο. Ὁ δὲ ἅγιος οὕτω παρορυσσάμενος² καὶ πάντα αὐτῇ ἀναθέμενος καὶ ὡς διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἐπεχώρησεν, ἐκείνη περιχαρῶς ἀκούσασα καὶ ἅμα τῷ μετώπῳ τὸν σταυρὸν ἐπιγράψασα, λέγει τῷ μάρτυρι· «Κερίε μου, κἀγὼ χριστιανὴ ἐπάρχω καὶ βδελυσομένη τὴν ἐπὶ τῶν εἰδώλων μαρὰν κτίσαν, τὸ εὐτελές τοῦτο χωρίον ἐκτήραμην ὡς ἰδιάζον πρὸς ἄνεσιν.» Καὶ παρήγει καὶ συνεβόλησεν συνείναι αὐτῇ, ὡς μυθεῖν τὸν ἐλλήνων τολμῶντος παρενοχλεῖν αὐτῇ πόποτε ἢ βία ἀφαιρεῖσθαι τίνα τῶν πρὸς αὐτὴν καταφρονῶντων, ὡς πάσαν εὐνομίαν καὶ χάριν κτησαμένην παρὰ τῶν τότε κρατούντων τῆς Ῥωμαίων βασιλείας Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξιμιάνου τῶν τυράννων.

B τοῦ Χριστοῦ ταῦτα ἀκηκόως καὶ παρορυσσάμενος ἐν Κυρίῳ, ἔφη πρὸς αὐτὴν· «Παρακαλῶ σε, δέσποινα καὶ μήτηρ πνευματική, παραχωρήσαι μοι ἀπελθεῖν καὶ πληρωσάμεν τὸν κατὰ Θεὸν σκοπὸν μου· αἰρούμαι γὰρ ἐπὶ τοῦτον τοῦ δράκοντος καταποθῆναι ἢ προσκυνῆσαι τὰ ἀφανῆ καὶ κοφὰ εἰδῶλα καὶ λατρεῖσθαι τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα· πιστεύω δὲ εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὅτι τῇ αὐτοῦ κραταῖᾳ δυνάμει τὸν ἐμφωλεύοντα ἐν τούτῳ τῷ φωτὶ δράκοντα πρότερον ἐκκενήσω καὶ ἐξαφανίσω· καὶ οὕτως πορεύσομαι πεπειθὸς ὡς νικῆσον τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν διάβολον τὸν ἐνεργούντα ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας τῶν εἰδωλομανῶν τούτων ἀνθρώπων.» Ταῦτα ἀκούσασα καὶ εἰς ἔπος τὰς χεῖρας διαπετάσασα, ἰκέτευσεν τὸν τὰ πάντα δρακὶ περιέχοντα παντοκράτορα Θεὸν συνεταμίνα αὐτῷ καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἄρῳνα τελειῶσαι. Τοῦ δὲ ἁγίου σπονδαίως καὶ ἀνδρείως ἐπιστάτους τῷ τόπῳ τοῦ τε φοβεροῦ δράκοντος προσεβύβαντος αὐτῷ, ὁ κραταῖος μάρτυς τῇ λόγῃ τοῦτον ἐκκενήσας καὶ θανατώσας, τῷ τῶν ὄλων δεσπότη κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐδχαριστήριους ἕμους ἀπέπεμψεν τὸν τε τόπον τῆς τοῦ τοιοῦτου θηρὸς ἐπιβολῆς ἠλευθέρωσε, ὥστε τοῦ λοιποῦ πάντα προσερχομένους ἀφόβως μέχρι τὸν δεῦρο καὶ ἀπολαύοντες τῆς ἡδίστης ταύτης ἀενάου ηγγῆς δοξάζειν τὸν παντοδύναμον κύριον.

6. Ἐπὶ τούτοις ἡ φερόμενος καὶ φιλόχριστος Ἐδσέβεια θεασαμένη τὸν ἀήτητον μάρτυρα ἐν μηδεὶ τὸ παράπαν βλαβέντα τὸ τε φοβερὸν θηρίον ἐξηφανισμένον κείμενον πρὸ ποδῶν αὐτοῦ, ἐμεγάλυνεν τὸ θαυμαστὸν ὄνομα τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ, εἰθ' οὕτως τε τὴν πρόεπουσαν ἐδχαριστίαν αὐτῷ προσήγαγεν ἡ ὅσια· πρὸς ἣν ὁ ἅγιος μάρτυς ἔφη· «Ἐπειδὴ, μήτηρ πνευματική, θεῖῳ νεύματι ἠρόδοκισεν ὁ Χριστὸς παραγγεῖσθαι με ἐνθάδε καὶ τὸν αἰσθητὸν τοῦτον δράκοντα ἀποκτείνειν τῷ ὄπλῳ τοῦ τιμίου σταυροῦ, πιστεύω εἰς τὸν μόνον ἀθάνατον καὶ φιλάνθρωπον Θεὸν ἡμῶν, ὡς καὶ τοῦ νοητοῦ δράκον-

τος τὴν κεφαλὴν καταπατήσω τῇ τοῦ Χριστοῦ μου χάριτι· διὸ ἀξιώ τὴν σὴν ἀγιότητα μὴ ἐπεγιδεῖν τὴν αἰτησίην μου, παραγγεῖσθαι δὲ ἐν τῇ ὀνομαθείᾳ πόλει καὶ ἡρίκα τῇ αὐτοῦ συνεργεῖα πληρῶσω τὸν δρόμον τῆς εἰς αὐτὸν ὁμολογίας μου, τὸ ταπεινὸν τοῦτο σῶμά μου ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀποκομίσαι καὶ καταθέσθαι, ἐν ᾧ τῇ τοῦ Χριστοῦ μου δυνάμει τὸν δράκοντα τοῦτον ἀνείλον, διότι ἐνταῦθα ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡρετισάμην τὴν κοίμησιν τῆς μεταστάσεώς μου ἐν τῷ σῶ τούτῳ κτήματι γενέσθαι εἰς αἰωνίαν ἀνάπαυσιν καὶ μνήμην τῆς σῆς φιλοχρίστου ψυχῆς· κἀγὼ αἰτήσω τὸν ἀθλοθέτην μου Χριστὸν τῆς ἐπέμ μοῦ εὐνοίας τὸν ἄξιον μισθὸν παρασχέσθαι σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ τῷ αἰδίῳ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ δόξης.» Τούτοις τοῖς ῥήμασι ἐπικαμφθεῖσα ἡ ὅσια καὶ τοῖς πολλοῖς ὅμοις πεισθεῖσα τοῦ καλλινίκου μάρτυρος, συνέθετο αὐτῷ πράττειν ἅπαντα τὰ παρ' αὐτοῦ διαταχθέντα, πιστωσαμένη αὐτῷ τὸν τῆς δόξης κύριον καὶ μάρτυρα προβαλλομένη τοῦτον ἐπέμ τῆς ἀληθείας· ἐπὶ τούτοις ἐποδέχεται τὸν καλλινίκον¹ καὶ περιποθῆτον μάρτυρα εἰς τὸ ἐαυτῆς οἰκητήριον, τρία κατὰ ταῦτὸν ἐργασάμενον θαύματα, τὰ τότε τῷ χωρίῳ ἐνδιαυτόμενα θηρία καὶ ἐρπετὰ μόνῃ τῇ εἰς Θεὸν σὴν δάκρυσιν προσερχῆ ἠποδιώξαντα τὸν τε παρὰ τῷ ἔδατι ἐμφωλεύοντα καὶ πάντας τοὺς πλησιάζοντας λεμαινόμενον φονεύσαντα² δράκοντα τῇ πανοπλίᾳ τοῦ τιμίου σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν διεδεστάτην καὶ γλυκείαν τοῦδε τοῦ ἔδατος ἀπόλυσιν τοῖς παραβάλλουσι δωρησάμενον. Ἄπερ ἅπαντα ταῦτα ἡ ὅσια θεασαμένη Ἐδσέβεια καὶ γνοῦσα τὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ τῆς ἀλλήσεως ἀγιότητα, προσπεσοῦσα τούτου τοῖς γόνασιν παρεκάλει εἴχεσθαι ἐπὲρ αὐτῆς καὶ τοῦ τόπου περιφρονῆσαι τε τῶν γηίνων τούτων καὶ παρερχομένων ἀφανῶν ἀνθρωπίνων τιμῶν καὶ τῆς προσκαιροῦ ταύτης ζωῆς, τὴν ἐπέμ τοῦτον ἀντάμειψιν κομίζεσθαι μέλλοντα παρὰ τοῦ μεγαλοδόρου Θεοῦ, τὴν αὐτοῦ ἀνεκλάλητον καὶ ἀνεκκαστον τὸν οὐρανῶν βασιλείαν καὶ δι' αὐτῆς τὴν τῶν αἰώνων καὶ ἀτελετήτων ἀγαθῶν ἀπό-

7. Τούτοις τοῖς¹ παρανετικοῖς ῥήμασι ὤσθεθεις ψυχῇ καὶ σώματι ὁ ἅγιος μάρτυς ὄλον ἑαυτὸν ἀναθεῖς τῷ Θεῷ καὶ κραταίωθεθεις τῷ πνεύματι τῇ εἰς αὐτὸν πίστει, καταλαβὼν τὴν Ἀμασίαν θασσαλέῳ τῷ φρονήματι τοῖς ἀθλοῦσιν ἑαυτὸν συγκατέμειξεν, ἄωριαν τε τῆς νεκτὸς ἐπιτηρήσας τὴν παρὰ τῶν εἰδωλολατρῶν τιμωμένην θεὰν αὐτῶν Ἄρτεμιν ἐνέπησεν καὶ ἠφάνισεν· ἐπὶ τούτοις κρατιθέντα τὸν μάρτυρα ἐπὶ τῶν μιᾶρων νεωκόρων καὶ προσαχθέντα τῷ ἡγεμόνι, βοῇ μεγάλη κατεμαρτύρον αὐτῷ, ὡς τοῦ τοιοῦτου δράματος τολμητὴν καὶ τῆς τῶν θεῶν αὐτῶν μητρὸς ὀλετήρα· τοῦτον οὖν ὁ τύραννος ἐπιγνοὺς χριστιανὸν ἑαυτὸν εἶναι καὶ σταυρὸν ἐπιγραφόμενον καὶ Χριστοῦ δοῦλον ὑπάρχειν ὁμολογούντα ὡς καὶ τὸ πρῶν, ἀλλ' οὐδ' αὖτὸ τοῦ Καίσαρος, σφόδρα μὲν ἐλεπήθη τὴν πρὸς αὐτὸν ἦδη εὐνοίαν ἐννοῶν, πλείστα δὲ νοθετῶν καὶ αὐθις προκοπὰς καὶ χεῖματα ἰκανὰ καὶ τὰς παρὰ Καίσαρος

VITA S. THEODORI

optat ut sepeliatur.

E

F

Amasiae

templum incendit

sed Christi fide confisus

draconem hasta confodit.

In praedio Eusebiae

5. — ¹ ἐλλαμφθεῖσα A 3. — ² παρορυσσάμενος A 3.
6. — ¹ corr., prius καλλινίκου A 3. — ² φονεύ-

σας A 3.
7. — ¹ supra lin. A 3. — ² ἀλλὰ οὐ A 3.

δόξας

VITA S. THEODORI

et ipse vivicom-burii damnatur;

ab Eusebia tumulatur.

C

Ad S. Theodorum precatio.

δόξας επαγγελόμενος, εἰ γε θῆσαι τῇ Ῥέα καὶ τῷ Ἄρει προθύμως ἀνάσχοιτο, ὅπως περιτρέψαι τοῦτον τὸν εὐσεβῆ οὐκ ἴσχυσεν λογισμὸν. Ἐπεὶ δὲ πάντῃ μὴ πειθόμενον αὐτῷ διέγνω τὸν ἅγιον, τότε καὶ φρονοῦν οἰκῆσαι παντελῶς ἀσιτοῦντα προσέταπτεν καὶ πληγὰς παμπληθεῖς ὑποστήναι ἐπέτρεψεν, ἐν τε τῷ ξύλῳ προσηλώσας καὶ εἰς ἄκρον τὰς πλευρὰς καταζάνας, τέλος πρὸς κατακωθῆναι τοῦτον κατέκρινεν ὡς οὕτω τὸν ναὸν τῆς μητρὸς τῶν ἀνοσίων θεῶν αὐτῷ καταφλέξαντα. Καὶ ὁ μὲν γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης ῥομίμως ἀθλήσας ἐνίκησεν τὴν ἀσεβείαν, τελειωθείς ἐν Ἀμασίᾳ τῇ πόλει πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν μαρτίων ἐπὶ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξιμίρον τῶν ἀσεβῶν βασιλέων. Ἡ δὲ μακαρία καὶ βασιλίς ὄντως Ἐδσέβεια πάντα τὰ προσεταγμένα πληρῶσαι σπουδάζουσα ἐπιστάσα τῷ μαρτυρίῳ αὐτοῦ δῶρα ἰκανὰ προσενέγκασα τῷ ἡγεμόνι ἤτησατο τὸ τίμιον σῶμα τοῦ ἁγίου καὶ πανενδόξου μάρτυρος· ὁ καὶ λαβοῦσα καὶ ἐντίμως μυσίασα καὶ διακοσμήσασα ὡς ἅγιον καὶ ἁγιάζον τοὺς τοῦτο τιμῶντας καὶ σὺν ἀνδράσιν εὐλαβεῖσι βαστάσασα ἐν τῷ ἰδίῳ οἰκίσκῳ τοῦτο ἀπέθετο, καθάπερ αὐτῇ ὁ ἅγιος ἐνετείλατο, ναὸν αὐτῷ ἐξεγείρασα περικαλλῆ καὶ σεπτῶτατον καὶ ἐν αὐτῷ θησαυρίσασα τὸ πολυτίμητον καὶ σεβάσιμον αὐτοῦ λείψανον· ᾧ προσκαρτεροῦσα ἰκέτευσεν λιτανεύουσα δι' αὐτοῦ νόκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τὸν ἐλεήμονα Κύριον μακαρίως αὐτὴν τελειωθείσαν πλησίον αὐτοῦ κατατεθῆναι, τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν μέχρι τέλους ἀκλινη καὶ ἀσάλευτον σφύρουσα, ὡς κηδεμόνα καὶ προστάτην τῶν αὐτῆς πάντων ἐπάροχοντα· ὁ καὶ τετέλληκεν· ἐγγαῖς γὰρ δικαίων ὑπακούει ὁ Κύριος, διότι ἢ πρὸς τοὺς εἰδούς τῶν ὁμοούλιον διάθεσις ἐπὶ τὸν δεσπότην Χριστὸν τὴν ἀναφορὰν ἔχει, ᾧ δεδουλεῦκασιν³· καὶ ὁ τοὺς διὰ τὴν ἀληθῆ πίστιν ἠβληκώτας τιμῶν δήλος ἐστι τὸν Ἰσον⁴ ζῆλον ἔχειν τῆς πίστεως· ὅθεν καὶ οἱ τοὺς ἁγίους μάρτυρας τιμᾶν εἰσθότες συμμερισταὶ γίνονται πάντων τῶν τοῦτοις ἀποκειμένων στεφάνων. Θανοῦσαν μὲν οὖν τὴν μακαρίαν καὶ φιλόχριστον Ἐδσέβειαν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ πλησίον τῆς τοῦ ἁγίου κοιμήσεως οἱ τε προσήκοντες καὶ οἱ παρ' αὐτῆς καταστάσαντες τοῦ μάρτυρος θεράποντες ἀπέθνετο, μνήμην ταύτης ἐπιτελοῦντες, ἦν καὶ νῦν ἐπιτελεῖν ἀκατάληκτον εὐχόμεθα, ἂνθ' ὦν τὸν ἄσυχλον τοῦτον θησαυρὸν ἐδώρησατο ἡμῖν, τῷ σαββάτῳ τῆς μέσης τῶν νηστεῶν ἐβδομάδος (1), ὡς τῷ σαββάτῳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος ἡ τοῦ ἁγίου κατὰ τὸ εἰσθὸς παγκοσμίως ἐπιτελεῖται γενέθλιος ἑορτή (2).

8. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἐλάχιστοι δοῦλοι, ὃ δέσποτα ἀβλοφῶρε καὶ μάρτυς πιστὲ τοῦ μεγαλοδώρου Χριστοῦ καὶ προσηγῆ ἐξαίρετε ἡμῶν καὶ τῶν ἡμῶν, ὡς προαγωγὴ ὄψιμος καὶ ἀδόκιμος παραφνὰς τῶν σὸν κλάδων, ἡμῶν δὲ πατέρων καὶ καθηγητῶν, ἅμα τῇ σὸν ἡμῖν ταύτῃ ἐντελεῖ λογικῆ σου ποιμνῆ καὶ τῷ πτωχοτάτῳ καὶ οἰκετικῷ σου λαῷ, μακάριε καὶ τρισμακάριε μάρτυς, ὡς θεοδώρητον παρηρησίαν κερτιμένον

πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν δεσπότην καὶ σωτήρα Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα ὡς παραθήκη ἀναδεγμένον γονυκλιτοῦντες αἰτοῦμεν, καὶ διασκορπισθέντας ἐπισυνάγαγε καὶ αἰχμαλωτισθέντας διὰ τὰς πολλὰς ἡμῶν ἀνομίας ὑπὸ τῶν ἀλιτηρίων τοῦτων Ἀγαρητῶν τῶν καὶ ἀποστρεφόμενον τὴν ἐπέρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ πάσης τῆς φέσεως φιλόανθρωπον συγκατάβασιν τῆς οἰκονομίας τοῦ κοινοῦ ἡμῶν δεσπότην καὶ Θεοῦ ἐπανάγαγε τελείως τε ἐκλείποντας παραμύθησαι καὶ μὴ ἐγκαταλίπης τοὺς σοὺς οἰκέτας, ἀλλὰ πάρεσο καὶ φροῦρει καὶ ἐπισκέπει καὶ χειραγῶγει πρὸς τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας· τῶν τε σποδῆ καὶ πόθῳ προσοραμόντων καὶ προστρεχόντων ἐν τῇ σῇ ταύτῃ σεπτῇ ἀλλῇ τοῦ ἁγίου σου σιγήματος τὰς κατὰ Θεὸν αἰτήσεις πρόσδεξαι καὶ προσάγαγε αὐτῷ καὶ τὴν χάριν ἐκείσῳ ἀπειρίαι καταξίωσον, ὅπως τῶν μετὰ σοῦ μετὰ τῶν ἐπιγείων τοῦτων καὶ προσκαίων ἐπιτηδείων καὶ προσφόρων καὶ τῶν ἀτελετητῶν ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἄμην.

9. Ἐνταῦθα τὰ προρηγμένα καλῶς ἔχειν ὀπολαμβάνοντες, φέρε τῷ μετρίῳ ἡμῶν τοῦτω πάλιν λόγῳ τῶν ποικίλων καὶ μεγίστων τοῦ μάρτυρος θαυμάτων συμμέτρως καλῶς ὑπεσχόμεθα εἰς δόξαν Θεοῦ μνημονεύσωμεν. Εἰ γὰρ ὅσα ἠκούσαμεν καὶ θεωρήσαμε κατηξιώθημεν εἰπεῖν βουληθῶμεν, οὐκ ἂν ὁ βραχὺς ἡμῶν χρόνος εἰς τὸ λέγειν ἐπαρκέσειεν.

Θαῦμα δ'. Ἐπι τῷ βίῳ περιούσια ἢ φιλόχριστος καὶ φιλομάρτυς Ἐδσέβεια καὶ τῷ τοῦ ἁγίου προσκαρτεροῦσα λειψάνῳ, εἰκόνα τοῦτον γράφαι καὶ κτήσασθαι ἐβουλεύσατο. Ἐλθοῦσα τοῖνυν πρὸς τὰς τῶν γραφῶν σχῆμά τε καὶ πρόσωπον ἐμνηνεύασα καὶ τὸν οἰκεῖον πόθον τῇ ἐκείνου χειρὶ πληρῶσαι μὴ δυνηθεῖσα σὺν ἀθνημῇ πολλῇ ἐπεχώρησεν οἰκαδε. Οὐ μετ' οὐδὲ πολλῶν δὲ φθάσας ὁ ἅγιος ὥσπερ τις ἐκ μακρᾶς ὁδοῦ στρατιώτης, λέγειν ἐκέλευσεν τῷ γραφεῖ τὸ ἐπὶ τῆς γενναίας προσταχθῆν αὐτῷ· κἀκείνον φήσαντος, ὁ μάρτυς ἐφη πρὸς αὐτόν· «Ὡς ὄρας, ἐμὲ γράφον ἀκριβῶς καὶ πάντως ἀρέσῃς αὐτῇ.» Τῆς οὖν εἰκόνης γραφείσης κἀκείνον ἀφανοῦς καταστάντος, ἰδοὺ καὶ αὐτῇ παραγίνεται· καὶ μαθοῦσα τὴν τοῦ ἁγίου παράστασιν, ὀφθαλμοῦς καὶ χειρᾶς εἰς ἔπος διάρασα τὸν Θεὸν ἐκ καρδίας ἀνέμνησεν, ὡς καὶ ἐν τοῦτω τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς ἐκπληρώσαντα· τὴν τε εἰκόνα λαβοῦσα μετὰ χαρᾶς ἐπὶ τὸν ἴδιον οἶκον ἀνέκαμψε τὴν Ἐδσάϊτα· ἧτις καὶ σφύζεται χάριτι Χριστοῦ μέχρι τῆς σήμερον. Οὕτως τοὺς φιλοῦντας αὐτοὺς ἀγαπῶντες οἱ ἅγιοι, τοῦτοις² ὅταν θέλωσι τὰς αἰτήσεις παρῶντων.

10. Θαῦμα β'. Κατὰ τοὺς ἤδη παρωχηκώτας καιροὺς, ὅτε τὸν Περσῶν ἄθεον ἔθνος τὴν χώραν ἡμῶν κατενέμετο, ἐλθόντες ἐν Ἐδσάϊτοις οἱ βάρβαροι πᾶσαν ζήτησιν καὶ ἀνερευνῆσιν ἐποιοῦντο ἐν τῷ τοῦ ἁγίου σεπτῷ μαρτυρίῳ, διὰ τὸ αὐτοῦ τίμιον λείψανον, οὐδὲ διὰ πόθον

D

E

Miracula.

Imago S. Theodori

ipso praesente delineata.

Eius reliquiae a Persis conquistatae

³ δεδουλεῖν καὶ ἴσον Α 3. — ⁴ ἴσον Α 3. 8. — ¹ τουσοῦς Α 3.

9. — ¹ πολλὸν Α 3 plerumque. — ² τοῦτους Α 3.

(1) S. Eusebiae Euchaitensis memoria agebatur σαββάτῳ τῆς μεσονηστείου. BHG. 632. — (2) Supra, Comm. praev. nn. 48, 58.

εὐχῆς

A εχθῆς, πῶ γὰρ καὶ ὕδωρ ἐσέβοντο τοῖς κτίσμα-
 σιν ἀπὲρ τοῦ κτίστον λατρεύοντες, ἀλλ' ἐνεργεῖα
 δαιμονικῆ τὸν νοῦν κλαπέντες· τῶν δὲ τιμῶν
 τοῦ ἁγίου ὁσπῶν γυμνοθέντων, πάσης μὲν
 τούτους εὐωδίας ἐνέπλησαν, πολλοὺς δὲ τῶν
 παρόντων καὶ ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ὄχλου-
 μένους ἠλευθέρωσαν, πλείστον δὲ ποικιλίας
 νόσους καὶ πάθει σωματικοῖς κατεχομένους
 ἴσασαντο· οἷτινες ἐπιγνόντες τὴν παρὰ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δι' αὐτῶν θαυμα-
 τοποιὸν ἐνεργεῖαν, πῶστε ἕκαστος τῶν ἰαθέντων
 πιστῶν ὡσπερ ἀλεξιτήρια φάρμακα ἐαυτῷ ἐξ
 αὐτῶν ἔθησαύρισεν, εἰ καὶ ἄκοιτες μετ' οὐ
 πολὺ πάντα ἀπέδωκαν, ἀδιαίρητον καὶ ἄσυλον
 τοῦ μάρτυρος τὸ ἐαυτοῦ τίμιον σῶμα τῷ ἰδίῳ
 ᾧ καὶ ἡρετίσαστο ἀμιστικῶ περιβόλῳ διατηρη-
 θῆναι πρεσβεύσαστος· οὐ γὰρ ἐπάσαστο βλέ-
 πων ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ Θεός, ὥστε τρέμειν
 αὐτήν, ἕως καὶ τὸν σὺν τοῖς ὁστέοις ληφθέντα
 χοῦν πᾶς τις ἐφανέρωσεν· ἐπὶ τούτοις γὰρ
 ἐκοπάντες οἱ βάρβαροι πρὸς φόβον τε καὶ ἐκ-
 B πληξίν τραπέντες— ἴσασιν γὰρ θαυμάζειν τὰ
 μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιοι— ἐπέτρεπον
 τοῖς συνελθοῦσι χριστιανοῖς ἀπαραιεῖταις τὰ
 διαμερισθέντα παρ' αὐτῶν ἀποδοῦναι· καὶ δὴ
 ταῦτα πάντα ἀνελλιπῶς ἐπισυναγαγόντες καὶ
 ἐν συνδόνι καθαρᾷ ἐναποθέμενοι ἐσσαντίες τε οἱ
 ἀλιτήριοι ἐπὶ τῇ τούτων φυλακῇ πρεσβύτην τινὰ
 τῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας πρὸς τὰ ταῦτα παρα-
 δοῦναι τῷ τρικαῦτα προεδρευόντι τῆς πόλεως ἡ-
 μῶν ἐπισκόπῳ Ἐλευθερίῳ τῷ μεγάλῳ (1), τῷ καὶ
 τὸν ἅγιον τοῦτον μετὰ τοῦτο ναὸν ἀνακαινίσαντι,
 ἀπεχώρησαν τῆς πόλεως· ὅστις, τούτου τελειω-
 θέντος ἐν αὐτῷ, τὰ σεβάσματα καὶ πολέτμα¹ ἡμῶν
 παντὸς χρόνου καὶ ἀργυρίου τοῦ ἀθλοφόρου
 λείψανον ἐν ἰδιάζοντι πλησίον τῆς κοιμησεως
 τόπῳ ἀπεθησαύρισεν εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῆς
 τοῦ μάρτυρος μεγαλειότητος. Ἄλλ' ἐπανέλθω-
 μεν πρὸς τὸ προκείμενον.

11. Θαῦμα γ'. Ἐτι γὰρ πρὸ τοῦ ἄστεως οἱ
 Πέρσαι διώγοντες, ὑπὸ ὁμομαῶδ' ἐκστρατεύμα-
 τος αἰφνης βλαβέντες καὶ θυμῷ πολλῷ ὑπερῆξέ-
 σαστες, πολλοὺς μὲν τῶν αἰχμαλιῶτων ἐν φόβῳ
 μαχαίρας ἀπέκτειναν, πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν καὶ
 C τὸν τοῦ ἁγίου ναὸν περιᾶ κατέφλεξαν· ἀλλ' οὐ
 πάντῃ λαθεῖν ἠδυνήθησαν, καταλαβόντος αὐτοὺς
 ὄπλοφόρου τοῦ μάρτυρος· πολλὴν γὰρ μήπω
 πορευθεῖσαν ὁδὸν ἀθῆς ἔτερον ὁμομαῶδ' στίφος
 στρατιωτῶν ἐπελθὼν ἐπὶ τὸ λεγόμενον Ὀμφα-
 λῖμον ὄρος τοὺς πολλοὺς ἐξανάλωσεν, τοὺς
 ὑπολοίπους δὲ φθάσαντας ἐπὶ τὸν λεγόμενον
 Ἀέκον ποταμὸν ὡσεὶ λίθων βολίδες χαλάζης
 πληθὸς καταπεμφθὲν ἐξ οὐρανοῦ ἢ θεῖα δίκη
 ἐθανάτωσεν, ὡς μηδὲνα τῶν τὰ τοιαῦτα δεδρα-
 κῶτων εἰς τὰ οἰκεία ἐπανελθεῖν· ἐν ᾧ τόπῳ
 ἔπερ τῆς¹ εἰς τὸν μάρτυρα εὐχαριστίας τὸ τοιοῦ-
 τον ὁμομαῶδ' ἐκστράτευμα ἐκ νέας ναὸν ἤγειρε
 τῷ μάρτυρι ὁμώνυμον ὡς τῆς τοιαύτης νίκης
 αἰτίῳ, ὡς αὐτοὶ διώμνηντο, πρόμαχον εὐρόντες
 αὐτὸν καὶ συμπερονημένον· ὅστις καὶ μέ-
 χοι τῆς σήμερον διαμένει.

12. Θαῦμα ε'. Τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ²
 ἔτει τῆς θεοφυλάκτου καὶ φιλοχριστοῦ βασι-
 λείας < Ῥωμαῶν εἰκοστῷ πρώτῳ > Κων-
 σταντίνου, τῆς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Σαρακη-
 νῶν περαιωθείσης εἰρήνης, ἐν ἀρχῇ τῆς ἐβδό-
 μης ἰνδικτιῶνος καταστρατεύσαντες οἱ ἀλιτή-
 ριοι Ἀγαρηνοὶ, τὴν γῆν ἡμῶν πᾶσαν ἠήμισαν
 διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν· ἐπ' ἀληθείας γὰρ τὰ
 ἀκόλουθα τὰ τοῖς πολεμονέμοις κακὰ κρίσει
 Θεοῦ δικαῖα γίνεται τοῖς ἀξίοις κολάσεως·
 πόλεμος γάρ, φησὶν ὁ προφήτης Ὡσηέ, ἐπὶ
 τέκνα ἀπειθείας ἤλθεν καὶ συναχθήσονται ἐπ'
 αὐτοῖς λαοὶ παιδεῦσαι αὐτοὺς³ ἐν ταῖς ἀδικίαις
 αὐτῶν· τούτων τοίνυν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν γυμνομένων
 καὶ τῇ πόλει ἡμῶν λοιπὸν ἐγγιζόντων, γυνή
 τις σεμνοτάτη ὀπτασίαν ἐώρακεῖα πολλοὺς ταύ-
 την προεξήγγειλεν λέγουσα, ὅτι στίφος πολὺν
 βαρβάρων πρὸ τοῦ τεύχους τῆς πόλεως ἡμῶν
 ἐφραστός ἐθεώρει· καὶ τὴν πόλιν εἰσελθεῖν βο-
 λομένον, κατεῖδεν ἐμφανῶς τὸν μάρτυρα ἐπιπτον
 καὶ ὄπλοφόρον ἐν μέσῳ τῆς πόλεως ἐστῶτα καὶ
 τοῦτοις γενναίως ἀντιπαρατατόμενον⁴· τοῦτο
 δὲ παρ' αὐτῆς ἐωράτο ἐν ᾧ καὶ πάλαι θαυμα-
 τοργήσας ἰσθόρηται τόπῳ ὁ ἅγιος ἐπάνω τῆς
 πόλεως ἐπὶ τῶν ἀγρίων Σκυθῶν τε καὶ Ὀθύνων·
 πολλάκις τοίνυν τῶν Ἀγαρηνῶν προσβαλόντων,
 τοσαντάκις δὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀνατραπέντων— ἀντι-
 στήναι γὰρ οὐκ ἠδύναντο τῷ σταυρῷ καὶ τῷ
 μάρτυρι τοῦ Χριστοῦ— τέλος δὴν αὐτὴν τινα
 ἀγγελικὴν ἢ ἀνθρώπου ἀνωθεν ἐθεάσατο, τοιαύ-
 της ἀκούσασα καὶ φωνῆς λεγούσης πρὸς αὐτόν·
 « Πάρες τούτοις τὴν εἰσοδὸν· οὐ γὰρ ἄνευ
 κυρίου ἀνέβησαν ἐκπολεμησαὶ τὴν χώραν. »
 Τούτων οὖν, ὡς ἡ γυνὴ ἔφη, ἐπακούσας τῶν
 ῥημάτων ὁ ἅγιος, εὐθὺς ἀπεχώρησεν ἀκόλιτον
 μὲν τοῦτοις τὴν εἰσοδὸν παρασχών, τοιαῦτα
 δὲ καθ' ἑαυτὸν τὸ θεῖον πάντως ἐκδύσωσπῶν·
 « Μὴ παραφῶς, δέσποτα Χριστέ ὁ Θεός, τοῖς
 θηροῖς ψυχὰς ἐξομολογούμενον σοὶ· ἐπίβλε-
 ψον καὶ νῦν εἰς τὴν διαθήκην σου καὶ μνησθεῖς
 τοῦ διὰ σὲ καθέντος μου σώματος, ἐλέησον
 τὸν λαόν σου, ὃν μοι κατηξίωσας παραθέσθαι,
 καὶ μὴ μίανωσιν οὗτοι τὸ κατοικητήριον εἰς
 τέλος τοῦ δοῦλου σου. » Καὶ τότε τοίνυν καὶ
 εἰς ἀεὶ τοιαῦτα βοῶντος αὐτοῦ, ὁ μόνος φιλό-
 θρωπος καὶ φρονικὴν κερτιμένος τὴν ἀγαθότητα
 τὰς τούτων δεήσεις δέξασμενος ἔκτειρεν ἡμᾶς
 τοὺς ἁμαρτωλοὺς· κατὰ γὰρ τὰς ἀνομίας
 ἡμῶν οὐκ ἐποίησεν ἡμῖν οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας
 ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔσος
 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος
 τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, ὅτι οἰκτίρων ἐστί,
 μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ
 ταῖς κακίαις ἡμῶν· ἀληθῶς γὰρ ἡ τιμωρία φι-
 λανθρωπία γέγονεν ἡμῖν, διότι παιδεῶν δι-
 καιῶς ἐπαίδευσεν, τῷ δὲ θανάτῳ τῆς ἀπογνώ-
 σεως ἡμᾶς οὐ παρέδωκεν· ἅπαντες γὰρ πληρῶς
 ὀλίγων τινῶν ἐν τοῖς ὄψεσιν διεσώθημεν
 τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτι.
 Ὁρατε, φιλόχριστοι, οἷαν οἱ ἅγιοι παρησίαν
 ἐκτίσαντο πρὸς Θεὸν καὶ ὅπως τὰς ὑπὲρ ἡμῶν

VITA S. THEODORI Anno 934 Saraceni
 Os.10,9,10.
 visi sunt repelli
 Psalm. 73, 19.
 ope S.Theodori.
 Psalm.102, 10, 11.
 Joel, 2, 13.
 Paraenesis.

mirabilia operantur;

Eleutherio episcopo restituitur.

Caedis et incendium

ultio in Persas incidit.

10. — ¹ πολέτμα A 3, πολντιμότερα expectaveris.
 11. — ¹ τῆς ὑπὲρ A 3.

12. — ¹ nullum est θαῦμα δ'. — ² τεσσαρεσκαίδεκάτω A 3. — ³ supplevi, cf. Comm. praev. n. 21. — ⁴ αὐτοῖς A 3. — ⁵ corr., prius ἀντιπαρατατόμενον A 3.

tam esse (supra, n.44) illumque proinde c. annum 972 sedisse non inanis coniectura videtur.

πρεσβείας

- VITA S. THEODORI. *προσβείας τούτω προσάγουσι πάντοτε · τιμήσωμεν τοίνυν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος τὸ τίμιον λείψανόν, παρ' ἡμῶν καταξιώσαν κατασκηνώσαι, καὶ τῆς οὐτο λαμπρῆς αὐτοῦ εὐανδρίας καθάπερ γέρας τὴν ἐτήσιον αὐτοῦ μνήμην πανηγυρίζομεν · ἴσμεν γὰρ καὶ αὐτὸν ἄνθρωπον γεγονότα, ἀλλ' ὡς γενναίως ἀλλήσαντα καὶ τῆς εἰς Χριστὸν εὐσεβείας ἀσμένως προκινδυνεύσαντα ταῖς καθηκούσαις στεφανοῦμεν τιμαῖς, τῆ τῶν ἀνδραγαθημάτων λαμπρότητι τὴν ἀρίστην νέμοντες ψῆφον αὐτῷ πρὸς δόξαν Χριστοῦ τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν.*
- Basilicam destrueremolians. **13.** Θαῦμα ζ'. Ἐπὶ τούτοις τοῦ τοιοῦτου ἀπεχθοῦς ἔθνους τῶν ἐχθρῶν τὴν πόλιν πληροσάντων τὸν τε χειμέριον χρόνον ἐνταῦθα ποιησάντων, ὁ τούτων ἐξάρχην λαχὼν φθόνῳ τινὶ δαιμονικῷ κινήσει πρὸς τὸν πάγκαλον καὶ τερατώτατον τοῦ ἁγίου ναὸν ὀργκτῆρας καὶ μοχλοῦς ἐποίησεν ἱκανούς, κατασκάψαι τοῦτον ἐκ θεμελίων βουλόμενος · ὡς δὲ συναγαγὼν πάντας ἐν τῷ λεχθέντι τιμῷ ναῷ καὶ τὴν περὶ τοῦτου πονηρὰν αὐτοῖς ἔννοιαν ἐξελάλησεν, ἐτι τοῦ λόγον ἐν τῷ στόματι αὐτὸν ὄντος, ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν καὶ πρηγῆς ἐν τῷ ἐδάφει πεσὼν ἐκυλίετο ἀφρίζων καὶ τὴν γλώσσαν αὐτοῦ καταμασώμενος ¹ · οἱ δὲ βάρβαροι τοῦτον ἀρπάσαντες ἐν τῷ οἰκίῳ ἀπέθεντο καταλύματι, τοῦ μὲν σατανικοῦ κολοθέντα τολμήματος, τοῦ δὲ ἐναντίου πνεύματος μὴ ἀπαλλαγέντα.
- barbarus punitur. **14.** Θαῦμα ζ'. Ὡς προειρήκαμεν τοίνυν, ἐνταῦθα χειμασάντων αὐτὸν πολλῶν τε αἰχμαλωσίαν ἀνθρώπων τε καὶ κτηρῶν ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν ἐπισυναγαγόντων καὶ πολλῶν θησιμαίων εἰς τὰς πλατείας, καὶ θύμας καὶ ἐν τοῖς οἴκοις κειμένον, τῆ λιμῷ καὶ τῷ κρύει φθαρόντων αὐτῶν, πᾶσα ἡ πόλις ἐπόλεσεν, μικροῦ καὶ ἄβατος τοῖς ἐχθροῖς γενομένη · ὅθεν καὶ ἀκοντες ὡς εἰπεῖν ἀνεχώρησαν τῷ μαρτίῳ μῆρι · πολλοὶ γοῶν τῶν ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἔξοδον τῶν ἐχθρῶν ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων ἐλθόντες τὴν τε δυσωδεῖαν καὶ ἐρημίαν τῆς πόλεως θεωρήσαντες μετανάσται τῶν ἰδίων ἐν ἄλλαις πόλεσι γενέσθαι ἠβόλοντο · ἀλλὰ καὶ τοῦτο Θεὸν δυνωπήσας ὁ μάρτυρ γενέσθαι οὐ παρεχώρησεν · ταῖς γὰρ αὐτοῦ ἰκεσίαις αἰφνης ὀμβροτόκων νεφελῶν κινήθέντων, τοσοῦτος ἐν μόνῃ τῇ πόλει καὶ οὕτω λάβρος δετὸς τότε ἠρέχθη, οἷος οὐ γέγονεν ὀπίποτε, ὡς φασιν, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν · δι' οὐ καθαρθεῖσα ἡ πόλις τοῖς οἰκήτορας ἐπεσπάσατο χαίροντας.
- Immisso imbre. **15.** Θαῦμα η'. Τὸ ἀκόρεστον ἐπιστάμενος ἡμῶν τῶν πιστῶν πρὸς τὸ ἀκοῦειν τὰ τῶν ἁγίων θαύματα ὡς πάσης εὐφροσύνης ἐμπιπλῶντα τοὺς ἀκούοντας, καὶ τοῦτο τοῖς προκειμένοις ἐπισυναπτῶμεν. Διὰ τὴν κατ' ἔτος γινομένην ἐφοδὸν τῶν ἐχθρῶν τοῖς ὀχυρώμασι προσπελαζόντων ἡμῶν, τῷ καιρῷ εἰς ἱερῆς μετ' ὀλίγων λειτουργῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἐν τῇ πόλει παρεαθεῖς προσκαρτέθει τῷ τοῦ ἁγίου τιμῷ ναῷ · τῆς δὲ ἑαρινῆς μνήμης τοῦτον ἐνδόξως μάρτυρος ἐπιστάσης (1), ἰδοὺ ὥσπερ τις καταιγὶς ἀπροσδόκητος οἱ Σαρακινοὶ τούτοις ἐπέστησαν φάλλουσι τὴν ἐπιλόχνηον τρισαγίαν ῥῆδην ἐν αὐτῇ τῇ παρασκευῇ τῆς ἑαρινῆς παραμονῆς. Πάντων οὖν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν ὡς εἰπεῖν τῆ τοῦ Χριστοῦ χάριτι διαφεθέντων φωνῇ χρησαμένων καὶ δισωθέντων, μόνος συνελθὼν ὁ ἱερὸς ἐνδὸν ἐστὸς ἐν τῷ βήματι. Τοῦτον οὖν κρατήσαντες καὶ ἀγαγόντες ἔξω τοῦ ἁγίου, ἐβασάνισον θάνατον ἀπειλούντες εἰ μὴ τοὺς διαπεφρογῶτας παραδῶ, ἅμα δὲ καὶ τὰ ἱερὰ σκεῦη. Ἄειπνον γοῶν τὴν νέκτα τοῦτον διατελέσαντος, γονῆ τις τῶν συναχμαλώτων τὸν πρεσβύτερον ἰκέτευεν, ὥστε τὸν ἐν τῷ κάστρῳ ὄντα γόνον αὐτῆς ὡς ἴδιον ἔχειν νίον παραθεμένη · ἔλεγεν γὰρ, ὡς οὐ μετὰ πολλὴν ἐκείσε παραγίνεται διασωθεῖς ὁ πρεσβύτερος · καὶ γὰρ διώμνοτο ἡ γυνὴ τὸν ἅγιον μάρτυρα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐωρακέναι παραγόμενον καὶ τὸν πρεσβύτερον βιαίως τῆς τῶν βαρβάρων ἐξαρπάσει χειρὸς πᾶν θυμώμενον κατ' αὐτῶν. Καὶ ταῦτα μὲν τὸ γύναιον διαβεβαιούμενον παρεκάλει · προῖας δὲ ἤδη γενομένης, ἀναστάντες οἱ βάρβαροι τέσσαρσι τε παραδεδωκότες τοῦτον Σαρακινοῖς πρὸ τῶν τειχῶν ὄντες ἐν τῇ πόλει ἀπέστειλαν ἐντειλάμενοι ἡ τοὺς λαθόντας καὶ τὰ ἱερὰ παραδοῦναι ἢ μαχαίρα τοῦτον τῆς ζωῆς ὑπεξαγαγεῖν. Ὡς οὖν ἔνδον γεγονότος μέσον ἔχοντες τοῦτον πεπεδημένον ἀμφότεροι καὶ καταλαβόντες πλησίον τοῦ λεγομένου Τετραπύλου, ὃς ἐστὶν πρὸς ἀποφυγὴν τόπος ἐπιτήδειος, τῶν δεσμῶν αἰφνης αὐτῷ λυθέντων τοὺς τε κατέχοντας ὄσας ὥσπερ τινὰς ἠκρωτηριασμένους καὶ μὴ ἐπάροχτας, δρασμῷ τὴν σωτηρίαν ὤνησαν · οἱ δὲ βάρβαροι ἀμύπολλα διερευνησάμενοι καὶ τοῦτον μηδέπω καὶ νῦν θεασάμενοι, οὕτως ἀπῆλθον κατηγεγυμένον καὶ ἀπρακτοὶ τοῖς ἀποστείλασι τὸ πρᾶχθὲν ἀπαγγείλαντες · καὶ αὐτῶν τῆς πόλεως ἀναχωρησάντων τῆς τε ἐτήσιον μνήμης ἐν ἐκείνῳ τῷ σαββάτῳ ἐνισταμένης καὶ τῆς λειτουργίας ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος ἐπιτελουμένης ὑπὸ τῶν δισωθέντων τῷ διασώσαντι αὐτοὺς παραδόξως Θεῷ καὶ τότε καὶ εἰς αἰὲ τὴν εὐχαριστίαν καὶ ἡμεῖς προσάγειν οὐκ ἀπολήγωμεν, διότι μεγάλη παρ' αὐτῷ καθάπερ ὀρώμεν τῶν ἁγίων ἡ δύναμις · αἰεὶ γὰρ ζῶσιν πάντες οἱ κατὰ Θεὸν ζήσαντες, κὰν τῶν ἐνθένδε ἀπαλλαγῶσιν, καὶ μεγίστην ἔχοντες πρὸς αὐτὸν παρησίαν διασφύζουσι πάντοτε τοὺς ἐπ' αὐτοὺς πεπορθῶτας · καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀληθές, ἀκούσατε καὶ ἄλλο κατ' αὐτὸ γεγονός θαῦμα τοῦ προλαβόντος οὐκ ἔλαττον.
- Paraensis. **13.** — ¹ καταμασώμενος A 3.

(1) De verna S. Theodori commemoratione dictum est in Comm. prae. n. 49.

Barbari
caecitate
percussi.

16. Θαῦμα θ'. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ἐκείνου οἱ τῆς χειρὸς τῶν ἐχθρῶν διασωθέντες ὡς ἔφαμεν λειτουργοί, ἐν τῷ τοῦ ἁγίου εἰσελθόντες λειτουργήσαι παῶν, βοῶν ἢ ἕρπον τοῖς τῆς αὐτοῦ κοιμήσεως προσδεδωμένον καγκέλλοις· περὶ οὐ πλείστα διαποροῦσιν τῇ ἐξῆς τινας τῶν πλησιαζόντων καὶ ἀπὸ τοῦ προσκειμένου ὄρους κατοπιενόντων διηγήσαντο ταῦτα ὡς· ἄνθρωπός τις ἀπὸ τῆς Παφλαγονίας χώρας τὸν βοῶν ἐκείνου φέρον τῷ ἁγίῳ προσαγωγῆν παρ' αὐτοῖς τὴν νύκτα κατέλυσε τῆς παρασκευῆς· τοῦτόν τε τῷ προῦτ' σὺν τῷ βοῖ ἀπιστεῖλαντες τὴν τε ἐφοδὸν τῶν ἐχθρῶν μετὰ τοῦτο μεμαθηκότες καὶ δρασιμῶ χρησάμενοι, ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ἔβλεπον τὸν καρποφόρον ἄνδρα ἐπανερχόμενον· καὶ τοῦτον προσκαλεσάμενοι ἠρώτων, ὅπως περισθεῖς ἐπαρήγητο. Ὁ δὲ διομνήμενος ἔφακεν μηδαμῶς ἐωρακέναι τινὰ, ἀλλ' ἐν τῇ πόλει, φησὶν, εἰσελθὼν καὶ τινα μηδαμῶς εἶδον· τὸν ἑμὸν προσκομισθέντα βοῶν τοῖς

καγκέλλοις τῆς τοῦ ἁγίου κοιμήσεως προσδεδωκώς ἀπεχώρησα. Τοῦτον ἀκηκοότες παρ' αὐτοῦ τῶν ῥημάτων τὸν τε ἄνδρα διασεσωμένον ὁρῶντες, ἀπιστεῖν μὲν παντελῶς οὐκ ἠδύνατο, ἐξίσταντο δὲ ὅμως καὶ διηπόρουν, πῶς τὴν αὐτὴν τοῖς ἐχθροῖς διοδεύσας ὁδὸν τῆς τούτων διεσώθη χειρὸς. Ὅντως θαναμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· οὕτως γὰρ καὶ οἱ τῷ Ἐλισαίῳ ποτὲ ἐπιστάτες Ἀσάριοι¹ ἐπατάχθησαν ὁράσεως ἀγλῆ²· παραδοθέντες τούτῳ καὶ παύριον ἰδεῖν οὐ δυνάμενοι, καίτοι ἐγγυὲς ἔχοντες τὸν ζητούμενον· ὡς καὶ νῦν ὁ μάρτυς τὸν πρὸς αὐτὸν μετὰ πίστεως ἤκοντα σέσωκεν, ἐνσάμενος τοῦτον τῆς φονίας τῶν ἐχθρῶν δεξιᾶς, εἰς δόξαν καὶ εὐχαριστίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ καὶ Θεῷ δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

VITA S.
THEODORIIV Reg.
6, 18.B 16. — ¹ Ἀσάριοι A 3. — ² ἁ ὁράσια χλεθή A 3; ὁράσεως ἀγλῆ Ed. Kurtz.

E

VII. LAUDATIO S. THEODORI A. CHRYSIPPO

CUM LIBELLO MIRACULORUM

E codicibus A 1 = Parisiensis bibl. Nat. 1452, A 3 = Vindobonensis Theol. gr. 60, A 5 = Ambrosiano F. 144. sup., A 6 = Romano bibl. Angelicae 106, B 1 = Hierosolymitano S. Sepulchri I, B 2 = Genuensi Missionis Urb. 34, B 3 = Brixiansi bibl. Queriniana A. III. 3 et E = Eustratii excerpta. — Miraculorum recensio brevior edita est e codd. M 1 = Vaticano 821, M 2 = Parisiensis Coistin 121. Cf. Comm. praev. num. 25-7.

Χρυσίππου πρεσβυτέρου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον¹ εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα² Θεοδώρον τὸν Τήρωνα καὶ μερικῆ τῶν ἀπειρῶν αὐτοῦ θαυμάτων³ διήγησις.

τῷ παρόντι σπονδῆς²⁰ τῆς εἰς ἀλλήλους²¹, ἐπειδήπερ καὶ εἰς αὐτὴν μετὰ τὴν τῆς εὐφημίας ταύτης ἐγγελοῦσιν τινας ἐξ ἡμῶν, ὡς ἴστε μὴ²² προβεβουλευμένον διήγειραν, μισθὸν μοι τοῦ πρὸς τὸν λόγον πόνον τὴν εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους²³ χάριν ἐπαγγελάμενοι διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ μάρτυρος· ὅθεν εἰ²⁴ καὶ ἐμαντῶ²⁵, σύννοια μηδὲν ἄξιον εἰπεῖν δυναμένῳ²⁶ τῆς ἐποθέσεως, ἀλλὰ θαρρῶ γε ὅμως²⁷ ἐδάρεστον^F τῷ ἐμνομένῳ τὸ δῶρον ἕσσεσθαι, λογίζομενος ὅτι καὶ οἱ τῇ πρὸς ἐμὲ παρακλήσει χρησάμενοι πάντως²⁸ οὐκ ἄνευ τῆς εὐδοκίας τῆς παρ' αὐτοῦ πρὸς ἐκείνην ἐσποῦδασαν.

1. Μάρτυρος ὑπερλάμποντος ἐν τοῖς μάρτυρα¹ εὐφημίας εἰς τὸ παρὸν προτιθεῖς ἡμῖν, ὃ πατέρες ἀγαπητοὶ μου² καὶ³ ἀδελφοί, κοινοῦς πάντας ὑμᾶς ἐξαίτω γενέσθαι τῆς ἐπ' αὐτῆ⁴ σπονδῆς, ἐνὶ μὲν καὶ πρώτῳ συνεπισχύνοντάς με⁵ ταῖς προσευχαῖς, δευτέρῳ δὲ μετὰ τοῦτο τῇ προθυμίᾳ τῇ⁶ περὶ τὴν ἀκρωσίαν· ἐγὼ τοίνυν⁷ προεισφέρω τὰ ῥήματα, ὑμεῖς τὴν διὰ⁸ τῶν⁹ πραγμάτων¹⁰ ἐγγνωμοεῖτε¹¹ τιμὴν· ἐγὼ προβάλλομαι τὴν φωνήν, ὑμεῖς χορηγεῖτε τὴν ἀκοήν· ἐγὼ κινῶ τὴν κιθάραν¹², ὑμεῖς ἐνεργεῖτε τὰ χορδοῦμα¹³· ἐγὼ¹⁴ ψηλαφῶ τὰς χορδὰς¹⁵, ὑμεῖς τὴν συμφωνίαν¹⁶ τῷ θεάτρῳ¹⁷ παρῴχεσθε¹⁸· κοινοῦσόμεν τῆς¹⁹ ἐπὶ

Στεφανοῦσθω τοίνυν τῷ λόγῳ καὶ παρ' ἡμῶν ὁ λαμπρὸς²⁹ μάρτυς³⁰ Θεόδωρος· στεφανοῦσθω καὶ παρ' ἡμῶν³¹, εἰ καὶ μὴ τινος μέγχι νῦν ἔντευξεν παρ' ἡμῖν³² ἱεροῦ ἀλλῆς (1)· στεφανοῦσθω καὶ παρ' ἡμῶν³³· πανταχοῦ γὰρ ἀπάντων³⁴ πάρεστι τῶν ἁγίων ἡ δύναμις, πανταχοῦ³⁵ πάντες τῇ δόξῃ λάμπουσιν· παντα-

Saeviente
persecutio-
ne

Lemma. — ¹ διήγησις τῶν παραδόξων θαυμάτων τοῦ ἁγίου καὶ πανεδόξου μεγαλομάρτυρος Θ. A 3. — ² μάρτυρα B 1. — ³ τὸν (θαμ.) εἶτι δὲ καὶ τῶν αὐτοῦ θαμ. μερικῆ B 1.

4. — ⁵ ἐν τοῖς μ. ὑπερλάμποντος B 1. — ⁶ (ἀγαπ. μου) om. B 1. — ⁷ om. B 1. — ⁸ αὐτῆς B 1. — ⁹ μοι A 3. — ¹⁰ τῶν B 1. — ¹¹ om. B 1. — ¹² δι' A 3. — ¹³ αὐτῶν A 3. — ¹⁴ om. A 3. — ¹⁵ ἀγνωμοεῖτε A 3. — ¹⁶ κιθάρα A 3. — ¹⁷ χορδοῦμα A 3, B 1. — ¹⁸ om. A 3. — ¹⁹ ἐγὼ add. A 3. — ²⁰ τ. σ. ὑμεῖς A 3. — ²¹ τοῦ θεάτρου B 1.

— ¹⁸ παρῴχεσθε B 1. — ¹⁹ om. A 3. — ²⁰ τὸ παρὸν τῆ σπονδῆς A 3. — ²¹ (τ. ε. ἀλ.) ἀλλήλους A 3, B 1. — ²² με A 3. — ²³ A 3, B 1; τοῦ λόγου A 1. — ²⁴ om. B 1. — ²⁵ ἐμαντῶν A 3. — ²⁶ δυνάμενον A 3; δυναμένῳ εἰπεῖν B 1. — ²⁷ ἀλλ' ὅμως γε θαρρῶν A 3; ὅμως τ' A 5. — ²⁸ om. A 2. — ²⁹ λαμπρότατος A 3. — ³⁰ μάρτυρος A 5. — ³¹ ὅμων A 3. — ³² ἡμῶν A 3. — ³³ ὁ τερατώτατος μάρτυς Θεόδωρος add. A 3. — ³⁴ om. A 3. — ³⁵ γὰρ add. B 1.

(1) Nullum ergo anno circiter 460, quo Chrysippus haec scriberet (Comm. praev. n. 24) Hierosolymis templum erat S. Theodoro dica-

tum. Anno 532, teste Cyrillo Scythopolitano, mentio est μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Comm. praev. n. 52.

-χοῦ

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

χοῦ πάντες³⁶ δι' ὧν ἐνεργοῦσι γνωρίζονται. Τίνα με³⁷ δεῖ και τρόπον³⁸ τοῦτω ἰδιά³⁹ πλέξαι⁴⁰ τὸν στέφανον⁴¹; ποῖα δὲ⁴² πρώτα ἄνθη προσαγαγεῖν αὐτῷ; Τὰ μὲν γὰρ ὁ⁴³ τοῦ μαρτυρίου λειμῶν ἡμῖν, τὰ δὲ ὁ⁴⁴ τῶν θανατοῦ γημάτων παρέχεται⁴⁵. Ποῖα οὖν πρώτα ἄρα προσβάλλομαι; Τὰ ἐκ τοῦ μαρτυρίου; θανασιτὴν ἔχει τὴν κατὰ πίστιν ἀνδραγαθίαν· τὰ ἐκ τῶν θανατοῦ γημάτων; ἡδονὴν πλείω⁴⁶ φέρει τὰς ἀκοαῖς. Ἐκεῖνα πλεονεκτεῖ τῆ τῆς προαιρέσεως γενναϊότητι, ταῦτα⁴⁷ τῆ ἐνεργείας τῆς χάριτος· πλήρ ἄλλα και ἐν τῷ λόγῳ προτερεῦται τὰ και τῷ χρόνῳ προηγησάμενα. Λέγωμεν τοιγαροῦν πρώτα τὰ κατὰ τὸ μαρτύριον⁴⁸.

Rom. 1,25.

2. Πόλεμον συνεκρότησαν ἀναιδῆ κατὰ τὸ βασιλέως τῶν οὐρανῶν ὁ βασιλεύοντες τότε ἐπὶ τῆς γῆς (1), μᾶλλον δὲ¹ κατὰ τὸ βασιλέως οὐ μόνον² τῶν οὐρανῶν ἀλλὰ και³ ὅλης τῆς κτίσεως· κάτωθεν ἀπειτόλμων οἱ δυσσεβεῖς τὴν πρὸς τὰ⁴ ἄνω παρατάξιν, κάτωθεν ὁ πηλὸς τὸν ἑαυτοῦ πλάστην ἐτόξευεν και δόγμα⁵ περιεφέροτο τῆ κτίσει⁶ λατρεῖν ἐπαναγκάζων ἀπὸ τῆς κτίσεως και τοῖς οὐκ οἶσι θεοῖς τὰς⁷ διὰ τῶν μασμάτων ἐγνωμονεῖν⁸ τιμὰς. Ἐντεῦθεν ἤγειροντο πανταχοῦ βωμοὶ πανταχοῦ⁹ πᾶρ ἀνῆπτετο μαρῶν, πανταχοῦ κτίσαι¹⁰ και αἵματα τὴν γῆν φθειρόντα, τὸν ἄερα μολύνοντα, βδελυκτὴν τοῖς ἀγγέλοις ὁμίην προσβάλλοντα¹¹, παροργίζοντα τὸν Θεὸν ὡς ἐπὶ¹² τῶν αὐτοῦ ποιημάτων ἀγνωσόμενον¹³. Ἐν τοιοῦτῳ¹⁴ καιρῷ τῆς¹⁵ ἐν τῷ¹⁶ σώματι γενναϊότητος εἰς στρατιωτικὴν¹⁷ ἀγούσης τάξιν τὸν μάγνηρα, στρατιεὶαν και αὐτὸς ἑαυτὸν¹⁸ στρατεύει τῆς ὀρωμένης πολλῶ¹⁹ βελτίονα²⁰. Ὅτε γοῦν και ἐκκαλύφαι τοῦτο²¹ ἐδέησεν σαφῶς, ὁ και²² ἐξελάλει πρὸς ἅπαντας, ὅτι τῷ οὐρανῷ βασιλεῖ μᾶλλον ἢ τοῖς ἐπιγείοις στρατεύοιτο, μετὰ τοῦ πατρὸς ὀνομάζων και τὸν υἱὸν, μεθ' ὧν ἐδῆλον ὅτι και τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σνομολογεῖ²³. Ταῦτα δὲ πρόφασιν αὐτῷ γίνεται τῆς τοῦ μαρτυρίου λαμπρότητος. Ὁ μὲν γὰρ τοῦ καταλόγου προσεσηκῶς πρώτος²⁴ (2) τῆς παροησίας τῆς²⁵ ἐπὶ τοῦτοῖς αἰσθηόμενος, διελέγχειν τε ἅμα και ὑποσκώπτειν ἔπολαβὸν ὡσπερ εἶ²⁶ τι σοφώτατον κατ' αὐτοῦ κάκεινο²⁷ προσέφερεν²⁸. «Ἄρ' οὖν²⁹ ὁ Θεός σου και υἱὸν ἔχει ὡς ἄνθρωπος;» Ὁ δὲ πρὸς ταῦτα

Theodorus miles christianus

a iudice interrogatur.

ἀνταπεκρίνατο σύντομα μὲν τὰ ὄηματα, πολλῆς δὲ ὄμως μεστὰ ζωῆς· «Ναί, ἔχει κατὰ ἀλήθειαν³⁰ υἱὸν ὁ ἐμὸς Θεός· ἔχει υἱὸν³¹ τὸν αὐτὸν³² Θεὸν και λόγον· ἔχει υἱὸν τοῦτον³³ δι' οὗ τὰ πάντα ἐποίησεν³⁴.» Τοιοῦτον τὸ πρῶτον ἀγωνιστήριον τῆς³⁵ ἐν τοῖς λόγοις ἀνδραγαθίας³⁶ τοῦ μάρτυρος· ποῖον δὲ και³⁷ ἐφεξῆς ἔργον ἐτι δὴ³⁸ μείζονος εὐτολμίας ἐπήγγαγεν;

3. Κατιδὼν τοὺς¹ τοῦ τωσανικοῦ δόγματος² ὑπονογοὺς τῆς κατὰ τῶν εἰσεβεῖν βουλομένων παρανομίας οὐδένα κόρον λαμβάνοντας, ἀλλὰ τοὺς μὲν αἰκισμοῖς³ πολυτρόποις⁴ μερίζοντας, τοὺς δὲ εἰς θανάτους⁵ ἀπάγοντας, τὴν εὐτυχίαν⁶ τὴν ἐπὶ τοῦτοῖς οὐκ ἐνεργῶν, δεσποτικὸν τι διανοεῖται πρᾶγμα και ἐκκληροῖ. Τί γὰρ δὴ φησιν ὁ Σωτήρ; Ἐν ἔργον ἐποίησα και πάντες θαναμάζετε. Δι' ἐνὸς τοῖνον και οὗτος ἔργον⁷ πάντας τοὺς τῶν εἰδώλων ὑπεμαρῶντας κατέπληξεν, πάντας εἰς πένθος προσήγαγεν⁸ και ὀδύνην ἀπαραμύθητον. Τί οὖν και τὸ πρᾶχθὲν ἦν⁹; Τὸν ναόν, ὃν ὑπερεσέβοντο¹⁰ μάλιστα, νυκτερινῶ ἄσῳ¹¹ μόνος ἀνάγας, τῷ πυρὶ¹² διέφθειρεν· ὑπερεσέβον¹³ δὲ ἐκεῖνον¹⁴ οὐκ ἀπεικίωτος¹⁵, ἀλλ' ἐπειδὴ καθιέρωτο τῆ μητρὶ τῶν ὀνομαζόμενων¹⁶ αὐτοῖς θεῶν· ὅθεν και πολὺ πλέον ἐφλέγμανον, ὡς μετὰ τῆς μητρὸς και ὄλον τοῦ τῶν δαυμόνων ἐνυβρισμένον συστήματος. Ἐπει οὖν ποηρὸς μνηστῆς ποηροτέρω προσήγαγεν δικαστή¹⁷ τὴν κρίσιν, πολλὰς ἐπιβαλὼν ἅμα και λοιδορίας κατὰ τοῦ μάρτυρος, πρὶν τι σχεδὸν και¹⁸ ἐρωτήσαι τὸν δικαστήν, αὐτὸς ἀθαιρέτως¹⁹ ὀμολόγει τὸ ἐγκαλοῦμενον σὺν παροησία²⁰ πολλῆ βοῶν· «Ἐμὸν²¹ τὸ ἔργον, ἐμὸν²²· οὐκ ἀνοῦμαι τὸ τόλμημα, μᾶλλον δὲ ἐπ' αὐτῷ και²³ ὑπεράγαν σεμνόμεμαι.» Τοῦτοῖς²⁴ προσανεμίνυεν και τὴν αὐτοῦ τοῦ εἰδώλων στηλίτευσαι, πυνθανόμενος, εἰ τοιαυτὴ τις ἦν ἢ μήτηρ τῶν παρ' οὐμῖν²⁵ θεῶν, ὡς μηδὲ ἑαυτὴν ὀύσασθαι δυνήθηται ἐκ τοῦ πυρὸς²⁶. Ἐκ τοῦτων²⁷ οὐ μέρου λόγων ἢ συμπλοκῆ λοιπὸν²⁸ τοῖς ἀνοσίοις ἐγένετο²⁹· τὰς χεῖρας δὲ κατ' αὐτοῦ κινεῖν ὁ δικαστῆς τοῖς δημίοις ἐπέταττεν και παλεῖν αὐτοῦ τὸ στόμα συντρέβειν <τε³⁰> αὐτοῦ τὰς παρειάς, ἠπειλὲ δὲ³¹ και πικροτέρας εἰς τὸ ἐξῆς βασάνους³². Τοῦ³³ δὲ οὐκ ἐνέκοπτε τὴν μεγαλοφροσῆν τὴν ἐκ

Ioh. 7, 21.

E

Templum Matris deorum incendit.

F

36 (τῆ - πάντες) A 3, 5; om. A 1, B 1. — 37 δὲ και τίνα με B 1; τίνα με τίνα A 5. — 38 δεῖ τρόπο B 1. — 39 (τοῦτω ἰδί) ἰδίω B 1; εἰ A 3. — 40 διαπλέξαι A 3; πλέξω B 1. — 41 τοῦτω add. A 3. — 42 ῥῆ B 1. — 43 A 5, B 1; om. A 1. — 44 (τὰ μὲν - ὁ) τὰ ἐκ τοῦ μαρτυρίου ἡ ἀδιὰ A 3. — 45 παρέχεται A 3. — 46 πλείω A 5, B 1. — 47 θανατοῦ γημάτων add. A 3. — 48 (πλήρ-μαρτύριον) et capita 2-7 om. A 3.
2. — 1 (μ. δ.) και οὐ μόνον B 1. — 2 (οὐ μόνον) om. B 1. — 3 καθ' add. B 1. — 4 τὸν B 1. — 5 δόγματα A 5. — 6 τῆ ἡσίση? A 5. — 7 ἐκ τὰς add. B 1. — 8 ἀγνωμονεῖν A 1. — 9 (β. π.) om. A 1. — 10 αἷσα A 5; κτίσαι B 1. — 11 προσβάλλοντα A 3. — 12 ἀπὸ B 1. — 13 ἀγνωμονεῖνον A 5, B 1. — 14 τοῦτω τῷ B 1. — 15 τοῖς A 5. — 16 om. B 1. — 17 εἰς στρατιωτικὴν A 5. — 18 ἑαυτῷ B 1. — 19 πολλῶν A 1, πολὺ A 5, B 1. — 20 τὴν ἀόρατον add. A 5, B 1. — 21 ταύτην B 1. — 22 (ὁ και) om. A 5, B 1. — 23 (ἐδῆλον - σνομ.) και τὸ ἅγιον πνεῦμα A 5, B 1. — 24 πρὸς τὸ A 5, B 1. — 25 τοῖς A 5, B 1. — 26 (ὡσπερ εἶ) ὡσπερ A 5; ὡς B 1. — 27 και ἐκεῖνο A 5; ἐκεῖνο B 1. — 28 προσέφερεν

B 1. — 29 ἄρα οὖν A 5; ἄρ' B 1. — 30 και add. A 5, B 1. — 31 om. A 1. — 32 και add. A 5. — 33 (τοῦτον) τὸν A 5, B 1. — 34 ἐδημιούργησεν A 5, B 1. — 35 ταῖς A 5; τοῖς B 1. — 36 ἀνδραγαθίας B 1. — 37 (δὲ και) om. B 1; (και) om. A 5. — 38 τί δὲ B 1.
3. — 1 om. B 1. — 2 τοὺς add. B 1. — 3 (ἀλλὰ - αἰκισμοῖς) om. B 1. — 4 ἰδέας βασάνων add. B 1. — 5 A 1, 5; θανάτων κρίσιν B 1. — 6 ἡσυχίαν A 5, B 1. — 7 ἔργον A 5. — 8 προσήγαγε B 1. — 9 om. A 5, B 1. — 10 οὐπερ ἐσέβοντο B 1. — 11 πυρὶ A 5, B 1. — 12 μόνος τὸ πῦρ ἐξανάγας A 5, B 1. — 13 ὑπερεσέβοντο A 5. — 14 om. B 1. — 15 ἀπεικίως A 5. — 16 παρ' add. B 1. — 17 δικαστῆ προήγε B 1; δικ. προσήγαγεν A 5. — 18 om. A 5, B 1. — 19 εὐθαρέτως A 1. — 20 συμπαροησία A 1. — 21 βοῶντες μὲν A 5. — 22 om. A 5, B 1. — 23 τὸ A 5, B 1. — 24 σεμνόμεμαι ταῦτον A 5. — 25 ὁμῶν A 1; αὐτοῖς A 5, B 1. — 26 (μηδὲ - πυρὸς) μη δύνασθαι ἑαυτὴν τοῦ πυρὸς ὄύσθησαι B 1. — 27 (ἐκ. τ.) om. B 1. — 28 om. B 1. — 29 ἐγένετο B 1. — 30 om. A 1, 5, B 1. — 31 om. A 5, B 1. — 32 προήγε add. B 1. — 33 τὸ add. A 5, B 1.

(1) Chrysippum Passione BHG. 1761 usum esse superius dictum est. Comm. praev. n. 28. — (2) Rhetorum vestigiis insistent Chrysippus

nulla profert hominum nomina. Praeses ille in Passione, c. 2, Posidonius nuncupatur. Supra, p. 31.

Α τῆς ³⁴ πίστει οὐκ ἄπερ ³⁵ ἔπασεν οὐδὲ ἄπερ πάσχειν ἔμελλεν. Ἀδίκᾳ γοῦν ³⁶ καὶ δεσμοῖς τοῖς ³⁷ ἐπὶ τῆς εἰρκτῆς ³⁸ καὶ λιμῷ ³⁹ πικροτάτῳ παραδοθεὶς τοῦ δικαστοῦ μόνον ἐναποκλείειν αὐτὸν ⁴⁰ προστάξαντος, ὅπως ἂν μηδαμόθεν αὐτῷ πορισθεῖν ⁴¹ τροφή, πρὸς οὐδὲν τούτων πάλιν οὔτε ⁴² ἀπηγόρευσεν ⁴³ οὔτε ὑπέκλεινεν.

In carcere

4. Τότε συνέβη καὶ παραπλήσιον τι τῷ πάλαι συμβάντι περὶ τὸν Παῦλον θαυματοργήματι, τάχα δὲ οὐ παραπλήσιον ¹ ἀλλὰ καὶ θαυμαστότερον. Ἐκείνου μὲν γὰρ ποτε ² συνδεσμώτην τὸν Σίλλαν ³ ἔχοντος καὶ συνεργάτην τῶν προσευχῶν, ὅλον ὑπὸ σεισμοῦ διεσαλεύθη ⁴ τὸ δεσμοτήριον ⁵, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔνδον ⁶ ἅπασιν τὰ δεσμῶν δι' ἀπορορήτων τινῶν διεροράγη ⁷ δυνάμει· ἐρ' οἷς καὶ ὁ δεσμοφύλαξ καθ' ἑαυτοῦ τὸ ἔσφρος ἐπανελέσθη, διὰ τοῦ ξίφους ⁸ τὴν ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος σωτηρίαν ἐκέκράνεν. Παραπλήσιον δὲ καὶ ἐπι θαυμασιώτερα τὰ τοῦ μάρτυρος· διανκτεροῦντο γὰρ ἐν δεσμοῖς καὶ τούτῳ ⁹ πρῶτον μὲν ¹⁰ αὐτὸς ἐμφανῶς προσομιλήσας ὁ Κόριος, θαροῦν μὲν ¹¹ παρεγγυᾶ καὶ ἀντὶ φθορῆς βρώσεως προσδοκᾶν ¹² ἔξιν ¹³ τὴν ἄφρατον· εἶτα τὸ ἐπὶ ¹⁴ τούτῳ τι δὲ καὶ ἄλλο συνέδραμεν. Ψάλλοντι μόνῳ τῷ μάρτυρι κραναίη τις δημοτικῆ συνεξερφώνει τὰ ἤματα. Τοῦτο διατάττει τοὺς φύλακας, τοῦτο ποιεῖ προσδραμεῖν τῆ θύρα καὶ ποῖα ¹⁵ τινα τὰ ἔνδον περιεγράσασθαι· πιστοῦται τοῖν καὶ ἡ ὄψις τὴν ἀκοήν. Καὶ εἶδον μὲν πολλὴν δῆμον περὶ αὐτῶν, εἶδον δὲ ¹⁶ δῆμον ἀγγελικόν· τὴν γὰρ τῶν δορυμένων παρῆν ἀξίαν τεκμηρίασθαι καὶ ἐκ τῆς τῶν ἐσθημάτων φαιδρότητος· πλὴν ἀλλὰ γὰρ καὶ τούτων ἐξαγγελθέντων τῷ ὄντοσεβει τῷ τῆς ἀπιστίας τυφλώττοντι νέφει ¹⁷, μετὰ πολλῶν μὲν αὐτομολοι τῶν ¹⁸ δορυφόρων ἐπὶ τὸ δεσμοτήριον· τὰ περὶ κώκλω δὲ παραδοὺς τοῖς ἄλλοις τῆς φυλακῆς, αὐτὸς τοῖς ¹⁹ ἔνδον ἐρίψατο· καὶ μηδένα εὐρῶν πλὴν τὸν μάρτυρα δεδεμένον, τὸν αὐτὸν μὲν ²⁰ ἐφοβήθη φόβον τῷ δεσμοφύλακι, τὴν δὲ αὐτὴν ὁδὸν ἐκίνω ²¹ τῆς σωτηρίας οὐκ ἔδραμεν.

Act. 16, 24-33.

Οὐ γὰρ προσέπεσε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοὺς τούτου πόδας ²², ὥσπερ ἐκείνος ἐποίησεν, οὐδὲ εἶπεν· «Κόριε, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;» πάντως γὰρ τὰ αὐτὰ ἂν καὶ ἤκουσεν δι· «πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.» Ταῦτα γὰρ ἦν τὰ πάλαι πεποιηκότα τὸν δεσμοφύλακα τοῦ φωτὸς νιόν ²³.

Act. 16, 30.

34 om. B1. — 35 & B1; αὐ A5. — 36 γοῦν A5. — 37 τῆς A5. — 38 τῆ εἰρκτῆς B1. — 39 δῆμο B1. — 40 αὐτ. ἐναπ. B1. — 41 πορισθῆν A5. — 42 om. A5, B1. — 43 ἀπηγόρευσεν A5.

4. — ¹ (τάχα - παραπ.) om. A5, B1. — ² (μ. γ. π.) μ. γ. B1; γ. μ. A5. — ³ (σ. τ. Σ.) τὸν Σίλλαν σ. B1. — ⁴ ἐσαλεύθη A5. — ⁵ (ὅλον - δεσμ.) om. B1. — ⁶ (ἀλλὰ - ἔνδον) ὅλα τοῖς ἐν A5, B1. — ⁷ ἐξεροράγη A5, B1. — ⁸ ξίφους A5. — ⁹ ταύτων A5. — ¹⁰ γὰρ add. B1. — ¹¹ τε B1. — ¹² προσδοκᾶν A5. — ¹³ ἔξιν B1. — ¹⁴ τί ἐπὶ A5, B1. — ¹⁵ (προσδογ. - καὶ ποῖα) om. B1. — ¹⁶ om. A5. — ¹⁷ νέφους A5. — ¹⁸ om. A5, B1. — ¹⁹ om. A5. — ²⁰ om. B1. — ²¹ om. A5, B1. — ²² (ἐπὶ - πόδας) om. A5, B1. — ²³ (πάντως - νιόν) om. A5, B1. — ²⁴ (οὐ - κάκεινος) οὐτος A5, B1. — ²⁵ om. A5, B1. — ²⁶ εἰς B1. — ²⁷ ὄγκλιαν A5, B1. — ²⁸ χορηγήσειν B1. —

Ἄλλ' οὐ γὰρ οὕτω κάκεινος ²⁴ ὁ ὄντοσεβῆς· ἐκ δὲ ²⁵ τοῦ σκότους, ἐπὶ ²⁶ τὸ σκότος ἐπανεληθὼν τῶν αὐτῶν βονλευμάτων ἀντεῖχεται, τοσοῦτον μόνον ἐπικαμφθεὶς ὅσον οὐγκίαν ²⁷ ἄρτον καὶ κροᾶσιν (1) ὕδατος χορηγεῖν ²⁸ ἐπιτρέψαι ²⁹ τῷ μάρτυρι, δι' ὃν προσεδόκα πάλιν ἦντον οὐδὲν αὐτῷ ³⁰ προσενήσειν ³¹ τὸν θάνατον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα τῆ τῆς ἐγκρατείας ὁ μάρτυς ὑπερβολῆ τὴν τοῦ παρανόμου τέχνην ἐνίκησεν· οὐδὲ ³² γὰρ ³³ τῶν διδομένων ³⁴ προσσιέμενος κἄν ³⁵ μέχρι τῆς γενέσεως, ἀλλ' εἰπὼν ³⁶ ἔξαρκεῖν αὐτῷ τὴν χορηγίαν τὴν ἐκ Χριστοῦ, οὕτω διεκαρτέρει. Τοιοῦτον ³⁷ τῷ ἀητήτῳ τούτῳ καὶ τὸ δεύτερον πάλιν ἀγωνιστήριον.

LAUDATIO AUCT. CHRYSIPPO custos obduratur.

5. Φέρε δὴ, φέρε κατανοήσατε, ποῖον δὴ ¹ καὶ τὸ τρίτον τοῦ ² αὐτοῦ στάδιον. Ὁ μὲν γὰρ τοῦ νοητοῦ δράκοντος μιμητῆς ἐκείνος (2) εἰς εὐμενείας μεταστὰς ³ πρόσχημα ⁴ παρῆναι δῆθεν καὶ συνεβούλευεν ⁵ προελέσθαι ⁶ τὰ συμφορώτερα ⁷, τᾶσιν ἀρχιερέως καὶ περιφανείας ⁸ ἄλλας τε ⁹ αὐτῷ τιμὰς μεγίστας ¹⁰ παρὰ τῶν βασιλέων ἐπαγγελόμενος ¹¹. ὁ δὲ πρὶν αὐτῶν ¹² τὸν ἐπὶ τούτων ¹³ ἐκκληρώσασαι λόγον, τὸ τῆς σφραγίδος τοῦ ¹⁴ Χριστοῦ προανατείνας ὄπλον, ὁμοῦ τὰ τοιαῦτα ¹⁵ ἔλεγεν· «Τί, ὦ ἀνόσιε, τῆς ἐξουσίας ἧς ἔχεις ὑπεροσῶν εἰς κολακείας ἐμοὶ τῶν βασάνων ἀλγυνωτέρας μεταπηδᾶς; τὸ γὰρ τὴν ¹⁶ ἀπὸ τοῦ δεσπότην με ¹⁷ τοῦ ἐμοῦ ὄντοσεβει ¹⁸ κλήσω ἀνήσασθαι παντοδαπῶν μοι βασάνων ὀδνηρότερον. Εἰσὶν σοὶ ξίφη· λαβὼν τὸ σῶμα κατὰ τεμνε· παράδος εἰ βούλει τοῦτο καὶ τῷ πούρ· μέρισον καὶ τοῖς στόμασι ¹⁹ τὸν θηρίων.» Ἐντεῖθεν ὄρθον ²⁰ τὸ ξύλον καὶ τὰς πλεονὰς οἱ δῆμοι προσταχθέντες ἐσάραττον ²¹. Ἀλλὰ τῶν γινόμενων μὲν ²² οὐδὲν ²³ οὐδέποτε ἐφρόντιζεν ὥσπερ ἐν ἀλλοτρίᾳ σαρκὶ τῶν σιδηρῶν ὀνύχων ἐργαζομένων· ἐπερχαίρων ²⁴ δὲ ὅτι κατηξιώθη δεσποτικῶν διὰ τοῦ ξύλου μιμημάτος, παρὰ ²⁵ τοῦ Δανὺδ τὰ πρὸς εὐχαριστίαν λαμβάνων ἐψάλλον· «Ἐλόγησάω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ.» Μετὰ ταῦτα θαυμαστῆ τις ἐγένετο καὶ ²⁶ διάλεξις ἐκ μὲν τῷ ξύλῳ τῷ μάρτυρι, τῷ ²⁷ ὄντοσεβει ἀπὸ τοῦ βήματος· ὁ μὲν γὰρ ὄνειδίζων αὐτὸν ²⁸ τὰ τοῦ ληρωτοῦ διεξῆκει πάθη, τὰς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἔβρεις, τὸ τοῦ θανάτου ²⁹ ἄδοξον· ὁ δὲ κατὰ τὸν μέγαν πρωταγωνιστὴν ³⁰ τῶν μαρτύρων Στέφανον, πλήρης πνεύματος ἁγίου τότε

Martyr promissa spernit;

E

variis torquetur suppliciis;

Psalml. 33, 1.

F

Act. 6, 5.

(1) Κροᾶσιν scripsimus, codices non pauci scilicet habent. Cf. SOPHOCLES, i. v. κροᾶσις. Hoc loco non ut solet de vini et aquae admixtione sed de potu seu etiam poculo dicitur. — (2) Draconem Novembris Tomus IV.

a S. Theodoro necatum hic nullo pacto significari recte vidit A. SIGALAS, Des Chryssippos von Jerusalem Enkomion, p. 85.

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

δὴ πολλῶν²⁹ μᾶλλον γενόμενος³⁰ μετὰ τῶν
κρονῶν³¹ τοῦ αἵματος καὶ κρονῶν³² λόγων
ἀντεφιλοτιμεῖτο πρὸς τὸν ἀνόσιον³³, οἷς ἐπω-
νείδιζε σεμνυόμενος, οἷς ἐβλασφήμει καλλωπι-
ζόμενος, δημιουργῶν ὅσα τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει
τὰ ἀγαθὰ διὰ τῶν ὑβρισμάτων τῶν κατὰ
τὸν σταυρὸν³⁴, πρὸς τοῦτοις νιὸν διαβόλου
καλῶν αὐτόν· « Τίνος γὰρ, » ἔλεγεν, « τίνος ἄλ-
λον πλήν τοῦ πατέρα ἐκεῖνον³⁵ ἔχοντος³⁶ μὴ
ἐπιγνώσκων, τίς μὲν ὁ βασιλεῦσαι διδοὺς τὸ κρά-
τος³⁷, τίς δὲ ὁ³⁸ ἄρχουσι τὰς ἀρχάς, τίς ὁ καὶ
αὐτῷ παρασχὼν τὴν ἐξουσίαν³⁹; Τίνος » ἔλεγεν
« ἄλλον πλήν τοῦ πατέρα τὸν αὐτὸν ἔχοντος καὶ
τὸ ἐπαναγκάζειν ἀντὶ τοῦ ποιητοῦ σέβεσθαι τὰ
ποιήματα καὶ ἀντὶ τοῦ ὄντος Θεοῦ λίθους ἀπο-
καλεῖν θεοὺς καὶ ξέλα προσκυνεῖν ἄφραγ τε καὶ
ἀφρονα⁴⁰; » Καὶ τί δεῖ πλεῖον⁴¹ λέγειν; Ἀπι-
δὸν⁴² γὰρ πρὸς τὴν τοῦ μάρτυρος παρησίαν, ὁ
δουσεβής ἀντεκτείν⁴³ συντόμως αὐτὸν ἀπήτει,
πότερον εἶναι βούλεται τῆς τῆς μετὰ τοῦ αὐ-
τῷ⁴⁴ προσφιλοῦς Χριστοῦ· τοῦτο γὰρ⁴⁵ μόνον
ἔτι ἀκούσας, κατέφρασκεν⁴⁷ ἀμελλητὴ τὴν⁴⁸ ψή-
φον ἐξαγαγεῖν πρὸς ταῦτα⁴⁹ τρόπον τινὰ
σικιστήσας ὁ μάρτυς ὑφ' ἡδονῆς· « Νῦν, ἔφη,
ἐδωρήσω μοι τὸ ποθοῦμενον, νῦν ἐδωρήσω μοι τὸ
μάλιστα⁵⁰ σπουδαζόμενον· ἐγὼ μετὰ τοῦ ἐμοῦ
εἶναι θέλω⁵¹ ἀεὶ Χριστοῦ, μᾶλλον δὲ μετ'
αὐτοῦ καὶ ἡμῶν καὶ εἰμὶ καὶ ἔσομαι⁵² καὶ χωρισ-
θῆναι μηδέπω⁵³ τῆς αὐτοῦ δεσποτείας ἐπεύ-
χομαι. » Λιὰ τοιούτων τῶν τε⁵⁴ ἐν λόγοις τῶν
τε⁵⁴ ἐν ἔργοις ἀγωνισμάτων καὶ τὸ τρίτον
τελέσας στάδιον, ὥσπερ στέφανον ἐνδοξότατον
ἀπ' αὐτοῦ τὰς τιμορίας τοῦ δόγματος ἀντεδή-
σατο συλλαβὰς⁵⁵. Τίνες γὰρ δὴ καὶ ἐκεῖνα⁵⁶,
τίνες; « Τοῖς βασιλεῦσαι φησὶν μὴ πειθαρχήσας⁵⁷
Θεόδωρος (τοῖς βασιλεῦσαι⁵⁸ τοῖς ἐπὶ γῆς
τε καὶ ἀπὸ γῆς⁵⁹ καὶ εἰς γῆν πάλιν ἐπανα-
λθούσιν, τοῖς πρόσκαιρα κεκτημένοις πάντα
καὶ παρερχόμενα, πιστεύσας⁶⁰ δὲ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῷ σταυροθέντι ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου
(τοῦτ' ἔστιν τῷ βασιλεῖ μὲν τῷ οὐρανίῳ καὶ
αἰωνίῳ, διὰ δὲ τὴν τοῦ γένους ἡμῶν κατά-
κρισιν ἔπομεναι καταξιώσαντι καὶ τὴν κα-

τάκρισιν τοῦ σταυροῦ), τοῦτ' οὐκ ἐκεῖ-
νοις φησὶν πεισθεῖς⁶¹ θανάτῳ παραδιδόσθω τῷ
διὰ τῆς πυρᾶς⁶². » Ἔρα οὐ⁶³ ταῦτα λαμπρότερα
καὶ στεφάνου πολυφεγγέσι⁶⁴ λίθους ἀστράπ-
τοντος; ἄρα οὐ⁶⁵ ταῦτα καὶ⁶⁶ βασιλικῷ δια-
δήματος τιμιώτερα⁶⁷;

6. Μετὰ δὲ¹ τοιούτων καλλωπισμάτων παρα-
πεμφθεῖς ἐπὶ τὸν τῆς καταδίκης τόπον θέαμα
καὶ ἐκεῖ παρεῖχεν θαυμασιώτατον, περιχαρεῖ
τῷ προσώπῳ² πρὸς τὴν πυρὰν³ ὅχ' ὡς πρὸς⁴
πυρὰν μᾶλλον ἢ⁵ βαλανεῖον ἐρχόμενος, αὐτὸς
ἐκουσίως⁶ δι' ἑαυτοῦ⁷ τὴν ἐσθῆτα ἀποδυσάμε-
νος⁸, αὐτὸς λίων⁹ τὰ ὑποδήματα, εἶτα παρα-
διδόσ¹⁰ τὰς χεῖρας τοῖς περισφύγγουσι ἐκ
τῶν ὀπισθεν¹¹. ἔδει καὶ προσηλώσθαι τὸν μέλ-
λοντα τῇ πυρᾷ μέχρι τέλους προσκαρτερεῖν¹².
Ὁ δὲ ἀθαίρετος¹³ καὶ τοῦτο πράττειν ἐπαγγελ-
λάμενος περιττῆ¹⁴ εἰδείεν τὴν τῶν ἡλίων¹⁵
χρεῖαν. Τοῦτον δὲ ἔτι θαυμασιώτερα πάλιν
καὶ τὰ ἐξῆς. Τὰ γὰρ τοῦ σωτηρίου πάθους ἐν
οἷς ἐχώρει μεταδιώκων χαρακτηρισματα¹⁶,
γίνεται μὲν τις ἑαυτοῦ θυσίαν¹⁷ καὶ ἱερῆς καὶ¹⁸
δι' ὃν ἀπεφθέγγετο¹⁹ προσευχῶν· πράττει δὲ
τι καὶ ἕτερον τῶν ἐκεῖ τότε παρόμοιον κατόρ-
θωμα. Ποῖον δὴ τοῦτο, λέγω²⁰; τὸν ληστήν ὁ
Σωτὴρ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ σνοδοποιῶν λαμβά-
νει πρὸς τὸν παράδεισον· ἀλλὰ²¹ καὶ οὗτος τὸν
τῆς στρατείας μάλιστα κοινωνὸν (1) αὐτῷ διὰ
τῶν ἐξ αὐτῆς παρακλήσεων τῆς πυρᾶς²² ἐφειλ-
κίσατο κοινωνῆσαι καὶ τῆς οδοῦ τῆς εἰς αὐτὸν
ἀγοῆς τὸν οὐρανόν²³. Ὅθεν μικρὸς τις²⁴ ἐν
μέσῳ χρόνῳ, καὶ ἦν ἔργον²⁵ τὰ δῆματα καὶ
τῷ²⁶ μάρτυρι μάρτυς ὁ κεκλημένος ἐπηκολούθη-
σεν· τοιοῦτον αὐτῷ καὶ τῆς πυρᾶς καρπὸν ὥσπερ
τὰ εὐδαλῆ τῶν δένδρων ἐβλάστησεν²⁷.

7. Ὡ μακαρίων μὲν τῶν καταξιώθέντων¹
ὁμμασι καθαροῦς ἰδεῖν ἐκείνην τὴν ὀλοκαυτώσιν·
ἰδεῖν γὰρ λέγονται καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦ πυρὸς
θείας ἐπιστάσις ἐνεργεῖαν²· μακαριστικωτά-
τη δὲ³, ἥτις ἀντὶ πλοῦτον πολλοῦ⁴ χρημάτων⁵
ἁγίων ὁσῶν κτισαμένην (2) πλοῦτον⁶ ἢ τὸν μὲν
ἴνα ἐκδυσωπήσῃ τοὺς ἀνόσιους ἐσκόρπισεν, τὸν
δὲ⁷ εἰς τὸν ἑαυτῆς⁸ οἶκον ἀντεθησαύρισεν⁹,
εὐσεβῆς καὶ τὴν ἐπονημίαν¹⁰ καὶ τὴν προαίρε-
-

ad mortem
ducitur;

a pia
muliere
sepelitur.

²⁹ (τότε - πολλῶν) om. A 5, B 1. — ³⁰ γενόμενος A 5, B 1.
— ³¹ κρονῶν A 5. — ³² διὰ τοῦ στόματος add. A 5, B 1;
— ³³ (τὸν ἀνόσιον) τὴν ἄνω Σιών B 1. — ³⁴ ἐπήγαγε
add. A 5, B 1. — ³⁵ τοῦτον A 5, B 1. — ³⁶ τὸ add. A 5,
B 1. — ³⁷ (δ. τ. κ.) om. B 1. — ³⁸ om. A 5, B 1. —
³⁹ τὴν ἐν χερσίν add. A 5, B 1. — ⁴⁰ (ἀποκ. - ἀφρονα) καὶ
ξ. ἀποκ. θεοῦ; A 5, B 1. — ⁴¹ πλεον A 5, B 1. — ⁴² ἀπει-
πῶν A 5, B 1. — ⁴³ ὁ δ. π. τ. τ. μάρτ. παρρ. εἰπεῖν
(εἶπε B 1) A 5, B 1. — ⁴⁴ ταῦτα A 5, B 1. — ⁴⁵ A 5;
αὐτοῦ A 1, B 1. — ⁴⁶ προσφιλοτάτου X. τοῦτο ἔτι
A 5, B 1. — ⁴⁷ ἐφρασκε A 5, B 1. — ⁴⁸ ἀμελλητικῆν A 1. —
⁴⁹ (ἀμ. - ταῦτα) om. A 5, B 1. — ⁵⁰ (σικιστ. - μάλιστα)
καὶ σικιστήσας ὑφ. ἡδ. ὁ μ. νῦν ἐδωρήσω μοι A 5, B 1.
— ⁵¹ θ. εἶναι B 1. — ⁵² (κ. ἔσ.) om. A 5, B 1. —
⁵³ οὐδέποτε A 5, B 1. — ⁵⁴ om. B 1. — ⁵⁵ (ὥσπερ -
συλλαβὰς) τὰς ἀποφάσεις λοιπὸν (om. A 5) παρὰ τοῦ
θεράνου (λοιπὸν A 5) τὰς ὁμᾶς ἐδέχθη A 5, B 1. —
⁵⁶ κάκεινα A 5. — ⁵⁷ μ. π. φ. A 5, B 1. — ⁵⁸ ποίοις
add. A 5, B 1. — ⁵⁹ ἀπὸ γ. καὶ ἐπὶ γ. A 5, B 1. —
⁶⁰ πεισθεῖς A 5, B 1. — ⁶¹ (τοῦτ' ἔστιν - πεισθεῖς) om.
A 5, B 1. — ⁶² (τ. π.) πυρὸς A 5, B 1. — ⁶³ A 5, B 1;
οὐρανοῦ A 1. — ⁶⁴ B 1; πολυφεγγέσι A 1, 5. —
⁶⁵ om. A 5. — ⁶⁶ om. B 1. — ⁶⁷ τιμ. διαδ. A 5, B 1.
6. — ¹ om. A 5, B 1. — ² περιχαρῆς τὸ πρόσωπον
B 1. — ³ (π. τ. π.) om. A 5, B 1. — ⁴ (ὡς π.) ἐπὶ A 5,
B 1. — ⁵ (μ. ἦ) ἀλλ' ὡς εἰς A 5, B 1. — ⁶ ἐκ. αὐτὸς A 5,

B 1. — ⁷ τὴν ἑαυτοῦ A 5; om. B 1. — ⁸ ἀποδόμενος
A 5. — ⁹ καὶ add. A 5, B 1. — ¹⁰ (εἰτ. π.) παρεδίδον
B 1; παρεδίδει A 5. — ¹¹ ἐκ τῶν ὀπ. τ. π. A 5, B 1.
— ¹² καρτερεῖν A 5. — ¹³ ἀθαίρετος B 1; ἀθαίρετος
A 5. — ¹⁴ περὶ τὴν πλίσιν B 1. — ¹⁵ ὄλων A 5. —
¹⁶ (τοῦτον - χαρακτ.) om. A 5, B 1. — ¹⁷ γ. οὐν τῆς
ἑαυτοῦ θυσίας A 5, B 1. — ¹⁸ om. A 5, B 1. — ¹⁹ ἀνε-
φθέγγετο A 5. — ²⁰ (τῶν - λέγω) κατόρθωμα A 5,
B 1. — ²¹ (σνοδο. - ἀλλὰ) ἐπὶ τὸν παρ. λ. σ. (σ. λ.
A 5) A 5, B 1. — ²² (μάλιστα - πυρᾶς) αὐτοῦ κοιν. διὰ
παρανέσεως τῆς ἐπὶ τὴν πυρὰν A 5, B 1. — ²³ (κοιν.
- οὐρανόν) κοινοῦ καὶ τῆς εἰς οὐρ. ἀπαγοῦσης οδοῦ
A 5, B 1. — ²⁴ om. A 5, B 1. — ²⁵ ἐνεργῶς B 1; ἐν-
έργω A 5. — ²⁶ ὁ. ἐπιληροῦτο τοῦ μάρτυρος τῷ γὰρ
A 5, B 1. — ²⁷ (καὶ - ἐβλάστ.) καρπὸν ἢ πυρὰ προσ-
εκόμισε A 5, B 1.
7. — ¹ μακάριοι μὲν οἱ καταξιώθέντες A 5, B 1. —
² (ἰδεῖν - ἐνεργ.) om. A 5, B 1. — ³ μακαριστικῆ δὲ
πάλιν A 5, B 1. — ⁴ (ἀ. π. π.) om. B 1. — ⁵ χρηματα
A 5. — ⁶ (ἀγ. - πλοῦτον) ἐκτίσασα ἐκ τῶν ἁγίων
ἐκείνων ὁσῶν (δ. ε. A 5) τὰ (om. A 5) λειψανα A 5,
B 1. — ⁷ (ἦ - τὸν δὲ) σκορπίσασα τοῖς παραφύλαξι
χρημάτα ἱκανὰ ἴνα ἀντιθησαύρισῃ B 1. — ⁸ ἑαυτοῦ A 5.
— ⁹ εἰς τὸν ἑαυτῆς οἶκον πλοῦτον ἀνέκλειπτον B 1. —
¹⁰ προσονημίαν B 1.

(1) Cleonico illi nomen est in Passione c. 8, supra p. 38. — (2) Eusebiam sancti martyris

corpus pecunia coemisse in Passionis c. 9, supra p. 39, non narratur.

Marc.16,1: σιν, μετὰ Μαρίας ἀξία τάττεσθαι, μετὰ Σαλώ-
 μης καταριθμείσθαι¹¹ παρ' ἐκείνων τὰ μύρα τῷ
 ζωδόχῳ¹² τάρῳ¹³, παρ' αὐτῆς δ' αὐτὸς¹⁴ ὁ
 οἶκος τάφος ἀπεκληρώθη τῷ μάρτυρι· παρὰ
 ταύτης τὸ αὐτὸ δῶρον ἀπενεμήθη καὶ ἕτερον
 τῆς πρωτοτύπου παστάδος τε καὶ αὐλῆς ὁ τό-
 πος (1)· ἀνθ' ἐαυτῆς¹⁵ γὰρ τοῦ πατρὸς χωρίον
 κτήτορα τὸν γενναῖον τοῦτον καὶ προστάτην¹⁶
 ἐγκατεστήσατο δι' ὧν¹⁷ τιμῶνται¹⁸ μάρτυρες,
 τιμᾶται δὲ¹⁹ μάλιστα καὶ Χριστὸς²⁰ ὁ τοῖς
 μάρτυσι καὶ αὐτὸς μάρτυς γενόμενος²¹. «Πᾶς
 γὰρ, φησὶν, ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτὸν ἐν αὐτῷ²²
 ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρα-
 νοῖς²³.»

Miracula 8. Τοιαῦτα μὲν τὰ ἐν τοῖς ἀγώνισμασι τοῖς¹
 κατὰ τὸ μαρτύριον. Νυνὶ δὲ² μετενεκτέον
 λοιπὸν³ τὸν λόγον καὶ⁴ εἰς τὴν τῶν αὐτοῦ⁴
 θαυματουργημάτων μνήμην· τοῦτο γὰρ τοῦτο
 καὶ ἐμφανεστάτα βεβαίω⁵ τὸν ἅνθρωπον ἀπάν-
 των⁶ θάνατον μὴ θάνατον εἶναι μᾶλλον⁷ ἀλλὰ

B μετὰστασιν ζωῆς⁸ τῆς ἐνθάδε <εἰς> πολὺν¹⁰
 βελτίονα. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ σοφὸς Δαυὶδ
 ψάλλον περὶ αὐτῶν¹¹ ὅτι¹². «τίμιος ἐναν-
 τῶν κυρίων ὁ θάνατος τῶν δόλων αὐτοῦ.» Πῶς
 γὰρ ἂν¹³ ἐπήραεν¹⁴ τίμιος, εἰ μὴ μετέσχευεν¹⁵
 τῆς ἀληθοῦς ζωῆς; Ἐμοὶ μὲν γὰρ πάντων¹⁶
 μνημονεῖσθαι τῶν κατὰ τὴν προκειμένην ὑπό-
 θεσιν τοῦ ἁγίου ἀθλοφύρου καὶ μάρτυρος Χρισ-
 τοῦ Θεοδώρου θαυμάτων οὐτε¹⁷ ἐπιτρέψειεν¹⁸
 λόγος¹⁹ οὐτε ἐξισχύσειεν ἂν²⁰ ὁ χρόνος²¹. Ὅ-
 σα δὲ σύμμετρον²² παραστήσειεν ἂν ἀπό-
 δεῖξιν καὶ²³ τῆς ἐνεργουμένης διὰ²⁴ τοῦ ἕμνου-
 μένου δυνάμεως, ταῦτα εἰς τὸ παρὸν ἐρῶ²⁵.
 μικρὰ δὲ ἅρα προσείποι ἑνὶν²⁶ καιρὸς²⁷ περὶ
 τῆς προσηρηθείσης²⁸ τοῦ μάρτυρος ἱερᾶς αὐλῆς,
 ἣν²⁹ ἀντὶ κοινοῦ προτειχίσματος, ἀντὶ κοινοῦ
 λυμένους³⁰ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κατὰ τὸν Πόντον
 ἀποκεκλήρωται³¹, Πόντον δὲ³² λέγω τὸν
 ποτε ἄξενον³³, νῦν δὲ λίαν³⁴ φιλόξενον (2) διὰ
 τὸ πᾶσι προτείνειν³⁵ χεῖρα τὸν μάρτυρα τοῖς
 πανταχῶθεν προστρέχουσιν. Ἐκεῖνη τοίνυν ὡς
 καὶ τῶν μακαρίων αὐτοῦ λευγέρων ὄλον λαχού-
 ση³⁶ τὸν θησαυρὸν, πλεονεκτεῖν³⁷ εἰκότως καὶ

τῆ³⁸ τῶν σεμνολογημάτων φιλοτιμία³⁹ περί-
 εστιν, ἐν ἧ⁴⁰ πρώτων ἐν⁴¹ θαῦμα μέγιστον
 ἐπαράχθη, ἢ ἐξ αὐτῆς τῶν δαιμόνων μετοίκησις·
 ἦν μὲν γὰρ πρότερον⁴² τὸ χωρίον πνευμάτων
 πολυειδῶν μεστόν (3), κατὰ τὴν Ἡσαΐον φωνήν,
 ἐχθρῶν⁴³ ἐννοσσευόντων, ὀνοκενταῦρον ἀσμενι-
 ζόντων τὴν ἐπ' ἐκείνου⁴⁴ διατριβήν, ἄλλων⁴⁵
 πολλῶν τοιούτων, οἷς ὁ προφήτης τὰς πονη-
 ρίας⁴⁶ τῶν δαιμόνων παρεΐκασεν⁴⁷.

9. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν τοῦ μαρτυρίου τελείωσιν
 ὁ γενναῖος οὗτος ἀγόμενος μίαν ἐν αὐτῷ νύκτα
 διεκατέρησεν, τῆς ὥρας ἀναγκασάσης τοὺς
 ἄγοντας τοῦτον¹, εὐθὺς ἤκεσε τῷ χωρίῳ² πρὸς
 καθαρισμὸν, καὶ ἀφορμὴν ἔδωκε ταύτην³ εἰς
 τὸ μετὰ ταῦτα⁴ παστάδα⁵ δέξασθαι· διὸ
 καὶ ἅμα τις προσεγγίσει⁶ τοῖς τῆς παστάδος
 ἐκείνης σοφοῖς⁷ τῶν πνεύματι φαύλῳ⁸ συνε-
 χόμενον, παρασχῆμα τὸ πνεῦμα πολλῆ σπουδῆ
 δραπετεῖον ἀφίπταται⁹ πάντως, ἐπειδὴ μᾶστι-
 ξι χαλεπαῖς αὐτὰ διὰ τῶν προσερχόντων τότε¹⁰
 ὁ μάρτυς ἐξήλασεν, ὥστε καὶ νῦν αὐτοῖς τὴν
 τοῦ τόπου¹¹ θέαν πόρωθεν ἐτι προβάλλεσθαι¹²
 τὴν τῶν οἰκείων κακῶν ἀνάμνησιν. Ἀλλὰ τίς
 ἐξαγγεῖλαι ἱκανός¹³ καὶ τὰ ἐν παντοδαποῖς
 νοσήμασιν ἐπ' ἐκείνης¹⁴ ἴματα, τὰς ἐν ἀπά-
 σιας¹⁵ τῶν¹⁶ πάντων θλίψεσιν ἀντιλήψεις, τὰς
 ὀπτασίας τὰς τε νεκτερινὰς καὶ μεθημερινὰς¹⁷,
 ἐν αἷς μετὰ ὀπλιτικῆς καθορᾶται ἀεὶ σκευῆς,
 οὐκ ἀπαξίων τὸ στρατιωτικὸν πρόσχημα¹⁸ οὐδὲ
 νῦν, εἰ καὶ τοῖς κληρονομοῖς τῆς τῶν οὐρανῶν
 βασιλείας¹⁹ ἐγγεγραπται; Τίς δέ, τίς ἂν τοὺς
 ἐπιδημίους²⁰ ἐξαριθμήσειεν, τοὺς τε ἐκεῖσε
 ἐφισταμένους διηκεκῶς²¹ τοὺς τε ἐκεῖθεν ἐπανα-
 στρέφοντας, τοὺς²² ὑπὲρ ὧν χορῆζονσι τὰς ἰκε-
 τηρίας προσάγοντας, τοὺς ὑπὲρ ὧν²³ εὐ πύσ-
 χουσιν²⁴ ἐννομονοῦντας τὰς ἀμοιβὰς· ἐφ' ὧν
 καὶ ἐκεῖνο πληροῦται τὸ ψαλτικόν²⁵. «πάντες
 οἱ κόκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα.» Τοσαῦτα οὖν²⁶
 περὶ τῆς πρωτενοῦσης κατὰ τὸν χρόνον εἰπὼν
 παστάδος²⁷, ἐντεῦθεν καὶ τῶν²⁸ κατὰ μέρος
 ἀπανταχοῦ θεαματουργημένων τῷ μάρτυρι²⁹
 τὰ ἐξαρκοῦντα καθάπερ ἔφηρν πρὸς τὸ τοῦ λόγου
 μέτρον³⁰ ἐπιλεξάμενος, τοῦτον³¹ παρεξομαι τὴν
 διήγησιν ἐκάστοις τῶν ἀκούόντων. Ὅθεν οὖν

LAUDATIO
 AUCT.
 CHRYSIPPO
 Isa. 59, 5.
 ubi eius
 basilica
 est,
 E
 cotidie
 operatur;
 Psalm.
 75, 11.
 etiam
 vartis in
 locis.
 F

¹¹ ἀξία κατ. μετὰ Σωσάννης ἐπονομάζεσθαι 5 A, B 1.
¹² ζωστόχο A 5, B 1. — ¹³ προσεφέροντο add.
 B 1. — ¹⁴ παρὰ ταύτης αὐτὸς A 5, B 1. — ¹⁵ αὐτῆς
 A 5, B 1. — ¹⁶ γ. πρ. τοῦτον A 5, B 1. — ¹⁷ δὴ add.
 B 1; δὲ add. A 5. — ¹⁸ οἱ add. A 5, B 1. — ¹⁹ om.
 A 5. — ²⁰ μάλιστα X. ὁ πᾶσαν μαρτυρικὴν θυσίαν
 δεγόμενος add. A 5, B 1; τιμᾶται δὲ μάλιστα X. ile-
 rum add. B 1. — ²¹ ὁ - γενόμενος om. A 5. — ²² (ἐν
 αὐτῷ) αὐτὸν B 1. — ²³ οὐρανοῖς; A 5.
 8. — ¹ τὰ A 5. — ² om. B 1; hic rursum A 3. —
³ om. A 3. — ⁴ om. A 3, 5, B 1. — ⁵ τὸ A 5. — ⁶ om.
 A 3, 5, B 1. — ⁷ μ. μη εἶναι θάν. A 3. — ⁸ εἰς ζωῆν
 A 5, B 1. — ⁹ om. codd. — ¹⁰ om. A 5, B 1. — ¹¹ (π.
 α.) om. A 3. — ¹² om. A 5, B 1. — ¹³ om. A 3, 5, B 1.
 — ¹⁴ ἂν Θεῷ add. A 5. — ¹⁵ μετέσχευε A 3, 5, B 1. —
¹⁶ (μ. γ. π.) δὲ πάντων μὲν A 3, 5, B 1. — ¹⁷ οὐ A 1.
 — ¹⁸ ἐπιτρέψει A 3, 5, B 1; ἂν add. A 5. — ¹⁹ ὁ λόγος
 A 3; ὁ χρόνος A 5, B 1. — ²⁰ om. A 3, 5, B 1. — ²¹ λό-
 γος A 5, B 1. — ²² εἰς ἀσύμμετρον A 5. — ²³ (ἀπ. και)
 καὶ ἀποδείξει καὶ B 1. — ²⁴ om. B 1. — ²⁵ ἐρῶ A 3. —
²⁶ om. A 3, 5, B 1. — ²⁷ καὶ add. A 3, 5, B 1. —
²⁸ om. A 3. — ²⁹ ἢ A 3. — ³⁰ κέκτηνται add. B 1. —

³¹ ἀποκεκλήρωται A 3. — ³² om. A 3; (τὸν - δὲ)
 τόπον B 1. — ³³ εὐξενον A 3; εὐξενον B 1. — ³⁴ om.
 B 1. — ³⁵ προτείνειν B 1. — ³⁶ ἐχούσι B 1. — ³⁷ πλέον
 A 3. — ³⁸ ἢ A 3. — ³⁹ τὴν... φιλοτιμίαν B 1. — ⁴⁰ ἐν
 A 3; εἰς (?) B 1. — ⁴¹ μὲν B 1. — ⁴² πρώτων B 1. —
⁴³ ἐχθρῶν A 1, 3, 5, B 1. — ⁴⁴ ἐκεῖνο A 3. — ⁴⁵ τε
 add. A 3. — ⁴⁶ πονηρὰς παροικείας A 3. — ⁴⁷ (ἄλλων
 - παρεΐκασεν) om. B 1. —
 9. — ¹ τοῦτο καὶ A 3, B 1. — ² τὸ χωρίον A 3. —
³ τοῦ A 3. — ⁴ τὴν add. B 1. — ⁵ αὐτοῦ περικαλλῆ A 3.
 — ⁶ προσεγγίσειεν A 3. — ⁷ ὄροις A 3; ἐκείνοις ὄροις
 B 1. — ⁸ φαύλῳ B 1. — ⁹ ἀφίπταται A 3. — ¹⁰ om.
 B 1. — ¹¹ A 3, B 1; πόθον A 1. — ¹² βάλλεσθαι B 1.
 — ¹³ τίς ἂν ἐξήγγειλε B 1. — ¹⁴ (ἐπ' ἐκείνης) om. E;
 ἐπεκεῖν B 1. — ¹⁵ πάσας A 3. — ¹⁶ ταῖς B 1. — ¹⁷ ἡμε-
 ρινὰς E. — ¹⁸ σχῆμα E. — ¹⁹ β. τ. οὐρ. B 1, E. —
²⁰ δημίους A 1, B 1; δήμιους A 3. — ²¹ om. A 3. —
²² τοὺς τρέφοντας τοῖς B 1. — ²³ (χο. - ὧν) om. A 5,
 B 1. — ²⁴ παθοῦσιν A 3. — ²⁵ ψαλμικόν A 3, 5, B 1.
 — ²⁶ om. A 3. — ²⁷ (τοσαῦτα - παστ.) om. A 5, B 1. —
²⁸ τὰ A 5, B 1. — ²⁹ εἰς add. A 5, B 1. — ³⁰ (τὰ - μέτρον)
 om. A 3. — ³¹ om. A 3; τοῦτον B 1; τοῦ τῶν A 5.

(1) Basilica Euchastensis est de qua fuse in
 oratione Nysseniana. Comm. prae. n. 45. —
 (2) STRABO, Geogr. VII, 298: ἄπλον γὰρ εἶναι
 τότε τὴν θάλατταν ταύτην καὶ καλεῖσθαι ἄξενον ...

ἕστερον δ' Εὐξενον κεκλήσθαι. Cf. PINDARI Pyth.
 IV, 361. — (3) Neque hoc loco ullam de dra-
 cone devicto a S. Theodoro mentionem esse
 notatu dignum est.

γένεοιτο

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO
Miraculum
I.
Pii S.
Theodori
culloris

filius in
servitutum
abductus
Psalm.
105, 41.
Gen. 37,
27.

γένοιτο ἂν ὁ λόγος χαριέστερος, ἐκείθεν καὶ λή-
φομαι τὴν ἀρχὴν²².
10. Ἄνθρωπος¹ τις² πολλὴν κεχηρμένους πίστεϊ³
περὶ τὸν ἔνδοξον⁴ μάρτυρα⁵ τοῦ Χριστοῦ Θεό-
δωρον⁶ καὶ κηδεμόνα μὲν πάντων τῶν ἑαυτοῦ
τούτων ἐπιγραφόμενος, ὡς ἔπερ εὐεργέτου⁷ δὲ
τὰς κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον αὐτοῦ⁸ μνήμας⁹
πανηγυρίζων ἅει φαεινός¹⁰, κατὰ δύναμιν τι-
μῶν¹¹ ἅμα καὶ ἐστιάσειεν, τοιοῦτω ποτὲ περι-
πίπτει¹² δυσπραγίᾳ¹³. Ὡς (1) ἐπῆρχεν αὐ-
τῷ¹⁴ καὶ ὄνος, ὁ μὲν νόσος ἐτι μειράκιον, ὁ δὲ
ὄνος ταῖς κατὰ τὴν οἰκίαν¹⁵ χρείας ἀπηρετῶν¹⁶.
Τούτῳν τις ἐξαιτεῖ τὸν ὄνον ὡς εἰς βραχειαν
οδοποιίαν¹⁷ μισθώσασθαι καὶ πείσας δὴ τοῦ-
τον¹⁸ πείθει συμπέμψαι μετὰ τοῦ ὄνου καὶ τὸν
νόον, διὰ τάχους¹⁹ ἐπανελθεῖν σὺν ἀμφοτέροις
ἐπαγγελιάμενος. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ²⁰ ἔτηχεν
ὦν ἐξήγησεν²¹ καὶ ἀπῆρχεν πρὸς τὴν²² ὁδόν,
διήρχετο μὲν ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος κατὰ τὸν φαι-
μοδόν. Ὡς δὲ προῖον ἦλθεν καὶ εἰς τὸ γένος
τοῦ Ἰσραὴλ, μιμείται τὴν περὶ τὸν Ἰωσήφ
πληρῶν πρᾶξιν τῶν ἀδελφῶν· καὶ τοῖς Ἰσραη-
λίταις εὐθὺς ἀποδόμνος²³ τὸ μειράκιον²⁴, αὐτὸς
ἐπὶ γῆς ἄλλης μεθίστατο²⁵. Παρῆν τοίνυν ἡ

ἐτησία²⁵ μνήμη τοῦ μάρτυρος καὶ ἐν τῇ²⁶ κατὰ
τὸν νόον θρηνηθῆναι²⁷ ὁ ἀνὴρ διατελών²⁸ οὐ προε-
ροῖτο²⁹ τῶν περὶ τὴν ἐορτὴν³⁰, οὐ τῶν ἐξ ἔ-
θους οὐδὲν³¹ ἐποίησεν περὶ αὐτῆν. Ὑπερ ὧν
ἐγκαλοῦντι τῷ μάρτυρι³² τὴν ἀπὸ τοῦ παιδὸς
ἀντετίθη³³ πικρὰν πληγὴν· προσετίθη δὲ καὶ
ἐτι τούτων³⁴ τραχύτερα³⁵ λέγων, ὡς μάρτην³⁶
ἄρα δυσχερῆζοτο τῇ προστασίᾳ³⁷ τῇ παρ' αὐ-
τοῦ³⁸, μάρτην αὐτὸν ἐπελάμβανε τὸν ἑαυτοῦ³⁹
πάντων ὀχρόμα τειχός τε καὶ σκέπη καὶ
ἀρωγόν.

11. Μετὰ ταῦτα παρῆν πάλιν¹ καὶ ἕτερον μνήμη
τοῦ ἁγίου² (2) καὶ τὰ αὐτὰ³ μὲν ὁ αὐτὸς⁴ ἀνὴρ
ἐπρατεν, τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐγκληθεῖς⁵ πάλιν⁶
ἀντέλεγεν. Ἐνταῦθά μοι θεωρεῖτε τὴν θαυμα-
στοποιίαν τοῦ μάρτυρος· τὸ μειράκιον τοίνυν⁷
ὁ κτησάμενος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ ποιμένων ἀνέ-
μιξεν⁸· καὶ σὺν ἐκείνοις⁹ ἀπῆρ¹⁰ νέμειν κατὰ
τὴν ἔρημον. Ἐπιστάς τοίνυν ὁ μάρτυς αὐτῷ
χωρισθέντι¹¹ τῶν μετ' αὐτοῦ ποιμένων, ἐπι-
στάς δὲ¹² ὡς στρατιώτης¹³ ἱππων δυνάα ἐπα-
γόμενος¹⁴, τὸν μὲν ὄπερ καὶ¹⁵ ἐπεκάθητο¹⁶,
τὸν δὲ ἕτερον¹⁷ τὸν κυβερνήσαν¹⁸ ἐλεύθερον¹⁹,
ἐπηρώτα, τίς²⁰ ἂν εἴη καὶ ἐκ ποίας²¹ γῆς· καὶ

ad ipso
sancto

E

²² (ἐκάστοις - ἀρχὴν) om. A 3, 5, B 1.
¹⁰. — ¹ θαῦμα α' add. A 3, 5. — ² om. A 3, 5. —
³ om. A 5, B 1. — ⁴ μεγαλομάρτυρα A 3. — ⁵ (τ. X. Θ.) om. A 3, 5, B 1. — ⁶ εὐεργέτου A 3. — ⁷ (ἑαυτοῦ - αὐτοῦ) om. B 1. — ⁸ μνήμας αὐτοῦ A 3. — ⁹ καὶ τοῖς add. A 3; καὶ ταῖς add. A 5, B 1. — ¹⁰ τιμῶν B 1. — ¹¹ καὶ αὐτὸς add. A 3; καὶ add. A 5. — ¹² δυσπραγίᾳ περιπίπτει B 1. — ¹³ τούτω A 5, B 1. — ¹⁴ οἶκον A 3. — ¹⁵ (ὁ μὲν - ἑπ.) om. B 1; (κατὰ - ἑπ.) om. A 5; ὑπηρετούμενος A 3. — ¹⁶ ὁδὸν εἰς ἐμπορίαν A 3. — ¹⁷ τούτω B 1. — ¹⁸ (πείθει - τάχους) συμπαράλαβεν μετὰ τοῦ ὄνου καὶ τὸν νόον ἐπαγγελιάμενος διὰ τάχους μετ' αὐτῶν A 3. — ¹⁹ σὺν A 3. — ²⁰ ἐξήγησε B 1. — ²¹ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὴν προκειμένην A 3. — ²² ἀπεδότω A 3; ἀποδόμνος A 5, B 1. — ²³ καὶ add. A 3. — ²⁴ μετοικίσθη A 3. — ²⁵ ἐτησίως A 5, B 1. — ²⁶ καὶ ἡν ὁ ἀνὴρ τὰ B 1, 2. — ²⁷ ἐθρηνηθῆναι B 1. — ²⁸ τελῶν B 2. —

²⁹ καὶ οὐ προσεῖοι B 1, 2; προσεῖοι A 3. — ³⁰ μνήμην A 3. — ³¹ τί ποτε B 1, 2. — ³² ἐγκαλοῦντος τοῦ μάρτυρος B 1, 2. — ³³ ἀντεσθῆτι B 1. — ³⁴ δὲ τούτων καὶ A 3; δὲ ἐπὶ τούτων B 1. — ³⁵ τραχύτεραν B 1. — ³⁶ ἅμα add. B 1. — ³⁷ τὴν προστασίαν A 3. — ³⁸ τὴν παρ' αὐτοῦ A 3; βοηθεῖσθαι add. B 1, 2. — ³⁹ αὐτοῦ A 3.
¹. — ¹ om. B 1, 2. — ² (τ. ἀ.) om. A 3, B 2. — ³ ταῦτα A 3. — ⁴ om. A 3, B 1, 2. — ⁵ ἐγκλ. τὰ αὐτὰ A 5. — ⁶ om. A 3. — ⁷ om. A 3, 5, B 1, 2. — ⁸ ἐμίξεν A 3. — ⁹ αὐτοῖς A 3. — ¹⁰ ἀπῆρ B 2; νέμειν ἀπ. A 3. — ¹¹ χωρὶς ὄντι A 5. — ¹² (ἐπ. δὲ) om. A 5, B 1, 2. — ¹³ ὄστρατιώτης A 3. — ¹⁴ συνεπαγόμενος A 5, B 1, 2. — ¹⁵ om. A 3. — ¹⁶ (τὸν - ἐπεκάθητο) τοῦ μὲν καθεζόμενος A 5, B 1, 2. — ¹⁷ κυβερνήσαντος ἔχων A 3; (ἕτερον τ. κ.) om. A 5, B 1, 2. — ¹⁸ ἔχων add. A 5, B 1, 2. — ¹⁹ τίς τε A 5; τε τίς A 3. — ²⁰ ποίας A 5.

α'. Θαῦμα περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὃς¹ ἐμισθώσατο τὴν ἑαυτοῦ ὄνον καὶ δέδωκεν τὸν ἑαυτοῦ νόον πρὸς ὑπουργίαν τοῦ μεταστρέφαι τὴν ὄνον².

Ἄνθρωπος³ τις⁴ πίστιν πολλὴν ἔχων εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα⁵ Θεόδωρον καὶ αὐτὸν προστατῆν καὶ φροντιστῆν ἑαυτῷ ἐν πᾶσιν ἐπιγραφόμενος, τὴν μνήμην⁶ αὐτοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐορτάζων οὐ διέλειπεν⁷. οὗτος εἶχεν τέκνον μειράκιον, ἐκέκμητο δὲ καὶ ὄνον πρὸς ὑπηρεσίαν⁸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Ἦλθεν οὖν τις⁹ αἰτούμενος αὐτὸν ἐπὶ μισθῷ δοθῆναι αὐτῷ τὴν¹⁰ ὄνον· ἀπῆρ δὲ καὶ τὸ παιδάριον μετ' αὐτοῦ¹¹ ὡς εἰς μακρὰν τινα ὀδοποιίαν, ὑποσχόμενος¹² διὰ τάχους σὺν ἀμφοτέροις ἐπανελθεῖν¹³· καὶ ποιήσας αὐτό, ἐν τούτῳ ἀπῆρξατο¹⁴ τῆς ὁδοῦ· καὶ ἤρχετο μὲν ἀπὸ¹⁵ ἔθνους εἰς ἔθνος, ἔως¹⁶ ἔφθασεν εἰς τὸ γένος τῶν Ἰσραηλιτῶν· κακεῖ διαπράσας¹⁷ τὸ μειράκιον, οὕτως¹⁸ ἐπὶ γῆς ἄλλης μεθίσταται. Θρηνηνόντος οὖν τοῦ¹⁹ ἀνδρός τὴν δατέρησιν τοῦ τέκνου, ἔφθασεν²⁰ ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος· καὶ τὸ σύνολον²¹ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου οὐκ ἐνενοήσατο²². Ἐπιφαίνεται οὖν αὐτῷ ὁ μάρτυς ὡς²³ ἐγκαλῶν περὶ τούτου. Ὁ δὲ ἀντέλεγεν καὶ ἀντεγκαλεῖ αὐτῷ²⁴ λέγων, ὡς ἄρα μάρτην ἔχων τὴν παρ' αὐτοῦ²⁵ προστασίαν· τούτω δὲ οὐ μόνον ἄπαξ ἀλλὰ καὶ δις ἐποίησεν. Ὁ δὲ

F

α'. — ¹ ὄν M 1. — ² θαῦμα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου M 2. — ³ ἦν τις ἀνὴρ M 2. — ⁴ μεγαλομάρτυρα M 2. — ⁵ παρὰ πᾶσιν ἐπιγραφόμενος καὶ τὰς μνείας M 2. — ⁶ ἐπιτελῶν M 2. — ⁷ εἰς τὰς χρείας M 2. — ⁸ αὐτῷ add. M 2. — ⁹ δ. αὐτῷ ἐπιμισθῶν τὸν M 2. — ¹⁰ (π. μ. α.) παιδίον M 2. — ¹¹ ὑποσχόμενος M 2. — ¹² (σ. α. ε.) ὑποστρέφαι M 2. — ¹³ (καὶ π. - ἀπῆρξατο) αὐτὸς δὲ ἐξεληθὼν ἤρχετο M 2. — ¹⁴ ἐξ M 2. — ¹⁵ ὡς M 2. — ¹⁶ πλάσας M 2. — ¹⁷ καὶ οὕτως M 2. — ¹⁸ τὸ M 1. — ¹⁹ γὰρ add. M 2. — ²⁰ (τ. σ.) τί ποτε M 2. — ²¹ οὐ προσενοήσατο M 2. — ²² om. M 2. — ²³ ἀντεφιλονεῖ αὐτὸν M 2. — ²⁴ ἔχων διαίτησις τὴν παρὰ σου M 2.

(1) Miraculum quod primo loco affert Chry-
sippus vel simile de adolescentulo ope S. Theo-
dori domum reducto saepius enarratum est, ut
ab anonymo Studita in contac. θ' (Comm. praev.
n. 36), a Theodoro Pediasimo BHG. 1773, TRUV,
p. 19-20, a Georgio Acropolita (Comm. praev.
n. 32, et infra), a Philotheo CPTano, Orat. c. 4,
(Comm. praev. n. 39, et infra). Significatur et

in Menaeo his verbis: ἀρχαλῶτους ἠνωσάου
(Comm. praev. n. 35) et in synaxario S. Nicolai,
ANRICH, Hagios Nikolaos, p. 207. — (2) Est
illa ni fallor verba S. Theodori commemoratio
quae non Eucharistic tantummodo sed et aliis
in locis die 8 iunii agebatur. Comm. praev. nn.
49, 58.

παρ'

A παρ' αὐτοῦ μαθὼν δῖον τὰ κατ' αὐτόν, προέ-
 τρεπε ²¹ τὴν ἐπάνοδον σὺν αὐτῷ πρὸς τοὺς οἰ-
 κείους ποιήσασθαι, παραγορῶν ὁμοῦ ²² καὶ τὸν
 -equitante ἵππον τὸν ἕτερον, καὶ οὐκ ἐκείνον μόνον παρα-
 χωρῶν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἐαυτοῦ ²³ χερσὶν ἀναλαμ-
 βάνων αὐτὸν ἐκ γῆς καὶ ἐπιτιθεὶς αὐτὸν ²⁴ τῇ
 καθέδρᾳ ²⁵ τοῦ φέρον ἄλλοτον ²⁶. Ὡς οὖν
 καὶ ²⁷ ὁδοιπόρου μετ' ἀλλήλων, ὀπρῖνκα τρο-
 φῆς τις ἔνδεια ²⁸ κατελάμβανε τὸ μειράκιον,
 τὴν πῆραν ὁ μάρτυς ἀποκαλύπτων ²⁹ ἦν ἐφε-
 ρεν, ἐξ ἐκείνης ἐπεροῦργει βρώσιν, ἣς τὴν μὲν
 φάσιν ὁ νεανίσκος οὐκ ἐτερίνωσκεν ³⁰, παρ'
 αὐτῆς δὲ ἐνδυναμούμενος οὐ μετρίως ἡσθάνε-
 το ³¹. καὶ τελεθεισῆς μὲν αὐτοῖς οὕτως ³² δι'
 ἡμερῶν ὀλίγων μακρὰς ὁδοὺς διάστημα ³³, πρὸς
 τὸν τοῦ μειράκιον παρῆσαν οἶκον ³⁴ ἵσπεύοντες.
 Εἰσαγγελλέντος δὲ τοῦτον ³⁵ τῷ τὸν νόον ³⁶
 θεροῦντι, τὴν μὲν διάνοιαν εἰς χαρὰν ἐμερί-
 ζετο καὶ κατὰ πλῆξιν. Ἐπειδὴ ³⁷ δὲ καὶ ἐκδρα-
 μὸν ὑπεδέξατο τὸν νόον, εἰσεπήδα μὲν αὐθις
 ἔνδον, ἵνα παρασκευάσῃ τὰ πρὸς τὴν ³⁸ τοῦ
 B ἐπιστάτους δεξιῶσιν. Ὡς δὲ καὶ ἐκ δευτέρου ³⁹
 -ad patrem ἐξέδραμε πρὸς τὸν ἵκοντα μετὰ τὸν ἵππον, ἦν
 -reducitur. ἀφανῆς ἐκείνος καὶ πολλὴ μὲν ἅπαντας τοὺς
 παρόντας ⁴⁰ κατεῖχεν ἀμνηστία· πλὴν ἀλλὰ ⁴¹

συνεῖς ⁴² ὁμοῦ ὁ ἄνθρωπος, τίνος τὸ ἔργον ἦν, LAUDATIO
 αὐτόθεν εὐθὺς τὸν νόον κατελάμβανε τοῦ ἁγίου AUCT.
 μάρτυρος Θεοδώρου ⁴³ ἅπαν τὸ δρᾶμα διεξιῶν ⁴⁴, CHRYSIPPO
 ἅπαν κηρύττων τὸ ἐνεργήθημα· καὶ ὡς οὐ
 πεπλάσμενος τις ταῦτα μῦθος, ζητεῖν ⁴⁵ οὐ
 χορήσομεν ἀλλαγῶν ἀποδοεῖν. Αὐτὸς γὰρ
 ὁ παραδόξως οὕτως ἀνασθεῖς ἐτι τοῦ βίον
 μετέχων τοῦ καθ' ἡμᾶς ὡς λόγος ⁴⁶, καὶ τοῦ ⁴⁷
 συμβάντος περὶ αὐτὸν θαύματος ⁴⁸ γίνεται πᾶσι ⁴⁹
 διδάσκαλος, ὁ τότε νέος, τῶν ⁵⁰ σφόδρα πρεσ-
 βύτης τὴν ἡλικίαν, ὁ τότε μετὰ ποιμένων ἀγροί-
 κων ⁵¹, τῶν μετὰ λογικῶν ποιμένων, ὁ τότε τὰς
 ἐπὶ τῆς ἐρήμου καθοδηγῶν ἀγέλας, ὁ τότε τῶ
 κυβερνῶντι τὴν ἐκκλησίαν συγκυβερνητῶν.

Ἐφφραγεν ⁵² ὁμᾶς εὐ οἶδα ⁵³ καὶ τὸ θαῦμα τοῦ
 διηγήματος καὶ τὸ ἐπιχαρὲς τοῦ θαύματος.
 Φέρε ⁵⁴ οὖν τοῦτοις ἐπισυνάγομένῃ τι καὶ ἕτε-
 ρον οὐκ ἔλαττον οὔτε χάριτος οὔτε θαύματος ⁵⁵.

12. Γυνή τις ¹ πενήχρᾳ τοῖς ² ἐκ πτωχείας ³ τὸν
 ἐνεργετήν ἀντιτιμῶσα δόμοις, ὄρνιν ἀφ' ὧν ἐξέ-
 τρεφεν εἰς τὴν αὐτοῦ καθιέρωσε προσφορὰν (1).
 Στρατιώτης δὲ τις βία ⁴ τὴν ὄρνιν ⁵ λαβὼν καὶ
 ἀρπάσας ⁶ ἀπέφερεν. Ἡ γυνὴ τοῖνον ἐκ τῶν
 ὀπισθεν ⁷ ἐπιτρέχουσα, οὐτινος ⁸ ἐπῆρχεν τὸ
 ἀρπαγῆν, μετὰ μεγάλης διεμαρτύρητο ⁹ τῆς

LAUDATIO
 AUCT.
 CHRYSIPPO

Miraculum
 II.
 Miles
 avem
 furatus

²¹ προετρέπετο A 3. — ²² ἄμα A 3, 5, B 1, 2. — ²³ αὐ-
 τοῦ B 1, 2. — ²⁴ ἐπιτιθεὶς A 5, B 1, 2; (ἐκ- αὐτόν)
 om. A 3. — ²⁵ τὴν καθέδραν B 1. — ²⁶ (τοῦ φ. μ.) om.
 B 1; τοῦ μέλλοντος ἄγειν ἵππον ἐπέφερεν A 3. — ²⁷ om.
 A 3. — ²⁸ ἐνδία τις A 3. — ²⁹ ἀποκαλύπτων A 3. —
³⁰ ἐτερίνωσκε A 3, 5, B 1, 2; οὐκ ἐτ. ὁ ν. A 3. — ³¹ ἡσ-
 θητο A 3. — ³² om. A 3; οὕτως A 5. — ³³ μήκος A 3;
 om. B 1, 2. — ³⁴ οἶκον ἦλθον A 3. — ³⁵ om. A 3. —
³⁶ σου add. B 1. — ³⁷ ἐπει A 3. — ³⁸ om. A 3; τὰ παρὰ
 A 5. — ³⁹ πάλιν add. A 5, B 1, 2. — ⁴⁰ (τ. π.) om. A 5,
 B 1. — ⁴¹ ἀλλ' ὁμοῦ A 5. — ⁴² συνεῖς B 1. — ⁴³ τὸν τοῦ
 μάρτυρος A 3, 5, B 1, 2. — ⁴⁴ διεξιῶν A 5. — ⁴⁵ ὡς

ἀν μῆτις πεπλάσμενος μῦθος ταῦτα ζήτοιεν A 3. —
⁴⁶ (ὡς λ.) ἄμα A 5, B 1, 2. — ⁴⁷ (ὡς λ. κ. τ.) om. A 3.
⁴⁸ om. A 3, 5, B 1, 2. — ⁴⁹ om. B 1. — ⁵⁰ δὲ add.
 B 1. — ⁵¹ ἀγροικικῶν A 5. — ⁵² ἡφφραγεν A 5. — ⁵³ ὅτι
 add. A 5. — ⁵⁴ <θαῦμα> β' A 5. — ⁵⁵ ἐλάττονος
 οὔτε θ. οὔτε χ. A 5, B 1, 2.
 12. — ¹ om. A 3, 5, B 2; <θαῦμα> β' A 3. — ² τῆς
 A 5. — ³ αὐτῆς add. A 3. — ⁴ om. A 5, B 1. — ⁵ (τ.
 ὄρν.) om. A 3; ταύτην A 5. — ⁶ (κ. ἄ.) om. A 3; ταύτην
 ἄ. A 5, B 1, 2. — ⁷ κατοῦσιν A 3; κατόπισθεν A 5, B 1.
 — ⁸ τίνος A 3, 5, B 1, 2. — ⁹ διεμαρτύρητο B 1.

ἀγοράσας τὸ παιδίον μετὰ τῶν ποιμένων αὐτοῦ ἔμιξεν ²⁵ καὶ σὺν ἐκείνοις ²⁶ ἤρξατο ²⁷ βόσκειν
 ἐπὶ ²⁸ τὴν ἐρήμον. Συνέβη οὖν τὸν παῖδα χωρισθῆναι ἐκ τῶν μετ' αὐτοῦ ²⁹ καὶ μονωθῆναι. Καὶ ἐπι-
 στάς αὐτῷ ὁ μάρτυς φαίνεται αὐτῷ ὡς ³⁰ στρατιώτης ἵππου δύο ἔχων μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰς μὲν τὸν
 ἕνα ἐκαθέζετο αὐτὸς ³¹, τὸν δὲ ἕτερον παρέσθην· καὶ ἠρώτησεν ³² αὐτόν, πόθεν ἐστίν καὶ ἐκ ³³
 ποίας γῆς ὑπάρχεις ³⁴. Τοῦ δὲ ἐξηγησαμένου τὰ συμβάντα αὐτῷ ³⁵, προτρέπεται αὐτῷ ὁ φανείς αὐτῷ
 στρατιώτης, ὃς ἦν ὁ ἅγιος μάρτυς Θεόδωρος, ἐπανελθεῖν πρὸς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ³⁶, παρέχων αὐτῷ
 καὶ ὄν ἐπεφύρετο ³⁷ ἵππον· καὶ ἀναλαβὼν αὐτὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἵπ-
 που ³⁸. ἐν δὲ τῷ ὁδοιπορεῖν ³⁹ αὐτοὺς ἠνίκα τροφῆς ἐχρηζεν τὸ μειράκιον, τὴν πῆραν ὁ μάρτυς
 ἀποκαλύπτων ⁴⁰, ἐξ ἐκείνης ἐπεροῦργει αὐτῷ τὴν τροφήν, οὐτινος ⁴¹ τὴν φάσιν ὁ παῖς
 οὐκ ἐτερίνωσκεν· καὶ ἐκ ταύτης τῆς τροφῆς μεγάλως ἐνδυναμοῦτο ⁴². καὶ δι' ὀλίγων ἡμερῶν εἰς
 τὸν τοῦ παιδὸς οἶκον ⁴³ ἔφθασαν. Μηνθέντος δὲ τοῦ πατρὸς ⁴⁴ τοῦ παιδὸς, ὑπεδέξατο αὐτοῦ ⁴⁵ τὸν
 νόον καὶ τὸν κλαυθμὸν εἰς χαρὰν μετέβαλεν ⁴⁶. καὶ ἐν τῷ παρασκευάζεσθαι αὐτὸν πρὸς τὴν τοῦ
 ἐπιστάτους εὐεργέτου ⁴⁷ ἀνδοῦς ὑποδοχὴν, εὐθέως ⁴⁸ ἀφανῆς ἐγένετο. Ἀναλογισάμενος οὖν ὁ ἀνήρ
 τίνος τοῦτο τὸ ἔργον ⁴⁹, εὐθέως τὸν νόον αὐτοῦ ⁵⁰ κατέλαβεν, εὐχαριστῶν αὐτῷ ⁵¹ καὶ ἀνακηρύττων
 τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδοξὸν μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ⁵².

β'. Περὶ τῆς ὄρνις τῆς χήρας ¹.

Γυνὴ δὲ τις πενήχρᾳ εὐχαριστοῦσα τῷ ἁγίῳ, ὄρνιν ἐξωστρόφει ² εἰς τὴν αὐτοῦ ἀφιέρωσιν, προσ-
 κομίσει αὐτὴν βουλομένη ³. Στρατιώτης δὲ τις βία τὴν ὄρνιν ἀρπαξάσας ἀπέτερεν ⁴. Ἡ δὲ

²⁵ (ὁ δὲ - ἔμιξεν) τὸ οὖν παιδίον ἀγοράσας μετὰ τῶν αὐτοῦ ποιμένων συνέμιξεν M 2. — ²⁶ αὐτοῖς M 2. —
²⁷ ἐξήγαγετο M 2. — ²⁸ κατὰ M 2. — ²⁹ (παιδα - αὐτοῦ) αὐτὸν παῖδα χωρισθῆναι M 2. — ³⁰ (αὐτῷ ὡς) ὡς
 τις M 2. — ³¹ om. M 2. — ³² ἐπρωτῶσεν M 2. — ³³ πόθεν καὶ M 2. — ³⁴ ὑπάρχεις M 2. — ³⁵ στρατ. ἅγιος
 ἐπανελθεῖν μετ' αὐτόν M 2. — ³⁶ ἐπέφύρετο M 2. — ³⁷ (καὶ ἀν. - ἵππου) om. M 2. — ³⁸ ὁδοιπορεῖν M 1. — ³⁹ ἐπι-
 φέρετο M 1; ἀποκαλύπτων ἤφραγεν M 2. — ⁴⁰ ἦν M 1; τὴν βρώσιν εἴτινος M 2. — ⁴¹ (καὶ - ἐνδυναμοῦτο) παρ'
 αὐτῆς δὲ μᾶλλον ἐνδυναμοῦντο M 2. — ⁴² om. M 1. — ⁴³ μηνθέντος δὲ τοῦτον τῷ πατρὶ M 2. — ⁴⁴ om. M 2. —
⁴⁵ κατέβαλεν M 2. — ⁴⁶ τοῦ M 1. — ⁴⁷ ἐκείνος add. M 2. — ⁴⁸ τὸ ἔργ. τοῦτο γέγονεν M 2. — ⁴⁹ τοῦ ἁγίου M 2.
 — ⁵⁰ αὐτόν M 2. — ⁵¹ (τὴν - Θεοδώρου) τὸ θαῦμα καὶ τὴν ἐνεργεσίαν M 2.
 β'. — ¹ θαῦμα δευτέρου M 2. — ² ἐξωστρόφει M 2. — ³ ἀρπαξάσας προσφορὰν M 2. — ⁴ ἀρπάσας ἀπέτερεν
 M 2.

(1) Etiam ap. anonymum Studitiam in contac. ια'. Comm. praeen. n. 36.

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

Psalm.
77, 30.

punitur

Psalm.
77, 34.

κρανηγής· πλήν οὐκ ἐνέδωκεν ὁ θρασὺς ἐκεῖνος
καὶ ἀλαζών¹⁰, ἀλλὰ καὶ θείει καὶ κατεσθίει,
περιφρονήσας τοῦ μάρτυρος¹¹· οὐ μὴν καὶ
καθάπαε περιεφρόνησεν, ἀλλ' ὅπερ¹² ὁ ψαλμο-
δός φησιν· «ἐτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στό-
ματι αὐτῶν καὶ ὀργῇ τοῦ Θεοῦ ἀνέβη ἐπ'
αὐτούς,» οὕτω δὴ οὕτω καὶ ἐπ' ἐκείνου κατα-
λαμβάνει τὸ τολμηθῆν¹³ ἢ ἀγανάκτησις τοῦ τολ-
μήματος¹⁴, καταλαμβάνει¹⁵ τὴν ἐκ τῆς ἐστιά-
σεως¹⁶ ἠδονὴν ὁ ἐκ τῆς καταδικῆς θοῆρος·
ἢ καταδικηθῆ¹⁷ ἢ¹⁸ οὐ βλάβη σώματος, ἀλλ'
ὁ διὰ τῆς¹⁹ ζημίας²⁰ σωφροτισμός. Ἰπ-
πον γάρ, ὃν ἐκέκτητο²¹ πρὸς τὰς πολεμικὰς
χρείας ἀρμοδιαίτατον²², ἐξαίφνης ὄρᾳ νεκρόν.
Ἐργασθε τῆς ὀργῆς τοῦ μάρτυρος τὸ ἀνένδοτον·
μέθετε καὶ τὸ τῆς ἡμερότητος²³ ἀνυπέβλη-
τον²⁴. Περὶ²⁵ τὸν στρατιώτην μὲν γάρ²⁶ ἐω-
ράτο πάλιν, ὅπερ ἐν τοῖς ἐξῆς ἢ ψαλμοῖς προσ-
έθηκεν· «ὅταν ἀπέκτεινεν αὐτούς, τότε ἐξεζή-
τουν αὐτὸν καὶ ἐπέστρεφον καὶ ὄρθοιζον πρὸς
τὸν Θεόν». Τὸν γὰρ αὐτὸν κἀκεῖνος τρόπον²⁷

B ὅτε²⁸ τὴν πείραν ἔλαβε²⁹ τῆς ὀργῆς, ἀντι μῖα
ἑρμηθὸς δύο κρείσσονας ὀνησάμενος ἔρχεται
ταύτας³⁰ φέρων πρὸς³¹ τὸν ναὸν³². Ἐἶτα τῆς
ἀθμίας αὐτὸν προσαγοῖσας³³, τοιαῦτα κατε-
βόα³⁴ τοῦ μάρτυρος· «Μίαν ἀρπάζας ὄρνι ιπ-

πον ἀνταπιτήθην πολεμικόν· ὄσωσ³⁵ διπλοῦν
ἐγὼ καὶ³⁶ καταβάλλω³⁷ τὸ ἄρπαγμα· γενέσθω
καὶ παρὰ σοῦ νῦν ἐμοὶ τῆς ἐν τῷ ἵππῳ³⁸ βλάβης
διόρθωσις.» Ὁ δὲ οὐκ ἀπεχθῶς μὲν³⁹ οὐδὲ
ὀργίλως ἐδέχετο, τῇ δὲ ἐκ συμπαθείας⁴⁰ πραό-
τητι τὴν στρατιωτικὴν ἕπερνηκίσας⁴¹ θρασύ-
τητα⁴² πάλιν αὐτὴν ἀνεκέρασεν τὴν πραό-
τητα⁴³ θαυμαστῇ τινι τοῦ πεπραγμένου⁴⁴ χά-
ριτι. Τίς δὲ καὶ⁴⁵ ἐκαλοῦν χάρις⁴⁶; πρὸ μικροῦ
τις ὑπῆρχεν ἵππον προσεργκόν· ἐπιφανεῖς
τοῖνον τῷ κηδεμόνι τῆς ἱεράς ἀλλῆς προσεκα-
λέπαι⁴⁷ μὲν⁴⁸, ὅτι καὶ⁴⁹ ἤξει τις στρατιώτης⁴⁹
καὶ μεθ' ὁποῖον τοῦ⁵⁰ σχήματος· παρεργκῆ
δὲ τὴν ὄρνι ἀπολαβόντι τὸν ἵππον ἀνταποδοῦ-
ναι⁵¹ τῷ χρῆζοντι· καὶ ἦν ἐκ τούτου πολλῆς
θυμηδίας μετόθεν θεωρησά⁵² θέαμα, τὰ δάκρυα
μεθιστάμενα πρὸς φαιδρότητα, τὴν λήπην εἰς
ἠδονήν, τὴν καταβόησιν εἰς προσκύνην, τὴν
μέμνην εἰς τὴν ἐπ' ἐχαριστίας⁵³ δύνῃσιν,
τὸν ὀδοιπόρον ἔλλόντα πρὸς τὸν ναὸν ἱππεία
πάλιν ἐπανερχόμενον⁵⁴.

donec
damnum
resarciat.

Ἀκούσατε ἐπὶ τούτοις⁵⁵ θαυμασιώτατον⁵⁶
λίαν καὶ ἔργον⁵⁷.

13. Ἀργυροπράται τινες ἐνὸς ἐκοίνωνον ἐρ-
γαστηρίον, τάξιν¹ ὁ μὲν διδασκάλον πληρῶν,
ὁ δὲ ἐπιρῆτον καὶ μαθητῶν² (1). Τούτοις³ ἦν

Miraculum
III.
Discus

¹⁰ (κ. ἀλ.) om. A 3, 5, B 1, 2. — ¹¹ ἀλλ' add. A 3. —
¹² ὅπερ A 3. — ¹³ (κ. τ. τ.) om. A 3. — ¹⁴ (ὁ μὴν-
τολήματος) om. A 5, B 1, 2. — ¹⁵ οὐν add. A 5, B 1,
2. — ¹⁶ αὐτοῦ add. A 5. — ¹⁷ ἢ δὲ κατ. A 5, B 1, 2. —
¹⁸ om. A 5, B 1, 2. — ¹⁹ (ὁ δ. τ.) om. A 5, B 1, 2. —
²⁰ ζημία A 5. — ²¹ ἐκέκτητο A 5, B 1. — ²² ἀρμοδίον
A 3, 5, B 1, 2. — ²³ τ. ἡμ. τὸ A 5, B 1, 2. — ²⁴ ἀν-
βλητον B 1; ὁ add. B 1, 2. — ²⁵ ὅπερ ἐπὶ A 5. —
²⁶ περὶ μ. γ. τ. στρ. A 3; (μ. γ.) om. A 5, B 1, 2. —
²⁷ τρῶπ. κάκ. A 3. — ²⁸ (ὅπερ ἐν - ὅτε) ὅστις A 5, B 1,
2. — ²⁹ λαβὼν A 5, B 1, 2. — ³⁰ ταῦτα A 3; αὐτός
A 5. — ³¹ εἰς B 1. — ³² ἐν δὲ τοῖς ὁμοῖς βαστάζων
(ἐπήγχετο A 5) καὶ τὴν τοῦ ἵππου καθέδραν τοῦ τελε-
τήσαντος (τετελενηκός A 3) add. A 3, 5, B 1, 2. —
³³ προσαγοῖσας A 3; (εἶτα - προσαγ.) om. A 5,
B 1, 2; καὶ add. A 5. — ³⁴ κατὰ A 3. — ³⁵ ἰδοῦ
A 3, 5, B 1, 2. — ³⁶ (ὁ κ.) σοι A 3, 5, B 1, 2. —

³⁷ καταβάλλω A 1; ἀντικαταβάλλω A 3. — ³⁸ περὶ
τοῦ ἵππου A 3. — ³⁹ om. A 3, 5, B 1. — ⁴⁰ (τ. δ. ἐκ
σ.) ἀλλὰ συμπαθῶς A 5, B 1, 2. — ⁴¹ ρηκίσας A 5, B 1,
2. — ⁴² τραχύτητα A 3, 5, B 1, 2. — ⁴³ τῇ πραότητι
A 5, B 1, 2. — ⁴⁴ τὸ πεπραγμένον B 1, 2. — ⁴⁵ ἢ add.
A 3. — ⁴⁶ (τίς - χάρις) om. A 5, B 1, 2. — ⁴⁷ προσε-
κάλυπτεν A 3, προσοικαλέπαι A 5, B 1, 2. — ⁴⁸ om.
A 5, B 1, 2. — ⁴⁹ τιστρατιώτης A 3. — ⁵⁰ (μ. δ. τοῦ)
μετὰ τοιοῦτο A 5, B 1, 2. — ⁵¹ (παρ. - ἀνταποδ.) λα-
βὼν παρ' αὐτοῦ (ἀπ' αὐτοῦ A 5) τὴν ὄρνι ἀπόδος τὸν
ἵππον (τῷ ἵππῳ A 5) A 5, B 1, 2. — ⁵² om. A 3; θ. μ.
τὸ A 5, B 1, 2. — ⁵³ ἐχαριστία A 3. — ⁵⁴ ἐρχόμενον
A 5. — ⁵⁵ ἐτι τούτων B 1. — ⁵⁶ θαυμαστόν A 3, 5. —
⁵⁷ ἔτερον θαυμαστόν λίαν B 1, 2; ὁ μὲν τάξιν A 3. —
13. — ¹ πράξιν B 1, 2; ὁ μὲν τάξιν A 3. — ² (κ. μ.)
om. B 1, 2. — ³ οἱς A 3.

γυνὴ ἐπιτρέχουσα⁵ διεμαρτύρατο τοῦ ἁγίου εἶναι τὴν ὄρνι, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τρέχειν⁶ ὁ ἐνέδωκεν,
ἀλλὰ καὶ σφάζει αὐτὴν καὶ κατεσθίει καταπεφρονηκός τοῦ μάρτυρος⁷· καταλαμβάνει δὲ αὐτὸν
C ἐτι τῆς βρώσεως οὐσης ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ⁸ ὁ τῆς καταδικῆς θοῆρος· τὸν⁹ ἵππον γάρ, ὃν¹⁰ ἐκέ-
κτητο πρὸς τὰς πολεμικὰς αὐτοῦ χρείας¹¹, ἐξαίφνης βλέπει νεκρόν. Ἐπεγνωκός¹² οὐν
κατὰ¹³ ἀγανάκτησιν τοῦ μάρτυρος τούτου συμβαίνειν¹⁴ αὐτῷ, λαμβάνει¹⁵ δύο ὄρνεις καὶ τὴν στρώσιν
τοῦ ἑαυτοῦ ἵππου καὶ¹⁶ ἦλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου, ἐξομολογούμενος καὶ ἰκετεύων¹⁶ μετὰ
δακρῶν τὸν ἁγίον καὶ¹⁷ λέγων· «Μίαν ὄρνι ἤρπασα, ἅγιε¹⁸· ἰδοῦ λάβε δύο καὶ ἀπόδος μοι τὸν
ἵππον μου.» Πρὸ¹⁹ δὲ τοῦ παραγενέσθαι αὐτὸν⁹ ἐν τῷ ναῷ συνέβη τινὰ προσαγαγεῖν ἵππον τῷ
μάρτυρι· καὶ προσφανερώσεν ὁ ἅγιος τῷ οἰκονόμῳ καὶ τῷ²⁰ προσμοναρίῳ²¹ περὶ τοῦ στρατιώτου
ὅτι· «Μέλλει ἔρχεσθαι τις²² τοιόνδε σχῆμα ἔχων²³· λαβὼν παρ' αὐτοῦ τὴν ὄρνι ἀνταπόδος
τὸν προσερχθέντα μοι ἵππον.» <Ὁπερ καὶ ἐποίησεν καὶ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος ἀπολαβὼν τὸν ἵ-
πον²⁴ > ἀπεχαριστῶν²⁵ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἁγίῳ μάρτυρι Θεοδώρῳ²⁶.

F

γ'. Περὶ τοῦ δίσκου τοῦ κλαπέντος¹ τοῦ² ἀργυροπράτου.

Ἦν τις ἀργυροπράτης ἔχων τινὰ μίσθιον· ἐπῆρχει δὲ αὐτοῖς ἀργυρὸς δίσκος³ πολύτιμος· τίς
ὄν συγχάζων αὐτοῖς καὶ⁴ ἐπιτηρήσας καιρὸν⁴ καὶ λαθὼν ἔκλεπεν τὸν⁵ δίσκον· καὶ ἤρξατο ὁ

⁵ δραμοῦσα M 2. — ⁶ (τ. τ.) πρὸς τὸ οὐς M 2. — ⁷ ἀλλὰ σφάζας αὐτὴν εἰσθεν περιφρονήσας τὸν μάρτυρα M 2.
— ⁸ (ἐτι - αὐτοῦ) ἢ μετὰ τῆς βρώσεως ἠδονῆ M 2. — ⁹ om. M 2. — ¹⁰ αὐτός add. M 2. — ¹¹ αὐτῷ χρείας
ἀρμοδιώτατον M 2. — ¹² ἐπιγνωκός M 2. — ¹³ (ο. κ.) δὲ ὅτι καὶ M 2. — ¹⁴ ἦν τούτω συμβῆναι M 2. — ¹⁵ λα-
βὼν M 2. — ¹⁶ μετὰ οὐκ καὶ M 2. — ¹⁷ (τ. ἄ. κ.) ἰκέτευεν M 2. — ¹⁸ ἅγιε τοῦ Θεοῦ μίαν ἤρπασα ὄρνι M 2. —
¹⁹ πρὸς M 2. — ²⁰ supra lin. M 1; om. M 2. — ²¹ αὐτοῦ add. M 2. — ²² μέλλει εἰσερχεῖται ἀνή M 2. — ²³ καὶ
add. M 2. — ²⁴ (ὅπερ - ἵππον) M 2; om. M 1. — ²⁵ ἐχαριστῶν M 2. — ²⁶ Θεοδώρου M 1; αὐτοῦ M 2.
γ'. — ¹ (τ. δ. τ. κλ.) om. M 2. — ² τὸ M 1. — ³ ἀργυροδίσκος M 2. — ⁴ om. M 2. — ⁵ τούτου add. M 2.

(1) Miraculum obiter commemoratur a Theo-
doro Pediasimo BHG. 1773, TREU, p. 23, a
Iohanne Euchaitensi BHG. 1771, LAGARDE, p. 133.

Affine illud est quod legitur in Vita S. Sabae,
supra, Comm. praev. n. 43.

δίσκος:

a iure surreptus

δίσκος πολυτιμώτατος 4 ἐν τοῖς σκεύεσιν οἷς ἐπίπρασκον 5 ὑφαιρείται τις τὸν δίσκον πρόφρασι ἔχων εἰς τὸ 6 λαβεῖν 7 τὸ 8 παρ' ἐκείνοις 9 ἐξ ἔθους 10 ποιείσθαι 11 τὰ συναλλάγματα. Τὴν ὑπόνοιαν οὖν ὁ διδάσκαλος ὄλην 12 εἶχεν ἐπὶ τὸν μαθητὴν καὶ οὐδὲν ἰσχυρῶς τὴν περὶ τοῦτου κρίσιν μετέβαλεν 13, ὥστε καὶ 14 ἐκείνον ἐν ἀπορίᾳ γινώσκον 15 μάντεσιν ἐντυχεῖν 16 καὶ 17 πᾶσαν διερευνῆσαι 18 περιεργίαν καὶ 19 ἄκοντα τὸ 20 τελευταῖον δὲ πάντων ὑπεριδὼν 21 ἐπὶ τὴν ἐγχορίαν ἀδελφὴν καταφέρει 22 τὸ μάρτυρος καὶ ἰκέτευσεν, ἀποδύροτο 23 ρυτὸς καὶ ἡμέρας 24, προσέφερεν θύρην ἀπαστον 25. Τοῦτοις ὁ μακάριος 26 μάρτυς ἐπικαμφθεὶς καταμηνύει τὸν ἐργασάμενον τὴν κλοπὴν. Ὡς δὲ ἐκ τῶν μηνυμάτων λαβεῖν 27 οὐκ ἠδύνατο τοῦ ἀνδρός ἀναμφιβόλως 28 ἦν εἶπεν 29 γινώσκω 30, λέει τὴν περὶ τοῦτου 31 πάλιν ἀμνηστίαν ὁ μάρτυς 32. «Ὁρθρον γὰρ ἀναστάς,» φησὶν, «καὶ προσελθὼν 33 τι μικρὸν 34 ἐκ τοῦ ναοῦ, τὸν πρῶτον περιτρύχοντα σοὶ κράτησον ἀσφαλῶς· παρ' αὐτῷ 35 γὰρ ὄπερ ζητεῖς εὐρήσεις 36· πλὴν ἀλλὰ 37 τὸ κλα-

πὲν λάβε 38, ἄφες δὲ 39 τὸν φοραθέντα ἀνεύθυνον.» Ταῦτα προστάξας τῷ σκοφαντομένῳ προσάγει 40 καὶ τὸν τοιμήσαντα τὴν κλοπὴν 41 κατὰ τὸν αὐτὸν συναντῆσαι 42 καιρὸν 43 τὸν δίσκον ἐν ταῖς 44 ἀγκάλαις ἐπιφερόμενον 45· ὃς πολλὴν ἠδὴ χρόνον διαλαθὼν 46 εἰς πρῶτην λοιπὸν αὐτὸν 47 τοῖς βουλομένοις ἐξέφερεν 48. Ὁ μὲν οὖν πεποιθὼς τοῖς προεκκαληθεῖσιν ἐπὶ τοῦ 49 μάρτυρος ἐπελαμβάνετο 50 τὸ ἀνδρός. Ὁ δὲ τῷ συνειδῶτι πληγῆς εὐθὺς εἶπεν 51· «Τὸν δίσκον ἐπιζητεῖς,» φησὶν· «ἰδοὺ πρὸς σὲ φέρω 52 τοῦτον· ἀλλ' 53 ἀρκέσθητι τοῦ λαβεῖν 54 ὅπερ οὐ προσεδόκας οὐδὲ ἠλιζες καὶ μὴ διὰ τῆς 55 ἐπιγραφῆς τῆς εἰς σὲ 56 ἐμοὶ προσενηήσας ἀπώλειαν.» Ταῦτα καὶ εἶπε καὶ εἰπὼν 57 ἐπεισεν. Οὐκ ἠγνόει 58 γὰρ τὸν τοῦ εὐεργέτου παραγγελημάτων ὁ ἄνθρωπος 59.

LAUDATIO AUCT. CHRYSIPPO

sancti ope recuperatur.

Ἔμεῖς δὲ ἐντεῦθεν ἀκούσατε καὶ στρατιωτικῆς ἔργον δριμύτητος.

14. 1 Δύο μάρτυρες καὶ 2 ὁμύτροποι 3 καὶ συνήθεις τοῦ μάρτυρος μίαν ἔλαχον μετ' ἀλλήλων 4 οἰκεῖν 5 ἀδελφῶν (1). Ἀνδρὶ τοίνυν ὄντως θεοφιλεῖ 6

Miraculum IV. Pignus

4 πολυτιμώτατος A 3; πολυτιμώτατος A 5. — 5 (οἷς ἐπ.) om. A 5, B 1, 2; τοῦτον add. A 3, 5, B 1, 2. — 6 (τὸν δ. - τὸ) om. A 5, B 1, 2; (εἰς τὸ om.) A 3. — 7 λαθὼν A 5, B 1, 2. — 8 τῶν A 1, 5, B 1, 2. — 9 αὐτοῖς A 5, B 1. — 10 (τὸ - ἐθ.) om. A 3. — 11 (ἐξ - ποιείσθαι) ποιούσαν A 5, B 1, 2. — 12 (ὁ δ. ὄλη) om. A 5, B 1, 2. — 13 μετέβαλεν A 5, B 1, A 3 corr. — 14 om. A 3, 5, B 1, 2. — 15 γενόμενον A 3, 5; γενόμενον B 1, 2. — 16 πανταῖσι μὲν τυχεῖν B 2. — 17 om. A 3, 5. — 18 διερευνῆσθαι A 5, B 1, 2. — 19 om. B 2. — 20 om. A 3. — 21 (π. ὑπ.) om. A 5, B 1, 2. — 22 κατέφηνεν A 3. — 23 om. A 5, B 1, 2; ἰκετεύον ἀποδύροτο A 3. — 24 καὶ add. A 3. — 25 (θρ. ἀπ.) ἀποδύροτος A 5, B 1, 2. — 26 om. A 3, 5, B 1, 2. — 27 ἐλαβεῖν A 5, B 1. — 28 ἀμφιβόλων A 3, 5. — 29 (ἦν εἶπεν) εἰς A 3, 5, B 1. — 30 ἐπίγνωσιν A 3, 5; ὄντων add. A 3. — 31 τοῦτον A 3, 5, B 1. — 32 ὁ μ. πάλιν ἄμ. A 3; ὁ μ. ἄμ. A 5, B 1, 2. — 33 προσελθὼν A 5, B 1. — 34 om. B 1, 2; μικρὸν τι A 5. — 35 αὐτοῦ A 5, B 1, 2.

— 36 εἶρ. ὁπ. ζ. A 5, B 1, 2. — 37 om. A 5, B 1, 2. — 38 λαθὼν A 3, 5, B 1, 2. — 39 ἀπελθεῖν (ἀπ. ἄφες A 3, B 2) A 3, 5, B 1, 2. — 40 προσάγει A 5. — 41 καὶ add. B 1, 2. — 42 συναντῆσαι B 1, 2. — 43 κ. συναστ. A 3, 5. — 44 τοῖς A 5. — 45 ἐπιφερόμενον ἐν τ. ἀ. B 1. — 46 διελαθὼν B 1, 2. — 47 om. A 3. — 48 ἐξέφερεν A 5. — 49 διὰ τοῦ A 3; παρὰ τοῦ B 1, 2. — 50 ἐπελάμβανε τὸ B 2. — 51 φησὶν A 3; (τ. δ. ἐπ. φησιν) A 5, B 1, 2. — 52 προσέφερεν B 2. — 53 ἀλλὰ B 2. — 54 τῷ λαβεῖν A 5, B 1, 2. — 55 σῆς add. A 3. — 56 (εἰς σὲ) σῆς A 5, B 1, 2. — 57 om. A 5, B 1, 2. — 58 ἠμνημόνησεν A 3. — 59 (οὐκ - ἄνθρωπος) om. A 5, B 1, 2; τοσοῦτον ἔστι καὶ πρὸς τοὺς ἀδικούντας ὁ μάρτυς φιλόδημος add. A 3, 5, B 1, 2; καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους ἐνέγκως add. A 3. — 14. — 1 θαμῶν δ' A 3, B 2. — 2 (μ. κ.) ἄγιοι ἄνδρες A 3. — 3 μονοτρόποι A 3. — 4 (μετ' ἀλλ.) om. A 3, 5, B 1, 2. — 5 οἰκεῖν A 5, B 1. — 6 (ὄντως θ.) om. A 3.

ἀγνωστοπράτης ἐξ ὑπονοίας 8 τὸν ἐναντοῦ μίσθιον κατηγορεῖν, ὅτι 7 αὐτός ἐστιν ὁ τοῦτον 8 κλέψας. Ἀπαιτούμενος οὖν ὁ τοιοῦτος 9 μίσθιος, ὅπερ οὐκ εἶχεν μετὰ πολλὴν ἔρευναν καταφέρει ἐπὶ τὸν μάρτυρα καὶ παραμόνον ἐν τῇ τιμῇ 10 αὐτοῦ ναῶ παρεκάλει αὐτὸν 11 ρυτὸς καὶ ἡμέρας, ἀποδύροτος 12 τὴν συμφροσὴν καὶ ἰκέτευσεν αὐτὸν τοῦ φανερόν 13 ποιῆσαι τὸν τοῦτον κλέψαντα 14. Ὁ δὲ μάρτυς τοῦ Χριστοῦ 15 ἐπικαμφθεὶς ταῖς δεήσεσιν αὐτοῦ 16, καταμηνύει τὸν τὴν κλοπὴν ἐργασάμενον καὶ φησὶν πρὸς αὐτὸν· «Ὁρθρον 17 ἀναστάς πρόσσελθε 18 ἔξω τοῦ ναοῦ καὶ τὸν πρῶτον ἐπαντῶντά 19 σοὶ κράτησον ἀσφαλῶς, καὶ παρ' αὐτοῦ ὄπερ ζητεῖς 20 εὐρήσεις· ἀλλὰ λαβὼν τὸ κλαπὲν παρ' αὐτοῦ 21 ἀπόλυσον αὐτὸν ἀνεύθυνον.» Παρασκευάζει δὲ ὁ ἄγιος κἀκείνον τὸν κλέψαντα κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον δίσκον ἐπὶ διάπρασιν διὰ τὸ ἡμέρας παρελθεῖν λοιπὸν καὶ καταπαθῆναι τὴν αὐτοῦ ζήτησιν 22· εὐρέθη ὁμοῦ 23 συναντούμενος τῷ σκοφαντομένῳ μίσθιῳ· καὶ δὴ ἐκείνον κρατήσαντος αὐτόν, ὁ κλέψας ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν λέγων 24· «Ἀδελφέ 25, ὃν ζητεῖς 26 δίσκον τοῦτον ἐγὼ προσέφερω. Λαβὼν οὖν αὐτὸν 27 ἀρκέσθητι καὶ μηδὲν με παραβλάψης 28·» ὄπερ καὶ ἐποίησεν 29 κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἁγίου 30 μάρτυρος Θεοδώρου 30.

6 ὑπονοίας M 2. — 7 κατ. τῷ μίσθιῳ αὐτοῦ ὡς M 2. — 8 τοῦτον M 2. — 9 ὅτι οὗτος M 2. — 10 εὐκρηγίω M 2. — 11 αὐτῷ M 2. — 12 καὶ ἀποδύροτο M 2. — 13 φανερόν M 1. — 14 (αὐτόν - κλέψαντα) τοῦτο φανερόν ποιῆσ M 2. — 15 (τ. X) τοῦτον M 2. — 16 (τ. δ. ἀ.) om. M 2. — 17 (π. ἀ. δ.) ὄρθω M 2. — 18 ἐξέλθε M 2. — 19 ὑπαντῶν M 1; ὑπαντῶντα M 2. — 20 ἐπιζητεῖς M 2. — 21 καὶ τὸ κλαπὲν παρ' αὐτοῦ M 2. — 22 (τὴν αὐτὴν - ζήτησιν) τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέρο τὸν τοιοῦτον δίσκον ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτοῦ εἰς διάπρασιν διὰ τῆς ἡμέρας αὐτὴν ἀπελθεῖν καὶ καταπαθῆναι τὴν ἐναντοῦ ἐκασζήτησιν M 2. — 23 οὖν M 2. — 24 δι. ἐκείνον κρατήσαντος αὐτόν ὁ κλέψας ἀπεκρίνατο M 2. — 25 εἰδὲ M 2. — 26 ἐζητεῖς M 2. — 27 (τοῦτον - αὐτόν) ἰδοὺ προσέφερω καὶ τοῦτον λαβὼν M 2. — 28 παραβλάψης M 1. — 29 πεποίηκεν M 2. — 30 om. M 2.

(1) Quoniam etiam τῆς ἀδελφῆς locus reticetur, quoniam sint martyres illi conici non potest. Nota tamen hinc temporibus circumferri coepisse narratiunculam de martyribus iudicium more in coetu sedentibus, quorum binos — Artemium alii dicunt et Mercurium, alii Theodo-

rum et Sergium — ceteri deputarint ut in Iulianum vel Valentem animadverterent. DELEHAYE, Les légendes grecques des saints militaires, p. 96-100; Comm. praev. n. 41. Haec inter et Chryssippi miraculum IV nonnulla est similitudo.

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO
restituere
renuentem

τῆς ἀλλῆς τῆς ἐκείνων ᾗ προσηκόντι κόσμον ὅτι
δὴ ὅτι τινὰ γυναικίον παρακατέθετο τῶν ἐν
τῇ χώρα περιφανῶν τινας, γαμικῆς συζυγίας
ἐνέχρον ἠ. Προελθόντος δὲ ἐπὶ τούτοις χρό-
νον καὶ μεταστάσης ἀπὸ τοῦ βίου τῆς γυναικὸς ἡ
ἀνὴρ γίνεται κληρονόμος τῶν παρ' αὐτῆς·
ἀνεζητεῖτο γοῦν καὶ τὸ τῷ προσηκόντι
παρατεθέν ἠ. Ὁ δὲ οὐ γὰρ ἦν αὐτῷ θέμις
ἀγνήσασθαι — τὸ λαβεῖν μὲν καθωμολόγει, τὸ
δὲ τί γέγονεν ἔφη μὴ ἐγνωσκῆναι διερρη-
σαντα γὰρ ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῷ
ἑαυτοῦ μὴ εἶδεν ὁ παραχρημα λαβῶν ἀπέ-
θετο. Τοῦτο τοῖς τὸ οἰκεῖον ἐπιζητοῦσιν
ἔδοκει πρόφασιν ψευδῆς εἶναι καὶ σκήψις
ἀποστερήσεως. Ἦν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἔπορευ-
σάν τις ἐτόγγαυε τῷ ἀνδρὶ παῖς πονηροῦ πατρὸς,
ὄνομα δὲ ἔχοντος διακόνου καὶ λειτουργοῦ Θεοῦ.
Ἀναπεισθεὶς τοῖνυν ὁ παῖς παρὰ τοῦ πατρὸς
ὑφαρκεῖται τὸ προλεχθέν καὶ ὑφελόμενος αὐτῷ
δίδωσι. Τῶν ἀποστερουμένων δὲ ἐπὶ τὴν τῆς
ἀρχῆς καταφυγόντων βοήθειαν, περιίστα-
το τῷ ἱερῷ προσβῆναι καὶ ἐκ τῆς τῶν μαρ-
τύρων ἀλλῆς ἀφελῆσθαι καὶ συναγαμῆνυσθαι
ἀγορᾷ. Ταῦτ' οὐδὲν πολλὴν ἐπέβαλε τοῖς ὁρώσι
τὴν ἐκκλησίαν. Ἦν μὲν γὰρ ἦν παράδοξον
τὸ ἐπὶ τῆς δικαστικῆς ἀγορᾶς ὀφθῆναι ἐκει-
νόν ποτε τοῦτο δὲ ἔτι παραδοξότερον, τὸ
καὶ ἐπὶ αἰτία τοιαύτη δημοσιεῖν τὸν ἄνθρω-
πον. Τί οὐδὲν ὁ ἀναξίως ἐνβραζόμενος
τὴν τῶν θεραπευομένων παρ' αὐτοῦ μαρτύρων
ἐπεκαλεῖτο συμπάθειαν καὶ οὐδὲν ἐκεῖνοις καὶ
τὸν γενναῖον τοῦτον ἰκέτερον τοῦ εὐπρεπῆ
προνοήσαι παρασχέιν τινα τοῖς ἀμυγάνοις
ἐκεῖνοις ἔκβασιν· ὁ δὲ καὶ ἐπραττον λεληθό-
τως οἱ μάρτυρες. Νόκτωρ γὰρ ὡς εἰς δικαστή-
ριον παραγεγονότες ἐξετάσεις εἰσπραττον
τὸν τῆς πονηρᾶς πράξεως φυτοτρογόν· αὐ-
τοὺ μὲν τὴν τῶν κατηγορῶν ἐπιλήθον τὰ
ξιν, αὐτοὶ δὲ τὴν τοῦ δικάζοντος ἀπεφαί-
νοντο ψῆφον· αὐτοὶ τὸν ἔλεγχον συνεκρότων
τὸν πρὸς αὐτὸν, αὐτοὶ τοῦ κρινομένου κα-
τεψηφίζοντο, αὐτοὶ καὶ κατήπειρον εἰς τὴν

martyres
duo cum
S. Theodoro

ἔκτισιν ἠ. Ἐνα δὲ τῶν παρόντων εἴδρα ὀλοφό-
ρον, ὃν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸ ἕλφος ἐπατατεῖ-
ναι ἐνόμιζεν· τὴν δὲ ἐκάστον προσηγορίαν ἐξ
ἧν ἀλλήλους ὀνόμαζον κατεμάνθανεν ἠ. Ἀκού-
ει τοῖνυν τῶν δύο τὸν ὀλοφόρον ἀποκα-
λοῦντων Θεόδορον καὶ δυσσοπύτων μὴ λίαν
ἀγανακτεῖν· ἅπαντα γὰρ ὅσα δέοι ποιήσῃ
τὸν ἐγκαλούμενον. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τῆς
πρώτης εἰδῆς τῶν μαρτύρων ἀγανακτῆ-
σεως.

15. Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἑαυτοῦ βελτίον ὁ
ἐγκληθεὶς οὐδὲ ἐκ τούτων ἐγένετο, πάλιν
ἐπιφανέντες διηπειλήσαντο πολλὸν τοῦ πρόην
πικρότερον. Ὡς δὲ καὶ αὐτῷ τῷ ἱερῷ προε-
βῆναι τὸ τῆς προθεσμίας ἐπέστη τέλος καὶ
πᾶσα ἀνάγκη ἦν ὑποβληθῆναι λοιπὸν αὐτὸν
ἀνομοῦντα καὶ αἰκισμοῖς, τότε δὴ τότε μετὰ
χαλεπωτέρας ὀργῆς προσμίζαντες οἱ μὲν
δύο αὐτῶν μόνον ἐσχηματίζοντο καὶ πλη-
γὰς μέλλειν ἐπαγαγεῖν ἠπειλοῦν. Ὁ δὲ ὀλί-
της οὕτος οὐκ ἀνασχόμενος ἐπισχεῖν ἔτι
τὴν δεξιάν ὅτι τῷ ξίφει τὴν τοῦ ἀπειθοῦς
πλευρὰν· ἐφ' οἷς δὴ πάλιν ἀπήγειαν παρα-
ρέσαντες καὶ ὕψι ποτε ἀδεδήσαναι καὶ μὴ με-
λῆσαι πρὸς τὴν ἐξομολόγησιν, μὴ προφα-
σίασθαι πρὸς τὴν ἔκτισιν. Τί οὐδὲν; τί ποιεῖ τό-
τε καὶ ὁ πληγῆς; πρὸς τὰς ὁδῶνας οὐκ ἐξα-
κῶν πρὸσεκαλεῖτο τοὺς γείτονας καὶ πα-
ρεκάλει μετὰ δακρύων καὶ μετὰ πολλῶν
ικέτετε στεναγμῶν ἀναλαβόντας αὐτὸν ὡς
τάχιστα ταῖς χερσὶν εἰς μέσον ἀφείναι τῆς
ἐκκλησίας· οὐ καὶ παραχθέντος, ὁ μὲν χρησ-
τός προσβῆναι ἐπ' ἀγορᾶς ἐταλαιπώρει μεθο-
δενόμενος, ὁ δὲ πολλῶν συλλόγων τῶν ἀθροισ-
θέντων ὑπὸ τῆς τοῦ παραδόξου φήμης ὁμο-
λόγει τοῦ πταίσματος εἶναι ὑπεύθυνος καὶ
ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ἤξιοι τοὺς ἀποληρομέ-
νους τὸ συληθῆναι, ἢ πρὸς τὸν οἶκον δραμεῖν
καὶ λαβεῖν ἐκεῖνο δι' ἑαυτῶν, τὸν δὲ προσβῆ-
ναι ἀφίεναι τῆς μέμφεως ἦν οὐδὲν δικαίως
ὑφίστατο. Μεμαθήκατε πῶς ὁ ἅγιος μάρτυς
οἶδεν κατὰ καιρὸν κεκορηθῆναι καὶ στρατιωτι-

velut in-
tribunali
sedentes.

culpam
fateri
compellunt.

C — ἠ τῆς ἐκείνων ἀλλῆς; A 5, B 1, 2. — ἠ κόσμον A 3.
— ἠ om. A 3, 5, B 1, 2. — ἠ παρακατέθετο A 3, 5, B 2.
— ἠ (γ. σ. ἐν.) om. A 3, 5, B 2. — ἠ προσελθόν-
τες B 1. — ἠ ὁ add. A 3. — ἠ τῶν A 3. — ἠ τοῦ-
τω A 3. — ἠ A 3; om. A 1. — ἠ (καὶ μεταστάσης -
μὲν) καὶ ἀναζητούντων τῶν παραθεμένων παρὰ τοῦ
θεοσεβῆος τὰ γνήματα μὲν λαβεῖν A 5, B 1, 2. — ἠ ἐπε-
γνωσκῆναι A 5, B 1; ἐπιγνωσκῆναι B 2. — ἠ διερρη-
σαντα A 5, B 1, 2. — ἠ αὐτὸν add. A 3. — ἠ om. A 5, B 1, 2.
— ἠ οὐχ ἠφῆσκειν B 1; οὐχ εἶδεν B 2; οὐχ εἶρηκεν
A 5. — ἠ (ὁ π. λ.) om. A 5, B 1, 2. — ἠ δὲ add. B 1, 2;
ὁδὲ γενομένου add. A 5. — ἠ ζητοῦσιν A 3. — ἠ εἶ-
ναι ψ. A 5, B 1, 2. — ἠ σκέψις A 3. — ἠ (ὄνομα-
δίδωσι) καὶ ὑφελόμενος τὸ προλεχθέν δίδωσιν αὐτῷ
B 1; ἀναπεισθεὶς τοῖνυν (τὸν γοῦν B 2) ὁ παῖς παρὰ τοῦ
πατρὸς καὶ ὑφελόμενος τὸ π. διδ. αὐτῷ A 5, B 2. —
ἠ καταφυγόντων A 3. — ἠ (τῆς ἀρχῆς - βοήθειαν)
τὴν βοήθειαν καταφυγόντων τοῦ τῆν ἀρχῆν ἔχοντος
A 5, B 1, 2. — ἠ παραίστατο A 3; περιίστατο B 2. —
ἠ (τὸ ἰ. π.) ἱεροπροσβῆναι B 1. — ἠ (καὶ συναγ. - ἐπέ-
βαλε) καὶ τοῖς ἐν τῷ ἵστυ συναγαμῆνυσθαι ἐποίησαν
(om. A 3, 5) ταῦτα πολλὴν ἐπέβαλεν (ἐπέβαλε A 5, B 2)
A 3, 5, B 1, 2. — ἠ om. A 5, B 1, 2. — ἠ πᾶσι add.
A 5, B 1, 2. — ἠ om. A 3, 5, B 1, 2. — ἠ om. A 3. —
ἠ om. A 5, B 1, 2. — ἠ ἄνδρα A 3, 5, B 1, 2. — ἠ λοι-
πὸν add. A 5, B 1, 2; τε add. A 3. — ἠ ὑβρίζόμενος
A 5, B 1, 2. — ἠ τοῦτον μεγαλομάρτυρα Θεόδορον
add. A 3. — ἠ (τοῦ - τινα) τοῦτον καὶ εὐπρεπεῖ τινα
παρασχέιν A 3; προνοήσαι τε ἀγαθόν B 1, 2. — ἠ om.
A 3. — ἠ om. A 1; ἐξετάσῃ τὸν A 3; ἐξήτων τὸν B 1,
2. — ἠ (αὐτοὶ - κατηγ.) καὶ τὴν τῶν κατηγορούντων

αὐτοὶ B 1, 2. — ἠ πρᾶξιν B 1, 2. — ἠ om. A 3. —
ἠ καταδικάζοντος A 3. — ἠ (ἀπ. ψ.) om. B 1, 2. — ἠ om.
B 1, 2. — ἠ κατ' αὐτοῦ A 3. — ἠ om. B 1, 2. — ἠ κα-
τελείποντο A 1; κατεπῆγον B 1; κατελείποντο B 2. —
ἠ κτήσιν B 1. — ἠ καὶ B 1, 2. — ἠ καὶ om. B 2; (καὶ τὸ)
om. B 1. — ἠ (τὴν δὲ - κακεμ.) om. B 1, 2. — ἠ ἦκου-
σε B 1; ἦκουεν A 3, B 2. — ἠ (τοῖνυν - ὀπλ.) δὲ τούτων
παρὰ τῶν δύο B 1, 2. — ἠ αὐτὸν add. B 1, 2. — ἠ ἦν
θέλοις A 3. — ἠ φησι ποιήσει B 1, 2. — ἠ ἐγκα-
λοῦμενος B 1, 2. — ἠ om. B 1, 2.
15. — ἠ βέλτιον ἑαυτοῦ B 1, 2; ἐγένετο add. A 3. —
ἠ (οὐδὲ ἐ. τ.) om. B 1, 2. — ἠ om. A 3. — ἠ ἐπιφανέντος
B 2. — ἠ ἱεροπροσβῆναι B 1. — ἠ ἀνομοῦντα A 1;
καὶ αἰκισμοῖς ἀνομοῦντα A 3. — ἠ (καὶ πᾶσα -
δὴ) om. B 1, 2. — ἠ om. A 1. — ἠ om. B 1, 2. — ἠ ἔτι
τ. δ. ἐπ. B 1, 2. — ἠ τὴν add. A 3. — ἠ δὲ A 3. —
ἠ ἀπήγειαν A 3. — ἠ μελῆσαι A 3. — ἠ (μὴ -
ἐκτίσιν) om. A 3; (ἐφ' οἷς - ἐκτι) om. B 1, 2. — ἠ οὐδὲ
τότε ποιεῖ καὶ ὁ B 1, 2; οὐδὲ π. τότε A 3. — ἠ οὐκ ἐξ-
πρὸς τὰς τῆς πληγῆς ὁδ. B 1, 2. — ἠ ταχέως add. B 1.
— ἠ προσεκαλεῖται B 1. — ἠ om. A 1. — ἠ ὡς (ὡστε A 3)
ἀναλαβόντα (λαβῶν τας A 3) αὐτὸν A 3, B 1, 2. —
ἠ ἀφίεναι A 3. — ἠ προσεχθέντος in ras. B 2. — ἠ ἱε-
ρός A 3. — ἠ ἐπὶ add. A 3; ἐν add. B 1, 2. — ἠ θεά-
ματος B 1, 2. — ἠ μόνος add. B 1, 2. — ἠ (ἐλθ. π.
αὐτ.) om. A 3. — ἠ συληθῆναι A 1. — ἠ δραμόντας καὶ
B 1, 2; (τοῦς ἀπολ. - καὶ) ἐκδραμόντας A 3. —
ἠ τὸν προσβ. δὲ A 3. — ἠ σπονδαίως ἐλεθερω-
θῆναι B 1, 2. — ἠ ὡς B 1, 2. — ἠ om. A 3, B 1,
2.

F

A ²⁵ κῆ²⁵ δριμύτητι, πῶς οὐκ ὀνειὶ καὶ πλήττειν²⁶ τοὺς παρανόμους μὴ εἰκόντας²⁷; Ἄλλὰ μὴ ἀγνοεῖτε πόσῃ καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις²⁸ ὄμως²⁹ τὴν εὐσπλαγγίαν ἀνέμιξεν³⁰. Ἐπει³¹ γὰρ τὸ κλαπὲν ἦκεν εἰς φανερόν³², τὰ τῶν ὀδυνῶν ἐδόθη³³ ἡμεροῦτο³⁴ τῷ πταίσαντι³⁵ καὶ³⁶ δι' ἄλλοτριῶν χειρῶν ἀχθεῖς διὰ τῶν ἑαυτοῦ ποδῶν ἀναρροσθεῖς³⁷ ὑπέστρεψεν, ὥστε καὶ πρὸς αὐτὸν ἔχειν εἰπεῖν τὸν μάρτυρα³⁸ τὴν μακαρίαν φωνὴν ἐκείνην³⁹. Ἰδε ὄντως γέγονας, μηκέτι ἀμάτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τί σοι γένηται⁴⁰.
 Βούλεσθε δὲ καὶ ἔτερον ἰδεῖν συμπάθειαν πᾶσαν ὑπερδραμοῦσαν⁴¹ ὑπερβολὴν;

Miraculum V. Lampadem basilicae juranti

16. Ἐν¹ πολλῇ τις² πτωχεῖα πολλοῖς δανεισμάτων κατελιμμένους ὀφλημάσιν καὶ ἐκ μὲν τῶν δανειστῶν ἀπαραίτητον ὀπομένον τὴν εἰσπραξίν (1), οὐδαμῶθεν δὲ οὐδὲ μίαν ὄραν εἰσπραξίαν ὑπάρχουσαν³, κατιδὼν⁴ τὰ ἐξ ἀργύρου σκευὴ πρὸς φωτισμὸν τῆς παστάδος κρεμάμενα⁵ καὶ λαθὼν ἔνοιαν πονηρὰν μὲν τῷ ἐγχειρήματι, τῇ προαιρέσει δὲ τῇ⁶ ἐπέτ⁷ τῶν μελόντων συγγνώμης⁸ ὄμως⁹ μετέχουσαν, παρεκάλει τὸν ἀνεξίλικον τοῦτον¹⁰ καὶ συμπαθῆ πρὸς ἐνὸς σκευῶν αὐτῷ¹¹ συνελθὲν κλοπὴν, τοῦτο δὲ ἔφη πράξας¹² τὴν ἀπ' αὐτοῦ τιμὴν εἰς ἐμπορίαν¹³ μεταγαγεῖν, δι' ἧς ἐλάττει δυνήσεσθαι καὶ αὐτὸ τὸ σκευὴ ἀναποδοῦναι διπλάσιον καὶ τοῖς δανεισταῖς ἐγγυμονῆσαι τὰ ὀφειλόμενα καὶ πρὸς γε ἔτι¹⁴ καὶ¹⁵ ἑαυτῷ τὴν¹⁶ πενίαν ἰσασθαι. Ταῦτα διαλεχθεὶς ὥσανεὶ παρόντι¹⁷ τῷ μάρτυρι, τολμᾷ τὴν¹⁸ πράξιν,

διὰ νεύματος ἀφανοῦς τοῦτο ἐπιπραεῖς· καὶ τῇ συνεργίᾳ τῇ παρ' αὐτοῦ¹⁹ λαθάνει²⁰ τῶν πανταχόθεν περισκοπούτων τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ οὐδὲ εἰς τοσοῦτον μόνον αὐτῷ συνήργησεν²¹, ἀλλὰ καὶ τὰ²² περὶ τὴν ἐμπορίαν ὄλην κατέβηκεν²³, ὥστε²⁴ ἐν βραχεῖ σφόδρα²⁵ χρόνον²⁶ μετὰ πολλῆς οὐσίας²⁷ τὸν ἄνδρα²⁸ ἀναστρέψαντα²⁹ πρὸς τὴν ἀλήν τε ἐθδὴ ὀμῆσαι τὴν ἱεράν³⁰ καὶ ἀποπροσώπων μὲν³¹ γενέσθαι τοῦ τολμηθέντος³² κατήγορον, ἀποπροσώπων δὲ καὶ³³ κήρυκα τῆς συμπαθείας τοῦ μάρτυρος μετ' ὧν³⁴ καὶ προεπηγγεῖλατο· καὶ τὸ πέρασ ἐπέθηκεν³⁵. Ἐμήνυσεν³⁶ οὐκοῦν κατὰ τοῦτο καὶ Ἐλισσαῖον ἡμῖν ὁ μάρτυς τὸν θεοφόρον ὑπερρηκίης³⁷ προσήλθεν γὰρ³⁸ κάκεινφ ποτὲ γυνή³⁹ δανειστῶν ὄλησαν ἀπαγγέλλουσα καὶ ἐξαιτούσα βοήθειαν. Ὁ δὲ μικρόν τι ὑπολειφθεὶς ἔλαιον⁴⁰ παρ' αὐτῆς μαθὼν, τὸ μὲν εἰς ἀργείοις ἐκλήρωσεν οὐκ ὀλίγον⁴¹ μετέβαλεν, τῇ γυναικὶ δὲ ἔδωκεν δι' αὐτοῦ τῶν ὀφλημάτων τὴν ἔκτισιν. Λαμπρόν μὲν οὖν καὶ τοῦτο⁴² θαυματούργημα· πλὴν ἄλλ' ἐκείνφ μὲν ἡ⁴³ συμπαθεία γυναικὸς οὐδὲν αἰτούσης παράνομον, ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀβέμτος ἢ παρὰ κλήσιν καὶ συνεργὸς ἐκεῖνος αὐτὸς⁴⁴ ὁ ἀδικούμενος· ἐνταῦθα δὲ⁴⁵ καὶ ἱεροσουλία τετόλμηται, καὶ⁴⁶ οὐδεμία μέμφρι τῆς πράξεως· ἐνταῦθα⁴⁷ καὶ ἀνοσία τῆς εἰσπραξίας⁴⁸ ἢ ἀφορμή, καὶ ὁ μετασχὼν ταύτης ἀνέγκλητος. Οἷος δὲ οἷος καὶ περὶ πατρικῶν⁴⁹ ὁ μάρτυς ἐυμένειαν⁵⁰ ἐκ τοῦ νυνὶ μοι⁵¹ ὀθησομένου μαθήσεσθε.

LAUDATIO AUCT. CHRYSIPPO-sanctus ipse manus praebebat.

3 Reg. 17, 16.

²⁵ καιρόν καὶ στρατ. χρῆσασθαι (χρησθαι B 1, 2) A 3, B 1, 2. — ²⁶ πῶς πλήττει B 1, 2. — ²⁷ πεπονημένους B 1, 2. — ²⁸ πῶς — τούτοις μὴ ἀγνοήσεται πόσῃ ἐπ' αὐτοῖς καὶ A 3. — ²⁹ ὄμως A 3, B 1, 2. — ³⁰ ἐμίξεν A 3; ἀνέμιξεν B 1, 2. — ³¹ ἐπειδὴ A 3. — ³² εἰς φ. ἦκεν B 1, 2; ἦλθεν εἰς φ. A 5. — ³³ ἡμεροῦτο A 3, B 1, 2. — ³⁴ πταίσαντι B 2. — ³⁵ ὁ add. A 5, B 1, 2. — ³⁶ ὁ A 3; ἀναρροσθέντων A 5, B 1, 2. — ³⁷ τ. μ. ἔχειν εἰπεῖν A 3. — ³⁸ ἐκ. φ. A 3. — ³⁹ (ὥστε — γέννηται) om. A 5, B 1, 2. — ⁴⁰ παραδραμοῦσαν A 3, 5, B 1, 2; συμπαθείας add. A 5. — ⁴¹ 1 θαύμα ε' A 3. — ² τῇ B 1. — ³ (οὐδὲ — ὄπ.) om. A 5, B 1, 2. — ⁴ ὁ add. B 2. — ⁵ κρεμ. πρὸς φ. τ. π. A 5, B 1, 2. — ⁶ τῆς A 3. — ⁷ τῇ προαιρέσει ὁ A 5, B 1, 2. — ⁸ οὐ γνώμης B 2. — ⁹ om. A 3, 5. — ¹⁰ τοῦτον τὸν ἀνεξ. A 3. — ¹¹ αὐτοῦ B 1, 2. — ¹² αὐτῷ A 5. — ¹³ (τοῦτο — πράξας) ὥστε A 5, B 1, 2. — ¹⁴ εἰσπραξίαν B 1. — ¹⁵ (π. γ. ζ.) προσέτι A 3; om. A 5, B 1, 2. — ¹⁶ om. A 5, B 1, 2. — ¹⁷ τὴν πενίαν αὐτοῦ A 3. — ¹⁸ παρῶντι A 3, 5, B 1, 2. — ¹⁹ καὶ add. B 1, 2. — ²⁰ τῇ π. α. συνεργεία

A 5, B 1, 2. — ²⁰ λαθάνων B 1. — ²¹ (καὶ οὐδὲ — συνήργησεν) om. A 5, B 1, 2. — ²² om. A 3. — ²³ κατέβηκεν A 5, B 1, 2. — ²⁴ ἐνός τε B 2. — ²⁵ om. A 5, B 1, 2. — ²⁶ χρόνον B 2. — ²⁷ περιουσίας A 3, 5, B 1, 2. — ²⁸ (τ. ἄ.) om. A 3. — ²⁹ ἐπαναστρέψαντα A 5, B 1, 2; ὑποστρέψαντα καὶ προθυμίας A 3. — ³⁰ εἰσπ. ὄραμ. πρὸς τὴν ἱεράν ἀλήν A 5, B 1, 2. — ³¹ om. B 1. — ³² τολμηθέντος A 5, B 1, 2. — ³³ om. A 5, B 1, 2. — ³⁴ ὄς A 3. — ³⁵ (προεπ. — ἐπέθ.) τὴν ἐπαγγελίαν ἐπλήρωσεν A 5, B 1, 2. — ³⁶ ἐμήνυσεν om. A 3. — ³⁷ ὑπερρηκίης A 3. — ³⁸ om. A 3. — ³⁹ τις add. A 3. — ⁴⁰ ἐλ. ὑπολ. A 3. — ⁴¹ ἀργείοις... ὀλίγον A 3. — ⁴² τὸ τοῦ προφήτου A 3. — ⁴³ ἡν A 3. — ⁴⁴ ἐμήνυσεν οὐκοῦν — ἐκεῖνος αὐτός ἰδοὺ καὶ ἡ πράξις ἀβέμτος καὶ συνεργὸς ἐκεῖνης A 5, B 1, 2. — ⁴⁵ (ἐντ. δὲ) om. A 5, B 1, 2. — ⁴⁶ (καὶ συνεργ. — καὶ) παρὰ κλήσιν καὶ ἱεροσουλία τετόλμηται καὶ συνεργὸς ἐκεῖνης ὁ ἀδικούμενος ἐκεῖ A 3. — ⁴⁷ ἐντεῦθεν B 2; δὲ add. A 3. — ⁴⁸ εἰσπραξίας A 3. — ⁴⁹ πατρικῶν A 5. — ⁵⁰ διάθην A 5, B 1, 2. — ⁵¹ om. A 3.

E

δ'. Περὶ τοῦ κλέφαντος τὸ πολυκάνδηλον τῇ προνοίᾳ τοῦ ἁγίου¹.

Ἐτερός τις ἀνήρ² ἐν πολλῇ πτωχεῖα περιπεσὼν καὶ δανείμασιν ὀποκείμενος καὶ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ δανειστῶν ἀπαραίτητον ὀπομένον³ ἀπαίτησιν κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου⁴ καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν λέγων· « Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρε, ἄνεξ μοι ἵνα ἐν⁵ τῶν κρεμαζόμενων ἐν τῷ ναῷ σου πολυκανδήλων κλέψω καὶ λάθω καὶ τὴν αὐτοῦ τιμὴν εἰς ἐμπορείαν ποιήσασθαι⁶. δι' οὗ ὀφειλω καὶ τοῖς δανεισταῖς ἀποδοῦναι τὸ χρέος καὶ τὴν ἑαυτοῦ πενίαν παραμυθήσασθαι, ὑπισχνόμενος καὶ τὸ κλαπὲν ἀποδοῦναι εἰς τὸ διπλάσιον. » Καὶ τοῦτο εὐδόμενος τολμήσας ἀπεσύλινεν τὸ πολυκάνδηλον λαθὼν πάντας· καὶ τῇ συνεργείᾳ καὶ ἀντιλήψει τοῦ μάρτυρος ἐν ὀλίγφ καιρῷ τὰ περὶ τὴν ἐμπορείαν⁷ αὐτοῦ εὐδοεῖται μεγάλως· καὶ ἀναστρέψας παραγίνεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος, τὴν κλοπὴν πᾶσιν ἐξαγγέλλων καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην συμπάθειαν καὶ κατενόδωσιν τοῦ ἁγίου μάρτυρος· ἀπέδωκεν δὲ εὐχαρίστως ἐν τῷ διπλῷ καὶ τὸ πολυκάνδηλον παρ' αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ.

δ'. — ¹ charta cod. M 2 hoc loco lacera est, ideo paucas tantum et selectas ex eo lectiones afferimus. — ² om. M 2. — ³ ὀπομένην M 1. — ⁴ εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα M 2. — ⁵ ἐκ M. — ⁶ πορείαν π. M 1; πορίαν ἐμπούσασθαι M 2. — ⁷ ἐμποί... M 2, πορείαν M 1.

(1) Huius miraculi recordatur Theodorus Peditasimus: τὸ περὶ τῶν πέντητας αὐτοῖς συμπαθεῖς καὶ Novembris Tomus IV. πλοῦτον ποριστικόν, BHG.1773, TREU, p.23. In Mediaeval: πενομένους πλουτίεις. Comm. praev. n. 35. 9 17

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO
Miraculum
VI.
Pueri
cultum
ex altari

surripere
tentanti

17. Μάχαιράν¹ τις περικαλλῆ και χρυσῶ
πολλαχόθεν² κεκοσμημένην³ προσήνεγκεν⁴ (1).
Παῖς δὲ περιτυχὼν⁵ και θεωρήσας ἐφ' ἐνός
τῶν θυσιαστηρίων τὴν μάχαιραν⁶, ἐρασθεὶς τοῦ
κάλλους τοῦ ἐν αὐτῇ⁷ προσήλθεν⁸ ἀκάκω τρό-
πῳ λαβεῖν ἐκείνην βουλόμενος. Πῶς οὖν⁹ ὁ
μάρτυς πῶς¹⁰ τῷ παιδί και προσέειπε πατρι-
κῶς¹¹; Ἐπέβαλλε¹² τῇ μάχαιρᾷ¹³ τὴν δεξιάν¹⁴
ὁ παῖς, και ἐνεδίδου λαβεῖν ὁ μάρτυς. Ὡς δὲ
βεβαίως τε¹⁵ αὐτὴν ἔχειν¹⁶ ἐνόμιζεν και συν-
έστελλεν τὴν χεῖρα¹⁷, ἐπὶ τὸ αὐτὸ¹⁸ συνιόντα¹⁹
τὰ κάγκελλα δεσμός ἐγένετο²⁰ τῆς χειρός·
ἀφέντος δὲ τὸ ληφθῆν και ἡ χεὶρ ἀπελεύτο τῶν
δεσμῶν. Ὡς δὲ²¹ ἐπεχειρεῖ πάλιν λαβεῖν²² και
αὐθις ὁ αὐτὸς²³ δεσμός τὴν χεῖρα περιελάμ-
βανεν, ὡς²⁴ τῇ τῆς ἡλικίας αὐτῶν²⁵ κεχρημέ-
νον ἀπλότῃ²⁶ τοιαῦτα καθικετεύειν τὸν μάρ-
τυρα²⁷. «Παραχώρησον, πάτερ ἅγιε²⁸, παρα-
χώρησον²⁹ τῷ σῶ δούλῳ τοῦ κτήματος· ποία γὰρ
καὶ ἔστι σοι μάχαιρα χρεῖα³⁰; μὴ ὄρνι³¹
θῆεις· μὴ πρόβατον³² μὴ ἄλλο τι τῶν τοιού-
των. Χάρισαι τοῦτο ἐμοὶ³³ τὸ δῶρον ὡς ἀγα-
θὸς πατήρ.» Τοιαῦτα και ἕτερα³⁴ πολλὰ εἰπόν
και ποιήσας³⁵ πάλιν ἴσα και παραπλήσια³⁶, τότε

μὲν ἀπηλλάγη³⁶ περιλῆπος³⁷· οὐ γὰρ³⁸ εἰ-
χεν³⁹ τὸ σπουδαζόμενον. Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου
διάστασιν⁴⁰, ἐπιφανεῖς⁴¹ ὁ μάρτυς τῷ ἱερεὶ
τὸν τε⁴² παῖδα καταμηνεῖ, τίς ἔστιν και πό-
θεν⁴³ και ὡς ἐπερβαλλόντως αὐτὸν τῇ ὀμι-
λίᾳ κατέθελεξεν⁴⁴. «Τοιγαροῦν ἐκείνον⁴⁵» ἔφη⁴⁶,
«προσκαλεσάμενος ὃν ἔχει πόθον ἐκπλήρωσον.»
Οὕτως⁴⁷ τῆς⁴⁸ κατὰ τὴν ἡλικίαν ὁ παῖς ἀπλό-
τητος μισθὸν τὴν μάχαιραν κομισάμενος ἐπα-
τήληθεν, οὐ δὲ αὐτὴν τοσοῦτον μακαριζόμενος,
ὅσον διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλοστοργίαν τοῦ
μαρτύρου.
Ἴδετε οὖν, πῶς⁴⁹ πῶς και προσηγῆς ὁ μάρ-
τυς⁵⁰, ἐνθα ἦν χρεῖα περὶ τῆς⁵¹. Θεωρήσατε
πάλιν και⁵² πῶς δομιῶς ἐνθα ἦν χρεῖα δομιῶ-
τητος⁵³.

D
dari ubel
Theodorus:
Miraculum
VII.
Pecuniam
sibi
creditam
E

17.—¹ θαῦμα ζ' Α 3.—² om. Α 5.—³ (κ. γρ. π. κεκ.)
κεχρησμένην Β 1, 2.—⁴ τῷ ναῶ ὃ τιμάται ὁ μάρτυς
add. E.—⁵ παρατυχὼν Α 3, 5, Β 1, 2, E.—⁶ μάχαιρα
Α 3; (τ. μ.) κειμένην Α 5, Β 1, 2.—⁷ (τ. ε. α.) αὐτῆς
Β 1, 2.—⁸ ἦκει τὸν μάρτυρα E.—⁹ δὲ Α 3.—¹⁰ om.
Α 3, 5, Β 1, 2, E.—¹¹ και τοῦ κτήματος παρεχώρησεν
add. Β 1, 2, E.—¹² ἐπέβαλε Α 3, Β 1.—¹³ μάχαιρα
Α 5.—¹⁴ χεῖρα add. Α 3.—¹⁵ om. Β 1, 2.—¹⁶ ἐχ-
αὐτὴν Α 5, Β 1, 2.—¹⁷ χεῖραν Β 2.—¹⁸ αὐτὸν Β 2.
—¹⁹ ἐξιόντα Β 1, 2.—²⁰ ἐγένετο E.—²¹ (ὡς δὲ) om.
Α 3, 5, Β 1, 2, E.—²² (π. λ.) λαβεῖν και αὐθις Α 5,
Β 1, 2, E.—²³ add. Α 5, Β 1.—²⁴ ὡστε Α 3, 5, Β 1,
2, E.—²⁵ αὐτοῦ E.—²⁶ ἀπλ. κεχ. αὐτὸν Α 3.—²⁷ λέ-
γειν τε πρὸς αὐτὸν add. Α 3; λέγοντα πρὸς αὐτὸν Α 5,
Β 1, 2.—²⁸ (παραχ- ἅγιε) om. Β 2.—²⁹ μοι add. Α 5,
Β 1.—³⁰ γρ. μαχ. Α 3.—³¹ ὄρνεις E.—³² μοι τοῦτο
Α 3, 5.—³³ (και ἕτερα) om. Α 5, Β 1, 2, E; δὲ Α 3.—

³⁴ τε add. Α 3; δὲ add. E.—³⁵ (και π. - παραπ.) om.
Α 5, Β 1, 2.—³⁶ ἀπῆλθε E.—³⁷ ληπούμενος Α 3.—
³⁸ (ὡς γὰρ) δὲ om. Α 5, Β 1, 2.—³⁹ ἀπῆλθεν ἔχων Α 3,
5, Β 1, 2, E.—⁴⁰ μετάστασιν Α 3, E; (μετὰ - διάστασιν)
om. Α 5, Β 1, 2.—⁴¹ γὰρ add. Β 1, 2; δὲ add. Α 5.—
⁴² om. Α 3.—⁴³ τίς τε και π. ἔστιν Α 3, Β 1, 2.—⁴⁴ σὺ
add. E; σοι add. Α 3, 5, Β 1, 2.—⁴⁵ om. Α 5, Β 1, 2.
—⁴⁶ οὕτως Α 3, 5, Β 1, 2.—⁴⁷ add. corr. Α 1; om. E.—
⁴⁸ (ὡν πῶς) ἔπος Α 5, Β 1, 2; πῶς E.—⁴⁹ (ὁ μάρ-
τυς) om. Α 3, 5, Β 1, 2, E.—⁵⁰ om. Α 3, 5, Β 1, 2.—
⁵¹ πάλιν add. Α 3.—⁵² (θεωρήσατε - δομιῶτητος) in
marg. inf. Α 1.
18.—¹ θαῦμα ζ' Α 3; τελειομένης Β 1.—² om.
Α 3, 5, Β 1, 2, E.—³ om. Α 5, Β 1.—⁴ om. Α 3, 5,
Β 1, 2, E.—⁵ om. Α 1.—⁶ om. Α 5, Β 1, 2, E; ὁ μάρ-
τυς λέγει Α 3.—⁷ om. Α 3; ἔφη add. Α 5, Β 1, 2, E.

ε'. Περὶ τῆς μάχαιρας τῆς κεχρησωμένης τῆς προσελθούσης τοῦ ἁγίου¹.

Μάχαιράν τις περικαλλῆ και χρυσομένην² τῷ ἁγίῳ προσήνεγκεν³ και ταύτην ἐνδόν⁴ τῶν καγ-
κέλλων⁵ τῶν λειψάνων ἀνέθετο⁶. Παῖς δὲ τις ταύτην θεωρήσας προσήλθεν⁷ κακοτρόπῳ βουλῇ⁸
λαβεῖν ταύτην βουλόμενος και ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο ταύτης· ὡς δὲ ἦλθεν ἐκβάλλαι και
C
συστεῖλαι τὴν μάχαιραν, συνεκλείοντο τὰ κάγκελλα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ⁹ και ἀπέσφιγγον αὐτὸν
και ἀπεκράτου. Ἦνίκα δὲ ἀπέλθεν¹⁰ τὴν μάχαιραν, και τὰ κάγκελλα ἠφύοντο¹¹. Παρεκάλει οὖν
περὶ τοῦτον τὸν ἅγιον¹², ὥστε λαβεῖν αὐτὴν, ταῦτα λέγων· «Ἄγιε τοῦ Θεοῦ, σὺ οὐ χρῆζεῖς αὐτὴν·
οὐδὲ γὰρ ὄρνεις ἐσθλείς οὐδ' ἄλλο τι¹³.» Καὶ ἦνίκα πάλιν ἤθελεν¹⁴ ἐπάραι¹⁵ αὐτὴν¹⁶, ὁμοίως ἐκκρατί-
το ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἕως οὗ¹⁷ ἀπέλθεν αὐτὴν· και τότε μὲν οὐ παρεχωρήθη. Μετὰ δὲ ταῦτα¹⁸ ἐπιφρά-
νεται ὁ ἅγιος τῷ προσμοναρίῳ τοῦ ἁγίου¹⁹ και τὸν παῖδα κατεμήνησεν αὐτῷ, λέγων πρὸς αὐτὸν·
«Προσκαλεσάμενος τὸν παῖδα²⁰ τὸν πόθον ὃν ἔχει πλήρωσον και δός αὐτῷ τὴν²¹ μάχαιραν.» Ὅπερ
και ἐποίησεν τὴν τοῦ μάρτυρος κέλυσιν ἐκπληρώσας²².

F

ε'. Περὶ τοῦ χρυσαίου τοῦ δοθέντος εἰς φύλαξιν και ἀρρησαμένου αὐτοῦ¹.

Τῆς ἐτησίον μνήμης² τοῦ μάρτυρος ἐπιτελουμένης, χρυσαῖον τίς τινι ἐν τῇ πανηγύρει κατατι-
τεύσας παρέθετο. Ἐκείνου δὲ μεταβληθέντος εἰς ἄρρησιν, ὁ τοῦτο τὸ χρυσαῖον παραθέμενος μετὰ

F

ε'. —¹ περὶ τῆς προσεγενημένης μάχαιρας M 2. —² περικαλλῆν περικοσμημένην ἐν χρυσαίῳ M 2. —³ προσ.
τῷ ἁγίῳ M 2. —⁴ ἔθων M 2. —⁵ κανκέλλων M 1; καγγέλλων M 2 et deinceps. —⁶ ἀνέθετο M 1; ἔσω ἐν τῷ
λειψάνῳ ἀπέθεντο M 2. —⁷ om. M 2. —⁸ (ταύτης - αὐτοῦ) και ὡς ἦλθεν ἐκβάλλειν τὴν χεῖρα αὐτοῦ συνέσφιγγον
τὰ κάγκελα και ἀπέσφιγγον τὰ κάγκελα M 2. —⁹ ἀπέλυσεν M 2. —¹⁰ ἀφύοντο M 2. —¹¹ τ. ἄ. π. τ. M 2. —
¹² λαβεῖν ταύτην ταῦτα λέγων διὰ τὰ αὐτὸς οὐ χρῆζεῖ αὐτοῦ· οὐδὲ γὰρ ὄρνεις θείεις M 2. —¹³ ἦλθεν πάλιν M 2.
—¹⁴ τοῦ ἄρε M 2. —¹⁵ πάλιν add. M 2. —¹⁶ om. M 2. —¹⁷ ταῦτα δὲ M 2. —¹⁸ φάνεται ὁ μάρτυς τῷ ἱερεὶ τοῦ
ναοῦ αὐτοῦ M 2. —¹⁹ (λέγων - παῖδα) και ἐκέλευσεν ὅτι τοῦτον προσκαλεσάμενος M 2. —²⁰ ταύτην add. M 2.
—²¹ (ἐποίησεν - ἐκπληρώσας) ἐγένετο M 2.
ε'. —¹ charta codicis M 2 lacera; inilio selectas tantum lectiones annotabimus. —² τελουμένης οὖν τῆς...
μνήμης M 2.

(1) Miraculum compendio narrat anonymus Menaeo quoque commemoratur: νηπίοις χαρίζη
Studita, contac. ib'. Comm. praev. n. 36. In συμπαθῶς τὰ αἰτήματα. Comm. praev. n. 35.

-μῶν

A μῶν⁸ καὶ μετὰ ἡσυχίας⁹ προσέδρανε¹⁰ τῇ ἀλλῇ· καὶ ἐγὼ¹¹ τῶν ἐπιζητούμενων¹² ποιήσομαι τὴν μεθοδεῖαν¹³. » Μετὰ δὲ¹⁴ τοῦτο¹⁵ δύο ἡ τρεῖς ἡμέραι¹⁶, καὶ ὁ ἐξαρησάμενος ἦλθεν τρέχων αὐτομάτως¹⁷· εἶτα ἐν μέσῳ τῶν συνελθόντων ἐκεῖ¹⁸ λαῶν¹⁹, ἐν μέσῳ δόμων παντοδαπῶν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀέρος²⁰ ἐξήρτητο, πᾶν²¹ ἐξελάλει τὸ ἀληθές²² καὶ²³ ὡς ἔκ τινων μαστίγων ἀνακαζόμενος²⁴ ἔλεγεν²⁵ μένειν²⁶ τὴν παραθήκην²⁷ σώων καὶ²⁸ ἀκέραιον²⁹, πάντας δὲ³⁰ ἰκέτευεν τῶν βασιάνων αὐτῶ συνεξαιτῆσαι τὴν ἐνδοσίαν. Ἐκ τούτων ὁ μὲν³¹ ἀπελάμβανεν ἂ³² παρεθέτο, τῷ δὲ ἐγένετο³³ παραχηρμα τῶν ἀλγηδόνων κατὰπανσις καὶ ἀπεχώρει³⁴ πλέον οὐδὲν παθῶν, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸς οὐ μικρὸν κέρδος κτησάμενος, τὴν ἐξ ὄντερο³⁵ ἐσοφροσύνη³⁶ κατάνυξιν³⁷, ὡς καὶ³⁸ ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ τὸν μετὰ ταῦτα³⁹ διεκτελέσαι βίον. Τοιοῦτος ὁ μάρτυς ἐν ταῖς ὑπὲρ ἄλλων ἀγαρακτίσεσιν.

Ἵδρατε δὲ ἀδθις, οἷος ἐν τοῖς περὶ αὐτῶν.
 19. Πονηρῶν¹ ἀνδρῶν σύστημα τῶν ἱερῶν ὑφελέσθαι² σκευῶν διανοήθη³ τὰ κάλλιστα. Καὶ πῶτον μὲν ἦλθον ἐπὶ τὸ τὸλμημα, κλεισι⁴ πρὸς τὰς θύρας μηχανησάμενοι καὶ πᾶσαν κακοτεχνίαν ἐπινοήσαντες. Ὡς δὲ⁵ καὶ ἐνεδρεύσαντες

ἀπὸ⁶ ἐσπέρας ὅσα λαβεῖν ἴσχυσαν⁷ συνάγοντες ἀπέφερον⁸, τὰς θύρας δὲ⁹ διανοίγειν ἐνόμιζον καὶ ἐξελθόντες ὁδοιπορεῖν¹⁰ οὐκ ἐπαύσαντο περιτρέχοντες, ἕως¹¹ ἀναστάντες¹² οἱ φύλακες¹³ τῆς αὐλῆς τῷ προνοοῦντι τῶν κατ' αὐτὴν τοῦ ἀνοσίους ἐξήγγειλαν¹⁴. Τί οὖν ἐκεῖνος¹⁵; τὸ μὲν προχθὲν ἅπαν μετὰ ἀκριβείας ἐξήτασεν¹⁶. Μαθὼν δὲ, ὅση¹⁷ συνέσχε¹⁸ τοὺς ἀνδρας¹⁹ ἀορασία καὶ τέφλωσις, ἀρκεῖται²⁰ τοῦ²¹ μόνου ἀπολαβεῖν ἅπερ²² ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις ἐκόμιζον, αὐτοὺς δὲ ἀφίησιν ἀπελθεῖν²³, ποιήσας κακὸν οὐδὲν, τοῦτο δὲ τοῦτο πάλιν ἐντεταμένον τοῦ μάρτυρος καὶ πρὸς γε²⁴ ἔτι κελεύσαντος καὶ δοθῆναι²⁵ τι τῶν²⁶ πρὸς²⁷ ἀναγκαίαν αὐτοῖς²⁸ τροφήν²⁹, ὡς³⁰ ἀμχανησάσθαι³¹ ἅπαντα διὰ τὸ³² καὶ αὐτοὺς ἐπαναγκάζειν τὴν ἐνδειαν³³ (1).

Μὴ παραδρόμωνεν δὲ καὶ ἐτέρων φιλανθρωπίαν, σὺν πολλῇ καὶ αὐτὴν ἐπιδειχθεῖσαν τῇ χάριτι³⁴.
 20. Στρατιώτης¹ τις² ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἱερὰν ἀδλῆν³ ἵππῳ ἐπικαθήμενος⁴, οὐκ ἔχων⁵ ὑπηρετήν. Ἐξ ἐνός δὲ⁶ κίονος τῆς αὐλῆς τὸν ἵππον ἀπαγαγὼν κατ' ἰδίαν⁷ προσέδησεν⁸· καὶ ἐπαναφωνήσας⁹ τὸν μάρτυρα καὶ εἰπὼν·

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

mitius
dimittun-
tur.

Miraculum
IX.
Equo
furtive
sublato

reddere
remuens
vapulat.

Miraculum
VIII.
Sacrilegi
jures

—⁸ (τῶν ὁδ.) θρηῶν A 3.—⁹ μεθ' ἡσυχίας E.—¹⁰ προσέδρανε A 5; ἐν add. B 1.—¹¹ om. E; σοι A 3, 5.—¹² σοι add. B 1, E; ἐγὼ add. A 3, E.—¹³ τὴν μεθ. ποιήσομαι A 5, B 1, 2, E.—¹⁴ δὲ A 3, B 1, 2.—¹⁵ om. B 1, 2.—¹⁶ ἡμέρας B 1, 2.—¹⁷ om. A 3.—¹⁸ ἐκεῖσε A 3; ἐκεῖνον E.—¹⁹ (ἐν μέσῳ - λαῶν) om. A 5, B 1, 2.—²⁰ (ἀπ' - ἀέρος) ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὄχλου A 3; καὶ add. E.—²¹ καὶ A 3.—²² (ἐξ τ. ἀλ.) φανερῶν τὴν ἀλήθειαν B 1, 2.—²³ om. A 5, B 1, 2, E.—²⁴ καὶ add. A 3.—²⁵ ἔτι add. A 3; γὰρ ἔτι add. E.—²⁶ μὲν εἶναι A 5; ἔτι add. B 1, 2.—²⁷ παρακαταθήκην A 5, B 1.—²⁸ (σ. κ.) om. A 3, 5, B 1, 2, E.—²⁹ ἀκέραιον A 5, B 1, 2.—³⁰ om. A 5, B 1, 2.—³¹ πάντα add. B 1, 2.—³² ἅπερ A 3.—³³ ἐγένετο A 3.—³⁴ ἀνεχώρει A 3, 5, B 1, 2.—³⁵ ὄν A 5, B 1.—³⁶ περιεσοφροσύνη B 1.—³⁷ κατάνυξιν A 3.—³⁸ ὥστε B 1.—³⁹ μεταῦτα B 2.
 19.—¹ θαῦμα ἢ A 3.—² ἀφελέσθαι B 1.—³ καὶ A 3, B 1.—⁴ ὥστε A 3.—⁵ ἀφ' A 3, 5, B 1, 2.—⁶ ἐξίσχυσαν A 3, 5, B 1, 2.—⁷ ἐπιφώνησαν A 3.—

⁸ τε A 5, B 1, 2.—⁹ καὶ add. A 3, 5.—¹⁰ οὐ add. A 3.—¹¹ ἀναστάντες A 3, 5, B 1, 2.—¹² θοισοφύλακες A 3; θεοφύλακες A 5; γυροφύλακες B 2; γυροφύλακες B 1.—¹³ προσήγγειλαν A 3, 5, B 1, 2.—¹⁴ κλεισιος A 3, 5, B 1, 2; τί add. A 3, 5.—¹⁵ ἐξήτασεν B 2; ἐξήτασεν A 3.—¹⁶ ὅσον A 3.—¹⁷ συνέσχε B 1, 2.—¹⁸ (τ. ἀ.) αὐτοῦς A 3.—¹⁹ ἀρκεῖσθαι A 5, B 1.—²⁰ τὸ A 3, 5, B 1, 2.—²¹ ἂ add. B 2.—²² οὐ A 3.—²³ (ἀπ. - πρὸς γε) τοῦτο τοῦ μάρτυρος ἐντεταμένον ἀλλὰ καὶ A 5, B 1, 2.—²⁴ αὐτοῖς add. A 3, 5, B 1, 2.—²⁵ om. A 3.—²⁶ τὴν add. A 3, 5, B 1, 2.—²⁷ om. A 3, 5, B 1, 2.—²⁸ τροφήν A 5.—²⁹ μηχανησάσθαι A 3.—³⁰ (δ. τ.) om. A 3.—³¹ (ὡς - ἐνδ.) om. A 5, B 1, 2.—³² (σὺν - χάριτι) om. A 5, B 1, 2.
 20.—¹ θαῦμα ἢ A 3.—² om. B 1, 2.—³ τοῦ μάρτυρος add. A 3.—⁴ ἐπιππος A 5, B 1, 2.—⁵ δὲ add. A 3.—⁶ om. A 3.—⁷ (κ. ἰδ.) om. A 3.—⁸ (ἐξ - προσέδησεν) κατ' ἰδίαν οὐκ ἀπαγαγὼν τὸν ἵππον προσέδησεν ἐξ ἐνός κίονος A 5, B 1, 2.—⁹ ἐπιφώνησας B 2.

C δακρόν πρὸς τὸν μάρτυρα κατέφυγεν. Φαίνεται οὖν ταῦτα κατ' ὄναρ ὁ ἅγιος λέγων· « Παῦσαι τὸν ὄνυξον καὶ ἐγὼ σοι τὸ ἐπιζητούμενον παρέχω. » Εὐθέως οὖν ὁ ἀορησάμενος ἦλθεν ἐλανθόμενος τρέχων καὶ μέσον τοῦ ἐκείσε ὄντος γαῶ ὥσπερ ἀπὸ τινων ὄφουμένος ἐν τῷ ἀέρι³ ἀπεκρεμάσθη, ὡς ἔκ τινων⁴ ἀορατῶν μαστίγων ἀνακαζόμενος· καὶ ὁμολογῶν⁵ τὴν ἀλήθειαν καὶ λέγων εἶναι ἀκέραιον⁶ τὴν παραθήκην, ἦν ἔθιγας μοι· καὶ⁷ πάντας παρεκάλει, ὥστε τῶν βασιάνων⁸ ἄνεσιν αὐτῶ⁹ αἰτῆσασθαι. Ἀπολαθόντος οὖν τοῦ ἀποστερηθέντος τὸ χροσίον¹⁰, εὐθέως¹¹ καὶ τῷ βασιανίζομένῳ ἢ παῖσις τῶν ἀλγηδόνων ἐγένετο· ὁ δὲ λαβὼν τὸ χροσίον ἐπορεύθη ἐν τῷ αὐτοῦ οἴκῳ αἰψῶν καὶ εὐλογῶν τὸν Θεὸν τὸν μεγαλύναντα τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα¹².

ζ'. Περὶ τοῦ στρατιώτου τοῦ ἐλθόντος εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου¹.
 Στρατιώτης τις ἦλθεν ἐφ' ἵππου² τοῦ εὔξασθαι ἐν τῷ γαῶ³ τοῦ⁴ μάρτυρος· καὶ μὴ ἔχων τινὰ⁵ μεθ' ἑαυτοῦ προσέδησεν ἔξω τῆς αὐλῆς τὸν ἑαυτοῦ ἵππον⁶, εἰρηκῶς πρὸς τὸν ἅγιον τοῦ αὐτὸν παραφυλάξαι⁷ καὶ δὴ εἰσελθόντος αὐτοῦ τὴν εὐχὴν ἐκτελέσαι⁸. Παρεγένετό⁹ τις ἕτερος καὶ θεωρήσας τὸν ἵππον δεδεμένον, παρεκάλεισεν τὸν ἅγιον¹⁰ παραχωρῆσαι¹¹ τοῦ¹² ἐπάροι τὸν

³ ἐν μέσῳ τοῦ ἐκείσε ἀναριθμήτου λαοῦ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἀέρος εἰς ὕψος M 2.—⁴ τινος M 1.—⁵ ἐξομολογῶν M 2.—⁶ (ε. ἀκ.) om. M 2.—⁷ (ἦν - καὶ) ἴναι ἀκέραιον M 2.—⁸ δι' αὐτῶν add. M 2.—⁹ om. M 2.—¹⁰ χροῖος M 2.—¹¹ εὐθὺς M 2.—¹² (ὁ δὲ - θεράποντα) om. M 2.
 ζ'.—¹ (ἐλθόντος - ἁγίου) ἀπολέσαντος τὸν ἑαυτοῦ ἵππον M 2.—² ἵππῳ M 2.—³ εἰς τὸν γαῶν M 2.—⁴ ἁγίου add. M 2.—⁵ τινὰς M 1.—⁶ τὸν ἰ. ε. ἐξω τῆς αὐλῆς M 2.—⁷ διαφυλάξαι αὐτὸν M 2.—⁸ ἐν τῷ γαῶ τὴν εὐχὴν ἐκτελέσαι M 2.—⁹ παραγίνεται δὲ M 2.—¹⁰ τοῦ Χριστοῦ add. M 2.—¹¹ αὐτὸν add. M 2.—¹² τοῦ λα... M 2.

(1) Cum his conferenda sunt quae leguntur Nέα Σιών, t. XII (1912), p. 800.
 in Vita S. Euthymii BHG. 647, 648, c. 58, in

« Σοί

A φω ἐδόξαον τὸν Θεὸν καὶ τὸν μάρτυρα αὐτοῦ Θεοδόωρον²³. Τσσαύτη φροντίς αὐτῶ²⁴ τοῦ μηδὲν²⁵ ἀκερδῆς γίνεσθαι²⁶ κατὰ πίστιν πρατόμενον²⁷.

Miraculum
XI.
Furti
Zach. 5,
1-4.

-servosque
fugitivos
sanctus
indical.

22. Ἀκούσατε¹ τοῖνυν² καὶ τὸ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τῶ μάρτυρι δοθὲν³ παρὰ τῆς συνεργοῦσης αὐτῶ⁴ δυνάμεως (1) ὡς γὰρ καὶ τὴν δρεπάνην τὴν κατὰ τῶν κλεπτῶν ἐκ Ζαχαρίου τοῦ θεοφόρου παραλαβὼν, τὴν δὲ⁵ αὐτὴν καὶ κατὰ τῶν οἰκετῶν τῶν⁶ ἀποδιδρασκόντων ἐχειρισθεὶς, οὕτως ἀπανταχοῦ⁷ τῶν μὲν ἐλέγγει τὰ κακοεργήματα, τῶν δὲ⁸ συνδεσμεῖ τοὺς πόδας· καὶ ἐάν ποτέ τις⁹ προσδράμῃ¹⁰ αὐτοῦ τῶ ναῶ καὶ ζητῇ¹¹ ἢ¹² μὴννοι σκῶν¹³ ἢ οἰκετῶν δρασμὸν ἐπισχεθῆναι δεόμενος, ἀρκεῖ πρὸς¹⁴ τούτων¹⁵ ἑκάτερον σφραγίδα μικρὰν ἐκ κηροῦ λαβεῖν καὶ εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ταύτην¹⁶ ἐνθησανρῖσασθαι, καὶ δι' ἐκείνης ὁ μὲν ὑποχειρίους ποιήσεται¹⁷ τοὺς σκλησαντας, ὁ δὲ ὡσαύτως τοὺς ἀποδράσαντας¹⁸. Ἐχει μὲν οὖν ὡς ὁράτε καὶ

τῶν εἰρημένων ἕκαστον παραδοξοποιίας οὐ τῆς τυχοῦσης¹⁹ ἀπόδειξιν²⁰.

23. Νυνὶ¹ δὲ εὐκαιροῦν τῆ² περὶ τούτου³ προσ-
αποδοῦναι μνήμη καὶ βασιλικὴν ὡς εἰπεῖν προσ-
θήκη, οὐ διὰ μόνον τὸ ὑπερβεβηκὸς τῆς ἐν τῇ
παραδοξοποιίᾳ⁴ λαμπρότητος, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς
ἑαυτοῦ⁵ τοῦ⁶ τῆς βασιλείας ἐνδιαυτήματος⁷
... αὐτῆ γὰρ⁸ μάλιστα προφανῆς γέγονεν⁹ ἡ
θεωρία τῆς διηγήσεως⁹. Ἐξέστω δὲ μοι⁶ μι-
κρὸν ἄνωθεν περὶ αὐτῆς εἰπεῖν¹⁰. Ἡ πόλις ἢ
μέχρι τῶν¹¹ μόνη διαφυλάξασα τὸ βασιλικὸν¹²
σκήπτρον ἀκεραῖον, δοίη δὲ τοῦτο⁶ αὐτῇ Χρισ-
τὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν¹³ καὶ εἰς τὸν ἐξῆς
ἅπαντα χρόνον¹⁴, ἐκεῖνη τοῖνυν ἢ τῆς οἰκουμέ-
νης κορονή¹⁵ ὡς μὲν ἀνθρώπων¹⁶ πόλις πολ-
λοῖς¹⁷ περιέπεσεν¹⁸ οὐκ ὀλιγάκις¹⁹ παθήσασιν,
ὡς δὲ θεωρήσῃς αἰεὶ τοὺς κινδύνους τοὺς ἀπὸ τῶν
συμβάντων²⁰ διέφυγεν. Ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ πρόφην
αὐτῆν κατέλαβεν²¹ ἐμπρησμός (2), τί ποιεῖ
πάλιν²² ὁ αὐτὸς οὗτος²³ θαυματοργός; ναὸν

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO
Miraculum
XII.
In Urbe
regia

B²³ (καὶ οὕτως - Θ) om. A 5, B 1, 2. — ²⁴ ἦν
add. A 3. — ²⁵ μηδενὶ κατὰ A 3. — ²⁶ γενέσθαι A 3,
5, B 1; τινὶ πίσει add. A 5, B 1, 2. — ²⁷ διαπρα-
τόμενον A 5, B 1, 2.

22. — ¹ θαῦμα ια' A 3. — ² om. A 3, 5, B 1, 2. —
³ τὰ διάφανέστατα δωρεθέντα (διαφανέστατα δωρηθέν
B 1, 2) ὑπὲρ (ὑπὸ A 5) τοῦς ἄλλους τῶ μάρτυρι A 3, 5,
B 1, 2. — ⁴ θείας add. A 3, 5, B 1, 2. — ⁵ om. A 5, B 1,
2. — ⁶ om. B 1. — ⁷ πανταχοῦ B 2. — ⁸ om. A 3. —
⁹ καὶ ἐν ὅποιᾳ τις ἐν (om. A 3) αὐτοῦ A 3, 5, B 1, 2.
— ¹⁰ ποτε συνδράμῃ A 3. — ¹¹ κ. ζι om. A 3, 5,
B 1, 2. — ¹² om. A 3. — ¹³ σκῶλων B 1; ἐπιζητῶν add.
A 3, 5, B 1, 2. — ¹⁴ om. B 1. — ¹⁵ B 2; τοῦτον A 1,
3, 5, B 1. — ¹⁶ om. B 1, 2; τ. οἶκ. A 5. — ¹⁷ ποιεῖ
B 1, 2; ποιήσει A 5. — ¹⁸ ὁ δὲ ἀποδρ. om. B 2.
— ¹⁹ (ὡς - τυχ.) ἐκάστη πράξις παραδόξων B 1, 2. —

²⁰ ἔλθομεν οὖν (δὲ A 5) εἰ δοκεῖ εἰς ἑτέραν ἀπόδειξιν E
A 5, B 2.

23. — ¹ θαῦμα ιβ' A 3. — ² τι A 3. — ³ τούτων A 3.
— ⁴ (ὑπερβ. - παραδ.) ὑπερβάλον τῆς ἐν τῇ πράξει
A 3. — ⁵ ὑπ' αὐτοῦ A 3. — ⁶ om. A 3. — ⁷ nonnulla
desunt ut videtur. — ⁸ γέν. προφαν. A 3. — ⁹ ἐξη-
γήσεως A 3. — ¹⁰ (νυνὶ - εἰπεῖν) om. A 5, B 1,
2. — ¹¹ νυνὶ A 3. — ¹² βασιλειον A 3, B 1. —
¹³ (ὁ ἀλ. Θ. ἡμ.) om. A 3. — ¹⁴ (δοίη - χρόνον) om.
A 5, B 1, 2. — ¹⁵ ἢ κεφαλῇ A 5, B 1, 2. — ¹⁶ πολλάν-
θρωπος A 3. — ¹⁷ πολλάκις add. A 5, B 1, 2. — ¹⁸ καὶ
add. A 3. — ¹⁹ (οὐκ ὀλ.) τοῖς B 2; om. A 5, B 1. —
²⁰ (τοῦς - συμβ.) om. A 5, B 1, 2. — ²¹ κατέλαβεν B 1;
αὐτῆν add. A 5, B 2. — ²² τί πάλιν παραδόξων ποιεῖ
A 3; τί παραδ. ποιεῖ A 5, B 1, 2. — ²³ (ὁ - οὗτ.) αὐτὸς
οὗτος πάλιν A 5, B 1; αὐτὸς πάλιν οὗτος B 2.

ι. Περὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δοθείσης καὶ χάριτος καὶ ἐνεργείας τῶ μάρτυρι¹.

Ἀκούσατε, ἀδελφοί², τὸ διαφανὲς καὶ κάλλιστον τὸ δωρηθὲν δώρημα³, ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τῶ μάρτυρι παρὰ τῆς ἐνεργοῦσης ἐν⁴ αὐτῶ θείας⁵ δυνάμεως. Οὗτος⁶ γὰρ⁷ τὴν δρεπάνην τὴν κατὰ τῶν κλεπτῶν ἐκ⁸ Ζαχαρίου τοῦ θεοφόρου⁹ παραλαβὼν τὴν αὐτὴν¹⁰ κατὰ τῶν οἰκετῶν τῶν¹¹ ἀποδιδρασκόντων ἐχειρισθεὶς, οὕτως πανταχοῦ τῶν μὲν ἐλέγγει τὰ κακοεργήματα, τῶν δὲ συν-
δεσμεῖ¹² τοὺς πόδας, καὶ ἐν ὅῳ δ' ἂν τις προσδράμῃ ἐν τῶ αὐτοῦ ναῶ ἐπιζητῶν ἢ μὴννοι σκῶν ἢ οἰκετῶν¹³ δρασμὸν ἐπισχεθῆναι¹⁴ δεόμενος, ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο¹⁵ ἑκάτερον σφραγίδα μικρὰν λαβεῖν¹⁶, καὶ εἰς τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ταύτην ἐνθησανρῖσασθαι¹⁷ καὶ δι' ἐκείνης ὁ μὲν ὑποχειρίους ποιήσεται¹⁸ τοὺς σκλησαντας, ὁ δὲ ὡσαύτως τοὺς ἀποδράσαντας¹⁹ έχει. Ὡς ὁράτε, καὶ τῶν εἰρημένων ἕκαστον τὴν παραδοξοποιίαν τῆς²⁰ τυχοῦσης ἀποδείξεως έχει, ὅτι αὐτῶ Χριστῶ τῶ Θεῶ ἡμῶν²¹ πρέπει τιμὴ καὶ προσκνήσις νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἄμῃρ.

η'. Περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ γεναμένου ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ βασιλευούσῃ¹ πόλει².

Ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλευομένῃ πόλει³ διὰ τινὰ πάντως παιδείαν συνέβη γενέσθαι ἐμπρησ-
μὸν μέγα⁴ καὶ φοβερόν, καὶ πλεισταὶ οἰκίαι μετὰ τῶν οἰκόντων κατεφλέχθησαν. Ἦν δὲ ἐν
αὐτῇ εὐκτήριον⁵ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδόωρου καὶ ἐγγὺς αὐτοῦ οἰκία μεγάλη, διαφέρουσα Σταυ-

ι'. — ¹ περὶ τοῦ μέγιστοῦ τοῦ νῦν προσερχομένου M 2. — ² om. M 2. — ³ (καὶ - δώρημα) τὰ δωρεθέντα M 2.
— ⁴ συνεργοῦσης M 2. — ⁵ om. M 2. — ⁶ ὡς M 2. — ⁷ καὶ add. M 2. — ⁸ καὶ M 2. — ⁹ Θεοδόωρον M 1. —
¹⁰ τὴν δεατὴν καὶ M 2. — ¹¹ om. M 2. — ¹² συνδύμειν M 2. — ¹³ καὶ ἐν ὅ ἴον τις τὸ αὐτῶ ναῶ ἐμεινῆσει σκῶ-
λων ἐπιτητῶν ἢ οἰκετῶν M 2 qui hic abruptipitur. — ¹⁴ ἐπισχεθῆναι M 1. — ¹⁵ τούτων M 1. — ¹⁶ ἑκάτερον M 1.
— ¹⁷ ποιήσεται M 1. — ¹⁸ legendum videtur οὐ τῆς M 1.

η'. — ¹ βασιλευούσῃ M 1. — ² (θ. β. π.) Κωνσταντινουπόλει M 2. — ³ Κωνσταντινουπόλει M 2, ob chartam
laceram nonnulla desunt. — ⁴ ἴτα M 1. — ⁵ οἰκητήριον M 1; (κατεφλ. - εὐκτ.) φλεχθῆναι εὐκτήριος δὲ ἦν [...]
τοῖς οἶκος M 2.

(1) Haec rhythmicè anonymus Studita, con-
tac. i'. Comm. praev. n. 36. Mirum sane est
Chrysippum, qui duodecim miracula narrare
in animo habuit (infra, c. 26), loco undecimi
communia quaedam de furtis et profugis servis
detegendis attulisse. Narrationem de fugitivo
ad dominum reducto, qualis refertur in oratione
Philothei, c. 6 (Comm. praev. n. 39 et infra), omis-
so, ut patet, Iosephi Hymnographi nomine,
tum in primo libello Miraculorum exstitisse,

tum in ipsa Chrysippi laudatione, e qua, casu
an consulto nescio, deleta fuerit, coniectata est
haud improbabili. De his etiam obiter Theo-
dorus Pediasimus BHG. 1773, TREU, p. 23: τὸ περὶ
τοῦς παῖδας διδρασκόντας φυχῆς ἀποτροπευτικόν. Item
Iohannes Euchaltensis BHG. 1771, LAGARDE,
p. 133: δραπετεύει τις οἰκέτης; ἐπέχει. Menaem:
μάταιον δρασμὸν ἐπέχεις οἰκετῶν. Comm. praev.
n. 35. — (2) De his et anonymus Studita, con-
tac. γ'. Comm. praev. n. 36.

ἐν

LAUDATO
AUCT.
CHRYSIPPO
S. Theodori
oratorium

ἐν αὐτῇ πρότερον ἔχον ἐτύγγανε ²⁴ μικρὸν τινα ²⁵ καὶ ἀφανῆ, συνήκτετο δὲ ὁ γὰρ ἀδελφὴ παρμεγέθει τε καὶ ²⁶ διασπρῆται, τὴν τοῦ κεκτημένου μεγαλειότητα ²⁷ τῆς ἐν τῇ ἀδελφῇ ²⁸ ἐμφανίζουσης ²⁹ κατασκευῆς ³⁰ (1) ἦν γὰρ καὶ ἡ ἀδελφὴ ³¹ ἀνδρὸς διὰ πάσης ἐλληλοθότος ὑπεροχῆς ³²· πλὴν ἀλλὰ καὶ τοσοῦτος ὢν ³³ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κοσμικὴν ἀξίαν πλέον ³⁴ φιλοτιμεῖται τοῖς ἐκ τοῦ ζήλου τῆς πίστewος καὶ προτιμᾷ Χριστοῦ δοῦλος ³⁵ μᾶλλον ἢ πατὴρ βασιλέων ³⁶ ἐπονομάζεσθαι ³⁷, προτιμᾷ τῶν μαρτύρων μᾶλλον ³⁸ ἀκούειν ὁμόκληρος ἢ τῶν ἐπάτων ἰσθρονος (2)· *et Sphoracii aedes* νεκρήματα, τῆς ἐν τῷ βίῳ σεμνότητος ἢ ἀκρίβεια ⁴¹, μοναδικῆς ἐγκρατείας κατόρθωσις, φιλοτιμία ⁴² πρὸς ἐλεημοσύνην ⁴³, ἑπατική συμπάθεια περὶ ⁴⁴ τοὺς ἐν ἀνάγκαις ⁴⁵ ὄντας ⁴⁶ καὶ θλίψεσιν, ἀνεμπόρευτος ⁴⁷ προστασία καὶ Θεοῦ διὰ πάντων εὐάρεστος, ταῦτα μὲν οὐ καιρὸς ⁴⁸ φῆσαι ⁴⁹ ἢ οὐδὲ ⁵⁰ ἢ προκειμένη παρέχει λέγειν ὑπόθεσις· τοῦτο οὖν ⁵¹ εἰς τὸ παρὸν ἐξαρκεῖται ⁵² τῷ ἀνδρὶ πρὸς τὴν τῆς αὐτοῦ πολιτείας ἀπόδειξιν· ἐκ γὰρ τοῦ κρασπέδου εὐαγγελικῶς ὅλον τὸ ἔφασμα νοεῖται ⁵³.

incendio conflatur,

24. Ὡς γὰρ περιεκύκλον μὲν ¹ τὴν ἀδελφὴν ἢ φλόξ ἔσθην καὶ ἔσθην ², ποταμοῦ δίκην πηγάζουσα, τῆ δὲ εἰς ὕψος ἀναδρομῆς ³ καὶ τὸ τῆς καμίνου τῆς κατὰ Βαβυλῶνα ⁴ μέτρον οὐ μικρὸν ὄσον ⁵ ὑπερηκόντιζεν· καὶ οὐδὲν ἦν ὁ μετὰ πολυλοῦ τοῦ ⁶ τάχους οὐκ ἐπενέμετο, οὐδὲν ἦν ὁ

οὐ παραζῆμα ⁷ διέφθειρεν ⁸· ἀλλὰ συνεξανήκτοντο ⁹ οἱ τοῖχοι ταῖς ὀροφαῖς, ἐπ' ἄλλοις δὲ ἄλλα σνγκατεφλέγετο ¹⁰, μετὰ τῶν οἰκιῶν δὲ ¹¹ καὶ οἱ ¹² οἰκοῦντες ἀπόλλυντο ¹³, χρήματα ἅμα καὶ σώματα συνεθάπτετο ¹⁴, κτήνη καὶ οἱ δεσπόται μετ' ἄλλήλων συνεκαλύπτοντο· ματαῖα ¹⁵ δὲ ἦν πάσα πολυχειρία τῆς τοῦ πηρὸς πανταχόθεν ἐπικρατήσεως καὶ τὰς τοῦ ὕδατος ἐκδαπάνωσης ἐπιρροίας ¹⁶. Τότε δὲ τότε ὁ προσηρθεὶς ἀνὴρ τὸ μὲν δεινὸν ὄρων ὑπερβαῖνον τὴν ἐξ ἀνθρώπων βοήθειαν, τῆ δὲ ἐλπίδι τῆ ἐκ τῆς ¹⁷ πίστεως ἀπαγορεύσει τὴν σωτηρίαν ὁμως ¹⁸ οὐκ ἀνεχώμενος ¹⁹, ἀλλὰ ζηλώσας τὸν Ἀβραάμ καὶ λογισάμενος, ὡς φησὶν ²⁰ ὁ Παῦλος, ὅτι καὶ ²¹ ἐκ νεκρῶν ἐγεῖραι δύναται ²² ὁ Θεός, καταπαθεῖ ²³ μὲν τὸν πολὺν ²⁴ ἐκεῖνον τῶν θεραπόντων πόνον τὴν δι' αὐτῶν ἀνακόφας ὀδοφορίαν, στὰς δὲ ἐν μέσῳ τῆς περιλιμαζούσης τὸν οἶκον ²⁵ πορκαῖας καὶ τὰς μὲν χεῖρας ἐκτείνας εἰς τὸν οὐρανόν, τὸν δὲ ἐγγύθεν τοῦτον ἀνακαλέσας ὑπέρομαχον καὶ συναντιλαβέσθαι μὲν ἐξαιτίας τῆς πρὸς Θεὸν πρεσβεΐας ²⁶, αὐτὸν δὲ γενέσθαι τῶν ἐν τῷ οἴκῳ πάντων ²⁷ περιτελισμα ²⁸, ἅμα τοιοῦτος ἐκέχυρητο ²⁹ ὀήμασι, καὶ εὐθὺς ἀπελάμβανε τῶν πραγμάτων τὰ ὅμηματα ³⁰· καὶ ἑωρᾶτο ³¹ μὲν ἐκ πολλῶν ὁ μάρτυς ἄνω καὶ κάτω περιφροῖτων, εἰς ἄλλον δὲ ³² ἀπ' ἄλλον τόπον ³³ μεταπηδῶν καὶ ³⁴ τῆ ³⁵ χειρὶ καταστέλλον τὴν ἀγριότητα τῆς ἐξάρφews· πρὸς δὲ τῆ ὄρει ταύτῃ καὶ ἡ διὰ ³⁶ τῆς πείρας

Hebr. 11, 19.

sancto flammis temperante.

²⁴ om. A 5, B 1, 2. — ²⁵ τε A 3, 5, B 1, 2. — ²⁶ om. A 5, B 1, 2. — ²⁷ διὰ add. A 3, 5, B 1, 2. — ²⁸ τῆς ἀδελφῆς A 3; τ. ὀλης B 1, 2. — ²⁹ ἐμφανίζουσα A 3, B 1, 2. — ³⁰ τὴν κατασκευὴν A 3. — ³¹ καὶ ἐστὶν add. A 3. — ³² (ἦν - ὑπερ.) om. A 5, B 1, 2. — ³³ ὡς B 1. — ³⁴ πλέον A 3. — ³⁵ δ. X. A 3. — ³⁶ βασιλεῖος B 1; βασιλέως A 5. — ³⁷ ὀνομάζεσθαι A 5. — ³⁸ om. A 5, B 1, 2. — ³⁹ om. A 3. — ⁴⁰ (μ. ἐτι) om. A 5, B 1, 2; καὶ add. A 3. — ⁴¹ (τῆς - ἀκριβ.) om. A 5, B 1, 2. — ⁴² φιλοτιμίαν A 5; ὄντως add. A 5, B 1, 2. — ⁴³ ὄντως add. A 3. — ⁴⁴ πρὸς A 3. — ⁴⁵ ἀνάγκη A 3. — ⁴⁶ om. A 5, B 1. — ⁴⁷ ἀνεμπόρευτος B 2. — ⁴⁸ κατὰ μέρος (μέρος) add. A 3, 5, B 1, 2. — ⁴⁹ ἀνεφνημίησαι A 3, 5, B 1; ἀνεφνημίησεν ἄν B 1. — ⁵⁰ ὁ δὲ A 5, B 1, 2; ὁ δὲ ἄν B 1. — ⁵¹ om. A 3, 5, B 1, 2. — ⁵² ἐξαρκεῖται A 3; καὶ add. A 5, B 1, 2. — ⁵³ (ἐκ - νοεῖται) om. A 3, 5, B 1, 2.

om. A 3. — ⁶ om. A 5, B 1, 2. — ⁷ π. οὐ A 3. — ⁸ (οὐδὲν - διέφθειρεν) om. A 5, B 1, 2. — ⁹ συνεξανήκτοντο A 3; μὲν add. A 3, 5, B 1, 2. — ¹⁰ κατεφλέγετο A 3. — ¹¹ om. A 5, B 1, 2. — ¹² om. A 3, 5, B 1, 2. — ¹³ ἀπόλλυντο A 3; συνανήλσκοντο B 1, 2; ἀνήλσκοντο A 5. — ¹⁴ συνεθάπτετο A 3; (χρήμ. - συνεθ.) om. A 5, B 1, 2. — ¹⁵ ματαῖα A 5, B 1, 2. — ¹⁶ ἐπιρροίας A 3; (ἦν - ἐπιρρ.) πάντοθεν ἐξεδαπάνων τὰς τοῦ ὕδατος ἐπιρροίας A 5, B 1, 2. — ¹⁷ om. A 3; (ἐξ - ἐκ) ἐξ οὐρανόθεν βοήθειαν ἐλπίδι A 5, B 2. — ¹⁸ om. A 3, B 1. — ¹⁹ μὴ ἀναχώμενος A 3. — ²⁰ φησὶν ὡς A 3. — ²¹ om. A 1. — ²² δυνατός A 3, 5. — ²³ καταπαθεῖ A 3. — ²⁴ πολλῶν A 3. — ²⁵ (τὸν οἶκον) om. A 3. — ²⁶ τῆ... πρεσβεΐα A 3. — ²⁷ πάντα A 5. — ²⁸ περιτελισμα A 5, B 2. — ²⁹ ὀήματι B 1; ἔχυρητο A 5. — ³⁰ τῶν ὀμμάτων τὰ πράγματα A 3, 5, B 1, 2. — ³¹ ὁρᾶτο A 5. — ³² om. A 3, 5. — ³³ τόπον A 5; καὶ ἐξ ἄλλου ἐπ' ἄλλο τόπον B 1, 2; ἐπ' ἄλλο τόπον A 5. — ³⁴ om. A 3, 5, B 1, 2. — ³⁵ om. A 3. — ³⁶ om. A 5, B 1, 2.

24. — ¹ om. A 3. — ² ἔσθα A 3. — ³ ἀναδραμεῖ A 5. — ⁴ τὸ τῆς κατὰ B. καμίνου A 5, B 1, 2. — ⁵ (οὐ - ὄσον)

ράκιόν ⁶ τινα πατρικίων ἀξία τετιμημένον καὶ πατὴρ βασιλέων ὀνομαζόμενον, ἄνδρα πιστὸν καὶ θεοσεβῆ πάσης εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς κεκοσμημένον· ἔμελλεν καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ συλλαμβάνεσθαι· ποταμοῦ γὰρ δίκην ἔσθην καὶ ἔσθην ἢ φλόξ· περιεκύκλον ⁸ αὐτὴν καὶ εἰς ὕψος μέγιστον ⁹ διεγέρευτο. Ὁ δὲ εἰρημένος πιστὸς ἀνὴρ ἔσθη ἐν μέσῳ τῆς περιλιμαζούσης φλογὸς καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς τὸν οὐρανόν τὸν ἅγιον μάρτυρα ¹⁰ επικαλεῖτο γενέσθαι αὐτῷ ¹¹ ὑπέρομαχον καὶ ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ ¹², καὶ πρεσβεῦσαι πρὸς ¹³ τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν τοῦ ¹⁴ λυτρωθῆναι αὐτοῦ τὴν ¹⁵ οἰκίαν τοῦ τοιοῦτον κινδύνου. Εὐθὺς δὲ ὁράθη ὁ ἐνδοξὸς ¹⁶ μάρτυς ἄνω καὶ κάτω περιτρέχων καὶ εἰς ἄλλον ἀπ' ἄλλο τόπου μεταβαίνων ¹⁷ καὶ τοῦ πῦρ ὑποχωροῦν ¹⁸ καὶ αὐτομάτως σφεννόμενον ¹⁹· καὶ τὰ μὲν περίε ²⁰ πάντα κατεφλέγη, σὺν ²¹ αὐτῷ δὲ τὸ τοῦ ἁγίου ἐδκτήριον· <μόνον δὲ ὁ οἶκος τοῦ πιστοτάτου ἀνδρὸς ²²> καθάπερ ἦν σῶος ²³ οὕτως καὶ ἀβλαβῆς διέμεινεν ²⁴. Ὁ οὖν θεοφιλὴς οὗτος Σταυράκιος ²⁵ ἐπὲρ τῆς τοσαύτης αὐτῷ γενομένης ²⁶ παρὰ Θεοῦ ²⁷ διὰ τοῦ

⁶ ἴτα M 1; Σπαράκιον M 2; lege Σφωράκιον. Cf. Synax. Eccl. CP. p. 71. — ⁷ om. M 1. — ⁸ περιεκύκλον M 1. — ⁹ (τινα - μέγιστον) τινι τῶν πατρικίων τετιμημένον ἀξία πιστῷ καὶ θεοφιλεῖ πάσης ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας κεκοσμημένον· ἐν τῷ τοιοῦτον οὐκ ἐμπροσθε ἦμελλεν καὶ οἱ αὐτοῦ οἰκία συλλαμβάνεσθαι ποταμοῦ γ. δ. ἔ. καὶ ἔ. ἢ φλόξ περιεκύκλον αὐτῆ καὶ εἰς ὕψος μέγα M 2. — ¹⁰ μεγαλομάρτυρα Θεοδώρου M 2. — ¹¹ αὐτὸν M 2. — ¹² ὑπὲρ αὐτοῦ M 2. — ¹³ ἡμῶν καὶ M 2. — ¹⁴ τὴν αὐτοῦ M 2. — ¹⁵ κινδύνου τοῦτου καὶ εὐθὺς ὁράτε ὁ ἅγιος M 2. — ¹⁶ ἐξάλλο ἀπάλλων τόπον περιπεδῶν M 2. — ¹⁷ ὑποχωροῦντα M 1; ὑποχωροῦντι M 2. — ¹⁸ σφεννόμενον M 2; σφέννον M 1. — ¹⁹ πέτρως M 2. — ²⁰ κατεφλέγησαν καὶ M 2. — ²¹ (μόνον - ἀνδρὸς) om. M 1. — ²² σῶων M 1. — ²³ (καθάπερ - διέμεινεν) διεφνύλαχθη M 2. — ²⁴ Σπαράκιος M 2. — ²⁵ ἐπὶ τῆς τοσοῦτης γενομένης M 2. — ²⁶ Θεῷ M 2.

(1) De γαθ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῶν Σφωρακίων, p. 159. — (2) Sphoracius is est de quo comm. THEOPHANES, Chron., ad an. 6005, DE BOOR, graev. nn. 28, 53.

ἐπηκολούθει

Α ἐπιχολούθει³⁷ βεβαίως· τὸ πῦρ ἐφίητο³⁸ τῶν δοκῶν καὶ περιέκαιεν, ἀλλ' οὐ κατέκαιεν³⁹· ἔδωρ οὐκ ἐβάλλετο, καὶ ἡ φλόξ αὐτομάτως ἐσβέννυτο⁴⁰· πάντα τὰ⁴¹ πέριξ⁴² καταναλίσκετο⁴³, καὶ⁴⁴ ὁ σύμπαξ⁴⁵ οἴκος⁴⁶ ἐκείνος ὡσπέρ τις οἴκος ἀκαταμάχητος βλάβης ἐκτός⁴⁷ ἀπάσης καὶ ἐπηρεάς⁴⁸ διέμεινεν⁴⁹.

25. Ἔστι¹ δὲ ἐν τούτοις καὶ ἄλλο τι² θαυμασιώτερον· τὸν γὰρ ἑαυτοῦ ναὸν³ ὁ μεγαλόφρων οὗτος⁴ ὑπεριδὼν τὴν ἀπὸ⁴ τοῦ πυρός ὑπομείναι διαφορὰν, τὴν ὄλην ἐπικορύειν εἰς τὸν τοῦ ἀνδρός οἶκον μετέστησεν, ὥστε καὶ⁵ αὐτὴν τρόπον τιὰ τὴν φλόγα μὴ φοβηθῆναι μόνον ἀλλὰ καὶ αἰδεσθῆναι διὰ τὴν⁶ τοῦ μάρτυρος⁷ πρὸς τὸν ἄνδρα πολλὴν στοργήν, μὴ παρατησαμένου, μὴ⁸ ἀνήσαντος παρασχεῖν⁹ οἶκον οἴκον ἀτίλτρον. Μακαρίζεσθαι μὲν οὖν τῶν εἰρημένων πάντων ἔνεκεν¹⁰ ὁ ἀνὴρ, μακαρίζεσθω δὲ πολὺ¹¹ πλέον καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τούτοις ἐγνωμοσύνην· τὸν τε γὰρ ἐδεργεῖν διηκεῶς ἀνακηρότων οὐ πάσεται καὶ ἀντι μεροῦ μέγιστον καὶ περικαλλῆ¹² ἀναστήσας αὐτῷ ναόν, ἀντι γεγρακτός νεόν, ἀντι πενιχρῶ πολυτελείας ἀπάσης¹³ ἀνάμεστον¹⁴, οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸν ἀμοιβήν¹⁵ πολυπλασιάζων¹⁶ διαιτελεῖ ταῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν δωροφορίας¹⁷ καὶ ἀντιδόσεσιν.

Ἄλλὰ πολλὰ μοι¹⁷ καὶ πολὺ πλείονα¹⁸ τούτων¹⁹ τὴν διάνοιαν ἔλκει πρὸς ἑαυτά, μεμνημένος δὲ ὡν προείπον περὶ τοῦ μὴ τὸν λόγον εἰς ἀμετρίαν ἐξαγαγεῖν, τὸ τῶν ἐπιρροδόντων²⁰ ἀναχατίζω²¹ πλήθος καὶ ἀποφράττως²² καθάπερ τινὶ²³ χειμάρρῳ τὴν εἴσοδον, ἐνωσὼν οὐτι οὐδὲ²⁴ αὐτός τῶν λεγομένων ὁ ἀριθμὸς πλέον τι συγχωρεῖ με²⁵ πρὸς τὸ τῆς εὐφημίας ταύτης μέρος²⁶ εἰσενεγκεῖν.

26. Δουκαίδεκα μὲν¹ γὰρ² τὰ προσηθέντα³ μοι⁴ διηγήματα· τούτων δὲ τί σεμνότερον ἂν τις εἶροι τοῦ ἀριθμοῦ; Τοσοῦτοι μὲν γὰρ τοῦ

Ἰακώβ⁵ οἱ παῖδες, τοσοῦτοι δὲ καὶ⁶ οἱ λίθοι τῆς ἱερᾶς στολῆς⁷· τοσοῦτος⁸ καὶ ὁ τῶν προφητῶν χορός, οἱ τὰς συντομωτέρας ἡμῶν⁹ προφητείας ἐξέθεντο, τοσοῦτος δὲ¹⁰ καὶ¹¹ τῶν μεγάλων ἀποστόλων ὁ¹² σύλλογος¹³. Ἐπρεπε¹⁴ τοιγαροῦν ἐπρεπε¹⁵ τῷ στεφάνῳ τοῦ μάρτυρος καὶ τὴν ἐκ τούτων τοῦ ἀριθμοῦ φιλοτιμίαν προβάλλεσθαι¹⁶.

27. Ἐπὶ¹ πᾶσι δὲ ἀναγκαῖον ὅμως² μνήμην παραγαγεῖν καὶ τῶν συντελούντων εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐξ ὧν οὐκ ὀκνηταῖς οὗτος τῆς εὐσεβείας προασπιστής· τὸ γὰρ τῆς οἰκειότητος γνώρισμα τῆς τοῦ μάρτυρος μηδενὶ τρόπῳ καταλυθῆναι σπουδάζοντες³, οὐκ ἀνέγγραπτόν ποτε τοῦτον κατέλειπον⁴, ἀλλ' ὁ βαθμὸς τε αἰεὶ τῆς στρατείας αὐτῷ⁵ τρέχει κατὰ⁶ εἰδοθῶτα δρόμον καὶ ὅταν ἐκκληρωθῆ πάλιν ἐπανακάμπει⁷ πρὸς τὴν ἀρχήν, ὡσπερ δὴ καὶ⁸ ὁ ἥλιος ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας ἀναεοῦμενος, τὸν τε μισθὸν τὸν ἐν⁹ ἑκάστῳ χρόνῳ προσοφειλούμενον τῷ βαθμῷ φέροντες ἐγνωμότως ἐπὶ τὴν ἱερὰν ἀλήν, ταῖς τῶν πτωχευόντων προσπειροηγοῦσι χρεῖαις. Ἰερὸς ὄντως ἐκείνος καὶ τρισμακάριος¹⁰ ὁ κατάλογος διὰ παντός ἔχων συστρατευόμενον¹¹ καὶ τὸν ἐν πᾶσι¹² τούτοις¹³ ἀίτητὸν τε καὶ ἀκατάβλητον· τοῦτο ἐκείνο τῷ καταλόγῳ καὶ λαμπρῶν¹⁴ ἡμα καλλώπισμα καὶ παντός ὀνηρώματος ἀσφαλίστερον· ὅθεν καὶ ἐπὶ ταῖς συμβαινούσαις ἐκστρατεῖαις¹⁵ ὅτε τις μέλλει περιφανῆς κατορθοῦσθαι νίκη, προδήλως ὁ μάρτυς φαίνεται¹⁶ καὶ συμπαραταττόμενος καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τῆς ἀριστείας ἀπτόμενος¹⁷.

28. Τὰ δὲ ἐνεῖθεν¹ δεῦρο δὴ λέγομεν² πρὸς αὐτὸν ὡς καὶ ἡμῖν ἐγγύθεν παρεστηκότα καὶ ἐπακούοντα³, μαρτύρων⁴ περιφανέστατε ἄγρι Θεόδωρε⁵, πρόβαλλε⁶ καὶ περὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν⁷ τὴν καὶ πανοπλίαν τὴν ἑαυτοῦ⁸· καταπολέμησον τὸν⁹ διὰ πολλῶν καὶ ἡμῖν ἐπιστρατευότα πειρασμῶν· τελώνησον ἐξετασμῷ τὸν

LAUDATIO AUCT. CHRYSIPPO

Novum templum aedificial Sphoracius.

B

E

Ad sanctum

Miracula duodecim.

37 ἐπακολούθη Α 3. — 38 ἐπίητο Α 5. — 39 (ἀλλ' οὐ κατ) οπ. Α 3; οὐ κατέκαιεν δὲ Β 1, 2. — 40 (ἔδωρ ἐσβ.) οπ. Α 5, Β 1, 2. — 41 οπ. Α 3, 5. — 42 οπ. Α 3. — 43 καταναλίσκετο Β 1; καταναλίσκετο Β 2. — 44 μόνος ἐκείνος add. Α 5, Β 1, 2. — 45 σύμπαξ ὁ Α 3. — 46 πύργος Α 5, Β 1, 2. — 47 οπ. Α 5, Β 1, 2. — 48 ἐκτός add. Α 5, Β 1, 2. — 49 οπ. Α 5. 25. — 1 integrum c. 25 deest in Α 5, Β 1, 2. — 2 τι ἐν τ. κ. ἄ. Α 3. — 3 οἶκον Α 3. — 4 οπ. Α 3. — 5 κατ' Α 3. — 6 δεηθῆναι τὰ ἐκ Α 3. — 7 διὰ τὴν add. Α 3. — 8 μὴδὲ Α 3. — 9 καὶ add. Α 3; παρασχέιν |||| Α 1. — 10 ὅπερ πάντων τῶν εἰρημένων Α 3. — 11 οπ. Α 3. — 12 (μ. κ. π.) μέγαν αὐτῷ Α 3. — 13 μεστὸν Α 3. — 14 οπ. Α 1. — 15 ἐπολυπλασίαν ἀμοιβήν καὶ πολυπλασιάζων Α 3. — 16 δωροφορίας Α 3. — 17 μὲν Α 3. — 18 πλείω μοι Α 3. — 19 ἕτερα add. Α 3. — 20 ῥόντων Α 3. — 21 πανταχόθεν ἀναχατίζων Α 3. — 22 ἀποφράττων Α 3. — 23 οπ. Α 3. 26. — 1 οπ. Α 5, Β 1, 2. — 2 οπ. Α 3, 5, Β 1, 2. — 3 προσηθέντα Α 3, Β 1; προαναηθέντα Α 5, Β 2. — 4 οπ. Α 3. — 5 (τοσοῦτοι - Ἰακώβ) οπ. Β 2; οἱ παῖδες τοῦ Ἰ. Α 5, Β 1. — 6 οπ. Β 1. — 7 τοσοῦτοι καὶ οἱ παῖδες τοῦ Ἰακώβ add. Β 2. — 8 δὲ add. Α 5. — 9 οπ. Β 2;

προφ. ἡμῶν Α 5. — 10 οπ. Α 3, 5, Β 1, 2. — 11 οπ. Α 5. — 12 ὁ τῶν ἀποστόλων Α 3, 5, Β 1, 2. — 13 χορός Α 3. — 14 Α 3, 5, Β 1, 2; ἐπρεπε Α 1. — 15 Α 3; οπ. Α 5, Β 1, 2; ἐπρεπε Α 1. — 16 προβάλλεσθαι Α 5; προβάλλεσθαι φιλοτιμίαν Β 1, 2. 27. — 1 integrum c. 27 deest in Α 5, Β 1, 2. — 2 (ἐπὶ - ὅμως) ἐπιτρέπειν δὲ ὅμως ἂν εἰς Α 3. — 3 σπουδάζοντες Α 3. — 4 (οὐκ - κατέλειπον) οπ. Α 3. — 5 ὁ μὲν βαθμὸς αὐτῷ τῆς στρατείας Α 3. — 6 τὸν add. Α 3. — 7 ἀνακάμπτη Α 3. — 8 (δ. κ.) οπ. Α 3. — 9 οπ. Α 3. — 10 τρισμακάριος Α 3. — 11 συστρατευόμενον Α 1. — 12 ἐμπάνον Α 3. — 13 οὕτως Α 3. — 14 (τοῦτο - λαμπρῶν) οπ. Α 3. — 15 καὶ τοῖς πολέμοις add. Α 3. — 16 προπολεμῶν add. Α 3. — 17 (τ. ἄ. ἀπτ.) τὰς νίκας δωροῦμενος Α 3. 28. — 1 (τ. δ. εἰ) οπ. Α 3. — 2 δὲ λέξομεν Α 3. — 3 παρεστηκότος καὶ ἐπακούοντος Α 3; ἀκούοντα Β 1, 2. — 4 κράτιστε καὶ add. Α 3. — 5 (ἀγ. Θ.) οπ. Α 3, 5, Β 1, 2. — 6 προβαλοῦ Α 3; προβάλλου Β 1; προβάλου Α 5, Β 2. — 7 (περὶ - ταπ.) ἔπερ ἡμῶν Α 3, 5, Β 1, 2. — 8 (τ. εἰ) τοῦ πνεύματος ἀναλαβῶν Α 3. — 9 τῶν Α 1, 3.

μάρτυρος ἐδεργεσίας ναὸν ἕτερον τοῦ ἁγίου ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ²⁷ κατεσκεύασεν πάση εὐπρεπεῖα κεκοσμημένον²⁸, καὶ τῷ ἁγίῳ μάρτυρι²⁹ εὐχαριστίας³⁰ προσήγαγεν, τὸν³¹ μέχρι τῆς σήμερον παρὰ πάντων σεβασζόμενον³² καὶ ἰάσεων μεγάλων ἐν αὐτῷ ἐπιτελουμένων εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος Θεοδώρου³³.

27 (ἕτερον - οἴκῳ) μέγα Μ 2. — 28 πάσης εὐπρεπείας πεπληρωμένον Μ 2. — 29 Θεοδώρῳ add. Μ 2. — 30 εὐχαριστίας Μ 1. — 31 οπ. Μ 2. — 32 σεβόμενον Μ 2. — 33 (ἰάσεων - Θεοδώρου) <Σπαρα>κίου ὀνομαζόμενον ὁ πρέπει <.....> α εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν Μ 2.

τελωνήσαντα

LAUDATIO
AUCT.
CHRYSIPPO

τελωνήσαντα ἡμᾶς διάβολον¹⁰· ἐνταῦθα¹¹ δεῖ
σε¹² καὶ ὀπλιτεύειν τὰ μάλιστα¹³, ἐνταῦθα¹⁴
τὸ¹⁵ τοῦ σοῦ βασιλέως σκήπτρον <σφῆξιν¹⁶>, ἐνταῦθα¹⁷ πρέπει¹⁸ καὶ προσεδρεύειν διη-
νεκῶς· μᾶλλον δὲ ἐν¹⁹ τοῦτοις²⁰ τοῖς βασιλείοις
ἀεὶ²¹ καθίδουσαι²²· περιπολεῖς²³ πάντως καὶ
σὺ τὴν Βηθλεέμ, δορυφορεῖς περὶ τὸ βῆμα²⁴
τοῦ Γολγοθά, χοροστατεῖς ἐν τῷ νυμφῶνι τῆς
Ἀναστάσεως, σκιρτᾷς ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν·
ἀλλὰ καὶ²⁵ συνδειπνεῖς²⁶ ἐν τῷ ὑπερφύῳ τῷ²⁷
τῆς Σιών· πλὴν μετὰ τῶν σὺν σοὶ χορευόντων
καὶ συνδειπνούντων καὶ συνδοξολογούντων τὸν
λυτρωτὴν²⁸ ἄμα καὶ²⁹ πρὸς τὰς τοῦ πονηροῦ
καθ' ἡμῶν ἐπινοίας ἀντιπαράταξαι· πολλοῖς
γὰρ ἡμᾶς πολλοῖς³⁰ πολεμεῖ³¹ σκανδάλους· πρὸς
δὲ τὴν τῶν τοιοῦτων ἐνεργημάτων καθάρσει
ὁ καιρὸς ἡμᾶς καλεῖ· πάντες μετ' ἀλλήλων οἱ
ἅγιοι κοινήν ἀριστείαν ἐνδείξασθε, πάντες μετ'
ἀλλήλων συμπροθυμεῖτε³² καταβαλεῖν ἅπαν
ἔψωμα ἐπαίρομενον εἰς ἀσέβειαν³³, πάντες
ἄπικον ἐφ' ἡμῖν συνεισενέγκασθε³⁴ φυλακίην,
ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει³⁵ αὐτοῦ, καθά-
πον φησὶν τὸ διὰ Σολομώντος ἕσμα τοῦ πνεύ-
ματος· νῦν γὰρ³⁶ ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος
βασιλεὺς, νῦν καθέδδει, νῦν ἡρμεῖ Χριστὸς
μακροθυμῶν, ἵνα³⁷ ἡμᾶς ἀνακαλέσεται εἰς με-
τάνοιαν³⁸.

deprecatio. 29. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ¹ Χριστοῦ δορυφόροι καὶ
πρόμαχοι² πρὸς τὰς ἐπαλλήλους³ ἡμῖν τῶν
σκανδάλων⁴ ἐπαγωγὰς τὰς ἐαυτῶν ἀντιστή-

σατε⁶ παρεμβολάς, μέχρι⁷ καὶ τῆς τοῦ Δαυὶδ
ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἐπακούσει δεήσεως πρὸς αὐ-
τὸν ἐν γαλοῖς βώσης⁸· Ἐξεγέρθητι⁹, ἵνα τί
ἔπινοις, Κύριε; Ἀνάστηθι καὶ μὴ ἀπόση εἰς τέ-
λος· ἵνα τί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις;
ἐπιλανθάνη τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλί-
ψεως ἡμῶν; ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ
ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστήρ ἡμῶν¹⁰;
ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν καὶ λῆρωσαι
ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ταῦτα γὰρ πάν-
τα καὶ ὅπερ τῶν παρ' ἡμῖν ὁρομένων νῦν¹¹
ἔοικε προμελεθῆναι πάλαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
τὸ¹² ἐν Δαυὶδ· ταῦτα καὶ ὑπερ ἡμῶν ὁ θεὸς με-
λοποιὸς ἔοικε πάλαι προσβεβῆσθαι¹³· παρ' ἑμοῦ
δέ σοι καιρὸς¹⁴ καὶ¹⁵ ἐτέραν¹⁶ προσενηχθῆναι¹⁷
παράκλησιν¹⁸, ὁ ταῖς κατὰ Θεὸν ἀριστείαις
ἀνδραγαθῶν ἀεὶ· μᾶλλον δὲ παρ' ἑμοῦ σοι προσ-
ενηχθῆναι καιρὸς τὴν αὐτὴν καὶ παράκλησιν
καὶ ἀπαίτησιν¹⁹· ὅπερ γὰρ οἱ πρὸς τὴν²⁰ εὐ-
φημίαν με ταύτην προάγοντες²¹ ὑπέσχητο, τοῦ-
τό μοι τὸ²² λοιπὸν²³ ἀπόδος, τὴν ἐν τοῖς λόγοις
χάριν, τῆς διανοίας τὸν φωτισμόν, τὴν²⁴ ἐκ τῆς
γνώσεως δωρεάν²⁵, τὴν παρησίαν τὴν ἐπὶ²⁶
τοῦ κηρύγματος· πάντα γὰρ ἔνεργει δόνασ-
θαι²⁷, πάντα δωρεῖσθαι²⁸ Θεός²⁹ ἡμῖν τοῖς
ἁγίοις ἀπέδωκεν³⁰, ὡς αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς
ἁγίοις³² δοξαζόμενος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κρυφῷ ἡμῶν, ᾧ³³ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος³⁴ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Psalm.
43, 24-27.

¹⁰ (τελωνήσαν - διαβ.) om. A 3, 5, B 1, 2. — ¹¹ γὰρ add. A 3, 5, B 1, 2. — ¹² δῆσαι A 3. — ¹³ κάλλιστα A 3. — ¹⁴ ἐνθα A 3, 5, B 1, 2. — ¹⁵ δὲ B 1. — ¹⁶ om. cod. — ¹⁷ δὲ σοι B 1. — ¹⁸ δὴ add. A 3. — ¹⁹ μὲν add. A 5, B 2; (δὲ ἐν) ἐνθα A 3. — ²⁰ om. A 3; ἀεὶ καὶ σσ add. A 5, B 1, 2. — ²¹ ἕμμοις A 3; om. A 5, B 1, 2. — ²² τετίμησαι A 3. — ²³ καὶ σσ add. A 5, B 1, 2. — ²⁴ μνήμα A 3. — ²⁵ om. A 5, B 1, 2. — ²⁶ καὶ add. A 5. — ²⁷ om. B 1. — ²⁸ τῷ λυτρωτῇ A 3. — ²⁹ (καὶ σσ add. - καὶ) om. A 5, B 1, 2. — ³⁰ om. A 3. — ³¹ πο- λιοχερῆ A 5, B 1, 2. — ³² συμπροθυμῆται A 3. — ³³ (πρὸς δὲ - ἀσέβειαν) om. A 5, B 1, 2. — ³⁴ συνεισ- ενέγκας B 2. — ³⁵ ἀνακλίσει A 1, 3. — ³⁶ om. A 3. — ³⁷ καὶ add. A 3. — ³⁸ (ἕως οὗ - μετάνοιαν) om. A 5, B 1, 2. — ³⁹ om. A 5, B 1, 2. — ⁴⁰ τῶν add. A 5, B 1, 2. — ⁴¹ σύμμαχοι A 5, B 1, 2. — ⁴² om. A 5, B 1, 2. — ⁴³ τ. σ. ἡμῖν A 5, B 1, 2. — ⁴⁴ ἀντιτάσσεται A 3. — ⁴⁵ μέ- χρις ἂν A 3. — ⁴⁶ (μέχρι - βώσης) λέγετε καὶ νῦν

τῷ βασιλεῖ A 5, B 1, 2. — ⁴⁷ ἐξεγέρθητι A 5, B 1, 2. — ⁴⁸ (ἐκολλ. - ἡμῶν) om. A 3. — ⁴⁹ om. A 3. — ⁵⁰ τῶν A 1; (ἀγ. τ.) om. A 3. — ⁵¹ (ἵνα τί - προσβεβῆσθαι) ταῦτα γὰρ ὁ θεὸς μελοποιὸς Δαυὶδ ὑπερ ἡμῶν πάλιν ἐπρόσβηεν A 5, B 1, 2. — ⁵² καὶ ἕτερος B 1, 2. — ⁵³ om. A 5. — ⁵⁴ στερεῶν B 2. — ⁵⁵ (ταῦτα καὶ - προσ-) νῦν δὲ καιρὸς παρ' ἑμοῦ καὶ ἐτέραν προσ. σοι A 3. — ⁵⁶ ἰσχυροῦται add. B 1, 2. — ⁵⁷ ἀπάντησιν B 2. — ⁵⁸ σὴν add. A 5. — ⁵⁹ προσάγοντες B 1; οἱ προσάγοντες B 2; προαγαγόντες A 5. — ⁶⁰ τοῦτο A 5, B 1, 2. — ⁶¹ (μ. τ. λ.) μισθὸν B 1. — ⁶² bis scriptum B 2. — ⁶³ τῆς συνέσεως θησαυρὸν add. A 3. — ⁶⁴ ἐκ A 5, B 2. — ⁶⁵ δόναται A 5; (πάντα - δόν-) om. A 3. — ⁶⁶ δωρεῖσθε B 1. — ⁶⁷ Χριστὸς A 3, 5, B 1, 2. — ⁶⁸ om. A 3. — ⁶⁹ ἅπασι A 3, 5, B 2. — ⁷⁰ (ἀπέδ. - ἁγίοις) om. B 1. — ⁷¹ ἐνδοξαζόμενος αὐτῷ A 3, 5, B 1, 2. — ⁷² (κ. τ. κρ.) om. A 5, B 2; σὺν τῷ ἀνάγκω πατρὶ καὶ τῷ παρα- γίω πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ add. A 3.

VIII. MIRACULUM S. THEODORI

A. CONSTANTINO ACROPOLITA

E codicibus Ambrosiano H. 81 Sup. (= 1) et Vaticano 1147 (= 2). Cf. Comm. graev. num. 31.

Ἀνάμνησις τοῦ τελεσθέντος¹ ἐν ταύτῃ τῇ² βασιλίδι τῶν πόλεων θαύματος³ παρὰ τοῦ περιβοήτου⁴ μάρτυρος⁵ Θεοδοῦρου (1) τοῦ Τήρωνος⁶.

Exordium. 1. Σὺ μὲν, ἀγαθὲ τοῦ ὑπεραγάθου δοῦλε Θεοῦ καταμαθὼν πρόθεσιν καὶ ταύτην¹ ἵσως ἀποδε-
καὶ τῷ ὄντι πιστὲ θεράπον Χριστοῦ, τὴν ἐμὴν ξάμενος, ἐπαίρων οὐκ ἀνίης πρὸς τὰ κατὰ

Lemma. — ¹ θαύματος add. 2. — ² λαμπρὰ καὶ add. 2. — ³ om. 2. — ⁴ ἐνδόξου θαυματουργοῦ 2. — ⁵ om. 2. — ⁶ σνγγραφεύτος παρὰ τοῦ πασόφου καὶ

νέου μεταφραστοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Ἀκροπολιανοῦ add. 2.
1. — ¹ ταύτης 1.

(1) Dum haec prelo iam submissa emendamus, inopinato affertur a multo tempore frustra requisitum Θαύμα θαυμασιώτατον τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Θεοδοῦρου e codice Hierosolymitano Sabalítico 80, saec. XIII exarato, fol. 93-96, quod inc. Πάντες μὲν οἱ ἅγιοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ. Cf. PAPADOPOULOS-KERAMEUS, Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιο-

θήκη, t. II, p. 147. Miraculo a Constantino Acropolita narrato perquam simile est, poteritque integrum *Analekten Bollandianis* inseri, ubi de utriusque scripti cognatione aptior erit disse- rendi locus. Interim ex anonyma narratione brevia excerpta proferemus.

σκοπόν

A σκοπόν· τῷ τοι καὶ νῦν μὲν ἄλλαις νῦν δὲ ἄλλαις ἐκβιάζῃ τῶν ἱερῶν ἐπιχειρεῖν ὑποθέσεων, μηδένα τῆς ἐμῆς περὶ λόγους ἰσχύος λόγον τίθεμενος, καὶ τοῦτο οὐκ ἀπεικόντως· Θεοῦ γὰρ εἰ μιμητῆς, ὃς ἐξ ἀπάντων ὡς ἐδιδάχθημεν τὸ κατὰ δύναμιν ἀπαιτεῖ καὶ μόνῃς τῆς περὶ τὰ καλὰ προθέσεως τὰς ἀμοιβὰς ἐκάστω ἀντιμετρεῖ. Ἄλλ' ἐπεὶ με καὶ τῷ διαβοήτῳ ἐν μάρτυσι Θεοδώρῳ ἐπαφείμαι τὸν λόγον ἐπέσηκμας (οὐδὲν γὰρ ἢ πρὸς ἐπαίνους² χωρησαί διερεθίζεις τοῦ μάρτυρος, θαῦμα τοῦτον παρακαλῶν διηγῆσασθαι), ἀρετὴ δὲ τῷ μὲν θαύματι τὸν λόγον δοτέον, βραχὺν δ' ὡς ἐν τῷ θαυματουργῷ προσεκεκτόν τὸν ὑμνητήριον· ὑπὲρ γὰρ ἐπαίνους ὄντως οἱ ἄγιοι, ὡς καὶ τῶν τισ³ θορῶν ἐρη σοφῶν, οὐκ ἐπαίνον οὐδ' ἐγκωμίων, τιμῆς δὲ μόνῃς ἄξια κτίνας τὰ τέλεια, οὕτως αἰσῶν· «τῶν ἀρίστων οὐκ ἔστιν ἔπαινος, ἀλλὰ μεῖζόν τι προσήκει σφίσι καὶ βέλτιον.» Τιμῆς μὲν οὐκ ἄξιωτόν τὸν μάρτυρα ὡς τῆς παρὰ Θεοῦ δόξης τευχηκότα, ἧς οὐδὲ ἐμφικνεῖται λόγος, ἧς οὐδὲ ἐστὶν ἐπάξιος ἔπαινος. Ἐν δὲ μόνον τῶν αὐτοῦ τεραστῶν ὡς ἐνετείλω, παραδοτέον τῷ λόγῳ· τὸ γὰρ πᾶσιν ἐπιχειροῦσαι πᾶσαν ἀνάταν· εἰσαεὶ γὰρ τερατοῦργεῖ καὶ εἰσαεὶ θαυμάσια ἐκτελεῖ. Τί γὰρ ὁ τῶν πρὸς αἰτησιν οὐ πληροῖ; ὅπου γε καὶ αὐτὰ τὰ κλέμματα φανεροῖ, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ φέρων αὐτὸς παραδίδωσιν. Ὁ δ' ὄν εἰς διήγησιν τανῶν ἡμῖν πρόκειται, τὰς ἀκοὰς ἐπισχόντες ἀκούσατε.

Theodori tres 2. Γνωρίσαι δὲ πρότερον οἴομαι δεῖν, τίς τε καὶ ὅθεν ὁ μάρτυς οὗτος κατὰ τίνας τῶν τυράννων ὄπη τε καὶ ὅπως τὸν ὑπὲρ τῆς¹ ἀληθείας ἄλλον διήρσεν· οὕτω γὰρ τῶν ὁμωνύμων αὐτὸν διατελείαντες, περὶ ὅτου λέγειν προῦθιμήθημεν², δῆλον μᾶλλον ποιήσομεν. Συγχροὶ μὲν οἱ διὰ μαρτυρίου τελειωθέντες Θεόδωροι· τρεῖς δὲ τοῦς ἐπισιμοτέροισ³ ἐκ τῆς περὶ αὐτῶν ἱστορίας ἐργώκαμεν, τὸν ἐν τῇ κατὰ Παμφυλίαν⁴ Πέργῃ, ὃς καὶ τάξιν εἴληγε τήρωνος ἄρχοντός τε Ἀντωνίου καὶ⁵ ἡγεμονεύοντος Θεοδότου διήθληκε (1), τὸν τε τὴν ἀξίαν στρατηγόν, ὃν ἐν Πόντῳ Λικίνιος πολλοῖς τὰ πρῶτα παραδοὺς βασάνοις ἀνηλεῶς τὸ τελευταῖον διεωτόμησε (2), καὶ γε τὸν μέγαν⁶ τοῦτον, περὶ οὗ καὶ λέγειν ἐπεβαλόμεθα νῦν, τοῦ μὲν τῶν τηρώνων γεγονότα καὶ αὐτὸν τάγματος, πολὺ δὲ τοῦ ὀρθέντος μεταγενέστερον τήρωνος κατὰ τοῖς ἐφόισ⁷ ἀναφανέντα μέρεσιν, ὅθεν ποθὲν καὶ γεγένητο⁸ καὶ ἵνα γε πλεῖστα τε ἄλλα καὶ μεγάλα κατορθωκῶς καὶ δὴ καὶ τὸ⁹ περὶ τὸν ἀφοινὸν δράκοντα περιφανῆς ἐγείρας καὶ περιβόητον¹⁰ τρώπαιον, κατὰβρομα τοῦς ἐν Ἐδχαίτοις ποιοῦμενον, κἀντεῦθεν γενναίως πρὸς τοῦς ἄλλους ἀποδοσάμενος ἀριστεὺς ἀνεδείχθη, οὐκ ἀνθρώποις μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς ἀγγέλοις αἰδέσιμος· τὴν τε γὰρ τῶν δαιμόνων

Pergensis dux, tiro.

C

Tironis gesta.

ἀπάτην διήλεγξε καὶ τὴν τῶν προσκειμένων σφίσι πλάνην ἐπεικῶς ἐστηλίτευσε καί, ὁ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ζῆλον ἀριθῆλως τοῦδε παρέστησε, τῆς τῶν ψευδωνύμων θεῶν μητρὸς ἐξόχως τοῖς ἐν Ἀμασεια τιμώμενον εἰδωλον αὐτῷ κατέφλεξε τῷ νεφί. Καὶ ταῦτα ἐν πεταποῖς τοῖς καιροῖς; ὀτηνίκα Μαξιμιανὸς κατέχον τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς τε εἰδωλολατρίας κατάκρας¹¹ ἐξείχετο καὶ κατὰ τῶν χριστιανῶν δευρὸς ἔβρουγεν· ἐφ' ᾧ γε καὶ συλληφθεὶς καὶ βασάνοις ἀφορήτοις παραδοθεὶς καὶ εἰοκτῇ ζοφώδει κατακλεισθεὶς, ὅτε καὶ ἀγγέλους ἐσχῆκει συννυμφοῦς καὶ θεῶν περιελάμβη φωτὶ, ὡς ἐκπλαγῆραι τοῦς φλόκακας πλήρες αἴφνης φωτὸς θεασαμένους τὸ δεσμητήριον, αὐτοῦς τε τυράννοισ ἐκαθαρηθῆναι πρὸς τὴν θεῶν ἐπιδοραμόντας καὶ γεγενημένους αὐτόπτας τοῦ πράγματος· καὶ μετὰ πολλὰς εἰς μέσον αἰθῆς¹² ἄχθεις κατὰ ξύλου μετεωρισθεὶς καὶ σιδηροῖς τὰς πλευρὰς καταξάνθεις ὄνυξι καὶ¹³ τέλος τὸν διὰ πρὸς καταδικασθεὶς θάνατον πρὸς τὸν ἀθλοθέτην καὶ στεφοδότην Χριστὸν λαμπρῶς¹⁴ λαμπρῶς ἐξεδήμησεν· ἀλλ' ὅσα¹⁵ ἐξ ἐκείνου τῆς οἰκονομῆς ἀπανταχῇ ὁ μάρτυς οὗτος τερατοῦργεῖ, κρεῖττω παντός γε¹⁶ λόγους καὶ διηγήσεως. Τοιγαρτοῦ καὶ θαυμάζειν μόνον τοῦτον¹⁷ χάριον χροῶν καὶ δοξάζειν ὡς τὸ εἰκὸς τὸν οὕτω τοῦς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζειν εἰωθότα Θεόν. Τοῦτον γὰρ καὶ τὸ τὴν Κωνσταντίνου ἐκ τε εἰδωλοθῶτων πάλαι τηρηθῆναι καὶ τῶν ἄλλωσ ἀκαθάρτων ἀρχαίων γενέσεως (3)· ἅμα τε γὰρ τύραννος τὰ κατὰ τοῦτο διεσκαυώρησεν (Ἰουλιανὸς οὗτος¹⁸ ὁ κάκιστος ἦν) καὶ ἅμα γε ὁ μάρτυς τῷ ἀρχιερεὶ τῆς πόλεως ἐπιστάς καὶ τὰ¹⁹ τῆς ἰαδίουργίας ὡς εἶχεν ἐγνώρισε καὶ τὸν²⁰ τρώπον δι' ὅτου ἂν τὸ δεῖνόν φέροισεν προσεδήλωσεν· ἐφ' ἧσ γὰρ ὑπέθετο σίτω, ὃν οἱ ἐν Ἐδχαίτοις συνήθως οὕτω καλεῖν εἰώθασι κολυμβά, παρ' ὀλην ἐβδομάδα (ἢ πρώτη τῶν νηστειῶν αὐτῇ γε²¹ ἦν) ἄπαν τὸ εἰσεβῆς διατρέφεσθαι· ὁ δὲ καὶ ποιήσαντες ὁ τοῦ Χριστοῦ λαὸς διέδρασαν τὴν ἐπιβουλὴν· ἰδὼν γὰρ ὁ παραβάτης καὶ τύραννος, ὡς πεφωραται, ἀέκων ἐκὼν ὄφηκε τοῦ κακοεργήματος (4)· ἀλλ' ἐπεῖπερ ὡς ἔφθην εἰπὼν ὑπὲρ λόγους τὰ τοῦ μάρτυρος θαῦματα καὶ διηγήσει οὐχ ἐποικίλοισιν, ἐκεῖνο καὶ μόνον διηγήσεται, ὑπὲρ οὗ καὶ τὸν λόγον ἐνεστησάμεθα· τὸ δ' ἐστὶ δορυαλώτου μεθ' ὅτι γε συγχρῶν χρόνον παραδρομῆν δεσμῶν λύσις διὰ τοῦ μάρτυρος, εἰοκτῆς λύτρωσις καὶ πρὸς τοῦς ἰδίους παρὰ προσδοκίαν ἐπάνοδος. Ὡς ἂν δ' εἰς ἀρχὴν τὸν λόγον ἀγάγοιμι, βραχὺ τι προσηπεῖν βούλομαι (5).

3. Ἐκλεκτός μὲν ἡμεῖς λαὸς καὶ ἐξαιρέτος, οἱ Θεὸν ἕνα προσκυνῶντες, τρισυπόστατον, ὁμοφυᾶ, ταυτοδόναμον, καὶ καθαρῶς ἀπὸ διανοίας τοῦτω λατρεύοντες· ἀλλ' ἐστὶν ὅτε τῶν διανοιῶν ἡμῶν, ὀπίσω τῶν πονηρῶν πορευόμενοι, ἐγκαταλιμπανόμεθα φεῦ καὶ εἰς διατρα-

MIRACULUM A. CONSTANTINO

martyrium,

1 Reg. 2, 30.

miraculum sub Juliano.

allerum sub Basilio.

² ἐπαίνου 2. — ³ τισ τῶν 2. — ⁴ παμφυλί ἱα 2. — ⁵ om. 2. — ⁶ τὸν μέγαν om. 2. — ⁷ εἰς 2. — ⁸ ἐγένετο 2. — ⁹ om. 2. — ¹⁰ διαβόητον 2. — ¹¹ κατάκρας 2. — ¹² πάλιν 2. — ¹³ om. 2. — ¹⁴ om. 2. — ¹⁵ γε add. 2. — ¹⁶ τε 2. — ¹⁷ τοῦτον 2. — ¹⁸ om. 2. — ¹⁹ om. 2. — ²⁰ om. 2. — ²¹ τε 2.

(1) Habetur Passio S. Theodori et sociorum martyrum Pergae. BHG. 1747. — (2) Tres quoque Theodoros commemorat anonymus, alio tamen ordine: Theodorum ducem, Theodorum quem dicit ἐν Περγᾷ, et tironem nostrum. — Novembris Tomus IV. (3) Comm. praev. n. 38. — (4) Iliad. 4, 43. — (5) Res a Constantino narrata, locorum tamen et temporum mutatis condicionibus, a primo Chrysippi miraculo vix differt. Supra, p. 60.

MIRACULUM A. CONSTANTINO

Ceteris Agarenorum captivis dimissis

unus remanet adulescens.

Eius mater

Psalm. 6, 7. Psalm. 101, 6.

S. Theodorum precatur;

γῆν τοῖς ἀσεβέσι παραδιδόμεθα · ὁποῖον δὴτα καὶ Βασιλείον τῶν τῆς βασιλείας σκήπτρον ἐπειλημμένον ξυμβέβηκε ¹ (1) · πλείστοι γὰρ καὶ πολλαχόθεν κατέδραμον τὰ ἡμέτερα · ἀλλ' ἐν μὲν ἄλλοις τῶν μερῶν ἄλλα γέγονεν, ἐν δὲ γε τοῖς ἐφόις καὶ παρ' αὐτὴν πον τὴν Αἴγυπτον πλῆθος ἐκστρατεύσαν Ἀγαρηῶν λείαν ὁ φασὶ Μυσῶν (2) τὰ ἐκεῖ πεποιήκεσαν · πλείστον μὲν γὰρ ἔκτειναν, πλείστον δὲ ἐλήσαντο · ἐξ ὧν οὐδὲ μὲν ἀπημπούλησαν οὐδ' εἰκοταῖς δεσμίουσ παρέδωσαν (3). Ἀλλ' οὐδὲ πᾶν συγχρὸς παρερρῆν χρόνος, καὶ εἰς συμβάσεις μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐλθόντες, τοὺς ἰδίους αἰτήσαντες τοὺς ἡμετέρους ἐπ' οἴκον πάντας ἀνήκαν ² πορεύεσθαι · ἀλλ' ἔλαθέ ³ τις ἀπολειφθεὶς ἐνός τιτος καὶ ταῦτα τῶν περιφανῶν στρατηγῶν · Μαδιάμ γὰρ ὄλης τὴν στρατηγίαν ὁ πατὴρ ἐγκεχειριστο ⁴ τὸ δ' ὅπως ἔλαθεν ἀδηλον · ἢ γὰρ τοῦ ἔσωσάντος τὸν βίον καταστρέψαντος ἢ τοῦ κατέχοντος εἰς νέωτα συγχρῶν ἀποδόσθαι τοῦτον βουλομένου χρόσῶν · κρείττον δ' οἰηθῆναι ὡς ἐπὶ τῆς ἀνοθεν διακορομήθη τοῦτο προνοίας, ὅπως ἂν, ἣς ἐτυχε παρησίαις ὁ μάρτυς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὅποιαν ἐκεῖθεν εἴληφε δόναμιν, γνοῖεν οἱ μεθ' ὀργῶν κολῆναι ἔχοντες πίστειος. Ἔλαθε δ' οὖν τὸν δ' οὐκ ἔλαθεν, ὡς τῶν ἄλλων τὴν ἐπὶ τὰ ἴδια πορευθέντων μόνος οὐδὲ ἐναπελείφθη κατὰσχετος. Σκοπεῖτο γοῶν ὁ βουλούμενος, τί ἂν νέος τὴν ἡλικίαν, τὸ γένος οὐκ ἄσημος ἀλλὰ καὶ τῶν ἄγαν περιφανῶν, αἰχμάλωτος οὖν πᾶν ⁴ πλείστοις γενόμενος (φέρει δὲ πως ⁵ παραμοθίαν τὸ συμπεπονηθῆναι πολλοῖς), πάντων ἄλλων τὴν ἐλευθερίαν ἀπολαβόντων, μόνος ἐπὶ δουλείαν λειψθεὶς, μόνος κλοῦδι περικείμενος καὶ μηδὲ φωτὸς ἀπολαῶν, μὴ ὅτι τῶν ἀναγκαίων εἰσπορῶν, ὁποῖος ἦν πρὸς ταῦτα καὶ τί περ ἂν ἔπαυσε · πάντως, εἰ μὴ ἄλθος ἦν, εἰ μὴ σίδηρος, διερχόμεναι ἂν τὴν καρδίαν καὶ τὴν ζῶην ἀπελέγετο.

4. Ἡ δ' αὖ γειναμένη τοὺς μὲν τῶν συνεαλωκότων ἀνασωθέντας ἰδοῦσα, τοὺς δ' ἀκόσασα, ἡλικιώτας, ἐπιτηδέους, τάχα δὲ καὶ προσήκοντας, πῶς ἂν καὶ αὐτὴ τὴν τοῦ παιδὸς στέρεσθαι ἔφερον ἢ πῶς πρὸς τὸ πάθος διέκειτο; ἴσως ἂν καὶ τὴν κλίσην καθ' ἑκάστην νύκτα τοῖς δάκρυσιν ἔλονε καὶ τὴν στρωμνὴν ἐτίθει διάβροχον σποδόν τε ὡσεὶ ἄρτον ἡσθιεν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸν ἄρτον ὡσεὶ σποδόν, πικρὰ πάντα νομίζουσα καὶ ὀδόνης ἀνάμυστα · ἐκίρηνα τε τὸ πῶμα μετὰ κλαυθμοῦ καὶ κόνου πικρίας διηρηκῶς ἐποτίζετο · ἀλλ' εἰς κενὸν καὶ ὁ κοπετὸς αὐτῆ καὶ τὰ δάκρυα, ἕως εἰς τοῦν τὸν μάρτυρα Θεόδωρον ἔβαλεν ², οὐτ' ἐχούση δι' ὃν ἐπένθει λαβεῖν οὔτε μὴν τὸ θρηγεῖν ἐκείνον ἀποβαλεῖν · ἐπεὶ δὲ ὄλην φυχῆ τῷ ἁγίῳ προσεδραμῆκει καὶ θεομῶς αὐτὸν καθικέτευσεν, « οὐκ κτειρόν με, τοῦ Θεοῦ μάρτυς » λέγουσα « ἔσθαι κτεινὸν τὸν νῖόν, τῆς αἰχμαλωσίας ἀνάσωσον, »

ἦσθετο παραντὰ τῶν δακρῶν αὐτῆς καὶ τῶν Δ κοπετῶν ὄφελος · εἰς γὰρ ἔπνον διαλυθεῖσα ἐδόκει τὸν νῖόν ἐν ἀγκάλαις ἔχειν καὶ περιπτύσσεσθαι · καὶ ἢ μὲν οὕτως ὄναρ ἦν ἔχουσα καὶ τοῦ νῖος ἐδοξεν ἀπολαῶουσα ³, ὄφρ τῶν θρήνων λωφῆσασα · ὁ δ' οὐκ ἐμέλλησε ⁴ καὶ ἔπαρ αὐτῆ τὸν παῖδα προσεεργεῖν καὶ εἰς αἴσιον ὁ φασὶ συγχρῶναι τὸν ὄνειρον εἶτον ἐκδηλον θεῖναι τὸ φαντασθέν. Αὐτῆς γὰρ νυκτός, καθ' ἣν ἡ γυνὴ προσεληλύθε, καθ' ἣν ἠρτιβόλησε, καθ' ἣν ἐξ ἀκηδίας ἔπαυσεν (ὡ οἶαν ἐκ Θεοῦ τὴν χάριν ἔσχον οἱ ἄγιοι, ὃ πόσον ἰσχύει πίστις καὶ συντριβὴ καρδίας καὶ δάκρυα), ἀπὸ Συρίας (4) ὁ μάρτυς ἐς τὴν Κωνσταντινὸν τὸν παῖδα μετακεκόμεναι αὐτῆ γε ἀλῶσει, ἦν τυγχάνων ξυφρονορος περιέκειτο, τὸ θαυμάσιον. Πάλαι μὲν Ἀββακοῦμ μετάρσιος ἐς Βαβυλῶνα γενόμενος (5) μετ' ἄρτον καὶ προσοψημματος τῷ Δανὴλ ἐπέστη δεσμίῳ καὶ ἀπόσιτον ἐφ' ὄλαις τρισὶν ⁵ ἡμέραις ὄντα διέθρεψεν · ὁ δὲ γε μάρτυς καὶ τὸν ἐπὶ συγχροῖς ὅτι πεπεδημένον τοῖς ἔτεσι τῶν δεσμῶν ἠλευθέρωσε καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους ἐκόμισε. Καὶ πρὸς γε τῷ πένθει τὴν μητέρα ἐκλείπουσαν καὶ ἀντικρυς θανατοῦσαν ⁶ ἐξώωσε καὶ ἀνέρωσεν.

5. Ἀλλὰ τὰ ἐντεῖθεν ὁποῖα; διπνῆζεται ἢ μήτηρ, ὄφρ τὸν νῖόν ὄγκια ἡμμεσμένον, ἀγκυμοῦ πλέον, δεσμὰ περικείμενον, καὶ πρὸς τὴν θέαν ἐκπλαγεῖσα · « Τίς οὗτος; » ἐβόησε « πόθεν εἰσῆλθεν ὁ δόστηρος οὗτοσά; πῶς ἔλαθεν εἰσιῶν; πῶς ἐπέστη καθενδούσαις ἡμῖν; οὐχ ὄρατε τὸ δεινὸν τοντὶ θέαμα, κἀκίστα γύναια; ὄμων τοῦτ' ἔργον · εἰ γὰρ ὡς εἶδει τὰ τῆς ἀσφαλείας ἡμεῖς ἔθεσθε ¹, οὐκ ἂν ὁ εἰδεχθῆς οὗτος ἀωρὶ τῶν νυκτῶν ἐπεισέφρησεν. » Ἐκθαμβοὶ δὲ κἀκεῖναι γενόμεναι οὐκ εἶχον ² ὅτι καὶ ἀποκρίναντο · πρὸς γὰρ ἐκείνον ἀνεῶς ἔβλεπον, τίς τέ ἐστι ζητοῦσαι καὶ πόθεν διαποροῦσαι · καὶ πῶς εἰσελήλυθεν ἀλλήλαις ἐνέενον.

6. Καὶ ὁ παῖς δ' οὐχ ἦντοι διαποροῦμενος ἦν · πρὸς γὰρ ἑαυτὸν ἔλεγε· « Ἐσπέρας ἄρτι καθειργόμενος ἦν ἐν Συρία καὶ πῶς ἐν τῇ Κωνσταντινῶν νῦν εἶρημαι; μὴν ὄνειρος τὸ πρᾶγμα; μὴν νυκτός φάντασμα, ὁποῖα φιλεὶ δραματονεγεῖν ἔπνος τῷ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμητικῷ συνεργοῦμενος · ἀλλ' αὐτῆ μοι μήτηρ, ἐκεῖνοι μὴν ἀδελφοὶ καὶ παρὰ τοῦτοις αἱ ἀδελφαί · κἀκεῖναι τῆς μητρὸς πρόσωποι · καὶ ὁ οἶκος οὗτος οὐκ ἄλλος, ἐν ᾧ περ καὶ ἐγεννήθην καὶ ἐτρέφην καὶ εἰς τὸδε ἡλικίας κατήντηκα. » Ἀλλὰ καὶ αἰθῆς διημφισβῆται ¹ · τῷ γὰρ ἔξεν τῷ πράγματος ἐταράττετο · ὡς δ' ἐν ἑαυτοῦ ² μᾶλλον γέγονεν ἀληθές τε εἶναι τὸ πρᾶγμα ξυνήκει καὶ θεῖον εἶναι τὸ περὶ αὐτὸν ἐπέγνω τεράστιον, καὶ δι' προσδραμῶν τῆ μητρὶ · « Μῆ, ὦ μήτηρ (ἔφη), ταῖς θεοραπανίσι χαλέπαυε μηδ' ἐπὶ πλέον αὐταῖς ³ ὀργίζου, οἷς τὰς πύλας οὐκ ἐπεξήγωσαν καὶ τὴν σὴν ὡς ἔθος κοίτην ἐξησφαλίσαν-

qui illum domum reducit.

E

Obstupescenti matri

filius

F

enarrat

3. — ¹ συμβέβηκε 2. — ² (ἐπ. - ἀνγκία) παρήκαν 2. — ³ ἔλαθε 2. — ⁴ οπ. 2. — ⁵ δ' ὅπως 2. — ⁶ ἀπολαβοῦσθαι

2. — ⁴ ἐμέλλησε 1, 2. — ⁵ ἔξ 2. — ⁶ θανατοῦσαν 2. — ⁵ — ¹ ἔλαθεν 2. — ² οὐχ εἶχον, corr. οὐκ εἶχον 2. — ⁶ — ¹ ἀμφισβῆται 2. — ² ἑαυτοῦ 2. — ³ κατ' αὐτῶν 2.

(1) Basilius II (976-1025), ni fallor, intellegit scriptor, quamquam de tempore quo haec acciderint nulla quaestio movenda est. Etiam anonymus Sabaiticus: Βασιλείον τὰ σκήπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων γῆς κατέχοντος. — (2) Pseudo-ZENOBII

V, 15, LEUTSCH-SCHNEIDEWIN, Corpus paroem, t. I, p. 122. — (3) Anonymus: ἐν φυλακαῖς εἰς Συρίαν ἐναπετέθησαν. — (4) De Syria dixerat anonymus, non vero Constantinus. — (5) Anonymus: ὡς ὁ ἄγγελός ποτε τὸν Ἀββακοῦμ.

se libera-
tum

το · σός γὰρ υἱὸς ἔγωγε καὶ τῆς φρονούσας ἐ-
 ρόσθην ὑπὸ Θεοῦ, γίνωσκε, ἐφ' ἣ τριετίαν ὄλην
 διήρυσσα δέσμιος, μὴδὲ φωτὸς ἀπολαῶν ὁ
 μέλεος · ἀλλ' ἀφείσα καὶ διαπορεῖν καὶ ὀργί-
 ζεσθαι, μάθε ὅπως τῶν δεσμῶν ἠλευθέρωμαι,
 ὅπως ἀκωλύτως τῆς εἰρηκτῆς ἐξελέλυθα, ὅπως
 ἀπροσοδικῶς οὕτως ἐπέστην σοι. Ἐδὼ μὲν
 ὁ ἥλιος τὴν ἐχθρὴν καὶ ἣ ἐν ἣ συνισχύμην παρεν-
 θὴς ἐκλείσθη φρουρά · αἱ τε γὰρ ἐνδότεραι αἱ
 τ' ἐξώτεραι τῶν πυλῶν, ὁ ποιεῖν τοῖς δεσμοφύ-
 λαξιν εἰσθός, ἀραρότως ἐπελευθέρωσαν καὶ ταῖς
 κλεισί στερωῶς ἠσφαλίσθησαν · κἀγὼ τοῖς ῥά-
 κεισι τοῖσδε συνειληθείς τὴν ἑμαιοῦ δυστυχίαν
 ἀπεκλαύμην καὶ τὸν ἔπιον ἀνέμενον⁴, πότε ἂν
 με τῶν ἐπὶ μνήμης ἀναρῶν ἀπαλλάξειεν ἐπιών ·
 ἀλλ' ἀρόπνωσα πρὸς βροαχὴ, ὅσον ἐπιμῶσαι,
 ὁ δὴ φασὶ καὶ τις ὄρατος τὸ εἶδος, ἐράσμιος τὴν
 φωνήν, στρατιώτης ὡς ἡ ἀναβολὴ καὶ τὸ σχῆμα
 δηλοῦν ἤθελον, τὰ δ' ἄλλα κόσμος κἀκ τῆς
 θείας μόνης αἰδέσμιος · Ἰσπῶ οὕτως ἐπωχεῖτο
 λευκῶ, φάλαρα τῷ Ἰσπῶ λαμπρῶ, οὐ κατὰ τὰ
 συνήθη τὰδε λαμπρῶ, ἀ βιαζόμενος πρὸς χροῖαν
 λαμπρύνειν ἔχει χρυσός, ἀλλὰ⁵ πᾶν φαειρόν
 ἀποστίλβοντα, ὡς καὶ τὴν ὄφιν ρικᾶν · καὶ ὁς
 ἐθθὸς ἐπέστη τε τῇ φρουρᾷ καὶ διανοίξας τὰς
 κλεις εἰσελήλυθεν ὄλος αἰγλήεις, ὄλος φωτο-
 ειδής, ὡς καὶ φωτὸς πλησθῆναι τὸ δεσμοτή-
 ριον · καὶ δὴ διασπᾶσας μὲν τὰ δεσμά, ἦν μὲν
 γὰρ ὀρᾶς ἄλυσιν ἐνθεν μὲν ἤρχην ἐμέ, στερωῶς
 δ' ἐκείθεν τῷ τοίχῳ προσήριστο⁶ · θεῖς οὖν
 με τῶν συνισχύοντων ἐλευθέρων καὶ τῷ Ἰσπῶ
 ἐπαναθείς, τὴν δεξιάν στρέφωσας καὶ τῆς ἄριστε-
 ρᾶς με λαβόμενος ἀπτονοχί σοί με, γίνωσκε μῆ-
 τε, παρεστήσεν, ὡς ὀρᾶς⁷ · ἐν μὲν οὖν τῷ μετα-
 ξῷ ὀμίλων τε αὐτῷ καὶ ἐδέντευκτον εὐρισ-
 κον · τίς δ' ἐστίν, οὐτ' ἠρόμην οὐτ' ἐπυθό-
 μην · ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἔγνω, ὅπως με καὶ ὄθεν εἰσ-
 ἦγαγε.»

quem
Theodorum
esse illa
agnoscit.

7. Ταυθ' ὡς ἡ μήτηρ ἤκουσε καὶ τὰς ὄφεις
 μάλλον ἐπέστησε καὶ αὐτὸν ἐκείνον ἀληθῶς εἶ-
 ναι τὸν νῖον ἀνεγνώρισεν, ἀλλ' τις ἦν ἐξ ἄλλης
 εἰθὸς καὶ οὐκ εἶχεν ὅ,τι καὶ γένοιτο, τοῦτο μὲν
 χαίρουσα τὸν νῖον ἀπολαβοῦσα, τοῦτο δ' ἐκ-
 πληττομένη οἷς οὕτω θαυμασίως ἀπέλαβεν. Ἐξ
 C ὧν δ' ἤκουσε παρὰ τοῦ παιδός, ὡς ὁ μάρτυς
 ἐπιρροῦσα Θεοδώρου τὴν ἀτῆς ἀπέλησεν αἰτη-
 σιν, αὐτῷ παρενθὸς τῷ ἁγίῳ μετὰ δακρῶν
 προσέδραμε καὶ τοῦτον πεσοῦσα τῆς εἰκόνης
 ἐπιπροσθεν τὴν εὐχαριστίαν ἀπέπεμπε, τοιαῦτα
 δὴ τινα λέγουσα · «Μέγας ὁ Κόριος καὶ μεγάλη
 ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ · ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις ὕμῶν ὡς θαυ-
 μαστή, ἦν ἐκείθεν ἐλάβετε καὶ ἦν τοῖς αἰτοῦσιν
 ἐτοίμως παρέχετε, μάρτυρες Θεοῦ, τῆς ἀλη-
 θείας κήρυκες, τῆς εὐσεβείας ἀκαταγώνιστοι
 πρόμαχοι · ὦ τί σοι ἂν ἀποτίσω τῆς εὐεργεσίας
 ἐπείσιν; τίσι τὸν προσάτην ἀμείψομαι¹; τίσι
 τὸν ὄψστην φιλοφρονήσομαι²; πῶς πρὸς ἄξίαν
 τὸν ἐλευθερωτὴν δεξιώσομαι³; ἀποπλήσω λό-

⁴ ἐνέμενον 2. — ⁵ καὶ add. 2. — ⁶ (καὶ τὴν) om. 2. —
⁷ προσήριστο 2.
 7. — ¹ (τίσι-ἀμείψομαι) om. 2. — ² φιλοφρονήσομαι
 2. — ³ δεξιώσομαι prius δεξιώσομαι 2. — ⁴ om. 2. —

γοῖς τὰ τῆς εὐχαριστίας; ἀλλ' οὐδὲ λόγος ἰκα-
 νὸς πρὸς τοιαύτην εὐεργεσίαν · ἀλλὰ παραδρα-
 μοῦμαι σιγῇ; ἀχαριστίας ὄνειδος ὀφλήσω. Ὡς
 οὖν ἔνεστιν ἔργοις τε καὶ λόγοις διαλῶσαι τὰ
 τοῦ χροῦς περιόσομαι · ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου
 νεῶν ἐγερω⁴ · καὶ κατακοσμήσω τοῦτον ὄση γε⁴
 δύναμις · κηρύξω σου τὰ μεγαλεῖα καὶ τὸ περὶ
 ἡμᾶς οὐ πάσομαι διηγούμενην τεράστιον, μέχρις
 ἂν καὶ τὸ φῶς ὄρω καὶ τὴν γλῶτταν κινῶ⁵. » Καὶ
 ταῦτα μὲν ἡ μήτηρ · οἱ δ' ὀμῶνιοι, αἱ δ' ὀμαίμο-
 νες, ἅπαν ὁμοῦ τὸ θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον, τί
 πρὸς τὸ παράδοξον τοῦ θεάματος⁶; ἔχαιρον,
 ἠγαλλιώντο⁷, ἠεχαρίστον Θεῷ καὶ ἠελόγον
 τὸν μάρτυρα.

8. Ἐπει δ' ἀνέσχεν ὁ ἥλιος καὶ ἡμέρα διηγεί-
 σεν, οὐκέτι καθ' ἑαυτοῦς τὸ θαῦμα κηρύπτειν
 εἶχον, ἀλλ' οὐδ' ἠρείχοντο · καὶ γοῶν ἡ πόλις
 ἐθθὸς ἄλλος ἀλλαχόθεν συνέρρεον, αὐτόπτης
 ἕκαστος τοῦ θαύματος γενέσθαι σπουδάζοντες
 καὶ τὸ μόνον ἰστοροῦσαι τὸν ἀνθρωπον μέγα τι
 πάντες κέδος νομίζοντες. Μανθάνει ταῦτα καὶ
 βασιλεὺς καὶ μετὰπεμπτον ποιεῖται τὸν δορυ-
 ἄλων (1) · καὶ δὴ παραστησάμενος ἑαυτῷ πά-
 τα διαπυθάνεται πρὸς ἀκρίβειαν · καὶ ὁς οὐδὲν
 παρῆς ὡς ἐσχέζει τὰ κατ' αὐτὸν διηγῆσατο,
 ὡς καὶ ἐξαναστῆναι τοῦ θόκου καὶ χεῖρας ἀνα-
 τεῖναι τὸν βασιλέα «Εὐχαριστῶ σοι,» πάντων
 εἰς ἐπήκουσιν λέγοντα «νῖδ Θεοῦ μονογενῆς, ἀνε-
 ξίκακε καὶ φιλάθροπε, ὅτι σου τὸ ἔλεος ἐφ'
 ἡμᾶς ἐθανμάστωσας, ὅτι κατὰ τὰ παλαιὰ σου
 τεράστια καὶ νῦν ἀθῖς ἐν ἡμῖν ἔδειξας · ὁ γὰρ
 δι' ἀγγέλου πάλα πεποίησας, ὅτε τὸν Ἀββα-
 κοῦμ τῷ Δανυὴλ ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας ἐπέστη-
 σας, τοῦτ' ἦδη καὶ ἐφ' ἡμῶν διὰ τοῦ σοῦ μάρ-
 τυρος ἄντικτος.» Καὶ πρὸς τοὺς παρεστώτας
 στραφεὶς συχνά τε περὶ τοῦ τεραστίου ἐφιλοσό-
 φησε καὶ τὸ τελεσθὲν ὡς τὸ εἰκὸς ἐμεγάλωνεν. Ὡς
 δὲ καὶ προθυμηθέντας τοὺς τοῦ ἀναρροσθέντος
 ἐπέθετο νεῶν τῆς εὐεργεσίας εἰς αἰμοιβὴν ἀνε-
 γείρειν τῷ μάρτυρι, ἐκ τοῦ κοινοῦ καὶ αὐτὸς τα-
 μείων ἰκανῶς πρὸς τοῦτον σφῖσιν ἐπήκοεσε.
 Καὶ γὰρ καὶ¹ χρήματα δέδωκε καὶ κόσμους
 παυτοῦς ἀνέθηκε καὶ προσόδων χορηγίαν ἐπέ-
 τειον² ἀφωσίωσε γράμμασι τε χρυσείας ἐνσε-
 σημασμένους σφραγίσιν ἐξεσφαλίσατο. Ὁ μὲν
 δὴ βασιλεὺς οὕτω πως πρὸς τὸ θαῦμα διατε-
 θεῖς τοιαῦτα καὶ δέδρακεν · οἱ τε τῆς μαρτυρι-
 κῆς χάριτος ἀπολαύσαντες, ἐφ' οὗς καὶ τὸ θαῦ-
 μα τετέλεστα, οὕτω τὸν εὐεργέτην ἠμείραντο,
 οὕτω τὸν θαυματορογὸν ἀνεκήρυξαν (2).

9. Ἄλλ' ἡμεῖς οἱ τῇ διηγῆσει νῦν ἀγαλλόμενοι
 καὶ τὰ εἰκότα ἐπενφρανόμενοι κἀν ταῖς καθ'
 ἡμέραν χρεῖαις ἐπιχαλούμενοι καὶ προσάτην
 τῶν ἡμετέρων ποιούμενοι τὸν δξὲν τουτονὶ πρὸς
 ἀντίληψιν καὶ ταχὴν εἰς βοήθειαν, τί δῆπουθεν
 ποιεῖν ὀφείλομεν, εἰ γε τὸ εἰκὸς³ πληροῦν θέ-
 λομεν; λόγοις μὲν ὅσοις λόγος τὸ ἐπιτήδευμα
 μὴ κατοκνώμεν γεραίρειν τὸν μάρτυρα. Ὅσοις

MIRACU-
LUM
A. CON-
STANTINO

Ecclesiam
sancto
novet.

Rei fama

ad imper-
ratorem
desertur.

E

Dan. 14,
36.

Chrysobul-
la.

Peroratio.

⁴ ἐκχέω 2. — ⁵ θαύματος 2. — ⁶ ἠγαλλιών 2.
 8. — ¹ om. 2. — ² ἐτήσιον 2.
 9. — ¹ ποιεῖν add. sed del. 2.

(1) In anonyma narratione filius a patre spon-
 te ad imperatorem ducitur: Μετὰ μετῶν δὲ διάσ-
 τημα λαβὼν ὁ πατήρ τὸν νῖον ἠακδοῦσθαι ὄντα καὶ τὰς
 αἰτίας δεσμοῦσιν ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. —
 (2) Anonymus: Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐχάρη καὶ αὐτὸς

χαρῶν μεγάλην, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ γέγονε
 τοιοῦτον τερατοδοχημα · καὶ συναγωνισάμενος σὺν
 αὐτῷ ὁ βασιλεὺς νῶν ἄξιον καὶ καλλίπεπέστατον πε-
 ποιήσας τῷ ἁγίῳ μεγαλομάτερι Θεοδώρῳ τὸν ὄντα
 πλησίον τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων.

δ'

MIRACU-
LUM
A. CON-
STANTINO

δ' ὁ βίος ἐν εὐπορίᾳ, πολυτελῶν ἀναθημάτων
εἰσφοραῖς δεξιόμεθα, ἤγουν εἰσφέρωμεν πάν-
τες² αὐτῷ τὸ πρὸς δύναμιν· δεκτὸν γὰρ καὶ
Θεῷ καὶ θεοῖς ἀνδράσι τὸ κατὰ δύναμιν. Πίσ-
τις δὲ προηγήσθω, τὸ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν θέ-
μελλον· οὕτω γὰρ ἂν καὶ τῆδε τυγχάνοιμεν τῶν
κατ' ἔφεσιν κίκαϊσε γενόμενοι τοῦ ἀκροτάτου
τῶν ἐφετῶν ἐνμοιρῆσαιμεν, τῆς αἰωνίου καὶ
μακαρίας δηλαδὴ ἀπολαύσεως, ἰκεταῖς τοῦ μά-

τυρος πρὸς τὸν³ αὐτόνκτον εἰς συμπάθειαν Δ
σωτήρα καὶ δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν,
τὸν ὄντως καὶ ἀληθῶς Θεὸν καὶ ἀληθῶς ἑπὶ
ἡμῶν γενόμενον ἄνθρωπον, ᾧ πᾶσα πρέπει⁴
δόξα, τιμὴ καὶ προσκνήσεις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ
αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ
ζωοποιῷ πνεύματι, τῶν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων· ἀμήν.

² πάντα 1; om. 2. — ³ om. 2. — ⁴ πρέπει πᾶσα 2.

IX. HOMILIA DE S. THEODORO ET DE COLYBIS

A. PHILOTHEO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO

E codicibus Monacensi gr. 275 (= 1), Neapolitano bibl. Nationalis II. B. 30 (= 2), Brixiano
bibl. Queriniana A. III. 3 (= 3). Cf. Comm. praev. num. 38.

B

Λόγος¹ διδασκαλικὸς εἰς τὸν
μέγαν Θεόδωρον τὸν Τήρωναν².

Exordium.

Psalm.
30, 20.

1. Ὡς¹ πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου,
Κόριε, δίκαιον ἡμῖν σήμερον μετὰ τοῦ Δαυὶδ
ἀναφθέξασθαι² (1)· καὶ πῶς γὰρ οὐ πολὺ
τε ἡμᾶς³ ἐξαισιον καὶ θανασιώτατον, ὅτι
ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παρήγαγες⁴ ἡμᾶς, τῇ ἰδίᾳ
αὐτοῦ χειρὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον· ὃ τοῦ θαύ-
ματος· ἐνὶ γὰρ λόγῳ δεδημιούργηται⁵ πᾶσαν
τὴν κτίσιν, οὐρανὸν τέ φημι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ,
γῆν τε καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, μόνον
δὲ τὸν ἄνθρωπον ὡς δεσπότην⁶ ὧν διεπλάσα-
το⁷· καὶ οὐ μέχρι τούτου⁸ ἔστη⁹ τῆς ἀγαθό-
τητος, ἀλλὰ καὶ ἐμφρόνημα τούτου¹⁰ ψυχὴν
νοεῖαν καὶ λογικὴν παρεχόμενος καὶ εἰς τὸν
ἐδλογημένον παράδεισον πολίτην¹¹ καὶ βασι-
λέαν αὐτὸν ἀπειργάσατο¹², καὶ παράδεισον,
οὐ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἄροητον καὶ ἀκατανόητον·
καὶ ὡσπερ πατὴρ οὐράνιος καὶ φιλόπαις¹³ καὶ
φιλόστοργος κληρονομὸν καὶ κύριον πάντων κα-
τέστησεν· τί οὖν; ἡπατίθη ὑπὸ τοῦ ὄψεως καὶ
C τοῦ πονηροῦ δαίμονος, καὶ ξένον τοῦ παραδείσου
ἐποίησεν. Τί οὖν ὁ πλάσας Θεός (2), αὐτὸν, τὸν
χοῦν ἐκείνον, τὴν γῆν τὴν ἀνείδειον¹⁴, ἦν ταῖς
οικείαις χερσὶ διεμόρφωσεν καὶ τσαύταις δη-
μιουργίας καὶ εὐεργεσίας πεπλούτικε¹⁵; ἄρα
παρείδειν, ἄρα κατέλιπεν¹⁶; οὐκ ἔμενον¹⁷, ἀλλὰ
ζητήσας ἐπαίδευσεν πρὸς ὀλίγον ὡς πατὴρ
φιλόστοργος· εἶτα πάλιν εἰδὼς ἡμᾶς ἀκλινεῖς
καὶ ἀδιορθώτους κατήλθεν ἐκ τῶν κόλπων τῶν
πατρικῶν· βαβαὶ τῆς συμπαιδείας, βαβαὶ τῆς
ἀγαθότητος· Θεὸς ὢν ἀίδιος καὶ ἀθάνατος

ἐσαρκώθη ἐξ ἀγνῆς παρθένου, τοῦ δούλου φο-
ρέσας τὴν μορφήν· εἶτα ἐσταυρώθη, ἐτάφη,
ἀνέστη, συναναστήσας¹⁸ ἡμᾶς τοὺς πεπνωκότας
τῇ ἁμαρτίᾳ· τί τούτων¹⁹ φιλοφρονέστερον ἢ
συμπαιδέστερον; καὶ πολλάκις πατὴρ μὲν υἱὸν
τὸν ἑαυτοῦ²⁰, ὃν ἐγέννησεν καὶ ὄντα αὐτὸν²¹
ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγγνων παρήγαγεν, μικρόν τι
παρατραπέντα τῆς αὐτοῦ βουλής ἢ τοῦ αὐτοῦ
θελήματος, οὐ πληγαῖς²² μόνον αὐτὸν μαστιγεῖ²³,
ἀλλὰ ἀποκηρύττει, μισεῖ, διώκει τὸν ποτε φιλού-
μενον²⁴ δι' οὐδ' αὐμίνην²⁵ τιναν πρόφασιν· καὶ δεσ-
πότης ὁμοίως τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην²⁶ πρὸς ὀλίγον
ἐκπεπνωκότα ἄθλιον ποιναῖς²⁷ καὶ λιμῷ καὶ
δεσμοῖς καταπίεσας τοῦτον ἀπεμπολεῖ²⁸· ἀλλ'
ὁ Θεὸς οὐχ οὕτως· ἡμεῖς²⁹ δὲ ἐπλάσθημεν, ἐδο-
ξάσθημεν, ἐτιμήθημεν, μυροῖς ἀγαθοῖς ἐπλούτη-
σεν ἡμᾶς ὁ Θεός· τῷ δοτήρῳ δὲ τούτων τὴν ἀγα-
θὸν ἀνταποδοδώκαμεν; ἠτιμάσαμεν, ἐβροῖσαμεν,
ἐλεπήσαμεν· ὃ δὲ οὐ παρείδειν, οὐ μεμίσσηκεν, οὐ
διώκει, ἀλλὰ Θεὸς ὢν πατὴρ καλεῖσθαι παρὰ
τῶν ἀγνωμόνων³⁰ καὶ ποιμὴν ὁμοίως· καὶ³¹
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ἐπὶ ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ
F πίπτουτας ἀνιστᾷ καὶ πταίνουτας συμπαιθεῖ, καὶ
οὐκ ἀποδίδει ἡμῖν³² δίκην ἐπὶ τῶν κακῶν τὴν
ἀντίδοσιν· καθὼς φησὶν ὁ προφήτης Δαυὶδ·
ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσης, Κόριε, Κόριε, τίς
ἔπισησεται; ἀλλὰ ἐκδέχεται τὴν ἐκάστου
ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν, καθὼς φησὶ τὸ ἀρεν-
δὲς στόμα αὐτοῦ· ἐγὼ εἰμι, φησὶ, Θεὸς ὁ μὴ
θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ καὶ
ζηῆν αὐτὸν ἐπιστρέφοντα³³· ἀλλὰ³⁴ πολεμου-
μένοις βοηθεῖ τε³⁵ καὶ συναντιλαμβάνεται, τὰ
μὲν δι' ἑαυτοῦ³⁶, τὰ δὲ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ·

Lemma.—¹ τῇ παρασκευῇ τῆς πρώτης ἑβδομάδος
λόγος 1, 2; 3 initio mutil. est. — ² τήρωναν 1, 2. —
1. — ³ Δίκαιον ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,
μετὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ ἀναφθέξασθαι· τί γὰρ λέγει
ὁ Δαυὶδ ὡς 2. — ⁴ (δίκαιον - ἀναφθέξασθαι) om. 2.
— ⁵ καὶ 2. — ⁶ παρήγαγεν 2. — ⁷ δεδημιούργηται 2. —
⁸ δεσπότης 1, 2. — ⁹ διεπλάσα 2. — ¹⁰ τούτον 1. —
¹¹ ἐστι 1, 2. — ¹² τούτον 1. — ¹³ ἀρχοντα 2. — ¹⁴ ἀπερ-
γάσατο 1. — ¹⁵ φιλόπαις 1; (οὐδ. κ. φ.) om. 2. —
¹⁶ ἀνίδειον 1; ἀνίδιον 2. — ¹⁷ πεπλούτικε(ν) 1, 2. —

¹⁸ ἐγκατέλιπεν 2. — ¹⁹ οὐδ' αὐμίνην 2. — ²⁰ συναναστήσας
1. — ²¹ τούτον 1; τούτων corr. 2. — ²² τὸν ἑαυτοῦ
υἱὸν 2. — ²³ αὐτῶν 1. — ²⁴ πληγαῖς 1, 2. — ²⁵ ἡμῖν 1, 2;
μαστιγοῖ? — ²⁶ μισεῖ φιλούμενον τὸν ποτε 2. — ²⁷ δια-
δαμινάν 1; διαδαμινάν 2. — ²⁸ ἐκπέσει 1. — ²⁹ ἡμεῖς 1. — ³⁰ sur-
plendum v. gr. βούλεται Ed. Kurtz. — ³¹ om. 2. —
³² ἡμῖν 1. — ³³ ἐπιστρέφοντα 2. — ³⁴ καὶ 2. — ³⁵ βο-
ηθεῖται 1, 2. — ³⁶ ἐαυτῶν 1.

(1) In prima orationis parte ubi miraculum
de colybis exponit, et ab ipso initio pseudo-Nec-
tarius (BHG. 1768) expilavit Philotheus. P. G.,

t. XXIX, p. 1821. — (2) (Τί οὖν - καλινίκου
μάγιστρος; Θεοδώρου) BHG. 1768, n. 2-4, t. c.,
p. 1824-25.

δς

A ὅς δὴ καὶ τοῦτο τὸ μέγα θαῦμα τελεσθὲν σήμερον ἐπὶ τοῦ λαμπροτάτου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Θεοδοῦρου, τὸν πολλὰς καὶ δεινὰς βασάνους ἕπομεναι τὰ ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς κάμνον πυρὸς ἐμβληθεὶς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ δεινοῦ καὶ ἀλιτηρέου Μαζιμιανοῦ ἐπὶ Βόλγα τοῦ πρεσβύτου ὅς αὐτὸς ὁ ἅγιος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πολλὰς ἰάσεις καὶ θαύματα ἐκτελέσας, καταπλήττοντα τοὺν καὶ διάνοιαν ἅτινα παρακατιῶν ὁ λόγος δηλώσει· ἀλλ' ἄρτι παρακαλῶ ἀρξάμενος ἄπο διηγήματος πιστῶς τὰς ἀκοὰς ὑφαπλώσαντες, ὡς ἴδητε τὴν ὑπεράγαθον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀμνησικακον τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, πῶς οὐκ εἶα πολλὰς τὸ γένος τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος καὶ τῶν αὐτοῦ φίλων ἐμπεισῖν εἰς ὄλιθον ἀπωλείας βόθρον. Τὸ δὲ θαῦμα ἔστιν τοιοῦτον.

2. Ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου καὶ μισροῦ (1), τοῦ λυλίσαντος εἰς τὸ ὕψος τοῦ Θεοῦ βλασφημίας πολλὰς καὶ χαλεπὰς καὶ κινούμενος ἔπι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου χειρῶν θεομάχον κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως τῶν χριστιανῶν, μηχανίας ποιῶν καὶ ἐνέδρας, τοῦ ἀπολέσαι τοὺς χριστιανούς καὶ χωρῖσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης καὶ τὸν Θεὸν καταφρονηθῆναι καὶ τὰ αὐτοῦ σεβάσματα τιμηθῆναι ὡς τῆς συμφροῦς, ὡς τῆς ματίας ἠθέλην μὲν ὁ ἄθλιος τὰ εἰδωλα τιμᾶσθαι καὶ τὸν Θεὸν ἐβροθήναι. Ὡς οὖν οὗτος ταῦτα τῶν λόσσαν ἔχων καὶ τὴν μεγάλην ἀσέβειαν οὐ διέλειπεν κατ' ἡμέραν κολάζειν τοὺς χριστιανούς, τοὺς μὲν ἀνατομὰς γαστέρον, τοὺς δὲ τὰ σπλάγχνα, ἄλλοις ὀφθαλμοὺς σφοδρούς, ἐκδόσεις δορῶν, ὀφθαλμῶν ἐξορύξεις, δόντον ἐκβλύσεις, γλωσσῶν ἐκτομαί, σοῦβλια καὶ τήγανα καὶ δσα ὄργανα τοῦ θανάτου τιμορητικά τοῖς χριστιανοῖς ἐπειθίτο· οὗτο οὖν μανεῖς ὁ παμμίχαρος, τέλος οὐκ εἶχεν ἀποδοῦναι τῇ ἀσεβείᾳ· καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐπληθύνοντο καὶ μάρτυρες ἐμφαίνοντο δι' ἐπομονῆς τῶν βασάνων (2). Τοῦτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἐνδοθέν ὁ δόστηνος Ἰουλιανὸς τῇ κακίᾳ φλογισόμενος, βουλὴν βουλεύεται χαλεπὴν καὶ ἀπάνθρωπον· περισκεφάμενος ὁ παμμίχαρος τῆδε κάκεισε ἐνόησε, ὡς ὑπενόησεν, μήτε μαστίξειν μήτε θανατώσαι τινα, εἰ μὴ δι' ἀπογνώσεως τῆς εἰδωλολατρείας παραδοῦναι πάντα. Εἰ καὶ ὁ Θεὸς ἐβροθήσεν καὶ τὸ τοῦτον μηχανήματα ἔλυσεν, τὸ δυσσεβὲς αὐτοῦ πεποιήκεν βούλημα· ἐνθὼν γὰρ ὁ δόστηνος τὴν ἁγίαν καὶ θείαν ἐβδομάδα ταύτην τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς πολεμούμενον τὸν ἐχθρὸν τοὺς χριστιανούς χαλεπώτερον, ἄρτι τῆς

3. Τί οὖν ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεός; ἄρα παρεῖδεν αὐτοὺς ἢ παρεβλέφατο; οὐδαμῶς, ἀλλ' ἅμα τὸ δεινὸν τοῦτον καὶ χαλεπώτερον ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ ἐπέστησεν· τὸν μεγαλομάρτυρα αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν ἀληθῶς Θεοῦ δῶρον ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πίστεως ἔστειλεν, ἵνα δοξάσῃ ἐκ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ἔργων τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα τῆ πατριάρχῃ ἐπιφανέται, ἀρχιερέα καὶ ποιμένα τῶν χριστιανῶν φανερώς καὶ γοργῶς, ἀληθείας οὐκ ὄντα φαινόμενος δηλῶν τὸ ἄθεον τερατοῦργημα τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφη· «Πατριάρχα (4), ἀνάστα ἐν τάχει καὶ συνάγαγε τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον καὶ ἀκριβῶς ἐξασφάλισαι αὐτοὺς μηδ' ὀπωσοῦν ἐκ τῶν τῆ ἀγορᾷ προεβληθέντων βρομάτων ἢ πομάτων ἀνήσασθαι· ὁ γὰρ δυσσεβέστατος Ἰουλιανὸς τῷ μισρῷ τῆς εἰδῶλων θυσίας αὐτοῦ αἵματι ἅπαντα κατεμίανεν.» Ὁ δὲ γε ἀρχιερεὺς θαυμάσας ἀντέφησεν τῷ ἁγίῳ· «Καὶ πῶς ἄρα, ὦ κύριε μου, δυνατόν τοῦτο γενέσθαι; τοῖς μὲν πλουσίοις ἴσως δύναιται, ἔχοντες ἀποκεῖμενα καὶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτῶν· τοῖς δὲ πένησιν καὶ μηδὲ μιᾶς ἡμέρας τροφὴν ἔχουσιν τίς τῆς ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων παραμυθία γενήσεται;» Ὁ δὲ μάρτυς ἔφη· «Κόλυθα αὐτοῖς παρασχόμενος τὴν ἐνδειαν παραμυθίσασθαι.» Καὶ ὁ πατριάρχης

πρώτης ἡμέρας ἀρξάμενης, προσκαλεῖται (3) τὸν ἐπαρχον αὐτοῦ, ὁμόφρονα καὶ ὁμοιον τῇ αὐτοῦ ἀπιστίᾳ, καὶ ἔφη αὐτῷ· «Ἐπειδὴ πολλοὶς καὶ ποικίλοις, ὃ ἐπαρχε, μηχανήμασιν χρῆσάμενος τὰ χριστιανῶν σβέσαι οὐκ ἠδυνήθη καὶ εἰς μεγάλην φροτίδα εἰμι περὶ τοῦτον, βουλή ἐκ τῶν θεῶν μου ἐγγόνει καλὴ καὶ ἀναντιρρητος, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τὴν ἐβδομάδα ταύτην τὴν πρώτην τῆς μεγάλης μετὰ μεγάλης σπουδῆς ταύτην διὰ νηστείας φυλάττουσιν· κελεύω οὖν ὅσα ἐπὶ τὴν ἀγορὰν εἰς βρώσιν καὶ πόσιν προεβλήθηται συσταθῆναι καὶ μηδὲν ἕτερον εἰς τὴν ἀγορὰν προβληθῆναι πλὴν ὧν ἐγὼ παρέξω βρώματα καὶ πόματα, μεμυγμένα αἵματι τῶν θυσῶν ἡμῶν· ἀνάγκη γὰρ τοῦτον γεγονότος ἀνήσασθαι πάντας καὶ φαγεῖν καὶ ὑπακοῦσαι ἡμῖν, ὡς τῆς τῶν θεῶν ἐπογευσσάμενος θυσίας ἢ λιμῷ φθαρήναι.» Ταῦτα ἐκ τοῦ ἀθεοτάτου στόματος ἐκέρου ἀκούσαντα τὸν ἐπαρχον φάναι λέγεται· «Νῦν οἶδα ὅτι ὄντως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεῶν» καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἢ πρᾶξις παρέπετο· καὶ τὰ μὲν τῆ ἀγορᾷ προτιθέμενα οἴκαδε ἀπετίθεντο, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως μεμιασμένα βρώματα καὶ πόματα τῇ ἀγορᾷ προεβλήθητο.

4. Ἐν τῇ ἀγορᾷ προτιθέμενα οἴκαδε ἀπετίθεντο, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως μεμιασμένα βρώματα καὶ πόματα τῇ ἀγορᾷ προεβλήθητο.

HOMILIA AUCT. PHILOTHEO

sanguine sacrificio-rum pollui.

Prov. 21,1.

E

S. Theodorus monet

F

ut colybis christiani vescantur.

37 corr. prius ἕπομεναισα 2. — 38 ita 1, 2. — 39 ita 1, 2, deest verbum finit. — 40 ἀρξάμενος 1. — 41 ita 1, 2, expr. ὑφαπλώσατε. — 42 ἴδητε 1; ἴδετε 2. — 43 ita 1; ita 2. — 44 ita 1, 2. — 45 ita 1, 2, supplendum videtur ἔπαραι Kurtz. — 46 μηχανίας 1, 2. — 47 τὸ 1. — 48 τὸ γένος τῶν χριστιανῶν 2. — 49 Θεοῦ 2. — 50 καὶ τῆς λύσεως add. 2. — 51 ἐβροθήσθαι 2. — 52 ταύτην οὗτος 2. — 53 ἄλλους 2. — 54 ita 1, 2. — 55 om. 2. — 56 ita 1, 2, pro ἐφαίνοντο. — 57 ἡμῖν add. 2. — 58 ἐβδομάδα 2. — 59 (π. τ. ε.) πολεμούμενος 2. — 60 τῷ 1. — 61 βουλή 1; βουλή 2. — 62 γόνει 2. — 63 καλλή 2. — 64 ἀνατήρητος 1; ἀναντήρητος 2. — 65 ἐβδομάδα 2. — 66 τῆς

μ. μ.) om. 2. — 24 τεθῆναι 2. — 25 παρῶ 1. — 26 αἵματα 2. — 27 τοῦτο 1. — 28 corr., prius ἡμᾶς 1. — 29 ἀπογευσσάμενος 2. — 30 ἀθεάτου 1. — 31 om. 2. — 32 φαίνει 1. — 33 Θεῶ 1. — 34 ἀπετίθεντο 1. — 35 προ(τιθ)βλήθηται 2 (del. τίθ).

(1) Comm. prae. n. 38. — (2) De martyribus sub Iuliano passis cf. GREGORII Naz. Or. IV, 86-89; SOZOMENI Hist. eccl. V, 9, 10. — (3) Προσκαλεῖται

- τοῦτω ἐκτετελέσασθαι) BHG.1768, 9-13, t. c., p. 1829-32. — (4) Eudoxius, sectae Eunomianae assecta, regnante Iuliano sedem CPtanam obtinebat.

HOMILIA
AUCT.
PHILOTHEO

χης· «Και τί ἂν ἦ²⁰ ταῦτα τὰ κόλυβα, ἀγνοῶ.» Ὁ δὲ μάρτυς ἀπεκρίνατο· «Σίτον ἐφίσας,» φησί, «εἰς βρώσιν τοῖσις διάνεμε.» Καὶ ἵνα δείξῃ, πόθεν ὁ ἅγιος παραγίνεται²¹, λέγει πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· «Τούτο γὰρ τῇ χώρᾳ τῶν Εὐχαϊτῶν²² κόλυβα²³ λέγειν εἰώθαμεν· οὕτως οὖν ποιήσας τὸ τοῦ Χριστοῦ ποιῆμιον ἀβλαβές καὶ ἀμίαντον διατήρησον.» Καὶ ὁ πατριάρχης· «Καὶ τίς εἶ²⁴, κόριε, ὁ οὕτως εὐσπλαγχνὸς καὶ φιλανθρώπως τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἐπιμελούμενος;» — «Ἐγὼ εἰμι,» ὁ ἅγιος ἐφησεν²⁵, «ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Θεόδωρος, ὁ ἐν Εὐχαϊτᾷ κατοικοῦμενος²⁶, ὁ πρὸς αὐτοῦ ἀποσταλεῖς εἰς τὴν ἡμῶν²⁷ σωτηρίαν.» Τί τοῦτον²⁸ παραδοξότερον καὶ φιλανθρωπότερον θαῦμα; ὄντως θαναμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Ὡς οὖν ὁ πατριάρχης ἀκήσας, θάμβους καὶ χαρᾶς πλήρης ἐξαναστὰς τὸν τοῦ Χριστοῦ λαὸν συνηγάγετο καὶ τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπιστάσιαν καὶ βοηθείας μηνύματα ἀκριβῶς διηγόρευσε πᾶσιν καὶ ἀβλαβές τὸ τοῦ Χριστοῦ διεφύλαξεν ποιῆμιον. Καὶ βλέπε τοῦ λαοῦ ἐκείνου τὴν ὑπακοήν, πῶς σπουδαίως ἤκουσαν τοῦ πατριάρχου ἐκείνου²⁹. Καὶ δὴ τῆς ἐβδομάδος τελειομένης, τὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ μηχανήμα ἀνοφελές καὶ ἀνεύρογρον ἔμεινε· καὶ φανερῶς ἠτιθηθείς ἐξῆρε τὰ³⁰ τῆς ἀγορᾶς προτιθέμενα μεμασμένα βρώματα καὶ ἔθηκε τὰ ἐκ σπηθείας· καὶ οἱ χριστιανοὶ ἔδοξαν ἕμνον καὶ εὐχαριστίαν τῷ καλλινίκῳ³¹ μάρτυρι Θεοδώρῳ καὶ ἑορτὴν φαιδρᾶν τε καὶ ἔκλαμπρον τοῦ τῷ ἐπιτελέεσθαι³². Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν³³ θαύματος ἢ ἐνέργεια κηρύττεται· ἴδετε, πῶς αὐτοῖς ἐβόηθησεν ὁ Κύριος, λύσας τὸ μηχανήμα τοῦ παρανόμου Ἰουλιανοῦ, πῶς δὲ ὁ αὐτὸς εὐσπλαγχνὸς καὶ ἐλεήμων Κύριος βοηθήσει ἡμῖν³⁴ καὶ ὄσεται ἡμᾶς ἐκ τῶν πονηρῶν σκανδάλων τοῦ δαίμονος τῇ ἁγίᾳ σαρακοστῇ ταύτῃ. Καὶ τοῦτο γέγραπται³⁵ εἰς διδασκαλίαν τῶν νηστεόντων Χριστιανῶν, ὅτι μεγάλη αὐτῆς τῆς νηστείας ἡ δύναμις³⁶ καὶ ἡ βοήθεια καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ πολλὰ πλήθη ἁμαρτημάτων δύνανται καλύψαι καὶ ἀφανίσαι³⁷ ἢ νηστεία ἢ καθαρά καὶ ἡ ἐλεημοσύνη εἰς πένθητας³⁸.

Psalm.
67, 36.

B
Iuliani
inanes
insidiae.

C

Ἄλλ' εἰ βούλει καὶ ἕτερον θαῦμα ἐκ τῶν³⁹ τοῦ μάρτυρος προσοθήσομεν ἡμῖν⁴⁰ ἀγάπη.

Θαῦμα ἕτερον τοῦ ἁγίου¹.

Filius
viduae
captivus.

4. Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Εὐχαϊτῶν ἐπαρχία τις ὑπάρχει λεγομένη Ποντογρακλεία² καί τις πολ-
λάκις τὸ γένος τῶν³ Ἰσραηλιτῶν περιέτρεχον⁴
καὶ πολλὸν λαὸν τῶν χριστιανῶν ἐκούρσενον⁵,
ἐκ δὲ⁶ τοῦ συμβεβηκότος ἡχμαλώτευσαν λαὸν

πολὸν⁷ καὶ μετ' αὐτοῦ ἠρπάγη καὶ ὁ νῆος χήρας⁸
τινὸς μονογενῆς⁹ (1). Ἐπεὶ οὖν ἡ χήρα ἐκλαίεν
ἐλεινῶς καὶ ἀπαρμυθῆτος⁹ καὶ ἕτερον νῆον
οὐκ εἶχεν παραμυθῆσθαι τὸν πόνον αὐτῆς¹⁰,
ἐπορεύετο καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸν ναὸν
τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἱκετεύουσα¹¹
αὐτὸν¹² καὶ κλαίουσα ὀδνηρῶς¹³. Καὶ πρὸς
τὸν μάρτυρα ἔλεγεν· «Οἶδας, ὁ ἅγιε μάρτυς,
ὅτι ἐξ ἀρχῆς τὸν ἐμὸν νῆον τὸν μονογενῆ εἰς σέ
ἀνέθηκα· ἐγὼ μὲν αὐτὸν ἐγέννησα, σὸς δὲ νῆος
ἐπῆρχεν¹⁴ κατὰ χάριν· καὶ ἔνεκεν τούτου ἵνα
αὐτὸν φυλάτῃς¹⁵, τὴν ἱερὰν σου μνήμην καὶ λει-
τοουργίαν καθ' ἕκαστον¹⁶ ἔτος ἐτέλουν. Νῦν δὲ
ἐμὲ τὴν τάλαντα καὶ ἐλεεινὴν ἀποφάνιας¹⁷
παντελῶς¹⁸. Καὶ οὐκ ἔχω ποῦ τὴν κεφαλὴν κλι-
ναί· διὰ τοῦτο δέομαι σου, ἅγιε τοῦ Θεοῦ· ἐπί-
περὶ τὸ αἶμα τὸ σὸν¹⁹ ἐξέχεας ὅπου τὸ δεσπό-
τον Χριστοῦ, διὸ καὶ παρουσίαν ἔχεις πρὸς
αὐτὸν καὶ ὅσα ἂν αἰτήσης δόξῃ σοι ὁ Κύριος, αἰ-
τῶ σοι καὶ ἐγὼ ἵνα τὸν νῆον μοι ἐλευθερώσης²⁰
τῆς αἰχμαλωσίας.» Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ²¹
ἢ μακαρία γυνὴ ἔλεγεν²² μετὰ δακρύων καὶ
οἰμογῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὸν ἅγιον ἐπέ-
ρ τοῦ νῆου αὐτῆς, ὅπως λυτρώσῃ αὐτὸν ὁ ἅγιος ἐκ
τῆς δεινῆς συμφορᾶς τῆς αἰχμαλωσίας, ἐπειδὴ
λέγει ὁ προφήτης Δαυὶδ, ὅτι θέλημα τῶν φο-
βουμένων αὐτὸν πληροῖ²³ ὁ Κύριος. Ἐφθασεν ὁ
καιρὸς τῆς ἑορτῆς τοῦ μάρτυρος Θεοδώρου·
ἐμνήσθη πάλιν ἡ χήρα, ὅπως ἐτέλει τὴν αὐτῆν
ἑορτὴν μετὰ ἐπιχαρείας καὶ λαμπρότητος· καὶ
μετὰ δακρύων ἔλεγεν ἐν ἑαυτῇ· «Πῶς καὶ
τῆν τρόπον ἐκτελέσω τὴν ἑορτὴν ταύτην τοῦ
μάρτυρος²⁴, τοῦ γλυκντάτου μου νῆου μὴ πα-
ρόντος; ποίους ὀφθαλμοὺς ἀνεῖσις τὸν τόπον,
ὅπου ἵστατο ὁ μονογενῆς μου νῆος²⁵; πῶς ἐπι-
βλέψω εἰς τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν ταύτην²⁶,
πάντων παρόντων καὶ τοῦ νῆου μου μὴ ὄντος²⁷;
πῶς ὑπομένω ἄνευ δακρύων καὶ στεναγμῶν,
διότι τὴν πᾶσαν²⁸ μου ἐλπίδα ἐστερέθη²⁹;
τοιγαροῦν³⁰ δέομαι σου³¹, ὁ τοῦ Θεοῦ γνήσιε
δοῦλε, ἵνα³² ἀνακαγγῆν καὶ παραμυθῆν τῆς
ἐμῆς χηρείας ποιήσης.» Ταῦτα μὲν λέγον συ-
νεχῶς εἰσήρχετο εἰς τὸν ναὸν βέβηλον³³ τοῖς δά-
κρυσις τοῖς ποσίν³⁴ τοῦ μάρτυρος· καὶ ἐτέλεσεν
τὴν μνήμην³⁵ αὐτοῦ. Τί οὖν; ἄρα παρεῖδεν ὁ³⁶
Κύριος τὴν δέησιν αὐτῆς; οὐκ, ἀλλὰ τῇ νυκτὶ ἢ
ἐπιμελεῖτο ἢ μνήμην τοῦ μάρτυρος³⁷ αἰφνης
ἀοράτων τῶν νυκτῶν ἐμνούντων καὶ ψαλλόν-
των τῶν ἱερῶν ἀοράτως³⁸ ἐδρέθη³⁹ τοῦ γυναιῶν
ὁ νῆος ἐν τῷ⁴⁰ μέσω τῆς ἐκκλησίας, φερόμενος
ἐπὶ τοῦ ἁγίου καὶ ὀχοῦμενος ἐν ἵππῳ λευκῷ·
ἤκουσαν δὲ καὶ οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι
τὸν κρότον τοῖς ποσίν⁴⁰ τοῦ ἵππου· καὶ ἐξέ-
-

D

Matris
oratio

E

Psalm.
144, 19.

ad S. Theo-
dorum,

F

qui illum
reducit.

²⁰ εἴη 2. — ²¹ παρεγένετο 2. — ²² Εὐχαϊτῶν prius 1. — ²³ κόλυβα 2. — ²⁴ σὺ add. 2. — ²⁵ ὁ ἅγιος ἐφ. ἐγὼ εἰμι 2. — ²⁶ (ὁ ἐν - κ.) om. 2. — ²⁷ ἡμῶν 1, 2. — ²⁸ τοῦ-
το 1, 2. — ²⁹ (καὶ βλέπε - ἐκείνου) om. 2. — ³⁰ om. 2. — ³¹ καλλινίκῳ 2. — ³² ἐκτελέσασιν 1. — ³³ om. 2. — ³⁴ ἡμῖν 1. — ³⁵ (ἴδετε - γέγραπται) om. 2. — ³⁶ (τῆς -
δου) ἡ δύναμις ἐστὶν ἐκτοτε 2. — ³⁷ καταλύειν καὶ ἀφα-
νεῖν 1. — ³⁸ (καὶ ἢ ε. π.) om. 2. — ³⁹ om. 1. — ⁴⁰ ἡμε-
τέρα 1, 2.
4. — ¹ lemma om. 2. — ² Ποντο-
τορακλεία 1. — ³ (καί τις - τῶν) om. 3. — ⁴ πλήθος
add. 3; καὶ πολλάκις τὸ γένος τῶν Ἰσρ. περιέτρεχον
2. — ⁵ ἐκούρσενον 3; πολλὴν λ. τ. χ. ἐκούρσενον 1.
— ⁶ om. 1, 2. — ⁷ πολλῶν 1; (λ. π.) om. 2, 3. — ⁸ (αὐ-

τοῦ - μονογ.) αὐτῶν νῆον μονογενῆ χήρας τινος 2, 3. —
⁹ ἀπαρμυθῆτα 1, 2. — ¹⁰ καὶ add. 3. — ¹¹ ἱκετεύου-
σαν 1. — ¹² ὀδυρομένη add. 2, 3. — ¹³ γοερώς 2, 3. —
¹⁴ ἐπῆρχεν corr. 2, prius ὑπάρχει. — ¹⁵ φ. αὐτὸν 2.
— ¹⁶ ἕκαστος 1. — ¹⁷ ἀποφάνιας 1, 2; ἡγάθησας 3.
— ¹⁸ εὖς τέλους 1. — ¹⁹ σου 3. — ²⁰ πολλὰ ἄλλα 3. —
²¹ ἔλεγεν τὸ γυναιῶν 2, 3. — ²² πληροῖ 1, 2, 3. — ²³ (τοῦ
μ.) om. 2, 3. — ²⁴ om. 2, 3. — ²⁵ τ. ἀκ. 2, 3. — ²⁶ πα-
ρόντος; 3; ὄντος 1, 2. — ²⁷ corr. 1. — ²⁸ ἐστερέθη²⁹ 1.
— ²⁹ τὸ λοιπὸν 2. — ³⁰ om. 2. — ³¹ μοι add. 1, 2. —
³² λέγων... βέβηλον 1, 2, 3. — ³³ ἡ 1, 2, 3, lege τὸς πό-
δας. — ³⁴ τῇ μνήμῃ 1, 2. — ³⁵ om. 2. — ³⁶ (καὶ ἐτέλ-
μαρτυρος) om. 3. — ³⁷ om. 2, 3. — ³⁸ ἐδρέθη³⁹ 3. —
³⁹ om. 2, 3. — ⁴⁰ ἡ 1, 2, 3. lege τῶν ποσῶν.

(1) Lege quae diximus ad Chryssippi Miraculum primum, p. 60, quod hic reapse iteratur.

-τησαν

Α τήσαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θαύματι 41, τὸ γενόμενον ὑπὸ τοῦ ἁγίου, ὁρῶντες 42 καὶ τὸν παῖδα, πῶς ἐξήγειτο τὴν τοῦ ἁγίου ἀρπαγὴν ἐκ τῶν μέσων 43 τῶν Ἀγαρηῶν· καὶ ἔδωκαν αἶνον καὶ δοξολογίαν 44 τῷ Θεῷ καὶ τῷ θεράποντι αὐτοῦ Θεοδώρῳ· καὶ ἄλλων πολλῶν θαυμάτων αὐτότης χειρὸς 45 ὁ ἅγιος, οὗ ὁ Κύριος πρὸς βοήθειαν τοὺς ἁγίους αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποστελλομένους 46.

Ἔτερον θαῦμα. Τὸ στρατιώτας παιδεύεις τῆς ἀρπαγῆς ἀπέχεσθαι (1).

Gladium S.Theodoro oblatum

5. Στρατιώτης τις ἔχων μεγάλην πίστιν εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον, ἐμελλε πορευθῆναι εἰς πόλεμον καὶ προσκνήσας αὐτὸν ἐπορεύθη καὶ ὑποστρέψας ἐκ τοῦ πολέμου μετὰ νίκης μεγάλης, ἐπορεύθη πάλιν προσκνήσῃ αὐτόν. Καὶ ἐκβαλὼν τὸ σπαθίον αὐτοῦ, ἐχαρίσατο 1 αὐτῷ 2 εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῇ λάνιακι, ἐνθα τὸ τίμιον αὐτοῦ σῶμα ἐτέθη 3, πᾶν ἀκριβὲς μετὰ λίθων καὶ χρυσίου ἰκανοῦ, καὶ ὑπέστρεψε μετὰ 4 ἐνχαριστίας (2). Ἔτερός τις στρατιώτης ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς προσκνήσῃ τοῦ ἁγίου τὸ λείψανον 5 διὰ τὸ περιβόητον εἶναι τὸν ἅγιον ἐν 6 πᾶσι· καὶ βλέψας τὸ σπαθίον τὸ ὠραϊστάτον 7 ἐκείνου τὸ κεκοσμημένον, ἐτρέθη διὰ τὸ ἔρωτος τῆς ἀγάπης τοῦ ἐπάροι 8 αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ 9. «Τοῦτο χρεία τοῦ ἁγίου 10 οὐδέμια ὑπέσχετο· μάλλον ἐγὼ στρατιώτης ὢν, πρόκειται βαστάζειν 11 αὐτοῦ δι' 12 ἐλογίαν καὶ βοήθειαν τῶν πολεμῶν.» Ταῦτα λογιζόμενος ὁ στρατιώτης, λαβὼν τὸ σπαθίον ἐκ τοῦ μνήματος τοῦ ἁγίου, ζώννυται 13 αὐτό, καὶ προσκνήσας ἀπῆει χαίρων. Ἐξερχόμενος δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐτρέψεν αὐτὸν ὁ ἅγιος· καὶ οὐκ οἶδε ποῦ πορεύεται ὁ στρατιώτης. Μετανοήσας οὖν ὑπέστρεψε πάλιν τὸ σπαθίον εἰς τὸ μνήμα τοῦ ἁγίου καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν. Ἰδὼν δὲ πάλιν τὸ κάλλος 14 αὐτοῦ, ἐδόκει ὅτι ἡ τέφλωσις ἐκείνη οὐκ ἐγενόνη ὑπὸ τοῦ ἁγίου· πάλιν λαμβάνει τοῦτο 15 καὶ ζώννυται 16· καὶ ἐλθὼν πάλιν τοῦ ἐξελεῖναι 17 τοῦ νοοῦ, ἔμεινε τυφλός. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ὁ προσεδρεύων 18 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου καὶ ἰδὼν τὸν στρατιώτην τυφλόν, ἤρξατο ἐπερωτᾶν αὐτόν· «Τί τὸ συμβῆναι σοι 20;» ἤρξατο οὖν 21 λέγειν κατὰ λεπτόν τὴν αἰτίαν· παρακαλέσας οὖν τὸν ἱερέα τοῦ ποιῆσαι παράκλησιν 22 πρὸς τὸν ἅγιον τοῦ συμπληῆσαι αὐτῷ, ἐπίδοξος ὄπισθεν εἰς τὸν ἅγιον καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ καὶ 23 τοῦ ἁγίου καὶ ὑπέσχετο (3) ἐκατόν, μόνον ἵνα ἀναβλέψῃ· καὶ λαβὼν 24 ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ ἁγίου ἤλειψε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ στρατηλάτου· καὶ ἀπῆλθε βλέπων, δοξάζων τὸν Θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον.

miles juratus

caecitate percussit.

Ἔτερον θαῦμα. Μάταιον δρασμὸν ἐπέχεις οἰκετῶν (4).

6. Συνήθης 2 οὖν ὁ ἅγιος ἐν τοῖς πολλοῖς αὐτοῦ τέρασιν καὶ σημείοις φανερώς ἐπιδεικνύων τοῖς πᾶσι ζημίας φανερώσιν ποιεῖν καὶ δρασμὸν οἰκετῶν. Πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; οἱ ἐρχόμενοι ἄνθρωποι ἐν τῷ μνήματι αὐτοῦ μετὰ πίστεως ἐλιτάρευον αὐτὸν εὐλικρινῶς περὶ τίνος πράγματος ἢ καὶ ζημίας· καὶ ἐτελείτο ἡ λειτουργία καὶ ἔμεινε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ ζητῶν καὶ ἐπινοῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ὁ μέγας μάρτυς ὄναρ ἐπιφάνετο καὶ ἐφανέρωσε τὸ πρᾶγμα ἐκείνου, ὅπου ἐζήτα. Ἀρχῶν τις εὐλαβῆς ἔχων μεγάλην πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν μέγαν 3 Θεόδωρον, ἀποδράσας τις οἰκέτης αὐτοῦ ἐντιμος καὶ καλός, καὶ ἀναζητήσας αὐτὸν οὐκ εὔρεν· καὶ ἦν 4 ἐν ἀθρημῇ μεγάλῃ καὶ λύπῃ περὶ τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ. Τρέχει οὖν πρὸς τὸν ἅγιον μετὰ προσευχῆς καὶ λειτουργίας, ἐξιλεούμενος αὐτὸν περὶ τῆς φανερώσεως 5 τοῦ οἰκέτου· καὶ μεῖνας ἐν τῷ ναῷ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὐκ ἐφαίνετο αὐτῷ ὁ ἅγιος· καὶ ὁ ἄρχων ᾄδον ἤμῳ καὶ ἡγανάκτει· καὶ τῇ τρίτῃ νυκτὶ ἐπιφανεῖς αὐτῷ ὁ ἅγιος λέγει πρὸς τὸν ἄρχοντα· «Τί ἀδμονεῖς καὶ ἀγανακτεῖς καθ' ἡμῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούω ὑμῖν 6 περὶ τοῦ οἰκέτου σου 7; οὐκ ἤμην ἔδω 8 ἀλλ' ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐκελεύθη 9 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὑπάγειν 10, ὅτι ἀγὼ ἅγιος ὀνόματι 11 Ἰωσήφ ὁ ἑμνογράφος, ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ἀπέθησκεν, ὁ πολλὰ τιμῆς καὶ δοξάσας τοὺς ἁγίους 12 ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, λέγω 13 προφήτας, ἀποστόλους, ὁσίους καὶ μάρτυρας καὶ πάντας τοὺς 14 εὐαρεστήσαντας Χριστῷ, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, ἀπολυτικά καὶ κοινάκια συγγράφας 15 αὐτοῖς ἰδίᾳ γλώττῃ καὶ σοφίᾳ τῇ δοθείσᾳ αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ 16· καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθημεν ἅπαντες 17 τὰ τάγματα τῶν ἁγίων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀναφέρειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης πολλῆς, ἀντιμισθον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς ἧς ἐτίμησεν ἡμᾶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· διὰ τοῦτο οὐκ ἤμην ἔδω (5)· περὶ δὲ 18 τοῦ οἰκέτου σου μὴ ἀδημονῆς 19· ὕπαγε εἰς τόνδε τὸν 20 τόπον καὶ εὐρήσεις αὐτόν.» Ἐξῆκτος δὲ γενόμενος ὁ ἄρχων, θαυμάζων τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου καὶ τὴν φοβερὰν διήγησιν αὐτοῦ καὶ πορευθεὶς ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου εἶπεν 20 ὁ ἅγιος, εὔρεν τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν καὶ τὸν θεράποντα αὐτοῦ μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον 21.

HOMILIA. AUCT. PHILOTHEO

In detrimento fortuito invocatur;

servos fugitivos indicat

E.

S. Theodor. post triduum redux.

F.

Cur miracula desiderint.

7. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκειμένον ἐπανεέλθωμεν. Ἀπορήσει 1 δὲ τις, πῶς καὶ τίνι τρόπῳ 2 ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ θαύματα οὐκ ἐπιτελοῦνται ὑπὸ τῶν ἁγίων; διὰ τί 3; Διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀμέλειαν

41 τὸ παράδοξον θαῦμα 3. — 42 ὁπ. 1. — 43 ἐν τ. μ. 1; ἐκ μέσων 2. — 44 δόξαν καὶ αἶνον 3. — 45 γενόμενος 2. — 46 ἀποστελλόμενος 2; ἀποστελλόμενος 3.
5. — 1 ἐχαρίσατο 3. — 2 αὐτῷ 3; ὁπ. 1. — 3 ἐτίθη 2, 3. — 4 μετ' 3. — 5 τὸ λ. τ. ἄ. 3. — 6 ἐπί 3. — 7 corr. 2, prius ὁμοίωτον. — 8 λαβεῖν 3. — 9 διανοίαν 1. — 10 ἴτα 1, 2, 3, lege τούτου χ. τῷ ἁγίῳ. — 11 βαστάζων 1; βαστάζω 2. — 12 διὰ 3. — 13 ζώννυται 2, 3. — 14 ἀπείη 2, 3, et 1 corr. ex ἀπῆ. — 15 κάλος 1, 3. — 16 τότε 3. — 17 ζώννυται 1, 3. — 18 ἐκ add. 3. — 19 προσεδρεύων 3. — 20 συμβῆσαι 1, 2; ὁ δὲ στρατιώτης add. 3. — 21 ὁπ. 3.

— 22 παράκλησι 1. — 23 τὸ add. 3. — 24 ὁ ἱερεὺς add. 2.
6. — 1 ὁπ. 3. — 2 συνήθης 2. — 3 μάρτυρα add. 3. — 4 ἦναι 1. — 5 τῇ φανερώσει 3. — 6 σοι 3. — 7 (σοὺ οἶκ.) 3. — 8 ὅδε 3. — 9 ἴτα 1, 2, 3, lege ἐκελεύθη. — 10 ὑπάγειν ὁ. τ. Θ. 3. — 11 πάντας add. 3. — 12 λέγων 3. — 13 εὐσεβῶς add. 3. — 14 συγγράφας 3. — 15 παρὰ Θεοῦ 3. — 16 ἅπαντα 3. — 17 δὲ ὁπ. 1; (οὐκ - δὲ) ὁπ. 3. — 18 ἀλλὰ add. 3. — 19 (τ. τ.) τὸν δόξαν 3. — 20 αὐτῷ add. 3. — 21 ἔτερον θαῦμα add. 3.
7. — 1 ἀπορήσει 1, 2, 3. — 2 τίνα τῶν 1. — 3 (δ. τ.) ὁπ. 3.

(1) Ita in Menaeo. Comm. praev. n. 35. — (2) Miraculum affine Chrysippiano VI°, supra, p. 66. — (3) Moneta aurea. J. N. Svoronos in

Journal intern. d'arch. numism., t. II, p. 345. — (4) Ita in Menaeo. Comm. praev. n. 35. Cf. Mir. Chrysippi XI, p. 69. — (5) Comm. praev. n. 43.

ἡμῶν

HOMILIA
AUCT.
PHILOTHEO

Luc. 1, 6.

Matth. 15,
8.

Eleemosy-
na et
ieiunium.

ἡμῶν καὶ ἀπροσεξίαν, οὐ τοῦ Θεοῦ μακρόντοτος, καὶ⁴ οἱ ἅγιοι ἠλατιώθησαν⁵, μὴ γένοιτο· ἀλλ' αἱ πολλαὶ ἡμῶν ἁμαρτίαι⁶ ταῦτα πάντα διέφθειραν καὶ ἤργησαν, διότι οὐ πορευόμεθα ἐν τοῖς δικαιομασίαις καὶ ἐντολαῖς⁷ τοῦ Θεοῦ ἀμεμπτοί, ἀλλὰ βέβηλοι καὶ ἁμαρτωλοί· ὦν πρῶτος εἰμι ἐγὼ, ὅτι ἐγγύζομεν⁸ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῷ⁹ στόμα καὶ ἡ καρδιά πόρρω ἀπέχει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ πορευόμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πλάγιοι, καὶ ὁ Θεὸς πρὸς ἡμᾶς ἐν θυμῷ βλέπει πλαγίω¹⁰ καὶ ἡ ὑπεράπειρος εὐσπλαγχνία αὐτοῦ¹¹ σπλαγχνίζεται πρὸς ἡμᾶς διὰ προσβειῶν τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ τί ἀγαθὸν ἐποιήσαμεν τῷ δοτῆρι τούτων¹² Θεῷ; δώμεν αὐτῷ ἐλεημοσύνην, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐλεήσει ὁ Κόριος, μάλιστα¹³ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ προτιμωμένοι τοῦτο ποιεῖν· νηστείας γὰρ ἁγίας ὁ καιρὸς καὶ καθαρισμὸς τῆς ψυχῆς καὶ ἁγνισμὸς¹⁴ τοῦ σώματος· καὶ¹⁵ καθάρωμεν ἑαυτοὺς μὴ βρωμάτων μόνον¹⁶ καὶ πομάτων ἀλλὰ παντὸς πάθους καὶ τὴν νηστείαν ἡμῶν συνηγμένην¹⁷ τῇ ἐλεημοσύνῃ¹⁸ κατεργαζώμεθα, τὴν δυναμένην¹⁹ ἀληθῶς ἀναβιβᾶσαι εἰς τὸν αὐτὸν²⁰ οὐρανόν· πτερόν ἐστιν τῆς

ἐδῆς ἢ ἐλεημοσύνη. Ἐὰν οὖν μὴ²¹ ποιῆς πτερόν, ἢ ἐδῆ σου οὐ πετάται. Ὅταν οὖν πτεροθῆ ἢ ἐδῆ, τότε ἵπταται εἰς τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ποιητὴν τῶν ἀπάντων παραστήσαι²²· ἐλεημοσύνην λέγω τὴν ὡσπερ ἄρμα πρὸς τὴν προσευχὴν ἡμῶν ὡς θυμίαμα²³ δεκτὸν τῷ ποιητῇ ἀναφέρονσαν²⁴· ἐὰν γὰρ νηστεύῃς τετραήμερον ἢ καὶ²⁵ ἑξάημερον — καλὸν²⁶ γὰρ²⁷ ἢ νηστεία, ἐὰν ἔχη τὸν αὐτῆς συνεργόν τὴν ἐλεημοσύνην — εἰπέ μοι· ἐὰν γὰρ νηστεύῃς σήμερον καὶ παρέστη σοι πένης λιμῶ καὶ δίψῃ πιεζόμενος²⁸ καὶ μυριάς σε²⁹ ἰκετηρίας καὶ φωναῖς ἐπὶ ἔλεον προσκαλούμενος, εἶτα ἐπέλθῃ³⁰ κενεὶς χερσὶ, τί³¹ σοι λοιπὸν ἢ νηστεία λογισθήσεται, εἰ μὴ μόνον τῆξις σώματος; λοιπὸν καιρὸς ἐστὶ σιωπῆσαι τὸν³² λόγον· ἀγαπήσωμεν παρακαλῶ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα ἄξιοι γενώμεθα προσκυνῆσαι τὸν Κόριον ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ ἀναστάσει· ἢς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ, ᾧ³³ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων³⁴· ἀμήν.

⁴ ἀπορίσματος οὐδὲ add. 3. — ⁵ ἐλατιώθησαν 3. — ⁶ αἱ ἡμῶν 3. — ⁷ ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικ. 3. — ⁸ ἐγγύζω μὲν 3. — ⁹ μετὰ 1. — ¹⁰ πλ. βλ. 2, 3. — ¹¹ αὐτοῦ εὐσ. 3. — ¹² τούτω 1. — ¹³ μάλιστα 2. — ¹⁴ τε add. 2, 3. — ¹⁵ om. 3. — ¹⁶ μόνων 1. — ¹⁷ συνηγμένη 1, 2; σὴνηγμον 3. — ¹⁸ τὴν ἐλεημοσύνην

3. — ¹⁹ δόξαμν 3. — ²⁰ om. 3. — ²¹ om. 1. — ²² αὐτὴν add. 3. — ²³ θυμία 3. — ²⁴ ἀναφέρονσα 1, 2, 3. — ²⁵ om. 3. — ²⁶ καλόν 3. — ²⁷ ἔργον add. 3. — ²⁸ πιεζόμενος 3. — ²⁹ om. 3. — ³⁰ ἀπῆλθε 3. — ³¹ τίς 1. — ³² τὸ 1. — ³³ ὃ 3. — ³⁴ (τῶν αἰ.) om. 1.

X. CARMEN DE MIRACULO COLYBORUM

E codice Monacensi graec. 564. Cf. Comm. praev. num. 39.

S. Theodoros

Εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον ἐπὶ τῷ θαύματι τῶν κολύβων (1).
 Ἄγνωμον οἶδα καὶ πλατὴν ὄφλον νόγον,
 εἰ σὸ μὲν ἡμᾶς νοστήμω αἴψω τρέφεις,
 Ἄμφω καθηδόνοντι, πνεῦμα καὶ στόμα,
 Ὡ δειπνοποιεῖ καρκοκέματος νέον,
 Ἀθλητὰ Χριστοῦ, χοιστεπωνόμενον φύλαξ,
 Δῶρον Θεοῦ τέλειον ἡμῖν ὑπόθετο·
 Καὶ γὰρ ἄνοθεοι καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ χρόνος
 ῥέων καθέλκει τῶν κολύβων τὴν χάριν
 Καὶ συντρυνόμενοι τοῖς πάλαι συμφυλίταις¹.
 εἰ σὸ μὲν οὕτω καὶ διπλῆν τέφρην νέμεις,
 Ἡμεῖς δὲ συγκλείσασαιμεν ἐντρυνφῶν στόμα
 εἰς ἔννοιον, εἰς τράνωσιν εὐχαριστίας,
 Ἄγνωμοσύνης τοῦτό μοι τῆς ἐσχάτης.
 Οὐκὸν σιγήσω, μὴ γραφῶ σκαιοῦ τρόπον,
 Ἄλλὰ πλατύνω καὶ στόμα καὶ καρδίαν
 Ἐρεῶσομαι τε σοῦς ἐφηνμίους λόγους,
 Πανηγυρίζων, ὀρθμικὸς πλέκων κρότους,
 Ἐνσῆτα καλλίδωρα φορμίζων μέλη
 Ἐν ἐξαχόρδῳ κιθάρα (2) στιχορυγίας
 Τοῖς ἐξελιγμοῖς ἀστατῶν τῶν ἁσμάτων
 Ὀρχομένους τε ταῖς στροφαῖς ταῖς τῶν λόγων

Ἐν πνευματικῷ σοφρόνους νοσησιφ.
 Τὸ φροῖμιον γοῶν τοῦτο τῶν μελισμάτων,
 Μελίσματα δὲ μέλφομαι παραντίκα.
 Σὺ καὶ πάλαι ζῶν καὶ πατῶν, μάρτυς, γθόνα,
 Κἂν οὐρανόφρων ἦσθα καὶ γῆς ἠρημένους,
 Τυρανικῆς ἔθρανας ὀφρός θράσος,
 Ὡς ὑπεραβλῶν ἐδσεβῶν θεσπισμάτων·
 Καὶ νῦν ἐπαρθεῖς λῆξῃ εἰς ὑπερτέραν
 Ζωηφόρον θάνατον ὡς θανάτῳ, μάκαρ,
 Τυρανικῆς ἐπανασας ἀνοίας δόλον·
 Ὑπερμαχῶν δὲ πάλιν ἐδσεβῶν νόμον
 Ταῖς νεκτερναῖς καὶ μόναις ἐποφίαις
 Ἰσχὴν τοσοῦτον καθελὼν φραγαμάτων,
 Καὶ τὸν δράκοντα τὸν σκολιὸν τὸν μέγαν,
 Ἰουλιανόν, τὴν ὀφιῶδη πλάσιν³,
 Λόχμας κροβέντα τῶν σκοτεινῶν σκεμμάτων
 Ἐτρωσας ἀθῆς εἰς κεφαλῆν ἀγρίαν,
 Ἐξ ἧς τὰ λοξὰ βλαστάει βουλεύματα,
 Ὡς ἐξελέγξας ταῦτα νηπίων μύθους.
 Τάχα γὰρ ὀνοῦντά σε καὶ νῦν, ὀπλίτα,
 Ὑπὸν μαλακὸν μαρτυρικοῦ θανάτου
 Ἡ συμπληθῆς πρόνοια κινεῖ πρὸς μάχην·
 Οὐκ ἀπὸ γῆς γύναιον ἐντρομον φοίξῃ (3)
 εἰς χηραμούς τε τοῦ δράκοντος εὐθύνει

¹ ita cod., melius συμφυλίταις. — ² γο. φόντιν.

Wernsdorf.

(1) Amplum utilemque ad carmen de colybis commentarium scripsit G. WERNSDORF, Manuelis Philae carmina graeca (Lipsiae, 1768), p. 14-50.

(2) Lyram suam ἐξάχορδον vocat, quia senariis iambis ludit. WERNSDORF. — (3) Eusebiam intellegit.

Ῥόστην

cibum largiendo debellat.	Ῥόστην τε πέμπει κινδυνεύοντος λάχους Ἐκ τῶν δράκοντος ἀνορέστων χαρμάτων· Κἄν ἰὼν εἰσέπτισεν ὡς εἰς καρδίαν Τῶν εδοσεβοῦντων, τὰ σίτα καταχορήσας· Στήριγμα καὶ γὰρ ἄτος ἐστὶ καρδίας· Ἄλλ' αὐτὸς ἀντέπραξας ἀντιφάρμακα Πρὸς καρδιακῆν, ψυχικῆν μάλλον, λέμην Ἡ καὶ προφυλάγματι τῷ καθαροῖω Ἐξαπεκροῦσω τὴν προσέπουσαν βλάβην Ὡς ψυχικὸς κρᾶτιστος ἀέσιτω μόνος. Καὶ πρὶν μὲν ἐντὸς τῆς παραδείσου γλόης Τὴν πρωτόπλαστον ἐγγροεῖουσαν φόνιν Φυτοῦ τε νηστεύουσαν ἐξ ὀλεθρίου Ὅφει παρέλκει πρὸς τροφὴν ψυχοτόνον, Σατὰν ὁ κρᾶτιστὸς κινδυνεύσας τὴν πλάνην. Καὶ νῦν δὲ πάλιν εἰς παραδείσον νέον (Ἡ κλήσις ὑπέγραψε τὴν ἐκκλησίαν, Ἦσπερ φυτοσυγὸς ἦν ἡ θεάνθρωπος λόγος·) Νηστείαν ἐξασκοῦντας, εδοσεβῶν λάχους, Ὅφει δόλιος ἐξαπατᾶν ἐρπύσας, Ἀποστάτης τε καὶ πεσὼν εἰσοφόρος, Ἄρησιχριστός καὶ θρασὺς ἀντιστάτης, Ἐπὶ τροφὴν καθεῖλεν ἠλισγημένην Ἀπρηροενμένην τε τοῦ φυτοῦ πλέον. Ἄλλ' εἰς μάτην ἔρχαντο ὁ στρεβλὸς δράκων Πιστοὺς φάγειν μάλιστα, κἂν δοκῆ τρέφειν· Καὶ μαρτυρικῆ ὄψινται παντευχία Καὶ βάλλεται χαμάς καὶ χοῦν ἐσθίει, Τροφὰς γενρὰς καὶ μισαρὰς ἐκτόπως Αὐτὸς τὰς αὐτοῦ, δαιμόνων πανδαισίαν, Πιστοὶ δ' ἐπεντροφῶσι τοῖς θεοσδότοις.	Τῷ πατριάρχει τῷ θεατῆ τῶν ξένων; Καὶ πῶς τυποῦται πρὸς θεῶν τοῦ μάρτυρος; Ὡς ἄγγελος φαίμεν εἰς θνητὴν θέαν Ἀνθρωπόμορφος· τῆ γραφῆ πεπεισμένοι, Ἄλλος ὢν, ἄσαρκος, εἰς ἕλης πάχος. Φανταστικὸν δὲ τῆς ψυχῆς αἰθῆς μέρος Εἰς ἀντίληψιν πῶς ἐγείρει τῆς θέας; Ἀφᾶις ἀδλοῖς ἀδλον δεδραγμένος Καὶ συγγενεὶ πῶς τῆ λαβῆ διωπίσας, Ἀδιέπνιστος ἀπαθῶς, ἂν τις φράση· Ἐνζωγραφηθεὶς ταῖς ἀσωμάτοις κόραις Ὡς ἐντυπῶνται καὶ πόσωπα σαρκίνας· Καὶ τῷ κατόπτρῳ δίχα κινδυνῶνται πάθος· Πάθος δὲ καὶ κίνησιν ἐκτροπὴν λέγω. Πλήρ' ἀπὸ γῆς δίδωμι τοῦτους τοὺς λόγους· Θεὸς γὰρ οἶδε καὶ Θεοῦ μάρτυς μόνος, Ἀποστολικὴν ὡς μιμήσωμαι φράσιν, Εἰ σωματικῶς, εἴτε σώματος δίχα, Εἴτ' αἰθῆς ἄλλως ἐκτελεῖται τὸ ξένον Μεταρσίς τε πῆσις ἀελλοδόμος. Ὅδ' ἀπορίαν τῆς τροφῆς στεροῦν λύσας Ἐδέσματος τάχιστα τῆ παρενρέσει, Ἐκεῖνος ἐκλῶσαιτο καὶ ταύτην δέσιν Ἴστων δ' ἀράχης ὡσπερ ἐκ λεπτῶν μύτων, Ἄν ἐμφανισθῆ καὶ πάλιν τοῖς ἀξίοις. Ἄλλ' ἵνα θαυμάσαιμι τὴν τροφὴν πλέον (Καὶ γλώσσα καὶ τοῦς ἐντροφῆ γὰρ τοῖς λόγοις), Ζιζάνια μὲν τοῖς καθαροῖς σίτοις Ἄνηρ ποτηρὸς ἐμφαντεῖει λανθάνων· Μάρτυς δ' ἀγαθὸς ὑπὲρ ἀνδρῶν τοὺς κάτω Ἵπεκαθαίρει τὰς ἀκάνθας τῶν σίτων Εἰς βροσῶν ἐπιρόσσιτον εδοσεβεστέροις. Ἐἰς ἄρτον ἐμβάλομεν αὐτοῦ τὸ ξύλον· Ἰουλιανοῦ τάχα πατέρων λόγος· Καὶ νῦν τὸ τέκνον πατρομιμῆτως λέγει· Βαῦλό μόνωσμα τμητικῶν ὑπὲρ ξύλον, Ἵπὲρ μάχαιραν, ὑπὲρ ἀκίδος βέλος, Ψυχὰς ἀναιροῦν οὐχὶ σώματα θλίβον, Εἰς χριστιανῶν ἄρτον, ὡς κατακτείνω· Ἄγκιστρον εἶδον τὸν μισμὸν καμπύλον, Δέλος (1) περιπέριαιμι τοῦτω τὸν σίτον, Ὡς ἂν ἀγρεύσω καὶ ψυχὰς καὶ τὰς γνάθους Τὰς ἐκ λιμοῦ χαυνοῦσας ὡς πρὸς τὴν πάγην· Θεόδωρος δὲ καὶ δέλος καὶ τὸ ξύλον Καὶ σύμπαν ἀπλῶς ἐξασαστῆ τὸ τρέχον Καὶ ῥέται ποθοῦντας ἐκ τοῦ κινδύνου· Λύκον τε λύσσαν ἐξελὼν τοῦ ποιμνίου, Ἀλώπεκα δ' αὖ ἐκ λέοντος κρηφίνων, Τὸν ἐξ ἀνακτος σιτοκάπηλον νόθον Ἐπατάλευσεν, ἐξελέγξας τὸν δόλον· Ὅνον δ' αὖ ἐκ λέοντος ἄνον δεικνύει (2), Δόλον τινάξας τὴν καλόπτουσαν σκέπην· Ὡς πρᾶγμα καὶ πλάσμα τοῦ μύθου βλέπω. Αἵματος ἀνῆρ καὶ δόλιος εὐρέθη Ὡς καὶ φονετῆς ἅμα καὶ δολοπλόκος, Θεῶ βδελυκτός, πρὸς δὲ καὶ Θεοδώρω· Ποτὲ κρεουργῶν, πάγας ἄλλοτε πλέκων Σίτον τε κόκκον τῆ παρῆδι συνδέων, Ἄνδρας ἀγρεύσων, οὐ πτέρυγας ὀρνίθων. Ἄλλ' ἢ παρῆς μὲν ψαλμικῶς συντεταίβη Τῆς μαρτυρικῆς δεξιᾶς τῆ συντάσει, Πτηρὰ δ' ἐλήθη τῆς πάγης καὶ τῆς πλάνης	CARMEN
Psalms. 104, 15.		2 Cor. 12, 3.	
B		alimento- rum inopiae medetur	
Dan. 6, 16; 14, 31, 36.	Ἐτι λέοντων εἰς βαθὴν λάκκον πάλαι Τὸν Δανιὴλ πρὸς βροσῶν ἀπερομιμένον Ἄσιτον αὐτὸν Ἀββακοῦ φακῶ τρέφει, Καὶ τῶν λέοντων ἐκφυγόντα τὰς γνάθους, Ἄρθεῖς ἐναέριος ὁ ξηνοτόρφος Ἐκ τῶν Σολύμων εἰς Βαβυλῶνος γθόνα. Καὶ νῦν βόθρῳ λέοντος ἐγκλεισμένους Καταπιεῖν μέλλοντος αὐτοῦς ἀτρίκα Τοῦς εδοσεβεῖς πενωπίας ἀληθῆς τρέφει. Πλήρ' ἀντὶ φακοῦ σίτον ἐφθόν προσφέρει, Ὡς πτηρὸς ἦκον ἄπτερός τις μακρόθεν, Καὶ ῥέται τοὺς ἀνδρῶν ἐκ θηρῶν ὄδον· Λιμοῦ τε καὶ λέοντος, ἀνθρωποφθόρου. Ὡς δ' ἂν ὁ Χριστὸς ὁ τροφὴν πᾶσι βρώων Χιλιάδας ἔθροφεν αἰσίτους τότε Ἀντοσχεδίους πέμμασι καὶ κριθίνοις, Καὶ Χριστόμαρτος ὄδε μωριστάς Δείπνοις κολύβων ἀνθετοίμοις ἐκτρέφει, Ὡς ἐκ πυροῦ στέατος αὐτοῦς φομίσας· Καθηδόνει γὰρ τὴν τροφὴν ταῦτα τρία, Ἐστιάτωρ, ἐνδεία, μύσους ἀγρότης. Καὶ πῶς ὁ μάρτυς (ἀπορῶ πρὸς τὸ ξένον), Ἐξ Ἐδχαίτων ἄστου τῆς Βυζαντίδος Ἐν ἀκαρεὶ πέφθακεν αἰθεροδόμος, Ἐξ ὄργανοῦ δὲ μάλλον εἰς τὸ γῆς βάθος; Ἐν σώματι μῶν; ἀλλὰ σαρκὸς ἐξέβη Καὶ τῆς ἕλης λέλυτο τῶν προσαμμάτων· Ἄλλως τε παχὺ καὶ καθολικὸν τὸ βροῖθος Καὶ ἀρῆ ἀμαθῆς ἐστὶ τῶν πετασμάτων. Ψυχῆ δὲ γυμνῆ; καὶ τοῦτο φοικτόν πάλιν· Καὶ πῶς ὁ ὀρατῆ τῶν ἀδλων λεπτότης	Matth. 25.	
Velut Habacuc		Ierem. 11, 19.	
Byzantium advolans		F et astutus fraudes dirimit.	
		Psalms. 5, 6.	
		Psalms. 124, 7.	

³ ita cod., lege καταχορήσας. — ⁴ ὁ cod. — ⁵ δ... cod. — ⁶ Kurtz, ὅπως cod. — ⁷ Wernsdorf, ἀθρο-

πόμορον cod. — ⁸ σαρκικῶς cod. — ⁹ ita cod., f. θεομάχος Wernsdorf.

(1) Obsoletum neque in lexicis reperendum vocabulum pro δέλω. Mentionem tamen eius Novembris Tomus IV.

facit Eustathius ad Iliad. B, p. 235. WERNSDORF. — (2) AESOPi Fab. 333.

11 Πτηρῶν

CARMEN	<p>Πτερὸν φοροῦντα τοῦ νοῦς διηρμένον. Κόνειον (εἴπης) ταῖς τροφαῖς ἐμιμνῆει Εἰδωλοθύτων κνίσσαν αὐτό τε στέαρ Εἰς ψυχικὸν θάνατον, οὐχὶ σαρκίον· Ἀντίδοτον δὲ δραστηκὴν ἀντεισφέρει Καὶ θηριακῆς ὡσπερ ἀρτίσκους νέας Σοφῶς ὁ μάρτυς καὶ φρονεῖ τὸν φόνον Καὶ παττάλω πάτταλον ἐκκροεῖ φθάσας (1). Ἡ μὲν τύραννος καὶ θρασυδείλος φθῆσι ᾽Ως ἐξ ἐνέδρας νυκτομάγειν ἐσκοπεῖ· Καὶ μὴν ὁ κομφὸς οἶδεν ἐκ συγγραμμάτων Ὁδὲ βασιλικὸν τὴν κλοπὴν τὴν τῆς νίκης (2). Ἀντιστρατηγεῖται δε τῷ στρατηγῆτι Ἐν νυκτεριναῖς, πλὴν σοφαῖς, εὐτολμίας· Τηρῶν τε τὸν τύραννον ἐς κράτος τρέπει.</p>	<p>᾽Θθεν κατοποῦσά σε πυρὸς ἐν μέσῳ ᾽Ως ἄρτον ἡδύ, ὡς σίτον τῆ δεσπότῃ Οἱ σιτοποιοὶ μαρτυρικῶν σαρκίων. Ναὶ καὶ χάρις σοὶ δεξιῶν σιτισμάτων, ᾽Ως εἰς ἔρημον καὶ τροφῆς ἀκαρπίαν Μᾶννα γλυκάζον οὗτος ὁ τροφεὺς σίτος Ἰσραηλίταις φηγάσιν Αἰγυπτίου Νέον Φαραὼ καὶ διώκτον προσφάτου· ᾽Ως ἀγγέλων τὸν ἄρτον ἐξ ἰσαγγέλου Τοῦ μάρτυρος δειπνοῦσιν αὐτοὶ τὸν σίτον.</p>	D
Dan. 14, 27.	<p>Ἐρημὸς θεοῦ σοῦ τὰς κλοπὰς ἐκμανθάνεις. Καὶ τοῦ Διὸς σοῦ τὰς νόθους μεταπλάσεις. Ἀμειβεται γὰρ, ὡς φθερεῖ τὰς παρθένους, Εἰς κνίκον ἢ καὶ ταῦρον ἢ χρυσοῦ χροάν· Σὺ δ', ὡς φθερεῖς φεῖ ἀνοτάτας καρδίας, ᾽Ο βασιλεὺς ἡμειρας εἰς σιτοπράτην, Τοῖς σκηρικοῖς ἔμπαλιν ὡς ἔβριστέος. Ἄλλ' ἐκδέει σὲ τὸ προσωποῖον, τάλαν, Εἰς στρατιώτης τὸν πολὺν βασιλέα. Καὶ ποῦ στρατεύματά σου, καὶ πικρὰ ξίφη; Λορυφορία ποῦ περιτρέχουσά σε; Πῶς οὐκ ἐδονήθησαν ἀντισχεῖν, φράσον, ᾽Όπλα τοσαῦτα πρὸς γαλήρον ὀπλίτην Καὶ σῆς τινάζαι τοῦτον ἀρχῆς μακροθι; Γνωθὶ τὸ καινὸν κἂν μόλις, ἀποστάτα, ᾽Ως παμβασιλεὺς Ἰησοῦς, ὃν ἔβρισας, ᾽Υπὲρ βασιλεῖς καὶ στρατιάς ἰσχύει· Αὐτοῦ μαχητῆς καὶ γὰρ ὁ στρατηγῆτης. Φλίηραφ, δεῖξον τοὺς νομεις σου τῶν σίτων Καὶ τοὺς σπορεῖς σου τῶν μύθων καὶ πλασμά-</p>	<p>Φθάνει γεωργεῖν εἰς ἑκατόν, ὡς γράφει, Τὸν σωστικὸν τε καὶ χρυσοῦν ὄντως στάχυν ᾽Ο σίτος οὗτος ὁ γλυκὺς οἶον σπόρος, Τοῦ μάρτυρος σπειραντος εἰς ζωσαν χθόνα, Τοὺς ἐκφυγόντας ἄρτον ἐβδελυγμένον Δρεψαμένους τὲ πίστειως ἐνκαρπίαν. ᾽Ως τὴν τράπεζαν τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ᾽Ως Ἀντίχον τὰ σωδὴ τε κρεῖα, Ὁδὲ ἐπτά καὶ τρεῖς, ἀλλ' ὑπὲρ τρισμυρίους Παραβάτου φεγγύουσι δειπνοποῖταιν, Παραβάτιν καὶ τήρδε τῶν εἰθισμένων, Δαιτυμόνης κληθέντες ἀνελευθέρως, Σοῦ, μάρτυς, ἐξάγοντος αὐτοὺς τῆς λύμης.</p>	Luc. 8, 8:
Sophista fabularum amator interpella- tur.	<p>Ἐρεμὸς θεοῦ σοῦ τὰς κλοπὰς ἐκμανθάνεις. Καὶ τοῦ Διὸς σοῦ τὰς νόθους μεταπλάσεις. Ἀμειβεται γὰρ, ὡς φθερεῖ τὰς παρθένους, Εἰς κνίκον ἢ καὶ ταῦρον ἢ χρυσοῦ χροάν· Σὺ δ', ὡς φθερεῖς φεῖ ἀνοτάτας καρδίας, ᾽Ο βασιλεὺς ἡμειρας εἰς σιτοπράτην, Τοῖς σκηρικοῖς ἔμπαλιν ὡς ἔβριστέος. Ἄλλ' ἐκδέει σὲ τὸ προσωποῖον, τάλαν, Εἰς στρατιώτης τὸν πολὺν βασιλέα. Καὶ ποῦ στρατεύματά σου, καὶ πικρὰ ξίφη; Λορυφορία ποῦ περιτρέχουσά σε; Πῶς οὐκ ἐδονήθησαν ἀντισχεῖν, φράσον, ᾽Όπλα τοσαῦτα πρὸς γαλήρον ὀπλίτην Καὶ σῆς τινάζαι τοῦτον ἀρχῆς μακροθι; Γνωθὶ τὸ καινὸν κἂν μόλις, ἀποστάτα, ᾽Ως παμβασιλεὺς Ἰησοῦς, ὃν ἔβρισας, ᾽Υπὲρ βασιλεῖς καὶ στρατιάς ἰσχύει· Αὐτοῦ μαχητῆς καὶ γὰρ ὁ στρατηγῆτης. Φλίηραφ, δεῖξον τοὺς νομεις σου τῶν σίτων Καὶ τοὺς σπορεῖς σου τῶν μύθων καὶ πλασμά-</p>	<p>᾽Αλλ', ὃ τροφεὺς καὶ ῥύστα καὶ πιστὸν σκέπη, Εἰσὶ παρ' ἡμῖν καὶ πάλιν ἄνδρες φθόροι Ἐν βασιλίδι τῆ πόλει Βυζαντίδι, Τεραννικῆ δύναμις, ἄνομον κράτος· Ἰουλιανὸς Ἰταλοὺς τοῦτους λέγω, Τὸ φέλον ἀνάγοντας εἰς ἀποστάτην, Μιαροτρόφιας, πικτοφάγους (5), ἐμύσους, Χραίνοντας αὐ τὸν ἄρτον, οὐχὶ τὸν κάτο, Ἀλλὰ τὸν οὐράνιον, ἄχραντον φέει, Ἀζνομον αὐτὸν ἐμφοῦντας ἀλφίτοις, Ἄφρον εἶπον τὸν μόνον ζωοβούτην. Ὁδοὶ δὲ καὶ διψῶνι ὑπὲρ διψάδας Ἡμᾶς ἐαντοῖς συμμολύνειν εἰς βάθος, Εἰ δ' ὄν, λιμαγροεῖν τε καὶ τέμνειν ξίφει. Πρόφθασον ἀθῆς, σφῆς τῆς κακοσυρίας, Διπλὴν χορηγὸν τὴν τροφὴν τοῖς συνθέτοις Εἰλικρινῆ τε καὶ φιλήν μασμάτων, Τὴν πνευματικὴν τοῦ λιμοῦ τε τὴν σβέσον. Ἔστι παρ' ἡμῖν καὶ Σατὰν ἀποστάτης (6), Τύραννος ἄλλος καὶ θρασύτερον κράτος, Ἐν ἡμέραις καὶ ταῦτα δὴ¹⁰ ταῖς νηστίμοις, Σπεύδον μαινῆναι ταῖς τροφαῖς ταῖς ἐκτόποις Ταῖς ἐργόνοις τὲ τῆς τροφῆς ἀμαρτίας.</p>	Dan. 1, 8; 2 Maccab. 7, 1.
B	<p>Ἐρεμὸς θεοῦ σοῦ τὰς κλοπὰς ἐκμανθάνεις. Καὶ τοῦ Διὸς σοῦ τὰς νόθους μεταπλάσεις. Ἀμειβεται γὰρ, ὡς φθερεῖ τὰς παρθένους, Εἰς κνίκον ἢ καὶ ταῦρον ἢ χρυσοῦ χροάν· Σὺ δ', ὡς φθερεῖς φεῖ ἀνοτάτας καρδίας, ᾽Ο βασιλεὺς ἡμειρας εἰς σιτοπράτην, Τοῖς σκηρικοῖς ἔμπαλιν ὡς ἔβριστέος. Ἄλλ' ἐκδέει σὲ τὸ προσωποῖον, τάλαν, Εἰς στρατιώτης τὸν πολὺν βασιλέα. Καὶ ποῦ στρατεύματά σου, καὶ πικρὰ ξίφη; Λορυφορία ποῦ περιτρέχουσά σε; Πῶς οὐκ ἐδονήθησαν ἀντισχεῖν, φράσον, ᾽Όπλα τοσαῦτα πρὸς γαλήρον ὀπλίτην Καὶ σῆς τινάζαι τοῦτον ἀρχῆς μακροθι; Γνωθὶ τὸ καινὸν κἂν μόλις, ἀποστάτα, ᾽Ως παμβασιλεὺς Ἰησοῦς, ὃν ἔβρισας, ᾽Υπὲρ βασιλεῖς καὶ στρατιάς ἰσχύει· Αὐτοῦ μαχητῆς καὶ γὰρ ὁ στρατηγῆτης. Φλίηραφ, δεῖξον τοὺς νομεις σου τῶν σίτων Καὶ τοὺς σπορεῖς σου τῶν μύθων καὶ πλασμά-</p>	<p>Ὁδοὶ δὲ καὶ διψῶνι ὑπὲρ διψάδας Ἡμᾶς ἐαντοῖς συμμολύνειν εἰς βάθος, Εἰ δ' ὄν, λιμαγροεῖν τε καὶ τέμνειν ξίφει. Πρόφθασον ἀθῆς, σφῆς τῆς κακοσυρίας, Διπλὴν χορηγὸν τὴν τροφὴν τοῖς συνθέτοις Εἰλικρινῆ τε καὶ φιλήν μασμάτων, Τὴν πνευματικὴν τοῦ λιμοῦ τε τὴν σβέσον. Ἔστι παρ' ἡμῖν καὶ Σατὰν ἀποστάτης (6), Τύραννος ἄλλος καὶ θρασύτερον κράτος, Ἐν ἡμέραις καὶ ταῦτα δὴ¹⁰ ταῖς νηστίμοις, Σπεύδον μαινῆναι ταῖς τροφαῖς ταῖς ἐκτόποις Ταῖς ἐργόνοις τὲ τῆς τροφῆς ἀμαρτίας.</p>	E
C	<p>Ἐρεμὸς θεοῦ σοῦ τὰς κλοπὰς ἐκμανθάνεις. Καὶ τοῦ Διὸς σοῦ τὰς νόθους μεταπλάσεις. Ἀμειβεται γὰρ, ὡς φθερεῖ τὰς παρθένους, Εἰς κνίκον ἢ καὶ ταῦρον ἢ χρυσοῦ χροάν· Σὺ δ', ὡς φθερεῖς φεῖ ἀνοτάτας καρδίας, ᾽Ο βασιλεὺς ἡμειρας εἰς σιτοπράτην, Τοῖς σκηρικοῖς ἔμπαλιν ὡς ἔβριστέος. Ἄλλ' ἐκδέει σὲ τὸ προσωποῖον, τάλαν, Εἰς στρατιώτης τὸν πολὺν βασιλέα. Καὶ ποῦ στρατεύματά σου, καὶ πικρὰ ξίφη; Λορυφορία ποῦ περιτρέχουσά σε; Πῶς οὐκ ἐδονήθησαν ἀντισχεῖν, φράσον, ᾽Όπλα τοσαῦτα πρὸς γαλήρον ὀπλίτην Καὶ σῆς τινάζαι τοῦτον ἀρχῆς μακροθι; Γνωθὶ τὸ καινὸν κἂν μόλις, ἀποστάτα, ᾽Ως παμβασιλεὺς Ἰησοῦς, ὃν ἔβρισας, ᾽Υπὲρ βασιλεῖς καὶ στρατιάς ἰσχύει· Αὐτοῦ μαχητῆς καὶ γὰρ ὁ στρατηγῆτης. Φλίηραφ, δεῖξον τοὺς νομεις σου τῶν σίτων Καὶ τοὺς σπορεῖς σου τῶν μύθων καὶ πλασμά-</p>	<p>Καὶ τοῦδε θρασυταῖς τὴν πικρὰν τεραννίδα Καὶ τὰς ἐνέδρας καὶ λόγους ἀποκρούφους Καὶ τὰς προφανεῖς καὶ πρὸ ὀμμάτων μάχας· Ἀμφίστροφος γὰρ ἐστὶ πρὸς πᾶσαν πάλην. Καὶ δὸς καθαρὸν ψυχικῶν μολυσμάτων Τὸν νηστιμον σύμπαντα παρελθεῖν χρόνον Τοῦς σὲ κροτοῦντας, ὡς κροτήσωμεν πάλιν· Ἄκουσον, θύτα, τοὺς λόγους ἐπευλόγει.</p>	F
Psalm. 104, 15. Colyba cibus eximius.	<p>Ἐρεμὸς θεοῦ σοῦ τὰς κλοπὰς ἐκμανθάνεις. Καὶ τοῦ Διὸς σοῦ τὰς νόθους μεταπλάσεις. Ἀμειβεται γὰρ, ὡς φθερεῖ τὰς παρθένους, Εἰς κνίκον ἢ καὶ ταῦρον ἢ χρυσοῦ χροάν· Σὺ δ', ὡς φθερεῖς φεῖ ἀνοτάτας καρδίας, ᾽Ο βασιλεὺς ἡμειρας εἰς σιτοπράτην, Τοῖς σκηρικοῖς ἔμπαλιν ὡς ἔβριστέος. Ἄλλ' ἐκδέει σὲ τὸ προσωποῖον, τάλαν, Εἰς στρατιώτης τὸν πολὺν βασιλέα. Καὶ ποῦ στρατεύματά σου, καὶ πικρὰ ξίφη; Λορυφορία ποῦ περιτρέχουσά σε; Πῶς οὐκ ἐδονήθησαν ἀντισχεῖν, φράσον, ᾽Όπλα τοσαῦτα πρὸς γαλήρον ὀπλίτην Καὶ σῆς τινάζαι τοῦτον ἀρχῆς μακροθι; Γνωθὶ τὸ καινὸν κἂν μόλις, ἀποστάτα, ᾽Ως παμβασιλεὺς Ἰησοῦς, ὃν ἔβρισας, ᾽Υπὲρ βασιλεῖς καὶ στρατιάς ἰσχύει· Αὐτοῦ μαχητῆς καὶ γὰρ ὁ στρατηγῆτης. Φλίηραφ, δεῖξον τοὺς νομεις σου τῶν σίτων Καὶ τοὺς σπορεῖς σου τῶν μύθων καὶ πλασμά-</p>	<p>Ἄκουσον, θύτα, τοὺς λόγους ἐπευλόγει.</p>	F

¹⁰ δὴ Kurtz; γε cod.

(1) Πάτταλον ἐξέκρουσας παττάλω, Pseudo-DIOGENES, V, 15, LEUTSCH-SCHNEIDWIN, *Corpus paroemiogr.*, t. I, p. 253. — (2) Ὁδὲ κλέπτω τὴν νίκην dictum Alexandri magni. PLUTARCHI *Vita Alexandri*, c. 31. — (3) Nempe Cereris currus, quo vecta orbem terrarum obibat, alatis draconibus iunctus erat: *Geminus dea fertilis angues curribus admovit*, inquit Ovidius *Metam.*, V, 642. WERNSDORF. — (4) Ex tui ipsius corporis exem-

plo, cocti ac tostii a carnificibus, didicisti colyba coquere. WERNSDORF. — (5) Quod obsoletum praeceptum de sanguine et suffocatis non observaret graeci latinae ecclesiae exprobrabant. Cf. *Criminationes adversus eccl. latinam*, 47, COTELIER, *Ecclesiae graecae monumenta*, t. III, p. 504-505. — (6) Vix alium hic intellegi posse quam patriarcham latini ritus existimat WERNSDORF.

A

D

XI. LAUDATIO S. THEODORI DUCIS

A. NICETA PAPHLAGONE

E codicibus Parisiensi bibl. Nationalis 1180 (= 1), eiusdem 757 (= 2), eiusdem 1452 (= 3), bibl. Vaticanae 1246 (= 4), eiusdem Palat. 4 (= 5), bibl. Vallicellanae B 34 (= 6). Cf. Comm. praev. num. 10.

Νικήτα τοῦ Παφλαγονοῦ¹ ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα² Θεόδωρον τὸν στρατηλάτην³.

Exordium. 1. Τί λαμπρά καὶ διαγνή⁴ τῆς ἡμέρας ἢ⁵ χάρις, τί σεπτή καὶ τιμιά⁶ τῆς ἑορτῆς ἢ ὑπόθεσις, ὡς δὲ καὶ φαιδρός ὁ τῆς παρουσίας ἑξαρχος⁷ πανηγύρεως· Θεόδωρος γὰρ ἡμᾶς σήμερον ὁ μέγας μάρτυς τοῦ Ἰησοῦ συγκαλεσάμενος καὶ τῆ θεοπροπέι⁸ τῆς αὐτοῦ λαμπρότητος ἐπιδημία πάσης εὐσεβοῦς καρδίας ἀφάμενος καὶ πάντας ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος πεπληρωκώς καὶ ἔρεμα τῆς ἐν Χριστῷ δόξης αὐτοῦ⁹ περιαναγάζων τὴν μεγαλοπρέπειαν ἀνευρύνει¹⁰ τὴν ἐξ ἀπάντων διανοίας ἐκ πίστεως εἰς πίστιν καὶ ὡσπερ τινὰ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν οὕτω τὴν οἰκίαν ἡμᾶς ἑορτάζειν παρασκευάζει μνήμην· Θεόδωρον δὲ λέγω τὴν κορυφαίαν καὶ ἀκροτάτην τῶν ἀβλοφῶρων Χριστοῦ τοῦ περιούγιου, τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ δῶρον τὸ παρὰ τοῦ μεγαλοδώρου Θεοῦ δεδορημένον¹¹, τοῖς μάρτυσι μὲν ἐξείρετον οἷον καύχημα καὶ καλλόπισμα καὶ στεφάνωμα, τοῖς πιστοῖς δὲ πᾶσι βοήθημα καὶ στήριγμα καὶ κραταίωμα, τὸν ἐπὶ γῆς μὲν πρότερον δι' ἄραν σώματος γενναίωτητα καὶ ψυχῆς ἐδούλασαν ἀνταγωνίστον καὶ διανοίας σύνεσιν ἄμετρον, στρατηλάτην παρὰ βασιλέων προχειρισθέντα θνητῶν, ἐν οὐρανοῖς δὲ μετὰ ταῦτα διὰ πίστεως ἐλικρινεστάτην, ἀγάπην ὑπερφυεστάτην καὶ δι' ἑ¹² ὑπερβολὴν τῶν ὑπὲρ τοῦ δεσπότητος παθημάτων ἐπὶ πάσης ἀλλοφροειδῆς χοροστασίας ἐπὶ τοῦ παμβασιλέως καθεσταμένον¹³ Χριστοῦ.

Festum S. Theodori sollemne sabbato primo ieiuniorum. 2. Οὗτος ἡμῖν σήμερον τῆς πνευματικῆς ταύτης καθηγείται χορονοῆς· οὗτος καὶ τὸν ἀφορισμένον ἑβδόματικὸν τῆς νηστείας σεμνύνει¹⁴ καιρὸν καὶ τὸ σεβασμὸν τοῦτο διή¹⁵ καὶ πρῶτον σάββατον ταῖς¹⁶ τῆς αὐτοῦ μνήμης χάρισι μικροῦ δὲ ἰσότημον τοῦ ἐσχάτου καὶ μεγάλου καθίστησι, καθ' ὃ τὴν δεσποτικὴν ἐν ἔθῳ καθόδον μνημονεύειν (1) ἡμῖν θάρσος τε καὶ προθυμίαν τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν ἡσίν, ὀλιγοψυχοῦσι προσπαντῶν, ἐκλυομένοις ἀντιβολῶν, καὶ ὡσπερ λιμῆν

τοῖς νηστεία ναντιῶσι προβεβλημένος καὶ μυστικαῖς δεξιόμενος φιλοτησίας¹⁷. Καὶ οὗτος οὐδ' ἡμᾶς σήμερον ἐποδέδεκται¹⁸ νοεῶς φιλοφρονούμενος καὶ ἠμνούμενος¹⁹· ἀλλ' οὐ μόνος ἐκεῖνος Θεόδωρος, ὃς²⁰ εἰς τήρονας²¹ καταλεγείς (2), ἐν μέσῳ²² δὲ τῷ²³ κατ' αὐτὸν εὐθὺς²⁴ λεγεῶνι παρησιασάμενος ἐν Χριστῷ καὶ τὸν οὐράνιον²⁵ μὲν βασιλέα δοξάσας ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ²⁶, Μαξιμιανὸν δὲ καὶ τοὺς αὐτοῦ θεοῦ τε καὶ δαίμονας²⁷ ἐξουδενκῶς, ὡς καὶ τὸν μέγαν τῆς μητροῦ τῶν θεῶν καταπρήσαι²⁸ ναόν, εἰρκτήν δὲ διὰ ταῦτα κατακριθεὶς καὶ λιμὸν, ἀγγελικῆς τε²⁹ καὶ θείας ἐπικουρίας κατηξιομένος καὶ μετὰ ταῦτα ἐνστήσει μὲν ὁμῶς³⁰ σιδηροῖς καταξανθεὶς τὰς πλευράς, διὰ πρὸς δὲ τελειοθεῖς καὶ θυμίαμα³¹ δεκτὸν ὅτι μάλιστα καὶ εὐδοξίας καὶ τίμων ἀνεχεθεὶς τῷ τῆς δόξης Θεῷ· Ἄλλ' οὐκ ἐκείνῳ νῦν ἐμοὶ τὸν λόγον ἐπαφεῖν σκοπός, ἀτάκτως ἴσως ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἡμῶν δεδοξασμένῳ· καὶ γὰρ εἰ καὶ κατὰ διάφορον τοῦ αὐτοῦ μῆνός ἡμέραν τῷ τήρονα μὲν ἑπτακαιδεκάτην, τούτῳ δὲ μετ' ἐκεῖνον ἕστερον ἑβδόμην φερούσαίον τὴν ἱερὰν μαρτυρίαν συνδραμεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀμφοτέροις οἴμαι τῷ πρῶτῳ τῶν νηστεῶν σαββάτῳ λαχεῖν τὴν τελείωσιν, δι' ὃ καὶ ἀμφοῖν ὡς κατὰ σῶμα συγγενεῖσιν ὁμοῦμοις τε καὶ ὁμοδόξοις καὶ γείτοσι καὶ ὡς τὴν ἀρετὴν ὁμοτρόποισι εἰς μνημόσνον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀφορῶσθαι· Ἐμοὶ τοίνυν ὁ στρατηλάτης οὗτος εἰς ἑταῖρον σήμερον προβεβλήται³², ὁ καὶ τὸν³³ δράκοντα πρότερον³⁴ μὲν τὸν αἰσθητὸν τῆ αὐτοῦ πανοπίλῃα διὰ τῆς δυνάμεως ἀπεκτονὸς τοῦ Χριστοῦ καὶ ζωῆς πάροδον τοῖς παροικοῦσιν Ἐνθάτα διττῆς δωδωκῶς, τὸ μὲν ὡς τὸν ἐξ ἐκεῖνον σωματικὸν ὕλεθρον ἀπαυνάμενος, τὸ δὲ ὡς τοῖς ἀξίοις ἐκ τούτου πίστεως παρασχόμενος ἀφορμὴν, ἔπειτα δὲ τῷ νοητῷ καὶ πολλῷ τοῦ πρώτου χαλεπωτέρῳ δράκοντι συρραγείς καὶ πτώμα τούτων ἐξείσιν καὶ λίαν τοῦ αἰσθητοῦ δυνατώτερον διὰ τῆς αὐτῆς³⁵ δυνάμεως καταβαλὼν τοῦ Θεοῦ³⁶· τούτων³⁷ σήμερον ὑπόθεσιν προστησάμενοι³⁸, πῶς ἂν τοῖς ἐταῖροις ὡς θεμτὸν ἀναδησαίμεν, εἰ μὴ

Theodorus tiro.

E

Theodorus dux

F

Lemma. — 1 Νικήτα δούλου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου 2; om. hic 3; τοῦ μακαρίτου καὶ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα ἀρχιεπισκόπου Παφλαγονίας 4; Νικήτα τοῦ μακαριωτάτου 5; Νικήτα τοῦ Παφλαγονοῦ 6. — 2 τοῦ Χριστοῦ add. 4, 5, 6. — 3 (τ. στρ.) om. 4, 5, 6; Νικήτα δούλου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ φιλοσόφου add. 3.

1. — 1 ἢ add. hic 4, 5, 6. — 2 om. 4, 5, 6. — 3 τί μεγαλοπρεπὲς καὶ σεπτή 3. — 4 ἑξαρχὸς 5. — 5 om. 6. — 6 νευρύνει 4; // // // νευρύνει 6. — 7 δεδορημένον (in ras.) 2. — 8 om. 4, 5, 6. — 9 καθεσταμένον 1, 3; καθιστάμενον 4; καθεστημένον 6.

2. — 1 ἀποσεμνύνει 6. — 2 ἢ om. 2-6. — 3 in marg. 6. — 4 (οὗτος καὶ - φιλοτησίας) om. 5 unius columnae spatia abraso. — 5 (x. o. οὐδ') οὗτος νῦν 2-6.

— 6 ἀποδέδεκται 4, 6. — 7 (x. ὅμν.) om. 2-6. — 8 (Θ. δς) ὁ 2-6. — 9 ἄρτι add. 2-6. — 10 μέση 4-6. — 11 τῆ 3-6. — 12 om. 2. — 13 corr., prius οὐράνιον 3. — 14 (τ. Θ.) αὐτοῦ 6. — 15 τε. x. δ. om. 6. — 16 καταπρήσας 6. — 17 om. 2, 5. — 18 om. 2-6. — 19 θύμα 6. — 20 (ἀλλ' οὐκ ἐκείνῳ - προβεβλήται) οὐ τοίνυν ἐκεῖνος σήμερον ἡμῖν τὴν πανήγυριν συγκατεῖ, ἀλλὰ γὰρ ἡ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἡμέρα, εἰ καὶ μηδὲν ἄποπον εἶναι διὰ τὴν ὁμονομίαν διὰ τὴν συγγενεῖαν συγγενεῖς γὰρ τῷ ὄντι, διὰ καὶ τῆς αὐτῆς ἐκάτεροι πατρίδος, προσθήσω δὲ καὶ, διὰ τὴν τῆς ἀρετῆς ὁμοτροπίαν συναπτεῖν ἀμφοτέρον τὴν τελετὴν (τελεστὴν 5)· ἀλλ' οὗτος ἐστὶ κυρίως τῆς παρουσίας ἑξαρχος ἑορτῆς 2-6. — 21 καὶ ὁ τὸν 3. — 22 πρότερον 2-6. — 23 τῆς 2-6. — 24 Χριστοῦ 6. — 25 ἢ οὐδ' add. 2-6. — 26 προστησάμενος 2-6.

(1) Sabbato sancto τὴν θεόσωμον ταφὴν καὶ τὴν εἰς ἔθῳ καθόδον τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ

Χριστοῦ ἑορτάζομεν, ita in Triodio. — (2) Passionem BHG. 1761 paucis enarrat Nicetas.

πρῶτον

LAUDATIO
AUCT.
NICETA
hodie
laudandus.

Psalm.
65, 5.

Licinius
christianos
persequi-
tur

praeser-
tim illus-
triores;

πρώτων ἰκετηρίας οὕτως παραιτησαίμην φωναις²⁷; Ἰθι δὴ οὖν²⁸ μοι, ὦ μεγαλομάρτυς γενναύτατε καὶ σοφώτατε τρισσαριστέ, Ἰθι²⁹ τῷ πνεύματι καὶ ἔγγισον ἡμῖν καὶ ταῖς λαμπροτάταις σου χάρισι καὶ τοῖς φανοτάτοις³⁰ ἀγράμμασι τὸν ἐν σκότῳ³¹ καὶ σώματι³² περιανγάσασ μου³³ νοῦν ἀνάγαγε πρὸς τὸν κατὰ σέ χώρον³⁴ καὶ τῷ ἀγῶνι δὲ ἐναργοῦς ἀναμνήσεως καὶ τοῖς ἀβλήμασί σου πᾶσι³⁵ παράστησον· καὶ δεῖξον τὸν ἀνταγωνιστὴν³⁶ οἷος ἐκεῖνος³⁷, θρασυτάτος καὶ πρὸς φόνον ἐτοιμώτατος· δεῖξον³⁸ καὶ τὴν σὴν πρὸς αὐτὸν ἀντίρρησην καὶ ἀντίθεσιν· μὴ δὴ κρέψῃς ἀπ' ἡμῶν μετριάζων μηδέν, ἵνα δοξάσης ὡσπερ τοῖς ἔργοις τότε καὶ τοῖς ἀγωνίσμασιν οὕτω καὶ τοῖς τοῦ ἀγῶνος λόγοις νῦν τὸν Χριστόν. Προσάιτε δὴ³⁹ καὶ ἡμεῖς πάντες, ὦ φιλομάρτυρες καὶ φιλόχριστοι, καὶ τὰς ἀκοῆς ἀναπετάσαντες καὶ τὰ ὄμματα τῆς καρδίας ἀναπτέξαντες· δεῦτε ἀκούσατε καὶ ἴδετε ἔργα Θεοῦ ζῶντος ἀξιοπιστότατα ἐν ἀνδρὶ τετελεσμένα πιστῷ⁴⁰ καὶ καθαροῖς ταμείοις⁴¹ διανοίας⁴² διὰ τῆς μνήμης ἀποθήμενοι ἔξετε ζῶπυρον εὐχαριστίας Θεοῦ ταῦτα καὶ ἀγαπήσεως καὶ πίστεως· ποθεῖτε τὸν τρόπον οὐδ' ὅτι⁴³ τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῦ ἀγωνιστοῦ τὸν ἀντίπαλον ἰδεῖν· ἐτοιμοὶ ἐγὼ δεῖξαι.

3. Αἰκίνιος¹ οὗτος ἦν (1), ἀνήρ² τὸ τοῦ προσώπου προκαλνύμα³, διάβολος⁴ τὸν νοῦν, καθαρὸς ἄνθρωπος μόνον τὸ σῶμα καὶ⁵ τὸ φαινόμενον, ἀκάθαρτον⁶ δαιμόνιον δὲ τὸ⁷ κεκρυμμένον ἐν αὐτῷ πνεῦμα, μαρτύρατόν τι θηρίον καὶ παμμίαρον καὶ δεινότερον, οὐδὲν τοῦ⁸ ἐπὶ τῷ τῶν αἰῶνων ἀναφανησομένου⁹ τέλει τὴν κακίαν ἐλαττούμενον· ὡς γὰρ ἐκεῖνος τῶν κακῶν ἔσχατος πάντων ἀποκαλυπτόμενος¹⁰ τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας γέγραπται ὑπεροίσειν τοῖς κακοῖς, οὕτω καὶ οὗτος τῆς εἰδωλολατρίας ὁ κολοφῶν καθεστῶς, ἐπειδὴ¹¹ εἰς τοῦτον ὁ κατὰ τοῦ¹² Χριστοῦ διωγμὸς τῶν ἐλλήνων διεκινδυνεύετο καὶ ἡ τῶν εὐσεβῶν ἡδὴ βασιλεία παρήν, πάντας ὑπερβάλεσθαι¹³ τῇ τε τοῦ τρόπου δεινότητι καὶ τῇ¹⁴ ἀπανθρωπία τοὺς πρὸ αὐτοῦ πεφιλότημαι· καὶ σκοπεῖτε τὴν ἐπίνοιαν οἶα¹⁵· ἵνα γὰρ ἐκ περιουσίας αὐτῷ θεομαχεῖν ἐκγένηται, ἐλάττω μὲν λόγον τῶν πτωχότερων καὶ ταπεινότερων, ἰσχυροτάτην δὲ καὶ μαιοτάτην¹⁶ παράταξιν κατὰ τῶν ἐπισημοτέρων ποιεῖται καὶ ἐνδοξοτέρων¹⁷. Τῶν πολλῶν γὰρ ἀναιρουμένων μικρὰ ἢ οὐδὲν τοῦτο¹⁸ ἐπισημαίνειν τῷ κοινῷ, διὰ τῶν ὑπερερχόντων ἀεὶ τοῦ πλήθους εἰς πλείον ἀξιομένου¹⁹, τῶν ἐπισήμων δὲ κυπτόντων καὶ τῆς ἀσεβείας ἡττωμένων²⁰ ὄψον²¹ εἶναι καὶ τοὺς ἀσημοτέρους ὡς ὑπελάμβανεν

ἡττάσθαι· ἐν αὐτοῖς δὲ πάλιν τοῖς ἐπιδόξοις καὶ περιφανέσι μεγίστην φέτο δόξαν ἀποίσεσθαι καὶ πάντων ῥήματα κατακρατεῖν²², εἰ Θεοδώρον καὶ τῆς ἐκεῖνον περὶ τὸν Χριστόν διαθέσεως κρατήσσει. Τῷ μὲν οὖν ταύτην ἐνδομυχοῦντι τὴν φροντίδα καὶ καθ' ἑαυτόν, ποῖω ἂν τρόπῳ τὴν μεταχείρισιν μετίω, διασκοπούμενῳ ἔδοξε πρὸς ἑαυτὸν μετακαλεῖν· ἐν Νικομηθείᾳ δὲ τότε διατρέψων ἦν καὶ Ἡρακλείαν (2) τοῦτον οὐ τυραννικῶς καὶ²³ κατ' ἔξουσίαν, εὐμενῶς δὲ καὶ²⁴ κατὰ φιλίαν δῆθεν μετεπέσπετο. Οὐκ ἐλάτθανε δὲ ἄρα δόλιος ὢν· ἦν δὲ θήραν ἔκρυβεν, ἐν αὐτῇ συνελαμβάνετο καὶ ἀπατᾶν οἰόμενος ἀτεχνῶς ἐξηπατάτο· καὶ ἀπὸ τοῦ²⁵ Θεοῦ σὺλῆσαι ζητῶν, τοὺς οἰκείους ἀπόλεσε²⁶ θεοῦ· πῶς καὶ τίνα τρόπον;

4. Ἐνταῦθά μοι τὸ βαθὺ τῆς καρδίας καὶ περινενοημένον, ἐνταῦθά μοι καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην ὑπερθεωμάζειν²⁷ τοῦ ἀνδρός· οὐ γὰρ τὸ τοῦ βασιλέως πρόσσωπον ἐθαύμασεν οὐδὲ τὸ μεγαλοδύναμον τῆς ἔξουσίας οὐδὲ τὴν τυραννικὴν ἀπήρειαν²⁸ ἐλαβήθη²⁹ καὶ κατέπηξεν³⁰ πρὸς τὴν ἐν αὐτῷ δὲ μένουσαν χάριν ἀφορῶν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ τῆς βασιλείας Χριστοῦ κράτος ὡς παγκρατὲς διανοούμενος³¹, ὡς μειρακίον κατέπαιζεν εὐτελοῦς, ὡς ἐνὸς ἀνδραπόδου κατεγέλα καὶ· «Ἰνα τί μοι» φησὶν «ἵενα πρὸς τὸν βασιλέα;» μᾶλλον δὲ παρ' αὐτὸν ἦκειν ἐκεῖνον προτρέπει δὲ ἐπιστολή· «ἦ τε γὰρ χώρα τὰ πρὸς δεξιῶσιν ἐπιτηδεία, ἡ πόλις ἐτοιμῶς ἔχουσα πρὸς ὑποδοχὴν καὶ πρὸς τοῖς πᾶσιν· ἡμεῖς» φησὶν «ἐστιάτορες, φιλότιμοι καὶ λαμπροί, καὶ πάντα ἔτοιμα καὶ πάντα πρὸς ἀπόλαυσιν³² εὐτρεπῆ³³· Ἰθι τοῖνυν πρὸς τοὺς οὐχ ἦττον ποθοῦντας ὁ πᾶν ποθῶν, ἐπικόμεζε δὲ³⁴ (παρήγνα) καὶ τοὺς ἐπισημοτάτους τῶν θεῶν, ἵνα καὶ αὐτοὶ τῆς³⁵ προεούσης αὐτοῖς παρ' ἡμῶν³⁶ λάχοιεν σπονδῆς³⁷ καὶ τιμῆς. Οὕτω γὰρ καὶ³⁸ ἄλλοι πάντες τὴν αὐτῶν δύναμιν ἐπεγνῶκότες εἴξουσιν³⁹ εὐσεβεῖν⁴⁰.» Τοῦτον ἐκεῖνος⁴¹ ἀκούσας⁴² τῶν εὐαγγελίων καὶ τῷ ἐπαγγέλματι περωθεῖς καὶ διανοίας κομφότητι κεκρωθεῖς καὶ πλήρης γενόμενος ἡδονῆς ὡς ἦδη κατὰ τῶν χριστιανῶν τὸ κράτος ἀναδησάμενος καθαρῶς⁴³, ἀτίκα δὴ σὺν πλήθει πολλῶ καὶ ἀμυθῆτῳ τετραπλῆ τὴν Ποντικὴν Ἡρακλείαν φθάσει. Θεόδωρος δὲ τὰ ἐπερχόμενα αὐτῷ προορῶν, πνεῦματι γὰρ ἀληθῶς⁴⁴ ἠγγοτο τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰδὼς ὁ μέλλει ποιεῖν ἦδη καὶ ὁ μέλλει⁴⁵ παθεῖν⁴⁶, ἅμα μὲν ἠγωνία τὸ φύσει τοῦ θανάτου πικρὸν καὶ τῶν βασάνων τὸ δύσοιστον⁴⁷ ἐννοούμενος, ἅμα δὲ καὶ καταθαρσῶν⁴⁸ ἠγαλλία Χριστοῦ πεποιθῶς⁴⁹ καὶ τῇ τῶν οὐρανῶν ἐλπίδι στεφάνων⁵⁰

evocat
Theodorum,

E

qui eum
ad se
invitat.

F

²⁷ (εἰ μὴ - φωναις) om. 4. — ²⁸ δὴ οὖν hic om. 2-6. — ²⁹ Ἰθι 4. — ³⁰ φανερωτάτοις 6. — ³¹ σκότει 4. — ³² (τὸν - σώματι) om. 6. — ³³ μοι 3, 5, 6. — ³⁴ χώρον 1, 2, 3, 5. — ³⁵ om. 2, 4, 5. — ³⁶ ἀνταγωνιστον 4. — ³⁷ ἐκεῖ 4. — ³⁸ θρασυτάτος δεῖξον 4. — ³⁹ δὲ 2-6. — ⁴⁰ ταμείοις 2, 4-6. — ⁴¹ διαν. ταμείοις 3. — ⁴² οὐδ' ὅτι 4.

3. — ¹ Αἰκίνιος 4. — ² μὲν add. 4. — ³ προκαλνύμα 1. — ⁴ δὲ add. 4. — ⁵ om. 6. — ⁶ om. 6. — ⁷ δὲ δαιμόνιον τὸ corr. in ras. 3. — ⁸ τῷ 3. — ⁹ ἀναφανησομένου 1. — ¹⁰ ἀποκαμπτόμενος 4. — ¹¹ ἐπει δὲ 6. — ¹² om. 2-6. — ¹³ ὑπερβάλεσθαι 6. — ¹⁴ om. 6. — ¹⁵ om. 4. — ¹⁶ βεβαιοτάτην 5; βαιοτάτην 2. — ¹⁷ (καὶ

ἐνδ.) om. 6. — ¹⁸ om. 4, 5, 6. — ¹⁹ ἀξιομένου 4. — ²⁰ ἱσταμένου 4. — ²¹ ῥῆσιν 3. — ²² κρατεῖν 3-6. — ²³ om. 4, 5, 6. — ²⁴ om. 4. — ²⁵ om. 3. — ²⁶ ἀπολέσθαι 5.

4. — ¹ δύναμιν 3-6. — ² ἐλαβήθη 6. — ³ (ὡς π. δ.) ἀναλογισάμενος 3-6. — ⁴ πρὸς ἀπ. πάντα 4. — ⁵ εὐτρεπῆ 5. — ⁶ om. 3. — ⁷ om. 2. — ⁸ (παρ' ἡμ.) om. 6. — ⁹ σπονδῆς 4, 5, 6. — ¹⁰ om. 4, 5, 6. — ¹¹ ἔξουσιν 2, 3, 6. — ¹² προσκυνεῖν 6. — ¹³ ὁ Αἰκίνιος 6. — ¹⁴ (ἀκ. ἐκ.) 3, 4. — ¹⁵ (ὡς ἦδη - καθαρῶς) in marg. 6. — ¹⁶ ἀληθείας 2. — ¹⁷ (ποιεῖν - μέλλει) om. 6. — ¹⁸ καὶ εἰδὼς add. 1, 2, 3. — ¹⁹ δύστινόν 6. — ²⁰ βασάνων 6. — ²¹ πεποιθῆ 6. — ²² (στεφ. ἐλπ.) 2, 4, 5, 6.

(1) Passionem pseudo-Augari, BHG.1750, sequitur Nicetas.— (2) Heracleam Ponticam nunc Eregli, intellegit hagiographus, infra c. 4. Cf. RAMSAY, *The Cities and Bishops of Phrygia*, p. 450. ἐλπίδι

Theodorus visione confortatus

A ἔλπίδι μετεωροόμενος: ταπεινῶν γούν ἑαυτὸν ὄμως καὶ τὴν ὑψηλὴν εἰς ἐπικουρίαν ἐπικαλούμενος δεξιὰν κατέδαρθεν οὕτω σύνδακρυς μεμεριμνημένη καὶ ἐναγωνίῳ ψυχῇ 23. Εἶτα θεωρίας 24 ὄσα περιστάσεις αὐτὸν ὄρα μὲν τὸ στέγος ὑψῆ 25 κατέμενε δλον ἀδρώως ἀποσκευασθέν, ὡσεὶ πηρὸς δὲ βολίδας οὐρανὸν ἐπ' αὐτὸν ἐστόσας· καὶ φωνῇ δι' αὐτῶν συνεξηγεῖτο 26. «Θάρσει, Θεόδωρε,» λέγουσα, «μετὰ σοῦ γάρ εἰμι.» Εὐθέως οὖν ὁ μακάριος ἀναστάς ὁμοῦ τε τὸν ἕπνον ἐκτινάξας 27 καὶ τὴν ἀγωνίαν, θάρσους τε 28 διὰ τῆς εὐαγγελίας καὶ ἀγαλλιάματος πλησθείς, εἰς δάκρυα χαρᾶς πλήρη καὶ κατανύξους ἐμπύπτει χρηστῆς· τῆς πατρικῆς γὰρ ἀγαθότητος ὁμοίως ἢ ἐγγνώμον ἐπαισθανομένη ψυχῇ εἰς γλυκεῖαν ἐτοιμίαν καταφέρεται 29 κατάνυσιν. Προσευξάμενος 30 τοῖνυν τῆς συνηθείας ἐμμελέστερον 31 καὶ ἐπιπονώτερον καὶ τὸν ἀνυπέβλητον ἔλεον καὶ τὴν ἀπόρρομαχον ἐπικαλεσάμενος ἐκτενῶς 32 δεξιάν, εἶτα νηφάλιος καὶ τὴν ὄψιν ἀγαθῶνα καὶ τὸ πρόσωπον φαιδρόνας καὶ λαμπροῖς μὲν ἱματίοις εὐσηχημένους κατακοσμηθείς, ἵππον δὲ ἀγλαόμορφον καὶ ἀγέρωχον ἐπιβάς, οὕτω πρὸς ἑπαιτήν ἐξῆγει τῷ βασιλεῖ.

Licinio occurrit.

5. Ἀσπασάμενοι δὲ φιλοφρόνους καὶ ἀλλήλοισι 1 τὰ εἰκότα προσαγορεύσαντες, κατὰ τὸ 2 μέσον τῆς πόλεως εἰσήλασαν· αἱ ἄλλαι 3 κατεστεφάνωντο, τὸ βασίλειον ἠτοιμαστο, τὸ δάπεδον ἔστρωτο καὶ ἡ κλισία 4 μύθος ἐνοδίαστο· ἐφ' ἧς ἦδη 5 βῆμα λαμπρὸν ἐπήρτο 6 καὶ καθέδραι λαμπραὶ καὶ κλίβαι χροσαὶ καὶ θρόνος ἔστη 7 βασιλικός· καὶ πάντα σκευῆ χρυσαὶ καὶ πάντα τῆς βασιλείας τὰ παράσημα περίεξ καὶ πάντα μεγαλοπρεπῶς παρεσκευάστο καὶ βασιλικῶς· οἱ ὑπηρετούμενοι περὶ τὴν κατ' αὐτὸν 8 λειτουργίαν ἔκπστοι διατεπόντητο· οἱ δορυφόροι κατὰ τὴν αὐτῶν τάξιν ἄπαντες παρίσταντο· ὁ δῆμος τὰς ἐδηφμίαις ἐπεκρότει 9· οἱ φίλοι κατὰ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ πᾶς τις τῷ Λικινίῳ συνέδρους ἦν· καὶ πρὸ πάντων Θεόδωρος, δι' ὃν καὶ 10 ὁ κλώνος ὅλος ἐκείνος 11 καὶ ἡ σκηνὴ δεδραματούρητο 12. Τί οὖν; σιγὴ τὸ ἐντεῦθεν διὰ τοῦ κήρυκος παρήγγελο τὸ 13. Ὁ βασιλεὺς δὲ 14 «Ὡς ἀγαθὴ πόλις 14 ἢ πόλις» ἔλεγεν «αὕτη (δημηγορῶν) ἀγαθοῦ γὰρ ἐδημοικηκία τοῦ πολιτοῦ εἰκότως ἀγαθὴ καὶ αὕτη· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐκείνος 15 ὁ μέγιστος Ἡρακλῆς 16 ἔγτανθοῖ πόλιν οἰκοδομῆν καὶ 17 τῷ ἰδίῳ ταύτην 12 ὄνοματι ἐδοκίμασεν ἐπικαλεῖν, εἰ μὴ καὶ ἄερος κράσεως καὶ τόπον θέσεως πρὸς τε τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἀφθονίαν 18 πρὸς τε τὴν ἀποτροπὴν τῶν πολεμίων καὶ πρὸς γῆν καὶ θάλασσαν ἐπιτηδείως ἔχουσαν εἶδε· συνεῖδεν δὲ τάχα καὶ τῶν ἐς ὕστερον οἰκητόρων τὴν ἐυγένειαν· διὸ καὶ ἀσφαλεστάτους ὑδραγωγοῖς καὶ οἰκοδομήμασι στεροοῖς 19 καὶ λιμένι καλῷ καὶ τείχει καρτερῷ 20 καὶ θεάτρῳ τερπινῷ 21 καὶ πᾶσιν ἔργοις καλοῖς τότε μὲν θεμελιῶν, ἐξ ἐκείνου δὲ 22 μέχρι τοῦ δεῦρο πλουτίζων καὶ φιλοφρο-

quam laudibus ornat imperator.

νοόμενος τὴν αὐτοῦ πόλιν οὐ διαλιμπάνει. Τὸ κάλλιστον δὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐπιφανέστατον ὁ πάγκαλος οὗτος νεώτερος καὶ θαυμαστός, ὁ ὠραῖος τὸ εἶδος 23, ὠραῖος τὴν ψυχῇ, ὁ περιδέξιος τοῦ σώματος τὴν ἀλκίῃν, περιδέξιος πολὺ μᾶλλον τὴν πυκνότητα τῆς διανοίας, ὁ ἀγαθοφῆς Θεόδωρος, ὅσπερ ἐξ ἐκείνου καὶ οὗτος δῶρον τῷ τόπῳ δεδομένος περιφανές πάντα τῇ αὐτοῦ ἀγλαΐᾳ καὶ κάλλοσι καλλοπιζει τῆς πόλεως τὰ προτερήματα· ὃς ἄρτι μὲν νεῶνος τοῦ σώματος τὴν ἀλκίῃν 24, εἰ καὶ τὸ φρόνημα κέκτηται 25 πρεσβυτικὸν κομιδῆ, διὰ τὴν ἐκ φύσεως παρεπομένην αὐτῷ ἁωμαλεότητα καὶ ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς ἄξιος κέκοιται στρατηγῆν· ἐγὼ δὲ πέποιθα τοῖς θεοῖς ὡς, εἰ 26 ἐννοικῶς πρὸς αὐτοὺς διατεθείη, καὶ πρὸς τὴν ἀνεύθυνον ταύτην αὐτὸν ἀρχὴν ἀναβιβάσαιεν τῆς βασιλείας· καὶ γὰρ οὐ μᾶτην οἶμαι τοῦτο προσέθεσαν τηλικαύτην ἀρετὴν τε καὶ κάλλοσιν· φιλοῦσι γὰρ οἱ 27 θεοὶ τὰ καλὰ καὶ τοῖς αὐτῶν μάλιστα ζηλωταῖς χαρίζονται τὰ καλὰ· μισοῦσι δὲ αἰετὰ κακὰ καὶ τοῖς παραζηλοῦσιν αὐτούς 28 ἀποδίδουσι 29 κακὰ. Τί φης, ὦ καλὲ Θεόδωρε; οὕτω καὶ σοὶ ταῦτα συνδοκοῦν; καὶ εἰ οὕτως ἔδοξε, πρῶτον τοῖς ἐνεργεταῖς ἀποδώμεν τὴν ὀφειλὴν καὶ θυσίας τιμῶμεν τοὺς τετιμηκότας· καὶ οὕτως ἐπ' ἄλλα 30 ὅσα δεῖ ποιησώμεθα τὴν σπουδῆν.»

6. Τί οὖν ὁ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης καὶ στρατηλάτης; οὐκ ἀσήμερόν τὴν ἰδίαν ἀνακαλύπτει γνώμην κατὰ τοὺς πολλοὺς οὐδὲ τὴν αὐτοῦ παραντὰ δημοσιεῖει πίστιν· ὡς σοφὸς δὲ κατὰ μέρος τὴν βουλήν ταμιευόμενος ἐκ περιουσίας τὴν αἰσχύνην τῷ ἀντιδίκῳ περινοεῖ· τρία γὰρ ἅμα τὰ κρείτιστα μὴ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐννοηθῆναι 1 ῥοπή· καὶ ἵνα τοῖς θεοῖς μὲν ὕβριν ἐξαισίαν καὶ συντριβὴν, τῷ σεβομένῳ δὲ τοῦτους αἰσχύνην ὑπέρογκον 2 καὶ ἀτιμίαν, ἑαυτῷ δὲ μαρτύριον ὑπερφανεστάτον 3 καὶ θεομακαριστότατον περιποιήσεται. «Δός μοι,» φησὶν, «ὦ βασιλεῦ, ὅδε τοὺς τῶν θεῶν τιμωτάτους, οὓς τῷ ἐμῷ κοιτῶνι προσαγαγῶν θυμιάμασι τε καὶ μύθοις ὡς θέμις ἐξεμμενισάμενος, οὕτω σοὶ προσάξω τοῦτους καὶ παρησῖα τὴν δέουσαν ἀφοσιώσασμαι θυσίαν.» Ἡρῆσεν οὕτως τῷ βασιλεῖ 4 τῷ τε δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ· καὶ γὰρ ἄνωθεν προδισεκνεάζετο 5 τὸ δρᾶμα· τοῖνυν τὰ τιμαλφέστατα τῶν ἀγαλμάτων λαβῶν καὶ οἰκοι γενόμενος, ὃ συνετώτατε 6 πάντων μαρτύρων καὶ θαυμασιώτατε, οὐ τὸ τοῦ εἶδους διετράτης σεμνόν, οὐ πρὸς τὴν ἐδ-πρέπειαν τῆς αὐτῶν ὑπεστάλης μορφῆς οὐδὲ τὴν ὕλην ἢ τιμίαν ἢ ἄξιαν ἡγήσω φειδοῦς, πᾶσαν ὕλην ὁμότιμον ὡς ἄψοχον οὖσαν πᾶσαν 6 καὶ 7 ἀναίσθητον 8 ὁμοίως ὁρῶν, ἐγχειρίδιον δὲ λαβῶν καὶ ὡσπερ δρυμὸν ξύλων κατακόπτων ἢ ὡς πέτραν λατομῶν ἢ καθάπερ ἄρτον διαθρόπτων ἐπεμέρισας τοῖς πτωχοῖς· τίς οὕτως ἐξ αἰῶνος ἐν τοῖς ἀθέοις θεοῖς τὸν τοῦ Θεοῦ κατέπανσε θυμὸν;

LAUDATIO AUCT. NICETA Theodorum blanditiis sollicitat

ad sacrificandum.

Sanctus autem

deorum simulacra domum allata

F

23 ψυχῆς 5.— 24 θεωρίας 3.— 25 ἔνθα 2; ἐφ' ὃ 3.— 26 ἐξηγεῖτο 4, 5, 6.— 27 ἐκτινάξας 5.— 28 δὲ 5, 6.— 29 φέρεται 5, 6.— 30 εὐξάμενος 2, 6.— 31 τε add. 2-6.— 32 om. 6.

5.— 1 ἀλλήλοισι 2-6.— 2 om. 6.— 3 ἀγναι 2-6.— 4 ἢ σκηνῇ add. in marg. 4.— 5 καὶ add. 6.— 6 κατεπήστο 6.— 7 ἔστι 1, 5.— 8 αὐτοῦ 1.— 9 ἀπεκρότει 3, 4, 5.— 10 om. 6.— 11 om. 6.— 12 δεδραματούρητο 6.— 13 παρήγγελο 6.— 14 om. 6.— 15 om. 3; ἀγαθῇ-ἐκείνος in marg. sup. corr. 6.— 16 ἐκείνος

add. 3.— 17 om. 6.— 18 (πρὸς-ἀφθονίαν) in marg. corr. 6.— 19 στεροοῖς 1; (καὶ οἰκ. στ.) in marg. corr. 6.— 20 κρατερῷ 4.— 21 (κ. θ. τ.) om. 4, 6.— 22 corr. supra lin. 6; καὶ add. 3.— 23 ὅ add. 5, 6.— 24 ἀγμῆν 4; ἀγμῆν 6.— 25 om. 1.— 26 ὡσεὶ 3, 5.— 27 om. 2, 4, 5, 6.— 28 αὐτοῖς 2.— 29 κακὰ καὶ τοῖς ἀπειθοῦσι χαρίζονται τὰ 6.— 30 ἐφ' ἕτερα 2-6.

6.— 1 ἐννοήθη 4, 5, 6.— 2 om. 6.— 3 supra lin. corr. 6.— 4 καὶ add. 6.— 5 διεκνεάζετο el in marg. καὶ διεκνεάζετο 2.— 6 om. 4, 6.— 7 om. 6.— 8 om. 4.

τίς

LAUDATIO
AUCT.
NICETA
Psalm.
73, 14.

confringit
et paupe-
ribus
distribuit.

A Licinio
accersitus

B

facinus
confjletur.

C
Eccles.
9, 4.

τίς οὕτως ἐδόξασε κύριον ; τίς οὕτως κατήσχυ-
νε τὸν ἐχθρόν ; ὃ τοῦ θαύματος συντριῖναι μὲν
τὴν τοῦ δράκοντος κεφαλὴν καὶ ταύτην βρώμα
λαοῖς τοῖς Αἰθίοφι δοῦναι πρὸς τὸν Θεὸν ἔμνη-
ται, οὐστίνας δὴ⁹ διὰ τοὺς Αἰθίοπας καὶ ὄν-
τινα τὸν δράκοντα τοῦτον ὑποληπτέον · οἶμαι
δὲ τὸν ἄρχοντα τοῦ κόσμου τῆς τυραννικῆς ἐκ-
τετιμῆμενον ἀρχῆς καὶ συντετριμμένον διὰ τοῦ
Χριστοῦ¹⁰ ἐπίγραμμα τοῖς δαίμοσι πᾶσι καὶ
οἰνοῖ τινα τροφήν νοστήν τοῖς τῶν ἀνθρώπων
ἀσεβαστάτοις ἐκδοδῶσθαι · σὺ δὲ τῆς Ἀρτέ-
μιδος συντριῖναι τὴν κεφαλὴν, ἵνα κἂν τούτῳ
δοξάσῃς Χριστῶν, ἔδωκας αὐτῇ¹¹ βρώμα λαοῖς
τοῖς πένησιν.

7. Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν¹ ; μὴ γένοιτο τὸ δῶμα
τῷ βασιλεῖ · τῆ ἐξῆς² εἰσκαλεῖται Θεόδωρος ·
ἐρωτάται, εἰ ταῦτα τοῦτον γέγονε τὸν τρόπον.
Τί δαὶ ἐκεῖνος ; οὐκ ἀπέφυγε τὴν κρίσιν οὐδὲ
τίθεται μὲν τῷ γενομένῳ μετὰ φόβον δέ, οὐδὲ
ἀνδρείως μὲν ὄρον χωρὶς δέ³, ἀλλὰ καὶ τὴν
δύναμιν ἐπομωσάμενος τοῦ Χριστοῦ τοσοῦτον
τὴν ἀλήθειαν αὐτὸν ἐδεήσεν ἀτηρηθῆναι⁴ · καὶ οὐ
τὸ πρᾶγμα κατέθετο ψιλὸν ἀλλ' ἅμα προσετίθει
καὶ λογισμὸν οὐκ ἀλόγως λέγων · « Ὁ βασιλεῦ,
οὐδὲ μάτην τοῦτο πεποίηκα καὶ εἰκῆ, εἰδὼς δὲ
ὅς οὐχ οἷός τέ εἰμι λόγιος τὴν ἀδράκειαν τῶν
χρυσῶν ἐπιδειξά σοι θεῶν δεινῶς ταῖς ἀλόγοις
προλήψεσι προεπιλημένῳ, προλαβὼν ἔθλασα
τοῦτους, ἵνα τοῖς ἔργοις ἀποδείξω ὃ διὰ λόγον
πεῖθαι οὐκ εἶχον, καὶ ἵνα γινῶς, ὡς ἐχέφρων ἀνὴρ
καὶ τὰ πάντα⁵ λόγιος καὶ συνετός· ὅτι τὸ εἰναι
βοηθεῖν οὐ δύναμιον οὐδ' ἄλλῳ τῷ βοηθῆσαι
ποτε καὶ τὸ ἀνθρωπίναις ἐπινοίαις ἢ⁶ χερσὶ κα-
τασκευαζόμενον καὶ⁷ λυόμενον μάταιον ἂν εἴη
καὶ ἀληθὺς οὐ θεός· τοῦτον γε εἵκεν καλὰ προ-
νοούμενος οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου Θεοῦ ζῶντος
ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων καὶ ἐπέεθ τῆς ἑμῶν⁸
δὲ φιλότητος τοῦτο καὶ τῆς ἀληθινῆς σωτηρίας
εἰργασάμην. Εἰ γὰρ ἐβελήσεις⁹ λοιπὸν ἐπιστή-
σαι τὸν νοῦν καὶ τῆς πεπλανημένης¹⁰ ἀνασφάλαι
συνηθείας καὶ τὸν οὐρανοῦ μὲν καὶ¹¹ γῆς καὶ θα-
λάσσης ἐπιγινῶναι καὶ σεβασθῆναι ποιητῆν, κα-
ταγινῶναι δὲ τῶν ἀφύχων καὶ χειροποιήτων ὡς
καὶ νῦν καὶ κώνωπος¹² χερσῶν κατὰ τὴν
φύσιν ὄντων, εἶπερ καὶ πᾶν ἔμψυχον ἢ ζῶν τοῦ
μὴ ζῶντος ἂν εἴη καὶ τοῦ ἀφύχου τιμιώτερον,
ὥσπερ καὶ ἀγαθὸς κώνω ὁ ζῶν κατὰ τὴν ἡμε-
τέραν γραφὴν ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν τεθνηκότα ·
εἶπερ οὖν ταῦτα τῆ διανοίᾳ λελογισμένως δια-
κρίνας τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν ἐπιγινῶναι βουλη-
θείης γνώση τότε σαφῶς, ὡς ἄξιά σοι πιστοῦ
φίλου καὶ ἀληθινοῦ κατεπραξάμην · καὶ διὰ
ταῦτά μοι πολλῶ νῦν μᾶλλον ἢ πρόην χαριέσ-
τερον τὰ πρὸς φίλον χεῖρ¹³ ὡς αἰτίῳ σοι
θεογνωσίας ἀκραιφνοῦς γεγεννημένῳ, ἧς οὐδὲν τι-
μιώτερον οὐτε ἐπερασιώτερον¹⁴ τοῖς γε νοῦν
ἔχουσιν · ἐὰν¹⁵ δὲ τῆ αὐτῆ¹⁶ ματαιότητι κατεχό-
μενος τῶν λογισμῶν θρηγῆς μὲν καὶ ἀποδοσ-

πετῆς ἐπέεθ τῶν ἐξαπολομένων¹⁷ ἐκείνων φευ-
δωνύμων θεῶν, ὀργίξῃ δὲ πικρῶς οὕτως καὶ
τούτων βούλει δίκας ἡμᾶς ἀπαιτεῖν, κατεγέλα-
σα μὲν¹⁸ τῆ προτεροῦ τῆς ἐντελείας ἐκείνων,
τά τε σκέλη τῆ σφόδρα καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὰς
καταβλῶν, καταγελάσομαι δὲ τῆς μᾶλλον ἀναισ-
θησίας¹⁹ τῆς ὑμετέρας, εἶπερ ἔμψυχοι ὄντες καὶ
λόγῳ δοκοῦντες τετιμῆσθαι ἐκδικεῖν ἀνέχεσ-
θε ἀναισθητα ξόανα καὶ κοῦρά · ἔτι δὲ²⁰ πλέον
τῆς ἀνοίας ἡμᾶς²¹ ἢ ἀσεβείας καταγνώσομαι,
εἴ γε βασάνους ἡμῶν καὶ τιμωρίας καὶ θάνατον
ἐπάγοντες λυπεῖν νομίζετε, οἷς κρατεῖν ἡμῶν
οἴεσθε, διὰ τοῦτον αὐτοὶ μὴ ἡττώμενοι καὶ
ἀπολλύμενοι, ἡμᾶς δὲ νικητὰς στεφανοφοροῦν-
τας²² εἰς οὐρανόθεν παραπέμποντες τῷ Χριστῷ. »

8. Τοῦτον ὁ Λικίνιος¹ ἀκηκοὺς² τῶν φωνῶν,
ἐπλήρη τὴν ἀκοήν, ἐπλήρη τὴν ψυχὴν καὶ
ἐνεβροντήθη τὴν καρδίαν · σκότος αὐτοῦ τὸν
νοῦν καὶ ἱλιγγος εἰλήφει, καὶ τῷ παραδόξῳ³
τοῦ δράματος καὶ τῷ ἀδοκίμῳ τοῦ τολμήματος⁴,
καὶ δὴ καὶ τῷ ὑπερφρονεῖ τῆς τοῦ ἀνόρου παρη-
σίας ἐξεστῶς ὄλος · καὶ ποτὲ μὲν τοὺς μηροὺς
ποτὲ δὲ τὸ πρόσωπον ἐκατέρωθεν πλήττων χερσὶ
συχνῶς τε διανιστάμενος καὶ ἀτακτα λογιζό-
μενος⁵ καὶ ἐπ' ἐδάφους⁶ ἀθῆς διατόμενος καὶ⁷
καθεζόμενος ἀλόλων, ἐσφάδαζεν, ἡμᾶτο σφο-
δρῶς, καὶ πῆ μὲν ἀνάθροισι λυγμοῖς καὶ στονα-
χαῖς πῆ δὲ καὶ ἐλευνολογούμενος⁸ ὀνομαστὶ τοὺς
οἰκέλους ἀπωλοφύρετο θεοῦς · « Ἀρτεμι, » εἶπε⁹,
« θεὰ κωδίστη, ἰοχέαιρα¹⁰, πῶς ἐάλως μαιφό-
νῳ χεῖρ¹¹ ; πῶς συνετριβῆς παλάμη δυσμενοῦς ;
ὃ ὃ πῶς παρελογίσαστο, πῶς μὴ φρένας παρ-
εἶλεν ἀνθρωποῦς γόνυς, οἱ οἱ καὶ τῶν ἐμῶν ἐξεῖλε
χεῖρῶν τὸ σεβάσιμον ἄγαλμα, τὸ κρατάωμα τῆς
βασιλείας τῆς ἐμῆς ; ἐμὸν τὸ πταίσμα, ἐμὸν τὸ
ἀφρόνημα τῆς διανοίας, ὅτι τῷ δεινῷ¹² ἀνδρὶ
τούτῳ τῷ ἀτηρῆι τῷ καταράτῳ τὴν ἐμὴν κατε-
πίστευσα ψυχὴν · ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ κατακαυχῆ-
σεται οὐδὲ χαιρήσει γε οὕτω μὴν κατορησά-
μενος · αὐτίκα δὲ δίκας ἀξίας τῆς θεομαχίας
τίσει. » Τοιαῦτα καὶ πολλῶ τούτων ἐβόα ἀτο-
πώτερα · μόλις δὲ ποτε μικρὸν τοῦ πάθους
ἀνενεγκὼν καὶ τὴν ὀλεθροφόρον τῆς αὐτοῦ δια-
νοίας ἀνατιναζόμενος φρεῖτραν, πᾶν σκεδὸς
θανάτου κατὰ τοῦ ἐμπειριχέμου δόξαντος ἡρό-
τιζεν · πρῶτον μὲν οὖν ἀποδοθῆναι καὶ ἐκ τεσ-
σάρων προστάττει τανυθῆναι¹³ · βουνεύρους
δὲ τὸν τε νῶτον αὐτῷ¹⁴ καὶ τὴν κοιλίαν ἐπὶ
πλεῖστον¹⁵ πικρῶς κατακισιάμενος, ὅτε¹⁶ τού-
των ἅλις ἔδοξεν ἔχειν τῶν τιμορῶν, μολιβδί-
ναις σφαῖραις τὸν τέροντα τοῦτον σφοδρῶς
ἐκέλευσε¹⁷ κατεαῆναι · εἰτα σιδηροῖς ὄνυξ¹⁸ τὰς
σάρκας ἀναρησάμενος κατέβησεν · καὶ οὐ τοῦ-
το μόνον ἀλλὰ καὶ λαμπράι πυρὸς τὰ τραύματα
κατέπλεξε · καὶ οὐδὲ τοῦτο μόνον¹⁹ ἀλλὰ καὶ
ἄξινάτοις ὀστράκοις ἀνατρίβων τὰ τραύματα
δοιμντάτας αὐτῷ προσάγειν ὀδύνας²⁰ ἐπελάμ-
βανεν · καὶ οὕτως ἡμιθανῆ τῆ φροῦρᾷ παραπε-

Imperator
indignatus

E

flagris,
ungulis,
facibus,

⁹ διὰ 5. — ¹⁰ διὰ Χριστὸν 4, 5 ; δ. Χριστοῦ 3. —
¹¹ αὐτὸν 5.
7. — ¹ (τ. ἐνθ.) εὐθὺς 2-5. — ² (τ. ἐ.) οἱ. 2-5. — ³ ὄρ-
κον δὲ X. 4. — ⁴ ἐδ. ἀπ. αὐτὸν 4, 5. — ⁵ (τ. π.) οἱ. 4, 5.
— ⁶ καὶ 4, 5. — ⁷ ἢ 4, 5. — ⁸ ἡμῶν 4. — ⁹ ἐβελήσεις 4.
— ¹⁰ περιπεπλανημένης 4, 5. — ¹¹ οἱ. 5. — ¹² κών-
ωπος 5. — ¹³ χαιρῆ 5 ; χ////οήση 1 ; (καταγινῶναι
- Χρ.) οἱ. 4. — ¹⁴ (οἷτε ἐπ.) οἱ. 5. — ¹⁵ ἂν 5. —
¹⁶ αὐτοῦ 4. — ¹⁷ ἐξαπολομένων 5 ; ἐξαπολο//μένων
2. — ¹⁸ κατεγέλασμεν 1. — ¹⁹ τῆς ἀν. μᾶλλον 4, 5.

— ²⁰ (ἔτι δὲ) ἔτε 4. — ²¹ ἑμῶν 4, 5. — ²² στεφανοφο-
ροῦντας 2.
8. — ¹ Λικίνιος 4. — ² ἀκούσας 3. — ³ τοῦ παρα-
δόξου 4. — ⁴ (τ. τ.) τολμήματι 5. — ⁵ λυγίζόμενος 1.
— ⁶ ἐπ' ἐδάφους 5. — ⁷ (διατόμενος καὶ) οἱ. 2-5. —
⁸ ἐλευνολογίας 4, 5 ; καὶ κραττιόμενος add. 1. — ⁹ καὶ
add. 2-5. — ¹⁰ ἰοχέαιρα 4. — ¹¹ οἱ. 3. — ¹² τανυθῆ-
ναι 4. — ¹³ αὐτοῦ 6. — ¹⁴ πλεῖστον 4. — ¹⁵ οἷτε 2.
— ¹⁶ οἱ. 2, 3. — ¹⁷ (ἀλλὰ καὶ - μόνον) οἱ. 1, 3. —
¹⁸ ὄδύνας 2.

-φάμενος

A **φράμενος**, τοὺς αὐτοῦ πόδας¹⁹ κεντήμασιν ἐνετέ-
 ρεν· αἰσιτος τοῖνον ἐπὶ πέντε μεμενηκῶς ἡμέραις
 τῷ ἡτοιασμένῳ μετὰ ταῦτα προσηλοῦται σταν-
 ρῶ· ἔδει γὰρ αὐτὸν ταῖς εἰρημέναις αἰκίαις
 μέτοχον πάντων γενόμενον τῶν ἀθλοφόρων, μάλ-
 λον δὲ καὶ πάντας σχεδὸν ὑπερβαλλόμενον²⁰
 διὰ τοῦ στανροῦ τοῖς δεσποτικῶς παθήμασι
 κοινωνεῖν. Ἰνα δὲ καὶ²¹ τὰ ὑστερήματα τῶν τοῦ
 Χριστοῦ θλίψεων ἐν τῇ αὐτοῦ καὶ οὗτος διανέ-
 χη²² σαρκί, οὐ χεῖρας μόνον καὶ πόδας, καθ' ὃ
 θέμις τοῖς στανρονμένοις, προσηλοῦται, ἀλλὰ
 καὶ σιδηρῶ περόνῃ καὶ ὀξυτάτῃ²³ τὸ παιδογόν-
 ον μέλος κάτωθεν ἕως ἄνω διαπεριεται· ἀλλὰ
 καὶ τοὺς διδόμενος τοῖς τῶν ξίφων²⁴ ἐγκαρσίως
 διατέμνεται χαράγμασιν²⁵, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφ-
 θαλμούς κατατοξεύεται²⁶, καὶ τὸ δεινότερον ἐπι²⁷,
 σὺν τοῖς οὐατοῖς ἐξανασπάται²⁸ κόρας.

qui omnia
 patienter
 tolerat

B **9.** Τηλικαῦται ὁ μακαριώτατος πληγαῖς καὶ
 οὔτω δειναῖς καὶ οὔτω πικραῖς καὶ οὔτω συγ-
 ραῖς¹ περιπαρεῖς ἕμενον οὔτως ἡσυχῇ πρὸς
 τοὺς πόρους ἐγκαρτερῶν ὥσπερ ξύλον κατατε-
 τριμμένον² ἢ σεσαθρωμένον χιτῶνα καὶ πάν-
 τοθεν διερωγῶτα· οὕτως εἶχε τὸ σῶμα μὲν
 ἀπηρωγμένον ἐν τῷ στανρῷ καὶ τῷ οικείῳ παντα-
 χθον³ αἵματι κατασταλάζομενον⁴, ἡ δὲ καρ-
 δία αὐτοῦ πάντα τὸν ὀρόμενον καὶ τὸν νοοῦ-
 μενον δὲ⁵ κῶμον ὑπερβάσα καὶ ἐν συντριβῇ
 πνεύματος διὰ καθαρᾶς θεωρίας⁶ καὶ πίστεως
 πρὸς τὸν αὐτῆς δεσπότην εἰσελλούσα καὶ τῷ
 τοῦ ἐλέους οἰκτιρισμῶς⁷ ἐντοχούσα Θεῷ τοιοῖσι-
 δε⁸ λόγοις τῆν ὑπεράπειρον εὐσπλαγχνίαν
 ἐδυσώπει· «⁹ Ω δὴ κῆριε Σαβαώθ, κῆριε τῶν
 δυνάμεων, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ἀντιλήπτωρ μου
 εἶ· διὰ τί μου ἐπελάθου; καὶ ἵνα τί σκυθρωπά-
 ζον πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
 Οὐχὶ σὺ, κῆριε, πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐχηρημάτισάς
 μοι λέγων, ὅτι μετὰ σοῦ εἰμί; καὶ νῦν ἵνα
 τί, κῆριε, ἀφέστηκας μακρόθεν; ὑπερορῆς ἐν
 εὐκαίρειαις, ἐν θλίψεσιν ἐπίβλεπον, κῆριε·
 πρόσσχε, κῆριε· ἄνοιξον, κῆριε, τοὺς ὀφθαλμούς
 σου, καὶ ἴδε, ὡς ἐλυμήνατό με ὁ ἐχθρὸς ὡς ὄξ
 ἐκ ὄσμῃ καὶ ὡς μονίς ἄγριος κατενεμήσατό
 με· ὡς ῥάκος¹⁰ πεπαλιωμένον, ὡς ἱμάτιον σε-
 σιπῆς, οὔτω διέσχισεν, οὔτως ἤχρησέ μου¹¹ τοῦ
 σώματος τὴν περιβολήν. Μνήσθητι, κῆριε¹²,
 ὡς ἄμωμον ἐπλάσας με, ὅλον ἄρτιον ἡγίη¹³ τε
 καὶ εὐπρεπῆ· καὶ νῦν ἰδοὺ ἄνθρωπος ἀσεβεῖς οἰα-
 θῆρες ὡμῶς ἐπιθέμενοι ἐσπάράζαν με, κατέ-
 τεμόν με, κατέφαγόν με· ἐκάλωφέν με σκότος·
 μνήσθητι τῶν οἰκτιρισμῶν σου καὶ τοῦ ἐλέους σου·
 ἁμαρτίας δὲ¹⁴ νεότητός μου καὶ ἀγνοίας¹⁵ μου
 μὴ μνησθῆς, κῆριε ὁ Θεὸς μου· δεῖξόν μοι τὸ
 ἔλεός σου καὶ τὸ σωτήριόν σου δώρησαι¹⁶·
 καὶ μὴ ἐπιχαραίησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι
 ἀδίκως καὶ μὴ εἰποῖσαν· κατεπλόμεν αὐτόν.¹⁷ Ἀλ-
 λά σὺ, κῆριε ὁ Θεὸς μου¹⁷, βοήθησόν μοι καὶ σω-
 σόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου· καὶ γνῶτωσαν, ὅτι¹⁸

Deumque
 invocat.
 Psalm.
 41, 10.
 Psalm.
 10, 1.
 Psalm.
 79, 14.
 Psalm.
 24, 6-7.
 Psalm.
 34, 25;
 108, 26-27.

χείρ σου αὐτὴ καὶ σὺ, κῆριε, ἐποίησας αὐτήν·
 πλην ἐγὼ¹⁹ ἔματόν ἀφήκα, εἰς χεῖράς σου τὸ
 πνεῦμα²⁰ παρατίθειμαι²¹· ἡ ψυχὴ μου ἐν ταῖς
 χερσὶ σου διὰ παντός, καὶ τὸ διερωγός τοῦτο
 σωματίον ἐνώπιόν σου· γενηθήτω μοι κατὰ τὸ
 θέλημά σου.»

LAUDATIO
 AUCT.
 NICETA
 Psalm.
 118, 109.

10. Ἐπειν καὶ ὥσπερ ὑπὸ βαθεῖ¹ καταχε-
 θεῖς — ἦν γὰρ κατάκοπος ὅλος, μυρίαὶ αἰκίσιν² ὁ
 καρτερικώτατος πεπληγῶς, — λοιπὸν ἐνομιζέτο
 τεθνᾶναι. Τί οὖν ὁ Κύριος; ἄρα³ ἐπελάθετο τῆς
 τοῦ πένητος αὐτοῦ κραυγῆς, ἢ ἐπήκουσε⁴ μὲν,
 οὐ ταχέως δέ; ἢ εὐθέως μὲν, ἦντιν δέ; ἢ κατὰ
 τὴν αὐτοῦ προσδοκίαν ἀντελάβετο ἢ μόνον καθ'
 ὅσον ἤλπισε παρέσχετο; οὐ μενοῦν· ἀλλ' ἴδω-
 μεν⁵ καὶ δοξάσωμεν τοῦ δεσπότην τὴν μεγαλο-
 πρέπειαν τοῦ ποιούντος πάντα καὶ μετασκευά-
 ζοντος ἐπὶ τὸ βέλτιον, τοῦ ἐκτρέποντος κατὰ τὸν
 ἱερὸν λόγιον⁶ εἰς τὸ πρῶτ' αἰὶν καὶ ἡμέραν εἰς
 νύκτα· συσκοτάζοντος, τοῦ ποιούντος⁷ ἐκ πε-
 ρισσοῦ⁸ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν· δὲ καὶ τῆς
 τοῦ μεγαλομάγνητος ἀνοήσιας βοῆς καὶ σπλάγ-
 χνοῖς ἐπ' αὐτὸν πατρικοῖς κινήσει, ἐπειδὴ ἐσ-
 πέρα ἦν ἡδὴ βαθεῖα καὶ⁹ τοῦτον οἱ¹⁰ ἐκκεντοῦν-
 τες τελῶς ἐκαπεῦσαι νομίσαντες ἀφῆκαν, τότε
 παρὸν ὁ Κύριος ἄνωθεν ὑπερησπίσατο τοῦ
 ἰδίου στρατιώτου· καὶ ἀποστέλλει μὲν βοή-
 θειαν ἐξ οὐρανοῦ ἁγίου αὐτοῦ· ἐκ τῆς ῥοητῆς
 δὲ τοῦτου Σιών ἀντιλαμβάνεται. Τίς δὲ ἡ ἀντί-
 ληψις; λέει μὲν ἀθρόως αὐτῷ καθάπερ ἀράχια
 τήματα τὰς ὀδίνας τοῦ θανάτου, ἀναξή δὲ τὴν
 ψυχὴν τὸν ζωοδότην αὐτῆς τεθαμεμένη¹¹· καὶ
 βοηθεῖται μὲν ἡ καρδία καὶ ψυχαγωγεῖται καὶ καθ-
 ἰστίσται, ἡ σὰρξ δὲ — ὃ χειρονομίας καινοπρα-
 πειστήτης, ὃ θεοπραπείσταις θεραπειίας — τῶν
 ἐμπεπαρημένων¹² ἤλων αὐτῆ πάντων καὶ βελῶν
 ἀγγελικαῖς ἀπαλλαγείσα χερσὶ καὶ τῶν ὀδόντων
 καὶ πληγῶν ἀχρόνῳ τάχει τελεώτατα θεραπευ-
 θείσα πασῶν ἀναβάλλει τε καὶ σκιρτᾷ· καὶ
 ἀφράστου πεπληγμένου χαρᾶς δοξολογίας τὸν
 ὄνστην¹⁴ καὶ αἰνέσειν¹⁵ ἀμείβεται. Οὕτως ὁ
 μέγας Θεόδωρος τῶν τοῦ μεγαλοδώρου κατα-
 ξιοῦται θεοδωριῶν· οὔτω διὰ πείρας οὐ τὴν
 δύναμιν τοῦ Χριστοῦ μόνον¹⁶ ἀλλὰ καὶ τὴν εὐ-
 σπλαγχνίαν ἐδιδάσκειτο καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐφο-
 τίζετο· καὶ οὔτως¹⁷ αὐτὸς μὲν διὰ τῆς στενῆς
 καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ παρῶν ἐπιτομώτατον τε
 μαρτύριον καὶ τὴν δι' αὐτοῦ παρεχομένην ἄνω-
 θεν κατεπλούτει ζωὴν, τῷ ἀνταγωνιστῇ δὲ τὸ
 πτώμα χαλεπώτατον οὐμενοῦν οἶόν ἐστι φάναι
 διὰ τῆς αὐτοῦ πληγῆς κατεσκευάσατο· τοὺς
 αὐτοῦ γὰρ θεοὺς ὁ τάλας (ὃ τῆς ἀθεότητος)
 ἀπολωλεκῶς, τῷ ὑπερόγκῳ δὲ τῆς ὕβρεως¹⁸ ἀνα-
 ξιοπαθῶν καὶ πᾶσι¹⁹ τρόποις ὑποβαλεῖν θανά-
 τον²⁰ γλιχόμενος, ἐλάνθανε τὸν μὲν πρὸς τὴν
 ἀληθινὴν καὶ μένουσαν παραπέμπον ζωὴν, ἐαν-
 τὸν δὲ αἰωνίας²¹ ἐπόδικον ἀπωλείας καθιστῶν·
 καὶ αὐτὸς μὲν ὑπερβολῇ κακίας οὐ μόνον τὴν

Sanctus
 miro modo
 sanatur

19 π. αὐτοῦ 2. — 20 ὑπερβαλλόμενον 2, 3, 4. — 21 om.
 2. — 22 διανέχθη 4. — 23 ἀλλὰ σιδηρᾶ καὶ ὀξεία λίαν
 περόνη 2-5. — 24 (τ. ξ.) ξίφειν 2-5. — 25 om. 2-5. —
 26 καὶ τα τοξεύεται 4. — 27 om. 2-5. — 28 ἐξανασπάται
 3; τὰς add. 4.
 9. — 1 στυγαῖς οὔτω 1. — 2 κατατετριμμένον 2;
 κατατετριμμένον 3; κατατετριμμένον 4; κατατετριμ-
 μένον 1; κατὰ τετριμμένον 5. — 3 καὶ πάντοθεν 4, 5.
 — 4 κατασταλάζομενον 2-5. — 5 om. 2, 4. — 6 διανοίας 3.
 — 7 οἰκτιρισμῶν 5. — 8 τοιοῖσι 4. — 9 ita omnes.
 sicut exspectaveris. — 10 ῥάκος 5. — 11 μοι 2, 5. —
 12 om. 2-5. — 13 ἡγία 2, 4, 5. — 14 om. 4, 5. — 15 ἄγ-

νείας 5. — 16 μοι add. 2, 4, 5. — 17 (δ. θ. μ.) om. 4. —
 18 ἡ add. 2-5. — 19 σοι add. 4, 5. — 20 μου add. 2, 4, 5.
 — 21 παρατίθη μοι 4.
 10. — 1 om. 4. — 2 αἰκίσιν 1, 4, 5. — 3 ἀρ' 2. —
 4 εἰσήκουσε corr. 4. — 5 εἰδῶμεν 2, 3, 4, 5. — 6 λό-
 γον 2-5. — 7 νύκταν 5. — 8 ἐπέε add. 2-5. — 9 περισσοῦ
 3. — 10 οἱ hic add. supra lin. 5. — 11 om. 5. — 12 τε-
 θαμένη 2. — 13 ἐκπεπαρημένον 2. — 14 om. 3, 4, 5.
 — 15 τὸν ὄνστην add. hic 4, 5. — 16 μᾶλλον 2. — 17 (καὶ
 οὔτως) om. 2. — 18 (τῷ - ὕβρεως) om. 4, 5. — 19 om.
 4. — 20 θανάτω corr. 3. — 21 δ' αἰωνίας 4, 5.

τοῦ

LAUDATIO
AUCT.
NICETA

τοῦ ἀθλοφόρου ζωὴν καταπατήσας εἰς γῆν ἀπό-
 λεσεν, ὡς ἔφθετο, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐς ὕστερον φθορή-
 σας δόξης, ἵνα ²² ταύτην εἰς χροὶν κατασκηνώσῃ,
 προῦτ' προῦτ' πέμπει τὸ σῶμα λαβεῖν· καὶ μολυβ-
 δίνῃ θήκη βουλεύεται τοῦτο ²³ κατασφαλίσάμε-
 νος ἀποροῦναι τῷ πελάγει. Ὁ δὲ καθάπερ ἐκ
 et a cruce νεκρῶν ἀναστὰς καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἤλων
 deponitur; διὰ τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀνα-
 στήντος ἐλευθερωθεὶς καὶ τοῖς ἀποσταλεῖσιν
 ἐμφανισθεὶς καὶ γε ²⁴ τὴν δύναμιν τοῦ ζωοποι-
 οῦντος τοὺς τεθνατωμένους διηγούμενος καὶ
 μεγάλη φωνῇ τὰ μεγαλεῖα θεολογῶν τοῦ Θεοῦ
 ἐπὶ τοσοῦτον ἔφωται ²⁵ καὶ δεδύξασται δοξάζων
 τὸν ἐδεργέτην καὶ αὐτὸν ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνῶν
 καὶ ὑπερωφῶν, ὥστε μὴ τοὺς ἀπεσταλμένους ²⁶
 πρὸς αὐτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἐκείνην ²⁷
 τότε ²⁸ τὴν πόλιν εἰς αἴσθησιν τῆς μεγάλης τοῦ
 Χριστοῦ ²⁹ δόξης ἰούσαν καὶ δυνάμειος ἀναθε-
 ματίζειν μὲν παροῦσα θεοῦ καὶ δαίμονας, λί-
 θοις δὲ τὸν τέραννον καταλεῖδουσι τοιμῶν· τίς
 Psalm. λαλήσει τὰς δυναστείας σου, Χριστέ; τίς δὲ
 105, 2. ἀκουστάς ποιήσει ³⁰ πᾶσας τὰς αἰνεσεις σου,
 ὄσας ἐκεῖ τότε διὰ τοῦ πιστοτάτου σου ³¹ μάρτυ-
 miracula ρος παρέδειξας; τίς ἀριθμήσει ³² τὰς τῶν νο-
 operatur; σούντων θεραπείας, τοὺς φωτισθέντας τυφλοὺς,
 τοὺς ἰαθέντας κωφοὺς, τοὺς ἀνορθωθέντας χω-
 λοὺς; τίς τοὺς ἀνιάτων ἀπαλλαγέντας παθῶν,
 τοὺς δαιμονίων ἐλευθερωθέντας ³³ δεινῶν καὶ
 τρόποις ἐνεργηθέντας παντοδαποῖς ἐκδιηγῆ-
 σαιτο ³⁴; ἐκεῖ λόγῳ τοῦ θεοῦ μάρτυρος καὶ τὸ
 δεσμοτήριον ἀνέφικτο ³⁵· καὶ οἱ ἐν δεσμοῖς
 Isa. 49, 9. «ἐξέλλεθε» ἤκουσαν, καί γε ³⁶ τοῖς ἐν τῷ σκότει
 ἀνακαλύπτεσθαι καὶ τὴν μεγάλην καὶ ἀληθινῶ
 φωτὶ προσεῖναι διὰ πίστεως παρήγγελο.
 11. Ἐκεῖ καὶ ¹ Δικίνιος οὕτως ἰδὼν ἐταράχθη,
 ἐσαλεύθη, καὶ τρόμος ἔλαβεν αὐτὸν· γνήσιος δὲ
 τοῦ ἀτ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνου πεφηνῶς υἱὸς
 τὸν φόνον αἰθῆς ἐμελέτα τῷ μάρτυρι τοῦ Χρισ-
 τοῦ· εἶδει δὲ τὴν ἀθεωρήτους κόμμαισι τὰ πάντα
 διευθετοῦσαν τοῦ πατρὸς ² σοφίαν πρὸς τὴν
 ἰδίαν δόξαν καὶ τῶν αὐτῆς τέκνων ἀξίονισον
 στέφανον τῷ τοῦ ἐχθροῦ μαιφίνῳ ³ συγχρή-
 σασθαι θελήματι. Θεόδωρος μὲν οὖν ὁ θεὸς διὰ
 τῆς ὑπερβολῆς τῶν παθιμάτων, μᾶλλον δὲ διὰ ⁴
 τῆς ἐπισκηρυσάσης ἐπ' αὐτὸν δυνάμειος τοῦ
 Χριστοῦ, πάντων ὑπέρτερος ⁵ τῶν ἐχθρῶν γε-
 γονός καὶ τὸν διάβολον καταπεπαιτηγός ⁶ καὶ
 τὸν θάνατον ἐξουδενωγός ⁷ καὶ παρὰ τοῦ ⁸ Χρισ-
 τοῦ λαβὼν δεξιᾶς καὶ τοῦτον ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
 καὶ συναγωγῆς δοξάσας λαοῦ, οὐκέτι μεταξὺ
 τῶν ἀμαρτωλῶν ζῆν, οὐκέτι διαπληκτίζεσθαι
 μετὰ τῶν ἀσεβῶν ἠγεῖτο ⁹ δεῖν, ἐπιθυμία δὲ
 ἐπεθύμει τὴν ἀνάλυσιν· καὶ ὁ πατὴρ μὲν αὐτῷ
 τὰς ἀγκύλας ἀνοθεν ἀνέμενε δι' αἰεὶς ¹⁰, ὁ υἱὸς δὲ
 τὸν ἀγαθὸν δοῦλον ἐκδέδεκτο καὶ πιστόν, ὁ
 παράκλητος δὲ τὴν ἀξίαν ἐν τοῖς οὐρανοῖς αὐ-
 τῷ καθίστη μονίην· οὐ μὴν αὐτῶν οὐρανῶν δυν-
 ἀμεις παρημέλουν, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὰ κατὰ στοί-

χοις τινὰς ἐστῶσαι θεοπροπεῖς ἐδεξιοῦντο ¹¹ D
 καὶ πᾶν σκόλον καὶ πᾶν ἐμποδὸν κείμενον νοη-
 τὸν ἐξαιρούσα ¹² πρόσκομμα καθάρων αὐτῷ καὶ
 λείαν καὶ εὐπορον τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν
 πατέρα ὠδοποιοῦν ὁδόν. Ὁ ἐχθρός ¹³ δὲ πάντα
 τρόπον ἠτήθηθαι καὶ καταιοχνηθεὶς μόνην τῆς
 μαρᾶς ¹⁴ ἀνάφωσιν ἠγεῖτο ψυχῆς, εἰ γε ἄρα τὸ
 πλῆθος λαθῶν ¹⁵ σφόδρα τοῦ μάρτυρος περιεχό-
 μενον ἀποτεμεῖν δυνήθει τὴν κεφαλὴν· καὶ
 οὐκ ἂν τοῦτο δρᾶσαι δεδύνητο, εἰ μὴ πολλαῖς
 ἄγαν καὶ δραστηκωτάταις ὁ σοφώτατος διδα-
 χαῖς μόλις ἴσχυσε πείσειν μὴ σφόδρα τῆς ἐν
 τῷ κόσμῳ τοῦτω περιέχουσας μεγάλας, πρὸς
 τὴν ἀίδιον δὲ ζωὴν καὶ τὸν ἀρεστὸν ἐκεῖ ¹⁶ βίον
 ἀποσκοπεῖν, πάντα δὲ τὸν τῶν αἰῶνα καὶ τὴν ἐν
 αὐτῷ νομιζομένην δόξαν καὶ τὴν σωματικὴν
 ἐπάθειαν καὶ ἡδονὴν καὶ τροφήν ὡς οὐραίατα
 ἢ φάσματα καὶ ὡς ἀσθενή τῆς ἀληθινῆς ζωῆς
 ἀπηχρήματα παροῦσᾶν· καὶ με τοῦ προκειμένου
 στεφάνου μὴ κωλύειν μεγάλη παρηγγύα φωνῇ·
 «οὐ γὰρ μοι» φησιν «κατὰ τόδε τὸ μέρος χά-
 ριν κατατίθεσθε ¹⁷, τὴν πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς
 E ἄνω κλήσεως ἀποστέφοντες ¹⁸ ὁδόν, ἀλλ' εἰ
 γε τῆς ἐμῆς ὀντως ἀντέχεσθε πίστεως καὶ τινί
 μοι στοργῇ φιλομάτορι ¹⁹ συνδέεσθε, μᾶλλον
 εἴτε καὶ συνέχεσθε τελέως ²⁰ πρὸς τὸν ἀγαπη-
 τὸν εἰσελθεῖν. Ἐμοί τε γὰρ τοῦτο θυμηρέστατον
 καὶ ὑμῖν ἐποφελέστατον· εἰσῶν γὰρ ἀληθῶς
 τότε συνεῖναι δυνήσομαι ὑμῖν ἀροήκτω φιλίας
 πνεύματος θεοῦ, ἐντυγχάνων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 τὴν ὑμετέραν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ σωτηρίαν κατε-
 εργαζόμενος ²¹.» Τοῦτοις τοῦ πλῆθους εἰξαντος
 τοῖς λόγοις, αὐτὸς ὥσπερ ἐκώδεις θυμίαμα
 πρῶτον ἀπέπεμψε τῷ Κυρίῳ τὴν προσευχὴν·
 ἔπειτα τὸν τίμιον ἀγέλα κλῖνας καὶ τὴν ἁγίαν
 διὰ τοῦ σκεκουλάτωρος ἀποτιμηθεὶς ²² κεφα-
 λὴν, οἷα σπονδὴν ἱερᾶν τὴν φιλάτην Θεῷ συν-
 ἀπέπεμψε ψυχῆν.
 12. Τοῦτο τὸ ¹ πέρας τοῦ ἀγῶνος, αὐτῆ τοῦ
 καλλινίκου μάρτυρος ἡ τελευτή· οὕτως τῆς
 ἀγωνίας ὁ στέφανος, ῥαγῆναι σαρκός, συναφθῆ-
 ναι τῷ πνεύματι, ἐκδημῆσαι κόσμον, ἐνδημῆσαι
 Θεῷ, ἀναστῆναι ² τῆς γῆς, ἀναπτήναι πρὸς οὐ-
 ρανὸν καὶ τῷ ὑπερορανήῳ συνοικεῖσθαι καὶ
 συνοικισθῆναι. Ὁ γοῦν οὕτως πρὸς τηλικούτων
 ἀποδοσάμενος ἀγῶνα καὶ τοσοῦτω μὲν ἀντα-
 γωνιστῇ καὶ οὕτω βαρεῖ ³ καὶ οὕτω σκληρῷ
 συμπλακεῖς, τηλικούτῳ δὲ τοῦτον πτόματι κα-
 ταστρεφάμενος ⁴ καὶ τρόπῳ οὕτω μέγα εἰς
 καθαίρεσιν μὲν δαιμόνων ἔφωμα ⁵ δὲ καὶ δό-
 ξαν ἀναστησάμενος τοῦ Ἰησοῦ· οὕτως τῷ ⁶ με-
 γέθει καὶ ὕψει τῆς ἀρετῆς τῆ τε τῶν ὑπὲρ
 Χριστοῦ βασάνων ὑπερβολῇ καὶ τῷ σταυρῷ
 τῶν ὅλων μαρτύρων πλέον τῷ ἑσταυρωμένῳ
 προσοικειούμενος ⁷ καὶ διὰ τοῦτο πλειόνος τῆς
 ἐκεῖθεν ⁸ χάριτος ⁹ καταξιούμενος καὶ τιμῆς,
 εἰκότως καὶ τὰ προεβεία τῆς μαρτυρικῆς κε-
 κλήρωται τάξεως· ἐντέθεν ἐστένοιται ἦρος ἀν-

capite
plectitur.

²² καὶ 2-5.—²³ τοῦτον 4.—²⁴ om. 2-5.—²⁵ ἔφωται 3.
²⁶ ἀποσταλμένους 4.—²⁷ ἐκεῖ 2.—²⁸ om. 5.—²⁹ Θεοῦ
 4, 5.—³⁰ ποιήσει corr. 2.—³¹ om. 2, 4, 5.—³² ἀριθ-
 μήσει 4.—³³ (παθῶν - ἐλευθερωθέντας) om. 4.—
³⁴ ἀναμετρήσαι 1.—³⁵ ἠνέωκτο 2.—³⁶ om. 2-5; καὶ
 |||| γε 1.
 11.—¹ ὁ add. 2-5.—² Θεοῦ 2.—³ καὶ ἀδίκω add.
 2-5.—⁴ om. 2-5.—⁵ ὑπερτερῶν |||| 1.—⁶ πεπαιτηγός
 4.—⁷ (καὶ - ἐξουδ.) in marg. add. corr. rec. 3.—
⁸ om. 4.—⁹ ἠγεῖται 1, 2; ἠτήνηται 3.—¹⁰ (δ. ἀν.) 4, 5.

—¹¹ ἐδεξιοῦντο 2-5.—¹² ἐξαιρούσαι 2-5.—¹³ om.
 2-5.—¹⁴ μᾶς 2.—¹⁵ λαῶν 4.—¹⁶ ἐκείνων 4, 5.—
¹⁷ κατατίθεσθαι χάριν 4.—¹⁸ ἐπικόπτον 1.—¹⁹ φι-
 λομάτορες 3, 5.—²⁰ εἴτε τελεώτερον 2, 4, 5; εἴτε-
 λεώτερον 3.—²¹ συγκατεργαζόμενος 2, 4.—²² τὴν
 add. 4.
 12.—¹ om. 1.—² ἀναστῆναι 2-6.—³ βαρῶ 6.—
⁴ κατασκηρῶμενος 4.—⁵ ἔφωσαν 2-6.—⁶ τε add. 3,
 5, 6.—⁷ καὶ συμμοφοφόμενος add. 2-6.—⁸ τῆς add.
 1.—⁹ χάριτος ἐκεῖθεν 2.

-ίσχοντο

A ἰσχυρόν και τὸ ἀβλοφορικώτατον Ἡρακλεῖαθεν ἀφορηθὲν σκῆνος διὰ τε γῆς και θαλάσσης παραπεμπόμενον, ἀγρότην ἔχει ἰσῆνος (1) και αὐτὸ μετὰ δόξης σημείων Χριστοῦ και τεράτων τὴν πατρικὴν φθόσαν ἐστὶν κατετέθη¹⁰. Ἀλλὰ μιμησώμεθα και ἡμεῖς τῶν μακαρίων μαρτύρων¹¹ τὴν ἔπομονήν¹², μιμησώμεθα¹³ κατὰ τὸ ἐφικτὸν τῆς ἐν ἡμῖν οὐσης δυνάμεως και χάριτος¹⁴, εἰδότες ὡς ἕκαστος ἡμῶν κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον ἴδιον ἔχει χάρισμα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως, ἀναλόγως δὲ τῆς χάριτος και τῆς ἐντολῆς ἀπαιτούμεθα τὴν ἐργασίαν¹⁵. μὴ ὄντι δὲ τῆς τῶν μεγάλων μαρτύρων ἔπομονῆς οὐκ ἐφικνούμεθα, διὰ τοῦτο και τῆς ἐνδοξομένης¹⁶ ἡμῖν παραμελιόμεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατ' ἀναλογίαν τῆς ἐκάστον δυνάμεως τὰ σπέρματα καταβαλόμενος¹⁷ τῆς ἀρετῆς, και ἡμεῖς πολυπλασιάσαι τοῦτο σπουδάζομεν τὸν καρπὸν· ᾧ μὲν γὰρ, φησὶν ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, παρέθεντο¹⁸ πολὺ, πολὺ και ἀπαιτήσανον, ᾧ δὲ ὀλίγον παρέθεντο, ὀλίγον¹⁹ ἀπαιτήσανον²⁰ αὐτόν· ἐκεῖνοι μὲν ὄντι πρὸς μαχίρας και ξίφη τέμνοντα προθύμως ἐχώρησαν, ἡμεῖς πρὸς γλώσσαν ἡχοημένην ὡς ὄμοιαν, γλώσσαν δολίαν ἀνευδότως και σταθερῶς διατεθώμεν, τὴν Ἰησοῦ μακροθυμίαν και²¹ ἐντολὴν ἐννοούμενοι και μιμούμενοι²², μιμούμενοι και τοὺς ὑπὲρ ἐκείνου τοὺς ἔλφεσι κατακοπέντας και ἀρχὴ τελείας²³ ἐξαλαλώσεως οὐκ ἐκκακοῦντας, ὡν²⁴ οὐκ ἐχάουσε τὸν ἀβλοφορικὸν τόνον τὸ πῦρ, ἀλλ' ὥσπερ ἄγρους ἀπτόμενοι²⁵ πολυτρόπως ὀλοκαρποῦντο τῷ²⁶ Θεῷ. Ἡμεῖς πρὸς τὴν ἐμφυτον και ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐνδομυχοῦσαν πυρκαϊάν τῶν παθῶν σῴμεν, ἀνδροκῶς ἀντικαθιστάμενοι και τῆ μελέτῃ τοῦ θανάτου και τοῖς δάκρυσι τῆς μετανοίας και πάσῃ ἀγογῇ σώφρονι θυμὸν ἀλόγιστα²⁷ ζέοντα και πᾶσαν σαρκὸς κατασβέσωμεν ἐπιθυμίαν. Ἐκεῖνοι λιμοῖς κατετήκοτο και εἰρκταῖς, ἡμεῖς τῇ τε νηστείᾳ και τῇ ἀργοντιᾷ και ταῖς προσευχαῖς ἀδιαλείπτως σχολάζοντες ἀνέλωμεν τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, ἵνα τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος ἀναζήσῃ ἐν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἐν παντὶ μὲν ὄντι καιρῷ τῇ ἐγκρατεῖᾳ και ὀλιγαρκείᾳ χρῆσθαι σωτήριόν τέ ἐστι²⁸ και ὠφέλιμον· νῦν δὲ μάλιστα ταῖς ἀφορισμέναις ταῦταις και ἱεραῖς τῶν νηστειῶν ἡμέραις ταπεινοῦν μὲν τὴν σάρκα τῇ ὀλιγοδείᾳ, τρέφειν δὲ τὸν νοῦν²⁹ τῇ τῶν θεῶν λογίων μελέτῃ και³⁰ προσευχῇ και ἀμελεῖν μὲν τῶν σωματικῶν, ἐπιμελεῖσθαι δὲ πάσῃ δυνάμει τῶν πνευματικῶν·

τοῦτο μιμητὰς τῶν ἀβλοφόρων ἡμᾶς και κατὰ τὸ ἐνὸν³¹ κοινωνοὺς τῆς αὐτῶν³² ἀποφαίνει τελειότητος· ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀποχρώντως οἶμαι τοῖς θεοῖσι πατρῶσι και ὀνηλῶς περιλοσόφηται· ἡμεῖς δὲ μικρὰ³³ τῷ μεγαλομάρτυρι προσειπόντες και ἡ θέμις αὐτὸν ἀσπασάμενοι καταπαύσωμεν τὸν λόγον.

13. Χαῖρε τῶν ἀβλοφόρων ἡ ἀκροτάτη κορυφή, ὡς τὸν λόγον σοφώτατος, τὴν πίστιν θεομύτατος και δοκιμώτατος τὴν ἔπομονήν. Χαῖρε, ὅτι φρονιμώτατον ἢ ἐπιτερεπέστατον¹ ἐνενοήθη², ὅτι προλαβὼν και τὴν τοῦ ἀγῶνος ὑπόθεσιν, τοὺς θεοὺς, ἐξανελὼν ἄλογον ἔτι μᾶλλον και ἀθεώτατον ἀπέφραγας τὸν σὸν ἀνταγωνιστήν. Χαῖρε, ὅτι ἐδλόγησέν σε ὁ³ πατὴρ ὁ οὐράνιος και τοῦ ἐγγειώματος ἐπήνεσεν, ἡγαλλιάσαντο δὲ και τῆς ἀνδραγαθίας ἀπεδέξαντο⁴ πάντες⁵ ἀγγέλων και ἁγίων χοροί· διεγέλασεν δὲ και ἐφφράθη⁶ ἡ ἁγία Σιών ἐπὶ σοι και ἐρασματώτατον αὐτῆς νῖον σὲ προσήματο. Χαῖρε, δῶρον Θεοῦ μέγα και θεοπροπέες, δῶρον πρὸς τῆς ἀνθρωπότητος κάτωθεν οἷον ἀκροθίνιον ἀναγόμενον Θεῷ, μᾶλλον δὲ δῶρον Θεοῦ πρὸς Θεοῦ⁷ τοῖς ἀνθρώποις εἰς οἰκοδομήν και παράκλησιν δεδομένος⁸ και παραμυθίαν⁹. Χαῖρε, ὅτι οὐχ ὡς ἀνθρώπος ἔτι κατ' οὐρανοὺς περιπολεῖς ἀλλ' ὡς ἄγγελος Θεοῦ μέγας ὄρη μὴ πᾶσαν ἐν πνεύματι Θεοῦ τὴν γῆν καθορᾶς και τῶν ἐπιβουμένων σε τὰς δεήσεις ἐπακούων και ἀνάγων Χριστῷ ἐκείθεν αὐτῶν τὴν πλήρωσιν ἐπιβραβεύεις· και γίνῃ τοῖς χειμαζομένοις λιμῆν, τοῖς ἀπονομένοις ἐσπορία, τοῖς θλιβομένοις παραμυθία· γίνῃ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἴλασμός, τοῖς κινδυνεύουσιν ὑπερασπισμός, τοῖς κεκακομένοις ἐπίσκεψις, τοῖς νοσοῦσιν ἴασις· και πᾶσι τὰ πάντα γινόμενος διὰ πάσης θαυματουργίας και ἀποκαλύψεως¹⁰, διὰ πάσης ἐδεργείας και ἀγαθογείας τὸν δοξάζοντά σε δοξάζεσθαι παρασκευάζεις¹¹ Χριστόν. Χαῖρε και ἐφφραῖνον· και γὰρ ὄντως χαίρεις ὡς τῆς ἀληθινῆς φίλος πιστὸς ἀγαλλιάσεως και χαρᾶς· κατευθύνεις¹² δὲ και ἡμᾶς και πρὸς τὴν ἄνω χειραγωγίᾳ¹³ κατάνανσιν τοῦ Θεοῦ και χαρᾶν· ἔως δ' ἂν ὤμεν ἐν γῆ, μὴ ἐπιλάβῃ ὑπερασπισόμενος, μὴ χρονίσης, μὴ ὑπεριδῆς¹⁴ ἀντιλαμβανόμενος ἡμῶν και¹⁵ καταλλάσων και ὡς δῶρον Θεῷ φίλον προσάγων και προσοικειῶν¹⁶ και καρποφορῶν τῷ Χριστῷ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ και προσκῆνησις ἅμα τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ και τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

LAUDATIO
AUCT.
NICETA

Salutatio.

E

1 Cor.
9, 22.

F

¹⁰ (ἐντεθῆεν - κατετέθη) om. 2-6. — ¹¹ om. 4. — ¹² (τ. ὄπ.) om. 2, 4. — ¹³ τὰ add. 2, 4. — ¹⁴ (και ἡμεῖς - χάριτος) κατὰ τὸ ἐφικτὸν τῆς ἐν ἡμῖν οὐσης δυνάμεως και χάριτος, μιμησώμεθα και τῶν μακαρίων μαρτύρων τὴν ἔπομονήν 5. — ¹⁵ ἐν. ποιούμεθα τὴν ἐργασίαν 6. — ¹⁶ ἐνδοξομένης 4, 6. — ¹⁷ καταβαλλόμενος 6 el corr. 2. — ¹⁸ om. 5; (πολὺν - παρέθεντο) om. 3. — ¹⁹ om. 5. — ²⁰ ὡ δὲ ὀλ. παρ. ὀλ. ἀπαιτήσανον in marg. 4. — ²¹ τὴν add. 2-6. — ²² om. 6. — ²³ τελεία 4. — ²⁴ om. 1. — ²⁵ και πρὸς τὸν Θεόν add. 2-6. — ²⁶ om. 3-6. — ²⁷ ἀλόγιστον 2. — ²⁸ (τέ

ἐστι) om. 4, 5, 6. — ²⁹ (μὲν - νοῦν) in marg. 4. — ³⁰ τὴν add. 2, 4-6. — ³¹ ἱερὸν 4. — ³² αὐτῶν ||||| 1; ἐαυτῶν 4. — ³³ μικρὸν 6.

13. — ¹ ἐπιτερεπέστατον 1. — ² ἐνενοήθη 2. — ³ om. 6. — ⁴ ἀπεδέξαντο 6. — ⁵ πάντων 4. — ⁶ (διεγ. δὲ κ. ἐφφρ.) ἐφφράθη δὲ 4. — ⁷ Θεόν 2. — ⁸ δεδομένος 2, 3. — ⁹ (χαῖρε - παραμυθίαν) om. 5. — ¹⁰ (διὰ - ἀποκ.) om. 6. — ¹¹ παρασκευάζεις και 3. — ¹² κατευθύνεις 6 el 4 ante corr. — ¹³ χειραγωγίᾳ 6. — ¹⁴ μηδὲ παρὶδῆς 4. — ¹⁵ om. 4. — ¹⁶ προσοικειῶν 6.